

ITLkxmharaIT#iva/ardz, pallo
kmlava la latakmla AByasaDIaDyaiva/aaccapda
(palecaDI. nrazi ivalayatala)
padvasazi sadr krrlyata
Aalata Saafala

Salyk
nrazi {VapataDya inaaDk xAdncar~aDIAByasa
([.sa 2000 ta2010)

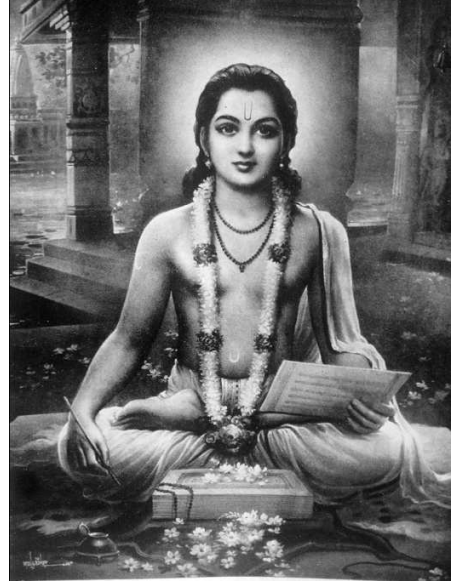
Salyk
Ed. &ardor ArivalMafal

nagalSakx
paDaSa0Aartd Ar]Nadatar

nablv/2016

अर्पणपत्रिका

माझी माऊली
संतश्रेष्ठ श्री ज्ञानेश्वर महाराज
ह्यांच्या चरणी सादर अर्पण

ज्ञानेश्वर अरविंद जोशी

प्रमाणपत्र

प्रमाणित करण्यात येते की, श्री. ज्ञानेश्वर अरविंद जोशी यांनी टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या कला व ललितकला अभ्यासमंडळांतर्गत मराठी विषयाच्या विद्यावाचस्पती(पीएच्.डी.) पदवीसाठी “मराठी उद्योगपतींच्या निवडक आत्मचरित्रांचा अभ्यास (इ.स.२००० ते २०१०)” या विषयावर शोधप्रबंध माझ्या मार्गदर्शनाखाली पूर्ण केलेला आहे. माझ्या माहितीप्रमाणे या प्रबंधातील संशोधन स्वतंत्र व नवे असून प्रस्तुत प्रबंध यापूर्वी इतर कोणत्याही विद्यापीठाच्या पदवीका व परिक्षेसाठी सादर करण्यात आलेला नाही.

सदर प्रबंध टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या विद्यावाचस्पती (पीएच्.डी) पदवी परीक्षेसाठी सादर करण्यास माझी अनुमती आहे.

स्थान : पुणे

दिनांक :

मार्गदर्शकांची सही

प्रा.डॉ.सौ आरती अरुण दातार

मराठी विभाग प्रमुख, (निवृत्त)

आबासाहेब गरवारे कॉलेज, पुणे,

सी ५१,५२ वुडलॅण्ड, कोथरुड, पुणे ३८.

(दोन)

प्रतिज्ञापत्र

मी, श्री. ज्ञानेश्वर अरविंद जोशी, प्रतिज्ञापूरुवक निवेदन करतो की, टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या कला व ललितकला अभ्यासमंडळांतर्गत मराठी विषयाच्या विद्यावाचस्पती (पीएच्.डी.) पदवीसाठी “मराठी उद्योगपतींच्या निवडक आत्मचरित्रांचा अभ्यास (इ.स. २००० ते २०१०)” या विषयावरील शोधप्रबंध लिहिला आहे. शोध प्रबंधासाठी संदर्भ ग्रंथातील माहिती संदर्भ म्हणून नोंद केली आहे.

हा संशोधन प्रबंध यापूर्वी कोणत्याही पदवीसाठी अथवा परीक्षेसाठी सादर केलेला नाही.

स्थान : पुणे

संशोधक

दिनांक :

श्री.ज्ञानेश्वर अरविंद जोशी.

(तीन)

मनोगत लेखकाचे

प्रथम वर्ष वाणिज्यच्या विद्यार्थ्यांना श्री. बी.जी.शिके यांच्या 'उद्योगपर्व' या आत्मचरित्रातील 'मराठी माणूस उद्योगधंद्यात मागे का?' हा अंश अभ्यासाला आहे. मुलांना शिकविताना साहजिकच आत्मचरित्र या वाङ्मयप्रकाराच्या माहितीकडे वळलो. बी.जी. मराठी माणूस उद्योगधंद्यात मागे आहे असं म्हणतात, तेंव्हा साहजिकच गुजराती, मारवाडी, सिंधी, राजस्थानी व्यापाऱ्यांशी/उद्योगपतींशी तुलना होते. या उद्योगपतींनी भारत नव्हे तर पूर्ण जगात आपले स्थान निर्माण केले आहे. त्यामानाने मराठी उद्योगपती कोठे आहेत? आहेत ते बोटवर मोजण्याइतके आणि त्यातही ज्यांनी आत्मचरित्र हा वाङ्मयप्रकार हाताळला आहे ते तर अतिशय थोडे आहेत. या थोड्या लोकांची आत्मचरित्रे वाचताना असे प्रामुख्याने लक्षात येते की माझ्याबरोबर इतर मराठी माणसांनी या क्षेत्रात यावे अशी त्यातील सर्वांची इच्छा आहे. मराठी माणूस फक्त अकेमेकांचे पाय खेचतो आणि त्यामुळे कोणीही यशस्वी होत नाही असा आपला मराठी माणसांचा गैरसमज पण मराठी माणसाने उद्योगधंद्यात पुढे यावे, यशस्वी व्हावे यासाठी लक्ष्मणराव, शंतनुराव किल्लोस्करांपासून आत्ताचे श्रीनिवास ठाणेदारांपर्यंत सर्वजणांची नुसतीच इच्छा नाही तर ते प्रयत्नही करत आहेत. आणि त्यासाठी काही जणांनी आपले विचार व्यक्त करण्यासाठी, नवीन उद्योजकांना कानमंत्र देण्यासाठी आत्मचरित्र हा वाङ्मयप्रकार निवडला आहे तर विट्ठल कामतांनी आत्मचरित्रानंतर मार्गदर्शनपर 'उद्योजक मी होणारच' सारखे पुस्तकही लिहिले आहे.

जगातील लाखो लोक रोज उद्योग सुरु करण्याचे स्वप्न पाहतात आणि हजारो लोक रोज नवीन उद्योग सुरु करतात. या प्रयत्नात बरेच लोक अयशस्वी होतात पण प्रयत्न थांबत नाहीत. एक ना एक दिवस उद्योगपती बनण्याची लाखो लोकांची मनिषा असते. उद्योग सुरु करण्याची विविध कारणे असू शकतील पण तशी इच्छा होणे आणि त्यासाठी प्रयत्न करणे महत्त्वाचे आहे.

यशस्वी उद्योगपतीचे आयुष्य हे नेहमीच भव्य दिव्य वाटते. त्यांची करोडो, अब्जातील संपत्ती सामान्य माणसाचे डोळे दिपवून टाकते.

उद्योगपतीचे आयुष्य हे प्रेरणादायक असते त्यामुळे बाजारात उद्योगपतींची चरित्रे मोठ्या प्रमाणात प्रकाशित व यशस्वी झालेली दिसतात पण उद्योगपतींच्या आत्मचरित्रांचे प्रमाण कमी आहे. उद्योगपतींचा प्रत्येक क्षण मोलाचा असतो आणि निवृत्ती हा प्रकार नसतो, त्यामुळे लेखन करण्यासाठी त्यांच्याकडे वेळ नसतो. यशस्वी उद्योगपतींनी आपला अमूल्य वेळ दवडून आत्मचरित्र लिहिले; पण ते अपेक्षेप्रमाणे यशस्वी झाले नाही तर उगाचच कप्प्यात पडून राहणारे पुस्तक लिहिण्यापेक्षा नको तो उद्योग असे समजून काही जण आत्मचरित्र लिहिण्याचे टाळत असतील.पण काहीजण स्वतः प्रयत्नाने तर काही उद्योगपती लेखनसहाय्य घेऊन आत्मचरित्र पूर्णत्वाला नेताना दिसतात. श्री. सविता भावे (लालचंद हिराचंद चरित्र), भा.र.साबडे(एका नांगराची कहाणी) व शोभा बोन्द्रे(इडली, ऑर्किड आणि मी, ही श्रीची इच्छा) ही लेखनसहाय्यातील प्रमुख नावे आहेत

मराठी माणूस सर्व क्षेत्रात अग्रेसर असताना उद्योग/व्यवसायात तो मागे का? आणि जर तो मागे पडत असेल तर कोणती उपाययोजना केल्याचा त्याला फायदा होईल असा विचार करताना उद्योगपतींची आत्मचरित्रे मोलाची भूमिका पार पाडत आहेत असे मला वाटले. या उद्योगपतींच्या आत्मचरित्रांचा मराठी माणसाला कसा उपयोग होत आहे या विचाराने मी या प्रबंधलेखनाकडे वळलो. एखाद्या पुस्तकाचे यश आपण त्याच्या खपावरून मोजतो. आणि आनंदाची गोष्ट म्हणजे उद्योगपतींची आत्मचरित्रे प्रचंड यशस्वी झालेली आहेत. म्हणजेच मराठी माणसाला उद्योग व्यवसाय करण्याची इच्छा दिसते आहे, त्यांना या क्षेत्राची आवड निर्माण झाली आहे आणि उद्योग सुरु करण्यासाठी ते मोठ्या प्रमाणात प्रयत्नशील झाले आहेत.

विद्यापीठांच्या प्रबंधांच्या सूची बघितल्या की मराठीत इतर साहित्यप्रकारापेक्षा आत्मचरित्र या साहित्यप्रकारावर कमी प्रबंधलेखन झाल्याचे दिसते. आणि जे काही आत्मचरित्रांवर प्रबंधलेखन झाले आहे त्यात स्त्रियांच्या व दलितांच्या आत्मचरित्रांवर मोठ्या प्रमाणात संशोधन झाले आहे. मराठी उद्योगपतींच्या आत्मचरित्रांवर अभ्यास झाल्याचे दिसून येत नाही. आता मराठी उद्योगपतींसंदर्भातील लेखन होत आहे. पण त्याचे प्रमाण अजूनही कमीच आहे. उद्योगपतींचे यशस्वी उद्योग, व्यवस्थापन, नफा तोटा, त्यांच्या उत्पादनाविषयी माहिती, जाहिराती या सर्वांचा अभ्यास मी करत होतो पण हा विषय व्यवस्थापनाच्या दृष्टीने न बघता साहित्यिकदृष्टीने बघण्यासाठी त्यांच्या चरित्र, आत्मचरित्रावर लक्ष केंद्रित केले. आणि म्हणूनच उद्योगपतींच्या आत्मचरित्रांचा अभ्यास हा विषय पक्का झाला.

कोणत्याही शोधनिबंधाचा समाजाला उपयोग व्हावा हा मूलभूत हेतू होय. कोणत्याही देशाचा विकास हा तेथील उद्योगनिर्मितीवर समांतर बनत आहे. जगात अमेरिका, चीन, जपान यांच्या प्रगतीवरून ते सिद्ध होत आहे. भारताच्याही विकासात मराठी उद्योगपतींचा विकास हा निश्चितच हातभार लावेल त्यामुळे त्यांच्या निर्मितीसाठी, विकासासाठी प्रयत्न होणे आवश्यक आहे. माझ्या या प्रबंधामुळे या कार्याला थोडा जरी हातभार लागला तर देशाच्या विकासातील खारीचा वाटा उचलण्याचा आनंद मला होईल. या प्रबंधासाठी माझ्या अल्पबुद्धीप्रमाणे मी जो काही प्रयत्न केला आहे त्याचा कोणाला ना कोणाला तरी फायदा व्हावा हीच माऊली चरणी प्रार्थना.

ऋणनिर्देश

उद्योगपतीबद्दल मला पहिल्यापासून अप्रूप आहे आणि श्री.बी.जी.शिके यांचा 'मराठी माणूस उद्योगधंद्यात मागे का?' हा लेख वाचल्यावर मराठी उद्योगपतींचा अभ्यास करण्याचे निश्चित केले आणि त्याअनुषंगाने प्रबंधाचा विषय डोक्यात तयार झाला, त्यामुळे श्री.बी.जी.शिके यांचे मी प्रथम आभार मानत आहे.

माझ्या मार्गदर्शक डॉ.सौ. आरती अरुण दातार ह्यांनी त्यांच्या आवडीच्या संतसाहित्यापेक्षा वेगळ्या अशा विषयावर मार्गदर्शक होण्याचे स्विकारून मनाचा मोठेपणा दाखविला आहे. त्यांच्या मोलाच्या मार्गदर्शनामुळेच हा प्रबंध पूर्ण झाला आहे.

राजा श्री शिवराय प्रतिष्ठान, पुणे, श्री. ज्ञानेश्वर महाराज संस्थान, आळंदी, श्री.निवृत्तीनाथ महाराज ग्रंथालय, कस्तुरबा ग्रंथालय, श्री.ज्ञा.म.सं.ग्रंथालय, आळंदी व म.सा.प.ग्रंथालय, पुणे यांचे व तेथील कर्मचारी (आळंदीतील श्रीमती सुरेखा लवंगे व इतर) यांनी अभ्यासासाठी मला जी पुस्तकरुपी मदत केली त्याबद्दल त्यांचेही मी आभार मानतो.

माझी पत्नी सौ.गीता, बहिण स्वाती व मुले चि.राज,कु.रेवती व माझा मित्र श्री. शशिकांत चंदिले यांनी दिलेले सहकार्य व प्रोत्साहन तसेच माझा हा प्रबंध पूर्ण होण्यास ज्यांचा ज्यांचा हातभार लागला ती यादी मोठी आहे पण त्यांचा उल्लेख करावयाचा राहून गेला असल्यास सर्वांच्याप्रती मी ऋणी आहे.

माझे वडील कै.अरविंद विष्णू जोशी व आई श्रीमती रजनी अ.जोशी ह्यांच्यासारखे आई वडील मिळाल्याने मी स्वतःला भाग्यवान समजतो. त्यांचे आशिर्वाद घेऊन मी ऋणनिर्देश संपवतो.

Anakimilakva

A.ki	tapaSalla	paR ki
	Apalapai-akva	ek
	magadSakvacaqamaVapa-a	dara
	AByasakvacaqaita&apa-a	talna
	manaagata lakvaca	caar
	PNainadSa	saata
	Anakimilakva	Aaz
1	paStaavanaa ivalaya paSa.....	1 ta16
2	pakvNa 1 : marazi vaadva	17 ta53
3	pakvNa 2 : Aatmacair~a ekv saih tyapakv	54 ta91
4	pakvNa 3 : marazi Aatmacair~a vaadva	92 ta132
5	pakvNa 4 : {Vagapatal AaiNa vaadva}	133 ta166
6	pakvNa 5 : marazi {Vagapatal vaadva Aatmacair~a vaadva}	167 ta226
7	pakvNa 6 : 2000 ta2010malyaopakvSata Jaalavya paaca marazi {Vagapatal vaadva Aatmacair~a vaadva paSa}	227 ta332
8	pakvNa 7 : QaKatala QaLakar	333 ta369
9	{pasahat}	370 ta388

pariSati

1	{Vagapatal Saalcal paSnaaval}	389
2	{Vagapatal paSnaaval alaa idlal {<ar}	390 ta398
3	vaacakva Saal paSnaaval	399
4	vaacakva vaadva paSnaaval cal saalKvakyalya maadmal	400 ta405
5	vyai@tanaama satal	406 ta409
6	sadBaga/satal	410 ta415
7	inayatakva lakval satal	416

(Aaz)

pak xr Na : 1

mar azl vaaD.naya

pāstaivakx:

vaaD:\nyaaal sacjvaata maNasaacyaa sasakNIRakx jagalyaapasata hatao Satalta kxama kxirNaara maNasa kxama kxirtaa kxirtaa gaNagaNaUaagal aa. yaa gaNagalaNyata Sabd parjna kxavyaacal inaimatal sacj Jaalal. hi laakogaltachata jal ekxa ipaZikxDial dsayaa ipaZikxDosaKvithata Jaalal.laakogaltabarhar laakokvqaahl inamaNa Jaalyaa. Aapalyaa mnaatala Baavanaa manalya kvivataa, kvqaa yaa maOyamaatala vya@ta kxir] laagalaa. sacjvaatalaa kvaya ha pakvarca maazyaa paamaNaata vaaparata hataa kxarNa gayataa Asallachaa itacaa paika galla hataa.

vaaD:\nyaa mhNajackxya? tar yaccayaavata vaaNalnagjacyaeta tacsavakvahl vaaD:\nyaa haya. vaaD:\nyaa ikvial saaihtya hi ekx kxlaa haya. AaiNa kvatatalhi kxlaa hi kvzlyahl ekxa pakvarata paNativanaoya@ta kvbal jaa[] Sakvta naahl. saaihtyahl tyalaa Apavaad naahl. gaV, pav yaa paika pakvaraKaltj saaihtyaacaAnako pakvar paDtaata. Aatnacair~a ha tyaatallaca ekx pakvar haya. saaihtypakvar Hyaa gaD]I laca ba/yaaca j alaaNalivarata AahokvialMa kvacaasarKao pardsal tar d.iBa.kvukNalSakKaoDsalya samakx saaihtypakvar yaa kvlpanaba ivarata kvrtanaa idsataata, paNa laakvycal kvlaakvial kvazlyatarl ekxa pakvaratala vya@ta hata AsataoAiNa vacakvhl Aasvaad Gatanaa kvqaa, kvadlvhl, naatkv ASaa eKaaVa pakvaratala itacyaakvDqaahata Asataoekx saay mhNatal kv haEaa saaihtypakvaraKvDqaaih lagj aatao saaihtypakvarasal yaadl hi kvlaanarjpa badlalaarl gaD] AahonaaTyacTa saarKaa pakvar idvaakvraNAAaNaalaa AaiNa tyacyanatarl Asta paavalaa. paal-paika 2/3 pakvarca Aistatvaata hataoNa kvlaanarjpa yaa pakvarata badla hata gabokvahl jaaqpakvar magaaqaDta caalalao Aahta tar kvahl naralna pakvar tyaar hata Aahta. yaSasval hata Aahta. saamaajakx garjaa, samaja mana badlalaNM tyacalpaftaiba/saihtyaata sahjaNaqaDta/saihtyar}pal AarSaata samaja, samaj mana yaatvD] paitaiba/taD lacaNdsataM

saihtya va samaja yaadai Anyanya saadai/Asataa o kvaLacya gar jarasaaar va vaacakvaatyA
 AiBar]calnasaaar saihtyaapakvarabaal/inainatal hata Aaho

yaa paihtyaa pakvrNaata Aatmacair-a yaa saihtyaapakvaracal maihtal ApaNa Gakbar
 Aahata. paNa tyaa Agaadr vaaD.maya mhNaj adkaya? saihtya mhNaj adkaya? saarsvata, ivadgOa
 vaaD.maya yaadai maihtal tasaca ivaivada saihtyaapakvarabaal AaZavaa ApaNa Gakbar Aahata.
 Apalaa Aatmacair-a ha paika ivalaya Asalyaanaayaata cair-aatmakx saihtyaavar Bar rahNaar
 Aahoyata cair-a Aaina Aatmacair-a yaatala firK Aaina [tar saihtyaapakvarabaal
 Aatmacair-aacaagaal paNa yaa gaDicaalqaad@yaata AaZavaa Gakbar Aahata.

Apalyaa yaa paihtyaa pakvrNaata Kaal al la mayaaadai ApaNa AByaasa kvrNaar Aahata.

A.ki	tapasala	paana ki
1.	paastaavak	17
2	vaaD.maya Aqavaa saihtya	20
2.1	vaaD.maya, saihtya, saarsvata Aaina ivadgOa vaaD.maya	20
2.2	ivadgOa vaaD.maya	21
2.3	saarsvata	21
2.4	saadai saihtyaapakvar	22
3	marazlcaa {gana	23
3.1	marazlcaasacjvaatalcaasaihtyaapakvar	25
3.2	paicalna marazl ga/vaaD.maya	26
3.3	sata/pata/la tafa	28
3.4	sata/kvarya	28
3.5	pata/kvarya	29
3.6	iSavaaj al maharaj aadai kvaL	29

3.7	tata/kyaya : Saaihr/ kyaya	31
3.8	svata/yaata kxal akalD	31
3.9	maraz/ kvivataa/ [itahasa	32
4	saaihtyap/ karacal sak/ panaa	32
5	vaaD.mayaacyaa vagal kx/ Naacaa ivacaar	33
5.1	saaihtyaacaa/ gal kx/ Na	34
5.2	kxivataa AaiNa kvad/	35
5.3	kvad/ vaaD.maya	38
6	maraz/ cair~vaaD.maya	40
6.1	cair~a va Aatmacair~a	42
6.2	cair~a AaiNa Aatmacair~a yaatal/ a fir kx	44
7	Aatmacair~a mhNaj adxaya?	45
8	saar/ AaiNa inal/ kx/ a	49
9	sa/	51

- **vaaD:\nyaa Aqara saaihtya :**

'vaaD:\nyaaacal sacjvaata maNasaacyaa sasakirra jalvanaacyaa sacjvaatalcal saaKa banalal. jaltal maNasaalaa Satalcaa Saada laagalaa tyaanatarl tyacyaa BaT@yaa jalvanaalaa isqartaa Aalal. Garbaadadu nadikvazi vastal kir] laagalyaavar tyacyaa jalvanaalaa Aakxar yaq] laagalaa. sasakirralcal inaimatal haq] laagalal Aiina maNasaacyaa navainamaNa kirNyacyaa {pajata vaalatal Sabdalayh madtalnacmaNasA AiBaya@tal kir] laagalaa. tyaalaa gaalal sacalal Aiina tyaanatarl yaa gaalyaatata taackvqaahl saajU laagalaa.'₁ 'sasakirralcyaa {dxyacyaa kvLatata maNasaacal sajanaiSalataa bahr]na yaq] laagalal. maNasA vaqavagal yaa r]paata vya@ta hakyasaazi QaDpaDU laagalaa. tyasaazi maga tyaalaa gaalal mhNaavalSal vaaTUaagalal.'₂

- **vaaD:\nyaa saaihtya saravata Aiina ivadga vaaD:\nyaa**

vaaD:\nyaa Aiina saaihtya hodara Sabd Aqalna sarasa ekmakvacyaa jaagal vaapartao saaihtya ha Sabd saraj-alla vaapartanaa idsataata paNa ba%yaca vaDa vaaD:\nyaa ha Sabdhl vaaparata idsataa vaaD:\nyaa Hya Sabdaca pasara saaihtya yaa Sabdapaka maaza AahovaalNag ayaeta tao sava-kvahl vaaD:\nyaca haya. vaaD:\nyamaOyachabalyaa gabalyaa va ilaihtyaa gabalyaa sarasa AXarrcaacal samavaSa hataa 'Literature' yaa [q]tal Sabdalaa 'saihtya' vaa 'vaaD:\nyaa'ho payaaya saamanyata: samanaaqal-mhNatal vaapar laq]aataata.

saihtya va vaaD:\nyaa Hya sabadl jarl ekmakvacyaa jaagal sarasa vaaparlyaa jaata Asalyaa tarl tyalya Aqaata va {payajanaata Bad kiravaa AsacsamalXakx sacaivataata. Iai lata Aiina Iai latar Asacolabhl pakxar jyaata hataal laq]aataata tyaalaa saaihtya Aqavaa vaaD:\nyaa AsacmhNataata. vaaD:\nyaa Aiina saaihtya hSabd Aqalna bahlaa samanaaqal-vaapartao tarl tyatal vya@ta hakyaa sakvlpatal la Badhl Aqalyaalaa AiBapata Asataa

yaccayavata vaaNalcaa jaayavahar Aahotyaa laa AapaNa vaaD.waya mhNataaAaiNa yaa vyavaharata manavaacyaa saKa dukaatma Anabaarabai tyacyaa 'svabaava'cal tasaca tyacyaa kiral {@talcal AiBarya@tal kxrNaarokvaya, kvqaa, kvadl, naaTkx [.jaavaD.waya Aahotyaa laa AapaNa saaihtya mhNataavaaD.waya ha Sabd ekva baRa\Aqanaavaar laa jaataaNa marazi maNasa saQaarNata: IaiIata AaiNa IaiIatatar ilaKaaNaalaa saaihtya Asaca mhNataa tyamaLosava- laakvaya taaM tasaca vaaparata saraj-alla saaihtya Asaca mhNataata.

'paicalna marazita vaaD.waya hi saKal &anaEvaraKaibja [tarai vaapar labal idsata naahI. vaaD.waya ha Sabd gaitata 'svaayaaByasanaKaala vaaD.wayaNa {cyatacyaa izkvaNal Aalaa AahavaD.waya Sabdocal vyatpattal 'vaacaavakvar:' ASal AahQ

kvaya, kvqaa, kvadl, naaTkx [. paitabaainaimata vaaD.waya hoyvaavahairkx {payaigatacyaa palalkDcaoAsalyaanadyaagal gaNanaa 'IaiIata vaaD.waya' yaa sadraKaalal kdal jaataoIaiIata mhNajasa mhNajaca eKaaVa ilaKaaNaalaa saaihtyakirai AsaomhNataata ha itacaa gaavaca Asataao

IaiIatatar vaaD.waya mhNajaoAsavaaD.waya jyaacyata vaastarataaa mahava Asatao jyaacaa paika {sa vaacavala &ana dkaomaihtal dkaoha Asataaonahokil maNasaaco managva kxrNaolaiIata AaiNa IaiIatatar vaaD.wayaacyaa salmarvaarIla inaba/icair-a AaiNa Aatmacair-a hovaD.wyapakvar hata yaata IaiIatyahI AsataoAaiNa Karl Karl maihtalhl Asatao

Aataa ivadgOa vaaD.waya AaiNa saarsvata yaavaal AaZavaa GaG. ivadgOa vaaD.waya Hyaa Sabdaca vaapar idsata nasalaa tarl saarsvata ha Sabd saaihtyakvaya baabatalta vaaparata idsatalyaa

ivadgQa vaD\maya : ivadgQa vaD\maya mhNaj aAiBajata vaD\maya haya. cataU kxl aapaId, naagar, sasAKRA Asaivaivala Aqa-ivadgQa yaa saAhaSacaival ag aataata. kxl aatmakxtaara ca {cca AiBar]calcal inadSakx ASal hl saAal Aahg jagatal kxl kx Naacya rTyaata naagar, gaanya ho BaD kmal hata Aahta AaiNa ivadgQa vaD\maya yaa Sabdaca vaaparhl GaTta Aaho

saarsvata : dhal saarsvatalvar]na 'saarsvata' ha Sabd Aalaa. lailata vaD\maya yaa Aqal- 'saarsvata' ha Sabd rajaSakar Hyaa saAKRA saihityaSaas-akxaranaoAapalyaa kvayamalmaSaba vaapar laa. ivaVa va kxl aa yaadhal dhalata 'sar svatal', itacaC pasakx tacsarsvata va itacyaa kpaao inamaNa Jaalaba vaD\maya Hyaa Aqalhl saarsvata ha Sabd vaaparata hataa. &anaEvaralhl 'ho saarsvataaca gaad taha lca laaval ag al JaalD' yaasar Kyaa Anakx AayaaMya saarsvata ha Sabd yaajal aa Aaho

saarsvata mhNaj aapaId baahmaNa khal ekx vaga-haya. saarsvatal nadlcyaa kvazl rahNaar onNala yaadhal saarsvata Asaaba va paDla baAsaavaalya hata ba/yaaca paDj aatal Aahta AaiNa tyaa mKyata: paadiSakx ivaBaagaah]na banal abyya Aahta.

- **saAKRA saihityapakxar :**

marazl saihityapakxara khalDj aalyaa Agaad saAKRA saihityapakxara hal AaZavaa GaG]. saAKRA saihityaSaas-aata saihityapakxara hal tapai Salavaar ivacaar Jaalaba idsataaosaalar Nata: saKaintakva va Saakaintakva ha gala paamKyanao vagalkx rNaasazi Galalaba idsataaosaAKRA saihityaSaas-aata gaV, paV, imaE`ASal pakxar vyavasqaa AaZLtao 'saKaintakva va Saakaintakva ho vagalkx rNa paNapaNaasaladarl ASaha: vaalvaE`Aahok paDyaalya capacatal GaDyaa kx]na tyaa kpaatata zhal yaa mhNaj ag asaolXapaNa saAal kbyaacasamaana eKaaVa gaRNa llaa vaat tao tasaca samaana vagalkx rNad byaavar yaa nalTnaD@yaa mnaacyaa TIKvakxara halvaat tao

Aaina [tar ijaasana kila vagalkirNa kibaonNaj aqasna saUl aa AsaooTtaoqarfa/Aqalla
 honatya Qyanaata/zra laqai h jackil kvatatyahI vastasambacal Anakx pakvar oagalkirNackirNao
 Sa@ya AsataoAaina hi saarlca vagalkirNaonNajaoA Nafa satyacasatal ivacaaraaVikvaL saadnao
 Asataata.'⁴

saNIRA Asackil [tar kvatatalhi Baalaa Asaoo saihitya hoekva baloSta pakvarata
 vya@ta ha@] Sakxta naahI. tacsaihitya kvaL ekva pakvarcal salmar'aa AabaDaa tacsaihitya yata
 naahI. saNIRA natar'caa kvaL ha pak'ira, ApaBaSa/BaalaaBaL kvaL haya. yaa kvaLatahi
 saihityacal inaimatal vagavagalyaa saihityapakvaratal Jaalal. kvahI ApaBaSa/Baalaaata {<ama
 saihitya inaimata JaalaoAaho'navyaa Baartalya AayaBaalata sarjvaatalIaa talna pakvarcal kvayao
 inamaNa Jaalal. sfiXi kvivataa, galtaoa kvqanaatmakx kvayao.

ivaiSaIT kvaLata ivaiSaIT lakonapakvar rjZ hataata. Aajacyaa [takio pakaleyaa
 saihityata valca-ya nah'taoAaina sarasaaarNa kila pavrcanakovDhataa. madNakxIaa nah'tal
 tyamaLcsaihitya iTkvaL rahNyasaazi ipaZyana ipaZyaa japaNyasaazi tyaaVata gacataa Asallao
 mah<vacad'ataoekvaca@kvaL dsara(garjKvDhaIvaVagyaakvD)paaz kvrl va tyaca@kvaL itasara
 taiSakxta Asao

- **marazlca {gama:**

maharaT'ata paamakyaanabaalal jaanaarl 'marazl' hi BaartaatalIa ekx paamKa Baalaa
 Aaho'dronagarI' ilaipata ilaihtal jaanaarl marazl hi ih@V/gajaratal [. paamaNacinamaNa
 Jaalal Baalaa haya. 'Baartalya yacapaIya BaalaaBaalyaa Aaya-Aqavaa Baartalya [raVai yaa
 Saak'apasatal marazl Baalaa {gama hataao

saAqara paicalna Baartalya Aaya-yaa Baalaa inamaNa Jaalabal paikAqara
 ApaBrSa(maharaT#) hi Baalaa mhNajacmarazlcaqatyaKa janmasqaana haya. [.sa. pala-500 payaA/
 saAqara hi Aayaavataacal baalBaalaa va saaihityakx Baalaa hatal. javaLjavaL 2000 valaA/
 paika saaihityak Baalaa mhNatalitacaocacasva iTkxlaBaartalya Aaya-Baalacyaa BaalaaSaas-alya va
 saaihityak ivakiasacyaa sava-TpyaA/ saAqara Baalaa jabardsta paBaava paDlaaba idsatao
 Baartaatala saOyacyaa Aaya-baalBaalaaNala savaata jaal {palaba naa/mhNajacA Saakaca
 Aa&apa-a.(saarQ.sa.pala-250) haya '6

marazi hi [tar Baartalya BaalaaNala([DalyaipaAna BaalaaKula) saAqara, paikA,
 ApaBaSa/yaA/ {tkvA/Jaal al AahA saomNataa yataqNa divaDiyana tasaca [tar ba/yaca
 BaalaaNalicyaavar paBaava Aahomasal amana va [qj/ra raj yakxyaA/lyaa Baalaa hi paBaava
 paDlaa AahO [saral sanaacyaa dhayaa Satakayaya/ marazi Baalaa icanh Saata jaataa yatao
 tyaa AaiOcyaa kxalatahi itacaAistatva Asavaqacal kxahl {I laka AaZLtaata. ma-a
 'ilaLacair~a' Aqaraa '&anadval' cyaa AaiOacaga/ palaba nasalyaamLAAV marazi gaha/
 kxatataa, ha paSna vaarva/ {paisqata hataomakul/raj aad/ ivakiasa/ha AaVgaha/Asao
 samjal agataa hatao/ saaihtya saAakalya matadaaQ.sa.1188 cyaa baraca AilakDca
 mhNajac&anadval' nartaa ([.sa.1290) Asaava. [.sa.1278 cyaa saarasa rcalaa gaba
 'ilaLacair~a' haca AaVgaha/zrtaaAsaAByasakvanta AahO,

marazi saaihtyaaca ivacaar kxbaa tar sarjvaatalcyaa saaihtyainaimatalvar Qaaimakx pagaDa hataa.
 mahanaBaava, naaqa, vaarkxrl yaa paika paityaA/Idraalaa Aalvalyaasaazi, Ba@tatal paikkyanao
 saaihtyainaimatal kxal AahOraacasatata smarNa vhaactyaacyaa lalLa Aqalya Sabdatal
 vya@ta vhaayata yaasaazi palaa/inaimatal Jaalabal idsatao

'paicalna marazi saaihtyaacyaa inaimatalta paV/Aqavaa saaihtyaacaa mah<vaacaa sahBaaga Aahcnaaqa, mahanabaava, vaarkvrl, dka Aaina saraqaa yaa paaca paKa saaihtyaacaa Naaca Sata, vaNava, Sa@ta, gaNapatya, caanya, AanaD/naagasa, vaTEvar yaa paV/taahl marazi saaihtyaavar zsa {naTlaca Aahq

- **marazlcaasajvatalcaasaihtyaakvar :**

kvaktyaahl saaihtyaacal saajvata hl paV saaihtyaapasata Jaalabal idsatao saaihtyaata gaataa AsaNaaba paKa gala manalaa jaa[- kvarna maDNaacal saaga nahthal Aaina jao ilaiKata hatao byaalaa myaada hatal.

marazlcaasajvatalcaoi aiKata r]pa nhNaj adSal aalaka hata. paalaaNaavar kvad abya yaa lakataal marazlcaa AaVkvial kvLtaao 'marazlcyaa paicalna kvadva lakataal/na marazi va@yaah/na sqala manaanactyaa kvial vyavarata AsaNaayaa marazi Baalacaosvar]pa Qyanaata yabyaasar KaAahokvatal hl Baalaa paqama vyavarata yatao hga itacyaata ivacaar paana va saalya-paana vaD.waya inamaNa hataol hana gaalTI, kvqaa, laakvgaltacodanpa-aqgaavyavarah, inarappa-ao [tyaadl vyavarah marazi Baalata saatayaa Aazyvaa Satakvat/ll hata Asavaa. laakvyavarah Anakx magaan/na vaaZlaa kv Baalaa ivakvtsata hatao marazlcal paar Balatal Avasqaa Aqalla iSalaalaka saal/na GaQ]na paahlal.', laakvvalaa kvahitari saaihtyaacaa Asatao AaSayabal ja inamaNa hatao Aaina maga kvlaakv/lyaa r]paacal jaalvalva tyaalaa hatao 'bahataa/na paicalna marazi saaihtya paVatmakx Asalactarl marazlitala AaV {palabca ga/na/vaVata Aahta. marazi Baalacaa magaan Gataanaa AaZLlabyaa iSalaalakaata Aaina taampaTata/na gaVacyaa paa{-}laKanaa saapaDlabyaa Aahta' 10

paacalna marazi saaihtyaakvar :

'paacalna marazi vaaD:\wayaaca AByaasa kirtanaa 'lailata' AaiNa 'lailatatar' Asaa Baab kxr]na lailata vaaD:\wayaaca AByaasa, vaaD:\wayacyaa AByasakvaAIAIbapata Asaava. lailata vaaD:\wayaaca AByaasa vaaD:\wayalna paivaAl AaiNa pakvar yaacya sadMata kbyaasa taAiQakx {icata zrb. paacalna marazi lailata vaaD:\wayaacaoyaa dRInaosqalLmanaanaopaZilapaimaNa vagalkxrNa haG] Sakrba.

1. sala va Baalya vaaD:\waya
2. Aa/a-va ivadgQa mahakvaya
3. cair~a va Aakyaanakvaya
4. sfiTi kvaya. (yaataca {paasanaa kvaya, {padSaatkx kvaya yaadAl samavaSa vhavaa.).

yaagaV, paV AsaogalkxrNa kxr]nyaacal AavaSyakxtaa naahI.'¹¹

paacalna marazi ga/vaaD:\waya :

gagataa ha saaihtyaaca paika galla Asalyaanacsacjvaatalaa paV saaihtyaacal inaimatal hatacvaBaivakx Aaho

' gaVacyaa AaAl paV inamaNa hata AsatachKarorazi saaihtyahl tyasa Apavaad naahI. paV Asaocaa gaV Asaomarazi saaihtyaata tyacyaa paqamata: inaimatalcaBaga mahanaBava paivyaanaLimaLtaotatpatal-Sakx905 maOyaciSalalaka va taampaT AaZLtaata.

Aqaata tyana/vaaD:\wayaata sqana dtaa yata naahI. gaV vaaD:\wayaasa Karl sacjvaata Jaalal tal mahanaBavalyaapaatal: 'cakidar onar]ipalal yaa marazlta.'

Qana-va palha/pacaarqa-yaa laakva/Njacsaihtya ilaih lactaca gaV saaihtya haga. yaa saaihtyaba_la Apalaomata vya@ta kirtanaa Da.Salyalo talupaLionhNataata 'mahanabaalya gaVkaratya marazi Baalacaon%hazpaNa kvahl vyaL Aahotyaca SabdBaalDaf samaj aacyaa ivaivaDa qarata/IsaOd Jaal aboAsala tyasa k/Rantaca spaSahl naahI. Karl laakBaal/aa tagaaNata.'¹²

marazi vaD.vayacal sarjvata:

marazi saaihtyaacal sarjvata jarI mahanabaava palha/ya/N kibal Asalal tarI sata/ &anaEvar ma{]lal tyah vaD.vayalaa sarjvatalcaa mana imLUagalaa kvarNa mahanabaava palha/ya laakva/N/AapalacoaaD.vaya sava-laakva/yaG] Vayacacaihtaod sar orhNaj aomahanabaalya/N inamaNa kibalaa gaVsaaihtyaacaa Jara &anaEvaradI sata/kval tyah paitaBazooAaTlaa va tyaa nagaayapaZoITmakilcaa Aavaaja ekUyaEvasaa Jaalaa. tyanaatarI 400 ta0500 valaan/ iSavaajal tyah rajyaiBalakonanatarI marazI ta gaV vaD.vayalaa sarjvata Jaalal.'¹³ tarI mahanabaava palha/ya/Dkaya-DabyaaAaD hakar naahI. tyaan/inamaNa kibalaa vaD.vaya nhNata mah<vaca0 Aaho '12vya Satakpaasala marazI ta gaVrcanaa haG] laagalal. 'ilalacair~a' va 'salyaz' ho tyaatalla paihla gaV gah/hata mah/UBAT {]fx mha[B/7I yaan/cakUaratya lallaacal sarj/ ekii-ata kibaa. tyata tyaatadI {padSahl Aahokvalaanakimano marazI ta ha paih laa cair~agah/ haga. marazi Baalaca baalaba0 vaLNa tyaatata lXaata yata ceibhaisak wa samaj ak dRyaahI ha gah/hantvaacaa AahQ, parjvaal/ha mahanabaava palha/ya s-alyaan/ vaD.vayainimatal kibal. jal laa parjvaal tyah barata Inasqaana imalala0 mahada[saa : AaV marazi kvivaya-al nhNata ih laa samaj al ag aatao/nhada[saaca0ava Gataca itana0 calabyaa 'Qaval yaa' cal sah jaca Aazvala yata0 Qaval na nhNaj adava ±. la Asaa ha Sabd AahoQaval orhNaj ad agnaata gaavayaca0arivalayakx galta haga. Sakd1209 Qaval yaacaa palaa- 'mataRi rji@mal svayah/ h mahada[saaca0saro kvaya. marazI ta la paih laa s-algaltan/Natal yaa dab000 hntva AahQ¹⁵

caKQaracya mahanaBaava palqya saQakvaMlgac]ya Aa&araCoerazlcaa AiBamaana baalGata
 AanaDaaCoerazlta rcaaa kQbyaa tyanaLCKa%ya AqaanaCoerazl vaad\kyaacca paayaa rcaaa gaba.
 ' marazl saaihtyaacyaa sacjvaatalcyaa kvaLata mahanaBaavalyaMijal marazlcal saaa kQbal tal gaV,
 paV HyaadabaaMhatal. panna salapaaz, lalLacair-a, gaicaaMpaBaucair-a, EalkMla cair-a hyaa
 gaqaaMni bahatax saraca gaMpaVata inamaNa haG] laagalaa,

saaMhatalaM

maharaMThyana ibaiTSapala-kvaya hqaamaKyaanaDalna pakvarata maDlaaj aataosacjvaatalcao
 'vaarkvri' palqyaBaakvaya hosafaMkvaya mhNatal AabKalaoj aataosafaM&anaEvar, naamadva
 eknaaqa, takvarana yaa paMaKa safaMlararca [tar vaarkvri tasaca Anya palqya kvaya jao
 dyaacyaa Ba@altatal inamaNa JaalaoAahdaosava-kvaya yaa pakvarata maDtao maharaMThcyaa
 saasMIRak [itahasata BaagavataQamalyaaBaakvaya-fyar mahtvaacaoAahjoasaca 'vaarkvri palqM
 mhNataata. &anaEvarM Sako1212 ta '&anaEvarl' saarkaa paCaMlTIkvaqaaMlilaihlaa va
 maharaMThBaagavata Qamaaal sqaapanaa kQbal.

saaMkvaya:

marazlcaosacjvaatalcaakvaya jaomahanaBaava palqyaMliva BaagavataQama-palqyaMliva paMaKyaanao
 ilaihlaaAahojyaa kvayaacca gaBaa ha [Svar AahAasajackvaya taosafaMkvaya haya. ' safaM
 kvayaacca AaZava Gataaa Asataa [.sa. 1818 payafaha kvaL mhNajacoerazl saaihtyaacyaa
 janmapasata saano1000 valapayafaha kvaL haya. [.sa. 1050 ha marazlcaa janmakvaL
 mhMha tari saaihtyaasa AaVkwal makulMhajapaasata[.sa.1128 ta1198) sacjvaata Jaalal.
 Hya kvaLata yaadvaadMtrajya maharaMTha hataomakulMhaja ha naqaMhataa Anayayal hataa.
 hyaacyaanafarM maharaMTha AnakimomahanaBaavalya va vaarkvri palqMtaa {dya Jaalaa.

vaarkiri palhityaa Anayayaa/Aapalyaa palhityaa paacaracyaa htaapaita ha@na gahar/canaa kxibal. hca AaV marazi saaihtya haya. marazi saaihtyaacal sacjvaata Ompaataakxibal/Ompaacaarqa-kxyaamaLo[.sa.1818 payaachonarazi kvaya hcbavh SaN Qaimakx va AaQyaitmakx svar]paacaO inapajalao marazicyaa AaVkvata mahanaBaivayaa/N kvayarcanaa kx]na tyata ivapaLataa va ivaivaataa AaNaalal. tyaanatar/ saakvitaak ilqalvaf {payaaga kxyaanaohogaf/magaopaDiao sacjvaatalcaovaD.vayaacovalaya AaQyaitmakx, tyaavaf paasar kxNaar d aakx 'safa/mhNatal yaalaa 'safa/D.vaya' mhNataata.'¹⁷ safa/Eaf. &anaEvar ma{]Ial, naamchva, eknaaqa, baihNaaba[-, takvarama maharaja Aaidava-safa/kwal haya.

palhityaa:

'palhityaa kwal ikvaf kxlaa kwal

'palhityaa kwal ikvaf kxlaa kwal (1608 ta01794) : safa/kwalya natar/ marazi saaihtyaata 'kxlaa kusar/ta/ bajl raKaNaarckvaya inamaNa ha@ Iagalactyaalaca 'palhityaa kvaya' ikvaf 'kxlaa kvaya' mhNataata. eknaaqa/N ivaivaDa rcanaa kx]na Ba@tal va Baavanaa yaavya barakar palhityaa va laalkvxtaa kvayaata AaNaalal. tyaan/Gaatalabal 'kxqaaga/Nrcanacal par/ta tyavata naatalmetaEvar' hyaan/paZocaaalavalal va Hyaanatar/ palhityaa va kxlaakwalya ekx svata/vjaT inamaNa Jaalaa. marazi kvayaatala ekvaf/Na Hyaa laakvaf/InahIsaa kbaa. tyata ivaivaata/ivaivaataa AaNaalal tasaca kvayaalaa kxlaatmakx dRInapaU kbaackvayarcanaaO ivaivayal/ saakvita saaihtyaacyaa va paafainak kvayalya AaQaaravar Asalyanaotyatala AaQyaitmakxtaa palhityaa Hyaa kwalya vaad.vayaata raih lal.'¹⁸

- **iSavaajal maharajal/ kxlaa :**

C-apatal iSavaajal maharaja marazi maNasa/SaZl AitaSaya mah<vaacapaDNaasqana Aahta.

tya tyah ih dhal svarajyaacyaa sqaapanacaa kvaL marazi maNasaa SaZl Anakx Agha/Imah <vapalla-
 Aah dSavaajal dhal svarajya sqaapanacaa/ masalamanaa tyah sahvaasanao 'tavaairKaa' paahtal
 marazyaa dhal Aapalyaa rajyaacal hki kxta dkyacyaa { Saanachakarl ilaihyaa. eibahaisak
 vya@tal va GaTnaa ya dhal maihtal dkyacyaa saZl bakar lakona ha dhal laagal apaihtal bakar 1739
 ta ilaihtal gahtal. [itahasa ilaihtal Naomaihtal saah dhal cair-a kxqana kxNacyaa { Saanao
 paamakyaanachakarl dhal inaihtal Jaalabal AahoiSarakvata taqasakvata paya/ImhNajacosaa
 ADIcaSaal/paya/ dhal ilaihyaa gadyaa. bakar ha Sabd maU Arbal 'Kabar' hyaa Sabdaca
 ApaBaSa/Asaalyaacyaa Aqa-maihtal dhal AaSa Aahoyaca Aqaanaca marazlta r]Z Jaalaa.

'bakar vaaD. naya ha pakvar marazlta masalamanaa tyah tavaairKaa ilaihtal Nyavar]na Aalaa.
 svata tyah cyaa kvaLata valrrsanao Aapalyaa dhal opara Doha kva yapakvar jasa { dyaasa Aalaa.
 tasaca bakar ha gadya pakvar { dyaasa Aalaa. Aajacyaa vaaD. naya na dhal ital tyacyaak dhal
 paihtal yaasa tyata barca dhal AaZL tala. kva dhal kva ilpata kva caa AaBa ha dhal, tar
 kva dhal osqal akvata, vyai@taiva yaasa AaZL dhal. pa dhal kva na pa ma Naoraj dhal va Saal ya dhal
 tyata eibahaisak inadakataa Saal kva ZNa A Sa ya ha dhal. saihitya kva dhal tyata Anakx
 { Naava saap dhal. Iaihtal ya, Baalaa, Aalcatya, ma dhal Hyaa dhal bakar kva dhal iva Saal Iak
 id la dhal. tat kva alna maharal dhal naaga va AaSa Aakva dhal ca-aNa tyata saap dhal. '19

'[itahasa mhNajacosaa dhal ya dhal Inachakarl kva GaD laca GaTnaa dhal pa ma Nakva Na dhal
 kva lta Asalaa tarl [itahasakvata AaSyakx AsaNaarl taTsqaal, icai kxtsak ba dhal,
 satyaasatyataal paarKa ya dhal A Baava Asalyaaceibahaisak sa dhal mhNatal tyaa { paya
 zrl ya tarl tyasa [itahasa mhNataa ya dhal naah. '20

- **taKvaya: Saahri kvaya**

saKvaya pataKvaya ho savasamanyaaMvao tsaO Atvri rakata raihao savasamanyaaCvCv, AnaMj alvna vya@ta kvNyasaazi Saahri kvaya Astaltvaata Aalao iSavaajal maharajaatya kvLata Kavya Aqaaacsacjvaata Jaalabya yaa kvayaaca ivakasa hata gaba Aaina pasava[ta tyaacal BarBaraT Jaalal.rama jaaal, haraj al baLa, paBaakv, parSarana, sajanBaa{], AnafvM ASaa Anakv SaahraM pasava[ta mazobvaya inama kvbaO

paavaDyaatv vya@ta hataari Baavana caTKvdar Asalal tarl kvaya taokvayaca. paavaDyaatal valrrsacackvaya paamKyaanaaj ana Gatao pasava[eyaa kvLata paavaDyaatv harca saaj a, SaajanaDyaalabya laavala yaa pakvaracaahl {tkvLa-Jaalaa.

- **svataKvayaKvaya**

yaa kvLaKaDala marazi saahityavar [kv]al saahityaaca fvar maza paava Aaho [kv]baO AnakvNa kvNyacal caZaAaz idsatal yaa osakvra paavaacadakana caalal hataqalla Anaaidta saahityaacapsqa yaa kvLata vaaZlao [tar saahityapakvaralv harca 'inabaM ha pakvar mazyaa paamaata hataLlaa gaba. tasaca saajna naaTKvacaM inaimatal paamKyaanaO Jaalal idsataoibaTIsa kvLata yajal la ivadvaanaM liSakvNaamaL O Anakv pakvarcaovalna &ana imalta hatabyaacabarakar kvahl cakvlyaa paava/paodtal samajata hatyaa tyaavar Baalya kvNaO navalna imLalabaO &ana savapayav/paavaivaNaO cakvlyaa gaO Mvri ivarabO kvNaO Aaina samajasaOar Naa hatvyaasaazi vaad.vayainaimatal haO] laagalal. r]ZI, parvva yaabarakar Aaiqakv, saamaajakv, rajakvlya gaO Mvri Baalya kvNaarl inaimatal haO] laagalal. 'kvsarl', 'maraza' saarkal kvai lakosamaajasaOar Naaarakar paartaKvavar kvadO Aazta hata.

yaqalla samajacyaa paSnaa/ivaaca fiDayaackana caalaUhaaAaiNa tyaca barakar saha/la
naaTkopica-qaT yaatalbaapar tasaca rJalkx baabal laakvaSahaoyata hataa. laakomanya iTLkx,
nyayanatal-ranaDyaatyabarakar mahatma fiUaDa.baabaasaha AaBkir yaacovacaar tyatyah
ilakaaNaatal, vyaakyanaatal samoyata hatao

marazi kivataa [itaha:

manaatala BaavaBaavanaa vya@ta kirNyasaazi kivataa ha savaasabul vaaD.vyapakkar haca.
'marazitala saataSaova/aaMa rcaaaBaavakivataa, kyaakivataa, naatyakivataa AaiNa
Baalyakivataa Asackahl zILkx pakkar kirtaa yaata. taackmakvata/IsarimsaLal gaLaa
idsataata. Aaal, ABaja/Igalta, pad, Aartal, Qaavaa, QavaL, Oivaral, staae, paaLNa, BaalLI,
laaval, saalta, gaJala, hayakUr]baa[- [tyaadi pavpakkar kvayapakkaratadl samavasa
Baavakivataa kirtaa yaE-a. Aakyaanakivataa, kxTava, paacaDa, KaDKvaya, svayaha/kvaya,
mahkvaya, kvanapar diGakivataa hi kyaakivataa haca. Baar]Dor]pakopaacaDo [tyaadi
naatyakivataa AaiNa &anaEvarl, Amfaanaba, yaqaqaadlipkva yaSaarKyaa rcaaa Baalyakivataa
hata. icatapar diGa-kivataaBaal samavasa/hi yaaca vagaata kirtaa yaE-a. r]pakiohl paQanyaanao
payaaar]pa kivataa Asalal tarl Baalya Aqavaa icatava ha GaTkx ASaa rcaaaMvaAsataao
yaa rcaaa AarBa/Aaal, ABaja/ya CData, natartya kvaLata gaNavaRata/Ipazoma-avaRata AaiNa
natartya kvaLakaData metaCData, metaSallita Asalabya AaZLtaata. saha/laalaa, gaayanaalaa,
AiBanayaalaa, kvanaalaa Avasar AsaNa/ya saihthyakuril 'kivataa' mhNatal AabKalyaa
jaataata.kivataa Sabclaa/Sabdalya ivaiSaT rcaaa mah<va Asatao₂₁

saihtyakvacaal sakvipana:

saihtyacyaa pakvaracal sakvipanaa hi AilakvDcyaa kvaLatalla Aahopatal-fxarsao
pakkar kvagaata nahackvahl makya pakkar hatao

sakirata 'krya' hi sakirata kvatyaahI vaad. vyapakvarasaazi vaparta Asata. saihyaaca maayana hSabd hata Aaina Sabd maayana [tar maayana. AgadI iBanna Aahosaaihya Anako pair maayana@ta kir] Sakirata kya, kvad. naTkx vagaf. Anokx pakvar saihyaata Asataata. kvatyaahI kxl aak. Na vya@ta kir Nyasaazi vagalkx Naacal gar ja Asatao

'saihyacyaa pastakvacal magalal kbyaavar kvivataa, naTkx, kvad. kya ASaa eKaadyaa saihyapakvaracastakx samaozal agaa [ta. kvatyaahI pakvaraSal inagidta naahI, tarIHI saihya rhNata gaafival agatao Asapastak imaL Nadozina Aaho saihyayavarahar ha pakvaraiVztaca Asatao saihyaacal inaimtal vaa vaacana hoeKaaVa saihyapakvaracyaa pallajaiNavatata hatao tyaa saihyapakvaracyaa balSalcal, ek. jaDNagaDNalcal, tyacyaa paavaacal kxl panaa l sakirataa Asatao Aaina vaacakvaahI. kvatyaahI saihyayavaraharacal jal ekx palapar. Asatao tyaa maahI haaD. vyapakvaraca bana { Bayata. Aal abo Asatao

tyamaatata kvivataa kvivataa, naTkxaca naTkx palaa AabKaNyacal Kalda gasatao Aaina Aasvaadna, maL yamapana Asaa saihyayavarahar paZovaaTcaala kir] laagatao savasaadarNa saihyayavaraharata Aaina Aadyapanaata saihyapakvaracal sakirpanaa galita qar lal jaata Asal al tarI yaa sakirpanacyaa taikvakx cacama-a talva`mataab AaZLtaata. saihyapakvar hi BaahI sakirpanaa AahI [qapasatao tyacyaa Aistatvacyaa Apairhayatayaa/Anokx matao@ta Jaalal AahI '22

vaad. vyacyaa vagalkx Naaca ivacar :

- vagalkx Naaca ivacar caar AgadI kirtaa yatao [1. AiBarya@talpa0dtalnasar](mailto:1.AiBarya@talpa0dtalnasar)
 - 2. sakiranasar
 - 3. Anavaacyaa galamanasar
 - 4. saihyaamagalIa paivaasar.
- saihyapakvar Asal yamaL saihyaalaa vyasqaapana va baahI yaaLiSasta yatao

saihyaagalkrNa :

jaah saihya rihNah eKaadi gaah Apana hataaLtaotah tal eKaadi kvadiv
AsaLakxtaoeKaada kvasahM AsaLakxtaokvahl eKaada kvivataasahM AsaLakxtao
kvahatya naa kvahatya eKaadya pakvarata tal vastaAapalyasamao Asataokival kvah eKaadi
idGakvqa kvadivIsarKal vaathtar eKaadocair~a [itahasasarKaovataohjadkvqa,
kvaya, naatkx AsagaaagalkrNa Aahotadavaicakx vaathtarRama vaathtasaihyaalaa Apana
ASaa hvahabMkppyaata jaKaDih zG] Sakta naah. rsagahNaasazi ekx saag rihNah tyacaa
{payaga hataadahl ANahata: tyata sarimsal idsahalyaao

saihyaagahgajapakvar Aahata tacsahkval saarKaasataata. kvahanaajpa tyata qaaDa
firhx hata jaataopah sava-pakvar AapalyapartaEahz Asataata. ha pakvar Eahz AaiNa ha
pakvar kvahahz Asahkvahl nasataovagavahlyaa pakvarcyaa vaacakvahl AiBar]cal vagahli Asatao
[takvca kvahMa kvahcya daa saahyalmahsakvahl saihyapakvar yaa sakvlpahaa ivaraha Aaho
kvahL ekx vyaahairkx saag yaa palalkvDoASaa vagalkrNaahkvahl Aqa-naah Asadyaahab
mata Aahotar rihvabakx saarKao'saihyaapakvar rihNajonaavaahkvahL jaah nahp
saihyaapakvarahvsvah]pa eKaadya saamaikx saahvsaarKaoAsataoitacal kvah kvah ADcaha
vaatihal tarl vahabhl itacaa Aaharhl mahza vaathtaoAsahvta vyaeta kvrtata.

'Sahd hosahadivya AsalahKarsaihyaapakvar daaha. kvivataa AaiNa kvadiv.
kvqa ha ekx {papakvar manavaa. kvivataa, laihatalaka, naatkx, kvadiv, vaatapa-a, pavasavaR,
Aatmakvqana [tyadi saihyaapakvarahab kvahvoharica {cala kvahab Aaho ekvkvDo
kvivatacyaa idSahvAaZa Asataana ANahata: itacaa kvadiv hahyakhDokvha idsatao
'kvahyaatma kvqa' ikvahl 'kvahvaha kvadiv' Asagaaahana kvahgatao

iknaal'kxqaa kxl lai lata laKa' ASal jal cacaa-hata dyaavar]nahi taca isaad hata naaTk AaiNa paTkxqaa yaa dsaaihtya nhNatal vaacana kxrtaa yata qarfai/Anyaa kxl apakvaaaSal tyaa dsaal j aal caa saal/AahoeKaaVa kvad dsaal caa Tkx kx bag aatao Aqaraa paTkxqaa ilaihlal jaatada dsaal tyaa kvad dsaal caa Anyaa saaihtyar]paata vaacana Sa@ya vhava onNatal inaiScataca naahi. tyamaL dsaal Sabd kxl ata kvivataa AaiNa kvad dsaal yaadta sqana id laqpaih ja₂₃

- **kvivataa AaiNa kvad dsaal :**

kvivataa AaiNa kvad dsaal hodana pakvar AitaSaya laakvipaya pakvar Aahta. samaj aata kvad dsaal GaDivalyaacad dsaal kvivataa kxrl Sakxtaata. 'kvivataa AaiNa kvad dsaal yaa dsaal saaihtyapakvar adyaah maL BataL sa dsaal kxaya Aahta? paV AaiNa gaV h dsaal iTkNaar dsaal ita. gaVatma kvivataa AaiNa paVatma kvad dsaal AsaL Sakxtaao kvad dsaal ita GaTItaala, samaj adSanaalaa vaastavaica-dnaalaa, vaanaatmakxta dsaal, [itahasakvqanaalaa, matalkxvNaalaa mah<va Asatao kvivataca r]pa dsaal baihyk dsaal ta<vaavar Aakvarta Asataadar kvad dsaal caa A dsaal ta<vaavar. kvivataa kvalcyaa {paisqatal laa pa dsaal Anyaa Asataadar kvad dsaal ita kvad dsaal kvaracyaa Anapaisqatal laa. kvivataca kxl a ekxvarlyata dsaal dsaal kvad dsaal caa bahsvarlyata dsaal dsaal Asatao kvivataa pa dsaal Anyaa ovaatamaakval. Asataadar kvad dsaal ita Batakval. Asatao₂₄

vaad dsaal nyapakvar ivaiva dsaal Aahta tyaa dsaal GaTkx AaiNa tyaa dsaal laXalla oagavagaL Aahta ekva vaad dsaal nyapakvaratal la GaTkx dsaal yaa vaad dsaal nyapakvarata AsaL Sakxtaata. idGakvqaa hl eKaaVa kvad dsaal SaarKal vaatTaona Tkxata sa dsaal ha GaTkx Asatao ta dsaal GaTkx kvad dsaal itahi Asatao svaBaavar Kana kxqaa, kvad dsaal, naaTkx, cair-a, Aatmacair-a, paivasavaNana ya dsaal Asatao vaad dsaal nyapakvar adyaah laXalla dsaal vyac dsaal kxtaa sa dsaal dsaal kizNa Aahokvatah laGakama, laGau idGakvqaa h dsaal kxqatal la Sabdsakvyanasaar ApaNa zrvataa dsaal ha inakvva pa dsaal itva vya@ta kxrtaca Asa onNataa yaktar naahi.

'mhanabaraasata Saahradyaayaa kvaLavar ek dRTXap Takilyasa Apalyaa
 Oyaanaata Asaoyataokil, hopaacalna vaaD\mya ivaivaDa pakvaraha/ ivakxisata Jaalacoair~a,
 Aatmacair~a, kvqaatmak AakyaanaOTIkvpaaba/Itatva&anaatmakx paba/ivaNanaatmakx, Aatmaina/z
 ABa/IAartyaa, BaaLya, Baar]DopaDokaDkvaayacapaklavyaofxi kvavyaokvahl qaaDgaV
 gaa/ibaKarl, paacaDolavaNyaa ASaa ivaivaDa pakvaraha/ImarazItala paacalna vaaD\myaaca ivakvsa
 hata hataa. yaata vaaD\myapakvaracal ivaivaDataa Asalal tarl ivalayaacal Qaaimakx hl mayaaela
 zrlabal AahO₂₅

vaaD\myaibahasata saaihtypakvaraha/MyaacaZ{taar Asalabokvahl vaba idsataata.
 ivaiSa/T saamaij akx saakvRakx AaiNa vaaD\myalna kvaaNa/ha/AsacaZ{taar hata Asataata.
 eKaaVa saaihtypakvaralaa eKaaVa kvaLata mah<va paata hataoAaiNa talanao [tar
 saaihtypakvar kmal AiQakx paivaNaata gaana manalaojaataata. {da. yaolacyaa kvaLata
 valrrsaDana saaihtya jaasta pakvaiSata hatao vaacal agatao

ivaiSa/T saaihtypakvar hca/z AaiNa [tar kvina/z Asaomanalyaacal AavaSyakxtaa
 naah. 'paacalna kvaLapaasala lai latakil inamaNa hataoal kvatyyaa naa kvatyyaa pakvarataca.
 gaanaoAakyaana, kvivataa, ABa/IpacaDa, laavnaI, caklavya, padostaa/Aartyaa, mahakvayao
 Asackvahl ma/yayataala kvayapakvar Aahta. Aalaimakx kvaLata kvivataa, kvqaa, kvadharl,
 naatkv,ekva/kva yaasarKaovaD\myapakvar Aistatvaata AalaomNajapaacalna saaihtya Asao
 kvl Aalaimakx saaihtya Asao saaihtyaaca Aaiva/kvar kvilyaa naa kvilyaa
 saaihtypakvaraha/ha hataomNajasaaihtypakvar hl Apairhaya-ASal gaat AahAaiNa itacao
 svata:caekx ta/ha/Asataohda/parpa/ha/ivakxisata Jaalab/Asataoyaca Aqa-Asaa kvl
 parpa/ha AaiNa ta/ha/Asa/Lata lai latakilaa saaihtyakil inamaNa kvraal laagataol akakx
 ilaihtanaa Apalaa Anaba kvatyyaa pakvarataalya@ta haG Sakvba yaaca ivacaar kvrtaca.

AirsTaTlanabI vaad.Nayapakvar kxI palaoAahatyaacyaa dRTnaokvaya, naaTya AaiNa
kxqaatmakxtaa hca talna maLabaIsaihtyapakvar Aahat' 26

ekxa Anaaimakx XaVal sfxI labal gaafI eKaaVa saaihtyapakvaracaa ivacaar kxI jna
janmaalaa yataoAsaohopana Iakakialaa maDMal kxrtanaa SabdamaIeKaaVa pakvarataca vya@ta
kxraadagatao AaiNa vaacakvhl taooAnabara eKaaVa saaihtyapakvarataca Gatao Asataao'saalya-
hlca saaihtyakRalyaa sabDaba mahtvaacal gaafI Asalal tarI hosaalya-kxIlyaa naa kxIlyaa
pakvarata inamaNa hataoAaiNa risakvhl kxIlaatarI saaihtyapakvar nhNata saalya-
GataoI vastaisqatal AahO, 27

saalyacyaa saaihtyapakvaracaaIvacaar kxbaa tar kxqaa, kvadI, kvaya, naaTkx, cair-a AaiNa
Aatmacair-a hqapakvar paamkyaanao dsataata. saaihtyaacal vaavagalaI payaganaoAahat. manaaqva
kxI nao & ana dtao IakaaI SahanaokvI nao[. tyataca rjaha kxI naoha Baaga Aahca.
jagaata ivaivala pakvarata saaihtya Avatartadyacyaa maDMalta, Baavaqata ivaivalataa Asataqana
jaosava-saihtya pakvaiSata hatactyaa savaata rjalkx vaad.NayaacaqakvaSana maazyaa paanaavar
hataoqaa, kvadI, kvivataa AaiNa naaTkx yaa sava-pakvarata rjalkx svarjpaacavaad.Nya
Asatadyacal inaimatal maazyaa paanaavar hataoqarNa Kapamaazyaa vaacakvaI tal garja Asatao

'kxqaa vaad.NyaakvDomaIyaacaa svaBaivakica Aaza Asatao kxmaNakk, & anaqaptal
AaiNa jalvanaacal jaalva kxI jna dIyaacyaa dRTnaokvadI, kxqaa, naaTkx Hya vaad.NyaakvDo
dLaka kxrtaa yakar naahI. saaihtya hqIalvaBaalya manalagatao partaI saaihtyaacyaa Anakx
pakvaracaaIvacaar kxbyavar tyatyaa talnata kvadIcal sahja Aasvaavtaa, kvayaapkaa itacal
qaadI sala va mayaidta baavaBaavaatanaI itaca saalya-kvayama iTkul rahNaAaiNa itacal
vaacakvipayataa Iakata Gatao jalivataavarcaBaalya pagat kxI Nyasa kvadI hca savaabRT
maalyama hqo Asaoidsatalyatao, 28

- **kvadl̥v̥l̥ vaaD̥.vaya:**

baŋyaaca vaba eKaadi cair-aatmakx kvadl̥v̥l̥ vaacataanaa ApaNa cair-a vaacataaŋa kv
 kvadl̥v̥l̥ yaaca Baŋa paDavaa AsaŋlaKaana Asataobaŋyaaca kvadl̥v̥l̥vaata cair-alaŋa Asataobar
 barica cair-achi kvadl̥v̥l̥ saarkal vaaTtaata. jarl yaa daŋa saaihtyapakvarata baraca firikx
 Asalaa tarl hodaa pakvar ekmakvayh jarlcaoahta. jaSal idGakvaa AiNa kvadl̥v̥l̥
 tyaacapaŋaNaŋNalata cair-a, Aatmacair-aakv̥DoraLNyaaAgaadr ApaNa kvadl̥v̥l̥caaa AaZavaa
 Gaŋ].

kvadl̥v̥l̥ ha Sabd baŋaBaTacyaa 'kvadl̥v̥l̥' yaa AdBatar mya kvqanaamaavar]na r]Z Jaalaa. yaata
 Anakx paa-aopaŋaŋyaabaŋ gaŋNa Asatao'kvadl̥v̥l̥caaa jalvanpaT firar maaza Asalyaanao
 jalvanaacaŋca-ya tyata daKaivataa yataokvadl̥v̥l̥cal vyaapakvtaa jalvanaacaŋpaSalavaar ica-alla
 kv̥Nyasa {payaeta zrtatyaa talunata laGakvqaa svata:cya kvahl myaeta Aahta.
 tyamaLca kvqacyaa talunata kvadl̥v̥l̥kv̥Doraacakv̥v̥l̥ AaZa Aiŋak AsataaopaŋaSalataa
 naaTkxcal myaeta AsalyaanaoaaTkxalaa saŋNa, naŋya [. kv̥laabaŋ madta Gyaaval laagatao
 yaa{laT kvadl̥v̥l̥ [tar kv̥laabaŋ Apaka na krtaa kv̥la. Sabdmaŋyamaatal naaTkvaŋaŋNaca
 Apaŋa paBaava inamaNa kv̥tao

kvadl̥v̥l̥ vaaD̥.vayaacsava-maanaŋaŋaatalaa Apaŋyaa kv̥ta GaŋlaaAahomanavaacal saarl
 saKadukaoAiBaryaeta kv̥Nyacaa payatna kv̥baa ml̥v̥kv̥v̥yaacaopaŋv̥maya svar]pa vaaLlaotar
 kvadl̥v̥l̥Sal tyaacabarca saanya AaZLtaotyamaLca mahkv̥v̥yaacaosqana Aaja kvadl̥v̥l̥
 vaaD̥.vayaanaGaŋlaaAiNa ApaŋaAnako ivaBaŋa vaacak ipaŋa kv̥baŋ, savaaŋak r]ŋakx svar]paacaŋ
 saaihtya kvadl̥v̥l̥ yaa vaaD̥.vyapakvaramaŋyaohatao saŋaŋNata: paŋlGa- kv̥qaanak AaiNa
 jalvanadSaaasaaZlcaaa maaza AvakvaSa hi kvadl̥v̥l̥cal saanaŋyasqanaŋhata.

'marazi kvadlari vaaD:\wayaaca pairBa/hNajacsaihtyaaca ivaSakata: [Qajal saaihtyaaca pairNaama haga. vaaD:\wayapakxar nhNatal paaScaatya Asalaa tarl 'kvadlari' ha Sabd ma-a Assala Baartalya AahobaaNaBaT'Kacal 'kvadlari' maLuata ivaSaka naamacal, italaaca saamaanya naamaacaQaazoo sqaana paapta Jaalaca kvadlari banalal. maA mahakxarya, naaTk hovaD:\waya pakxar jaaacyaa dSaata {malalafixalactasackvadlari/baabata nhNataa yata naahI. kvarNa kvadlari/icaa GaaT ha paaScaatyaayeh kvadlari vaaD:\wayacyaa AnakurNaatal Aalaa AiNa paZosvataPa/Nacivakxisata hata gaba. marazi kvadlari/icaa ivacaar kvrtaa ivaQacyaa kvr}NaaJanakx isqatalcaQica-alla kvrNaayaa 'yamaaa payaTna' (1857) yaa baabaa padhnanjal yaatyeh kvadlari/cal paihlal marazi kvadlari nhNatal {IlaKa kvraava laagaba.yaanafarI laXmaNaSaas-al hLbacyaalni 'metamala' hI AdBatahmya kvadlari 1861 maQyaciIaihlal gabaI. ra.IBa.galNikvraatni 'macanagaD'(1871) hI eibahaisak svar]paacal kvadlari pa isaOd Jaalal. paZogaa vaaD:\wayapakxaralaa svataPa/AakWakx, va sasafarI ta svar]pa paapta haQ} laagalaoAiNa marazi kvadlari vaaQaocivakxisata haQ} laagalal.' 30

eKaada saaihtyapakxar valaanaralaoIakvipaya rahtaokxarNa tyaa pakxaranoabadIa isvakxarIaba Asataokxalaaac]pa taadad laadQsvagata kvrtaaoyakaa%yaa pairisqatalIaa Anakuaba banatao kvadlari ha Asaaca pakxar AahotyamaLuca taaoAjanaI laakvipaya pakxar Aaho samajamaacyaa isqatalpaamaNaovivaada pakxarataI inaimatal kmaljaasta hataopaNa savakxal kvatayaa naa kvatayaa pakxaratalIa kvadlari vaacakvatya galYaatalIa taa[ta banalatal Asatao eibahaisakx, samaijakx, cair-apar Aaid kvalaanac]pa kvadlari ApalaoAistatva iTkwatal Aahaa AiNa vaacakvatya r]jicamala,okvaLacyaa AavaDipamaNadyaacaDr]pa badIata Aahojao vaacakvatni AavaDta Aaho naaqamaQava, iva.sa.KaaDkvr, naa.isa.fxDKo taonaa.saN\lamdar, rNaijata dsa[-, ivaSvaasa paaTIIa yaa paitaBaavafanIilaihlabyya kvadlari/yaanI marazi manavar gaar]D kvaaAaho 'yayaatal'naova.sa.KaaDkvr anI&aanpalz parcskxar imalvalidIlaa Aaho

✚ marazi cair-araD\maya:

naamadvaahI & anaEvaradI savaahI cair-aciIaihlal. paNa hl cair-aciIaihtalpar hataI.
cair-avaaD\maya mhNatal jya kxmal jaasta gaahIcaI/AvaSyakxtaa Asataotyaa sava-gaahI tyata
hatyaa Asacaaahl. mahanaava tasaca [tar ba/yaaca jaNaahI/ha pakvar hataLayaca payatna kxbaa
paNa vyavaisqatapaNaocair-avaaD\mayaacyaa saacyaatalla cair-ao[ga/haI saaihtyaacyaa paBaavanao
marazlta ilaihlal jaa{] laagalal.

cair-avaaD\mayapakvar sacjvaatalaa taraZasaa dKalapa-a navhta paNa [ga/haI
paBaavanatahI tyacaa ivakasa hata gaaha AaiNa Aataa marazlta kxqaa, kvadI/ya[taIocair-avaaD\mayaaca
pakvaSana hatanaa idsata Aaho

'marazi cair-avaaD\mayaaca {dya AaVkvLapasata mhNajao mahanaavaalya
vaaD\mayapasata Jaalaa AahoEal. cakI/rahaI ilaihlalolalLacair-avaaD\mayapakvar hata
saiccadanaD\baana&anaEvaradIocair-avaaD\mayapakvar ilaihlalolalHyata cair-anaayakvaSal
ivaSata ijahaLa va Baatal AsalyamaLchI cair-aciIaihlal gahal. savaahI mailakva Asalatal
cair-aciI marazlta ilaihlal gahal. kvL zrvIlyapakva hyacaa jaasta {payaga hata naahI. tyata
saaVta/maihtal pacivaIlyapakva BaavakvaNaaca AiQakx AsataovacakvaIya mnaavar
satyapakva cair-anaayakvacyaa AdBatacaaa dhal pagaDa basavaa Hyaa {dI/naaca
hl cair-aciIaihlal gahal. vaI@takx cair-avaaD\mayapakvarata naabaajalcaa {I
Iakva paihlalaa cair-akvar mhNatal kvavaa laagata.' 31

sacjvaatalcaomrazl cair-akana hocair-anaayakvasa dhal Avataar manatal tyacyaa
Baatalatal ipatalatal ilaihlalolalidsataoiSavaajal maharajalya, pasavyalya kvLatala
baKarl Hyahl cair-aga/ha Aaha paNa [ga/haIya sapkvaacyaa ivakasa Jaalaa.

svaata yapa kva akadita raj akhya nata osama j akx nata d akmany a iTLkx, mahatma gaal/lyaa
 laakar parjyaal cair-aolaih lal galal. paNa yaa cair-aata tyaa/ldra na manataa ekx maNasa
 mhNatal tyaa/daAval akona kiba gaba omallasaaSal saNala yaSa ApayaSa, galla dala yaavar pakvaSa
 paDU laagala AaiNa Ka/yaAqanao paard Sakx cair-ala kona haG] laagalaO cair-a lakona
 kirtanaa lakakvnao jyaacocair-a ilahayacotyacyaba_ la ekx Ailapta dRIkva zallaO
 AavaSyak Aahccair-anaayakvaca nasataa {daG} dadorNagaayya naahI.

lakakvnaa cair-anaayakvaba_ la jarl tyaa la Aadr Asala tarl tyaa la dra maanulayaO
 tyacyaa {palabOal/ha ca tyacyaatalla cakvacaahI lakvajaa maDU la paahjao tyacyaa
 Aayatyatala GaTnaa/lyayya kinvaaranacO Kala Gatalal paahjao AaiNa GaTnaa inavaDtaanaahI
 cair-anaayakvacyaa samqakx GaTnaaca na Gataa, tyacyaa Aayatyatala paBaava Tak/Na/ya sa-
 GaTnaa/lyA/ha Jaala paahjao ba/yaaca vaba lakakvna/lyA/ha la ba cair-anaayakx haca paZO
 laakvya lakata Asatao AaiNa tasaca tyaa/lyA paitama basatao tyamaL dOal kOal vya@tal/lyA
 fxyada tar kOal kOal nakvratmakx paitama inamaNa hatao

cair-a ilaihtanaa tyaa vya@talca kvaahI pamaNaata [itahasahI imaL Sakxtaocair-a
 ilaihtanaa cair-a kvI [itahasa AsabaG] Sakxtacair-ala kona AaiNa [itahasal kona yaa iBanna
 gaalTI AahTa AaiNa lakanaata tyacal gal lata hataa kvama nayaocair-anaayakx AaiNa lakakx jar
 ekvaca kvLatala Asatala tar cair-anaayakvaca sahvaasa lakakvnaa imaL SakxtaocaiNa tyaa
 cair-aata Karpa/lyaa yaG] Sakxtaocnaayakvacyaa lahana maazyaa GaTnaa/lyA lakakx saakaldar Asatao
 tyamaL daga tyaa/lyA kvLtaol lakvacaal dRI jar inarpaka Asata tar {<ama cair-a inamaNa
 hatao eKaaVavar cair-a lakona kiba o jata omhNajaca saahijakvaca tal vya@tal [tar
 caarca/lyA saamanya/lyA qaadi fyar vyaL Asallaar Aahpitaovagal/lyA cair-aata
 Aalalaca paahjao/lyA tyacabaratar itacal samaj asal AsallaarI naal/lyA paahjao

iSavaajal maharaja, Ealmaa/baajalrava pasava, mahatma gaal/ laakmaanya iTLkx
 yaatya/bharatar mahatma fuxa/ Da^baabaasah/ Aah/ kx, C~apatat Saah/ Uharaja tasaca ivanaaka
 Baavaosanaagajjal, ja/ Ar. DI TaTa, Sa/ va ikx/ aaskx, lataa ma/ kx, saicana ta/ kx
 Aaid ba/ yaaca laak/ cair-ao/ Aa/ Naasa baGaayalaa imaLtaata. ekvaca vya@talvar ekvaca
 jaasta la/ kx/ ilaihlal cair-a Aahta. AiNa tyata kvahl ga/ Ita vga/ naahl
 ja/ Navatao/ rhNajaca vya@tal la/ kx/ Zok/ Sal saadr kx/ raval holak/ kx tyacyaa kx/ lyaa
 Ga/ Na/ kvatya ga/ / Bar dta/ yaavar zrtao/ Eal. baabaasah/ pa/ / iSavacair-'
 laak/ ya manaavar rajya kx/ ta Aah/ AiNa tyama/ tyaa/ r/ al/ a/ maharaja ha
 laak/ ya manaatal la iSavaajal maharaja Aahta.

- **cair-ava/ Aat/ cair-a**

qa/ vya@tal/ cair-ao/ laihlal jaataata. AiNa hl pa/ qa [.sa.cya pa/ lyaa Sata/ paasala Aah/ o
 ya/ paata satarayaa Sata/ paasala cair-ava/ D. vyaacal maaz/ vaaZ Jaalal idsata/ ba/ va/ nao
 ilaihlal/ ja/ an/ aca/ cair-a h/ na/ aca dga/ zra/ a/ a/ aca/ cair-a Aah/ pa/ na maraz/ ta [ga/ tal
 vaa/ D/ vyaacyaa A/ Byaasana/ ga/ ya pannaasa saaz va/ ta ja/ cinar/ inar/ a/ / a/ D/ vyaapak/ var vaa/ Z/ sa
 laagal/ a/ ra jya/ a/ / svata/ / Saas-a ik/ va/ ta/ / inama/ na Jaala/ o/ tyata sava/ ta Aaha/ l kvat/ ya
 vaa/ D/ vyaapak/ varacal Jaalal Asata tar tal cair-ava/ D. vyaacal h/ ya. kv/ qa, kvad/ / yaa
 vaa/ D. vyaapak/ varasaar/ Kaa cair-ava/ D. vyaacaa ivacaar Jaalaa naahl.

cair-a yaa vaa/ D/ vyaapak/ varalaa maraz/ vaa/ D/ vyaata kv/ alca mahtva/ aca/ sqaana ima/ la/ a/ aahl tyaca/ o
 Saas-a inama/ na kv/ Nyacal kvat/ dgadga kv/ al naahl. kv/ qa, kv/ vataa, kvad/ / saaz/ j/ sa
 saacya/ caa ivacaar Jaalaa tasaa cair-acyaa ba/ bat/ ta Jaalaa naahl. yaata la/ kx/ vacyaa va/ vaca/ kv/ ya
 Aava/ D/ Inasaar saacyaata ba/ l/ a/ hata/ ga/ ba.

'cair~a va Aatmacair~a : taN/lyaa pastakvata mahachra jaasal Kaal al la maLonaD/taata.

1.cair~aata rcaasaalZva, Baal/asaalZva vagafckvahl kxlaatmakx galla mhNatal laagataata yaacal
Aapal yaal aa jaalva nasatao

2.cair~a vagafckal pastakvoh N/hi mhNaj adal baajcaD, r]Xa, jaD AaiNa paalMyapala-Asaavayaacal
hlca kxlpanaa ha[na basatal Aahdal Aapalal gaal/ayaata Saaba vaaZivalyaasaazi kupaTata
laavahzval abal Asaavayaacal.

3.cair~a mhNajaokva vyaktalcaa [itahasa

4.cair~aata GaTnaa va ivacaarpavaah yaal/lsqana Asaladarl taqaalaca rahavayacaovya@tal laa
jaalvalakhdSakx yaalKaal al Qar]na itacal tapasaNal kxrNad/air~aata jaasta mahvaacaa

5.cair~akvaralaa cair~anaayakvacyaa janmaFacyaa mayaelkaho jataa yata naahl.

6.cair~a ilaihtanaa cair~anaayakvacyaa vyaiktatvaapaka tatkalalna GaTnaa va ivacaarpavaah
[tyaidkval/mahtva jaasta imalal adxl taair~a [itahasaata jama hatao

7.cair~a laknaata tahl ekx tar vyaktal laa mahva d[Sakxtaa ikval kvalalaa mahva d[
Sakxtaa; dagaal/lsaarKaca mahva d[na cair~a ilaihtaa yakar naahl.

8.cair~anaayakvacyaa valbcyaa calvalI paasval/lsaarKya magaa raihlyaa paaihjata va
cair~anaayakx vaacakva/lsaar paamakyaanaoavar laa paaih ja o

9.cair~anaayakvacyaa vyaiktatvaacyaa sava-pal adxl svacC zsa vaacakvayaa manaavar {maTavaa.

10.cair~aata vyaiktadSanaalaa mahva jaasta Aahova taokxlaatmakx kxravayacaotar tyataa
paamaNabaOchtaa paaih ja o

11. yaagya pasāṅgāṅ inavaD va tyātyā māDmāta yaigalalal sataktāa Hyānā kxlakā {zavadar idsatao

12. GaTnaatyā patyāka vaNaapakā tyāta paitata hataāyā manātyācyā svāBaavakvāsaalāa cair~acyā dRInāAīakx mahtva Aahōqāa manātyācyā Aayāatāla GaTnaa jagaacyā samao Asataata. tyā saṅgāyāsa cair~akvāca kīSaalāa paīhjaō

• **cāir~a AaiNa Aatmcair~ayātāla firakx:**

patāleyā kvāLI ekāMī saīhtyāpakvārata cair~a vāaD. mayāalāa māzōsqāana nahāccair~a vāaD. mayā ha pakvārhī [tar saīhtyāpakvāra] {Salrāca hataāLīā gāca. AaiNa tyāatāhī Aatmcair~a vāaD. mayāalāa isādd vhaṅalāa Ajāta {Salr Jāalāa. sacjvāatālaa Aatmcair~a ha cair~avāaD. mayāaca Baaga samajalāa jāata hataā. jātyāa mārazi samāXakvāhī tyāaca vāgāLa vāaD. mayāpakvāra mhNātal naābīkībal naāhī paNa hLbLU Aatmcair~aacāccair~apakā AsāNaarō vāgāLāna isādd hāḡī laagālaō AaiNa Aataa Aatmcair~a ha vāgāLa vāaD. mayāpakvāra mhNātal naavaarjpaalāa Aalāca Aahō Aatmair~a yā naavaataca cair~a Sabd Aahōyāta cair~a Ahca paNa tāōlakakvācaosvata:caō cair~a yā saīhtyāpakvārata AsāNaarōbarcasāōlakāna yā Aatmcair~āta idsataō svata:cyāa jālvānacā svata: lakakvānāōlāihīlalā kīhāNā mhNājaō Aatmcair~a hāca. cair~a hcaāarNata: eKāVā paīqatāyāSa vya@talcaō [tarakvāDīalīlāihī] gātaō ekx vya@tal jābī dsa/yā vya@talcaā jālvānāqāT itasā/yā vya@talpaZōKāLāa kvāNaar tābī saīhījakvā tyāta kvāhī mayāela yākyācal Sa@yātaā Asataōtyāa vya@talcaōsarāhī/Samajāca ASal Apāca vyaqa~AsataōsaāarNata: gābvaasāzi ha pakvāra māzyāa pāmāNaata hataāLīā jātaō tyāamLūca eKāVā vya@talcyāa pāld~Aakxlānaasāzi tyāaca Aatmcair~a māzō Balmkīa jāvaatāō Aatmcair~acyā māDyāmatāhī vya@tal svata:īā vya@ta kvāta Asataōkīdal kvādal Aqalā baājāU lāakvāsaṅgāyāval hāhī paīkā {_Sa idsatālyātaō

• **Aatmacair-a ni Naj aduaya?**

1) 'Aapalyaa jalvanavalayakx Anabaatao va tadnatayala Aapalyaa vyai@tamtvacaosvata: laknarjpanacodivalabacodSana rhNaj aAatmacair-a haya.'

2) svata:cyya jalvanacal svata: ilaih labal kyhalal rhNaj aAatmacair-a

'smarPaica-ayata 'Aapalyaa vyai@tamtvacaosSana' ba_la na saajala Aapalyaa jalvanasaqalba_la AiQakx saajMa(patal cair-a) AsaAatmacair-aacaosvar]pa Aaho

Aatmaivalkxracal manaval paiaFal nabagakx va saavai-akx AsalyanaSava-BaavaanMyaAatmacair-apar lakna AaZLilalyataoAatmacair-aamagaAatmaivalkxracal paDlaa, Aatmajalvanaacyaa AqpaUtacal AiBa&ataa, svaanaBaataalla inaraDical dREI AaiNa laknaivalayak Baana ASaa gaafI paikwAsataata. tasaca eitahaisakwsaihtyakFalpamaNaovaiSalTtakDial saamanyatvaakxDo jaalyacal Xanataa tyata AsataomhNatal Aatmacair-a ha ekx lailata gav pakvar manalaa jaatao 'Aatmacair-aacyaa WaroAlaKalih kvaiMkxrtaa yakyaasarKaoAsataotachNaj aAapalyaa saayaa smar]pa AnabaataoIsajalva kv]na tyaaNIsaMharl pataltal GataotyaaAal Aakvar jaiNavata {naTivaNaotyaaTyakDe kva vagalyaa kutubanaAaiNa rhNataa taTsqtaraqahNaAapalyaa AnabaataoIsakur]pa dG]na svataAIAistatva paipa kv]na dhaASaa pakvardyaanAjar AaiNa Amar kvNaG2

Aatmacair-a, ha cair-aacaaca ekx pakvar haya partuAsaAsalactarl cair-a va Aatmacair-aatala maLlatal firKx Asaa kvl cair-aata ekx vyatall dsayaa vyatalcyya jalvanacaa Saad Gata Asataotar Aatmacair-aata lakakx va cair-aivalaya damb ekka Asataata. Aatmacair-aata lakakx kodal svata: ilaihtaadar kodal dsayaacasahayya GaG]na ilaihtaapala yaata sahayyakacaBayo ikxal ha ekx maLlataqNa Aatmacair-akvar haca paika Asataao

Aatmacair-a ha ekx vaaDhnyapakvar manalaa jaatao par taUmar azImOya dhaa vaa vaaL yaa naavaanao samayataa qaaDsadaTjal tyalaa 'maJaa jalvana pa'asa' nhNataata tar Saatahaa [-kva]Lio tyalaa 'Aatmakxqaa' nhNataata. Aatmacair-apar lakona vaa vaaL yaa naavaanao samayataa Aalaa oidsatao Aatmacair-a, Aatmakxqaa, Aatmakxqana, AatmaPaata/ Aatmainavodna, maJal jalvanakvhalal, maJal jalvanakxqaa, maJaa jalvanapa'asa [. Aatmacair-apar lakonaasa ASal vaa vaaL naavaid lal jaata Asalal tarl Aatmacair-apar lakonaaca gaBaa ma-a ekka Asatao [qad aksakva]aa svata: cajalvana { lajaDayacaAsatao jalvanaatala GaTnaa, yaSa ApayaSa, saka dukka tyalaa vaacakva/haa vaaTayacaAsatao1960 natv/ dilata saaihtyaacyaa sacjvaatal natv/ Aatmacair-a lakonaacal laaTca Aalal AsaaAapala nhNaSakxtaaokvarNa dilata natv/ vya@ta ha tyasaazi kvivataa/haa ha pakvar yaayya vaaTlaa.Aaja Anako kvarNaLioAatmacair-a vaaDhnyalaa maazi vaacakvipayataa laabata Aahotyataahl paqatayaSa vyaktal/ jalvanapa'asa ga/ha/ paanaovaacaayalaa imalalaa tar taovaacakva/haa hvaca Asatao ds/yaacyaa Garata Dakvavyaacal sa/lyataal imal taca paNa mah-vaacaohNajaaAatmacair-aodSaadSakx Aiina paickx zrtata.

'parmaqanaoekva maNasaaca AnaBaa ds/ya kvatyaahl maNasaalaa pallataya saakvar kvrNaAsa@ya Asatao laitalakakx j yaa pakvar cadvaya-kvrlta Asatao dyaacapakvar cadvaya-AahdvarNa lailata lakakvdKalla AnaBaa/hsajalva kvrlta Asatao,osacatna Aiina saakvar kvrlta AsataoAiina nhNataa laitalakakx jal saanaoapartaaAiina j yaa pakvar olaihtaa tyaacapakvar kvatatal Aatmacair-a ilaih laqabaqai h j aceKaadyaa Aatmacair-aata jar lakakvacaAnaBaa va taAnaBaa GaBaa oyai@tamva saakvar Jaalacoosata tar vaacakvacal inaraSaa hatadvarNa Aatmacair-a vaacaayalaa Gatal yaavar lakakvacyaa Aatv/haa vaacakva]aa pa'asa hvaa Asatao Aatmacair-aacaosvar]pa AsaaAahdar Aatmacair-a Aiina eKaadl kvad/ha/ (ivaSakata: Aatmainavodnaatmak kvad/ha/) yaatv/ha/ kvaya?

Hyaa dalaatal aa firik varvar pahtaa Agadl { GaD AahO Aatmacair~a h qatyaKa GaD labyaa
 GaTnaahvta AaQaar labyaAsaavaD agatacyaacyaa War dAkakvacaoyai@tanatva tyacyaa jalvanaatal
 j asaoya@ta Jaal aboAsaba tasaoya@ta vharo agataceKaadyaa paatD kvaZNaayaa ica-akvaravar
 jal baavaAsataata tyaca AnaD Svar]paacal baavaAsatmacair~a lAkakvarardKalla Asataata.'³³

vaaD\mayibahasata saaihtyapakvarahMyaoZ { taar Asal abaa kvahl vaba idsatao
 ivaiSalT samaaj akx saakvRakx AaiNa vaaD\mayalna kvarNaahvtaAsaoZ { taar hata Asataata.
 eKaadyaa saaihtyapakvaralaa eKaadyaa kvLata mah<va paata hataAaiNa talunaraqtar
 saaihtyapakvar kmal AiOakx paanaNaata gaana maanal agataata. ivaiSalT saaihtyapakvar h baltz
 AaiNa ivaiSalT saaihtyapakvar h baxinalz AsaomanaNyaacal AavaSyakxtaa naahI.

Aapalyaa AByasaacaa ivalaya ha Aatmacair~aaSalisaNaha AsalyaanapaZi lla pakvNaata
 Aapalla tyacyaa sahaNaha Kaabvar maahital GaG]. Aa-apaayata kvadlvv l ha vaaD\wayaatal lla savaata
 l akvipaya pakvar mhNaha Aapana manataacmarazita yayaatal, paainapata, maFayalya, ra{] yaa
 kvadlvvayaa AavaFaanv AavaFaa pakvaiSata Jaalyaa Aahta. panna yadlvvya vavaatal lla paih l yaa
 saha mihnyata kvakvaiSata Jaal abyya marazl pastakvahaMyaoair~a AaiNa Aatmacair~aatmakx
 pastakvatalsalya savaata jaasta(55 pastakv) Asatal tyakkaal kaal a kvadlvv l (36 pastakv)
 yaa saaihtyapakvaratal lla pastakvapakvaiSata Jaal al Aahta.

Sabaahvpaahv(ahsahad kx: 'lailata' maisak) yaatyah matacyaalyaa kvahl vavaata kvaa AaiNa
 kvadlvv l pakva cair~a Aatmacair~a AaiNa lailata l aknaivalayakx pastakvakvaiSata hakyacao
 paanaNa vaaZ l aAaho

yaa mazyya vya@tal va tyalya cair~a, Aatmacair~aatmak pastakvatatal vya@tal kvSal GaDlal ho
 sanaj allyasa madta hataAaiNa yaa cair~aatal vaacakvahaNaval paDNa, ija_, AnaBahvhl imLtaata.

AilakDcyaa kvaLata vaastavaadi lakana vaacalyaakD0Ai0akx kxla Aaho tyamaLio
saihyakva yaa saaihyapakvaratala pastak0Ai0akx paivaata pakvaiSata hata Aahta.'

jyaa vaadDnyapakvaracal sacjvaata taSal {Salra Jaalal paNa jyana0risakvaDya h0yaata
manaacal jaagaa paTkvaalal Aahosa0yaacyaa saim0akx yaata jaapom0ita saaihyavar gada
ya0ta Asa0aaTta Aah0ASaa va0sah jyana0Kapaaca {ccaakvlgazIaa Aah0aa0Atmacair-a
saihyapakvar inatyanataha ha0na vaacakvaDya galYaatala taa[ta banata Aah0Aajacyaa ipaZIIaa
AaiNa paZIIa ipaZyaahahI ta0naiScataca AavaD0a ASal Ka-al vaat0aAaho

- **saravai naimkwa:**

pai hlyaa pakv Naata saaihtyaaca {dya, saaihtyaacal inaimatal yaavar pakvaSa Takxlaa Aahyaata
Kaal al la ma_uByaasal aAhta.

- Aatmacair~a yaa saaihtyapakvarakxDgaaNyaaAgaadr marazI saaihtyaacal sacjvaata kxSal Jaal al.
- sacjvaatal caoSal aal aksaaol akaana.
- mahanaava saaihtyakvaal/hataal labogaV, paV (QavaL Q.) pakvar.
- sava saaihtyakvaal/hataal laboAaal, ABaja/cair~avaana [. pakvar.
- iSavaaj al maharaj aalya kvaLatal la pa-avyahar tasaca bakar ha paKa vaaD.vayapakvar.
- saNIRA Qatalvar pava saaihtyakvaal/hataal laboivaiva pakvar.
- pasavyaalya kvaLatal la bakar, paaraD tasaca laavai yaSaif Kapakvar
- [ajal paavaanabad lal abacinaba/paasavaana, kupa, kvadil/ tasaca ivaiva saaihtyapakvar
- svaataVanaar had lal abasaaihtyaaca svar]pa.

yaa saravai ivacaar Aapala Aatmacair~a yaa pakvarakxDaaL Nyaacal palatayaarI mhNatal kxbaa
Aahotyacabaratar ekx mahavaaca saaihtyapakvar mhNatal Aapala 'Aatmacair~aakxDbaGata
Aahata.

- ❖ marazIcaSa]vaatacaDakna hoSal aalakaatya svar]paata Aaho
- ❖ marazIta gaV va paV hola paika pakvar Aahta.
- ❖ vagavagalyaa saaihtyapakvarata gaVata cair~avaD\nya ha pakvar haya.
- ❖ Aatmacair~a ha cair~aacaaca jaLia Baa{] haya.
- ❖ marazIta [g]yaatya paBaavanaasaaihtyapakvarataVvaaz Jaal al.
- ❖ cair~avaD\nyaaca svataVAsaonaDMalcaSaas~a inamaNa na Jaalyanadyaacyaata
Ivaicakxtaa Aal al.
- ❖ Aatmacair~acyaa maalDMaltahl barIca Ivaicakxtaa idsataoAiNa Iakakvanac]pa
Aatmacair~acyaa maalDMaltahl badIa Jaal alaa idsataao
- ❖ AaGaiakx kvaLata marazIta Aatmacair~atmakx saaihtyanaa svata:caa vagal a vaacakwaga-
inamaNa kxbaa Aaho
- ❖ Aatmacair~a ha vaaD\nyaapakvar Aataa marazIta vaacakvaalIsvaata AavaDtaa
vaaD\nyaapakvar banalaa Aaho

sabab:

- 1) Kwa baayin la me ganaaqa, saaihtyaaca AvakvaSa, paitama pakvaSana, [.sa.2003, paRxi.15.
- 2) ta-afa paRxi.16.
- 3) dSanaKa ma.gaaQ marazlca saaihtyaSaas-a, kvaifTnaSa/pakvaSana, [.sa.1967 paRxi.57.58,
- 4) gaaDgalL gaaDgal, saaihtyaaca maadD/paayalar pakvaSana, [.sa.2004, paRxi.23.
- 5) sara sakumar, baayin al saaihtyaaca [itahasa, saaihtya Akvadmal, [.sa.1982, paRxi.18.
- 6) ta-afa, paRxi.1.
- 7) Dhakrasafa/Abaaj al, marazi saaihtya [itahasa AaiNa saKIRI, paayalar pakvaSana, [.sa.2005, paRxi.33.
- 8) ta-afa, paRxi.35.
- 9) jaafal pa.na., marazi vaaD.nyaaca ivavakx [itahasa, inaitana pakvaSana, paRxi.23
- 10) Dhakrasafa/Abaaj al, marazi saaihtya [itahasa AaiNa saKIRI, paayalar pakvaSana, [.sa.2005, paRxi.34.
- 11) kullkwal-va.id., ilalacair-a : ekx AByasa, ivhnaa pakvaSana, [.sa.1978, paRxi.saata.
- 12) saba/anhval, paacalna marazi vaaD.nyaibahasa, mafaq pakvaSana, [.sa.1972, paRxi. 130.
- 13) ta-afa, paRxi.130.131.
- 14) ta-afa. paRxi.11

- 15) safu/ anihval, paicalna marazi vaaD\wayibahasa, maqapakvaSana, [.sa.1972, paRi.13.
- 16) ta-afa. paRi.19
- 17) safu/ anihval, paicalna marazi vaaD\wayibahasa, maqapakvaSana, [.sa.1972, paRi.85.
- 18) ta-afa, paRi.96.
- 19) ta-afa paRi.138.
- 20) safu/ anihval, paicalna marazi vaaD\wayibahasa, maqapakvaSana, [.sa. 1972, paRi.132
- 21) Dhakova safu/ Aabaaj al, kvivataiwa/ ayal, svar]pa pakvaSana, [.sa.1999, paRi.11.12.
- 22) paDul<aa-aya va taavar snabla, saaihtyaivacaar, snabwaana paiblai Sa/ha{]sa, [.sa.1995, paRi.118.119.
- 23) Dhakova safu/ Aabaaj al, kvivataiwa/ ayal, svar]pa pakvaSana, [.sa.1999, paRi.14.15.
- 24) ta-afa, paRi.15.
- 25) jaasal pa.na, marazi vaaD\wayaaca ivavacakx [itahasa, inaitana pakvaSana, paRi.359,
- 26) kvacapal laaaganaaqa, saaihtyaaca AvakvaSa, paitama pakvaSana, [.sa.2003, paRi.46.
- 27) ta-afa. paRi.47
- 28) kul.kNal-manaaja, marazi paaci Sakx kvadharl : ta/ AaiNa svar]pa, Eal. maqapakvaSana, [.sa.1984, paRi.1.
- 29) ta-afa, paRi.1.

- 30) kxLkxNal-manaajca, marazi paaciSakx kvadlar : taAa/AaiNa svar]pa, Eaf. maqaa pakvaSana, [.sa.1984, paRxi.2.
- 31) sata/Janhval, paicalna marazi vaad\mayaibahasa, maqaa pakvaSana, [.sa.1972, paRxi.123.
- 32) gaadgalL gaqalor, saaihtyaacomanadD/paayalar pakvaSana, [.sa.2004, paRxi.68.69.
- 33) ta-ala, paRxi.69.

paḱṣr Na.2

Aatmacair~a:ekṣ

saaiḥ tyapaḱṣar

• **paistavakx:**

kvataahl saaihtyapakvar ha vaacakvayh taSaaca Apakaa pall-kvNaara Asataagjsaa
 taosaihtyapakvar Asataacvnaadl vaaD\waya vaacataanaa vaacakx hsalaca paaihjaO AaiNa
 Saakvaalkva vaacataanaa taacvDvaba Jaalaa paaihjaca, yaataca tyaa saaihtyaacaoyaSa Avalaatal
 Asataapatyakx saaihtyapakvar ApalacovalSa/Tya GaQna Aalaba Asataokvahl ivaiSa/T kvLata
 kvahl pakvaracovalfvar {daQdadahtaoj asacsvaata/vyata-kvLata 'inaba/vyaa pakvaralaa fvar
 mahva hataokvadlvhl ha pakvar ekx pairpalla-pakvar mhNatalba/vyaca jAvaatAavaDtaa Aahpalla
 mhNatal eKaada pakvar Ealz va eKaada pakvar hlakva AsacvhlNaNaccakx haya. tarl panna patal-
 Baartalya saaihtyaata Aatmcair-a ha vaaD\wayapakvar hataalNackvml patalcaa pakvar hataalNaO
 Asacsamjalagj aata hataokvarNa tyata Aatmstata/saarKaOAnakx dala yaataa hl QaarNaa hatal.
 'marazlta sacjvaatalaa yaa vaaD\wayapakvaracal {pakaa Jaalal Aaho Baartalyaca kvaya panna
 paaScaatya cair-avaaD\wayaacalsatala sacjvaatalaa {pakaa Jaalal AahQ panna Aaja savaaiQakx
 pakvaiSata Jaalaba Aatmcair-a ha vaaD\wayapakvar banalaa Aaho saaihtyak ha pakvar
 hataal.taataca panna sava-Xacatal la laakx ha pakvar hataalNa taacsamjhl kvarta Aahva. vaaD\waya
 inaimata/saazi paitaBacal AavaSyakvta AsataopaitaBacal hl dltagal kvahl savaatada imalalabal
 nasataomaga tarhl vagavagalyaa Xacatal la laakvhlAatmcair-aacal yaSasval inaimatal kvbal
 AahchoSavaQanatyaa vhlalalyaa paitaAaho hl Aatmcair-aacal/inaimatal, tyacaGaTKx, ganna,
 Avagalla hcsava-pahNaAavaSyak Aaho

dsarqakvNa hoAatmcair-a Hyaa saaihtyapakvaracyaa sakaa maahntalsaaZl rakatal
 zvalaoAaho Aatmcair-a ha vaaD\wayapakvar [gajhaatya paavaanatarl vaaZlIaa Asalaa tarl
 tyaaAgaadrhl yaa pakvaracovalkana JaalabaAaZLtao

marazlta pasava[ta naanaa fiDNaalsa tasaca tyaanatafi kxahl sardaraafi Aatmacair-aatmakx
 lakana kxabaoidsatao marazlbaradar baalalatahi [qajalcaa saafi/ina Aalabyaa ADaNa
 baayakxafi baalalta Aatmacair-aatmakx lakana kxabaAahoyaa pakxNaata Aatmacair-a : ekx
 saaihtyapakxar, Aatmacair-aacaosaaihtyaatala sqaana.Aatmacair-aacal inaimatal, tyaacosvar]pa,
 tyaacovafSalTya, tyaacogala data AaiNa janamaasaavar tyacaa paDNaara paBaava va JapaTYaanao
 tyaacal haktarI paisaodi/pajatal yaa baalalafi ivastafa cacaa-ha]ta.

Aapalyaa yaa dsafiya pakxNaata AapaNa saaihtyaatala Aatmacair-a yaa
 saaihtyapakxaracaa ivastafa Aazavaa Gaktar Aahata. Aapalaa paBaava ivalaya Aatmacair-aafi
 Abyaasa Asalyanao[tar saaihtyapakxarafi Aatmacair-aacovaf]paNa, gala data [. caa
 {hpa]o yaa pakxNaata kxNaar Aahata. yaata AapaNa Kaalala mayaacafi Abyaasa kxNaar
 Aahata.

A.ki	tapasala	pa] ki
1.	paastaavak	54
2	Aatmacair-a : kvazavacaa saaihtyapakxar	57
2.1	Aatmacair-a : salmaar]karIla vaad.mayapakxar	57
3	Aatmacair-a nhNaj adxaya?	58
3.1	Aatmacair-a AaiNa [tar vaad.mayapakxar	61
3.2	vaacakxaba]gar ja	61
4	Aataa laka] Aatmacair-a kxai] aihta]ta]pa]hI	62
4.1	Aatmacair-a lakana magacal kxarNa	63
4.2	Aatmacair-a kvaktal ilahava	67
4.3	Aatmacair-aacal rcanaa	68

4.4	Aatmacair~aacal Baalaa	69
4.5	Aatmacair~aacapokjar	69
4.6	Aatmacair~aacaa ivalaya	71
5	Aatmacair~a Takanaacal pakatayaaarl	72
5.1	Aatmacair~aacaa Aasvaad	72
5.2	Aatmacair~aacal saamagal	74
6	Aatmacair~a dala	76
6.1	Aatmacair~aacal valSa/Tya	80
6.2	Aatmacair~aacagala	85
6.3	Aatmacair~a yaa pakjar acal kvahl valSa/Tya	88
7	saaraSa/AaiNa ina/kwa	89
8	sadba	91

- **Aatmacair-a: kvzararcaa saaihtyakvar**

saihtya paimkata: data pakvarata ivabaagala ojaatao 1. lailata saihtya Aaina 2. lailatatar saihtya. lailata saihtya ho lakakvacaosvata: cao Apatya Asatao Apalyaa kxlpanaa Sa@talcyaa jaacavar tao Aahctyaa paavaar navainaimatal kvrtta Asatao tar lailatatar saihtyaata Aahctyaa vaastavaalaa lakakx maDma Asatao yaata paita bakka vaacakvalaa yaagya maihtal paimvalaova tyatatal vaacakvalaa & ana dhyaca paatna lakakx kvrtta Asatao kvqaa, kvadma, kvivataa, naatkx, lailata lakana [. jyaama Aapana saihtya nhNataachosava- lailata saihtyaata maDtaata. tar Saas-aacal(jasoa Baatalkx,rsaayana [.]) pastakvotasaca [tar maihtalpad saihtya lailatatar yaa saihtyakvarata maDtaata.

- **Aatmacair-a: salmarvarilla vaDnyakvar**

lailata saihtya Aaina lailatatar saihtya yaavya salmarvarilla saihtya nhNajagyaata lakakvacyaa lakanaacaa ivaiSaiT zsaajavataa cyacyaatala lailata kvDlakvalabagalla (jasoa pa-aal) pasajavall inavaD, tyadma maDma) idsatal yataata palla tyacabaratar tyata vastaisqatalaa qarjna maDma Asatao Aaina ekx ivaiSaiT salmarvacyaa Aataca lakakvalaa jao vya@ta kvrayacadao vya@ta kvrayalaa laagata omNataata lailata Aaina lailatatar saihtyacyaa salmarvarilla saihtya nhNajao inaball cair-a Aaina Aatmacair-a hosaihtya hoga. Aatmacair-aalaa sacjvaata lakakvacyaa kxlNyacyaa kvLapaasatal hatao tar tyaca paasara vaZhal vaZhal pastakx ilahtal havyacyaa kvLapayava/raaZtao Aaina tyaa Avaalta jackvahl Karkaco pasajavall adyacyaa Analavall aih lajgatao

vaavagal yaa Xacaatala lakx Aatmacair-a lakana kvrtanaa idsataata. palla nhNatal Aatmacair-a kvtaalahl ilaihtaa yatao Asaaha.

Aatmacair~a lakona hi ekx kxlaa AahO AaiNa kxlaa hi patyaxatata Asatao Asatao aahl, patyaxj aNa kxlaakxar Asatao Asatao aahl tyamaLuca jyaa kxahl qaaDyaahIhl kxlaa janatacal Aatmacair~aopaIsaDl paavataata. Aatmacair~a ilaihNyasaazi paibaSa@talcal AavaSyakxtaa Asatao hl kxlaa AahdyamaLucaIta inasagaabaratar tyaa lakaxacyaa manalyakIta saklaracaahl AavaSyakxtaa Asatao [tar kxlaa paibaNacyatahl rcanaa, maDMal yaacaa ivacaar kxraava laagatao Aalaomnata AaiNa ilaihIadcahl tarl Asatao alata naahl, kvaktatal gaalE, paSaIja/kysaa maDMa Asatao vacakxatya manaaca vaGaEla, pairNaama kxra yaacaa ivacaar, maDMal kxraNa AavaSyakx Asatao

AazvalalcaIsaaza, AazvalalcaIlnavaD, paIkxLsaocacana, Avalaakona, sayangya maDMal AaiNa yaagya Baalatatal vya@ta hatacyatata Aatmacair~a alaa rjtaZtaadcahl inaralDaadSa kxrao AaiNa taocakxatya pacanal paDl adxI tyatatal yaSa imLtao

Aatmacair~a ni Naj adxaya?

maNasaanaosvata:ba_ la ilaihNaohNaj aAatmacair~a ilaihNachaya Asatao aar Nata: Aapala niNataao [tar saihthyapakxarata lakax dsalyaba_ la ilaihta Asatao ikvahl kvqaa, kvadhl [.svata:cyaa jalvanaaSal inagaDIta ilaihta Asatao paNa tyata paItavaanaoml'cal kvqaa nasatao paNa Aatmacair~a yaa pakxarata lakax AaiNa lakanaivalaya hxa ekica Asatao Aatmacair~aaca lakana hox@ta 'mal' AaiNa 'mal' caca lakona Asatao

Aaja Aatmacair~a ha marazItalla paika saihthyapakxar banalaa Asalaa tarl Aatmacair~a lakanaacal ivaiSaIT caakxT naahl. Aatmacair~a ilahayacaohNaj adxaya ilahayacyaa baabata saNjQataa Aahonasatyaa gata Aazvalal ilahayacyaa, jalvanaatalla cakva ilahayacyaa, jalvanaatalla yaSaaba_ la ilahayacaokxI lahanapaNaapasatal sarjvaata kxra]na AaapayaAzyaa Aayalyaatalla gaalE Aazvatalla taSaa { tarvaayacyaa.

Aatmacair-aata svata:cyaa jalvanaatala yaSasval pasajvTaktu rjaha hartacralaofvafoTaktu tao
sajavaayacaokxl jalvanaatala dukaaal paaza vacata basayacaosvata:caoAatmasamgana kirta
basayacaokxl maihtal hatyaasaazi i@lalt gaofl vaacakvahaal saafvha basayacaovagavagaLl
Aatmacair-aacalal kxl Apalaasa yaatala gaofl idsatala, Aatmacair-aata saQaarNata: kvaya
AsavaoAaina kvaya Asalhyayaca ivacaar Jaalaa paahja o

'Aatmacair-a' caa vaad:nyalna Aqa-' mal maNasa yaa naatyanaoaaJyaa jalvanaata jal kvahl
Aajarar vaatcaala kibal tyaa vaatcaalatala maJal isqatalgatal nhNajasaKa dukaoAsaa,
Aakvahaal ivakvasa ivastaar, Baava satyokRra kmaoAaina yaa savaafvha yaSaapayaSa, QaDpaD
yaafvha' mal' kxlSqanal Qarjna kvazlaba Aalaka ikvahaalnakvsa. 2

Aatmacair-a nhNajaaokakvancsvata:cyaa jalvanaacacubaaokvna, Apalyaa
AnavaafvhaApalyaa kvtaPaaca lakkvancacalaba paaza, tasaca Apalyaa jalvanaivalayakx
kvahl AiQakx gaofl vaacakvahaalidlabal maihtal. Aatmacair-a nhNajaaoyatnacsvata: laa
Sabdatavlyata kvrNao

kval kval lakkvancsvata:paka Apalyaa sahcaracal maihtal dnyavar Bar AsataoAaina tyaa
Anavaafvha Aatmacair-aacaaokvna hatacivaSata: s-alyaayvha Aatmacair-aata patalva_ la
saafvhaacal ekx Aaz AsataoAaina paamKyaanaca tyaaAatmacair-aata paalka sqanal
Asatao{da. lakkvahaal[iTLkx yaafvhaosmaFica-ab

ra.ga.jadava : marazi ivaEakvsa Kad/2 : 'Apalyaa jalvanaivalayakx Anavaafvha tadnatavlyao
Apalyaa vyai@tanatvaacacsvata: lakkvancacokvna rjpaanaSaDivalabaodSana nhNajaaAatmacair-a
haya.

'Aatmacair~a ha ek ijara/haDamaacyaa vyai@tana svata:caaca id labaa Aatma hya svar]paca vaPa/Asataaotaosamga, sava/ha/AByaasata, parKata id labaa AsataaohNata vaacakvya dRInactaomah<vaaca Asataovaacakvya/ 'Aatmacair~a' ha AatmaivaEvaasapakx pakvSa dktara jalvanapaasaatala magaeSak dIpa vaTta Asataovaacakvya manaata ha AatmaivaEvaasa inamaNa kvrNyaacal jabaadarI Aatmacair~akvaravar AsataogatakvaLata ikvaal gatagaalEIta rmaNyaacal paNaa mhNataa yaE-a.'3

Aatmacair~a hya saaihtyapakvaracal sacjvaata Ka/ya AqanaopaScaatya saaihtyaata Jaalabal idsatal yatooiKaatal QamaaOyoAapalyaa cakva/ypapaal/ kibalal drapaZoidal tar tyaa papaatala yasaUApalyaala meta kvrtachI QaarNaa AahotyamaLuca saaihtyaaca vaapar kvr]na sa/VAagaaTInaoknfiSana' naavaacastakx ilaihIaoAaiNa tyana/yaaca { _Saanao barca iKaatal laakx Aatmacair~aolahUagalal. Baartaata Aapalyaba_la ca/ha/ooa [T sa/ha/ hI gaalE manava/laarl navhtal. yaqalla vaataavarNa inaraLchataopaNa [q/ha/cyaa sahvaasanao Aatmacair~a ha pakvar Baartalya Baalva/AvatarIaa.

svata:ba_la kvahl sa/ha/ Aatmaiva/kyar kvrNaosava/ha/ta AavaDtao hI Aatmaiva/kyaracal Baavanaa kvatatalhI Baalva Gatalal tarI tyatala Aatmacair~akvaracal AsaU SakitadyamaLuca sava-Baalva/ Aatmacair~a ha saaihtyapakvar pahayalaa imLtaackvahl Baalva/yo tao pagata Avasqata Asaba tar kvahl izkvallal tao AjatalhI mhNaavaa tasaa kvat/oo/zakvtaalyaata nasaba palNa svata:ba_la sa/ha/yaacal {]mal-sava-BaaiYakva/ha/Asataca AsatadyamaLuca kvEvakx saaihtyapakvar mhNatal tyakvDchaGataa yaE-a. ivaEvaatala sava/ha/ta [taraha/llajaaNatalGakvyaacal { tsakvtaa AsataoAaiNa tyamaLuca ASaa pakvarcaadakana hoozyaa pamaNaavar hata AahoAaiNa vaacakvya/ zava Gata Aaho tyamaLuca Aatmacair~a ha vaadimyakvar vaacakvipaja Aaho{<ama Aatmacair~a hooacakvya/ha/AsakLuca KatalGatao

✚ Aatmacair~a Aaina [tar vaD\mayapakvar :

palal-Aatmacair~a ha vaD\La vaD\mayapakvar nahntaa. cair~a vaD\mayaacaa ekx Baaga mhNalata tyaacaa {IlaKa kxbaa jaa[- Aatmacair~a hocair~aca AsataopaNa yaata ivalaya va laknakxtaa- hl ekica vyaetal Asatao Aatmainavadna, Aatmakvqaa, maal kxhaVal, maal jalvanakvqaa, maal jalvanapaasa, [. Anako isalakvaha/Aatmapacair~apar lakna kd ag jaatao mhNajaca ba/vyaca saaihtyakvarasal Aatmacair~aacal naal jaaDlal jaatao paNa makyata: cair~alakanasal tyaacaa jaasta sa/vyaca Aatmacair~alakan hocair~a laknaapaka Anakx gaalIla/iBanna Asataotyacaogalla, data, Saalal, lakna, valSalTyacyaa/i talanaa kxbal tar Aatmacair~a ha svataA/vaD\mayapakvar Aaho

Aatmacair~a yaa vaD\mayapakvaraca sa/vyapaamkyanaoeibahisakx lakna Aaina kvadIla/ yaa pakvarasal jaasta yatao Aatmacair~a hdyaa maNasacyaa gatajalvanaavar Avala/Asatao Aatmacair~aatmak laknaacal paDlal [itahasalaknaasarKal Asatao Aatmacair~aatlal maNasal tyacyaa [itahasacalca {jalnal kvta Asatao cair~a Aaina Aatmacair~aacaa eibahisakx dstaavaj mhNalal {payaaga hatao cair~a Aaina Aatmacair~a hdyaa kvLavar jaasta pakvsa Takxtanaa idsataata. paNa yahlpaka kvadIla/ yaa pakvarasal Aatmacair~aacagasta sakya Aaho Aatmacair~a vacataanaa ApaNa kvadIla/ vacataaga kv kvaya? Asaovacakvalaa vaTta Asatao Aaina Aatmacair~aacaa kvta-jar saaihtyakica Asata tar kvadIla/ caa jaasta patyaya yatao

- **vacakvbi/taja:**

kvadIla/ saaihtyakvar iTkvla rahtaaovaZtaadbaacakvayah paizlyavarca. lakakx kvahl ilaihtaa baacakvsaZlca.

eKaaVa saaihtyaapakvaralaa barca vaacakx imLtaata nhNaj actaacpakvar {tkiRT Asavaaca Asao navhQ({da. rjalkx vaaD.waya). paNa saaihtyaapakvaracaOTkNach vaacakva/ AvalaAsatao kvahI Apavaad saadiadar vaacakx caa/ha/baca pauna pauna vaacataata. tyaa/tyaayya/Ayaayacal jaiiNava Asatao

vaacakx Aatmacair~a kva vaacataata? kvahI tyaa aa Aatmacair-akvaraca jalvana samaj alal GyaayacaOAsataovaacakvalaa yaSasval manasaacyaa Aayalyaata GaDlabyaa gaalTlca/ {tsakxtaa Asataotyacagjalvana kisaGaDlaptackisaa yaSasval Jaalaa AaiNa maksya nhNaj actyaacyaa jalvanaatalaGalyasaarKadva/ Aahava? yaaca vaacakx ivacaar kvirta Asatao

jyaa laakva/ tyaa/ AadSa-manalalcaOAsataotyaa/ tyaa/ paavalaavar caalaaayacal [cCa AsataoAaiNa tyaa/ AadSa-vaatalcaO Aatmacair~a tyaa/ paakx AsataoeKaada ica-apaT baGala/ jyaapamaNapakva/ pairNaama hataotyapamaNaO Aatmacair~al vaacakva/ pairNaama kvirtaata. Apalaa AadSa-jasaa vaagataadavaacakx vaagayalaa sacjvaata kvirtaata.

Aatmacair-akxtaa-Aatmacair-a ilaihtaactaovaaakva/ ekx pakvarcyaa inaNavaasaazi. jalvanaata taacyaSasval Jaalaa Asadyaalaa vaatTolaa/ manasanmanaatala/ tadyaalaa kvLtao paNa tyaacabaralar Aatmacair~avarIla paitaikyaatala/ kvLtaokxtaa-Apalal baajalUaakva/ maDti Asataotyatala/ tyaalaa ekx pakvaronyaya Apakata Asatao Apalyaa galva/ kvakva/ Apalyaa cakva/ baajalaa laakva/ ekva/ Gyaaval ASal laakva/ Apaka Asatao

• **Ata laakx Aatmacair~a ilaihtaactaphU**

Aa-acyaa kvLata Aatmacair~a ilaihNyaacal laaT Aalal AahoAsaonhNaNyaal [takvl Aatmacair~apakvaiSata hata Aaho

kvaktatya Xacatala laakx Aatmacair-a ilaihta naahla Asaonaah. tasaca kvaktatya vyaatala laakx Aatmacair-a ilaihtaata taqana saahla yata naah. palal-jalvanaatala baraca kvalaavaal galyanatarl ekx pagalBataa Aalyanatarl laakx yaa saihityapakxaraxDoolta, saihityakvaktat ho Sa@yataaAalana lakana Asaopana svaatayatanatarl bayyaca tar]Na lakavahla/Aqalyaa vyaqaa, vadnaa vya@ta kvrNyasaazi ha pakxar inavaDlaa Aiina taosagalYanahla/caahla/aca manavala. dilata saihityakvaktat livacaar kvbaa tar kvivataa Aiina Aatmacair-a hosaihtyapakxar tyaaNl mazyaa pamaNaata hataaLalacidsataata.dilataatyah ivadab kvivataa tasaca 'balatalMmekama palat dvacagazNaM{calyaa' Aid Aatmacair-aqaisad Aahla.

kvahl dilata saihityakx tar tyaaNl Aatmacair-aanaca AabKalaajaataata. {da.'{para'kxar lalxmaNa manactasaca dsarosaihityakx '{calyaa'kxar lalxmaNa gaayakwaaD. paaScaatya jalvana hoyai@takNlta tar Baartalya jalvana hosamajakvaktat AahoAqalacqala, Avagalla, yaSa, pamaad yaahla/savasval cacaa-paaScaatya Aatmacair-aata idsataotar samajatala ekx GaTkx mhNatal Jaalabal vaatcaala Baartalya Aatmacair-aata idsataosqala, pairisqatal yaanasar Aatmacair-aacal paicNaa badlataoAatmacair-a hciyaa tyaa saNlRlcaqaitaibah/Asatao tyamaLobanna izkvahla tyaacal paicNaa iBanna Asatao

Aatmacair-a lakana magal kvrNao

kvaktatyaahl saihityaacal inaimatal hl kvahl tari htaUanaSal baalGal kvbal jaatao saaarNata: jalvanadSana, {dhaana va AnaNlaimatal hosaihtyacaqamka htaUasataata. kvah kvah vaacakvaktatInasataa saahla saahlaNyasaazihi lakana kvbaajaatao

'Aatmacair-a ilaihNyamagaO Anakx htaU AsaM/Saktaata. Aqalyaa jalvanaafal kvaktatya GaTnaa GaDiyaa Aiina tyaaabcal ekNl pairisqatal kvSal hatal yaacal vaacakvaktat maihtal dhaana htaUtyakx Aatmacair-aacyaa magalAparhayapalacAsataaca.

Hyaa Upatyak Aatmacair-a ha ekx [itahasa Asatao Aaina tyaa] lakax va tatkalalna pairisqatal yaalilayal jaSal jaiNavaakax maihtal idlalal AsataoSal AjaaNatahl idlalal Asatao, samajaata kxahl kxtaPaana vyaatal Asataata. jyaalAapalackxtaPa isaDd kxbao AsataoSaa kxtaPaana vyaatalAatmpaitamcyaa paDlatal jaiNava AsataoAina hlca jaiNava tyaaAatmacair-a laknaacal paDlaa Asatao

• **Ajajakxahl kxriNakal ilqimlaAhta**

1. vab jaaNyasaazi : barlca Aatmacair-achl vyaacyaa {tartyaa kxalata ilaihlal jaataata. Aapalyaa naakxri, Qalxalal vyaamnapartvachahio paDlyavar baraca vab imLtaactalvab vabcaa {payaaga kxriNyasaazi Aatmacair-aolaihlal jaataata.
2. baaSaazi : Aapalyaa &anaacaa, maihtalcaa laakxahl {payaaga vhaaa tasaca caajha samaja inamaNa vhaaa, ASal kxahl laakxahlmainalaa Asatao,baaSaazi taAatmacair-a ilaihtaata. Eal.bal.jal.iSakotyaa ' {Vagapara- yaa Aatmacair-aatal iSakotyaa javal Asalaa' yaa {Vagatala &ana taosamsta marazi laakxahl dQna tyaa kxayapaNa kxriNyaaal [cCa baal-gataata.
3. samajaalaa magaelSana kxriNyasaazi : kxahl laakxahl kxahl Xacata paDlkxaya-kxbao Asatao Aapalyaa yaa AnaBaraacaa fixyada samajaalaa vhaaa nhNatahl laakx Aatmacair-a ilaihtaata. 'Jap Gaboyaa Aatmacair-aata Eal. rana baXaVal nasatalca isaVIsamajaba_la maihtal dta naahlta ikxahlsvata:cyaa kxtaPaana_la nasatalilaihta naahlta tar samajaalaa magaelSana kxriNyasaazi taAatmacair-aacaa {payaaga kxrihtaata.
4. manaatala gaalE [tarasall baalNyasaazi : manalya ha samajaSal la paalval Aahotyaaalaa satata [taral kxahl saajayacaAsataomaNasd javalcyaa ba'yaaca gaalE saajal AsataoAaina jyaalaa laknaacal AavaD Aah, Sa@ya Aah dca Aatmacair-a Hyaa pakxaracaa AaQaar Gatao

'smaPaica-ataata' lakmalbaa[-iTLkx tyaa] j'alvanaatala pasaha/ CaTyaa maazyaa gaal/ vaacak/isaah/anaa idsataata.

5. svata:cyya daka/ra/ pa/ra/Na Gaal aNyasaazi : patyaka/cal svata:cal ekx baaj a/Asatao/akva/ kiba/yya daka/ra/ svata:cal baaj a/ma/Da/yal/ Iakva/ka/Ka/ [cCa Asatao/Apa/alca baaj a/ barakar Aah/Asad/akva/na/Tta Asatao/ya/ma/Luca Aatmacair-acyaa ma/ya/ma/ta/ta/ Iakx Aapa/yya daka/ra/ pa/ra/Na Gaal ayyaca/aa/ pyatna kx/ta Asataata. h/Sa/ va/Dkx/ ya/ ca/ sa/ha/tya/ce/ka/ ho Aatmacair-a yaacal ja/ni/na kx/jna dta/ j'alvanaatalyaa ca/ha/yya/aa/ [T baabal tyaa ma/D/ta/ta/ pa/na pasaha/na/ ca/ Aapa/na/ va/ha/ta/ ga/ ca/ Asatao/ma/D/ta/ta.

6. j'anyaa Aazva/na/na/ {ja/L/Na/ kx/Nyasaazi : naTvaya-baa/De/ 'qa/De/ kva/L/ kva/ ha/De/aa, pa/na gataga/De/ta sma/ra/ra/na/ra/ha/ya/aa/ ima/La/ra/oh/Na/ta/ mal Aatmacair-a ilai/ha/Asa/Aapa/yya Aatmacair-aa/aa/ pa/ta/ta/ta/ na/Na/ta/ta. sa/ha/ir inarga/Dkx/hi 'ekx Asatao/iba/Dr' Aatmacair-ata/ta/ Aapa/yya Aazva/na/na/ {ja/L/na/ dta/ta.

7. Aaya/ta/ta/la/ ca/Z {ta/ra/na/ Aal/ka/ ta/na/nyasaazi : ma/Na/ta/ Aatmacair-a ilai/ha/ta/oh/Na/ jao/ kva/ya/? tar j'alvanaata/ ja/da/ra/hi/ ca/Z {ta/ra/ tyaa/na/na/ra/la/na/ha/ta, tyaa/aa/ ma/ya/ra/na/ Ga/ta/ Asatao/ ba/yya/aa/ va/ba/ ta/na/Apa/ya/Sal Jaal/na/na/ Asatao/ta/ra/ kva/na/ ba/yya/aa/ va/ba/ tyaa/na/na/na/ Sa/la/aa/ ga/ra/na/na/ Ga/ta/ta/ta/ Asatao/ {da. sa/ha/ir fi/Dkx/ya/na/na/ j'agaa/yya/ pa/az/la/ra/' ho/ Aatmacair-a.

8. ma/na/ta/ta/la/ du/ka/ h/la/ko/ kx/Nyasaazi : j'ya/na/na/ Aaya/ta/ta/ baraca/ sa/ha/na/na/ kx/ra/aa/ la/aga/aa/ Aah/ o/ j'ya/na/na/ j'alvanaata/ {pa/ka/na/ sa/ma/ra/na/na/ na/na/ ga/la/na/na/ Aah/ o/ j'ya/na/na/ Aaya/ta/ta/ du/ka/aa/ ca/la/ vya/pta/ta/ ma/zi/ Aah/ o/ Asad/akx/ pa/na/kyaa/na/na/ Aatmacair-a/ ya/aa/ va/D/na/ya/ka/ra/aa/ Aa/la/ra/ Ga/ta/ta. Aa/Saa/ Aparad/ ya/na/na/ 'Ba/na/la/na/na/ du/ka/ tyaa/aa/' ya/aa/ Aatmacair-ata/ta/ la/ha/na/na/na/na/na/ tyaa/na/na/ Aaya/ta/ta/aa/ kva/ta/la/na/na/ du/ka/aa/ ca/tyaa/ va/na/na/ kx/ta/ta/ pa/na/ tyaa/ca/ra/ta/ra/ inara/na/na/ na/ ha/ta/na/ ima/L/na/na/na/ ya/na/na/na/na/na/ sa/ma/na/na/ na/na/na/ va/ta/ta/ta.

9. Iakvaadmaajvra kvrNyasaazi : ivanaadi vya@talcaAatmacair-a manaajvra kvrNyacaekx saana Asa Sakba. rana nagarkvr yaabramanagarl' hoAatmacair-a fix@ta tyaa jlvanaacal kvhalal na banataa, Apalyaa ivanaadi Saalnadtyaahpasahall la hasya iTpalaoAahdyamaLuca Iakvaadmaasta manaajvraNa hatanaa idsatao

10. Iakvaadnyasaaiyakx & ana dhyasaazi : marazi maNasa {VagaaValla magaaDtao{Vaga, vyasaaya kvrNyasaazi jyaa gaalTilal AavaSyaktaa Asataomarazi maNasaata jyaa gaalTilya {Nalvaa Aah@ tyaa daKavala marazi maNasaata {VagaaValla kvrNyacyaa {SaanaAatmacair-a ilaihtanaa idsataata. ' {VagaaValla- ho SakbaAatmacair-a vaacal yaavar baalKvraKaatall la & ana yaqaapaNaocakvalaa imLtao

11. Apalyaa ivaraakvaal{GaDkvrNyasaazi : rajaiKya tasaca ica-apaTkaatal la vyai@atyaAatmacair-aatal Hyaaca patyaya yatao saalr inargaDkvr Apalyaa Aatmacair-aata saakar kvrKaanyaacyaa AoyaKaahAapalyaa kisaofisaivalaava kisa BaTtaaar kuba hosaivastar saahata.

12. svasamaasazi : hotar Aatmacair-aacaomKya kvaNa Aaho Iakvaadya manaayao Apalyaivalayal galsamaja Aah@ AiNa taalDkvrNyasaazi Aatmacair-a h@<ama maayama Aaho

13. Apalyaa kvayaa paasar, paasar kvrNyasaazi : mahYal-kvaadAatmaRi vaacalackvl s-aliSakNa AiNa ivalavaivavaahacyaa paasarsaazi taAatmacair-a ilaihtata Asaatao

14. ApalaoAyalya vaacavabZomaDMyasaazi : ApalNa jaokvahl jagalaotaavaacavabZomaDMyasaaziHl Aatmacair-aaca vaapar hatasosalr inargaDkvr mhNataata kvl ekx ibalDr, ekx SatakvrI, iSakNasaS@ca padaiQakvri, ih%aaal vyapaarl va [jackvahl kubaAahdao vaacavabZomaDMyasaazi vaacal adarl tyaaAatmacair-aatal tasamaaanal rahtalla.

- **Aatmacair-akvāḥ ilaharāḥ**

Aatmacair-a ha Asa saahityapakvar Aahojyaasazi kvāḥi vaaD:nyalna gaḥāḥāḥi AavaSyakḥtaa Aaholailata lakṣaṇa kvṛtānaa lakṣakvacyaakḥDopaitābaSaetalcaḥ AavaSyakḥtaa AsataoAaiNa yaaca Sa>ḥcyaa jaacavar taocacakvāḥāḥivagāḥyaa jagāata nata AsataoIaiIatatar lakṣaṇa kvṛtānaa māNasaalaa māihṭal jama kvṛNacā itacal vyavaiṣqata māDḥāḥ kvṛNacāAavaSyakḥ AsataoAatmacair-akakvāḥāḥyaa dāḥḥi gaḥāḥāḥiAavaSyakḥtaa Asataoṃga Aatmacair-a kvāḥāḥ ilaharāḥ

yaSasval Aatmacair-aḥāḥi ivacaar kvāḥāḥ tar jackḥāḥi vaaD:nyā inaimatalkḥDoraLiao naḥḥiṭa, ASaḥāḥi Aatmacair-aḥāḥi yaSasval Jaalabāḥi idsataata. saahityakḥ Aatmacair-a ilaiḥṭal la paḥāḥi kvāḥiDa, rajakvarNa, iva&aana, saamaḥi jākḥ, ica-apaT, SaḥāḥiNakḥ tasaca sara-Xacatal la māNasaḥ Aatmacair-a ilaiḥṭānaa idsataata.

jyaḥāḥi svata:cyaa lakṣaṇa Xamatar ivaEvaasa va vaḥ Aahāḥāḥi svata: Aatmacair-a ilaiḥṭāta tar kvāḥi jāḥāḥi [tarāḥāḥi māḥṭānaḥāḥi pakvar hataal-taata. jalvaḥāḥi yaSasval Jaalabāḥi māNasaḥāḥi Aatmacair-a ilaharāḥAsaḥāḥi ApalaḥāḥiNaḥāḥi paḥāḥi tal kvāḥi saetal naḥāḥiKāḥi Va AyaSasval māNasaḥāḥi Aatmacair-a ilaiḥṭānaa hrkḥta naḥḥi. AaiNa yaSasval Asāḥāḥi paḥāḥiNaḥāḥi vaḥāḥi Aaḥāḥi. AaiNa tyāḥāḥi jyaacyajāḥi saḥāḥiNasaarKakḥi Aahāḥi kvāḥi Aatmacair-a ilahāḥi Sakḥtao

'vya>ḥi la svata:cyaa vyai>ḥi vaacal, saḥāḥi aḥāḥi la svata:cyaa Aistatvaacal, Aistatvaacyaa Aqāḥāḥi vaacal, kvṛtāḥāḥi jākḥi saḥāḥi jāḥāḥi hataḥāḥi itacyaakḥDāḥi Aatmacair-aḥāḥi inaimatāḥāḥi Sakḥtao,

Aatmaair-a laknaaca Aaina vaaaca tasaa saamaa Aahqana Aaina naahipana. svaamal
 ivaraknadi/B9 valaacaca fixeta Aayalya jagalaqana Balamaa Aatmaair-a tayaar haqta Asaa
 saaza tyaaqkDotayaar hataa. panna kxahl laakx 80/90 valaacaca Aayalya jagalyaanafarhi
 tyaaqk ekx saci jalvanaata fixar kxahl saamaa Kacadi labasatadyama Luoyaacaa Aaina
 Aatmaair-a laknaaca tasaa saamaa Aahl.

pana Aatmaair-a Saayataa Aayalyacyaa {<aralata ilaih labal idsataata. kxarNa
 Aatmaair-a ilaihNyasaazi jal bazkx laagataotyasaazi ha kxal yaqya haxa kxarNa
 palalyaacaa paaZa vaacataanaa ekx taTsqaqal yataokaya jagalaa kxasajagalaa kxaya Apaxata
 hataa kxaya imalalaa Aaina patyak pasajalaa kxasamaagaba Aaina kxasaaqalaa Asataa
 tar jalvana Ajal sasahya Jaalaa Asataqaa savaa Ngaaba barjja kxayalaa valb Asataa maacal
 tayaarl Asataa ekx pairpaavataa Asatadyama Luoyalyacyaa {<aralata ilaih labal Aatmaair-a
 hl taTsqaqal na ilaih labal Aatmaair-a Asataata.

• **Aatmaair-aal ranaa:**

ekxipadi ranaa : yaata paqamaasatal Saotpayafa lekisalaga ranaa Asataoyata lakakvacyaa
 janmapasatal navh, dyacyaa palaj apasatal sacjvaata haqina lahanapana, tar]Napana, paaZtva Asaa
 lakakvacyaa sara-Aayalyaacaa Aazavaa Gatalaa jaataa

dsayaa pakxarata lakakx jalvanaatala mahtvaacyaa GaTnaa hataa fixeta {lakakx kxrtaa
 jyaa GaTnaa lakakvacyaa jalvanaalaa kxlaaTnal imalalal ASaa GaTnaa hataa Aafava hataa
 tar itasayaa pakxarata lakakvacyaa jalvanaatala lahana maazyaa GaTnaa hataa {lakakx Asataa yaa
 GaTnaa ekx maqana jaa Diabyaa Asataata.

- **Aatmacair-aacal Baalaa :**

Aatmacair-aacal Baalaa hi lakkaxacal Baalaa Asatao yaSasval Aatmacair-aopaZilla Aatmacair-aacya Baalaa pairNaama kxrtata. iSavaraL Baalatala eKaadAatmacair-a gaajal adol laqaca taSalca Baalaa vaaparNyacaa maab paZilla lakkaxaahataa opaNa Aatmacair-aacal inakxD baGala Baalaa vaapar vhayalaa paahjaomrazlitala sacjvaatalcal Aatmacair-achl paamaNa marazlita ilaihatal Aatmacair-aAhta sacjvaatalaa saQaarNata: iSakxya savar laQyaa Sahrl laakvaahil paamkyaanacha pakvar hataaL IyaamaL dhasaca lakkana Jaala opaNa svaataNyamaahil dilata, gaamaNa laakvaahil Aatmacair-a ilahayalaa sacjvaata kxyaanatah Aatmacair-aata Baalacal ivaivaQataa idsaU laagalal. vaavagal_yaa baacalatala Sabd paamaNaBaalatala Sabdacya jaagal idsaU laagalactasaca pasajhaahilpa Aatmacal haQ laagalaoSaatahaa[-kvaahilQyacya 'majyaa jal macal ica-arkxyaa' yaa Aatmakxyaaca paitaikxyaa dtanaa paUa. ilaihtaata 'malaa ivaSakto jaalNavatal, tal mhNajachyaa Aatmakxyanaacal Baalaa. talna caar Sabdacya lahana lahana vaayao tyaaahil kxzbl Aalaxar caZvala baahita. pairNaama saQaavaa mhNatal kxzbl kvRama naaTyaa Aalalabaahil tarhl Analaaacyaa AaiNa GaTnaahil yaa Aahil talva` dukamaL ovacakxyalaa Asvasqa kxjna TakNyacal fixar maazl taakxD hyaa lakkanaata sacQa jaalNavata rahtaQ

- **Aatmacair-aacapakvar :**

kvaahilyaahl saaihtyaacaopakvar paadtaana vaavagal_yaa kxsaahyaaahil AaQaar Gatalaa jaatao Aatmacair-aata lakkaxacyaa iBannatacaaar, saaihtyaacyaa laahilmasaar, kvaLanasaar AaiNa {i_YTanasaarhl pakvar paadtaa yataata.

Aatmacair-a ilaKaaNaamagacal akkaxacaQ(i_YT kxya? yaavar]na Aatmacair-aacaqaakKa claa Baaga Qartaa yatala. 1. kvl akxirtaa kvlaa ikvaahil AanaahilMaimatal ha ekx Baaga Jaalaa.

palhad Caihaya yaa Aaf' f'naabespara- tasaca Eaf. salar inarga Dikr yaa Aaf' ekx Asatao
 ibal Dr' yaa Aatmacair-aa bal kxl akvtaa kxlaa yaata samavaa kxraa laagaba. yaata caa ha da Do
 vaacakxlaa imaL USakxtaata palna laakavaca ilaihNyacaa { _sa ha maKyata: AanaDaazl laKana
 ha Aahodsara Baaga mhNaj agj alvanadSana va pabaana yaavar Aatmacair-aa Bar Asatao { da.
 Eaf. bal. jal. iSakoyaa { Vagpava- yaa pakvarata jama hatao 1980 saatal 'id f'naa Aaf'
 xAaTaa yaagaif' xil' ha gaal ilaihNaayaa ival yama sal. spajina yaa gaal kxraa Aatmacair-aa da
 pakvar sacaival aAahta. h pakvar naayakxlaa pabaanya da na sacaival aAahta. pahlaa pakvar
 : saavajainakx Xacata kxra- kxra Naar { Vajakx, AiQakvarl, vyapaarl, kvarKanadar, kxayakxtao
 yaa Aatmacair-aa { da. salar inarga Dikr yaa Aaf' ekx Asatao ibal Dr' Aaina dsara pakvar :
 Kaajagal rityaa vaai@takx jalvana jaganaa yaa paapal kx vy@tal Aatmacair-aa salma da yaa Aaf'
 'sanaisanal'

jaa Aatmacair-a ilaihta da Aatmacair-akvar haa. palna Aatmacair-a ilaihNaarl
 vy@tal hl vagavagal yaa XacaSal salna vy@tal Asataata. bal. jal. iSakoyaa { Vagpava- ho
 Aatmacair-a ilaihla palna tyaa bal ipalv ha sqapatya Saas-aa Aah o' saap' yaa ek' ilaihNaayaa
 h sal va Dikr yaa ica-apaT sal RT tala kxlaakvar Aahta. mhNajaca rajakxlyaa, samaajakx,
 ica-apaT, SalaiNak, kxlaDa, { Vaga vyavasaaya, saaihyakx tasaca [tar sava-Xacatala laakvanna
 Aatmacair-a ilaihla boidsataotyamaLca yaa vagavagal yaa Xacatala laakvanna pasanasar
 Aapala Aatmacair-aa pakvar mana Sakxtaasava-rajakxlyaa laakvanna Aatmacair-aa ekva Baagata
 jasaonhatma gaal na' osatyaca payaga' sva. saavarkxra da maJal janmazp' tar kxlaakvar aaf'
 ekva Baagata jasaosalma da yaa Aaf' 'sanaisanal' salar f'x Dkoyaa da jgaacyaa paazlvar' [.
 dsara Baaga mhNaj a Aatmacair-a laKana magacal palna Aatmacair-aa pakvar pal USakxtaata.
 inaval jasaajagal aad saoya@ta kxra Naba ekx Baaga { da. laXmalbaa [-ITL kx yaa Aaf' sma Raica-aa

tar lakaal/SahaNackrNyaacyaa dRInabl Aatmacair~acaalKona hatao {da.iva\$ la kxmeta
yaaab [DIal, AaiKxD AaiNa mal'. mhNajaca kxlasaazi kxlaa AaiNa jalvanaasazi kxlaa Asao
daro Baaga paaDtaa yatala. kxlaakvaratya Aatmacair~ata tyaatya kxlaalalalcaol aKaaNa tyaatya
vayai@takx jalvanaapaka Aioakx idsataosamaijakx Xacatala vya@tal Aapalya samaijakx kvayaa-
var Bar dtata, tar {Vagapatalya Aatmacair~ata {Vagacal inaimatal, vaaZ, ADcAllal AaiNa
tyaatalya Sasval Jaalaba lakaakx yaavar Bar Asatao yaacabar dar is~ayaa Aatmacair~acgaamalNa
Aatmacair~acilata lakaakal Aatmacair~acasaca pad Saanasar Aatmacair~acpakvar paaDtaata.

• **Aatmacair~acaivalaya:**

Aatmacair~acaa ivalaya 'mal' AaiNa 'mal'ca Asatao AsaonhNaNaokimpaata Aahopalna
'smaRaica~a' 'Aamacyaa Aayalyatala kxahl Aazvalal' [.Aatmacair~acaaalyanatal lakaakxbaa
Aapalya sahcaraivalalca saahyacaAahoyacal jaiNava hatao AaiNa hosaahtanaaca
svata:ivalal maihtal saahyalal jaatao Ajatal ekx Baaga mhNaj aqaitainaiQak Aatmacair~a Eal.
rama bakaaNal yaaboo Joo Gah dyaaboo svata:cahasaca isal/Isamaaj aacapaaitainaiQakx Aatmacair~a
vaaTtao Da.^ivaEvaasa mabuloyaboo BaTacaqaa hooastakx baigatalyaavar taqaaitainaiQakx
Aatmacair~a AahAsaooTtaojarl yaa pastakvaca { laka ta Aatmacair~a mhNatal kxrtal nasalao
tarl kxahl vaa@yaatal hl jaiNava JaalyaiSavaaya rhata naahl.
'Aatmacair~a ha ekx vaaDnyapakvar maanalaa jaataoqar fadar azImaOyaqar paha (palabla kr]na
idlabya rcaaa sakubaa AaQar tyalaa nasalyamaLo Aapalacair~a Aapana kxaci laihlao
paaih jacaca inalaya taad akakica Gata Asatao tyamaLuca marazi saahyatala Aatmacair~apar
lakaNa vagavala yaa naavaal/Isamao Aalaboidsatao Aatmacair~a, Aatmakqaa, Aatmakqana,
AatmaRaata/Aatmainavodna, maJal jalvanakxhaNal, maJal jalvanakxqaa, maJaa jalvanapaasa [.
Aatmacair~apar lakaNaasa ASal vagavala naavaoidlal jaata Asalal tarl Aatmacair~apar
lakaNaaca gaaba ma-a ekica Asatao

Aatmacair-aacyaa kaaqanaal 'mal' va 'tyaacajalvana' Asatao kaaqatyaahl Aatmacair-apar lakanaata 'mal' caqajalvanadSana GaDta AsataoAaja Anako kyarNaahilo Aatmacair-a vaaDhnyaalaa maazi vaacakvipayataa laabata Aaho tyaatahl paqatayaSa vyaktalcaal jalvanapaasa gaqarilpaanao vaacaayalaa imalalaa tar taocacakvaal hvaaca AsataoASal Aatmacair-a vaacakvaalidSaadSakx Aiina paickx zrtata.' 6

- **Aatmacair-a lakanaal palayarl :**

Aatmacair-a ilaKaana kvyNyasaazi lailata saihityakx AsalaAavaSyakx AsataoAsaonaahl. vaqavagal yaa Xacatala vyaatala [tar saihityapakvar na hataaltaa {<ana Aatmacair-a ilaihlaa Aahta paNa 'baroikvaal caqal' Aatmacair-a ilaihNyasaazi paibaSaatalcaal AavaSyakxtaa Asatao, Aatmacair-aata Aazvalal mah<vaacal Balukva inaBaavata Asataata. Aayalyacyaa palaaatala Aazvalal hca Aatmacair-aacabal asqana Asatao

- **Aatmacair-aacaaAsvad :**

saqyacyaa kvaLata Aatmacair-a ha savaata vaacakvipaya pakvar banalaa Aahovaacakvaal yaa saihityapakvaracal magalal vaaZlal Aahodyaacabarakar yaa pakvaracal samalXaa vaaZlal Aahormabaa[-ranaD(Aamacyaa Aayalyaatala kvaal Aazvalal), lalxmalbaa[-iTLkx (smalRaica-a) yaa is-ayalya Aatmacair-aSaalKal dilata saihityakvaal Aatmacair-aokaal gaajalal, gaajata Aahta 1978 saalal dyaa pavaar yaalabalata Aatmacair-a gaajalaoAiina tyaanafarl Anakx dilata Aatmacair-a pakvaiSata Jaalal. 1993 saalal Aalabaar b) adava yaalabaAamaca baapa Ana\ Aaahl' saarKyaa Aatmacair-anao Anakx ivakima kuba 'caalyaa', 'pa'ya'saarKyaa Aatmacair-aalilakmaNa manaolakmaNa gaayakvaad yaalavagal I AabKa imalvalalidlal. nahdo lalkx tyaa pastakvaal AabKal agataata.

saaQaarNata: eKaada maNasa Kalal paisaOd Asaba tar tyacyaa Aatmacair-aavar
vaacakxatya {Dyaa paDtaata. maga taAatmacair-a kxl aatmakx AahZnaahl ha paZcaa Baaga. saimla
gaavaskxatyaD'sanal Dja' vaacaayacal AaZ gaavaskxatya paisaOdImaLolaagataoAaiNa kvahl
vya@tal Aapalyaa kxl aatmakx Aatmacair-aalvar paisaOd paavataata. rbrDhaa.vaa. iTLk Aapalyaa
QamaaVamaLosaaihtyaamaL paisaOd AahpaNa tyaaBaIpatnal Iakmalbaa[-iTLkx 'smaRica-abyaa
Aivdtalya Aatmacair-amaLorazi saaihtyaata AZL sqana inamaNa kir] Sakxlyaa.

kxlaa, kxilda, {Vaga, rajakxarNa yaa Xacatalla vyai@talA Aatmacair-aoAarajaa
vaacalal jaataata kxarNa tyata laakxatya rsa Asataao paNa taalVakx Xacatalla vyai@talA
Aatmacair-actaZl vaacalal jaata naahla. kxarNa kvahl i@lalT baabal tyata Asataata. kvahl
taalVakx baabalBaI maihtal Iakakx dta Asataao Eal.ra.sazoyaatya 'EalQarayaNa' yaa
Aatmacair-aata naclvar baaba kxsa baabaJacaa yaacal Saas-aeta laabaI r]DVsakxT maihtal
idlal Aaho Aatmacair-a vaacataanaa vaacakxatya kvaya Apaka zalyaa Aahpa va tyaa
Aatmacair-aata palld-hataata kvl naahl yaavarhl Aatmacair-aacaqaSa AvalaBaAsatao

paisaOd vya@talBaata Capalla majakxatya tasaca ivaivala vaaihtyaamaI maihtal
Aalabal AsataotyaaBa_lacal ekx pitama laakxatya maata tayaar Jaalabal Asataoega ASaa
vabsa Aatmacair-aatal idsaNaar tyaaBaBaL o]pa vaacakxatya pacanal paDayalaa vab laagatao
kvahl ADcahalcyaa gaalA Aatmacair-aatal Iakakx gaal-taata paNa natyaa [tarakxudha {GaD
hataata, yaacaa vaacakxatya pairNaama hataao

eKaaVa vya>vlla d'atva bahala kxarNaOaiNa eKaaValaa Kalanaayakx zrivalaQaayaa
nahtovaacakxatyaAatmacair-a vaacalyaaAgaabr jar tyaa vya@talba_la kvahl mataqalRta Qar]na
tasaca vacana kibaotar tyacaa Aasvaadar inaiScataca pairNaama hataao maNasacal tyaa
vyai>vkd'baGalyaacal d'RI palajah d'alta hataao

rmasa dya, salma dya yaah/icaah/yaah tasaca Kalanaayakx Balukvahl vazvalyaa Aahta. {ama
 Kalanaayakx Asanaayaa rmasa dya yaah/papaiBar] svabaava Apalyaala salma dya yaah/yaah
 'sanaisanal' yaa Aatmacair-aata idsalalyaah/Aatmacair-a vaacataana vaacakvahl/taKar dya Kaato
 yaacaSana kxrayacal AaSyakxtaa naah. saSanaacackvama hosSana kxvarta Asataata.
 Apalla saSana kxvahl dar vaacal nhNal yaa saaihtyapakvaraca Aasvaad Gyaava. Asanta jyaaz
 samXak Da.^d.iBa kxLkNal-yaah/vya@ta kxbaCg

tasalyah/laNar kxlaak/ra Aasvaad Galyaasazi lakaacyaa jalvanaivalayal farsaM
 jaNal Galyaagal garja nasataokvahl vaba tar tal maihtal rsaasvaadala markvhl zrNyagal
 Sa@yataa Asatao

- **Aatmacair-aacal saangal :**

Aatmacair-aacal Karl saangal nhNajaoAazvalal. maNasaalaa smarNaSa@talcal dktagal
 imaLalal AahOvasmarNaacaa Baagahl AahOyaa vayaapasatal lakaakvaaa kxLayalaa laagataotyaa
 vayaapasatalyaa Aazvalal tyacyaa mnaata Asataata. kvahl Aazvalal yaa pa/Bagaavar tar/ta
 Asataata, tar kvahl Aazvalal Kaaba taLaSal galyaa Asataata. ivasmal hl maazl gaalO AahO
 maNasaanokxtahl nhNhdar/ kvahl gaalO lakaatal jaata naah tar ba/yaaca gaalO Aazvalalta
 rahata naah/ta. yaabar/ta Aaptasvaklyalyaah sahaayaanak/ maNasaalyaah Anakx Aazvalal jaaga/ta
 rhata Asataata.

Aatmacair-ama/yackaajagal pa-aryarahar, malaKatal, dhal/Mal, iKastal Qamakx/panasaar
 kx/bal papainavach/asmalica-aos/niNakva yaasarKa/Aatmacair-apar lakaapakvar At/ta
 hatata.

1. rajinaSal :

Eat. paahfkr Aapalya 'cair-acad'lyaa Aatmacair-aata ilaihtaata : rajinaSal zvalyaaca CDM
malaa 1894 saalal laagalaa. gabrya 44 valaapM saavar 40 valaacyaa rajinaSal Aaja majajavaL
Aahta caahha ivacaar kvaooAaZLlaa, satalla ikvaa ekxlaa, tar taarajinaSalta iTpaal
Gyaayaca, kvahl mah<vaacaqaasa, kvahacyaa gaazi BaDi, sahadl yaadl Tacallaazvayacal ASal
savaya laagalal.

2. dhaladhal :

Aatmacair-aacaadana yaa dRInadhaladhalisa Ananyasaadana mah<va Aahotyatala
maihtal vaastavaavar Aadarlabal AsataotarIpaNa Aatmacair-aatala maihtal Assala pacavaa
mhNatal vapartaa yataca Asaonaahl. ekx paklx maihtal evaZca itacaosqana Asatao
Aatmacair-aatala vastainvztaa vaadivalaya haG SakxtaotarIpaNa Aatmacair-aatala maihtal tyaa
kvaLcyaa jalvanaivalayakx sakvlpanaalya sadvata mah<vaacal AsataomanasaSaas-alya paahNal
kvrNyacyaa dRInadAatmacair-aalaa mah<va Asatao

3. Kajagal pa-ao

javaahrlaala nabr], mahatmaa gaadl/yaadlKrya vyai@talyh Aatmacair-aata tyaanl
Garcyaahal [tarahhailaihlabyaa Kajagal pa-aadlAatmacair-aata fixar maaza {payaga hataacyaa
pa-aahv]na tyaaal/tyaavalocal matacpalT hataata. va taacex pacavaa mhNatal rahtao

4. cair-anayakvasadhl [tar laakvaailahhalzvalabyaa Aazvalal :

Capalla tasaca [tar maQyamatala vya@talsadhl [tarahhailaihlabyaa gaalEi ilahhal
zvalabyaa Asataata, tyaa tyaa pasahhalac]pa tal maihtal Asataotasaca malaaKata [.saazi maihtal
gaaba kvaal AsataoSa maihtalcaa lakvalla vaapar kvrtaa yatao

5. [taratya Aazvalal :

Aapalaoima-a, naataran [kx Aaina ivaSata mhNajaoAapalal patnal/patal yaatyASal marlabya gappatatal kityaafaa Aazvalalnal jaopanaatyaya yataotaoAatmcair-a lakanaata mahvaaca Baaga banatao kiarNa tao tyaa Aazvalalnal saakaldar Asataata.

'Aatmcair-a lakana kirNalNaj ag aGadhal gabaAahotaca smarNaSatal, rajainaSal, jaal pa-alMhina ASaa pakvarcyaa dstaeraj aatyah sahayyaanSaaya Asaba tarazca ilaihNaM [qaM kxacharIpaanaNahimintal, rsaatpa-al yaahvaava naahI.

inavadnaatala GaTnaalinalaD hihi ekx pakvar Orcana'ca AsataoGaTnaatyah inavaDimaOyao ekx salahI AavaSyakx Aahosala Qarjna inavaD kirNalyaaca Aqa-hvalaZ zatal nakvadao Takhal dhalMaoinavaDlaotyaa mahava dQina maDMA. hosar hata Asatanaa inaKal vaastavaacal hmal kvaya?

• **Aatmcair-adab:**

1. pa-aalIsakya fixGaralao: Aapalaoataran [kx, ima-a Aaina salMala savaal { I laka Aalaa naahI tar taonaraja hatalla Asaa gah Qarjna savaal { I laka hapla AsaqaahNaoyatatal pa-aalIsakya fixGaralyaaca data inamaNa hataokhal khal naayakxSal salMala naahIta panna naayakxycyaa javalcyaaSal salMala vya@talnaahI pasaj/GasaDvalal sqana id laojatao jyaacal tarazI AavaSyakxtaa nasatao

2. gaalvakqaanI vaajavalhal ivastafarpa QarNa kirNao: Aatmcair-aata lakakxSal salMala pasajcha Gatalaqaahjata panna tyaeerajal lakakxSal salMala naahI panna GaralyaaSal ikhal [tarasal salMala panna caajha pasaj/AahonNatal tyaacal KaagarBartal kirNyacal AavaSyakxtaa naahI.

3. Aatmacair~aata Aatmastatal yataa kvama nayao: ha dala ba%yaca Aatmacair~aata idsatal yataa kodal kodal inaval pasafanacjpa maDmal va Aatmastatal yaacal rva pasat Jaalabal idsatao talva nakxLta/kxLta Aatmastatal yatao

4. Aatmacair~aata Kaata ivanayahl yataa kvama nayao: mahYal-kwaAapalyaa 'AatmaRata' ba%yaca vaba paDtal baajalGatalabal daKavataata. mahYalvaftaasvabaava Asaba panna savaanaaca taqatba AsaohNataa yakbar naahl.

5. Aatmacair~aata lakakx Aatmasanaacyaa maabala baLI paDtaata : Aapalyaa svacCMI jalvanaacaohsalvaDkvr 'saafyaokva' maDyasaanaa kvrtanaa idsataata.

6. Aatmacair~aata kxlatmakxtaa AazLta naahl : Aatmacair~aata rcanaasaalzva, Baalvaasaalzva vafatckvahl kxlatmak galla laagataata yaacal lakakxalaa jaiNava nasatao 'Jap' yaa haTva vyaavasaiyakx ivalaasa caacjalya Aatmacair~aata kvatatalhl kxlatmakx maDmal idsata naahl.

7. kvahl Aatmacair~aatmakx lakana Saas~alya lakanaapamaNaotakrobaajid hatackvl vaacaavaasob vaatna naahl tyamaLovaSaba Abyasa kvrNaarl maDMLI saDlal tar [tar kvatal hyaa pastakvahl hata laavata naahl. kvahl Aatmacair~achl r]Xa, jaad Aaina paalDiyapala-Asataata va tal gafanl yaacal Saaba vaaZvaNyakvrtaa kvpaTata laavalabal Asataata Asaa ekx gafsamaja.

8. Aatmacair~a itahasa nahAapalyaa jalvanaaca [itahasa ilaihNaohNajacAatmacair~a ilaihNaAsaa ba%yaca jalvaalgaftsamaja Asataao

9. Aatmacair~anaayakx ijatakva qaao itatakvtyaacAatmacair~a ivastafAsaavyasa paahjachl kxlpnaa fvar cakulcal. Aatmacair~atala panaavya saKylar]na lakakvacal mahanataa isaOd hata naahl.

10. BaaraBaar gaalTilal Kaagal Bartal kibal mhNajackxlakRilcyaa saalYata baalaa yatao:
pataleyaa Aatmacair~aata lakakx Apalyaa kulLacal, Apalyaa naataca [kxabaN] Apalyaa gaavaacal
maihtal dityaata sarjvaatalcal barlca paanackacal-Gaalata. hAatmacair~aacyaa laalNaa markx

11. Ayvaaisqata rltalnaol aih labapaxL statalnao bar labaa kxl aaSalya Asadakona. : nasatal
Apatal maihtal dta rahanoo Aazvatalla taSyaa gaalTl icataarta jaalNaova jyaacyaatala
Apalyaaba_Ia laakaba baalNaonta haDla AsapasaN/InaDNa yaatala kxl aaSalya Aatmacair~a
tayaar hatao

12. galaaba Aitar jaha va dalaabaN Apalapa: 'Jap Gaoyaa Aatmacair~aata rana baXaaVal isalN
laakoca vyasanyaal aa kisaD ayakx Aaha yaacaonana kirtaata, paNa tyaaVal la dalaabaN cacaa-
kirta naahla.

13. manaval manaacagaZ AKao iSal lakica rahtao: patyakyacyaa jalvanaata kvahl pasalya/kvahl
paitaikiyaa ASaa Asataata kul mallasa AitaSya jalaLcyaa malNasaalahl tacaalyaahl naahl ikvahl
saalyaDakita naahl, AsapasaN/Aatmacair~aata hl yaktar naahla, kvahl gaalTl [taralN/kxlNaoo
hcsagal yaasalya -aasadayakx Asaba tar tyaa TalNaca caalya/ho tyaaalLomanaval manaacagaZ
iSal lakica rahtao

14. kxal svata:ivalayal maihtal pacivalNaoo: paaScaatya Aatmacair~aacad akona hAatmakvNla
Asataomal AaiNa malca sava-kvbaASaa pakxarcaa ekx Baava AsataaoASaa Aatmacair~aata kxal
svata:ivalayalca maihtal pacivalal jaataohl maihtal pacivataanaa kvaktataahl ivaiGainal/aa baalGalaa
jaata naahl. Baartalya lakakx jyaa gaalTl sahsaa jajaasamao vya@ta kvrNaar naahla tyaa
gaalTlhl paaScaatya Aatmacair~aata sarasa idsalyatata.

15. parinaadai: patyakx maNasaalaa jalvanaata kvahl naa kvahl ADqalAalabAAsataata. maNasaal yaSasval Jaalaa mhNajadyaalaa ivarabA kvrNaarosaar oekalca hataoAsaavaTNaosaahijakvca Aahqana tasaaasataoKaada maNasaal tyaa vabisa kvsaavaagalaa hodyaa vabcyaa pairisqatalvarhl AvalabAAsaLakxtaqaNa Aatmacair-aa lakakx tyaacabaaDvlla kvrjna parinaadai ha daka Aatmacair-aa laavalaGataao

'Sallaicyaa AqnaavaD.vayalna galvattaa laabalabal paNa AaSaayacyaa sabvata dyyama djaaal Asalabal ASal Aatmacair-aoAkvxNa figalabal, Astaayasta vaTUlaagataata. na.icalkv kvraoogataaaTI' hAatmacair-aa tyaa dFIInaAByaasalyaasarKaoAaho kvraLx gatagaaIta rmaNyanaotyaaal kvryaatma Aasvaad Gabyanaoikvhl saTyaa saTyaa Anaavaaob kvryaatma icatvhl kvrNyanaoikvhl kvraL vaaD.vayalna kvlDabaaval vaFalnaogatakvlaatala Anaavaaalsamaoajalyanaoqasasval Aatmacair-aa lakana haq] Sakxta naahI. mhNata kvraL ramITkx isahalaaknaacal paDnaa yaSasval Aatmacair-aa lakanaa paasal paDSakxta naahI.',

16. kizao AatmainairXaNa Atyava/kvzina : mahatma gaalvI sanaoqar]jal ASaaSarkackvahl vyaatal sablactar Aatmacair-aa kizao AatmainairXaNa ABaavaanaoAaZLtao{IaT Aapal baajalvADMyaasazlca Aatmacair-aa vaapar hataao

17. vaaihkv jalvanaaba la bahatvavalmagataa : par]vayvhl Aatmacair-aa Aapalyaa kvtatvavar jaasta Bar AsataoAapal patnal, Aa[-vayvhl yaagdanaba la Aab Asataqana vaaihkv jalvanaaba la ivastvF maihtal idlal jaata naahI. paScaatya Aatmacair-aa vaaihkv,Avaihkv sabvlar baraca Bar Asataqana Baartalya Aatmacair-aa taavaSyakxtaactaa Asataao

18. lalyak cacayaa myaala : Baartalya vacakx ha tasaa Ajaahl pagalBa naahI. lalyakx gaalvI kvhl ilaihNacmhNajaoaacakx, samXakx yaavhl raka Aazvatal Gatachya AaiNa lakavvahl manaisakxta nasatadyamaL Aatmacair-aa lalyakx cacar myaala yataata.

- **Aatmacair-aaL vaSaTyao**

1. savaata saapa va savaata AvaGaD vaD:nyapakvar : Aatmacair-a ilaihtanaa paitaBaSa@talcaa {payaa hataca paNa paitaBaSa@taliSavaaya ilaihtaa yata naahI AsaonaahI. Apalyaala Aazvata tasapaSa@/Ilaihta Aatmacair~a ilaihtaa yata tyamaLooa saapa pakvar vaTtaapaNa Aatmacair~a ilaihtanaa svasamaqana, Aatmastatal AsaAnakx daka kxLta/nakxLta GaDta Asataata, tyamaLoo taadaka TalLil ilaihtaa AvaGaD Asatao

2. Aatmacair~aata saamaanyata: vya@talcyaa gatakxLatala va@ai@takx jalvanaatala GaTnaa@/ paDtaSalr naab/Asatao

3. Aatmacair~aata lakxacyaa kulaacal/GaraNyaacal lakx maihtal dtaaxarNa tyaatata tyalaa tyacyaa pataj-aa@/djaa,- paitalza va GaraNyaacacsvar]pa maDafyacaAsatao tyaatata tyacyaavar Jaalalyaa sa@klaracal va tyacyaa vyai@tama-vaacal GaDNa maDafyacal Asatao

4. Aatmacair~aata patyakx AnaBavaalaa magacyaa paZcyaa AnaBava, pasajaa@/sa@B-satata zraavaa laagatao@yaa sa@BamaLooAnaBava pasajaa@yaa mailakbaa ekx AqapaNa-Anvaya pa@pta Jaalalaa Asatao@vaktayahl laknaata ekx sasataa Asalla@AavaSyakx Asatao@vacakxalaa yaamaLoo vacanaata gaadi iTkula rahtaajar pasajaa@yaa kimata sasataa nasaba AaiNa ivaskxLta maDmal Asaba tar vacakx kxLta AaiNa tyaacacakxaratmakx mata tayaar ha@ta.

5. kxatata Aatmacair~a hodyaa kxLatala manaval manaaca [itahasa samajal Gakyaacyaa dRInao {payaa zrtao{da. gaadavarlbaa[-par]Lkor yaad@/j alba maNasajaa hatacho Aatmacair~a yaa pa@nacyaa dRInao vacaNyaasarKao Aaho Sakvitrara ikxaskvra@/ 'Sakvitya' ho Aatmacair~asatata tyaa kxLcaa saama j akxpaT ApalyaapaZ@/Baa kxrtactyaa kxLatala maNasao tyaa@/hahalmaana, ivacaar yaaca pa@rcaya hatao

6. patyakx mallasa svata:ca Asa Kaasagal gaBaa zrahal jagata Asataackvahl Aayalya [taralhar
vaaTala GatalalyhatalMar kvahl sarLsarL saavajainakx AsataAkaadl Aatmakxqaa Apalla
vaacataatav tyaa lakakxacyaa inaNyaanasar Apalyaala hyaa gaByaavar dPRXap TakNyacaa
ekx ivaSakvarkca tyanaodlaba Asataoyaa lakak vaacak vyavarharata lakakx vaacakvalaa
Kabata sahBaagal kir]na Gyaava tasalshBaagal kir]na Gataata.

7. Anakx vaba baDnyaacyaa AnabavacaAaina tyaatatal tar]na gaByaavar tyakxDNal sqaplaqaahla
Aayalyacaa taalad/maDmarlopastakovaacayalaa Gatalyaavar hataatatal saDvata naahla.
tyaatalla Karpanaa manaalaa maatal Takxtaakvataahl maadima na kvrtaa ilaihlal hl
Anabarakvanacval_jaalaa iBaDtata.

8. Aatmacair-a ilaihNyavakakxaca htau patyakx mallasa ha svata:cajalvana jagataachNajaca
Aayalyatalla gaalBI zraivakx Asalyaa tarl patyakvacal jagalyaacal padlta vagalI Asatacasaca
kvahl zraivakx gaalBI Asatalla palna patyakvaca Aatmacair-a ilaihNyacaa htauvagavala
Asataao

9. janyaa AazvalNalNI {jalNal : Aatmacair-aata janyaa AazvalNalNI {jalNal tar Asataca.
kvahl AazvalNal Anadlayakx tar kvahl @lasana-Asataata.yaatalla kvahl Aazvataata tar
kvahl mallasa ivasartaa palna [taralya medtalnaotyaa parta palBaagaavar yataata. lakakx
sagal_yaaca AazvalNal maDni naahl. taonavaD kvrtaa palna yaa inavaDvar]nahi tyaalaa kvzlaa
vyai@tanatva vaacakvaladakarayacaAahgavar taopaava padtaal lakakvaca jasa ipaDAsata
tyaapamaNaosaaarNata: taopaava-aaNI inaimtal kvrtaa jyaa gaalBI lakakvasaazi saaaarNata:
AadSa-Asataata, tyaa gaalBI taopaayakvaxDoAsalyaacalSavataava jyaa gaalBI tyacyasaazi
nakvaratmakx Asataata tyaa naayakxacyaa ivar]od baaj allaa Asataata.

Aatmacair-anayakx lakakx ivaSatata: lailatalakakx Asata tar tyacyaa laknaata palukLda tyacyaa svata:cyaa jalvanaacaora svabaavacaopaitabha/pahavyaasa imalLtaotyanaoAatmacair-a ilaihNyaaAgaadr inamaNa kxabyya inarinaralyaa pa-aapM eKaaVa pa-aacaoca-a qaaDyaa fixar pamaNaata tyaca:svata:caoca-a AsaLakitaox da. vaa ma jaaSaltya 'saiSalaca dno maalla saalV

10. svakxyaaca paacar kvrNyaca htau kvhl Aatmacair-a laknaamagackxyaaca kvhl htau Asatao'hpastakx vaacal caar nahcaarSacoiva\$ la kmata tyaar vhavata. 'Asag alh' [Dial AairkD Aaila mal' yaa Aatmacair-aacyaa paStaavanata iva\$ la kmata nhNataata tabh maJyaasarKao marazi malNasaalNvyavasaayata { taravaoASal tyaaVmaina/aa Asatao'satyacaopayaga' jaoahatma gaalVaalj amal adao taralVhl AnasaravaoAsagaalVj alhaVvaTtaoyaa pakxrcyaa Aatmacair-aatal svakxyaaca paacar/paSaar vhayalaa madta hatao

11. kvbal jabaaba kvl Aatmasamqana : ba%yaca kvtyaah/AsaovaTta Asatackvl Aatmacair-aatal Aapla Aapalacoma svacC kvrtta Aahata. manavaakDial cakua hataoAapixataca AahAaiNa tyaa cakuaVl kvbal dQna Aapla ekx QalT kvya-kvrtta Aahata. kvhl izkvhal taociQtpaNa Karca Aapla kvbal jabaaba Asataopla ba%yaca vaba ASaa paSaalaa vaapar Aapla Aatmasamqaasazi kvrtta Asatao tyaa cakuaVl pairisqatal ASal hata kvl malaa tasavaagavao laagalacAaiNa tyaa Xalal tabusaagya hatao Aapla zsavaayaca pajatna kvrtta Asatao

12. Baaravalabonna AatmainavachanaoakxL chatao: malNasaanoAyalyaBar Anakx gaalVI maata saazivalabyaa Asataata. kvhl vya@ta Jaalabyaa Asataata, kvhl Avya@ta raihlabyya Asataata. Aatmacair-aacyaa maQyamatal vya@tal Avya@ta gaalVI vya@ta kvr]na Baaravalabonna maaxL o kvrttao jalvanaata Aalaboduka, Jaalabal parvaD, Aatmahtyaca ivacaar sava-gaalVI isalata[- sapakvaL 'mal vanavaasal' Aatmacair-aatal maDhata.

13. Aapal ad Kar oyi @tatva Aapal Naasa kxL ta naahI. : ba%yaaca vaba Aapal Na svata:ba_ la gaif samaj a kx]na Gatolaba Asatao' Aapal Na svabaanagarIba Aahata laakx Aapal aa fixayada Gatata' Asao ba%yaaca jalvaanavaTta Asataapal Na taTsqatanao ivacaar kx]ba tar Aapal al dsarl baajal Aapal Naasa samajatao

14. Aazval Na Cal Aapal Na : manalyaala ivasarNyacal dktagal paapa Jaalal Aahokvatal ikxatahl mhT]hactarl jalvanaatala saraca Aazval Na Aapalyaala Aazvata naahI, jyaaN] jalvanaavar pairNaana kx]ba AahAaiNa jyaa Aapalyaa fixayacyaa Aahata ASaca Aazval Na bahtaaSa]I lagaca Aazvataata. tyamaLuo Aazval Na Cal Aapal Na rahtaaAaiNa sa%yaa Aazval Na Aazvaayacal gar jalva nasatao

15. kxL ta vaa nakxL ta haktara satyaalapa. : kvahl gaaf]I ta Aapal Na gaaf]I kvaha ha]va Kaaf]I baatataoeKaava gaaf]I maLud] taraca]I taaf]I hata naahI paNa malal vab mar]na nataa yata Asata tar mal ASaa izkv]Na gaaf]I kvaha Kaaf]I yacaa Aaf]I ar Gatapokv]taala dKavaayacaa htauasataapal Na pasaj]I na]I pa kxL ta vaa nakxL ta satyaalapa haktaraal Sa@yataa Asatao

16. Aatmasamaana : manalya Aapalyaa jalvanaata Jaalalyaa caaf]I lyaa vaa[] pasaj]I na]I nasataa saak]I dar nasatao dar yaa Aazval Na tyala jalvana]I Bar satata saaga d]ta Asataata. kvahl caaf]I lyaa Asataata tar kvahl d]k]ad, paNa yaa Aazval Na mal]Na saaca satata paaz]I laga kx]rta Asataata. vanapa]I qaaE]niacyaa kv]Lata janyaa Aazval Na ma]na Aazval Na tyacaa kv]na laav]Na ocaaf]I lyaa vaa[] gaaf]I Ica]I pa]na ivacaar kx]Na AaiNa ho]I aiKata kx]Nyasaazi vab d]k]a]I Hyaa savaatalal kv]ya im]L tactar samaana, Aatmasamaana AaiNa yaasaaz]I ca Aatmacair- aacal inaimatal hatao saahitya kv]lyah baatatala tyaa]I Aatmacair- al]I kona jacyaalyah Aayalyacyaa Sa]I I Aakvaralaa Aalaba Asatao tyaanaf]I barca jalva inaf]I patkx]rtaata tyamaLuo 'Aatmal]I k]naanaaf]I I saj]I na]I I l]I k]naalaa Kal]I basatao Asaoh]I Nataata.

paNa yaa { @ tallaa Aadaar naahI, hca isaad hataNkarNa AatmaKanaarhi Baapraayaa dara
kxadiNaa pakvaiSata Jaalyaa Aahta'10 iva\$la kxanta tasaca salar inargaDikr yaahI
Aatmacair-a lakanaanaarI [tar pastakvaadIaKaana kibaAahAaiNa kirta Aahta kxantaad
'[DIal AaiKxD AaiNa mal' natarI AaladIa{Vajikx mal hataarca' hqastakvhl caahaKapata
Aahotasaca salar inargaDikraadIbrahdasa svamalyaa SabdhasatI vyasqaapanaSaas-aalaa
hataaryaa fixayaVacapastakvhl baaj aarata gaaj ata Aaho

kxiao AatmapairXana kirNaarI Aatmacair-a oivaSata gaajataata. mahatma gaahIlyaa
Aatmacair-aata kxiao AatmapairXana idsataopaScaatya Aatmacair-aata kxiao AatmapairXana
AsataasatI/AagIsTinacacknifisana' hAatmacair-a yaacaQ dahrNa haya.

'Aatmapaitamcyaa jaiNavatataI AatmapajI, AatmapaIZI, Aatmagatva, Aatmasamqana
yaasarKacolata Aatmacair-aata AvatarNyacaa Qakva AsataaAatmapaitama Aakvaralaa AaNaIlyasa
AnakvaahI/Anakx magaaahI, patyaka ikvaahI Apatyaka svarjpaata hataBaar laavalabaa Asataagyaaca
tyacaOEja jyaacaotyaa aa dta jaalyanaaAatmapaIZI, Aatmagatva kimal haQ] Sakxtao
Aatmacair-aata Aatmapaitama hl yataarca. paNa itacaopayasaana AatmapajI haQ] na dta
Aatmanalyamapanaata, Baarataalacyaa pairisqatalSal salhalla Aatmapaitamaovastaim/z svarjpa
ivaSad kirNyata vhaadagataohAabKataa Aaladarca Aatmacair-aacadakana yaSasval haQ]
SakxtaQ1, Aatmacair-aata lakakx tyaaalaa imalaladIoyasa, tyanaokibabal pagatal, laakvaad
tyacyaba_lacaaha/haonta yaa gaadI saahIyala aa hrkxta naahI paNa tyaa AahdaSaa maDalyata
tyaata kxiaoAatmapaIZI imavataa kxama nayaqasadaDlaAahdasavanna kxadar AatmapaIZI
Dakavata naahI.

• **Aatmaair-acagala:**

patyako maNasaacaAayalya hoagalASataotadyacaAayalya Asataojalvanaacyaa
patyakoXaNaI tyaa laa kvatacaa na\kvatacaa AaQaar imaLalaa tari tyacyaa kvahl XaNaBaI
kvahl AazvaNaBaItaca ekmao saakaldar AsataoApalyaa patyako AazvaNa kvataa laa na\
kvataa laa maNasanaosaaNyatalabyaa Asataata Apavaad kvahl saaDaa palla Apalyaa yaa
AazvaNaI sagaLyaaBaata saajyala kvahlBaI tayaarI Asataadar kvahlBaI ivarao Asatao
Apalyaa kvahl Kaajagal baabal kvahlBaI jagasamao AaNaaayacal [cCa nasataqala Iakak
jabaI Aatmaair-a ilaihtaabaBaI ApaKaSaInacaaBaI kvahaItyacyaa Aayalyaata Dakavayacal
sabaI dtaoAamaBaI dtaoacakvahaItyacyaa jalvanaacal safxr GaDvataoAaiNa vaacakvahl
ApaKaSaInacyataata. Aataa hi Iakakvocal [cCa Asatackvl tyanackvzoa kisaocacakvahaI
nyavaoAaiNa tal tyaacal Saatal Asatackvl vaacakvahaIkisagabaBaI kvahaIapasaI/Gyaavata,
ikxal Gyaavata AaiNa kvSal ranaa kvraval jyaayagaocacakvahaItyaa Iakanaacal gaadi Iagaba.

cair-~a ha Sabd 'cair-~yaa'Sal sabaBaI AahoAaiNa cair-~yaca sabaBaI haitakvtaSal yatao
saahijakvca Aatmaair-~yaca sabaBaI haitakvtaSal yatao

1. svata:cyya galla dakaBaI dtaTsqa vaBaI naocSana GaDvata kvzoa AatmainarIXaNa naBaI Na
{da. na. ic. na. kvr
2. svata:cyya dakaBaI paamaI Nakx kvbaLi dtao. mahVal-kvwao Apala svabaava ibaDsta Aaho
va tyamaL dtaBa hatachonaanya kvrtaata.
3. cair-~anaayakvacyaa vyai@tamatvacyaa sava- paabaI svacC zsa vaacakvahaI mnaavar
{naTavaa.
4. cair-~aata paamaNabaOdtaa hval.

5. yaagya pasatatal inavaD va tyatya maMita yaigalabal sataaktaa, HyaanM kxlakRl {zavadar idsatao
6. sava-pakvNachl cair~anaayakacyaa Baaratat ifxrlal pahjaopakvNaata cair~anaayakx kvzo idsataakva? hSafavabagalubhya
7. GaTnaacya patyaka vaNaapakaa tyatya/paitata haktayaa manatyacyaa svabaava ivakvasaala cair~acyaa dFRt naAikx mahtva Aaho
8. Aatmacair~aata ekva vya@talcyaa ivakvasaaca [itahasa yatao
9. Gargatal j alvanaatM a ivakvasabal j aatvavarNa.
10. Aatmacair~alaksana hl ekx kxlaa AahoAaiNa itaca htaumanatyacyaa vya@talvaaca hahha ica-a inamaNa kvNlyaca Aaho
11. satyapala-va kxl atmakx vyai@tadSaa
12. ekvM j alvanaTate/saamanyapakaa kvMitarl inaral paNa Asavaa laagatao
13. ivacaarvatapakaa kvayapaNataa hval.
14. manalya svabaava gallaavagalaatM/Isahalla`Aahoa taasavakxla ekx saarkaa nasatao
15. saamalya iZgaayataal taartalya inavaD kvaval. Aazvalal, pasajvitar barca Asataata paNa tyatyaatatal inavaD kvNaon<vacacA satao
16. kvL maihtal na parvataa vyai>matvaacacxlatmakx ica-a rjainNa
17. mala maalya svata: ba_la ijatakx maihtal Asaaitatakx dsalya kvlaa AsallaSa@ya naahl.

18. maJyaa cakvayaa kbalabarar maJyaa AsaNaar caajhaogalla kvataahl baa{] na kvrtaa
 mala maDha Aalapaahjata. Aatmacair-akaracaohca caajhaogalla vaacax Apalyaata
 { tarvaayaca paatna kvrtata.

19. saraca vaacavayaa Anakula paitaikiyaa yatala Asaa Baana na zvataa, paitakula paitaikiyaa
 svagata kvrtaa Aalapaahjao

- svata:ba_la Apalyaata sarata jaasta maihtal AsataonNatal taosapaAsataora
 svata:ba_la taTsqaFal zanaAtyavikizina mhNatal taokizina haQna basatao
 taTsqaFalyaa Abaval satyaala ikivata macD Gaalalyaaca ikival @vaicata pasajal
 kvahl gaal kxipanaonamaNa kvNyaca maAavarNaQyar kvizNa Asatao
- {payatatal va manacvatal baajaUsaDua idlal tarl kvL svata:cyaa
 samaanaakvrtaaMhaayanaoAvaSya Aatmacair~a ilahavao Apalyaa jalvanaata
 dsalyaah saMyasaarKaokvahl tarl Asata tar taolakovahl kvLNaokQahl
 caajhao
- Eal. j adkhuar yaahvnhNyapaanaoAatmacair~a ilaihNabokx pakvar Aatmadana
 vaa Apalyaa AnavaasampaNa Aahoyata Aatmacair~a ilaihNaqaalaa ekx Qaimakx
 mahava AalyasaarKaoraTtaoApalyaa Anavaatata [taravkvahl dkyacal vaF
 yaata idsatao
- kvb.kv : 'Aalyaacyaa AKacyaa smaPar]pal caaMyaata gataj alvanaaca j aabvaya
 sqala dkaava idsata taqaahl samaana paavalyaaca sarata saapa va {<ana maga-
 mhNajaaAatmacair~a ilaihNaba haa.

• **Aatmcair-ayapakaraca kahl vasaTyao**

1. ha pakvar maNasaalaa Aayalyaata ekidaca hataalTaa yatao: ekx maNasa svata:cao Aatmcair-a ekidaca ilaihtaakul taCaAsata tar kul taAnakx KaDita Asata paNa Aatmcair-a hokidaca ilaihlaqatao
2. ekx vya@tal Anakx cair-acilah Sakita paNa Aatmcair-a ekidaca. : lakakx Anakx vya@tal cair-acilaihtaata. tyaaAavaDNAayaa vaa@tal cair-acitao ilaihtaata paNa jaha svata:caocair-a ilahayacal vab yadabha taakana ekidaca hatao
3. eKaaVa vya@talca Anakx cair-acilaihla jataata, cair-acal saKya vaaZtaopaNa Aatmcair-a ilaihlaona gabyaanoAatmcair-acal saKya GaTtao: jaAar.DI. TaTa, i0ar]Baa[-Aaatal yaa vya@tal Anakx cair-acopalaba Aahta, paNa kramacyaa vyaapaata Aatmcair-a lakana Jaalaaahl.
4. Anako jaha ha pakvar hataalayalaa Anatsakx Asataata. Eaf. baalAsahha zakvrolataa maSakx yaAaAatmcair-a ilaKaNaivaialayal kul ivacaar lactar ApaNa Aatmcair-a ilaihNaar naahI AsadyaahIzasaha saalyalao
5. AyaSasval Aatmcair-acBarpaUinamaNa JaalyanabI yaa pakvarakidodLaka halyaacal Sa@yataa AsataosagalIca Aatmcair-a vaacakalya manaaca vaa GaC] Sakita naahI. barica Aatmcair-ackul Aatal na\kul gabal hca lakana kxLta naahI. yaSasval vya@tal ApaNa Aatmcair-ahl yaSasval vhaao AsaovaaTta Asatao tyacyaa AyaSasvaltataca ivacaar kv]na kvahl jaha Aatmcair-a ilaihNyacaalTtaata.
6. dakayeta Aatmcair-aakvDsamalXakvhl kxnaaDaba kvrtata.
7. kul kul kvahl Aatmcair-aahIvaad ivaad GaDtaata, lakakvacal baajalsagalIca jaha manya kvrtalIa AsabI naahI.

Aatmacair-a ilaihNaar saavae jalla saihityak xAsataata Asaaha. Aaina mNataa patyak Aatmacair-aalaa saihityakx malya Asaba Asaaha. Kahl Aatmacair-achi tyamaLuca fisaalal idsataata. Aajakwala pasaa malakx AahAaina Apalagallagaava kx]na Galyasaazi kahl laakx Aatmacair-a yaa saihityapakvaraca AaQar Gataata, ASal Aatmacair-acsahsaa yaSasval hata naahita.

saraAaina imkwa:

yaa dsalya pakvNaata Aatmacair-a yaa saihityapakvaraca vaa Gatalaa Aahoyata Kaalal maUpasalagaAaha, maDhaAaha

1. Aatmacair-a mNajaokwya? yaata Aatmacair-a yaa saihityapakvaracal vyaakyaa va tyavaracal maihtal maDhal Aaho
2. Aatmacair-a va [tar saihityapakvar : yaata cair-aaca ekx Baaga AsaNa%yaa yaa saihityapakvaraca vaaLuNa tasaca kvadhu, Ahtahaisakx laKana yaabarakar AsaNaarO tyacaakya yaavar Bar idlaa Aaho
3. Aatmacair-a laKana magacal Balukva : vaa vaaLu yaa Xacatala vyaatal Aatmacair-a ha saihityapakvar kva hataaLtaata yaaca ivacaar yaadubaa Aaho
4. Aatmacair-aaca ivalaya : laKakx svata: ha jarl ivalaya Asalaa tarl s-al laKakvayha baabatala Apalaa patal ha ba%yaca vaa paKa ivalaya banataao
5. Aatmacair-aacal samgal : paitaBaSaatal laKakx, kwal yaayakvDhal laKana kx]na Gatao AsaomNataata. Aatmacair-aata laKakvalaa svata: laa maDalyacaO Asatao tyamaLuO tyamaDhal saazi tyacyaa jalvanaatala GaDamaDhl paKa samgal banatao

6. Aatmacair-a yaa saaihtya pakvaracal valSa/Tyao cair-a yaa pakvarasaar Kalca Asalal tarl Aatmacair-aacal kxahl valSa/Tyao Aahita. IakvaSa/hao kxalhl na Aalaba palal. eKaada pasaha yaatala IakvaSa/hao yatao basaca Iakakaba_ la satya gaati maihta hataata.
7. Aatmacair-aatala saha/ya dabo : Aatmatal saarkaa maaza dabo va tyacabarakar Iakakacyaa haajatabi IakaaNa Jaalyanaodsa/ya haajatabo Asaba tar dsa/ya haajatabo mhNaNaoo kxLNaoo
8. Aatmacair-aacagala : yaata cair-aapaka satya gaati samj ataata. eKaada cair-akvar na rkaatI SakNaar olakhl Iakakx rkaatI taol akakx yaqo satyaalaa saamaogiyacal tayaarl zataao

yaacabarakar Aatmacair-a hyaa pakvaracal kxahl valSa/Tyao Aahita jaso maNata kxqaa, kxalNa/ya maazyaa paNaNaavar ilaihta ctasao Aatmacair-a ilahita naahl. eKaaVa valsaaca hataal. Nyataa ha saaihtya pakvar Aaho

sāṁ:

- 1) yādva Anad/Aatmacair-analmasad malotaa paiblai Saḥa[]sa, [.sa.1998, paRi.2.
- 2) ta-āḥa
- 3) ta-āḥa, paRi.11.
- 4) gaḍgal L gaḥar, saihyaacaanad/Ipapal ar pakvaSana, [.sa.2004, paRi.67.
- 5) yādva Anad/Aatmacair-analmasad malotaa paiblai Saḥa[]sa, [.sa.1998, paRi.57.
- 6) dvar, omāsa, zakid, rvaḍ/ikidUrvaḍ/(saḥa) : Aatmasaḥaḍ, saḥaḍal pakvaSana, [.sa.2006, paRi.paḥtaavanaa.
- 7) yādva Anad/Aatmacair-analmasad malotaa paiblai Saḥa[]sa, [.sa.1998, paRi.70.
- 8) kulakNal-d.iBa., paZarI 04/06/2013, maaya paḥa paRi.3.
- 9) yādva Anad/Aatmacair-analmasad malotaa paiblai Saḥa[]sa, [.sa.1998, paRi. 13.
- 10) Baḥppaa esa\ēIa\ :kulakNal,- {maa Anaḥ maJa naava Baḥppaa, rajahḥa/pakvaSana, [.sa.2004, paRi.3.
- 11) yādva Anad/Aatmacair-analmasad malotaa paiblai Saḥa[]sa, [.sa.1998, paRi.17.18.

paKyr Na.3

marazl Aatmacair~aatcaal

AaZavaa

pāstaivakx

itasa%yaa pakvNaata Aatmacair~a yaa saaihtyapakvaraca qaaD@yaata Aŋthaisak AaZavaa Gatalaa jaa[ta. tyaacal sacjvaata, Jaalaba ivakasa tacyaacabaivalyaatala sqana yaaca AaZavaa Gatalaa jaa[ta. marazi Aatmacair~aAaŋ sacjvaata, marazi Aatmacair~aAaŋ paivaasa, yaa saaihtyapakvarata Jaalaba badla Aaina Akaacadyaacosvar]pa, yaacaratar kvahl mahtvaadya Aatmacair~aAaŋ {hpaabo kvbaa jaa[ta.

pakvNatatala Tpāo

AKi	tapaSalta	paana ki
1	pāstaivakx	92
2	Aatmacair~a yaa vaad.mayapakvaracal sacjvaata	95
2.1	marazi Aatmacair~apar vaad.myaacal sacjvaata	96
3	1920 ta1960 yaa kvLatala Aatmacair~a	106
4	1960 ta1990 yaa kvLatala Aatmacair~a	110
5	1990 natvcal Aatmacair~a	114
5.1	'{pāvataadya Aatmacair~aAaŋ/marazi Jaalal samal}'	117
6	marazitala kvahl Aatmacair~aAaŋAabKa	118
7	saaraba/Aaina inalkvla	127
8	saAa	132

marazi Aatmacair-acha paiva Aataa marazi vaaD:\nyaaata ekx mah tvaacaa paiva Anal aa Aaho
yaa vaaleyaa pakvaSanaacaa AaZavaa Gatalaa tari kvqaa, kvadlvaaahai magaaosaarta marazi
Aatmacair-asaKv\atmakv\ryaa AaGaaDivar Aahta yaqaaosataa Kapaacaa ivacaar nasah tyabaratar
pakvaSanaacahl ivacaar AahAAiNa vaacakvipayatacaahl ivacaar kvrtaa marazi Aatmacair-acsalyaa
AaGaaDivar Aahta marazi Aatmacair-acha pakvar marazi cair-apaiva jarl lahana vaatta
Asalaa tari AiQakx manaaakx Aahopaiaod laakvaahai yaSasval laakvaahai Anakx cair-ao
idsataata paiva Aatmacair-achoml Aahta kvrNa Aatmacair-a ilaihNyasa manalyaa laa svabaavata:ca
sakva vaattaAAaaha taTsqa vaal zava Aatmstatalcyaa dakaasata Ailapa rahal svata:
saazi vab kvZhal svata:caocair-a ilaihNaASa@ya vaattaqaNa tasacvahl. [takva nahdar
Apalaa jalvanaanaava paamaNakypaNaora iSalTacaaracyaa myaada saabaLal gairgata kv]na zavao
[YTca haca. Apalyaa ilaKaaNaacaa [tarahai {payaaga haQ]na taqalla ekx yaSasval jalvana jagaU
Sakxtal la rhNatahl Anaaval laakvaahai Aatmacair-a ilahavao

kvatyaahl Baalatala vaaD:\nyaaacaa paivaah ha vaahaa Asataao marazi Baalata
mahanaavaapaatal &anaavar ma{]lalpaatal sac] Jaalataa ha paivaah AKaD\taalaAahoyaaatal
badlalayaa, saaihtya pakvarata badla hata gabaosamaajacal zava badlata caalalal, samajacyaa
ivacaaracv\paqaimakxtaa badlata caalalal, navalna saaihtypakvaracv\sac]vaata Jaalal AaiNa yaa
savaahar vaaD:\nyaacal vaaZ hata gabal. ekvaca kvLata jasoavagalaosaihihtyakx tasaca
vavagala yaa Takvatya saaihtyaacal inaimatal Jaalatal idsatao

vaaD:\nyak\al, laakx va vaaD:\nyalna GaTnaa yaahai kvlakimanasaar maDMal kvrNa
rhNajacv\aaD:\nyaitahasa maDMachaga paNa kvlaanar]pa vaaD:\nyaitahasacal hl sakv\panaa badlata
AahovaaD:\nyaitahasa kisaa ilahavaa yaa saabv\navanaracv\RT kvrao samoyata Aahta AaiNa
ivaivaal pakvar sacaival agata Aahta, tapasal agata Aahta.

vaaD:\nyaa caa paiaah AKaD\mahata AahOaiNa paZbi vahallaar Asalaa tarl tyacaa Abyaasa kirtanaa, [itahasa ilaihtanaa tyacackaalAKaD\paDavadaagataata Aiina kvahl Apavaad gaRta Qar]na paaDtaa yataata. paNa kvahatyaa ta-vaatyah Aadaaravar taqaaDayacayaaabata matanataa\to AahTa paaNa 'hokvaalAKaD\vaaD:\nyayayaharacyaa A\tyata yaka\yaa GaTnaa\, pairvataa\ AnalAKaD\ kvilpaackvahl rasta zrb.' vaaD:\nyacyaa [itahasaata kvalatatva mahtvaacao Asataotyaa tyaa kvilata ivaiSaIT paiaPal Asataotyaa tyaa kvilacal ivaiSaIT AiBaya@tal Asataotyaa tyaa kvilacaa ivaiSaIT maLyBaava Asataoyaa sava-ga\T\va\ parana\y-vaaD:\nyacyaa [itahasaata Gyavaa laagataackvahl [itahasacaa AaZavaa Gatalaa tar tyacyaa GaDNalta qaao pac]vaatyah kvitaPaacaa maaza vaaTa Asatao\h\y\pac]yaca [itahasa GaDvata Asataata, taicinayatao Asataata. saaihtyacaa baajahl qaao pac]va/s~al zrvata Asataata. kvahljaNa\ kvilacal myaaela manya nasataqaNa Eatz kvilavaatyah saaihtyaaata jaanaNaarl kvilainarpakataa ekypakvaro kvilasapakaca Asatao

vaaD:\nyalna saSanaata vaaD:\nyacyaa [itahasacaa saSana dKalla kirtaa yataomrazl vaaD:\nyaa caa [itahasa vaava\yaa Abyasakva\vaava\yaa pa\dtal\ilaih\aa Aahok\al kvilAKaD\aa mahtva id\ao\Aahotar kvil vaaD:\nyalna pakvaralaa mahtva id\ao\Aahotar kvil eKaaVa lAKakvacyaa Eatz kvilak\al\aa mahtva id\ao\Aaho

marazl saaihtyacyaa saSanaata vaaD:\nyacyaa [itahasacyaa saSanaalaa fixar mahtva AahokvarNa [itahasalakmacal jal paiaPal Asataotyaa paiaPalcaosaSana yaa izkvilal AiBapata Asatao

kvilataahl saaihtyapakvar paah\aa tar tyacaa\lu Agaardryaa eKaaVa pakvarata AaZLtao maNasacyaa galla\galla\Nyataal kvivataa\al {gama Jaalaa tar ga\T\ sa\j\Myataal kvilaa, kvil\yaa\ sac]vaata Jaal al.

Aatmacair~alaksanaal sacjvaata cair~alaksanaSal jaLital AahOAiNa tyatahl laknaata
 lahanapaNa, tar]NapaNa, paiz Asaa kima saOaarNata: ilaihlaa jaatao'Aatmacair~a laknaata tar
 patyako xAnabaraalaa magacyaa paizcyaa Anabara, pasajvaatal sadna~satata zraava laagatao yaa
 sadnaaluoAnabara pasajvaatal mailakrbaa ekx Aqana-Anvaya paata Jaalaba Asataoha
 Anvaya eitahaisakx dRImaLupaata Jaalaba Asataochl dRica jar Aatmacair~a alaa labalabal
 nasaba tar taO Aatmacair~alaksana ApayaSal hatao

Aatmacair~a ha saaihtyapakvar Aotahaisakx laknaaSal jaalIkx kirtao
 Aatmacair~aata vya@talcaa vyai@tagata [itahasa AsataopaNa fix@ta vyai@tagata [itahasa mhNaj ao
 Aatmacair~a navhoAatmacair~aata vya@tal Aapalyaa palatyavaavar pakvSa Takita Asataora yaa
 pakvSaata Baivalyaata [taralmlvaatcaala kivraval ASal mainalaa baalgalal Asataobalyaaca yaSasval
 vya@talmla kizraa kizraohl Capala AalabaAsataotyalya jalvanaatal la gaalica ml pasajvaatal
 vaacakraal maihtal AsataoAiNa jar ASyaa maihtal Asalabyaa gaalica jar lakanao
 maDMyaa tar taO Aatmacair~a vaacakraalaa Aakivata kivr] Sakita naahl. mh<vaacyaa AiNa
 laknaal maihta nasalabyaa gaalica, pasajvaatal laknanacinaraD kibal tar vaacakraalya tyaa
 Aatmacair~aavar {Dyaa paDtaata. kvarNa vaacakraalaa Aapalyaa AadSaeyaa jalvanaaba_ la jaanatal
 Galvyaal Aaz Asataomarazi Aatmacair~aatal vaad\myaibahasa baGataanaa AapaNa kvlaanacjpa
 tyaacapakvar paDta Aahata. hl Abyasasaazi fix@ta ekx saaga Aahovaad\myaibahasa mhmlho
 kul tyata saavaa pakvarcyaa mhNajao lailata, lailatataralab ekx-alkvrNa kvrNyaaal
 saaihtyakaralmlsaraya AahOApala yaaO Aatmacair~aacaca ivacaar kvrNaar Aahata.

- **Aatmacair~ayavaad\myapakvaracal sacjvata:**

Aatmacair~a Hyaa vaad\myapakvaracal sacjvaata saOaarNata: cavagya Satakrata Jaal al
 AsaohNataa yatao

iKaScana Omata Apalyaa paapaan kibatal idlal kxl paapa naT hatacha samja r]Z Aaho tyamaLocacamaDalla fiadrsamao paapaal kibatal dlyyaca irvaaja (knf]Sana) Aahoho kibatal d]hoilaihNaohNajaca Ajacyaa Aatmacair-aacal Karl sac]vaata haya. yaqo]y@tal jadva]l yaqya Ayaqya, barabar cakx Asaba tadasacyaa tasac]vasamao]y@ta k]rtao

sall]VAgasTinanaokn]f]Sana' naavaaca]l]Ka]Na hl Aatmacair-aatmak x]l]Kanaacal sac]vaata haya AaiNa yaanatar]l paaScaatya vaaD.]va]y]aata yaa pak]varc]ad]ar]ca]ak]Sana Jaalaopa]Na r]s]a]c]a]o Azrayaa Sata]k]x]at]l]a Aatmacair-a hoyaa pak]varat]l]a]ak]Sanaac]o{<ana {dahr]Na haya. ApalaSar]lr h]o]pa]anao]Bar]l]a]o]A]h]o]A]i]N]a] d]r]a]p]a]Z]o]k]i]b]a]l]i]d]l]y]a]n]a]c]a] tyaa paapaaca]Sana hataar Aahoyaa sam]j]a]l]a]n]a]c]y]a]a pak]var]c]y]a]a]ak]Sanaata bar]l]ca Bar pa]D]l]al. svata:ba_]l]a k]v]h]l i]l]a]i]h]N]y]a]a]a sac]vaata Jaalal AaiNa Aatmacair-aatmakx saih]ty]a]ac]al inaimatal sac] Jaalal.

- **marazi Aatmacair-aacal sac]vaata**

marazi Aatmacair-a yaa pak]var]c]a]a A]o]t]a]h]a]i]s]a]k]x] A]a]Z]a]a]a Gataanaa Aatmacair-aacal sac]vaata k]v]h]l] Jaalal tacy]a]c]a]a k]x]s]a]a i]v]a]k]v]a]s]a hata g]a]b]a]a ya]c]a]a p]a]l]l]a]-A]a]Z]a]a]a A]a]p]a]N]a G]a]k]b]a]r Aahata

k]v]h]l]t]y]a]h]l] n]a]v]a]n]a saih]ty]a]p]a]k]var]c]a]a]a]n]m]a ha Agaa]d]r]c]y]a]a e]K]a]V]a pak]var]a]S]al inaga]D]l]ta Asatao]j]a]s]a]c]a]a]r]a]b]y]a]a]d]l]]a]n]m]a k]v]y]a]a]S]al, k]v]a]d]l]v]l]c]a]a]a]n]m]a k]v]q]a]S]al tas]c]a]a Aatmacair-a]c]a]a]a]n]m]a c]a]i]r]-a]a]S]al tas]c]a]a A]o]t]a]h]a]i]s]a]k]x]]a]k]S]a]n]a]S]al s]a]l]l]l]a] A]h]o]A]a]t]m]a]c]a]i]r]-a]a]t]m]a]k]x]]a]k]S]a]n]a]c]a]l p]a]o]d]t]al [i]t]a]h]a]s]a]l]a]k]S]a]n]a]S]al i]m]a]l]t]al]a]l]l]al Asatao Apalyaa ramay]Na, m]a]h]a]B]a]a]r]t]a yaa g]a]l]p]a]l]ta P]v]a]n]a]l]t]y]a]a]d]l]]a]n]m]a]_l]a]c]y]a]a g]a]l]l]i] saigatal]a]c]y]a]a i]d]s]a]t]a]a. p]a]N]a ty]a]a]t]a s]a]t]y]a]a]S]a]n]a k]v]r]t]a]a y]a]t]a na]h]l. k]v]h]l] g]a]l]l]i] A]s]a]b]v]l]n]a]l]y]a] v]a]T]t]a]a. '19 vy]a]a S]a]t]a]k]v]a]c]y]a]a m]o]y]a]p]a]a]s]a]l] maraz]l]t]a Aatmacair-a]o]l]a]i]h]l]al]a]a]{}]a]q]a]l]al.

Baartalya saahityaata tatpatal-'cair-a' ikhail 'cairta' hl sakvillpanaa r]Z hatai paNa 'Aatmacair-a' sakvillpanaa nahatal. svata:ivalayalcaoilakaaNa AaZLtaopaNa taatyaa htau 'Aatmacair-a' ilaihNyaa nahlta. AatmaSaah hl sakvillpanaa Baartalya saakvillta AaiNa tatvaanaacyaa Xacaata paacalna yapaasatah AahO,

marazlta sacjvaatalaa vaarkvrl, mahanaBava, naapaaNalya tasaca [tar paalyaah/IdraSal saakvillta paV, gaV ilakaaNa kvrtanaa kvahl Aatmacair-apaar paatv, kvqaa maadNyaa AahTa draSal saahdi saataanaa Apalyaa ivalayal, Apalyaa Baavaavanaalvalayal lakana kvbaAahosatah naamchra maharajaaah/akana yaata paamkyaanaAahOApalyaa manaacal Avasqaa, Gaalana tyaatya ABahatalidsatayatao

'paacalna marazl vaaD.vyaata Atyata/Imyaaidta svar]paacaaAatmacair-aatmakx lakana kvrNyata AalaaAahomarazl Aatmacair-aaca {gama vaarkvrl tasaca [tar paalya saakvill kvbaNyya Aatmainavachapar ABah/icanata Saahataa yataovarkvrl tasaca mahanaBavalya paalyaah/ yaa pavarcadakana kvbaahidsatao

saahalya vanaata draivalayal ilahInaasatahvalayal ilahInagaavar jaasta Bar Aahota svata:ivalayal jaohlahInaaAahotaNa yaa draacyaa/saahalya Analahna svata:caovagalo vya@talmkva taonata naahl tyamaLca svata:ivalayalcaoilakaaNa AaZLta naahl. tyaatlyaatyaata naamchra maharajaaah/iva\$laacyaa saadna rmatanaa tyaatata tyaatya vya@talmkvaaca vaah Gakyaaca payatna kvbaa Aaho 'naamchra : Aatmacair-apaar ABah/ yaa ABahatal kvatlvkx ivarata, &anadvaaidkvba/ Baah, ivasataa KacarakvDital {padisa yaahodSana GaDtao parmaEaar paatalcal talmaL. laagalalyaa naamchraaa Aa[baapakvDital ivarata ha haharca. tyaatya manaacal hl tagamga taajyaa {tkvTtaoalana kvrtadyaca {tkvTtao svata:cyaa manaaca Qalr kvsaah iTkvataoqaacaalana taahkvrtadabhl BaavanaatkvTtao,

sahaatya nara C-apatalya kvaLata Aatmacair-qr lakona idsata naahI paNa paZO
 'pasavyatya kvaLata naana fxDNavalsadA lathanasao Aatmacair-a paisod Aahdogav
 maDyamatala Aahotar {<ar pasava kvaLata gaharSaas-al paTvaana yaahI Aatmacair-qr
 lakona kbaAahoyata pasava[eyaa AKadisa Jaalal rajyacal vaatahta vana kbal Aaho
 'baapaUkhanhayaAaAatmaRi' HyaA AatmaRi lakonaacavar]pa mhNata AByasataa yaEla. baapaU
 kxnhabl svata:ivalayal fixarsacilahita naahI. pasavaa[-baDalyaanatarI naamaKIta GaraNyaatala
 vaSaJaaKvDla ASaa svar]pacal kxmaigaayaaDvaNaa kxNaarI AatmaRi ilahval Gabyata
 Aaal.' 5

ivaNaahIyaDsaorsal kx hAzaSaasavanacyaa {zavaacyaa vasa {<ar to gabio
 gaDsahI 'maJaa paiaasa'naavaacaopaiaasaNaa/Aatmacair-qr lakona [.sa.1883 saalal
 ilaihlabodsataopala taicatanarava vaV yaatyajaval saalyalacoa tadyaahI ilahval kvaZial
 gaDsagayaa Aatmacair-acyaa r]panaaisod kbaAaho

kvahatyahl gaEicaa Aotahaisakx AByasa hi gaE vaTtaotaZI sahal naahI.
 Aotahaisakx dRInachagataanaa tyaa gaEical sacjvaata kvaJaalal ha savasaDaarNa savahaI
 paDNaara paihIaa paSna. AapalyaakxDivaEvasanalya ilaiKata pacavyaahIvaanavaa, jatana kxNyacal
 [cCtalla kmatartaa AaiNa patyakovata ivarao kxNyacal vaEi yaamaUoAnakx paSna inamaNa
 hataata. marazi saahityacal sacjvaata kbal Jaalal yavarhl vavagali mataahIidsataata.
 C-apatalya janmaidvasavarhl Aapala zama naahI tar [tar baabalao kva? marazi
 Aatmacair-aaahI ivacaar kirtanaa paihIao Aatmacair-a kvahataha savasaDaarNa savahaI
 paDNaara paihIaa paSna. yaacabarabar Aatmacair-a vaad.Naya mhNaj adkvahatyaa pakvarcaaaD.Naya
 yaacyavarhl matanataahI Aahata. ivaiSalT manyataapata rcanacyaa ABAval vaadala taahIvItao
 AaiNa paSna AnakarIta rhataao

Aatmcair-a ha vaaD:nyapakvar paitalza paavaUaagalyaavar saahijakxa tyacyaavar jyaa cacaa-
 sacj Jaalyaa tyata yaa pakvaraca AarBa/InhNalaKkaltataa yaa iva/yal kutabula inamaNa JaalaoAaiNa
 tyacal patataa kyrNyasaazi AByasakx sarsaavalacpaNa tyacyaa {<arabaata ivadvaanaaMjao
 ekwa@yataa AaZLta naah. pacjYaaba/paihLaAatmcair-a kvakatao s-alcaqaihLaAatmcair-a
 kvakatao yabaabata AByasakxatvitatmatafa/taAhta.

ba/yaca izkvaaNal dadakaa paadUjha/yaavya Aatmcair-aalaa pahLaAatmcair-a manalao
 Aahqana pa.rama SaacLkyr AapaNaasa marazicyaa sacjvaatasa GaGjina jaataata. tyavya matao
 'lalLacair-accaa 'ekvaK/hEal. cakjUaravAatmcair-a JaalaoAahova marazi Aatmkqacaa
 baaravyaa Satakxatala AarBa/InhNala tyacal Aapalyaalaa AiBamaanao{IlaKa kirtaa yatao
 svata:cal AatmkhahNal Ka/yaa Aqaanaoanaa fixDNavalsatvica Aatmcair-ata saqaDtacyaanafar
 maga ekvaidasaavyaa Satakvata AajNa[maOyadadakaa paadUjha/paDtaa rmabaa[-, kxb sakor,
 rmabaa[-ranaDyaatvAatmcair-adata.'

[.sa. 1818 saalal SainavarvaaDyaavar yaimyana jakx fixDkxlaa, Ka/yaa Aqaanaoqavaa[-
 sapvhi AaiNa marazyafar [qj/taad/Am/h sacj Jaalaa. [qj/taad/Am/h Aapalacyavaisqata bastaana
 basaivalaoAaiNa rajyaacal GaDI nalT caalaNyasaazi kvahl saharNaa AaNalyaa. makyatvacyaanv
 iSakNaacal sacjvaata kxbal. yapaIa {cca jaatalIa Iakvaha/sacjvaatalIa tyacaa IaaBa Gatalaa
 va tyaanv/sarkvarata naakvyyaa imaLUaagalyaa paNa yaacabaratar hciSakNa GatalyaanacyapaIa
 Iakvaha/Oaimakx AaZLda va cakvicyaa rjZiCa/pakvamaajaaNalva haGj Iagatal. jaatalBaob tar
 hataca paNa tyaacabaratar ivalavaa is-yaafar/pacalD/Anyaya hata hataa. kSarapana hata,ovalIta
 TakxlyasaarKaoyalNacyaamalUnavara macyaanafar baayakvaha/ivahIr jaraL kyrivaSal vaaTo
 yaamaLuca ivalavaaivavaah, paavaavaah kyrNapois-yaafar/iSakNa dNaosaaarkvaha/Aganai vaaTta
 hatao

Baartalya Aatmacair-actyaavacaar kɪbaa tar kvaktatal Aatmacair-a pallata: IakvaSal vyai@takvita idsata naahI. paascaatya Aatmacair-ata mal, maJacgala, maJackva,- maJacvaSa ha kvahl 'mal' paNaaca Baava Asataa Baava Baartalya Aatmacair-ata idsata naahI. vya@tal Apalyaa sava baahI maJackva naa kvaktala sahaagal kv]na Gatao tyacyaa saavya idsalyaaSalhI Aa[- vaDIIa, Aajataa, Aajal yaa kvaktala tarI sahaagal kv]na Gatao Apalyaata hɔ adkvahl galla Aah ta tyaca saha kvaktalya naa kvaktalya vya@tal Sal jaadi baava Asataa Aaina savaata mah<vaaco mhNajaova@tal Apalyaa yaSaaca mapa kvaktacyaa naa kvaktacyaa padrata Takxtanaa idsatao rmabaa[- ranaD, olakmalbaa[- iTLkx yaa Apalyaatal la caajva Upanaaca baava Apalyaa patal laa dtata.

sakar kvaktal Aatmacair-actyaavacaar hɔ Garatala vya@tal ma r]caNaaro Asaivacaar hatao taivacaar yaanya Asalyaanao sakar kvaktal tyaca paazpacavaa kɪbaa palla tyasaazi ivaratal mataatya IakvaSal Idkaavalyaana IdvaNaolka Asa{Vaga tyanaI kvbaovaahI. patnalca ma r]ca Naalyaana tarI ekva Alparayalna mal Sal ivavaah kv]nyaacal nyaayanatal-ranaD ma malca [cCa navhtal paNa vaiDIIa ma dkaavalyasaazi tyanaI majalivar]Od ina Naya Galla Baaga paDIIa paNa natarI rmabaa[- ma iSakvatal tyanaI Apalyaa ivacaar actal paazpacavaa kɪbaa nyaayanatal-mahadvə ranaDosaarajainakx kvakva, Baadaf kv]na, mahatma f]va, omahVal-Qaada kv]na Sava kvayanaI yaa kvayata Apal aAayalya vacala oih kv]na matal la vaa[- r]ZI naIT kv]na Ka]yaa ihduQamaa paar]jjalvana kv]nyasaazi ranaD, Baadaf kv]na yaanaI payatna sac] kɪbaokvahl jaNaanaI ih kv]na mapaka iKaScana Qama-javalca vaaTIIa ASaanaI Qama tarI kvbaovaaha padhinajal, r]ca r]ca ma vaa iTLkx yaanaI iKaStal Qama- isvakvar]na tyaca paSaar sac] kɪbaa. ASaa yaa kv]latala saakar kvaktal tyanaI Aatmacair-actyaavacaar. hi Aatmacair-actyaavacaar Aayalyaavar pakvaSa Takxtata tasaca tyakvalcyaa samai jakx pairisqatalcaol yaqaqa-AakxI na Apalyaalaa kv]na dtata. Aatmacair-actal tyaa kv]lcyaa IakvaSa BrahNalmana, tyatya caalalirtal, tyakvalcal Baava yaa savaanaI pakvaSa paDtao

saar kvaal Aatmacair-aotyaa kvaivaival mah-vaacal dstaeraja Aaha. Aapalya
kvaavaa paasar vhaava ha Hya Aatmacair-aamaal la paikal {_sa Aaho

marazital Aatmacair-a yaa vaaD.vayacal Karl sacjvaata ibaiTSakxalata Jaalabal
idsatao [gylal saaihtyaatal ApaNa jya kxhl Anakx gaalTI Gatal yaa Aaha tyacapaalao
pardsal 'Aatmacair-a' [var]na Aatmacair-aatmakx laknaacal sacjvaata Jaalabal idsatao
1870 saalal [gylal Aatmacair-aal Baalaaar]chaal laagalal. 1870 naarl [gylalmaal
Baalaaar]ta Aatmacair-aonama Na Jaalal va hl vaaT pasata marazImayal hLhLsvataApalao
cair-a Aatmacair-aoilahlal jaa{] laagalal. 1868 saalal tyaar Jaalaba paasaod
vyaakvNakxar dadala paalDuga yaasal 'Aatmacair-a' ha gahhl Aatmacair-a yaa
vaaD.vayapakvaracal sacjvaata haa. 'ba'yaaca valaalvivaivala & ana ivastaraa/ta paasaod hata
galaotyaa kvaalatala vyaatala caalaa pakxasa paalNaar Aahotadnaarl paalMa
rmaaa [-yaalvokalal svata:ivalayalcal qaalSal maihtal ilahlal gahal Aahotal
vaacalya AahQ

tyaaAgaadr tyaar Jaalabya baaba padhanajal yaacya 'yamaapayaTna' yaa saama jax
kvaalvinaarl tyaaal 'Ar]Naadya {]fx svailaiKata cair-a' naavaaca Aatmacair-a 1888 saalal
tyaar Jaalao

ivaavaivavaah, paivaivavaah yaacosamaqax baaba padhanajal yaalvikaasta Qamaeyaa paasarasaazl
Aapalosaaihtya tyaar kvaal ApaNa iKaatal Qama- kva isvakxar laa yaivaival va [tar
gaalvinaayal barla maihtal tyaaal 'Ar]Naadya' yaa Aatmacair-aata Aaho tyakxalata
Aatmacair-aasaazl laagaNaarl saanasaamaalba_ la lakax pairicata Asavaa AsaoraTtaopa-a
smarNavahl, dfaalvial [.caa vaapar kvaavaad akvaanamaal kx]na zivalao AaholakanaSaal
saal, sarL, paamaiNakx vaaTtao

pã.A.m.jaaSal : marazi vaad:nyaa caa [itahasa KaD/5 Baaga.2 (cair-avaad:nyaa yaa lakaata) : 1875 ta01920 yaa saalaata Aatmacair-~a koral pãmaNaata ilahlil galal tyaacal kvaNaa

1. svata:saal/Isaagaata yaaNyasaarKaivaSak mah-vaacaAsaVlarca qaaDyaa vya@taljahl Asataosamanyata: kulpanaa ASal kul, Aapalyaa jalvanaapaasatal laakvaal/kuahl baata imaNyasaarKaa Asaca, tarca Aatmacair-~a ilaihNyata Aqa-ervhl samanya maNasanao svata:cyya jalvanaacca vaEaV/kuSaasazi ilahlil zavaayaa? hl baataadi dRl tyaa kulI cair-~a ilahlNa/yya lakaataVhl hata.
2. jyaaVya jalvanaapaasatal baata GaNyasaarKaa hataa ASaa qaa0 vya@tal/Isaagaata Aatmacair-~a0 kvaayayaa marzyaa vyaapaamaLosavaD na imalalyaanacilahlil nasavata, ikvaal tyaaVhl svata: ivalayal kuahl ilahlNyacca saKvaca vaaTlaa Asavaa.
3. 1942 natavtyaa kulLata kuahl kvaayaxyaaVhl kvaaravaasaata imalalalyaa sa@talcyaa ivaEaV/tyaa kulLata Aatmacair-~a0 ilahlil Aahta.

'dadala paad/Isaagaata yaa0 'Aatmacair-~a(1872)' ikvaal baaba padhnanjal yaa00 'ArjNaadya(1888)' hoAatmacair-~a hl marazitalla pahlal yaqaaqa- Aatmacair-~aomanaaval laagatala. AarVhltyaa Aatmacair-~alakaNaamagacal pãmaKa pãmaNaa hl vyai@tagata [itahasa lakaNaacal idsatao1880 ta01950 yaa kulLata ivaivata pakvaar osamaajakvaayaa- kvaNaa/yya lakaKvaal/ Aatmacair-~a0 ilahlil tyata svata:cyya jalvanaacca ivastafa vaEaV/VAahotaTsqa vaEaV/aceKaadi hikvata saagaal Asaa ilahlilaa Aah0Aaina pãmaKvaayaa0ar Aatmacair-~a naayakvaad00ba/yya samaj alkx, saasKIRakx kvaayaa0 [itavaEa saaga/Myavar. '7

sarjvaatalcyaa Aatmacair-~a lakaNaacyaa kulLata samaja sa00arNaa pãmaKa ivalaya hataa. svata/ya0ca0aar 0ivacaar vahata hataca paNa Aadal svata/Vyl kul Aadal samaj asa00arNaa yaavar da00 taT paDlaba00 [nyalca00ana imalalyaamaLosacana kvaayaa0a0al la vya@tal/Isaagaata/ jaaaitakx, maihtal &ana imalLta hatao

jaagaitakx &ana imLalyaamaLica Apalna kisaomagaAahata? Apalackvaya cakuta Aah@ ho
yaplla lakvaha/samajata hataosahijakica tyaaAa Aatmacair~aata sahaanNaatyeh gaal@lha/s
mahava imLalalabaidsataoApalyaa Aatmacair~aatahah yaa sahaanNaatyeh {payaeta Asad akona
vhavaohl tyaaAa/ [cCa hata va Aatmacair~a lakonamagaotaoekx kvarNahl hatao
'Aatmacair~akvaranaoApalyaa samajasakx jalvanaaca AadSa,- Aatmacair~al akonacyaa r]paano
samaj aasamao zra/ alaa Asataaotar]Na ipaZikDhal kxyaa-samaj aipaZikDhal tyaacooAnakurNa
vhavao ASal Apakaa Ovainata kvabul Asatao pabaanaacyaa kxLata samaj sahaanNaatyeh
eibahaisakx dRInaApalackvaya-mhtvaacaomTaotyamaLdyaatyeh Aatmacair~al akonala tyaa
ivaiSaT kvayaacyaa ApalackvayaSaba pa@Naa imLalalal Asatao.

'samajacyaa tyaa ivaiSaT kxLata jalvana jagalvaar/ vya@talmnadyaa kxLalaa kisa
paitasaad dta hata. tyaa ivavala manaba/paitasaad Aaina paitaikxyaa yaaba/svar]pa kvabat/hatao
yaatyeh naab/lmNajachl Aatmacair~aoAsataata. ASaa pakvarcyaa manaval manatyeh paitasaad
paikxyaa/ naab/lsmaga` samajacyaa yaa Aatmacair~aatal imLtao mhNahal hl Aatmacair~ao
mhtvaacal zrtaata. kvabat/hl Aatmacair~a hdyaa kxLatala manaval manaaa [itahasa samajal
Galyacyaa dRIna/{payaeta zrtao {da. gaadavarlbaa [-par]L kor yaaba/ajab/ malNasal jaagaa
hatach Aatmacair~a yaa pa@Nacyaa dRInaacallyasaarKaAaho

Aatmacair~akvaralaa vyai@tagata [itahasal akonaca kvayayacoAsataqana tyaaa htaU
Asa Asataackl Apalyaivalayalcal cakulcal maihtal [tarah/ kvata d@] nayao, 'ikvaha/
Apalyaa hyaatala jal cakulcal maihtal, baatanyaa [tarah/ pasarivalyaa tyaa kvSaa cakulcyaa
Aahthaosaa/kvokvial gatagaal@lta rmalNyanaotyaa/ kvayaatma Aasvaad Galyanacikvahal
saTyaa saTyaa Anaavaac/ kvayaatma icatv/ kvNyanao

ikhal khal vaad. Nayal na kil Dabaal va PalnacogatakvaLatala AnaBaalaa saamao] aalyanao
yaSasval Aatmacair~al akana ha[Sakxta naahI. mhNahal khal ramiTk isahala akanaaal paDNa
yaSasval Aatmacair~a lakanaasa paD Sakxta naahI. '10

mahYal-QaDk Sara kwacyaaba AatmaRa 1915 saalal paqama pakvaiSata JaalaaAiNa
tyaakvaLatala saama] jakx jalvana, is~ayal/ saasava laqalaara ~asa va khal kvalabaHya
Jaalabyaa r]Zl yaal/ pakvaSa paDlaa AiNa s~al iSakNaasaaZl, ivaQavaivavaahasaaZl tyaa/Isac]
kubabyaa kwaaeal ivastafai maihtal imLalal. nasatalca cacaa~kxNyaaakaa mahYal/ Aapalyaa
kwyaatala vaqalyaatala saarNaal/Isac]vaata kibal.

'ivanaayakx kvadho Aakx yaal/ Aapalyaa saaisad sarL baalabaBaal/ A
Aapalyaiva]yal maihtal idlal AahomaharaT#talla [itahasacaaya~ivaEvanaaqa kvaiSanaaqa
rajaaDoyal/ gahalaata Aapalyaa Saalalyaa va kvajamaalyaa AByasaba_ la maihtal
idlal Aahotal ikxtahl Ahkhalpalla~vaTlal tarl tal tyaa/IsaarKyaa/ya lakNaltala
{tarlal Aahoa itacyaata ivacaar kxNyaa SaarKyaa palxL gaal/ sapadTala. '11

Aatmacair~a mhNajao lakaxanao svata:cyaba_ la kibalaa lakana. Baartalya
ta~vaNaalalnasar patal va patnal hoekmkracaAaalya/Asataata. Aataa par]ya hl gaal/ ikxtal
manataata ha Baaga vqala palla is~ayalya Aatmacair~aatala tyaaal Kaa~al paTanaa idsatao
par]yaalya Aatmacair~aata patnal_ la ilaKaana Asatao paNa is~ayalya Aatmacair~aata
sac]vaatala patalba_lacaca ilaKaana jaasta AaZLtaosaarNaalya kvata par]yaal/ tyaa/ya
baayakva/ saaga imLalal. Anakx hala Apaka sahna kirta ha s~al vqaa~Aapalyaa nava%amaaga
zama {Baa raihlaa. yaa saama] jakx saarNaalya kwyaata tyaa/ hl maaza hatabaar laavala.
1910 saalal pakvaiSata Jaalabyaa rmbaa[-ranaDya 'Aamacyaa Aayalyaatala khal Aazval'
yaa Aatmacair~anaaga pakvaraal sac]vaata kibal.

yaata nyaayamatal-mahadwa ranaDsaKaa cataacs-a jaadidar imLalyaanafar/ tyaatya saMM/ tyaatya AfiaT krayasaMMilikaNa yakbar hoAaganaca AalacpaNa yaata rmabaa[caM dRI nyaayamatalvarca jaasta iKaLlatal idsataonaavaamaNaoyata dagaatyah/ Aayalyaaca paT {IagaDlaa AahopaNa laXmalhaa[-iTLLkvaTyah 'smaPaica-aa'cal taLinaa kbal tar rmabaa[paKa nyaayamataleaca cair-a jaasta idsataonyayamatalpaMaNaca rmabaa[caMkvaTyah/ marooAahotyah/ KaDtar pairisqatala iSakul sarar]na samajakvayaca vasaa Gatanaa idsataata. tyaat/ svata:cal mataoAahA Aiina Apalya yaSasval krayacya jaacavar (sarasadna va tatsama) tyaat/ Apalya laakvata Bar Gaatal AahopaNa Aatmacair~ata tyaa nyaayamatalpaZgaatva Gatanaa idsataata. patalcyaa yaSaata ApalagaSa manataata. tyacyaa sakata ApalacsKa manala/ya tyaa AahA.

1910 saalal rmabaa[-ranaDyaan/ii laih laboAmcyaa Aayalyaatal la kvah/ Aazvalal' honarazi s-al caqaih laoAatmacair~a. panna yaa Aatmacair~avar paika Aakap mhNajactao rmabaa[paKa nyaayamatal-ranaDwaatalca ifirtanaa idsataosvata:paKa patalcaocair~a rkaaNyaaca ha payaga Aahotyama/1928 saalal paavatalbaa[-Aazvala/ii laih labomaJal kvahal' ho Aatmacair~a Ka/ya Aqanacs-alna svata:ivalayal, svakataPaivalayal ilaih laboqaih laoAatmacair~a vaatTao

ekvaidasaayaa Satakacyaa SaOTI saGaarNata: marazlta Aatmacair~alaksnaalaa Aar/ Jaalaa panna Aatmacair~alaksna ivasaayaa Satakvataca Ka/ya Aqanacsar/ Jaalao

1910 saalal rmabaa[-ranaD/1915 saalal mahYal-kvaeyatyah 'Aatma/ nat/ 1916 saalal gallapata iBavajal baabaDyaan/maJaciTpaNa' va 1917 saalal A/ al damadr kvalya/ 'Aatma/ Aqavaa sana 1917 paya/ha pa/aa f/ D/ta [itahasa' hl Aatmacair~a pa/aaD Jaalal.

1920 saalapa/ya/ASal hataacyaa ba/avar mag/taa y/tyaa [takvca Aatmacair~a pa/aaD Jaalal.

paNa tyaatalla kirtaavaaalyaa Xacatala vyaatal Aahta dadaba paadudha/hoyaakvNakvar,
baaba pachhajal hoiKaatal Qana-svalkvar labasamaajasaaark , rmaaba[-ranaDgya iSaKaNa tasaca
saamaajakx Xacata nyaayanatal-ranaDha/ha kama kibaayaa, mahVal-kwaeyaaN/s-al iSaKaNa,
ivaavaa ivavaah, tasaca is-ayalya {tqaanaasazi Aayalya vaahla GatalabaASaa yaa QairNaN/NI
Aatmacair-a ilahala yaa saihyaakvaralaa ekx dmadar sacjvaata kv]na idlal. yaa kvLatala
Aatmacair-achi dIga-Aatmacair-achatal. yaata lakakx AqalyaaSal saNala sava-jalvaadi
{IlaKa haPa Asaa payatna kirta Asolahana maazyaa sava-naataa[kx, Aaptaadi {IlaKa
AsaAaina sava-pasaha/Isarimsal hata Asao

➤ **1920 ta 1960 yaa kvLatala Aatmacair-ao**

1920 saal apayav/rajaklyaa iXataljaavar laakomanya iTLkx yaadipalla-paBaava hataa.

1920 saal al iTLkx inavatal-yanav/ekva vaaalyaa pavaaca paarBa/Jaalaa. rajaklyaa
tasaca saamaajakx Xacata badla idsaUaagalacsaihyaXacatahl yaa badlaadipairNaama
Jaalaa.

1920 payafaha kvL ha baavaadi saihyaaca hataa. 1920 natav/rajaklyaa
pabaanaabaralar saihyaatahl badla Jaalaomahatmaa gaalvya/r]panacekva naryaa calvalIlaa,
ivacaarsarNalla sacjvaata Jaalal. 1917 saalacyaa riSayana rajyaktav/ta pairNaama 1920
saalaa natav/Aqalyaa yaaidsaUaagalaa. kvmagaar calvalI Aaina kvmagaar jalvana laksanaaca
ekx ibadunala. vaadXayaXacatahl kSavasata, baalakwal, rana gaNaSa gaDkxri, hirBaa{]
AqaToyadav kvL saN/iva.sa.KaDkx,naa.sal.fxDkx maava jyalalyana [.caa kvL sac]
Jaalaa. yaata 1920 Agaadr ilaKaNa kvNaarckvahljala 1920 natav/hi ilaKaNa kvrtanaa
idsataata paNa ekv/ivacaar kirtaa 1920hl maayada Abyaasasazi saN/etak vaTtao

1920 yaa kxalata rajakxya, saama jakx, kxlaakvar, {Vagpatal tasaca ivaivada Xacatala
laakxalA Aatmacair-a laknaasa sarjvaata kxal. 1 mo1960 saalal rajakxya Xacata
maharaT#cal inaimatal JaalyamaLo tasaca saaihtyaatl, narasaaihtyaatl taacataacapaNaa
AalyamaLupaZcaa Tppaa nhNatal 1960 natarTacsaahtya jaalavaUagalactyaamaLica 1920 tao
1960 ha ekx Tppaa Qarjna tyaa kxalatala Aatmacair-aatavivacaar kxbaa gaba Aaho

1915 saalal paisaOd va paZc1928 saalal vaZvatal saar labya svarjpaata baahopaDlabcaal.
kvaagabaAatmaR' paihlyaa patalcyaa Aatmacair-aata maDtao

'cair-acyaa talunaoAatmacair-aalaa 1920ta1960 yaa kxalakaData Aidakx caaMa
rja/rjpa paata Jaalabodsataosvata:ba_la kvahl saajMaohi gaot saaral vaatTa Asalal tarl
itatakxica tal kxZINahl AsataoAatmasamqana, Aatmastatal, parinaDazl Aapalyaala Anakula
taazca saajMaASaa gaotl Aatmacair-amaDyachmaKaasa paahavyaasa imLtaata; paNa hodata
ikhal yaa myaala jamaa Qarjnahl Aatmacair-a rjadar hataata. kvarna tyaatata
Aatmacair-aakvaraba_la vaacakxalaa Agadl yaqaatqya maihtal imLca Asaovatta Asatao
Aatmacair-akvar jaoZa paamaikx manamakxLa Aaina AatmaSaata Gattara Asata tyaanimalao
Aatmacair-a pairNaamakvarx zrtta Asataosadlanacyaa kxalakaData ASal caaMal Aatmacair-ao
paikxL ilaihtal gatal Asaodsatalyatao2

1920 natarTcyaa paihlyaa dSakvata svaataAvalar saavarkx yaadomaJal janmazpa ho
ibaTISa sarkvarnacivarato kxbaaAatmacair-a paisaOd Jaalaoyaata saavarkxalajapaKar mata
maDmaoyamaLuchaiTsa sarkvarnactyaavar baDVI Gaatalal. tyaaAgadr QamanadVikasala/yaatao
'inavadna' hAatmacair-a va paaladVikr gaapal, paavagal naarayana tasaca dvar saltarana yaatal
Aatmacair-a paisaOd Jaalal. kxsalVho{cca jaatalal nahtaotyamaLukxinalz jaatalal la
samajacal maihtal, paSna yaadVAakxiana Jaalao

yaa Agaa drcal barica Sal Aatmacair-achl {cca jaatala la laakva/ hata tyama Luca kvasa/ Mya
Aatmacair-aalaa mah<va Aah&anakvasa Sakyar EalDar vyak/ Tsa kubkr yaa/ Dma Jadaara vala cao
kva {]fx&anakvasa ma/ DLaca [itahasa' yaa naava cao/ yaa kva/ Sal sa/ Ma mahtal dka
Aatmacair-a 1924 saalal pakvai Sata Jaalao 1928 saalal paatalbaa [-Aazvala o/ yaa/ Dma Jal
kva/ Val' naava cao/ kva s-al Aatmacair-a paisald Jaalao

1928 saalal/ 1935 saalal catars-a saahityakx Ealpaad k/ Rla kvah/ Tkr yaa/ b
'Aatma/ R' paisald Jaalao 1935 yaa kv/ Lata ba/ ya ca Aatmacair-a/ h/ 'Aatma/ R' honava
ima/ Lalab/ oidsata o/ tyaca saalal ekva i/ Sapayaa cao/ Sa/ Dnaasah/ h/ yaa/ o/ ekva i/ Sapayaa cao
Aatma/ R' paisald Jaalao/ yanatar/ l/ a. ra. pa/ yaf/ kkr yaa/ o/ cair-acat/ /I/ ma/ darava baagal a yaa/ o/ b
'ba/ Ma/ ta' tasaca l/ a. ba. icata/ L/ o/ ga/ sa. T/ h/ o/ Ba/ a {] Saas-al va/ Jo/ o/ va. ra. i/ Sa/ D/ yaa/ Val/ Aatmacair-ao
paisald Jaalal. na. ica. kv/ b/ kkr yaa/ o/ g/ atagaal/ /I/ va ga/ Na/ Sa ga/ i/ za/ D/ Ma/ D/ sa yaa/ o/ Dma/ Jal Balu/ kv/ a'
hl cair-ac/ o/ va/ Sa/ ta/ va/ na/ ca/ ga/ j/ al/ al. pa-ak/ va/ ir/ ta/ a (k/ va/ sar/ l/ ca/ sa/ pa/ d/ k/ x) va raj/ kv/ l/ ya Xaa/ ca/ Sal sa/ Ma/ Ma
na. ica/ sa/ g/ atagaal/ /I/ Aatmacair-a honh<va/ Na/ ha/ a.

1930 ta/ d/ 40 yaa d/ Sakvata caar pa/ ca/ ca s-al Aatmacair-a paisald Jaalal. Anna/ pa/ Na/ ba/ a [-
rana/ D/ ma/ na/ ka/ l/ sa/ na/ o/ Ana/ Ma/ Ma [- kv/ a/ ga/ ba/ Ma/ ra/ ar ica-apa/ T Xaa/ ta/ l/ a Sa/ a/ ta/ A/ a/ pa/ T/ yaa/ o/ j/ aa {]
mal is/ na/ ka/ ta' ho/ Aatmacair-a paisald Jaalao/ pa/ Na yaa d/ Sakvata/ na/ ca/ cao dga/ D banaava/ a ASaa
Aatmacair-aalaa janna id/ laa. r/ h/ l/ na. va. i/ TL/ kx yaa/ va/ patnal l/ a/ kv/ ma/ ba/ a [-i/ TL/ kx yaa/ va/ /I/ patal/ cao
cair-a ilah/ ya/ laa sar/ va/ ta kv/ ba/ l/ pa/ Na patya/ ka/ ta 'sm/ Pa/ ca-ao/ yaa Ai/ Ba/ ja/ ta saahityak/ R/ ca/ a
janna Jaalaa. 'sa/ ja/ va/ na/ l' ma/ is/ kv/ va/ ta/ ta/ ta/ d/ 1934 saalal pakvai Sata Jaalao 1936 paya/ va/ tyaa/ cao/ caar
Baaga paisald Jaalao

'Aapal yaa jalva/ na/ va/ ayakx Ana/ Ba/ va/ o/ va tadna/ la/ pa/ la/ o/ Aapal yaa vyai/ ta/ ma/ va/ cao/ svata:
l/ a/ kv/ va/ na/ o/ ak/ va/ na/ r/ pa/ na/ Ga/ Di/ va/ l/ ab/ o/ Sa/ na rh/ Naj/ a/ o/ Aatmacair-a ha/ a.

ASal Aatmacair-a yaa vaad. naya pakvaracal vyaakya kxbal jaatao par fadl'sma Raica-aO yaa Aatmacair-anaoyaa vyaakya baa krahsaa Sah idlabaa idsatal yatao yaatala 'Aqalyaa vyai@tamvaacaolSana' ha Baaga laagataaca Asaqaahl tar svata:ba_la fvarsacoa saahala Aqalyaa jalvanasaqalba_la AiQakx saahala payayanao patal cair-a' AsaOsm Raica-aOyaa laXmalbaa[- iTLkx vya Aatmacair-aacaosvar]pa Aahois-yaavya Aatmacair-amaOyasatya saahala Myaacal ekx talva`jaanva idsatal yatao tasaca patal cair-a saahala Myaacal paifalhl idsatayaa darhl gaalOITaal paBaava 'sm Raica-aOyaa laXmalbaa[- iTLkx yaaNi lai hlabaa Aatmacair-aavar idsatal yatao]3

1941 saatal naatKxkvar Baa.iva.vardkxv yaaO 'maJaa naatKxI saasaf' yaa Aatmacair-aaca paih laa Baaga paisaOd Jaalaa. tyanafar 1965 payaf/tyaacaO Baaga paisaOd Jaalao paisaOd saaihityakx naa.sal.fxDkO yaaO 'maJyaa saaihtyasatala smaFal' naavaacyaa Aatmacair-aaca paih laa Baaga paisaOd Jaalaa. nafar 1951 saatal tyacaa dsara Baaga paisaOd Jaalaa. 1947 saatal Baarta svataA/Jaalaa AaiNa saahijakica lakanaata firKx paDlaa. svataA/ta lakanaalaa navalna Oavar ofTi lao

svataA/taar kvaLata barica Aatmacair-aopaisaOd Jaalal. ibaTISa gaOyanafar 1 paDlaa nar]vya kvaLata svataA/Baartaalaa Aakvar dlyasa sarjvata kxbal. 1950 saatal pajasa-aakx rajyapadtal sarj Jaalal. sardar paTcahl svataA/Baartaatala saOqainakvafar Aqalyaa laakSaahlta saamaatal GatalaoAaiNa marazi saaihtyaatali ivaivala Xacatala laakvaalA Aatmacair-aailaihlal. saahala maharaT#calvalItalla AgaNaI tasaca catacs-a vyai@tamkva pa.kva-aoyaaOmal kisa JaalaaOhoAatmacair-a 1953 saatal paisaOd Jaalao saaihityakx kvayavaharl, ya.gaaOaafal, Eal.ma.maaTo yaaA/raar rajakvya Xacatala naa.ga.gaaOo iva.da.savarKxv yaaO AatmaA/patalizkva' 1957 saatal pakvaiSata Jaalao

➤ 1960 ta 1990 yaa kulaal la Aatmacair-aa

1947 saalal Baarta svataa/Uaalaa. paNa Baartaatala baracasaa Baaga ha vavayaaL yaa saayainakvayaa tabyaata hataa. sardar val laBaa[-paTaa yaaha/Isaayanaa/ Baartaata ivailana kx]na Gatalaomadasa paatvatala taabaBaiYakvaha/Itaabaasakata yata AaayidSaacal inaimatal Jaalal AaiNa Baalavar paatvatanaba sarjvaata Jaalal. sava-marazi BaiYakvabaDe kx rajya tayar haajina maan/-tyaacal rajalaanal vhaal yaasaazi saayeta mahara/T#caa laZa {Baarlaa gaba. kulaal baraca ivaraba haajinahl htatmyaayaa balaldanaanaf 1 ma 1960 rajal mahara/T# rajyaacal inaimatal Jaalal. svataayaa kulaal marazi saaihtyaata barca badla Jaalalaa idsataata. 1 ma 1960 rajal mahara/T#svataa/rajya mhNatal Aistatvaata Aalyavar marazi vaaD.vayaaatahl tyacaa Anakula pairNaama idsaUagalaa. mahara/T#AaiNa gajarata vaaLO Jaalyaanamahara/T#ta marazi va gajaratanoyagajaratalsaazi pagatalaa saalimilalal. kvahltyaa matacsaihtyaata jaaekxsaripalaa yata hataa tyata vaavaayataa DavaaUagalal kxarNa dilata lakakx, s-al lakakx, gaamalNa lakakx hogaTkx saaihtyaata maayaaadana de] laagalao tyayaa lakanaacal Saasana dirbaarl dKala tar Gatalal gabaalca paNa laakvaha/ht tyaaabolaKaalla {calalalQar laaAaiNa ekx naryaa pavaaal sarjvaata Jaalal.

1960 natv/ivaivaQa Xacatala vyai@tan/tyayaa Aatmacair-alkanaatala yaa pakvarata Bar Gaatalal. 60 natv/tyaa paihlyaa dSakvata na.iva gaaDgalL yaaabpaiqakx' Aatmacair-a 2 Baagata paisaOd Jaalao yaa dSakvata saaihtya va kxlaaxacatala maDULIka/ Aatmacair-aqaisaOd Jaalal. pa.kroA-ayaaabokvhaqaanah' yaacaa KalD/1963 ta 1969 payaa/paisaOd Jaalao saaihtiyakx iva.d.GaTaa.gaaomayadva,sataumaavarava pagaDI, naa.sal.fvDkro tasaca AnaD/ saalalagaaab/ Aatmacair-aqaisaOd Jaalal.

yaacabarar naaTkx, ica-qaT Xacatala baabakva paBafkx, BaalacaD/paBafkx, galNapataraa baDsa tasaca naanaasahko fixTkx yaabNI Aatmacair-aqpaisaOd Jaalal. sakiSaltalla paisaOd vyai@tamva Eaf. damUaacoyaaDovaGa isalMmaJosaKasatal' naavaacosakisa jalvanaavar Aaairta Aatmacair-a 1969 saalal pakvaiSata Jaalao

1970 ta01980 yaa dSakvata Aatmacair-aabNI saKya tar vaaZlaca paNa ivaivaDa Xacatala vyai@taabNI yaSasval Aatmacair-aovaacakvaabNI yaa pakvarakvDomazyaa paamaata ApalyakvDokacalyaata yaSasval Jaalal. lakakx,samalXakw sada kvhaDojyaabNI cair-a, Aatmacair-acyaa inaimatalvar lakana kvbaAahdyaaDovata:ca0Aatmacair-a 'ekva spaBaal Dayarl' 1971 saalal pakvaiSata Jaalaoyaacabarar saaihtyaatala idggaja gaamal.dalDkx, Eaf.naa.palDsa,AnafvkvNakx, paBaa.BaavaGaabNI Aatmacair-aqpaisaOd Jaalal. paabaanakvar kvSava saltarama zakv0'sakvaL'vaBaa-acaas0qapak naa.iBa.par]Lkx, gaayakx, saiyalakvar saalr fixDk0 gajaanana vaaTvaosal. ramcaDNI. cal Aatmacair-aoyaca kvLata paisaOd Jaalal. yaa kvLata {dyaagaXacatala vyai@taabNI Aatmacair-aqpaamaKyaana0dsataata. yaata baabakva paarKao Salvalikxlaakx, taatyasaahko kvacooyaaabNI Aatmacair-a0Aahta. Ajatal ekx mh<vaaco Aatmacair-a mhNajacrama nagarkx yaab0ramanagarl' hoAatmacair-a 1975 saalal pakvaiSata JaalaoAiNa kvqaa, kvadMvaabNI imalNaarl laakvipayataa yaalaa imalalal. ivanaadl Ajatalo Aatmacair-acyaa inaimatalcaa ekx yaSasval payaga yaa Aatmacair-anao kvbaa AiNa Aatmacair-acyaa naavaanadkKakx AabKalaa jalyaagal {abNI yaa Aatmacair-anaagyazlal. yaaca kvLata Sakvifrava dva, maakna Gaarlyaa yaa rajakvly Xacatala vyai@taabNI Aatmacair-aqpaisaOd Jaalal.

yaa dSakvatala Ajana ekx mahtvaagal gaaf0 mhNajaojyaanaomrazl saaihtyaalaa bahAyayamal banaival adaa0mhNajacoli lata AatmakvqanaabNIpaafv/

1978 saalal dyaar yaa 'balatal' qaihlalata Aatmacair-a pakvaiSata Jaalal Aaina dilata saihityakvaazi ekx maazi vaT tyanaotyaar kbal. maava kvaDilalaxr, pa[-.saakvaDilalAaina lakmaNa manaoyaaAil Aatmacair-actyaanatai paZcyaa valal-paisaOd Jaalal. 'balatal' pakvaiSata Jaalalyaa maava kvaDilalaxr'ya 'mekama paasT dyaacagaaNaoyaa Aatmacair-aata caal' jaaalta janna Jaalalyaa kvaDilalaxr' [tar samajacyaa {pakvaDilal vhaadagalaca palla GaratIla pairisqatalhi kSal paitakUa hataI, tyata iSakUa Saalamaastar Jaalalyaa kvaDilalaxr' kvaNaatala paitakUatacayaaqa- valana kbaO Aaho yaata kvaDilalaxr [tar samajacyaa -aasaba_ la ilaihtaataca palla svata:cyaa samajakUa hataI'ya -aasaal'hi pakvaSa Taktaata.

dilata saihityakvaazi kvaayanatai Aatmacair-alkona yaa saihityapakvaracaA Apalyaa Baavanaa vya@ta kirNyaasaazi fixar maaza AaQaar Gatalaa. Aatmacair-akvaraba_ lacyaa paar'kx kxlpaa'lyaa'Co idIaa. saQaarNata: {taarvayaata, jaaacaa AnaBaa paaiZSal Aalyaanatai, jaa'la' taTsqa'NaAapalyaa pakalyaakUaGataa yataASaavaSa hataalIaa jaaNaara ha pakvar dilata lakva' [tar]Napaalca hataalIaa. Aaina ha payaaga yaSasval Jaalaa salala. patyakx gaalIcyaa daa baajalAsataata taSyaca yaacyaahl Aahta palla yaSasval dilata Aatmacair-aal' yaadI baiGatalyaavar yaa vaal' paacyaa yaSaavar Aapalyaal aa iSa@kvaataa kiravaadagatao

is-yaalya Aatmacair-aata yaa dSakvata AiBanaal lallaa icaTNalsa, gaaiyakva jyaatsnaa Baalcyaa kxlaakvar' [tarhi Aatmacair-aqaisaOd Jaalal. paNa AnaD' [ivaj apacya' 'Ajaiun caalatacal vaT' va samajakx kvaakxyaa- Anataa[- vaGa yaa' 'kvasabaDcyaa TkD'var]na' hi Aatmacair-aqajalal.

1981 hoAatmacair-aasaazi mahtvaacoval/- zrlaokvarNa iva.sa.KaD'k, vaanna caa'GaD' ga.id.maDgaUkx yaa idggaj aal' Aatmacair-aqaa valaata pakvaiSata Jaalal.

1980 ta'90 yaa dSakvatala Anakx Aatmacair-aqpaalD/gaaj al al. 'k'Raakvaz', 'mal esa'emal'
'paaTlaaca paar', 'QaakxTI paatal' yaa Aatmacair-aanM/yaSa imaLvalao maharaT#aopaih lao
makYamaEal.yaSararava cavhala yaaok'Raakvaz' tyaaM saama jakx, saas'Raakx, rajakx/ya
jalvanaacal Apalyaal aa Karl AabKa kvr]na dtao

samajavaadl nata esa'emal jaasal yaadmal esa'emal\tyaaM kvayaaeaa AaZavaa Gataotyaaab
saama jakx kvama va rajakvarNaatala vaavar yaacal maihtal kxLtao sayakvata/ImaD/oyaa
paiqatayaSa naTaca'QaakxTI paatal' Aatmacair-a tyaaM saama jakx kvayavar pakvSa Takxtaoo
baabaasahto paad/tyaa baratar kvama kvrNyaaeaa tyaaM/vagaLa paaluvacakvata/kxLtao

yaa dSakvata Eal.ja.jaasal, mahadvaSaas-al jaasal, ivaEaama baDkvr yaadbaratar
naaTyaaeatala maDkvr taadMala, vasatv/kvnaDkvr tasaca ga.vaa.babr onar]Baa{ } ilamyayaaM
Aatmacair-aqpaalD Jaal al. {Vagpatal nhNatal babr paasalD Aahta, tyaaM/ki baacivaivada
payaaqo Apalyaal aa Aatmacair-aata pahayalaa imaLtaata, paNa yaa kvLata jyaacal cacaa-Jaal al taO
Aatmacair-a nhNaj aoj jaasal AByakvri' yaa gaaj al alyaa Katal KaTlyaat la Aarapaal manavar Saah
yaacaoyaa Aaya em'Nigal TI' hO Aatmacair-a haya yaa Aatmacair-aacyaa pakvSaanaasatv/ata vaad
Jaal aa paNa Aparaaal vya@tal/lekv baajalyaa Aatmacair-aatala samao Aal al. va Saah laa Jaal abaa
paScaataapa tyacyaa Sabdataal vya@ta Jaal aa.

1980 ta'90 yaa dSakvata paasalD Jaalalyaa dilata Aatmacair-aanM/paalD/paasalD
imaLal al. Sa'kvraava Karata yaad' taral A'raal', {<ama baD/Utayaa kvad/ikvaracao
'kvaTyavarcal paad/SarNakumar ila'baal yaad' @kvrmaSal' tasaca la'xmaNa gaayakvvaad yaad
'{cal yaa' hI Aatmacair-aqpaalD/gaaj al al nahyaa Aatmacair-aatyaa naavaanaca la'akvcal AabKa
savaad/ Jaal al. yaaca kvLata 'f'ia'af', 'gaavakv', 'gabaal', 'baad' [. dilata Aatmacair-abd
gaaj al al.

1981 saala Aatmacair-aa Saizi Ajala ekva Aqanaomah-vaacaorlao saama jakx {tarDNa dilata samaja savaata Kaalacyaa qaralaa manalaa jaata hataa Aiina yaatahl is-ayaahtal Ajala gaalla sqana imLta hatao paNa iSaKaNaanooyaahtal kvaapaalT Jaalaa Aiina saaihtyaatahl tyaa BarIva kva-kvr] laagal yaa. dilata par]Yaatahtal Naca mih laahtal Aatmakvqana lakona kvrllyasa paarBa/kvbaa Aiina 1981 saalal kuudi paavaDyaatahtal Aafafvaot naavaaca Aatmakvqana paaisoD Jaalao dilata par]Yaatyah baralarInaomih laahtal ha paat]hataaLlaa. Apalyaala jagavaao laagalabyaa Bayaalla jagaNyacaocica-ala tyaahtal kvbaometaa savaaD yaatahtal maT laal kvaaDova tyaanat]hatal kvaahtal gaahtal ijalahtal Aatmacair-aa paaisoD Jaalal.

svata:cyya maknatahvar kvzIna pairisqatalaa taad]vota iSaKaNaaiQakvarl Jaalacyaa Saatahaa[-kvaahtal gaahtal 'majyaa jal macal ica-arkvqaa' yaa Aatmacair-aa naacekvx navalna paayaDaf paalaa. kvaahtal Aakvsa na dSaivataa, saoyaa baalBaalaca va paana marazlcaa sahaa saata tyaahtal paaisoD, vyahtal kvaahtal yaarioata maDmal kvta ekx saad] Aatmacair-a ilahtal paula dSaad]yaatahtal taavaalootyaanat] 1990 saalalca Saatahaa[-dallal yaatahtal ra-ala Na Aanha...'] h Aatmacair-aa paaisoD Jaalao

• **1990 nahtal Aatmacair-aa**

20 vya Satakvacyaa Saat]cyya dSakvata Anakx Aatmacair-aa paaisoD Jaalal. kvqaa, kvad]vota yaatahtal jasa vacakvatahtal AaEaya imLta hataa tasaaca AaEaya cair-, Aatmacair-aahtal imLU laagalaa. Aataa Aatmacair-a ha kvad]vota saarKaa laakvipayaa saaihtyapakvar banaUaagalaa. Anakx paikatayaSa laakvotyaahtal Aatmacair-aahtal kvad]vota saarKal laakvipayataa imLUIaagalal. yaaca dSakvata naa.sa.[naamedar, gaahtal gaaDgalL, magarahtal kvaahtal, vyahtal kvaahtal maDgaUkvx, paula dSaad]yaatahtal kvaahtal saarsvatahtal Aatmacair-aa paaisoD Jaalal.

paNa tyaacabarar naTKx, ica-apaT, rajakvya, samaij kx Xacatala vyai@taNl Aatmcair-ao
 paisaOd Jaalal. samalXakx va.id.kulakNal,- iva.iBa.kvalatagyaDbarar naTKxXacatala jayarana
 iSaladar, ica-apaT Xacatala idggaja Baalajal paZarkx,naacyaal Balukva Ajaranar kxNaarO
 gallapata paaTlla tasaca jyaalya {llaKsaiSavaaya marazi ica-apaT [itahasa banaNaar naahI Asao
 Availayaa dada kvaDkoyaaNl Aatmcair-apaaisaOd Jaalal. yaacakvaLata marazi {Vagapatal
 bal.jal.iSaketasaca 'ivakvaoyaa {tpaadnaamaLucaraGarata paalocalabaogajaanana paZarkx yaaNl
 Aatmcair-apaaisaOd Jaalal. rajaiKya Xacatala maUllamyabasaca Baa{]saahlo qaacata yaalya
 Aatmcair-abarar sanadI AiOakvarI gaada.Kafnaar, &anaEvar maLugyaNl Aatmcair-acyaa
 kvaLata paisaOd Jaalal. &anaEvar maLugyaNl laKnaamaLucasaihityakx rhNatahI caagvaI AabKa
 Aaho

is-ayaaNl Aatmcair-a laKnaahI yaa kvaLata BarpatU JaalaoSaalkx, samalXakx dya-
 Baagarata, laakksaihtyaacyaa jyaKz Abyasakx saraijanal baabar yaalyabarar naTKx ica-apaT
 Xacatala ba'yaaca jaNlNl Aatmcair-apaaisaOd Jaalal. gaanasama&al/gaanakakol La AsaNadyaa
 maiNakx vama,- lataa maNkx yaalyabarar AiBanayaXacatala laalana saarjaIjyaatsnaa BaalO
 AaiNa salma dyaNl saaisanal' naavaaca Aatmcair-a paisaOd Jaalao

jyaanal Aatmcair-alya AavaBaalNl Kapaacokx navalna rkaD-tayaar kbaojyanao
 Aatmcair-acyaa paisaOdlla ekx valaya inamaNakvbaova jyaacyaa Anakx BaalaatvIAavaBaa
 inaGaalyaa tyaa narvI jaOava yaalya 'Amaca baapa Ana\AarhI' yaa dilata Aatmcair-aacapaqama
 pakvaSana yaaca dSakvata Jaalao yaaca dSakvata vaiDlaaVaj al Aa[caava laavaNadyaa ikSaaO
 Saatva[-kvaLyaalya 'kvaDhaTyacalpaO tasaca rtanalaala samaga, Saahr ivazXla {mpa
 yaaNl Aatmcair-apaaisaOd Jaalal.

yaa paihlyaa dSakvata ma-a dilata is-ayaa/hl Aatmcair-alaKnaata ma-a firsao
 iLaKaNa Jaalaa dSata naah. janaabaa[-iga/h yaa/h mar NakxLa' va ivamala maocyaab dTalna
 dgaDaal/LaL' hl Aatmcair-aqaisad Jaal al. gaapal yaa BaT@yaa samaj aatala janaabaa[-iga/h o
 yaah/linayaigata patalcal saaga laabalyaamaL samaj aatala rakalaa samaj aata tyaa/h/IDI.eD\
 kibaora nat/h iSakalNaKaaata BarIva kama kibaactyaacal kupa tyaa/h Aatmakqnaata idsatao
 21 vaSatakx hoAatmcair-a yaa saaihtyakvaracaomhtvacaSatakx Aahobajjaarata yaa/h yaa
 saaihtyaca ivacaar kiba tar cair-a Aatmcair-aah/pastakx padSaaoyaalalal idsataata.

yaa dSakvatasada vaavagal yaa Xacatala paisad vya@tal/h Aatmcair-aqakxaiSata
 Jaalal Aahta saihityakx baal gaalDgal, h.maoarazo va.baa.baah/omar]tal ica&mpallal
 yaah/raar Abyasakx/lakakx pa.na.jaasal,rmasa patajadmasa jaasal, ma.Eal.idiXata yaah/h
 Aatmcair-aqaisad Jaalal Aahta. samajakx va rajaklyaa Xacatala kumar saptalal,- jayaa/h
 iTLkx, yaSava/hIgaDaKa, ga.pa.paana tasaca Ealraa laagal yaa/h Aatmcair-aqaisad Jaalal pala
 mah<vaacaomNajacyaa kvLata marazi {Vagapatal/h Aatmcair-aqaisad Jaalal AiNa tyaa/h
 paalD/yaSa imalalao{VagXacata marazi maNasaalaa magaelSana kvNaah yaa Aatmcair-aah/h
 paalD/maganal Aalal AiNa tyacyaa Aava/h inagaalyaa. iva\$ la kumata yaah/h '[DIal AaiKx
 AaiNa mal' jyaaaoSadaKvra Saaba baah/oyaa/h kibaotaopaalD/yaSasval Jaalao saakar
 kvraKaaadar yaSava/hIgaDaKa yaah/hna/h Ealinavaasa zaNadar yaa pardsalisqata marazi
 {Vagapatalbarar 'sakvaL'caqatapa pavaar yaah/h Aatmair-a paisad Jaalacosalir inargaDkx
 yaah/h 'ekx AsataoibalDr' naavaaoAatmcair-a paisad Jaalao21 yaa Satakxacyaa paihlyaa
 dSakvata saihityakx laikakva igairjaa kvlr, iSarIva paoyaa/h Aatmcair-aqaisad Jaalal.
 nasalma hrcjakx, AaSaa Aparad yaa masalmana is-ayaa/hl Aatmcair-aqaisad Jaalal. tasaca
 [tar Xacatala saanaa AmaT {Yaata[- dDa,- gaaiyakva salacanaa ca/halla yaah/h
 Aatmcair-aqaisad Jaalal.

dilata Aatmacair-aatmacair ivacaar kuba tar 20 vya Satakvata jaraZI paisa0dI tyaaatnaI
imaLalal taraZI yaa dSakvata imaLalal naahI. Aatmacair-aatmacair gahal paNa gallava-aa,
sakyaaya dRInadI tal ifxkyl paDlal.iknaI kvahl baabatalta tara tacaNa yaa saahityaata idsaU
laagala. paNa djaadar Aatmacair-aatmacair Ajatahl paDImagalal hataI, yaa kvataahl nar0VI
jaadavaayaa Aatmacair-aatmacair AavaRanaImagalal raihlal.

yaa dSakvata {<ama kvataL, oibaiBalaNa saatapata, odaj albaa rayabaabI, har [taraVI Aatmacair-a0
pakvaiSata Jaalal. dilata is-ayaa0ya0 mal-aa pavaar yaat0Aayadana' naavaacaAatmacair-a 2003
saalal pakvaiSata Jaalao

'{paatayaa Aatmacair-aatmacair Jald saadI : marazIta 1980 ta02010 yaa
kvataa0alta paisa0d Jaalal yaa cair-aatmacair-aatmacair Aaina Aatmacair-aatmacair sakya saavar dalna hjaarayaa
Garata Aahnaad0na Jaalal kvahl cair-a Aatmacair-aatmacair lica. vajai@takx paatalIvar paisa0d
Jaalal yaa Aatmacair-aatmacair pastakvataI naad0rahlal jaa{ } Sakxtao

maluata drrvalal-baajarata Aalabyaa pastakvataI narukyl naad0rahlal Naarl ASal krdIya
sa0ya marazIta naahI. Asa0000 maluata ha naahIca. maA Aahda0cair-aatmacair-aatmacair-aatmacair
marazi Baalata manaacalSqaana paTkvalal0naI. marazIta ivaiva0a Xacatal la naavaat0naI Aatmacair-aatmacair
pastakvacyaa ma0yamatala vaacakvataI naad0rahlal. tyamaL vaacakvataI qa0 maihtal imaL Sakxlal.
ma-a yaa Aatmacair-aatmacair osavaai0akx cacaa-Jaalal tal dilata laKakvataI Aaina vyavasqa0
naakvar labyya maDILInaI laihlalabyaa pastakvataI dyya pavaar yaat0naI latalAsata iknaI lakmaNa
manaqa00 {para' Asata Aqavaa pa. [sarakvataI caNaazvalalcaqaal' Asata. 'dvaacagaazNa0
'{calyya' Aaina Anya kvahl Aatmacair-aatmacair marazi vaacakvataI naad0rahlal ekx vagal ca/livaEva {BaM
kubactyanafarI dilata laKakvataI laihlal naahI Asa0naahI.

nar 0/1 jaava, {ttama kvaaL} {imaa paavar yaan} 1jal Aatmacair~a 1maiha tyataal tyaa 1kaal
 kvaaL Aapalaa saava~na maava saamaanya maavaasaalaa baL imaaL tyaaalaa paava imaaL AsaM
 lakana kvaaL

saihtyaacal inaimatal kvNaara lakakx, tyacyaa naavaanaosaihtyakal Kapataata paNa kvahl
 saihtyakal [takv AfiaT laakvipayataa imaaLtaokv tyaa saihtyakal]na lakakx
 AabKala jaataaorNajalta dsa [na]barca lakana kvaaAah, tyaa tyaa kvaa, kvaa 1vaa paivaad
 Aah paNa 'svaamal' yaa kvaa 1na dyaaha/svaamal kvaa haaava id laasaca paanapatakvar ivaEvaasa
 paTila, maava kvaa iSavaajal saava 1Aatmacair~a tyaa baabatala tar hi GaTnaa baavaa vaava
 idsataokvahl vya@tal 1tar Aatmacair~a lakana haaiva 1aaAiNa kvahlvaava Saavaasa lakana
 kvaaAsataoAiNa tyaaLu jar taavaSasval Jaaladar tyaa saihtyakal]na lakakvacaal
 AabKa haa ' {para'kvaa lakna maava ' {calyaa'kvaa lakna gaayakvaad yaa dilata
 lakavahl tyaa saihtyaavar]na AabKa inamaNa Jaalal Aaho

ekva Aatmacair~a ha vaad kvaa kvaa paivaad haa] laagalyaavar Anakv laakva 1tao
 hataaLaa paNa yaSasval Aatmacair~a maava fvaar inamaNa Jaalal AsaonNataa yaaar naah. va
 saihtyaata maava dgaD banaavaa ASal tar baavaar maava yaa [takvca Aatmacair~a Aahaa

- kvahl Aatmacair~a 1AabKa Aapalaa paava dyaata kv]na Gaa].

1. smaRica~ao lakmalbaa [-iTLkx yaa] naava eral kvaaalaa fvaarsaomaihta Jaalaaasatao
 jaastalta jaasta rvaava. iTLk yaa 1patnal evaZica tyaa 1AabKa raihal Asatal paNa
 inayatalcyaa maava vaava dhaa, marazlta maava dgaD banaava yaa saihtyakal]ca janna haaar
 haa. maava Aagahana tyaa 1patalcaacair~a ilahayalaa Gaaalaa paNa saihtyakvaava {cala
 Kaata patalcair~a kvaa 'smaRica~a maava cyaa ekva Ajaramar Aatmacair~a alaa janna id laa.

smRica-acyaa Aatmacair-ata kvazbi Aatmstatal naahI, kvazbi AiBainavaSa naahI. gappaa marayacyaa taAata jannalabyaa yaa kRinaoIakmalbaa[naI ekva {Cafar naI}na basaivalao paarpaIrkx kvaz baà+Na GaraNaotyakvaLapamaNaolagna,sasaf AaiNa mah<vaacaomhNajao samajaaSal ivarato patkxr]na iTLkvaadiKastal hatactyaatal inamaNa Jaalabyaa samsyaa va jagalabojalvana, ivaivada pasafjaIvya@tal saapaa Kabkxr Sabdata Iakmalbaa[-maIDhata AaiNa vaacakxalaa Afamika kvrtata.

2.Aancyaa Aayalyatal kvahl Aazvala : marazItalla pahIaos-al Aatmacair~a mhNatal yaacaa {Ilaaka kvbaa jaatao1910 saalal pakvaiSata Jaalabyaa yaa Aatmacair~ata nyaayatal-mahadvoranaDoyalyah patnal tasaca qaao samaj asafarkx rmabaa[-ranaDoyaa Apalyaa yaa Aatmacair-ata svata:kvDgaalvatva Gata nyaayatalha_Iaca jaasta ilaihtanaa idsataata, tyamaLupatalcair~a Asao svar]pa yaalaa AalaoAahoAsaciTkakvar mhNataata. nyaayatalnaI rmabaa[naI iSakvivalooya tyanaItyalyah samajakx kvyaata hataBaar laavala va tacgabyaavarhl maazyaa pamaNaata kvya-caalalZvalapoyaSasval kvbaos-al iSakNa, baala ivavaah, ivaQavaa ivavaah, jaata paata yaivalayal samaj aatala vaa[F r]ZInafi]Od tyaa {Byaa zakxyaa, tyanaI-aasa sahna kvravaa laagalaa panna samajakvyaacaa vasaa tyanaIIsaadiIaa naahI. tyalyah Aayalyacyaa Aazvala va mahvaacaomhNajao nyaayatalnaI hancyyaa Aazvala maIDMyasazl rmabaa[-ranaDoyanaI hoAatmacair~a ilaihlao Aaho

3.AatmaF : mahVal-QaDhKsava kvayaaDhAatmacair~a hsaIjvatacyaa Aatmacair~atala pamaKa Aatmacair~a haya. s-al iSakNa va ivaQavaa pavavaahasazl Aayalya vacalabyaa kvanaI ApalacosapMI-jalvana yaata ica-arlaoAhoiBaDsta va ivanayaSalla svavaa Asalabockwao svata:laa kvazbi mazpnaa na Gata {IaT svata:talIa dabo spalT saafjaI, Apalyaa kvyaavar Bar dta, kvyaacyaa maihtalpaat r]paata hoAatmacair~a samaoyatao

Atyaf/kizNa pairisqatal la tyafallicakvTI vaakaaNalyaaj aagal Aahqana saqatal la gaalTIkaN
jal samaga`AakxDraarl taolta tyamagadyaafalhtaucajha Asalaa tarl tyamaLuqastakxcao
Aakxarmana vaaZlaoAahotyakvLata hda@taolbyaal AavaSyakxtaa hatai kvarNa malalya
paatalcal AakxDraarl samajaa laa kvLNaOAavaSyakx AahoAsotyaaNvaITta Asata panna
tyamaLuopaZsaKyla vaaZlAl Aahqaa Aatmacair-amaLuOAapalyaala kwaoiSakana saqata
[itahasa tasaca Ealmatal naa.da.zakxrsal ivaVapalzacyaa jamaacal kvhalla samajataora ikxtal
pahtakvLa pairisqatala mahYalNiSakanaacal gahtis-ayalya/haocavalal taokvLtaova tyafal
imalalalyaa 'Baartartna' ikxtabaacal yaqaqataa samajatao

4. mal janzp: svataYalr saavarkv hcaisaca [qajal sa-aior]Od laZNaardazvayao
navhtactar pardsaata baif'sTr padval Gaqna Aalabaosavarkv kviva hatao lakikv hatao
Baalyapaal AaiNa Camasalar k hataosvataYalhsaazi kvalyaa paalyaacal iSakaa Jaalyavar saoda na
Dgamagataa tyafaljadvaya-kvadyacyaa Aakxanaasaazi, saavarkv samajalaGakyaasaazi 'maJal
janmpz' vaacalA tyafalAavaSyakx Aahomrazi BaalyaSaolical calval tyafal{Baarlal AaiNa
Aaja Aqana vaqarta Asalabaar ca Sabd hl tyafalya pyatnaaalkvasa AahomNalata 'maJal
janmpz'paalDKaalya pastakxacyaa yaadlta ganna agatao

5. sahyaceka : jyaa Aatmacair-avar]na 'sahyaceka' ica-qaTaal inaimatal Jaalal tao
'sahyaceka' hcaisaOd AiBanacal hsaivaDkv yaadAatmacair-a haca. ica-qaTaal diuyaa
hl mayanagarl haca. AaiNa yaa mayanagarlta jaaAalaa taqataca fisataakvahl cajhal laakv
Aahqana yaa mayanagarlta djamaadta BarNaa AahdyamaLuopaZcyasa zca magacaa SahalNaa'
yaa {@talnasar yaa mayanagarlta yahaYalNiSakana hsaivaDkv saava kvrtanaa idsataata. Garacal
garja mhNalal Aqana yaqaqaya zraaa AaiNa svacCUMIAayalya jagatanaa kisaovahvata gaalao
yaacavataahl AadpaDda na zraaa tyaa ica-alla kvrtata.

jaojagaNa JaalaNtyaca paardSakx ica-a tyaa {Baokvrtata tyamaLuca yaa Aatmacair-aalaa
vaacakvaN{calatalQarIaAaho

6. **gatagaalTI** : Iakmany iTLkvaBaadIGa-cair-a ilaihNaarovaRa-alknacaadIGa-Anakava
AsaNaarova.icaMkkr yaaogatagaalTI' hoAatmacair-a haza. saara, sampakx Aagaatal Aiina
ihtagaja kxNaarl Baalaa yaamaLohAatmacair-a vaacanalya Aiina manaajak banalAahokvahl
vyaktalvaNaAatmacair-acal Saaba vaZvataata. svata:talIa dalaNItapamaNakx kvaLul dtata.
paNa rajakulya vaNaata Aatmsamqanaca dala yataana idsataaogatagaalTI' tallIa tyaaNipaitama
ivalaBaalya Aahojalvaacyaa saalyakvaLI kRaqa-AsalyacaBaagya tyaaNlIaBalachatao
kvb.kvraNla saihityakx, [itahasakvar Aiina pa-akvar yaa itaGaabaal dSana cair-a
Aatmacair-a laksanaata imLtao

7. **k%hcaqal** : sayeta maharaT#cyaa calvalItalIa paKa nataoa maharaT#talIa ivanaadvar
Aacaaya-A-achovanaadI laksanaasazi, BaalvaNaBaZI tasaca tyaaNlIa hjarjabaalpaNaasazi
maharaT#laa pairicata Aaha. pa. A-achopalyajaraLIIa saasavaDcaopa.kvA-achojasao
ivaDlvakvar Aaha tasaca paaca KaData tyaaNlIa'k%hcaqal'hoAatmacair-a ilaihIaAaho
paIalpaNlIaAa A-abl marazi maNasacaolaadKiovyai>ma-va AsalyanaotyaaNlIaAatmacair-a
{I laksanaalya Aaho

8. **vaGa isalMhaJasKasatal** : Aatmacair-a ha Asaa vaadNvapakvar Ahokvl jao
saihityakvaNlIa [tarhl hataalTanaa idsataata. jyaanIsakSalta ApalaoAayalya vyatala
kvaAahovaGa, isalMhaJasca jaojagalaAaha, tyaa dalaUacaoyaaNlIa vegaLyaa
jalvavarcaovaGa isalMhaJasKasatal' hoAatmacair-a vaacakvalaa ekva vegaLyaa diunyata
GaG]na jaatao

9. Sahalkya : maharalT#ta ikxlaaskirahM {Vagayavasayaa laa sacjvaata kxr]na sacjvaatalcyaa marazi {Vagapatalca/ mana imalivalaa. Satalcyaa Avajarabararca ikxlaaskir pakvaSanahl maazyaa jaaneta vaaZlaotyacaosabapax Sakur vaamna ikxlaaskir yaad'o'Sahalkya' ho Aatmacair-a haca. hoAatmacair-apaahI AiOakx 1920 ta01960 yaa caar dSakxatalla maharalT#cyaa saama j akx va saakRak jalvanaatM a mahtvaacyaa GaTnaabaaApayeta iTpaNahl AahoSakuravayaa caTkidar lakanaSa0almalUyaa iTpaNaahI jaadjaD Sabdala/IlaihI abyya '[itahasaa'cacsvar]pa Aalabcaahl.

taqaipa, maharalT#tal la j yaa daa ipaZyaaEal. SakuravayaaSai vyai>Sa: ikxla/tyaahI/Sabadi na kxabyya ikxlaaskir maisakvaSai vaacakx mhNahI Apatyakata: saM/Aalaa, tyaa ipaZital la vyai>na/hoAatmaEa vaacata Asataana 1920 ta01960 yaa 40 valaayaa kxalakaDataa ekx Qavataa ica-apaTca AapaNa i fxr]na paahata Aahata ASal jaalva JaalyaaKadja rahNaar naahl.

10. rannagari : naatkx, ica-apaTxaatal la ivanaadl paa-a mhNajacama nagarkxr. Aatmacair-aalaa ekx vaaLa baaja Vayacaonh<vaacacama tyaaM' rannagari' yaa Aatmacair-aatal kxabAahdara balatacharaM ekx balataMnhaal' Asanaarorama nagarkxr Aapalyaa vyavasayatal la ganataljamatca/valana kxrta Aapalyaa Aayalyaacaa paT rkaTtaata. pasajhala ivanaadcal paclal kxrta ta0Aatmacair-a Kalavataata. kxlaa laahl dKavata naahl var svata:varca ivanaadl inaimatal kxrta ta0vaacakvaM/Aatmacair-a mhNajac]Xa pakvar yaa sakurpanaba taDa dta vaacakvaM/hsavata iKalvala/zaataata, mhNaha 'rannagari'na0Aatmacair-aacyaa [itahasata svata:cacsqama inamaNa kxabAaho

11. yaa Aaja enNigalTI : kxtaEvaana, yaSasval vya@tal Aatmacair-a ilaihtaata tasaca ganhaaraM/Aatmacair-a ha vaad:nyapakvar hataal laa Aahocaa/lyaa kxtaEvaana vyai>nal Aatmacair-a ilahavaAsaa sarasa0aarNa samaja kxrNa ta0vaacakvaM/magaelSana kxrtaata.

eKaVa gaubgaraca Aatmacair-ahl kvahl paivaNaata magaelSak AsaUsakxtaotaomhNajao
 pallyaatala jaasal AByakvif Katal KaTiyatala ja@kxla,sataar,jagataapa,Saah yaa paivaKa
 caakxDitala Saah yaacaAatmacair~a.mnavaar Saah yaanaAqal al baaj albaDMyaasaazi, Aqalyaa
 cakvaalKvaal dityasaazi, Aqalyaaba_ la paivaAapaacar ha@] nayaoa yaa cakvicyaa magapaasala
 laakvaalparavaFa kvrNyaasaazi yaa Aaya em'igal TI yaa Aatmacair~acal inaimatal kvbal Aaho

12. kRlakvaz : maharaT#caipihIaomKyamaPaI Eal. yaSavaraiva caihala hojasaakSal a
 rajakvarNal hatactasaca saakvRakx, saihityakx XacaatahI lalIyaa vaavar AsaNaar opaanna
 vyai@tamava hataokvRlaa nadicyaa kvazi jalvanaalaa Aakvar imaLNaayaa yaa vya@talnaBaivaIyaa
 Anakx jabaada/yaa yaSasval paar paDIyaa. rajyaata,kvDala svata:caosqaana inamaNa kvbaqalla
 Aqalyaa IahanapaNaacyaa kvRlakvazcyaa AazvaVal, Anakx kvyaavaal EalgaNaSaa taoAqalyaa
 'kvRlakvaz' yaa Aatmacair~aata rivaIaata.

13. QakvTI paatal : paivaOd marazi AiBanatacaalKvata/iva sayakvata/yaa baalalIa QakvTI baalalI
 sayakvata/yaaQakvTI paatal' hoAatmacair~a haya. ica-apaTatala vaNanabarakar ca baabaasahka
 paivaNabar kvbaIyaa kvyaaal maihtal tyaaNidial AahoAibanatyabarakar ekx AadSa-
 kvayakxtaa,- kvTI baalalI maNasaal nhNatal tyaaNipaitama Aqalyaasamao {Bal rahtao

14. ekvTajava : paivaOd marazi AiBanatacolada kvDiyaaQakvTajalva' hoAatmacair~a
 haya. ica-apaTata yalyaaAgadr naatkvata tyaaNikvama kvbaal inaLUFxlaoyaatyabarakar
 saadIaata kvama kvrNaara ha kvayakxtaa- Anakx ravyamahatsaval ica-apaTatalIomarazi
 maNasaacyaa galIyatala taa[ta banalaa. iSarasacal sqaapanaa Jaalyavar iSarasana va baalasaahka
 yaalyasaazi rajIyaa Baalata fixTkvaajal kvrNaara ha iSarasahakx hataa, tyaaNikvahaVal
 'ekvTajalva' haya

15. **jagacyaa paazlvar** : paigatayaSa gaayakx AaiNa 'galtaramayana'maLoGaragarata paalocalaao gaayakx, sahaMakhar Eaf. sahaR fxDkchOaitaSaya KaDtar Aayalya jagalactyaalcajvaatalcao idvasa AtyaVhIaKaIcaobataoAatmhtyaa kiraval AaiNa sahaVaobO Aayalya AsaooATNyaa[takio Anako vkzINa paasaha/AalacoraIThya svayaSahkx sahaTaa ha krayakxtaa-taqaIla krahI janaatyah rajakharNaacaa baLI paDlaa AaiNa tyaacabatyaacabvhtadaalappaNa Da.hgaDraaSaIlekinahZ Asanaa/yaa yaa maNasaanaomarazi sahaMaata svata:caOAZL sqana inamaNa kirao tyaatya pahIlyapaasahatyaa KaDtar Aayalyaao BayaNa ica-aNa 'jagacyaa paazlvar' yaa Apalla-Aatmacair-ataal saamaoyatao

16. **maaa {dOvasta vhayacaya**: dilata paahIcaasahapax va paisaOd dilata saahityakx naamdva Zsaal yaatyah patnal mail lakya AmarSaka yaadomalaa {dOvasta vhayacaya' hoAatmacair-a haca mail lakya svata:HI saahityakx Asatal tyacabokrayasahaI paisaOd Aahta. ZsaalahaIhar calvalIta Jaakuh kama kirNaohina pad dilataSaIzi saasva ApaNa kirNagyaabaratar ekx masIalms-al mNatal AalabojagaNaoyaacoca-aNa yaata kirbaAho

17. **Aahomabr tarl** : maharaITBaIla va maharaIT#caadaDkroyai@tamva paUa.dSapaDyaatyah patnal saiantaa dSapaDyaabO Aahomabr tarl' hoAatmacair-a haca. jyaa ApakaraoApalla Aatmacair-a vacataactyaapaka vagaLca Apalyaala imLtaonaavaapainaNaca yaa Aatmacair-ataal ekx vagaLI baajalSainatabaa[-maDhata. paUaPaIla maJaovagaLjalvana AahOAaiNa vaacakvaahI paUaPaIlekyca baajalUaihtal Aahora dsarl tyaaIvaITNaarl baajalUtyaa maDhata. pataleyaa is-yaatyah Aatmacair-ataa patalcair-aca jaasta yaayaca tasana hataa saiantabaa[eyah cair-ata tyaa AaiNa tyaca Asaayaata AaiNa tyaatya najartatal paUaPaIpaitemaa, jyaa tyaa {Baartaata tal baGaaval AsadyaahIvaITtaAho

18. ml vanasal : qaa sama jakx kvayakxyaa-isa [-sapakvaL yaa ' h o Aatmacair-a paisad Aah Garcal garibal, kmal iSakNa, lahana vyaata lagna va malacyaa janmacyaa va bsa nava%ana Saratal hakxl aNaqaa sakvTayaa mai lakubhl sama j aasazi paTal {zNaogacjarlbaalImdta kxrNaAiNa Anyaayaivar]Od {BaahNaqaaatal isa [Aaj] alvana taavatal salaaKatal baah paDlaaAahAaja hjaaraAnaqaalAa [-banalabal hyaa ma{] lalno svata:cyya malalIaa pairisqatalmaLodgaD\$T#Tcyaa Anaqaalayaata zvalaqaNa Aaja Anakx izkxVal AaEam {Baar]na tal AnaqaalIsaBaltAahta tyaaAaj] alvana caa]nyaa magaaIaa laavata Aahojacyaa Aayayavar ica-apaT inaGaala tyaa isa [Eya] KaDtar Aayayacal maihtal va tyaa]Aatmahtyaa nakvrtaa kxbayaa yaSasval jalvanaacal kxqaa yaa Aatmacair-aata rksaTlal Aaho

19. saaisad : hlaakacyaa pairisqatala Asatanaa Saala iSakNa Garalaa madta kxrNyaaao svana pahNa%yaa nailanal sarafx yaa]Aaokalyaa vyaetal kvDnaaTkx, ica-apaTata sa]l imLtao Anakx ASaa inaraSacaopasa]yata.ha%yaca vaba hoka nakvaovaaTtaopalla pairisqatalmaLokTkuha rahtaata va pazcyaa Xaatal la paisad AibanaomSa dro yaatyabarlar lagna haG]na ekva sa]l sa]l raca svana patyakaata yaaosvata:cyya kvarikvlpkaa Gar kv]l] yavar jaasta jalva AsaNa%yaa salmaa dro yaasaisanal' hoAatmacair-a haa.

20. Aanca hapa AnaAahl : Da^nar] jaava iSakNaKaa, AqaSaas-aatal la ekx mazoaava, paha]oivaVapalzaomajal kulagac] AsaNa%yaa jaava va tyaa]A]SaiXata paNa ijadl. Aa]kxinalz damadr r]j]al jaava yaa vaiDlaa]hAatmacair-a. yaa pastakvnaKapaaca Anakx ivak]ma kvbaeckva samanya maNasaanaAsamanyataa jaagavatal Aapalyaa malaa]l saklar kvba]baapa malacyaa naatyata kvkatal AavarNa na Aalataa Aapalyaa sahja tatva&anaano vya]talmatvaanadyanaonLaa]vaZivalao

vaiDilaanI kvatitayahi Xacaata jaa paNa yaSaacaSiSaKar gaazNyaacaAadSa idlaodirdtaa hata
paNa Aapalyaa baafOdkx pagalBatanaomLahaal maazokibaova maLahaalNa baapaacyaa saSkaraca
kwTacaalja kvbaadyaagal gaaf, jal marazIvyaitair@ta sava-paika Baartalya Baalaa/pakvaiSata
Jaalal Aahchata Aahdal mhNajaoAmaca baapa Ana\AahI'.

21. marNakxLa: ekxtar dilata mhNatal jannaNaAiNa tyata s-al mhNatal janna mhNajaoLud
saKxT ASaa kvLata kvahl jaNal nasatyaa jagalyaa naahl tar tyaaNisaNacsanaadorta Aayalya
yaSasval kvbaotyatala ekx mhNajagjanabaa[-igaNoyaaBaomrNakxLa' hoAatmacair~a haya
gaapaL samajata jannaNa Aalabyaa janaabaa[-BaT@yaa hlaaKalyaa pairisqatala Aapalya
hSaarInaomiFkx Jaalya. Iagna zrlaopaNa navaNyanaopazila iSaKana Galyaagal AT Gaatalal,
DI.ed\hata naahl tapayafI lagna na kvNyaaca inaNya kvLivalaa, baahcyaaNka samajatala
laakoca kvahlbaahl baalUagalaoivaica~a manaisakx Avasqaa tyaaNiva vaiDilaanI Jaalal paNa
vaDila va navaramLugaa zama raihlaoAiNa tyamaLaa iSaKanaagal gaahI tyatyah Garl Aalal va
nafaI talnaotyaaNal manasanmana idlaa. tyaa ivaracaacyaa kvLata AapaNa DgamaalaaAsatao
maGarl vaLlaaAsataadar Aajacacsanyaacaodvasa idsalacoasataoAsadaiKakbaa vaTtaotyaa
marNakxLa sahna kvbyaa mhNatala caahI hooivasa jannaNa AalapaNa tyasaazi jacsahna kvraao
laagaladyaagal gaaf mhNajaoAmrNakxLa' haya.

saravAaInakla:

manavaacmaLukvaya? yaa paSnaapasata patyako gaalicyaa maLapayaAijayyaca manalya payatna kirta Asataodrvalasa taqyaSasval hataoAsacnaahI paha hI maLu Saatalyaacal caalkusa vaal maNasaalaa AByaasa kiryalaa Baaga paaDtaoAataa Aatmacair~a ha marazi saaihtyaatala saOyaaca jaasta yaSasval pakvar Jaalyavar marazi Aatmacair~aacal sacjvaata khal Jaalal ha saahijakva paihIaa paSna.yaa vaalD.nayapakvaraca Aotahaisakx AByaasa kxrNaAalaca. Apalyaa yaa pakxrNaata marazi Aatmacair~aalI sacjvaata, tyacal vaZ va saVisqatal yaalA AByaasa kxrbaa Aahaa tyavar]na Kaalal la inaklwaapata paalocata Aahata.

1. marazIta cakkar svamal, naamcho yaaDkwaalyasivarIla lakana Aatmacair~a lakanaata maDtaoAsacama SaalLkxr yaalyasaarKyaaadonNaqaDtao
2. SaalLkxrca pasava[tal la naanaa fixDNaalsaatya lakanaalaa sacjvaatalcyaa Aatmacair~aacaa djaa-dtaata.
3. AanaDyaadva tasaca [tar marazi AByaasakx Aatmacair~a ha vaalD.nayapakvar [ga]lcyaa paavaataal ApalyaakD Aalaa AahonspaT kirta dadaha paaDtaoAatmaAaI laa paihIyaa marazi Aatmacair~aacaa mana dtaata.
4. marazi Aatmacair~aalA Aotahaisakx AByaasa kirtanaa sacjvaatalpasatal AajapayaAalyaa Aatmacair~aalI ivacaar kirtanaa Apaha tyaacogaT paaDtaoqana hogaT kaktatya AaQaaravar paaDayacayababata mataiBannataa Asalal tarI saaihtyaatala marzyaa badIaal khal ha Zaal inaklwa zatal Apaha tyaaabagal kxrNa kxr].
5. 1920 saalal mahatma gaalalya sakilya AagananaanatarI, iTLkalya inaQanaanatarI saaihtyaacatahI Anakx badIa halyaaca yaa khalaca Apaha ekx Tppaa Qar] rhNalata sacjvaatalpasatal 1920 ha Apaha paihIaa Tppaa haca.

6. pahilyaa Tppyaata [jaal 'Aatmair-acyaa Baalaa... Aalaa Baartalya sa... Aapalyaa... Aapana ilaih Nagya... nahta... Aapalyaa... Aapana mata vya@ta... ma... hpaTiyaavar kxahl ja... kxal paNa iSaXaNa nasalya... sa... kwa...
7. dsara Tppaa 1920 ta... Asahkar, saivanaya... f... jaalaa tyama... jaalaa. Baarta jarl 1947... 1960... Asa Qar laa Aaho
8. yaa ds... paavatal... l... AapaT... Jaalal. svaata... Aacaaya-A-... f... 'mal kisa... Xa...

9. itasara Tppaa ha mah<vaacaa Tppaa Aahomhara/T#raj yaacal inaimatal Jaalyaavar Ka%ya Aqanaosaihtyaacal va [tar Baagaal/ caafio vaaZ Jaalal. marazi saaihtyaata ivaivala paavaah saamlla JaalaoAiNa tyaal/ Ka%ya Aqanaosaihtyaalaa samll kbaos-al saaihtya, gaamalNa saaihtya AiNa dilata saaihtya hdaqakar haya. yaa Agaadrhl saaihtyaata tyacaqaitaiba/idsata hataqana 1960 nat/ tyaal/ Ka%ya Aqanao caafio GaadalaD kbaal. 1990 saalal dSaanaometa Aqayarasqaa isvakar kbyaavar saaihtyaatahl tyacaqaitaiba/ maTl aomazl maNasaacaj alvanamana bad lal aospaaca yaa Ka%ya Aqanaosarj Jaalactyaamalca 1960 ta d 1990 ha paZcaa Tppaa haya.

10. yaa itasalyaa Tppyatalla Aatmacair-aa/ marazi saaihtya caafio samll kbaa Anakx paigatayaSa saaihtyakvabar, rajakvarNa, samajakvarNa, SaaiNakx Xaca, manaaqarfa Xaca tasaca dilata saaihtyakvabar/ Aatmacair-aata fixar marzi galatmakx AiNa saKvabar Bar Gaatal al. yaa kvata Aatmacair-acacsvar]pa bad lal aAiNa lakvacaovayaaca Anaaimakx balva gal lal paDlacinavaFana/ hataalava Asaa pakvar em itaSalta , tar]NapaNalca, jaasta Anaava nasataanaa hataalIaa galaa AiNa yaSasvalhl Jaalaa. Aayalyaata savata Saati hataalNaara ha pakvar Aataa ANafa pakvar raihIaa naahl.

dilata par]yabar is-ayahl yaa Xacata {tarlyaa AiNa tyaalya vyaqaa gaacar Jaalyaa. marazi saaihtyaatalla idggaja fixDkio KaalDkio, A-ao ga.id.ma. yaalyabar {Vagatal iklaaskir, paarkao taatyasaahla kvapo par}Lkonitasaca rajaklyaa Xacatala yaSavatarfa calhaNa,maona Qaarlyaa,Salkvtrava maoo yaal/ Aatmacair-apaiald Jaalal paNa yaa kvata kvahl Aatmacair-achavatal zrlal tyapakl rana nagarkvabar/Oranagarl'AiNa fixSalcal iSakaa Jaalaba manavar Saah yaacaoyasa Aaya em'galTI' hdaqa. is-ayahl yaa kvata barlca yaSasval caafio/ Aatmacair-ao ilaihIal.

gaadavarl par]Lkor, hsaal vaadkor, Anataa[-vaGa,mai lakva AmarSakSa, [lifa safal
sainataa dSapaD/AaiNa isaDaha[-sqakvaL yaatyah Aatmacair~aah/ vaacakvaD/ vaD
Gatalaa. dilata saahityakva/ kvaryaanat/ haca pakvar paaka hataaLaa. dvyaa pavaar,
maDava kvadilalakr, pa.[.saakva/ lolaXmaNa manaolaXmaNa gaayakvaD, {<ama baDU
tapaSarNakumar ilaallo[.nal Aapalyaa vyaqa maDha, samajaryavasqaackxacidna
banivalagyaacivadabl Sabdata vaNa kvaaAah/ Aatmacair~ac[takvl paisad Jaalal
kvl tyaa/ dilata lakva/ Atyat/ Imanaacosqaana idlaOAaiNa makya mhNajao
samajacyaa Dabyaata Ajna Gaatalao yaa kvacyaa SaTcyaa dSakvata dilata
is-yaat/ paavaD/savaaD,kva/ dala/ yaat/ Aatmacair~a Aalal AaiNa tyaa/ samajacyaa
{tarD/ta/ yaa SaTcyaa Takvataa kvaya kvaya sahna kvavaDagata/AaiNa
tyataahl tyaa/ kvasa ivakva kvaa yaacab_ ica-alla AalaAho

1990 taAa-apayazh/ Aatmacair~acha SaTcaa Tppaa haya. 1990 nat/ r/ saha
Makvanacsava-Xacata paasa sac/ kvaa. yaa paZcaa kvL ha maihtalyaaca kvL
banalaa AaiNa saahityatahl badlaa/ vaarovaah/ Uagalaao {taar vyaatala Anakx
idggaj/ Aatmacair~a lakva kvaaivaiva/ Xacatala idggaj yaata Aahta tyaa/ Lica
Aatmacair~a yaa vaD.vayapakvaralaa navalna JalLali Aalal. Aatmacair~a mhNajao
Barmasaaz kvat/ kvx maihtal hl gaot/ magapaDta, CaTya CaTya pasaha/ lakva
svata: laa vya@ta kvr/ laagalaa. palal-lakva kvrtanaa vaacakva/ liktapata Baavaba yaapaKa
malaa kvaya kvaya saha/ kvaaAahcha ivacaar paaka hataa paNa nat/ lakvakvDhal
vaacakva/ ivacaar kvaa jaa{/ laagalaa yaasaazi Sabdakva kvNa/ yaa vya@tal/ madta
Ga/ laagalaa AaiNa Aapalyaa yaSasval jalvanaapamaNa/ Aatmacair~ahl yaSasval
havyasaazi vaacakva/ kvaa Zacata badla kvr/ laagalaa. tasaca maD/ Malbarakar Aakvax
makva/ kvaa/ inavaD ha/ laagalal. AaiNa sava-babatala sahar Naa Jaalya.

11. yaa kvaLatala Aatmacair-aabaal ivacaar kuba tar paigatayaSa lakakx
 paula dSapaDaba.sa. [naamdar, h.maacar az, va.baa.baaba, naar]tal icatanappal al tasaca
 ica-apaTxaatala idggaja dadla kvaDkx Eafraa laagaUsalyalakar, gaayakx saalr
 fxDkx Ar]Na data,oyaSavata/Idra tasaca jayata/iITLkx,Ealkvata/izakx,baa-}saaha
 qaacata, kumar saptalal-tasaca {dyaaga vyavasaayatala gajaanana paSaffkx, bal.jal.iSakx
 pataapa pavaar, Ealinavaasa zaNabar, saalr inargaDkx yaaAal Aatmacair-aqaisaOd Jaalal.
 Baalajal paSaffkxatya 'saaba maNasa' yaa ica-apaTata naacyaal Balukva kxNaarO
 gallapata paTila yaaD'ra/naTbaracaO [. Aatmacair-aopaDa/ gaajalal. s-al
 Aatmacair-aabaal ivacaar kubyavar saahitya va managvaTxaatala is-ayaaAal Aatmacair-aO
 barica idsataata. dya-Baagavata, laalana saar/laataa maSakx, salma dra, saLacanaa
 carhaNa tasaca saamaajakx Xaatala mabr]innasaa dilava[, saalana AmaToyaal/hi
 Aatmacair-aqaisaOd Aahra dilata Aatmacair-atahl Bar paDial Aahcyaata narD/1
 jaalava, ibanarava gatal, ikxSaar Saafalaa[- kvaL, Saalr iva\$la {mapa yaaAal
 Aatmacair-aovaSakavaana gaajalal. dilata s-al Aatmacair-ata janaabaa[-iga%h, oivanala
 maAaiNa {imalaa pavaar yaaAal Aatmacair-aqakvaxiSata Jaalal.

ekNa Aatmacair-aalya vaTcaalalcaa ivacaar kuba tar marazita Aatmacair-a
 yaa vaD\vaapakxar anaomanaacaosqaana inamaNa kubaAaho vaacakvaal/ha pakxar
 isvakxar laa Aahca paNa samXakvaal/hi tyacyavar Bar idlaa AahoAaja kvad/1pakx
 jaasta Aatmacair-aalyaSa imal ta AahAaiNa {<aracrhI taAapalacsqana iTkva
 hoinaScata AahckxarNa yaSasval maNasaalya vaZtyaa saKvatar Aatmacair-aabaal
 lakna hata rahNaar AahO

saha:

- 1) paDol<a-aya saha, vaD\wayibahasaacal sakvilpanaa, paitama pakvaSana, palla030. paRi10.
- 2) yaadva AnaD/Aatmacair~a malmaSaj maktaa paiblaiSaha/Iha{]sa, palla030, paqamaavaRi [.sa.1998 paRi13
- 3) ta-afa, paRi1.
- 4) safa/Ijaanhval, paicalna marazi vaD\wayibahasa, mafaopakvaSana, kvachapatJ paqamaavaRi [.sa.1972 paRi35
- 5) haacgaavakvr vasafa/franacD/Ipacalna marazital la cair~alaksana, kvairTnaI/ha pakvaSana, palla030, paqamaavaRi [.sa.1978, paRi247
- 6) kwaDadibSava, AatmaRi, Anaqa baai lakvaEana, palla01928, paRi. manaagata.
- 7) yaadva AnaD/Aatmacair~a malmaSaj maktaa paiblaiSaha/Iha{]sa, palla030, paqamaavaRi [.sa.1998 paRi6.
- 8) ta-afa paRi7
- 9) ta-afa, paRi8
- 10) ta-afa paRi9
- 11) kwaDadibSava, AatmaRi, Anaqa baai lakvaEana, palla01928, paRi. manaagata.
- 12) jaagal kvr, galvad saha, marazi vaD\wayaacaa Aibanava [itahasa, snalvaDana pakvaSana, palla0 paqamaavaRi [.sa.1993, paRi86
- 13) ta-afa.
- 14) d0 sakvaL : saptarja/17/11/2013. paRi20.

pak xr Na. 4

{ Vagapatal AaiNa vaaD. naya

paistaivak :

cavaqyaa pakvNaata marazi {Vagapatal AaiNa vaaD\wya yaa sadrata marazi {Vagapatal
 nhNajaokwya? marazi {Vagapatal AaiNa vaaD\wya yaacaa saM/M marazi {Vagapatal/M/
 vaaD\wyaavar paaDlaba paBaava. yaa {Vagapatal/Cair-aatmakx saaihtya AaiNa Aatmacair-aatmak
 saaihtya yaaAaZaraa tasaca kvahl mahtvaatya Aatmacair-aatmak {hapabo kvbaa jaa[ta. yaaca
 pakvNaata SaTcyaa Baagata Amarazi {Vagapatal AaiNa vaaD\wya yaa sadrata Amarazi
 {Vagapatal nhNajaokwya? Amarazi {Vagapatal AaiNa vaaD\wya yaacaa saM/M Amarazi
 {Vagapatal/M/vaaD\wyaavar paaDlaba paBaava. yaa {Vagapatal/Cair-aatmakx saaihtya AaiNa
 Aatmacair-aatmak saaihtya yaaAaZaraa tasaca kvahl mahtvaatya Aatmacair-aatmak {hapabo
 kvbaa jaa[ta.

pakvNaO

AiKi	tapasala	pana ki
1	paistaivak	133
2	{Vagapatal nhNajaokwya?	138
3	{Vagapatal/Cair-aatmakx saaihtya	140
4	marazi {Vagapatal kvbaasa nhNaava	147
5	marazi {Vagapatal SaMata lakana	151
6	Amarazi {Vagapatal SaMata mahtal	157
7	Amarazi {Vagapatal SaMata lakana	159
8	saaraSa/AaiNa inal/kwa	162
9	saMata	166

marazi maNasaasabNata kvahl valSalTyaaBari ivacaar kxbaa tar pakaleyaa kvLata
IaZvayyaa mhNatal AabKalaa jaNaaara ha samaja kxlaa, saaNIRakx XacatahI Agaasar hataa.
var]na rakxT palNa AatahI idIadar manaaca Asaa taaAabKalaa jaa[- kvTKvri AsaNaara ha
samaja vyaapaar, vyasaayaata iSarba AsaaTta navhtaOAJahl [manaEtahaar vaakvri kv]na
Aahdyata ba%yaapakv samaNaana manNaara ha samaja Aahozraivakx vaBcal caakvri kvral
AaiNa raihIaba vaB ApalackvTilvIm-apairvaar yaatyata vyatalta kvraava hI tyacal mafkx
Apakaa.

Baartaata [kv]na vyaapaarI vyaapaar kvNyasaazi AalaO'ibaiTsa [sT [ID]yaa kvNalnao
1690 maOyackvNalIafIokvlakxaa Sahraca paayaa Gaatalaa. sataravyaa Satakvcyaa AKacsa
ihkvNaanaata paaya raayalaa tyaaNalAnakx izkvNalacmLalal. 1757 cyaa plaaalcyaa IaZa[nafvri
baracasaa maLka tyaaNal tadyaata Aalaa, 1818 maOyackvrazyaabvri SarvTcaa parajaya va 1849
maOyackvSakaaSalIyaal haQ]na tyaaNalSaar kvama palNa-Jaalaa tyaaNalvri 1947 cyaa svatakvyaata
tyaaNal Baartaavar ekvC-al Anvha hataa hobaartalya maNasa ivasar] Sakvta naahI. AaiNa
tyamaLca {Vagavyaapaar yabaabatalta Baartalya maNasa saavaOa Jaalaa AaiNa yaa XacatahI tyanao
paivaNva imaLivalaqpatal-BaartaatahI gajaratal, raj asqaanal, isalvIhca Iakx paamakvyaanavyaapaar
{idmata idsata hataqpala Aataa sava-pakvrcadvaakx {Vaga, vyaapaar kvrtanaa idsataata.

maharalTata marazi maNasaatvIlaKmalNarava ikxlaaskvri yaanvIpaqana {Vagacaa paayaa
Gaatalaa. tyaaNalpaava Saanaava ikxlaaskvri yaanvI {VagacvIyaSasval {BaarNal kvrtta marazi
maNasaatvI {Vagapayatacaa ekv AadSa-inamaNa kvbaa. Baartaata {Vaga mhNalaa kvI TaTa,
ibalaa- Anvhal hI GaravNal/naavasaamaOidsataata palNa Aataa marazi {Vagapatal ikxlaaskvriAnvI
svata:caasqana inamaNa kvbaAahoyacabarar iSakv kvlyaaNalSalKac{VagapatalhI kvayarta
Aaha

Aaja iktaltari kharKaanadar hi marazi maNasaoAhta Aaina jagaitakx paatalIvar marazi
 Jaal fiDKwata Ahta. iklaskraM garvaar, iSakpavaar, kulakNal-ASal iktaltari
 {Vagapaya GaraNal inamaNa hata Ahta.marazi {VagajakNal lakajakaa maDha tar Aataa
 Anakx {Vagapatal maharaT#ta, Baartaata, pardSaatahi kvayarta idsataata. dha[isqata
 masaalaikyaal dataar, AmioKiballa Eal.zaNadar hi jagaitakx staravarIla naavao
 'i@vakhila'saaFTvaAr cacsasQapakx kvatakir, iD.esa.kulakNal,- pauna.gaaDgalL cacsasBa
 gaaDgalL hi Baartalya staravarIla naavao tar maharaT#ta baalKvamaKaatalla
 havar, basal aduakDotasaca sagalN Akx inaimatalla Baa{]sahha kvakir, valsa {Vagapal
 sqapanaa kvNaar gajhar Baa{] paTvaana, 'Iata [IDyaa' cacsasQapakx EalkwataNaapaT, sapaisad
 'ipataalv' cacrvalD/paBadsaa[-, naDKRla kumkxl sacaAanaD/AapaT, Aartal D#sacacosatalSa
 nacallao sapaisad 'inalapcaoyaSavaraNa Baaglaao AiSada [IakT#na@sacaomanaor/pa/1
 kulakNal- Aaina Dayanaim@sa kincacoinamataorajalva sardsaa[- ASal iktaltari naavao
 Dabyasamaoyataata.

{Vagapatal horagapalya pakvarcaoAhta. iSakNa, saNkar, rahNalmana, ivacaar
 Aaina Aaiqakx baabal yaa baabatalta taOBanna AsaLakxtaata. palla tyaatyaata ekx samana dha
 Asatao{Vagasaazi AavaSyakx kvahl zraivakx gaalTI savaKwD Asataata Aaina makya mhNaj ao
 Anakx XacaaN tyaatyaalLopBaava paDNara Asatao eKaaVa majacapasah taodSaacyaa
 Aqayarasqayafzya gaalTIvarI {Vagapataltyah inalayacaa paBaava paDta AsataadyamaLuca tyaaob
 ivacaar, tyaaobinalaya, tyaaobvaagaNaajalNal GahaAavaSyakx Asatao yaa gaalTI cair~a,
 Aatmacair~a tasaca tyaatyaavarIla ilaKaaNaataha samaoyataata.

varIla marazi {VagapatalSaBata ilaKaaNa kbaqabaAhdasaca kvahlvaD ilaKaana
 paisad Jaal adAho{VagapatalnaIvacyaa ABaavaamLuol ilaKaanaal aa vaahal Gataa yata naahI palla
 vabarabi ivaivaDa maLuakatalta, kvayakimata taOApal adivacaar pastata kvarta Asataata.

salyaa Aatmacair-a yaa vaaD. waa pakvaracyaa yaSaamaLo{Vagapatalhi yaa saayalskir pakvarakido
 valta Aahra, panna Aatmacair-apaakaa tyaa tyavar cair-aatmakx ilaKaana AiQakx hata Aahopatal-
 {Vagapatal Aapalyaa vyaavasaayatala gaalEi [taraha/samaj alayaOAsaa payatna kirayacaotyaa aa
 ivaivaDa kxarNaOAsatala panna caalaUkvalata maihtalcyaa pairsfxaDta vyaavasaayacal maihtal
 laakvaal/sahja {palabaa hata AahO{Vagapatal tyah naFyaa taatyaaacal, tyaa tyah yaagya Ayaagya
 inaVayaal/cacaa-hataanaa idsataaAiNa {Vagapatalhi Aapalyaa yaSaapayaSaacyaa gaalEi saahatanaa
 idsataata.

Aatmacair-a ilaihNyamagaO Anakx {_sa idsatal yataata. {Vagapatal tyah
 Aatmacair-aamagadi vagavagalyaa Balukva idsatal yataata. Aayalyacyaa saalyakvali jalvanacaa
 nasataa lakvajakaa maDMacayapasatal eKaaVa Barya idvya svapnaasazi laakvaal/paata kirNaO
 yaatala ivaivaDa kxarNaasazi Aatmacair-aolaihlal jaataata. 'Jap Gabryaa Aatmacair-aata dha[-
 yaaalla isalvi {Vagapatal rama baKaana tyaa tyah vyaavasaayakx kvayaapkaa isalvi samajavar
 pakvaSa Takxtanaa idsataata. tyaa tyah vyaavasaayakx pajatal kxSal kirbal hosaadMyapakaa isalvi
 samajacal {<pa<al, vaaZ, QalXasazi taGata Asalvaarl maknata, tyaa tyah tatala galla, tyaa tyah
 kvalcyaa ipaZical manaisakxtaa, Aajacyaa ipaZical manaisakxtaa va savaata mah<vaacaorhNajao
 samajasaazi patyakacaajacdktaAahctyaavar taobar dtanaa idsataata. tar '{Vagapava-yaa
 Aatmacair-aata Eal.bal.jal.iSakemrazil malNas {VagaQalXata magadkva AahO' hosaadMyakata.

nasatal marazi malNasal/ila KabaNyata na kxrtaa iSakiesal laa tar dtata panna tyaacabarakar
 sqapatya vyaavasaayata yaktayaa ADcaNal, yaSa yaacabarakar vyaavasaayatala KaDanaKaDa maihtal
 panna-AakxDyaalnasal taocacakvaSahaO {IagaDtata, nasatagyaSasval vha Asacaa mhNataa QalXata
 kvaktayaa ADcaNal yataata va tyavar kxsaOcpaaya kxrtaa yatala yaavar bal.jal. iSakemagaelSana
 kxrtata.

{Vagpatal tya Aatmacair-aa tya cacaa tya tya jalvnaalaa kvdvtal-sqana Asataohomanya
 kvr]nahI AsaohNaavaoagataooh Baatatalcyaa AvakvSaatala Aaiqakx, saamaikakx, saakvRakx,
 vaaD.vayalna payavarNaacaa AaiNa patyaka jajaNyacaa ekx dbaava tya tya vyai>na<vaavar
 paDlaca Asatao jyaacoo paitabala tyaacyaa laknaata idsatao nhNatata lakakacyaa,
 kvlakvRacyaa Baatatalcaa ha AvakvSa samjalal GatalyaaSavaaya kvlakvRacaohsya savaanao
 {IagaDNaar naahI. AaiNa kvlakvRaca AnvayaqahI laavataa yakaar naahI. {Vagpatal
 Aatmacair-a ilahtanaa tya tya Baatatalcyaa pairisqatalcaovana kvrtata. patyakovacal {Vagata
 nafva kmaivalnao {Vagata pagatal kvrNaqabaratar [tar jal {i_YT Aaha tal vaaLI Aaha
 tyamaLca tya tya AvakvSaaca tya tya {Vagavar pairNaama Jaalaca idsatao AaiNa taadya tya
 Aatmacair-aaatahI Dakavatao

eKaava Xacaata yaSasval vhaqaa AapaNa paihlabaosvama pall- kvrayacaoyasazi
 {Vagpatal sadanakvda kvayata Asataata paNa yaa yaSasval halyamaqapatyakovacal vaaT sarL
 Asataca AsaonaahI. Qair]Baa[- Almat tya babata Anakx cacaa- GaDtata. kvahljalla
 yaSasvaltatasazi kvatyaahI qaralaa jaataata. kvahlcaI nafva kmaivalnao ekvca {_sa Asatao
 tar kvahl saamaikakx Baavanatal {VagavkDobaGataata. vaalacaDSho yaaSarKao{Vagpatal
 dSa@atalcyaa dRInaosvadSal kvrKanadarIcyaa vaaZicyaa dRInao{VagavkDobaGataata tar
 bal.jal.iSakvRkyaa vya@tal Aaaiunx taPaanaacyaa mdalnaomaNasacaaAayatya sakvkv
 kvrNyacaomnaajya AaKataata. makvSa Almat kvayavaalcaDgar svata:saazi baalata tar
 rtana TaTasvKaoya@tal eKaadyaa CaTyaaSyaa Garata rahNaqesata kvrtata. Anakx {Vagpatal
 EalmatvAsalyaanaGarI barca naakv caakv Asataata tar sTlvh jaf]asaarKao{Vagpatal
 IakvnaIgarI BaalvGaasataanaa idsataata. inargaDkvraSarKao{Vagpatal Sataata kvma kvrtanaa
 idsataata.

tar kahl jaNa saAlta maaza ihssaa Qaimakx tasaca samai jakx kvaasaaZi dana kirtanaa
idsataata. hosa-jannaal Gabyaacacair~a Aaina Aatnacair~a hi maazi saanaaAhta tyamaLo
tyaaca tyacya saAltaAsallaar dakana baGalla vacalladompanta Aaho

{Vagatal mhNaj aduuta?

'vyasaaya kxNara taac{Vagatal' Asadaca jalla samjataata. tyamaLo{Vagatal va
vyasaaiyakx hobanna nasatal ekica pakxar AahAsadacyaca jannaalvaTtaqana {Vagatal va
vyasaaiyakx yaa saAlta firik xAaho

{Vagatal ha vyasaaiyakx Asataaca panna vyasaaiyakx ha {Vagatal Asabaca Asao
naah. eKaada maNasa kvaTyaaalcaal vyasaaya kirta Asaba tar Aapana tyalaa lagaca
{Vagatal mhNataqana {Vagatal AsalladhoASaa kvaDiyah {DDaNaavar Avaladad nasatao
eKaada maNasa Aapalaa ipaZijaata vyasaaya Aahotasaa saAlta Asaba tar taovyasaaya
ikxthal maaza Asadaca maNasa vyasaaiyakx haga. Aaina eKaaVa maNasaaca vyasaaya CaTa
kva Asana panna Qakva patkxjna kahl navainamaNa kirta Asaba, vagal yaa vaTna gata Asaba
tar taac{Vagatal haga.

dsarAsackx {Vagatala kahl savaaca AiQakxarI ho{Vagacyaa yaSaapayaSaalaa
ba%yaca vaba kxarNaBatal zrtata. AsaoAiQakxarI Apalyaa &anaacyaa, kvamaacyaa jaacavar
{Vagatal BarBaraT kirtata panna {Vagatal Aaina {Vagatala savaaca AiQakxarI hoolabi
padobanna Aahta. ba%yacavaba maazyaa kvaNyaaadomalakx hca taqalla savaaca AiQakxarIhI
Asataata panna ba%yaca izkvaNal hi padobanna vyaetal hataal tanaa idsataata. kQal kQal ho
AiQakxarI eKaadyaa {Vagatal pakahl jaasta yaSasval manal gataata. panna Aapalaa AByasaaca
ivalaya hoAiQakxarI nasatal {Vagatal hoAahta.

{Vagapatal mhNajackvaha? tar jaackvahl tarl navalna tayaar kirtaajao vyasaayaata
 Qaakva patkxNyaaal tayaarl zraataoinaimatal kirtaooAiNa Aaiqakx taalataNaavaaha/hataaLtao
 {Vagapatal mhNajaoAsaa maNasa jyaacyaakxDodYTpaNa AsataajackvaLacyaa paZivacaar
 kxNaara Asataotyacyaa kxIpanaa Baya Asataata AiNa tyaa kxIpanaa patyaKaata {tarivaNyaaal
 QaDaDI AsataoAiNa kxamaca {rkx daDaha AsataoBaiva/yaavar naj ar zQna taactajavalja
 kirta AsataoAiNa jyaalaa yaSaacal Kaa-al Asataotyaaal saNaaal tayaarl AsataoAiNa
 [ipsata saQya kxNyasaazi Ahara-taooLayalaa tayaar AsataotyacyaakxDoSaNaaasaa
 kxNyaaal Xamtaa AsataoAiNa yaagya maNasaal/parKa Asatao

- [vhansacyaa matao {Vagapatal mhNajaoAsaa maNasa jao vyasaayaacal sarjvata
 kirtaosaNaaLtaoAiNa inayaNa kirtaooAsaa vyasaaya jyaacyamaQyaosavakvahl
 jaooinaimatalpaasatal mala paocaivaNaosara dhaQya gaDl Asataata. mga taoo
 vyapaar SatalSal, AaVagakxtasal saNaaNa Asaa
- vyasaqapana Xacatala paasaod naava palTr Dkx yaatyah matao {Vagapatal mhNajao
 Asaa maNasa jaaadlaah/laka zraata AsataoAiNa tyaaBa/sa/InhNatal {payaaga
 kirtaoo navainaimatal ha {Vagapatal ha/mh<vaaca Baaga haya.
- maSata yaatyah matao {Vagapatal ha Qaakva isvakxarNaara Asaavaa, jaooinaimatal taIa
 inayaQona, inayaNa tasaca tatsama GaTkvaNa/saahsalpaNaokx-a kxNaara Asaavaa.
- vaakx yaatyah matao Kara {Vagapatal ha savasaanyaapka inaimatalcyaa kxmaata
 jaasta Qaakva patkxNyaaal dhaGal GaQna Aalataa Asaavaa.
- Aa@sfxD-kvaSaasar {Vagapatal ha maKjata: Aaiqakx Qaakva patkxNaara Asaavaa.

'jadh'acyaa Agaadr 'kxTmar [ja dl ikva/AsaNaal aljyaacalNyamaLqah kvatyah
 magalNasaar gah kvah/vastalukhal saar pacrata rahNaNa kvah/yaav/yaaga maanal aljya [-

paNa jaabfana ha inayamaca maDala Takxlaa. tyanaNgaahkabaN magalVal hi 'inamaNa' kxbal. {dahrNaaga- AayapaDcyaa Agaadr laakabaN AayapaDsaarKyaa yaAatal maihtal nahfalca, yaacaM kxarNa ASaa ta%caNkahl {pakxNa AsaLakaba hca maLi laakabaN kxpanacyaa palalkxDO hataMyamaLuoAistatvaata AsalaDyaa magalValcaa paCraza kxNyapaka kxkabaN kxpanaaca kxvalaar naahI ASaa vastaAaiNa {tpadnaNkabaNhaO AaNaN tyanaGagaalaa istaimata kxbaM Apalyaa hataKaal al Apala naamal Apalyapaka jaasta caa%al AaiNa kxSala maNasalaNhaValta' AsabaahNaAaiNa yaataca tyacal vyavasqaanaatala [nasaa[T idsaalyatao₂

'sTlvh jaabfa ApalaNayalya ekva vaaLyaa ivaEvaata jagalaa. rajacaa rkvIAaiNa parta rkvcaaa rajaa AsaLhaasanaaTI Aayalya jaabfacyaa vaaTyalaa AalaNagaLyaaNal vaaLM AaiNa Agadl savaana AsaLkayama kx]na daKavaNyasaazi taO AayalyaBar QaDpaDlaa. Kartar kxkxraganaNjaabfacaNkxIr paakar]na TakxlaNkxIr tyahl isqatalta tyanaSaaT payafa/Aapalyaa kxpanaalya BaraDyaa marayacaNkama qaab%al alvahl.'₃ {VagapatalkvDcyaa gallaabaN AavaSyakxtaa Asatao

- **{VagapatalNalSaTyaa (Characteristics of Entrepreneur)**

{Vagapatal ha naavalnyaacaa Qyasa Gakbara Asaavaa. {Vagapatal ha satata navainaimatalcaa ivacaar kx]na tyapaanaNaokvaya- kxNaara Asaavaa. tyacyaakxDO kxpanaaSaatal Asaaval.mazyya paanaNaatala Qaakva svaakxarNaara va tyalaa satya caalal%ir isqatalcal jaana Asaaval. {Vagacyaa ba_la satata ivacaar kxNaara Asaavaa AaiNa {Vagapatalsaazi AavaSyakx gaab%al tyanaqaazparavaa kxbaa paahjaOQyaa zrvahal tyacyaa paatalsaazi payatnaSalla va {tsaahl Asaavaa.

{VagapatalkvDkkaalal l a galla Asaarata

1. manisakx Xantaa : {VagapatalkvDkkaalal l tyaaNyh vyasaaiyakk isqatalcaqapaf kxrNa kxrtaa Aalao paahjao kxzilNa kvLalaa saamaocgabipaahjao tyacyavar maata kxrtaa Aalal paahjao tyaaNyh badlaadilsvakar kxrbaa paahjao AaiNa {Vagasaazi AavaSyakx baabalCaNmaihtal kvZhal tyaaNyh paazparavaa kxrbaa paahjao

2. Qyaa : {VagapatalkvDkkaalal l CspalT QaaNa Asala paahjao Apalacyaa inaiScata paahjao tyacyaa patatasazi kxr ryyaa laagalaa/yaa yaaqamaadil AraKaDa tyyaar paahjao kvkxatata? kvSaapakvarcaa {Vaga kxr ayaca yaapasala Aaiqakx baabal, inaimatal, ivapNana, igah[akx, nafya AaiNa [tar sava-gaalCilvacaar kxrbaa paahjao

3. Qakalla gaaalyata : {VagapatalkvDkkaalal l yaSavaltatacokvahl kvLlcaomvDgaaalya rahNao AavaSyakx Asataoah tar Apalacyakx tyaa gaalCilvacaar GaC Sakxtata.

4. vaiki> kxsama : {VagapatalkvDkkaalal l satata [tar vyatalSaNyata Asataosarkvarl laakx, kvmjaar, {Vagasaal saNala [tar laakx (Saer hadDr, kvccaa mala parivalaar okvaidar, ejalMI[.] AaiNa kvkya rihNajaogah[akx yaa savaSaN {Vagakvxaa maacv saNkvizavaa laagataata. pasalaApalal AavaD inavaD baajalaa zCihl savaSaNyaaqya saNkvizavaa laagatao

5. yaaqasaNala : {VagapatalkvDkkaalal l <ama saNvialacal (kvmyaiunkvSana) kvLaa AsalaAavaSyakx Aaholaakvaha ApalyakvDoAakvRT kxr Nyacadvkxaha tyaaNykvDoAsataotasaa AaQainkv yagata navna saNviala saQanaadil taolalaya vaapar kvrtata. Aaja jagaata kvzibol vyavarhar kvba jaataokvraa laagatao ASaa vabisa AaQainkv saNviala saQanaadil fixar maaza {payagv hataa, navhdal saQanaAaja {Vagacal garjaca banalal Aahta

6. **taNakx & ana** : saDyaacyaa maihtalyaata taNakx ana sava-jagaaca tabaa Gatalaa Aah, & anaata satata Bar paDta Aah, AiNa tyacaa {Vagata yaagya vaapar AavaSyakx Aah, dyaamaLuca, & anaaca ikmana & ana AsaNa, AiNa tyacaa {Vagata {payaaga kx]na Gata, {Vagatal SaazI AavaSyakx Aaho

7. **svakantaa jallava** : {Vagatal na/Aapalyaa Xantaaal paNa-jaaNa hval. naalna gaal, sac] kxyaavar tal gaal, pallavaalaa nalyaagal Aapalal Xantaa Aah, dxi naahI hq {Vagatal na/maihta paahjao AiNa Oyaa paNa-kxNyaaal tyacal sava-pakxarcal tyaarl hval.

8. **sajvata kxNa** naalna gaal, cal sac]vata ikNa, naalna Xaata paaya zraNyaaal tyaarl hval. tyaacabaratar jabaadarIhI Gyaaval laagatao

9. **kxyaana kxNa** {Vagata nana mhNatal kxagaarahaI kxyaana kxNyaaal Xantaa {Vagatal NyaaAsaaval va tyaaAna, lahaOyaa saOya kx]na Gata, mh tvaacaAsatao

10. **inaNayaKanta** : {Vagata Anakx XaNaal yaagya inaNaya Gata, AavaSyakx Asatao, abcyaa vabi AiNa yaagya inaNaya {Vagacyaa caZ {taaralaa kxarNaBatal hata, dyaamaLuca yaagya inaNaya Galyaagal kuata {Vagatal NyaaAsaaval.

11. **{jja-** : {Vagatal ca/ Saairrikx isqatal {<ana Asaaval. satata kxma kxNyaaasaazI AavaSyakx {jja- tyaa, kxDoAsaaval tarca kxagaarahaI zota, AadSa- zc] Sakxtalla. {Vagatal talla ca/anya kxagaarahaI kxanta paitaibaNa hata Asatao, tyaaamLuca kxma ca/na halyaaasaazI KaLKaLtaa {tsaah AavaSyakx Asatao

12. **Qakva isvakxNyaaal tyaarl** : 'Qakva naahI fxyada naahI' 'jaasta Qakva jaasta fxyada' yaa {@talpaamaNa, Qakva patkxNyaaal tyaarl hval. ANa]a Ga]na svakxar laca Qakva {VagasaazI AavaSyakx Asatao

yaacabar dar {Vagapatal kx D Kaal al la gala A hital Asataata.

1. naama saayata kx Naara : {Vagapatal ha namal kx hltari navalna Saatacyaa magao Asataayanao {Vagapatal inaimatal, pagatal ha hla ASaa gaal hla saayata taackirta Asatao sTlvh jaa}a tar saamanya ma Naal ivacaar kx Naar naah ASaa vastaa inaimatal kirta Asao

2. saama cah Lal Gallo {Vagapatal namal saamar laKa zvala Asataata va saama inaimatal kx itaca saayata r]paat/ kirtaata.

3. icakvati : 'hatal Ga hla tacia Dlsa na hla' ho {Vagapatal ca hla Asatacyama Lucakvatal, Apaya Saalaa na Gaabartaa Apalyaa laKyaalaa taocakvatal rahtaata AaiNa ya Sasval hatata.

4. maihta saayikx : Aajacayana homaihtalcaayana maanalag aatao Apalackvana, Dabo {Ga Do z hla jaa}a {Vagapatal inaga Dita maihtal imL ca tapatal {Vagapatal tal imL ivataata kx Na yaa maihtalvarca {Vagapatal Sa Aval a hla Asatao

5. gallatnkita : {Vagapatal kx hlt paama Nakio zvala djaa}ar maalaa cal/saata inaimatal kirtaata. paama Naana hla baLl na paDtaa ta o Apalyaa djaa Saal paama Nak rahtaata. AaiNa djaa- {]tk/ rah Nyaa saazi Apalac saasva ApaNa kirtaata.

6. jabaadarl : eKaaVa gaal hla jabaadarl Gatalal kx taackvaya-palla-ha hla {Vagapatal Saata hasata naah. eKaaVa kx macal jabaadarl Gatalal tar ikxal h ADcaNa Aalyaa tarl tao Sabalaa jaagataata. paama hla sa hna kirtaata paNa jabaadarl inaBaavataata.

7. yaaya inayajina : inayajinaai Saayaa kx na hla naah. kx taata kx na kirtanaa paBaa, manakvab, ya hla, va ya saava inayajina AavaSyakx Asataayana inayajina nasaba tar {i_YT patal-ha hla AvaGaD banatao paDyaa saama hla yaaya Oyaapaata kx Nyaa saazi yaaya inayajina mah<vaacabraya.

8. inNayKanta : kaktayahl {Vagata samasya yaa yaktarca. panna tyaa dīnarakvarNa haktā mah-vaacābhāya. {Vagapatal samasya Aalyanatarī tyacyaa maLūsal jaa{Jna tyaa samajalā Gataata AaiNa ekx Aarhana samajalā tyacyaa {<arasāzi yaagya payayācaal ivacaar kx]na yaagya valāta samasya dālinacara kirtaata.

9. AatmivaEvaasa : {Vagapatal dālvata:var AatmivaEvaasa hvaa AaiNa taaAsataca. { dāli idsalāo ASaa baahya gaalīvarī taaAvalā dāli nasatā tal ekx manisakx Sa@tal Asataamī kaktatāhl samasya Aalal tarī na Dgamgataa tyalāa samāca jaa[na AaiNa yaSasval haḍḍā ha AatmivaEvaasa hvaa AaiNa yaSasval {Vagapatalā taaAsataca.

10. inScayakx sa-aa gajalāra : {Vagapatalā Aapal al baajalūksal barādar Aahcyacal jaiNava AsatacyamaLūksal kīlā, kīsa dā dāyacyāca hataKā dā tyā dā j āval Asatao AaiNa tyā dā fīyāVacyā gaalī Hyaa Sa@talcyā jaaavar tapāpta kx]na Gataata.

11. nna valivalāra : {Vagapatal dā savāca gaalī yaagya Asatalā AaiNa tyā savā dā pāTtalāca Asaonāhl panna SaKvī samāāna kx]na, saDā dā {<ar dē]na laakvā dā nna valivalāyāta tagāSasval hatāta.

12. nata : {Vagapatal ha {Vagācaā nataā Asatao Aapal a dāyā tyāna dīnaiScata k dā dā Asatao AaiNa taa dā kxNyāsaazi magā-zrivalāca Asatao {Vagācaā pānka mhNāhl taa savā dā (dāyāsal sa dā dā) tyā dāyā pāptāsaazi magā dā sāna kirtā Asatao AaiNa tyā dā dā dā dā yaagya partāvaā imāLivata Asatao Aapalyā kxmagāarā dā taa Aapalāā vāTtao tyacyāā Sabdāvar kxmagāarā dā ivaEvaasa Asatao AaiNa Aapalā dā iva dā yā vā dā dā hata dā sādā dā Asalyācal savā dā kā-al Asatao

13. Kvngaar kvlyaaNa : kvltatyaahl {Vagatala paika GaTkx taplla kvngaar haga. {Vagatalaa tyacal jaalva AsataotyamLotyaalya kvlyaaNaasazi taovivaola yaajanaa AaNataotyaaNaI jaalvaNaayaa samasyaaNa/Isaamaooj aata tyaa inpaTNyaaca payatna kvrta Asatao AnaalKvngaarca {Vagacyaa yaSaaca paayaa haga.

14. Baivalyaaca vaGa GaNaayaa yaajanaa : Baivalyaaca vaGa GaNaaraca yaSasval haG Sakxtao {Vagatal yaajanaa Aakataata Aiina vaGpaNaotyata badla kvrta rahtaata. caZ {taar AalyanataI tyapaNaagyaajanaa Aakataata ikvha/Baivalyaata yaktayaa caZ {taarSazI Agaadrca yaajanaa Aakataata. Apalyaa sabTinacyaa pagatal, fxyaVasaazi yaajanaa Aakataata Aiina tyaa patyakaata AaNataata. baajaraca kvla baGaNa vastaaMinimatal, tyata badla Aiina ivapaNa taNaata badla kvrtaata.

{Vagatal kvkta? tar navainimatal kvrNaara, jaakalma patkvrNaara, samasyaaNa/Isaamaoo jaalvaara, badlaaNa vaGa GaNaara, saalMinamaNa kvrNaara, saalMinalaalyaar svata:laa isaOd kvrNaara vyaatal mhNajaa {Vagatal haga.

raj kvlyaa natyaalvhar jar kvltacal cair-aaazyaa paanaavar ilaihIal jaata Asatala tar tal {VagatalaI baajarata Apalla paahIadar jaAr:DI. TaTa yaalya jalvanaavar barIca cair-aolaihIal idsatala. [GyIalMaOyasaada marazIthI baayaa jaalvaNaI tyalyavar cair-a ilaihIal Aahta. tasaca Qalr]Baa[-Alaal yaalyavarhI sava-Baalaa/mazyaa paanaata cair-a ilaihIal Aahta. TaTa, ibalaa,- Alaal mahita naahI ASaa vyaatal sahsaa AaZLta naahI. mhNajaa {VagatalaI yaSasval jalvanaaba_Ia jaalvaNaI GaNyacal IakvaNaI AaraSyakxtaa vaaTtao kvltala Asataoj aata IakvaNaI raja kvltataa naa kvltataa tarI {Vaga sac} kvryaca svapa baGaNa Asataata. hjaaraa kvx {Vaga sac} kvrtaata. paNa fxaarca qaaDyaalI {Vaga vyavasaayata yaSa imLtao

{Vaga yaSasval na halyaamagacharica kvarNaOAsataata tasaca yaSasval {Vajakvabdi kvahI
 AaDaKaOAsataata. nasataoakvabhaBaafNa kisackiravao hooacatal jyaapamaNaBaafNa kirtaa
 yakkar naahI tyaacapamaNaoyaSasval {VagapatalcaI cair-aoAatmacair-acraacatal maNasal yaSasval
 {Vagapatal banalvaar naahI paNa maNasaal aa Oyapapatal kvD oakyasaazi ekx AaQaar mhNaal yaatvaI
 inaiScata {payanga haPa.

ibaTISaatya kvLata [gylal kharlyaa BaartalyaacaI kvSal IaU kvrita Aaha, ho
 sallar kvahI pahIaOAiNa svadSalcaa maV {ccarIaa. Aaiqakx baataltalla BaartalyaacaI
 kiccapaNa jaayava/sabhar naahI tapava/yaLaamagaricaa paSa naIT hakkar naahI hdyaanI
 jaalaladokomanya iTLkx, nyaayamatal-ranaDyaanI/Bartaacal Aaiqakx isqatal sallarNyasaazi
 dSal {Vajakvtaa kvSal AavaSyakx AahchoababI maDhaolaxmaNarava ikxI askvraahI/jabdi
 {Vagacal mbtamao kvbal tabdi IaoITLkx tyaanI/mhNaal adikxI askvra, tabdi kvrita Aahata
 taoek mazoralTKvya-Aaho {Va ihdustanaalaa svarajya imalalalvaarI {VagaDaKatyaa
 vaaZiSavaaya tyaacaa tarNaava naahI. tabdi kvSal yaahI sakvTala na jaanataa paZiI kvLavar
 najar zvatal ApalaNana tabdi naTanalalavaa. yaanya vabI tabdialaa yaSa imalalyaaiSavaaya
 rahNaar naahI.'4 Baarta svatafaIJaalyavar yaqala sarkvraahI/pabvaIvakx yaajanaa AaKatal
 {VagavaaZisaazi kvayamca payatna kvbaO sallar kvahI/jasaa iSakvNaacaa paasar, is-yaatao
 hakkarOsaakNa yaavar Bar idIaa tasaca Aaiqakx {nnatalsaaZI svaavalahI {Vagavar Bar
 idIaa.mahatma gaalvaahI svayakvdi- KaDyaahI Bar hataa. iSakvNaamaLuhLbuBaartalya
 IakvraahI manaisakvtaa badIalal. [tar pagatalbarakar {Vaga,vyavasaayaatala pagatalhi mah<vaacal
 Aahchoatyaa Iakaata Aalaopatal- {Vaga vyavasaaya mhNajaolaaDI Iabadi kvNaOAaiNa
 dsalyaalaa IaTuapaSaa kvmaivaNaahI IakvraahI maatala ekx Baavanaa hatal.

Saasana kxNNaar sarkxarhl ASaaca dRInaqahata hataqana naxar nakxnao {Vaga kxrtaa yataao ba/yaaca jaNaan/IsapaanaNa daKavata lidIao

Aajacyaa kxLatahl {Vajakxha/Ipaihj adasaa mananarataba imaLta naahl. kxahl Baaga saaDlaa tar Ajatahl {Vagapatal/Il a gafsamaja barca Aahta hogafsamaja kxZayalaa {Vagapatal/val naahl AiNa paisaOdIcyaa Jaatapasatal laa/rahNaca taqasafa/ikxrtata. tyamaLokxal kxal eKaaVa gahgarasaarKaotyacyaakxDopaahlao jaatao gajananarava pa/krasaaKal saSalla vya@talhl Asaaca laakxvya va sarkxarcyaa manaisakxtaar pakxSa Takxtanaa idsatao ' {Vajakx ha pasaa, &ana AiNa payatnaa/parakxvza kx]na {Vaga fxlavataa-a tyalaa samajakxDla va sarkxrkxDla paitalza imaLta naahl ASal Kafa/SaSaakxI saaNDlyaa/lyaa@ta kxal. {Vajakx ha naamalca gahmaganaqasaa imaLvataaASal samajatal Aahotal dlvhyalaa hval'5

marazi {Vagatal kxktaa mhNaara}

marazi {Vagatal mhNajackxkta? marazi {Vagatal kxktaalaa mhNaara} yaaca<ar vaaTtaoZ saapaaahl. kxarNa marazi maNasa mhNajackxharalT#ta rahNaara, marazi baataNaara evaZI saal Apaka tyacyaakxDla AsataAiNa yaa dano gah/Il/Il jaqatataa kxrtaa baamarazi haya. paNa tasaaahl maharaT#ta {Vagayavasayaata barlca Amarazi maNasackvayarta Aahta, kxahl/ya ipaZyaa maharaT#ta raihlyaa Aahta paNa marazi iSakvayacal AavaSyakxtaa tyaaahl Baasal naahl, tar kxahl jaNaan/Inaavaapactal iSakxlal Aahokxahl jaNa naalna AalaaAahta, tyaatalla kxahl/lyazl vyavaisqata baata Aahta tar kxahl/lyazlvar]na Aadta naahl.

dsara Baaga Asaa kxI jyaad/ janna marazi kxI/lyaa Jaalaa Aahopalla {Vagayavasayaacyaa inaimaanadacharalT#taahoisqar hata Aahta, JaalaaAahta.

tyaapakxl kvahlilmarazi vyavaisqata yata Aahotar kvahlilmarazlcaa galle/naahl. [ta@yaa
 vavavagal_yaa Sa@yataa Asataanaa marazi maNasa kvaklaaa nhNaavacha paSna paDtao 'baj aaja
 {VagavavagalrahLa baj aaja hotasooAmarazi naava panna tyavayeh ipaZyaa [qaojannalyaa
 vaaZlyaa, marazi baataata, tyavayehmarazi s-alSal lagna kvabdar Aataa tyavayeh maluaa/Aapalla
 marazi maayacaNaa? Aaina tyavayehhonyaa Aahokya? kvahl janmanaorhalyaanaomarazi
 Asatahl tyavayehmarazlpaNaaca Aibamaana nasata marazi saahayaca itaTkara Aah@Salhl laakx
 Aahta

marazlpaNa nasatyaa rahNyavar]na Aqavaa nasatyaa janmaavar]na zrvataa yatackya? Asao
 jar Aapalla baigatalactar paSna ikicakIT hatactyaamalucekx pairmaNa Ga@]na Aapalla Hyaa
 paSnaacal kvahl paamaNaata saadvaNakJ kvr] Sakvtaoojyaacal maayabaal marazi taomarazi maNasa
 AsaqaapaAapalla nhNalumarazi maNasa Aaina maharalT#yana maNasa yaata Aharl z@].

mihnaabar kvIT kvr]na mihnaa AKadisa imalNaayaa pagaarakvDbaGaNara maNasa nhNatal
 paamakyaanaomarazi maNasa AabKalaajataao'zivaloAnafvD@acal rahavoyaa sahv@anaacyaa
 ekya AqaakvDbaGahata jalvana vyatalta kvrNaara ha maNasa, {Vagavavasaayacyaa sahsaa vaaTba
 jaata naahl. Aapalyaa Garalyaata kvakal ha {Vaga kvbaa Aahokya? Aapalyaalaa kvaya jamaNaar
 Aahdyatala@ Qalvata taata Aalaa tar? kvakal saahayatala@Aahoraahl tal jaakalma Gyaayalaa?
 caalalayaNackvaya vaa[F Aahokya? Qalv@lgajaratal, marvaaDyaanvta kvraavaa, Aapalactackvama
 naahl. ASaa nakvaratmakx dRIna@Vaga vyavasaayakvDbaGaNara taomarazi maNasa AsaAapalla
 marazi maNasaabaata nhNataao{Vagavavasaayata paaya ra@] na SakvNaarl Sajjarpaajjarcal kvahl
 {dahrNa@Asataata Aaina tyavayehAapalackvama naahl Asachayaca jamaNaarlvaaTtaoAaina
 sakvnaakal caalalaba@Aayalya kvSaalaa jaakalma Gaalaa ha ekx sarL saava ivacaar Asataao
 panna kvlaanar]pa hadla hata Aahonakvaratmakx gaalvI marazi maNasa Talta Aaho

iSavaajal maharaja va pasavaa[eyaa kvaLata navina paaza vasavataanaa Amarazi laakvaalal
 vyaapaarasaazi AamaMa idlal gabaal, tyaaMa/Isaagal idlyaa gabyaa kvaNa tyakvaLi pairisqatal
 taSal hatal. nyaayanatal-mahadva ranaDoya kvaLatahi marazi maNasa AqakvaNaata magachataa,
 tyaacal Kava/ranaDoya@ta kirtaanaa idsataata. paNa kvaLanaajpa marazi maNasaMa/hi hLbuLU
 pairisqatal badlalal Aaho

'marazi maNasa nhTVha kvl taacaakvrasaa kvNaara yaa samajataisa Apavaad Asalaarl kvahl
 marazi maNasaqatal-hatal va Aajahl Aahta.tyaata kvahl {Vajakx Aahta,'

nyaayanatal-ranaDol aakomanya iTLkx Aaid salaarkvaal/ {Vagaaconh-va jaalal adhatao
 tyaaMaLdyaal/ {Vagaaalaa nakmalca paalaanya idlaaAahol aakomanyaal/ Aapalyaa ilaKaaNaatalal
 {Vagaaivalayal kvabyaa AavaahanaamaLdyaaca jaalal/ {Vagayarasayaaalaa sacjvaata kvbyaaco
 namu kvbaAaho{da. IakmaNarava ikvl aaskvr. 'Saaja,- tyaga, baicdmataa ina ivadva-aa yaamaDyao
 maharaT#sacda Agasar Asalaa tarl {VagaaNa/ AaiNa vyaapaar ma-a marazi maNasaalaa janata
 naahl ASal Baavanaa [tar paalvaQahal nahdar KaumaharaT#ta dKalla AaZLal yataoKauma/]-
 hi maharaT#cal rajaaanal Asalal tarl ma/itala bahtaSal/ QaDh qarpaa/yaal/ caal aivalaao
 Aahta. Aaja kvaL. Kapat badlalaa Aahosaana, sala/ AaiNa sahaya yaacal {palabataa Aahca
 paNa tyabarabar BatakvaLatalla pac]yaqaacal paDnaa hi dKalla Baaval {Vagapatal/ Aicak
 {payaetatacal zrNaarl Aahoa tyaatatal BaivalyakvaL ha vaBavaacaa zrNaara Aahotyad/ Inagaa
 pastakvacama/ Aicakx AahAsamal aa vaaTtao,

paihl yaa ipaZicaomarazi {Vagapatal kvmaakvr dSapaD/ Aapalyaa 'saKal maNasaacaa
 sadra' yaa Aatmacair-aata paStaavanamDyao ekva sad/ kvivatata marazi maNasaacaa
 {VagaaSal/ Datala dala vya@ta kirtaata.marazi maNasaakvDchoj adala Aahta tyaaMaLuctaa
 {VagaaVakvDoolta naahl, yaSasval hata naahl Asadacomanataata.

'mal marazi Aahckxa haō' ASaa iSalakxacyaa yaa kvivatata 'mal salaga 30 va/aeyasaa kxrtā
AahpaTnar, saqaldar na Gataa mal baayakxoaLaha/vyvasaayaata sahBaagal kxbaAahojagaa
BaaDyaanao dtaa malca vyvasaaya kxrtā AahōAiNa mal na@kxl dkwanaataca saapaDtaoAamacal
SaaKaa naahl, vab Jaalal, imLNaar naahl, saUTKAAlaa, ipaSaral AaNaA AsaohNata naahl AiNa
maSaaharl padapaal zvataoAiNa tarlhl mal marazi AahōAsadajavataao

'maharaIT#caAAvaigakx naLvaana fvaivaNaarl jal AAvaigakx Garalal Aahta tyamaOyao
ikxlaaskxv Garalyanatarl dafal Garalyaaca kimaKvllagataaoharaIT#tal la marazi manaaca
ivacaaraLpaTvaAAvaigakx AadSa-paiaRicaoya@talma-va nhNatal {Vagapatal laalacaMhracaM
yaaLokvaya-AiKala maharaIT#laaca nahotar tamaa BaartavaaLa saapiricata Aahopatyakx
mahvaakxvAl vya@talvya Dabyaasamao kvahl qaao vya@tal AadSa-nhNatal {Byaa Asataata.
AapalaaAyalya tyaa vya@talpaNaAAsaavaotyaa qaao vya@talpaNaAapalya jalvana ivacaaraAl
[marta {Baar lal jaaal AsadckL ta nakxL ta ca patyakx vyai@tal aa vaaTta Asatao

vastata {Vagapatal laalacaMvyaAAGaralaa {Byaa Baartaata kxtaRasapaNa GaralaaohNatal Agajalya
Asalactarl ekx maharaIT#lyana vyai>ma-va nhNatal maharaIT#tal la patyakx vya>xlaa tyaaLyh
kvayaackvabla AiOakx vaaTtaokxarNa tyaaLvaava gajaratal jaha paOdtalcaAsalyamaLuda
marazi Aahta hl gaalō maLma saalyatalyaaSavaaya marazi laakvaha/ikxL ta naahl. vastata: tyaaLb
Garalaaqabyaa Anakx ipaZyaa maharaIT#ta sqaiyakx JaalyamaLuca marazi JaalaaAsaohahl tar
maharaIT#caa AiBamaahl tyaaLyh Garalyaata Aqal maLaa AahopaNa marazi laakx vyaqaar
{Vagata [takomagaAAahta hl gaalō marazi laakvalyh maata [takxl basatal gabaal Aahckxl,
gajaratal sadSa naavaacyaaAAGaralaaAabaHya marazi Asaba hoekvata marazi maNasaalaa
naval aacaavaTtao,

'marazi maNasaC {VagaDalyata paZyaaval Asaa {padSa ikilaaI TahaqatyaKaata fixDita
 Asataa dKalla marazi maNasaacal Qaaha/maa-a naakorIkxDca Asatao par fuDinaQaaracyaa Aiina
 kxtaPaacyaa baLavar marazi mihIaa kvazvar majala mar] Sakxtacyaaca ijavaf/AadSa-mhNaka
 maharaT#atala ekva mahana mihIaa kvarKaanadar Ealmatal paKpaataa[-dhaaKaoyaaC# dahrNa dca
 yaDta. saaisad Sakilaa tabacyaa saSafokva Ealmatal dhaaKaoyaaC#naava Aaja kvaaL
 maharaT#ataca nahdar {Byaa Baartaata maSahUAahC}

• **marazi {VagatalaSaBata lakma**

marazi {VagatalaSaBata lakma ivacaar kvbaa tar ikxlaaskir, garvaar qyaa GaraNyaaB#har
 Anakx jaNaahaIAapalyaa naavaaca zsa {naTivalaa Aahosahkvaxacaatala AnakxjaNa paZoaalao
 Aahaca panna tyacabaradar svata:caa zsa {naTivaNyata ba#yaca jaNaahaIyaSa AalaoAaho
 fixajalyaKacata kvlyaaVal GaraNaosqaapatyaKacata bal.jal.iSakp dca va dcaj anyaa Kacata icatalo
 GaraNaosarafix vyavasayyaa gaadgalL GaraNaosakvaL vatamanapa-acaqavaar GaraNaobaal#kvama
 Xacatala Di.esakp saalr inargakir, havaroparajv#hoBaasalokvaxDctasaca ivakvaco
 paKvkr Aaid marazi vya@tal#IAapalyaa Xacata manaacasqaana paTKvaval aAaho

yaadharadar maU marazi nasalvaarqanna marazi JaalabovaaalacaMihracad#I bajaja,
 ifxraidyaa, galabacal#I.GaraNyaaB#hI maharaT#cyaa pagatala maaza hataBaar laavala Aaho
 rahLa bajaja, ABaya ifxraidyaa, Aijata galabacal#IyaSafKao{Vagatal tar maharaT#cyaa
 SallaiNakx,saS#Rakx, saamaij akx saraca Xacata sahBaagal hataa.rajalva bajaja yaad#I Aa[-
 tar maU maharaT#yana Aaho

marazi maNasa {Vagaasatal caar hata laa#rhaNaqasaf/kirtaaAsaomarazi laakvaDita
 Aahca,

tyamaLumarazi laakvaal {Vagayarasayaasazi paiaE kirNyasaazi jya marazi laakvaal
 {Vagayarasaya hataLiaoAhta tyaaal maihtal dbyasaazi pastakoi laihlal gabal Ahta
 AaV {Vagapatal laXmaNarava ikxlaaskir yaalyabarabar, natar jyaal {Vagayarasaya sarj kibaO
 ASaa vyaatal pastakoi laihlal gabal. 1969 saalal yaSarata paalyaalyal {Vagal maharaT#
 yaa pastakvata Anax marazi {Vagapatal maihtal idlal Aaho: laXmaNarava ikxlaaskir,
 Saferava ikxlaaskir, laalacaal ihracaal rmalalaala sarQaa, babaasaahlo DhaNakir,
 jayaramBaa[-ibaTKvaopalpaata[-duakacodraikxana saarDa, sahoraba imas~al, kvakvasahlo taalyo
 ravaahlo gaagTo baapasahlo {paalyaodraacal/Saha, babaasaahlo kvalonaasaahlo Dajyo
 kvakvasahlo daDukir, Appasaahlo marazpravaahlo saDUAppasaahlo gaagTokmal aakir
 maDk, inalKizfava Baqal aomanaakir masalo AmaE maadl, Appasaahlo jaaga, nanaasaahlo
 zakid, dadasahlo daDukir, Sakvirava zakid, Sakvirava Aagal ao'maharaT#itala {Vajakx
 Hya jayapakvaSa JaDbyalyah pastakvatah Amarazi AiNa 2009payafv/paisald marazi
 {Vagapatal,vyavasqapakx AiNa kupaalyal maihtal idlal Aahyaata ikxlaaskir, garvaarO
 kxlyaaNal, Aagal aicatalQaa jayalyabar paiaoc caalarl, huta/dazoramcaal Baqal aaidal
 maihtal Aaho

'ikxlaaskir honaharaT#ackxldota, paihlaomarazi kvarKannadar. Baartaatala jal
 hataacyaa baatar majalyaevaZl paihlal maadl AaVagakx Garalal Ahta tyaaal ikxlaaskir
 Garalalasal yaaca patyakx marazi malasaala saaga-Aibamaana AahQo laXmaNarava ikxlaaskir
 yaal {Vagasambuca paayaa rcalaa va Aaja Baartaata ikxlaaskir ha ekx paika
 {VagasambulAahoAtala,saalya ikxlaaskir hoya ipaZitala {Vajakx saalya kvayarta Ahta
 laXmaNarava ikxlaaskiratal Anako pastakoi laihlal gabal.SaMaal. ikxlaaskir yaal AaV
 maharaT#yana kvarKannadar laXmaNarava baair~a 'yaalKxal yaa~aa' yaa naavanaolaihlaAaho

Da.Baa.r.sabaDoyaaN/iklaskirar/ 'ekva naaharical khaNal' naavaaca pastakx ilaih laAho
 jyaatyavar jaasta lakna kubaogabaotaomhNajaoSafaricava iklaskir, jyaan/ marazi
 {Vajakxtaa r]jaivalal Asachoya@alm-va haa. Safaricava yaan/ 'Cactus & Roses'
 naavaacaAatmaair-a ilaih la dasaca tyaatyavar cair-agaN/ilaih la gabaAhta 'khalapaZtal
 caar paa{ laonaavaacyaabaoyai@adSana saivataa ra. Baavaohyaan/ ilaih la caair-a Safaricava
 iklaskir pakxSana saimatalnaqakvaiSata kubaAho

yaabarakar Safaricava yaan/ AqaSaas-a, vaairkx va maihtalpar lakna kubaAhotyaaN/
 'Aajacal Aaiqakx Aqa-al AaiNa {paaya' AaiNa 'jaD yagatalaa marazi maNasa' hl pastakx
 ivhnasa pakxSananaqakvaiSata kubaAhta tasaca sadaiSava vaanna jaasal va kiva.saz qaaN/
 'iklaskir' naavaaca pastakx pakvaiSata Jaal aAholaxmaNaravaN/ har tyaatyavar ramaANNaaf/
 'Satayalal ramaANNaa iklaskir' hoiklaskir jalvana tafiosahadta pastakx Aahotasaca
 naa.QaacarhNakir yaaba/Sakvtrava iklaskir' naavaaca pastakx AhoBaa.r.sabaDoyaaN/
 'Safaricava iklaskir' yaatyavar/ lakna kubaAho

Ajalal ekx Baardsta vya@alm-va mhNajachabaa kxlyaaNal, jyaan/ fjaalga/Kacata
 jaagaitakx paatalvar Agašqaana imalivalaoAho saDyaacaopaisald vyai@alm-va mhNajao
 Di.esakxGaralaa GarpaNa dltar/ maNasaN/ya@ya kxaktayaa marazi maNasaalaa maihta naah.
 baakvamaXaca, AaTamaaa[ta, SaaLa, taalNakx mahavadyaalaya, T#HIsa\ASaa Anakx Xacata
 Di.esakubal/ zsa {maTivalaa AhoBaartabarakar pardSatahl Aataa Di.esakoyaaN/ patnal
 hmaN/ va malagaa iSarIva kulakNal- yaatyah sahayyanao kvayivastar Jaalaa Aho

'{Vajakvab/ tpaEcayaa'- yaa Svataa ganaLyatyah pastakxata saqaaN/Akx inaimatal la
 Baa{]saahla kubaKx, valsa {VagaaN/ sqaapanaa kxNaar gajadar Baa{] patvaQana, 'laba [NDyaa'
 cacaSvapakx Ealkvaf/ mapT yaaba/ maihtal Aho

tasaca yaa pastakvata sapaisald 'ipataal' caoval' Baadusa [- na'k'la k'ni k'ni saca'Ana'ni
 ApaTo Aartal D#sacaosatal Sa naacaNa' sapaisald inal' cao'ya Sarat'ava Baagalao AiSada
 [lak'ina@saca'na'na'p'ni'k'ni'ak'ni'Al-Aai'Na Dayanaim@sa k'ni'ca'cinamata'craj'va sard'saa [-
 ya'alya {Vaga vaat'caal'aliva'yal l'ak'ana Aalao Aaho
 ik'la'ask'ir Gar'alyaatala Ajatal ekx mazo'naava mh'Najao Sak'if vama'na ik'la'ask'ir,
 ik'la'ask'ir'alya Satal Avaj'ar'alya ivap'Nana'bar'akar saai'hya'ka'ata 'ik'la'ask'ir'
 inayatak'vai lak'val'ar' Sal'val ik'la'ask'ir sava-a pairicata Aahta. sa'ar'k'x ivaca'ar'at'ao'ni'ca'ni'
 ivar'at'ao' k'ir'Naar' Aai'Na Aa'ain'k'xtacal k'vasa Gar'Naar' Sal'val va tyaa'at'ao' marazi pak'va Sana Xa'ata
 'ik'la'ask'ir' pak'va Sana mana'ca'os'qaana iT'kwatal Aah' Aai'Na ya'ca'os'ar' E'ja' Sa'ha'k'x Aai'Na
 tyaa'alya pa'z'cyaa ipa'z'ica' Aah' Sa'ha'k'x ya'ni' 1974 sa'al al Aapalao 'Sa'ha'k'ly'a' na'va'ca'ao
 Aat'm'cair-a ik'la'ask'ir pa'sat'af'ic'pak'vai Sata k'ni'ca'os'ar'azl {Vaga vyava'saya'as'at'ni'vy'a'tal'ca'ot'ao
 sac'j'vaatal'ca' Aat'm'cair-a h'aga. 'ik'la'ask'ir', 's-al' va 'mana'ar' h'l tyaa'at'ni' inayatak'vai lak'o
 paisald Aahtaca pal'na yaa ita'ga'at'ao' A'va'kar' Ga'c'na tayaar Jaal'at'ao' i'kis-ama' na'va'ca'aa id'va'al
 Al'k'ni' Aita S'aya vacan'alya Asata'ao' Sal'val'ni' sa'lyacal ipa'z'l Aataa yaa inayatak'vai lak'val'ya
 pak'va Sana Xa'ata k'va'ar'ta Aah'ok'ni' ik'la'ask'ir'at'ni' sa'ha'k' mh'Natal Aapalaa z'saa {ma't'val'aa
 Aaho

bah'j'na samaj'atala va vyava'saya'atala kvat'at'ahl ga'at'ni' hasal'na'ya'aa Gar'atala Asat'ahl
 j'ya'ni' i' Sak'is'pa'ac'osa' sa'ar'kyaa {Vaga'acal sq'ap'naa k'ibal va ba'at'ni' k'va'ka'ata k'iat'ni' k'ibal tao
 bal.j'al.i Sak'iy'at'ao' {Vaga'para- na'va'ca'od'iga- Aat'm'cair-a paisald Aah' marazi ma'Nasa
 {Vaga'at'ni'ata mag'at'ao' yaa na'at'm'cyaa pa'snaal'aa {<ar' d'ly'as'azl va vyava'saya'atala A'pa'ia'at'
 da'ka'at'ni' pa'm'ai'nak x{Vaga k'ir'ayac'at'ao' L'k'ni' D'li' Sak'iy'at'ao' at'ata.

'inalap' naava jyaanibaDhava rihNatal pa'saOd kirbaCtyaa Baagalao{VagaGaralyavarhi
lakana JaalaoAahojyaaNyaa naavaacovapana kir]na {Vagala ekx Jalali pa'pta kir]na
idilal tyaa yaSavabagalagaaDesal inalapAXar'naavaacooAtmakirana pa'saOd Aaho

sair inargadikir yaa baalavana, Satatasa Anya Xacatala vyasayakvanacasataca
'ekx AsataoibalDr' naavaacooAtmacair-a ilaihlacahl tar, Apalyaa Garalyacyaa ba_lacyaa
maihtalsazl tyaanivaD, pa'saa, Eana d'na maihtal imalvalal va tal 'Anahtayaa-aa' naavaano
pakvaisata kirbal. yacabarakar samaqa-ramdasatyah vyasqaapana naltalca AByasa kir]na
inargadikir'na/samaqa-ramdasaba/vyasqaapana naltal' naavaacoonrazl va 'Ramdas : The
Business Thinker' naavaacal [nyal Aavaal pakvaisata kirbal AhoApalyaa yaSaval
{Vagaca kvanama/[taralidhyasazl tyaan/'rajamaga-yaSaca' naavaacopastakx ilaihlao
AhoAina tyacal 'Royal Path to Success' naavaacal [nyal Aavaal pakvaisata
kirbal Aahgacabarakar talupahogava jappala sajanivaraca jalaalolar inargadikir
fialk'na naok'baa Aahova jaosqaana sajal maharajatyah vaasab'na Ahotapa
inargadikir'na/Satal va parkx vyasaaya sac] k'baa taposab]al maharajatyah pa'nao
inargadikir'na/bakar sajal'al' h'pa'naadyal pastakx ilaihlao

ekxa maOyanavagalya Garata janna Ga'nahi jyaaniba Amirok'ba palecaDI imalvalal
{Vagaca pasara inamaNa kir]na ekx yaSaval {Vagakx rihNatal naava k'mavalactasaca narazl
saihtyavacasazl BarGansa madta kirNaar'eat. Ealinavaasa zaladar ya'nohl Ealcal [cCa'
naavaacooAtmacair-a 2005 saal al pakvaisata JaalaoAina tyacal 22val Aavaal pakvaisata Jaal al
Aho yaaca pastak'acal 'yah Eat kil [cCa' naavaacal ih'ni Aavaal tasaca 'hl Ealcal
[cCa'naavaacooAaiDAapastakx va 'shri's Desires' naavaacal [nyal Aavaal 2009
saal al pakvaisata Jaal al Aaho

maharalT#yana na vaatNaar qalNa marazIpaNa AsaNaar o(VagaKaatallA Ajaal ekx maazo naava mhNaj acaalacaD/MhracaD/maharalT#itala kiarKaanadarI vaaZivalyaata jasaatyaatvaalvaaTa Aahdasaca SallaiNakx, samaijakx Xacaatahl yaagadana AahovaalacaDNa[-ekx mahana {Vajakx hataotyaaDzkiNal Asalaba dYTpaNa va GaDaDI hl AlaaDkx ASal hata. tyaaVah kxlpanaa Barya Asata AaiNa tyaaValkvamaaca {rkx daDgla hataa.'11 tyaaVahar [pa]lta pastakioAahta paNa marazitahl sacKaa Saha yaatvaDAAVaaigakx Xacaatala Ajaad {<pa/vyai@tam>va : vaalacaD/M ihracaD/M jaaal aikSaarazi yaatvaDaaNal {Vajakx vaalacaD/MhracaD/M ArivaD/MaaTKoyaaD ' {Vagapatal vaalacaD/MhracaD/M vaNna paakoyaaDfal.vaalacaD/MhracaD/Mtasaca saivataa Baavao yaatvaDijalkilacatal jala AakvaSa' naavacaalacaD/yaatvaDcair-a paisad AahAjaana ekx cair-a mhNaj acaalacaD/Kaanabakir yaatvaDvaalacaD/MhracaD/M vyai@ta, kxl va kxtaPa' hdaa.

jagannaqa SakvifSaD yaatvaVar caaDnakir, A.Aa. yaatvaD'ma/[- nagarIcaoAaV iSalpakvar naamadhar jagannaqa SakvifSaD va ivanaayakx maavarava icatal yaatvaDfalma/naamadhar jagannaqa SakvifSaD hl pastakioAahta.

ma/[-ta SaakviharI, maSaharI haNabaratar bakvri, svalT haD va vaatanakuulta sabagaR AsaNaar dkmalaakir dSapaDdekx lakakypaNa Aahta. {VagaDalyaSal salNala va paDnaadyal ASal 14 pastakotyaaNlilaihIal va pakvaiSata kibal Aahta. 'saivacaar sahaNal/ malaa saitaSa idIaa. tyaanal maJyaatala naayakx malaaca daKaivalaa. malaa taapakvaiSata kirayalaa laavalaomaJachocaalavaqastakx'12 'Aapalyaa yaSaacaN/lyala dDvala zvaNyapakaa [tarahal kxlaraN/lyaan/hi Aayalyata yaSasval vhaalvava paSaa kmavaava yaasaazi paat itaiDkxinaBala dta raihIaoAapalyaa ipaya patnalca/NaNa vata vaKxI yaN/lyal Qaimakx ivaiQanaNalKvrtaa, pastakx pakvaSana kvrjna lakvaDabcsadla {GaDcahavaa yaaba_ la zama raihIao3

saayaa Baartaata Aayaa {tpaadnaaBaizi (difaNaa, saayaaPaasaana) ekx paaka
naava mhNajaivakvaohaya. ivakvacyaa {tpaadnaaBaizi svata:cacekx sqana inamaNa kibaAahoyaa
ivakvacyaa kvaKaanyaal sacjvaata 1952 saalal Eal.kSava paKvkr yaanBa kbal va Eal.
gajananarava paKvkr yaanBa ekx yaSasal baDha tayar kibaogajananaravaBa kma-caalao
saatBa' hAatmacair-a paasaad Aaho

jyaayaa paKvkr kba haTbaapayavarNapakx haTba' mhNata jgaata saavaa sqana
imalivaladyaa 'AaiKvD' caonamatackvata haTba laa[nacaqamaKa iva\$ la vyaKvTsa kvata yaanBa
'[Dial, AaiKvD AaiNa mal' yaa naavaacyaa Aatmacair-anaAfvaT laakvipayataa imalivalal. tyaaBa
' {Vajakx hakaarcal mal' hAarazi maNasaanBa {Vajapaya havyasaazi pastakx ilahilao

• **Anrazi {Vajapatala mahta :**

Baartaatala laakvBa {Vajapatal mhTbaohNaja dTaTa, ibalaa-hi dano naavaqaanakyanao
maihta Aaha tyaacabaratar gajaratal, marvaadi AaiNa isanBa laako mhNaja {VajakvkrNaaro
paaka laakx hi QaarNaa pa@kvl Jaalal AahBaartaatala kvatyaahl gaavaata jaa, tapayavasaaya
kvkrNaara gajaratal/rajasqaanal maNasa naahI Asachata naahI. maBa, baBa/haa kvakvxtaa Hya
maayaa Sahratala Anakx pakvaracal dkvanaayavasaaya yaanBa Aaha.

rama baKaaNal saarKaccha[isqata {Vajapatal Aqalyaa 'GacBararI' yaa Aatmacair-aata
isanBa maNasa ha {Vajayavasaaya kvkrNyasaazica jamaalaa yaaayavasaaya tyacyaa r@taataca
AsataachamaDhata. paNa yaacabaratar jgaata Anakx Baartalya va par dsaal {Vajapatal idsataata.
16 vya Satakvata fica, paataja, [NalSa laakvBa {Vajayavasaaya sacjvaata kbal.
ibaTisaayaa '[sT [IDyaa kvba' nabaar Baartaavar 150 valaerajya kvba kvahl kvL tar Aaa
jaga yaa kvba cyaa AiQaa-yaKaal al haa

dsaa mahayalanaf japaana, Amakina {Vagatal vaaZlar Aataa Amakubarakar icanal, kxadyana, Baartalya {Vagatal jagaata paika galal agjanta Aahra. kxakva kxaba, mayakiasaafT, vaafa maT;- samasa/lyaini la/hr, maKDanal D, fiaD;- TacaTapaosana yaa kxan/aaaf {IaaZala mazmazya dsaa {IaaZalapakaa maazl AsatayaaZdyaadAistatva tayar JaalaaAaho [NAD/saarkyaa dsaa Baartalya {Vagatal tapal la rajakvarNa ifxivalyaacal Xanataa zataata. IaaD-svaraja paafa, ihDyha baal/laXmalinavaasa imaala hdaapal la savaata Ealmat/lyataltya yaadlta nakmal Agasar Asataata. jagaatal la ba/yaaca GaDamaD ho{Vagatal inayal/afa kxirta Asataata.

• **Anrazi {Vagatal Baal/laKra:**

ApaNa yaa sava-Anrazi {Vagatal/ya cair-aaaf Aatmacair-aaaf livacaar kxbaa tar tyaa/avar paal/saihtya inamaNa JaalaaAah,ohata AahBaartaata TaTa, ibalaa/haar daSal, Ahaal, imaala,ijal/la, isaba/nayaa, gaekvl jafa ASal Anax GaraNal kxayarta Aahra. pala tyata jamSazjal TaTa, jacAr.DI TaTa, jal.DI.ibalaa- Aaidtya ibalaa- Qalr]Baa[-Ahaal, vaalacaD/daSal, rampasaad gaekvl Aadl ya@tal/af barca ilaKaana JaalaaAahorannaqa gaekvl '[IDyana e@sapa' maLdar [Dutal jafa 'Ta[nsa Aafx [IDyaa' maLqaisald Aahra. yaa pakvaSanaaf/ibar/ica inayatakxai lakvaAahra.

saOyaacyaa kvaLatalla makisa Ahaal. Ainala Ahaal, laXmalinavaasa tasaca sailala imaala, kxarmat/ama ibalaa-naarayaNa matal;- AiJana paajal, ikxSaaoibayaaNal, Ainala Agarvaala yaaf/ ilaKaana hata AahDyjal tasaca ba/yaaca Baartalya Baal/af/hoi/laKaana Aahotyata paamaKyaanaoh/VI barakar gajaratal, marazi, ba/af/ al Baal/af/hoi/laKaana AahokvarNa yaa {Vagatal ba/kyakaa yaqaAahyaabarakar [Dyjal laknaaca paika Baartalya Baal/af/Baal/af/af hata Aahmarazlta tar Anraadkxak/fix/aca Aaho

{Vagpatal} j alvanaavar sakaa lakna kxrNaayaa galtaa iparama yaayya 'ibaiJanasa maharajaAiNa 'ibaiJanasa IajalDsa' yaa dara pastakvabararazlta ASaakx j afa yaanANaanaadna kbaAho

kvahl {Vagpatal} nasatyaa svata:cyaa fxyaVaca ivacaar na kvrtaa laakvayya savaayalla ivakvasaaca ivacaar kbaa ASaa {Vagpatal} laakvayya mnaata, tyaatyabarar kvma kbaayaa laakvayya mnaata ekx Aadr AsataoAiNa yaatal tyaatyavivalay lakna kbaa jaataoASaa qadyya laakvayya/jaAr.DI.TaTa hqanaka haya. jaAr.DI} barlca pastako ilaihlal gal. Aar.ema laalaa yaan {Vagpatal} lakna kbaAhotyaa/jamSaTjal TaT} 'For the love of India : The Life & Times' hqastakx tar jaAr.DI} 'Joy of Achievement : Conversation with J.R.D.Tata' AiNa 'Beyond the last Blue Mountain' hl pastakolaihlal Aaha

marazlta tyaan} javalal pahNaayaa d.ra.palDsa yaan} 'jaAr.DI. ml pahlalaohocair-a ilaihlalAahotasaca paamaadl SaanaBaaga yaan} 'jaAr.DI ekx catacs-a manasid' naavaaco pastakx ilaihlalAho yacbarar sabalacal} jaalava yaan} 'jaAr.DI. TaTa' tasaca '{Vagpatal} jaAr.DI.TaTa' hDa.Salaja kvL qatvasaca 'jaAr.DI. TaTa' hSvata ganaU yaan} pastak paisad Aho yacbarar sabalacal} jaalava yaan} 'jamSaTjal TaTa' yaan} vyaatalica-na ilaihlalAho

TaT} ibal} hl pastakolaihlal gal Aaha ibaiJanasa IajalDsa, ibaiJanasa maharajayaa pastakvabarar bal.kihal} A rear legacy : memories of B.K. Birla hqastakx pakvaiSata JaalAho

kirkio ibalaa-yaaloo 'Brushes with History' naavaacoo Aatmacair~a Aahdar tar]Na yaSa
 ibalaa-yaaloo 'On a prayer' hqastakx AahoAaidtya ibalaa-yaaloo GaraNyavar 'One day at
 a Time' naavaacoo pastakx paisald Aahoyaacabaratar marazlta SarScad]yaakal ayaaloo ibalaa-
 kihalal {Vagacal AaiNa kUilad} naavaacoo pastakx ibalaa-GaraNyacal maihtal dtao

jyaaloo/Sanyaatatal ivaEva inamaNa kibaASaoAjalal ekx naava rihNaj aQalr]Baa[-Aalal.
 tyaaloo/Isqaalalaa 'irlaayaSa/{Vagasanal} Aaja jagaata naavaajalalaa AahqaNa Qalr]Baa[-Aal/
 sac]vaatalaa paat]paalal ATD/MrhNatal kama kibaASaoAja yaa Qalr]Baa[-Aal/ barlca
 pastakoolihlal galal Aahta. e.jal.kRlamatal-yaaloo/ 'Qalr]Baa[-Jama' naavaacooair~a ilaihlao
 Aahoyaacooarazl r]paalal Aahotyaacabaratar idvaakx baqaT yaaloo/ 'Qalr]Baa[-Aalal' naavaacoo
 cair~a ilaihlaoAahorval]kvaahoyaaloo/ 'Qalr]Baa[-Aalal' tar idnakx paDyaa yaaloo/
 'pa]Yaaqaacal paitama Qalr]Baa[-Aalal' hqastakx ilaihlaoAaho'ibaga baJaar' cacikxSaa
 ibayaalal yaaloo/ 'It happened in India' Aatmacair~apar pastakx paisald Aaho

jagaitakxkxNaamaLugjaga jvalL AalaoAahotacekx mazoKaDdanalaoAahoASao
 rhNataata tyaalooLca {Vagatal]yaaloo Baartalya naavaal]har par]sal {Vagatal]vaal/
 saaihtyaasaa]Natal la ivacaar ApalNa kiba paahjaoAaja jagaata Amicokma k]pa]yaa Apalao
 vacasva zQ]na Aahta, tyaacabaratar japaana, kvadyana, icanal, jamaal [. k]pa]yaa Aahta jya
 jagaavar rajya kirta Aahta. ibalaa ga]Sa, vaal]na baf]o, sTlvh jaal, lakmalinaasa imakala yaa
 vya]tal]vaal]har mayak]saal]T, kvakx, janar la ma]Sa, samasa]l]saal, vaal]T id]snao]vaal]amaT-
 [. {Vagatal]jagaata paaya pasarivalaoAaho

yaata saraiQakx kvall Eal]ma]tyaa yaadlta {ccasqaanaavar AsaNa]yaa ibalaa ga]Sa
 yaal]vaal]har barca ilak]Na k]ba]ga]Aaho

tyata ekx 'haD-D#vh' naavaacaopastakx Aahojalbarakar jagaatalyaa ivaivaDa Baalvaat/
 tyatyavar ilaKaana Aaho'saacaopaika mairyaoyaa/ 'maD [na japaana' naavaaca
 cair-alaKana kibaAaho'Apala' kyaalcaopika istvh jaajya yaadnakitaca inana Jaalao
 tyadAatmcair-a tasaca tyatyavarlla pastakolaopaya Jaalal Aaha marazi AsaNaaro
 paisad saMakxtaj&a Acyata gaDhaava Atala khataoyaa/ 'sTlvh jaajya : ekx
 JapaTilaca taPaala'naavaacacair-a laKana kibaAahovaalTr [sakksana yaadistvh jaajya'
 naavaacaopastakx Aahotasaca Amikolla sarjvaatalcaopaisad {Vagpatal hroI fvaD-
 yaatyavarhl barca ilaKaana JaalaoAaho'd ipaisa Tayakul' naavaacadyaatala ekx pastakx
 Aahojana rakxibar yaatyavarlla 'TayaTna' naavaacacair-a paisad AahobaTisa {Vagpatal
 ircaD-baasana yaadil 'vhjalna' {Vagasamb} paisad Aahotyaa/ pastako'losing my
 Virginity' va 'Business stripped Bare' hl paisad Aaha.

- **saraAaNa imkWa:**

yaa pakirNaata AapaNa {Vagapatal AaiNa tyaaTyah lakanaalaa spaSa-kirbaa. yaata ja o
ivaivaDa TpaAapaNa AByaasal adyaata sarjvaatal laa

➤ {Vagapatal mhNaj advaya? taAapaNa samjal Gatal acnaakirI na kirtaa, dsayaa gaalI
kirJna paBaa kmaivaNaara taag Vagapatal AsaAapalyaakIDe pahasaanaohNal agaatapana
AsaohNataanaa {VagapatalmhJ ag amatadaoAapalyaala j amata naahI AaiNa tyamaLokx
caahNacevaAaramal Aayalya taog agataata yaacal jaiNava Asataopanna tyamaagackWT
kirNyaacal tayaarI, naavalnyaacaa Oyaasa, inayaagana, Oaakva patkirNyaacal tayaarI, AaiNa
yaSasval habyaasaazi svata: laa Jaakul dilaayaa gaalI {VagapatalkirDAsaNaAavaSyakx
AahoeKaada saiqatalI la vyasaaya caalavalaogal AaiNa navalna {Vagacal inaimatal
kirJna taagaSasval kirNaogal o

➤ marazi {Vagapatal kvakasa mhNaava@ yaata AapaNa marazi maNasa mhNaj advakta? yaacaa
{hpaalo kirbaa AaiNa marazi {Vagapatal kvakasa mhNaava@ yabaabatacyaa ivaivaDa
Sa@yataa paDtaalal paahI yaa. maharaIT#ta rahNaara AaiNa marazi mayabaabal AsaNaara,
marazi baabNaara taomrazI AsaAapaNa mhNataomrazI mayabaabal nasaNaarqana marazi
baabNaaromaharaIT#kimbatal AsaNaardakx Aahta tasaca marazi mayabaabal AsaNaar o
pana maharaIT#baahio rahNaarokma-kirNaarbl laakx Aahta tyamaLomrazI maNasa
mhNataanaa AapaNa yaa saraAaNaMaha kirNaar Aahata.

➤ patal - {Vaga vyavasaaya AiNa marazi maNasa hogaiNata janta navhtasahsa marazi maNasa {VagaDalyata idsata navhta paNa Aataa ivaivala {VagaDalyata marazi maNasa yaSasval Jaalaa Aaho

'jaga hoAataa ekx valSvakx KaDNaalaoAahoAsaohNataata nhNajaca Aaja Anakx Badabab naT hata Aahata. paibaib, Baalabadihl kmal hata Aahata. jagaacaAajMa Aataa savaabazl {palabla JaalyanaoApalyaa ivakasaasazl maNasa kvaktiyaahl paibailla ilalaya vaavar kxrtaoAiNa tapalla Baalaa, saNIRal Aatmsaata kxrtaoPaNa Apalyaa Abyasaacyaa dRInaoApala jyaalNi mayabaal marazi AahpASaa {VagapatalDai Abyasa kxrNaar Aahata.

➤ {Vagapatal AiNa laiIata lakona hyaa ibanna gaalTi vaTtaata. iSakaxl pasatala maNasa {<ama saihityakx Asalaba idsataoPaNa {Vaga vyavasaayakx maNasa sahsaa saihityacyaa vaTca जाता नाह। eKaada {Vagax kxqa, kvadNaa ilaihta Asaba paNa hpaNa fvarca kmal. Acyata gaDbaasir KasajMkKacaSal saNala {Vagax saihitya Xacaatahl ilalaya vaavar kxrtaata paNa ASyaa vya@tal baavar majonNya[ta@yaa. paNa ekx cair-akxar nhNatal {Vagapatalcaair-a ha paihlyapasata vaacaxipaya pakxar haca. yaSasval {VagapatalnaI jaNatal Galyaaca samaja namal payatna kxrta AsataotyamaLuca {VagapatalcaI cair-aoyaSasval hatata. jaAr:DI TaTa, Cair]Baa[-Alaial yaabair-alakona marazlta AnakxnaIKbaAaho

paNa {VagapatalnaI svata:cao Aayakya, ivacaar gaNala kxrayalaa Aatmacair-aasarKacsadana imalalaoAiNa kxal svata: tar kxal lakona sahaya GaQna {VagapatalnaI mazyya pamaNaata Aatmacair-aal inaimatal kxal AahoEal. iva\$la kxmatayya '[DIal AaiKxD AiNa mal' saarKyaa Aatmacair-aalya patalvar patal inaGata Aahata. nhNajaca {VagapatalnaIAatmacair-a ha vaD:nyapakxar manavaNaara pakxar Aaho AiNa yaaca Baivalyakxalhl inaiScata {jjvala Asaba.

➤ Amarazi kvakta? tar jaomarazi naahita taomaga tactamal LI AsaUgajaratal AsaU
 paikistaanal Asaluhitar kvadyana AsaUjagaata marazi nasalvaar saardaaakx Amarazi
 yaa sadrata maadtaata. {Vagapatalya Saal patal-salvatala nahtao tar kvahl laakvadya ipaZita
 {Vagapatalya Saal patal-salvatala nahtao tar kvahl laakvadya ipaZita
 {Vagapatalya Saal patal-salvatala nahtao tar kvahl laakvadya ipaZita
 {Vagapatalya Saal patal-salvatala nahtao tar kvahl laakvadya ipaZita
 {Vagapatalya Saal patal-salvatala nahtao tar kvahl laakvadya ipaZita
 {Vagapatalya Saal patal-salvatala nahtao tar kvahl laakvadya ipaZita

Bartaatala kvaktyaahl maazyaa Sahrata gabaata tar marvaaDI, rajasqaanal, isalvatala
 laakvatala dkuanaovyavasaaya najarsa paDtalla tasaca tyaa Sahratala {Vagapatalya
 yaadlta hica Aadnaavaidsatala.AaiNa jaagaitakx ivacaar kvbaa tar jagaatala maazyaa
 Sahrata kvakx, papsal yaa Amirokna kupaalvaar saaral, paraaSaimitakx yaa japaanal AaiNa
 samasala/saarkyaa kvadyana kupaalvaar {tpaadnadmKaasa idsatala.yaa sava-Amarazi
 {Vagapatalya kupaalvaar Aahta AaiNa marazi malnasasazl mazoAahana Aahta

➤ {Vagapatala vyastatala AaiNa mahvaacohNajao{Vagapatala [tar papsalKal inavaRil
 nasalyaanoraad.vayakacata kvama kvrlao{Vagapatala dpaasta hataqalla tyataahl
 kvahl paitabaavana Aqalal paitabaa dSaivataataca. Amarazi {Vagapatalya lakanacaa
 ivacaar kvbaa tar svata: salvatala AaiNa kupaal salvatala Aatmacair-atmakx lakan
 hca paimekyanao{Vagapatala saihityakacalaa imL.Nalacohchaga. 'saaral' kupaalSal
 salvatala AikvAacairAagyaacomaD [na japaana' saarKal Aatmacair-achl yaa pakvarcal
 paaitainaiOakx pastakichaga.

marazi {Vagapatalya Aatmacair-atmakx lakanacaa Aazavaa GakyaAgaadr
 {Vagapatala dpaasta hataqalla kvama-AapaNa jaanatal Gatalao

{Vapatal {VaaSal saNala cacaakirta Asataata, inaNaya Gata Asataata, magaelSaa
kirta Asataata paNa saaihtya lakana hpaamKyaanaAatmacair~a yaa pakvaraSal saNalaca
Asalyaanaamarazi, Amarazi cair~aatmakx, Aatmacair~aatmakx lakanaavar {VapatalNal
Caa paDlalal idsatao

sabha:

- 1) nabr] javaahr laala, samaogarjjal Aaina naa.iva.kvr dMkr Ana Baartaaca Saada, kvairTnaoT la pakvaSana, panna30, Aa.3 [.sa. 1997 paRkxì 327
- 2) gaadhaabaoAcyata Aaina khhataoAtala, stlvh jadhja : ekx JapaTlataa taPaala, malotaa paibl aiSaha/ha{sa, [.sa.2011, paRkxì 150
- 3) ta-ala, paRkxì malapaR.
- 4) paayagaSavata/1{Vagat maharalT#: Baaga.1, Anata/pakvaSana, [.sa.1969 paRkxì 13
- 5) dhnakx laakusa-aa 24/06/2014 paRkxì 8.
- 6) ganaSvataa, {VajakvaatitapaEcayaa- nalhara pakvaSana, panna30, paqamaavaRal [.sa. 2002, paRkxì paStaavanaa.
- 7) ta-ala.
- 8) ta-ala, paRkxì 25
- 9) ta-ala paRkxì 53
- 10) sabaDba.r., ekva naajharical khhatal, paitama pakvaSana, [.sa.1989 paRkxì malapaR
- 11) BaavaSavataa ra., ijalkllacatal jala AakvaSa (vaalacal/Thracal/tair-a), varda baesa, [.sa. 1985, paRkxì 3.
- 12) dSapaDokmalakvr, saKal malNasaaca sadra(paihIyaa ipaiZcyaa {Vajakvaacacair-a), Amya pakvaSana, [.sa.2006 paRkxì : Eaja tyaaCvkiiii
- 13) ta-ala paRkxì, paStaavanaa.

paKxr Na.5

marazl { VagapatalCyaa

Aatmacair ~aaCaalAaZavaa

pāstanaa:

paacayaa pakvNaata ApaNa inavaDlalyaa paaca marazi {Vagpataltyah Aatmacair-aaNaal pallA-
AaZavaa kvahl maLyaaTyah Aadaar Gataar Aahata. sarapaama Aatmacair-ā ha saaihtypakvar Aaho
kxI naahI yaavaca ivacaarvaNa ekvata naahI. Aatmacair-ā ha laIata AaiNa laIatatar
saihtyaacyaa salmarVarIla pakvar haca. saihtyakvRl banaNyasaazi laagaNaa%yaa kvahl gaNaal
patataa yaa {Vagpataltyah Aatmacair-āata hataDyaamaLU APA Na yaalaa ekx saihtypakvar mhNatal
gaNaal Car}. dsar ASadkoI Aatmacair-ā laKana kvNaalyaa vya>Ilaa laKakx mhNaaradkoI naahI?
yaa izkvNaal jar ApaNa Aatmacair-āāā saihtypakvar maanata AsaUtar saaihtyakva tyacaO
laKana kvNaalyaa laKakx mhNaalyasa patyavaaya nasaavaa. Anakx dilata laKakx tar
Aatmacair-ā laKanaatavI samaj aata laKakx mhNatal manyataa paaval aOahata tyamaLU Vagpatal
Aatmacair-ā laKanaatavI laKakx mhNaalyasa patyavaaya nasaavaa. Aatmacair-ā hGaarl laKakvaca
[itahasa Asalaa tarI tyacyaa maDMaltaha [itahasa jalvatvahaG]na, laKakvacyaa saaihtyakx
Aaaata spaSa-haG]na Aatmacair-ā yaa r]paata pakvT hataopaNa yaamaLUcha pakvar [itahasa
laKanaalaa javalcaaa vaatTaaotyacaarakar Anakx paa-a, pasaha/Isahadi, AlaKvirkv/sarL Baalaa
palla sava-satyaaalaa Car]na, yaavar]na ha pakvar tasaa kvadlvI yaa pakvaraSal javalcaaa banataacpalla
kvahl vaNa, kvIpanaivalaasa yaa baabal saadla paNa mhNata kvadlvIta ‘Aatmacair-āatmakx
kvadlvI’ ha ekx pakvar AahoeKaava laKanaalaa saaihtyakvRl mhNataanaa itacyaba_la kvahl
ekx AaDaKaazvatala idlaOahata, yaa AaDaKyaahitaNa Apaal Aatmacair-āOahata kvaa yaacahl
Apalla AByaasa kvNackvmpaapta Aaho

marazi {Vagpataltyah Aatmacair-aaNaal AaZavaa Gataanaa ApaNa ekx saaihtyakvRl
mhNatal tyaaNaal ivacaar kvR]. yaacabarakar yaa Aatmacair-āāā laSaal, Baalaa tasaca tyaaNaal maDMal
va tyaaNaal vhahta, samaj adSana yaacaa ivacaar kvR].

yaata {Vagapatala Aatmacair-aatala baabalcaal paicaya, Aatmalakanaamagal la Balukka, ivaivaDa
 {Vagapatala Aatmacair-aabalcaal kxrNa, {Vagapatala {Vaga sac} kxrtaanaa Aalabyaa Asakya
 ADcaNal, ivaivaDa ADcaNal tyaaNal kxbal maata, imalalaboyaSa, {Vagapatala AsaNaarO
 saamaajakx Baana AiNa yaa Aatmacair-a lakanaamagal Balukka, tyasaazi imalalabosahayya,
 Aatmacair-aacal saamaajakx inakxD yaa savaal Apalna AaZavaa Gakkar Aahata.yaa pakxrNaata
 Aatmacair-aata vya@ta kxbal Aatmityacivacaar yaa maayaacaahl ivacaar kxrNaar Aahata.

savasaalarNata: saSattana dano pakvarokkx baajatao pahlyaa pakvarata saSattakx
 laakx&aata nasalaba eKaada galyikNal eKaadi A&aata salNaa paamca pakvSaata Aalatao
 AiNa tyacyaavar ivalayaacjpa ivaivaDa AgalyaNal pakvSa Takxtaao saSattanaaca dsara pakvar
 mhNajac palaba Asalabyaca galyatala AaSayyaca va tyatala ivacaarsarNalca kxahl ek navaa
 Anvayaqa-laavala daKaivaNaoyata yaa ivalayaavar Agaadr saSattana JaalaaAsata tar saSattakx
 dsalyaa AgalyaAByasa kxrjna maDMal kxrtaoikkal tasacsattana Jaalaaasaladar samakwa
 ivalayaacalAaQaar Gata maDMal kxrtaoptyakx lakakx ha kvatyyaa naa kvatyyaa maSaltatal tayar
 Jaalaba Asataao tyaca jalvanaakxDopahNyaca svata:caa Asaa dRTkvaa Asataao
 jalvanaivalayak xdRTkvaa mhNajadlakakx kvatyyaa maLyaaNal svalkar kxrtaactaodRTkvaa
 jalvanaivalayakx dRTkvaaLuca lakakx jalvanaaca Aqa-laavala Asataoikkal naa jalvanaaca
 Aqa-laavala lca saihthyakRmaOyomh<vaacal gaalAsataoptyako kxlaavala/jalvanaaca kxahl
 ekx Anvayaqa-saahla Asataao

lakak xjar Dabsa Asata tar tyacyaa Baaratil caalanaayaa saamaajakx, rajaklyaa,
 saakRakx AiNa vaaD.vayalna calvalinilicyaal dRT AiQakx vyapakx halyaal Sa@yataa
 Asataosaihtyacaqayajna hcsalya-laa Qa@kx na laavataa Eakz tar jalvanamaLyaaNal svalkar
 kxrNabaga.

yaa pakvNaata paacahI {VagapatalIyaA Aatmacair-aata Aalabyaa kvahI ma_yaaAaI taLnaatmakx
 AByaasa kvayaca paayatna kvbaa Aahpaqaimakx mahI tal nhNatalyaa paaca Aatmacair-aataI AaQaar
 GaQna tyaatI la msa_yyaacyaa AaQaar Qyaa pakvNaacal inaimatal Jaalal Aaho

marazi {VagapatalIyaA Aatmacair-aataI AByaasa kvrtanaa Apalla saSaanaacyaa
 dsalyaa pakvaraca vaapar kvrNaar Aahata yaaQ{VagapatalIyaA Aatmacair-aataI AapaNaasa {palabla
 Aahata va tyaa pastakvIyaA AaQaaravar Apalla ekva naryaa ivacaarahaI vaT dkaar Aahata yaa
 pastakvIyaA AaQaaravar Apalla ekva gaRtakIByaacQ<ar Saadalyaaca paayatna kvrNaar Aahata
 AaiNa yaa AaQaaravar samaj apayagal gaQIvaI {hapab kvrNaar Aahata

yaa pakvNaata Kaal al la maQApalla paahNaar Aahata.

A.ki	tpaSalIa	paana ki
1	paStaavanaa	167
2	Aatmacair-a ekx saahI tyapakvar	170
3	inavaDI abyaA Aatmacair-aataI kvI aatmakx maI Saal/ saadIya	172
4	inavaDI abyaA Aatmacair-aataI Baavaa	182
5	inavaDI abyaA Aatmacair-aataI Saal	184
6	inavaDI abyaA Aatmacair-aataI samaj akx AByaasa	187
7	[EvaracaA I Qal/ zana	190
8	saSkIar	192
9	iSaKaNa	195
10	baal apalla	197
11	paahI tal kvmaI	198
12	Aatmacair-a kvI ilaiIa	199

13	{VagpatalNyA Aatmacair~aacal maDMal	206
14	{Vaga, vyasaaya sac} kxNyacacxarNa	208
15	AadSa vya@talNa/sahvaasa/magadSana	209
16	{Vagababagal kxNa	210
17	{VagakxNyA samasya	211
18	AatmhtyacaDvacaar	215
19	sadNa	217
20	SabdakNa, sahaya	218
21	saarSa/AaiNa inal/kNa	220
22	sadNa	223

Aatmacair~a: ek saihthyapakxar

vaaD.vya pakxar makxata: dta pakxar caoAahta, IaiIata AaiNa IaiIatatar. kxqaa, kxivataa, kxadNa/ yaSarKaqaItaBaSa@talnaGanma JaalabaD.vya IaiIata tar Saas-alya lakanaasaarKao IaiIatatar pakxar Aahta panna yaa daGaNyA salmarYaarIla cair~a, Aatmacair~a yaDyaba_la ivaivala mataoAahta. Aatmacair~a ha vaaD.vyapakxar nhNata kxhIjaNa manataata tar yaata kxqaa, kxadNa/IsaarKaolailatya nasalyanaokxarNa dta kxhIjaNa tyalaa saihthyapakxar manata naahIa. vaaD.vyaacyaa XacamaDyoivaivala vaaD.vyapakxar hataaLNa%yaa lakakxar/ kxal, kxqakxar, kxadNa/ kxar, naTkxkxar, laGairabaakxar Asosana/ aojatao par taDikxal svata:caca cair~a ikNa/ Aatmakxanapar majakxUilaihNa%yaa vya@talIaa 'Aatmacair~akxar' ho sadNa laavalagatao

eKaVa vya@talnaoI aih laboAatmacair~a vaaD.vayalnadRya Eaiz djaaazr laotarI tal vya@tal
 'Aatmacair~a' ha vaaD.vayapakvar hataaLNaara lakakx zrta naahI. mhNataI AsaohNataa yataokI
 Aatmacair~a ha ekx vaaD.vayapakvar manalaa jaata Asalaa, tarI taackivataa, kvqaa, kvadI, naTK,
 laGairahaIyaayha jaatalcaa vaaD.vayapakvar naahI.1

Aatmacair~a ha vaaD.vayapakvar rcanaa sakvapaasata meta AsalyamaLuca jalvanaacyaa
 paiaahata, patyaxapaNaooAistatvaata AsaNaari kvatatahI vya@tal, itacal [cCa Asalyaasa,
 Aatmacair~apar lakona kvr] SakvtaoAnyaa vaaD.vayapakvar hataaLNaayaa lakakvayha lakonaamaqao
 vaaD.vayalna paiaha jaalvaa Asataata. paia jar sakvta ivacaar kvbaa tar [tar laiIata pakvarcyaa
 lakonaamaNaooAatmacair~aBaTKI kvatI janatactar kvatI janata naahI. 'Aatmacair~apar
 lakona hbl ikxtal AasvaaV, Aqapala-AaiNa kvatipaiaahata iTkva rahNaar oAsa Sakvtaoyacal
 paicatal 'snaRaica-acyaa lakonakvnaoacakvnaaIaAataidIalal AahI

Aatmacair~a yaa pakvarabaabata {Vagapatal pavkvrhI tyacyaa saaihtya pakvar yaa
 AXapavarhI kvahI pakvaSa Takvtaata. 'ivakvtaoagaj anana pavkvr Apalyaa managataata yaavar
 Bar Takvtaanaa mhNataata. " hoAatmakvna kvritta AsataaIlekx gaatI mala satata jaalvata
 hataI kvI, saaihtyaatIa ha savaata AvaGaD pakvar Aahoyaa saaihtyapakvaralaa kvIpanaaSa>Icao
 pavI naahI, {IaT paayata/vaastavaacyaa SaRaIaa Aahata. [itahasasaarKaNaIlekx vastainvIz
 lakona Aahqana tyatahI satya ilahItaaIkvatari Aatmagaaavaaca ikvatI parinaDha paiaadhi
 hataIshaya Aahotyataal Aamacyaa {VagasaambapamaNaooAamcaa Aaptapairvaar maaza AaiNa
 snatpairvaar ikvatI vyaavasaiyakx pairvaar tar tyahIahI ivaSaala! AalabooAnabara AaiNa
 paahI laboqasaI/Balacvtyaatala ikvtyako xtar mahakvayha paibaacyahI myaaepaIakvDcatb
 pavkvr mhNataata kvI Saoti ekx zrvalaI/satyavayaha, ipayavayahaI/yaanasar ipaya vaaTca
 AsalsItya ilahayacalXhiNa "Aipaya satya AaiNa ipaya Asatya" hoakvnaIla ilahayacalvahi.

"savaaKhal maNha baabaavaaC yaa AadSa- {>lnasar yaa Aatmacair-atahal kvatlahl vya>xl dKavalal jaNnar naahI yaacal kvajal Gyayacal. tyamaLuyaa Aatmacair-ata jaC{IlaikalaM AahdacsarNastava Aahqana AayayanaNasgaL Nastava yaa Aatmacair-ata AalabaNahI." mhNajaca hatacaoraKala paZkvranaNlakana kbaAahqana ekx {<ana Aatmacair-a mhNaha tao manyataa paaval aAahO

Aatmacair-ata kvatnkxnaDMH/satlyI-

'patyax vaaD\wayapakvarasaazi {icata AaSaya, AiBaryaetal , Saalal, taNlGaDNa yaacaovaiSaIT sakuda ikvahal inayama Asataata. yaa inayama kvahal kvlaakRlcaekNha svar]paca inayamata hatao vaaD\wayapakvar vavavagaloAsataata kvana vavavagal yaa kvlaakRlcaovavagal yaa inayamaNl inayama hatao, [tar laiIata saih tyapakvarasatKaoAatmacair-a ilaKaaNacackvaTkvacSas-a nasaladarI laKakvacal kvatlvakx paSvabahal, janna, baalqana, tyacaa ivakvasa AaiNa jalvanaata GaDlaba mah<vapalla- pasajvI yaabaN sayangya maDMal AqaNaabaN idsatao {Vagapatal tyah Aatmacair-ata hl maDMal AahonasataAvtahaisakx vaNana na ilahIta mah<vapalla-pasajvI qaaDyaa Sabdava/maDMal pasajvI kvDI ekmkvava/haNaha vaac kvanaN {tkvza SaroT payavaNITkvata Aatmacair-ataN inaimatal Jaalal Aahch sarajana jarI {Vagapatal yaa ekvaca sadratal la Asalao tarI svabaava, Baalaa, kvatlvakx paSvabahal, imalalaba csahkvarI, Aalabyaa samsyaa, samsyaaab inarakvNa, imalalaba qasa yaa sava-baatalta iBannataa AahdyamaL pasajvI navaD, vyai@tarKvacaB ica-ana AaiNa ekNba Aatmacair-a lakanaata firKx paDlaba idsatao yaa Aatmacair-ataN sacjvata baiGatalal tarI Aqalyaala yaa gaalical jaNalva hatao paZkvr Aayalyacyaa {<araata AayalyakvDbaTsqa baGata Asataanaa, AazvaNalvaN {jalNal kvrta Asataanaa tyaaNl patnal tyaaNl Aatmacair-a ilahNyasa sacavataopaZkvrakvDoAazvaNalvaN Kaijanaa Aahqana taacya>x kvravaa kvl nakvayaa iWQaa mnaisqatalta tabatao

zaNadar sacjvaatal Iaa patnalnacubabyaa Aatmah tyacaa pasajha/cataartaata. pataapa pavaar kvat lalkx
 paaSvabatal ivalad kvrtata tar iva\$ la kxnta Aatmacair~a kxSaasaazi ilahl adacya@ta kvrtata.
 inargaDkvr pahlyaa pakvrNaataca malza yaatyabaratar Jaalabyaa vyavararata AapaNa kxsaofisalao
 gabaob saajhata panna natar kvat lalkx maihtaltatal navalna kvDI gatsvata.

Aatmacair~aekxklaa:

Aatmacair~aata lakakxalaa svata: Iaa makya paa-a banavatal lakana kvrayacaOAsatao
 Aatmacair~aata lakakx ikxtahl naahl mhNaalaa tarl ba/yaaca vaba tyacaa Ail aptapaNaa naahsaa
 haajna tyacaa AhBala Dakavataanaa idsatao pasajha/ inavaD hl tyacyaa vya@talm~vacyaa
 balasqaanaa/ {Baarl dktarl Asataoyatal vaacavapZtaoAapalal AavaDtal paitama {Bal
 kvrayaca payatna kvrtata Asatao ba/yaaca vaba tal taSal Asataol panna nasatyaa paitamainaimatalvar
 Aatmacair~aacacyaSa Aval a/na/ nasataoKarOAsanaar panna taucyaa Salaltatal rKaaT lacaivaivada
 pasajha/AaiNa vya>nica-ao vaacakxalaa baal/maarl Aatmacair~a/ ranaa, taucal inavacnaacal
 hatao/ Aatmacair~acyaa yaSaavar pairNaama kvrtata Asataata. 'smRica-atsaarKal Aatmacair~ao
 valaanar/ vaacakvayha pasajha/ { tartata tar ikxyakx Aatmacair~a/ Aal al AnaKxal gatal
 hosaajatahl naahl. Aatmastatalcyaa hvyasaapa/ Anakx nalrsa Aatmacair~agjanna Gataata panna
 tal Alpaayatal zrtata AaiNa mhNataa Aatmacair~a ilaihNad/Isatala kxlaa Aahyaacal jaiNava
 hatao

Aatmacair~aata lakakxasah Anakx vya@tal vaavarta Asataata. yaa vya@tal maNasa mhNatal kvSaa
 Aahta. lakakxanacna/asa mhNatal tyacaa/ BaDival abo/ Sana vaacavapZl mah<vaaca/AsataomaNasa
 mhNatal kvrayaa laaganayaa gaal/1, sakad/kaacyaa pasajha/ lla tyacaa/raaganagj adkvahl Aah/0
 lakakxacyaa Aja/na/ KaaT laca/ Aah/taad/ Baaga vaacavap/1 pakx/ D Gatao/yaata vyai>nica-ao/ <ama
 rKaaT/ Nyacaa payatna Jaalaa Aaho

inargaDikraraAaDIIa ragalT hataoAaiNa ragaacyaa Barata taqatnalIaahI AadDayacadaaAa[-
 Iaa vaiDIIaahI AadNaona AaraDIyaancekoidvaSal inargaDikr vaiDIIaahI icaDIIaAaiNa
 tyaaahI vaiDIIaahI tyaaahI cakk daKavahI idIal.Aatmacair~aata Iakakalaa Anakulla AsaNaarO
 caahIhova paitakulla AsaNaarovaafT AsaosarL vagalkirNa yaagya navho paitakulla
 AsaNaayaaahI kvaahI ekx baajaUAsataoAaiNa talcaa ivacaar hataMAaraSyakx Aaho
 inargaDikraraAaIekx maaz baahIkvamacakvama imalalaqana pasacyaa kumatartaaLudyaahI tyaca
 kvamata {pakAaTdar vhaaolagalaqana mhNatal tyaaahIvar Anyaayaca Jaalaa AsaahNataa
 yaktaar naahI.

Aatmacair~aatalIa GaDamaDI yaa Iakakacyaa vya>lgata jalvanaaSal saahIla Asalyaa
 tarI tyaaahI Aavaahna vyaapakx JaalaaqaahIjaokvamataatyaa, inargaDikraraAa vaiDIIaahI ragalT
 svaBaava, iSastabadd vaagaNaqaaakir, kvamataatyaa Garata idsaNaarI Baa{]baahI, inargaDikraraAaI
 taUlalal paaThariSapa, zaladar, pavaar yaahI madta kirNaaroima-a, Aapta AaiNa savaahI
 imalalalal patnalcal saaga yaa gaahI Aatmacair~aata mah<vaacal Balukva baj aavataata.

malNasaalaa Aayatyata Anakx pakvarcal, paahIalcal malNasaBaataata. naataahI kvatahI
 kvahI caahIhovar kvahIjana dikka dikkarAsataata. kvahIjanaahIlaAapalal {nnatal hataadar
 kvahIjana kvayama Aqalaaqaya Kacata Asataata. {VagapatalahI tar yaaca jaasta AnaBaava,
 paahI Aatmacair~aata ASal malNasaAapalyaalaa Baataata. Aa[-vaiDIIaahIpaahI, tyaaahIpaDIIaahI
 zsaasava-Aatmacair~aata idsataaqaNa tyaacabaratar {VagapatalahI madta kirNaayaa vya>vl
 idsataata. pakir, kvamata ho{Vagata vaiDIIaahI AadSa-manataata, pavaar Aa[+aa AadSa-
 manataata tar inargaDikr, zaladar yaahIlima-aaahI madta JaalyaacabacamaD kirtaata. Diokx yaa
 ima-abaratar tyacyaa baayakacyaa cakvimaluqaThariSapa taUlyanaahI inargaDikraraAaIaItaSaya
 vaa[-F vaaTtao

kxmatatya mamanaofixaivaloAahpBaavaanvaiDlaaTNaI kxryalaa laavata
kxmatatya paalDikxjaaj aarl kx]na saDlaotar inargaDikxatya saakar kxarKaanaadaranao
fixaivaloAahopavaarataDpala Anakx ihtaSa-aUAhta tar zaNadaratya patnalaca Aatmahtyaa
kx]na ekx pakvaroulkaata laaDlaozaNadaratya naela tar inargaDikxatya [naamadaraSaifKao
caafu/naom-a tar paZkxraaSaDula/naomca tyaatya barakar raihlaAaho

Aatmacair-aata lakakxacyaa Aayalyaatala GaDamaDi sajtavaar ilahtal [itahasa tayar
hataopalla nasataa tasaa [itahasa na ilaihtaa sajtavaar GaTnaamlyal lakakxanaoApalaa zsa
{naTivaNaocaafu/nyaa Sabdats/maDmal kx]na kxlaatmakxtaa AaNaNaomah<vaacaAahopatyakx
gaalita kvahlekx mama-Asalacpaihjaopasajha/maimakxpaNahataal lacpaihjaopavaar par dsaata
ima-aakxDogaaoAsataa, tapalla ima-aacaa ima-a maihtal nasataanaa pavaaratya Garaba_la vaa[F
baalatacpaNa tyaa pasajhalahI pavaar Apalal Saafu/ZLal dta nahita. AaiNa taocpasajhal
maDhata. kxmatatya Aatmacair-acyaa sacraatalaa tyaatya/imalalabyaa pairtaatakvaasahaI
hatao tar zaNadaratya paihlyaa pakxNaata imalalalabyaSa tasaca patnalcal Aatmahtyaca pasajhaI
idsataao

Aatmacair-aata lakakx va lakakxabarakar Aalabyaa vyaetal yaa [tar caar caaSaifKyaaca
Ahta paNa tyaatya ivaiSaifT kifaI {@talmaLuotyaa vaacakxatya manacaa zava Gataata.
Aatmacair-aata maNasaNaacal jaalva AsaNaifI maNasaotyatyaa ivaivaGa galladakaSaifT
Asaavala. vyasaayacal GaLakarqa@kxI JaalabcpaimaNakx vaDIIa kxmatatya Aatmacair-aata
idsataata tar lakakxacaogala daKaivalaayaa malal inargaDikx paBaavalpaNaomaDhata. pavaaralyaI
ihtaSa-aUAhta paNa tyaacabarakar Anakx ima-a AaiNa ikxlaaskx GaralyaaSal AsaNaara
PNaana/Itaoya> kxirtaata. Saftava tasaca tyaatya paZcyaa ipaZInal naoml marazi
maNasaalaa madta kxNyacaGaana zval ad dcaAarj ana namu kxirtaata.

kxqaa saadha Asataana itacyaadilla SaraTpayafa/vaacakvabaN {tkkza kxayama rahaval.
 Aatmacair~aatala vya@talcyaa jalvanaaba_la laakvaha/lba/yapaakxl maihtal Asataoaga Aatmacair~a
 ilaihtanaa laakvabaN {tkkza kxSaapakvao kxayama zvataa yaola. saadarNata:
 cair~a/Aatmacair~aata vya@talcaa janna, tyanaoGaalavalababalaana va tyapasatal tyacyavar
 JaalabasaNkar va tyacyaa jalvanaaca Jaalaba ivakvasa Aaina SaraTI tyanao jalvanaacaofSalTya
 kxsaqaa kxbaqyasaNMI [itahasa AapaNaasamao {Baa rahtaqaNa yaa naomalcyya paodtalta
 qaada badlahl vaacakvataa AakviYata kxr] Sakxtao' [Dial AaiKxD Aaina mal' cal sarjvaata
 iva\$ la kvamata yaaha/imalalalyaa jaagaitakx sanmanacyaa pasahaatal sadv/maDMal kxr]na Jaalal
 Aaho

Barmasaaz AnaavaSyakx paa~acsaihtyaalaa rjicaihntaa AaNataata. AqahIna AnaavaabaN
 tapasalaaN/ fvaabpaTogaLI kxr]na sa~vayeta GaDamaDI maDMyaa pahjata. Aatmacair~aatal
 paanakaAsatala Aaina AnaavaSyakx pasahaatal/ r/caba Asaba tar vaacakx vaacaayaca kxNALa
 kvrtata. 'kva~caalacsahaatal', '[Dial AaiKxD Aaina mal'. 'ekx Asataoabal Dr' Aaina 'hl
 Ealcal [cCa' yaa sava~Aatmacair~aata maDMalcyaa mayaelcabaana paal labadtsataokvataal pa~a
 AnaavaSyakx va kvataahl pasahaatal/GasavaDIyaasaarKaa vaat ta naahl.

dsarOAsaokxl laksanaatala inasaga~tasaca [tar vallana, saballana, mhNal, vaa@paacar,
 vya> mica~alna tasaca pasahaatal/ pa lakkvanaopaatal sadv/ vaa@yokxlaakR/casaaNly~
 vaaZvataata. par dsaata ima~a naalSalaSal Aari paDta galyavar zaNadar mhNataata, "kvarNa kvahl
 Asaba ikvahl nasaba, paNa mahasaagarata paDlabodara AadKohLbL Lekmkaasatal dU
 jaataata tasaca/AmcalVaalalVaalSala Aaina mal vagavagLMayalya jagaayalaa laagalaaokva
 gaavaata Asalaatarl ekmkaabohlaaonahl. caahlyaa Aazvalal {rlyaa, AmcalvatalVrIaMI
 naahl. Hyaa AfvAT dsaata mal Aataa ekxTa hataoAgadl ekxTa."

tar kvaNaacyaa idvasaana, 'kvaNaacyaa idvasaana mhNajacsacraTalaNupaakar] halyaacodvasa
 ASal sarasaaarNa kxlpnaa.' Baartaata lagnaasaazi maLagal baGaayalaa Aalyaavar sacjvaatalaa
 lagnaacajamaa taba maLaga babgaavala parta jaatanaa, 'sakvaLI babgaavala jaalyaasaazi
 Garabaho paDi aotaba mala inarap dta taa[-mhNaalal, "Eal, AaSaa saadukvasa. maJanaha
 mala saagaMaah,otatal [cCa na@kx palu-hakar." ekva saalyaisanamaNgaRsqaaEamal ha@
 [icNaayaa ekva AOlir tar]Naalaa idlaba ha AaSalvaeal. panna yaamaLamaanaalaa qaaDi {Baarl
 Aalal.'

gajanana paZkxacya Aatmaair~aata tar Anakx izkvaNal sabri vaa@yo
 AazLtaata.kxhl ivadivana laakx {Vagapatalari Baaduladar mhNaha Tikva kirtaata taba,
 " dval sarsvatalcaAnakx taqaakxiqata {paasakx {Vajakvaca {I laka 'Iakmalpaa', Iakmalpajuk',
 ASaa varkxNal gaada paNa Aatata Kaadaaal ivaSakvaNal kirta Asataata. paNa Garcal calla
 paDivalyaasaazi sarsvatalcyaa {paasakvalaa qaaDifiar Iakmalpajaa kxralca lagataoAiNa
 Iakmalpajuknaah Iakmalcal pajaa kxNyacal paa-ataa yabyaasaazi qaaDifiar sarsvatalcal pajaa
 kxralca Asatach samaja kxal Iakataca Gata naahI." patnalaa jaba paZkx Aataa vaa@ya
 AalaaSaachNataata taba tal mhNaha"vaa@ya taaba GataNalir kxnyaa manaaca AiNa inar]Vagal
 SarIraaal taacyaa Ahaaha vya>lmavata vaa@yaalaa iSarayalaa jaaga kxraah@ [takxl valao
 vaaLasaNJaNala sakvTasani daga hata kx]na AataSal kxNSaha/AiNa saha/sagaravar taar]
 AalalaMaahctani ... Kara paasa AataaN[traha paZosac] kxayaca Aaho.. taar]Nya
 AataSal sacj JaalahaX..mga jaya ikxal kva ha@naal." paZkx spaTvataoAaha tyaacabarar
 tacBaadulaSaahicyaa haajataoAaavata AiNa davar tyaaN gaaZ Eada AahomhNaha tao
 mhNataata, "svata:talaa nyaha AiNa kmatarta yaahI jaanva maNasaalaa ivaAmatahata hatao
 AiNa taSal jaanva Asalyaakacjja maNasa pagatalsaazi pajatnahI kxIla naahI Asaonaa
 paajvapaNaaTaa@

yaacbarabar dno va pa@tana yaavar tyaaAalivaEvaasa Aaho taohNataata, "paNa Sa@TI maNasaaca
saKvIpa Aiina isa@DI ya@tyaata jaSal inayatal AAla AsatactalWtaca tyaacal svana@AiNa patal-
ya@tyaata tyaacapa@na {Ba@Asatacpa@naata ilaihlabo@Naalaa TaLtaa yata naahI hca KarO

salar inargaDikxr AazvalNalya baabatalta, ' AazvalNalyaAgaNata ASal kxl tyaa zrvatal
zrlyaa idSa@zrlyaa kmana@AaNataa yata naahI. Ana@Nalya, kv@akucyaa, manasanmanaacyaa
AazvalNalya Aazvataanaa manaata gadgalyaa hataata. tar Aataa ijaca lagaama maJyaa hataata naahI,
ASal hi AazvalNalya jatarNatarI jaadUtaalaa Apalyabarabar Ga@na jaata@Aah@AiNa mal
taha@Nalya' tar kxanata Ga@Nalyaabaata, ' HyaanatarI mal pa@nata paDIa@ctaa@Nalya! {VagavyasayaacaM
jaga eKa@Va jaadgabar@na@Nalya@yavar ma@nalya GaalatalMAapalya naiSabaaca@vasa@Apalyaaca
ba@Mazita Aahta, holaxaata Aala@Nalya taha@ gaar]D kxbya@na@Na@JapaTial jaataa.' Asa@
nhNataata.

pa@na@ Ana@Aa {Vagapatalna@ Aalaa Aah@paNa kxanata, inargaDikxraba@pa@ nhNajadya@ba@
vyasaya hca.nhNata inargaDikxraba@DIIa tyaa@tya baayak@ba@ nhNataata kxl ta@U@sarI
baayak@ba@{Vagavyasaya hi tyaacal pahIal baayak@ba@. paNa zaladar ya@Nalya@pahl@pa@
ya@ta kx@Aah@ba@Asa@jar mal kx@al sama@na Aaladar tal mala@ AabKadKalla dta nasao
ds@yaa idvaSal iKaDkxIla Aalal kxl ma-a maJyavar najar@ba@pa@na@ va@ava. ca@L@sa
fx@Tala@na [Saa@yaa [Saa@yaa@Nalya@al@al@Mama@Nalya(?) kxayama ca@L@sa fx@Tala@tyaa dta
iKaD@yaa@ba@ba@myaa@dta raih@M@kaasa Baartalya sa@K@R@Ila Sa@ba@NaarM@sa@N@A@ba@ba@,
inalpa@pa, AspaSa@pa@ mal Ana@Aal@al@Nalya@Myaa pa@cahl Aatma@cair~aata Apalya@alaa ASal sa@di@ya-
sq@L@qahayalaa im@L@taata. yaaca barabar pa@sa@ba@ba@bya@tal@ba@ba@naa {<ama Aal@Aah@

pavaaravya Aatmacair-aata tar hl vya>xlivaSakto jaasta AaZLtaata. Aapalal Aa[-vaDIIa, baalKl
 sahkarl AaiNa ivaivala pasajanaIa vya@talica-aozLkypaNaosamao yataata. zaNadar ima-a
 naalSalaba_la mhNataata, "hdyaanaotaosavapaama hataa, naaTkwaalaa. ivaSakata: paayaigakx
 naaTkwaalaaKala [TVST Asayyaca. gaadyaabaratar naLyaaalaa yaa-aa, tasaa malhl
 baalDkx AanaMldhaayaa paayaigakx naaTkwaalaa Ajaba gajaba diunyata Kacalaogabaao
 Cibaladasanaalal marazi paayaigakx naaTkwaalaa gajaratal, [gajal naaTkwaalaaSalacaa sava-
 izkvaal rabataa Asayyaca." tar zaNadar KaDsal saanaasahlaala (pardsal jaalyaaca
 ivhsaa imLalyaavar), 'talva saanaasahlaalaMaJyaa hataata ekx sakka AavaNaata gaDlLaba
 baKalsa idlaMhNaalao"yaSasval haomal tyaaalpaTkona vaakul namaskar kuba AaiNa tyaaal
 inarapo Gatalaa. tyaaalpa paahlaNarNaalaMkarNa maNalalkvarcaa maJaa ivaEvaasa dR
 Jaalaa.'

iva\$la kvamata mhNataata, 'AamacaDIIa mhNajapatal ihTlar. kxDkx iSasta AaiNa jabardsta
 drara hl tyaaal vya>xlma<vaacal ek Kaasalyata.' panna tyaaabaratar 'QaNaIAaiNa sacaadi ho
 Sabd ekx-a naalaa naahla Asaa Aapalaa savasadarNa samaja. maJyaa vaiDIaama-a QaXata
 sacaadi kQalhl saadihl naahla AaiNa tarhl {<ama vyavasaaya kx]na daKavala.' Hcsaajalaa
 ivasarta naahla. inargadikrabaadiDihl ragalT Aahta, '{<ama Aacarivacaar AaiNa saNkar
 Asalabyaa Amcyaa Garata ekka gaal Bayakvi tapadayakx hata, tal mhNajaoBaa{nal
 iSakavapal svabaava. tyaaal saadhaaca para Asaa caZayyaca, kx dvasaPyaalhl lajama
 Kaalal mana Gaalaval.Aapalacsava-{Vagapatal honOyanavagalya Garatala Aahta. tyaaaluzaNadar
 pairsqatal vallana kvrtanaa, 'malaa valaatatal ekxda naval paaTI imLayacal. tal jar fiTilal tar
 fiTi@yaa paaTlvarca vala-kvaZayacalpaTlvarcal pamosalahl kQal AKKal vaparlal AsaMazvata
 naahla. maJyaa vaTyaaalaa namal takudca yaayaca tar vyaavasaaiyakx kxj aata Gar gahaNa Taklao
 tyaaal inargadikr mhNataata,

“jagabaDical vaB Aalal, tarI svata:caNvhtaGar gahaNa Takvayacalvahl. Gar hl ekvca jaagaa ASal Asatacokl ijaqacabhl h@kvanaDkikMkikSakxtaa. DakikMkivayal aahl jaagaa naahl, ASal pairisqatal yaQ]ca Vayacal naahl.” im-aabaratar paaTnariSapa taiUlyaacacinargaDikvraahl duka JaalaoeKadIsabr naatalvUtaVaha taocaatalvADNyacaa inalaya jaacataotyaaal aa ikxtal duka hataNvoraalaa za{]kx naahl. jyaacyaavar taacinalaya laadlaa jaataaotyacyaa Aatmasanmaanaalaa zca laagatacovaZv@kx.’ ASaa Baavanaa taoya@ta kvrtaata tar paSaacyaa ADcaNalvUraal akx banNaarocinargaDikvra jaabv sabakv@Tdar banataata tabv ‘mal kvDvaTpaNachsalaa ivacaar kvrayalaa vaB navhta. ‘jagaavaNkM maravaNvSaa pairisqatalta manaapamanapakaa Sa@TI kvahlhl kvr]na jagalvNvpairhaya-zrtalM

pairisqatalca@Nana kvrtanaa kvamata, ‘AadSa-iSaKakv@Nlekx ipaZI Asta@kV hatanaa, mal maJyaa Dabvyaahlvpaahlal AaiNa tarhl naryaa manatalvstaagata kvrNaNvaga Aah@Hyacal vyaavahairkx jaalva svata:laa patval idlal.’ mNataata tar kvatvyaahl pairisqatalta jagalvyaasaazi, ‘taacyaa paa@ata BakJ Asaba, Da@yaata kvsalahl laaja nasaba AaiNa taacyaa managaTata ija_ Asaba, tar tabvl kvzlyahl pairisqataltal maga- kvzUSakxtaa, Agacl kvzlyahl!’ hospalT kvrtaata.Aapalaohopaacahl {Vagapatal hSaar, kvlTalaUAaiNa AatmivaEvaasanaoBar laboAahta. zalladar mNataata, ‘kvnaaFkvata paa@sarahl Agacl dvaasarKaa mana idlaa jaataaostyaata idsalactar malvzalkvna vagaf@maskvra kvrtaata, malhl kvrta hatac@na mNatal dvaalaa AapalahlvNalvpaTval Vayacalvahl, h@maJyaa svabaavaata basata navhtaMtar pardSaata ‘mal Aapalaa sarL, marazi baalvyaacaa rakzakx baalNaara manata. ‘maJalM kvamca maJyaba_la baaba,’ ASaa ivaEvaasa baalgalaara.’ ASaosvata:ba_la mNataata. paa@kvratvya patnal Sakv@laa yaaba@kvratv@la {dgaar ‘vaabaeya? vaabaeya malvasaacyaa vayaata naahl...manaata Asatalv@T@ahr kvamata ikvahl ivacaarata AsaNyacaa ha jaackvmyaaga tabvl isvakvra laa Aah@aa, tyaatatal tabhalaa icartaar]NyacaNalvdana laabalv@AsaAahta.

inargaDikvraM/vaiDlaaM/ragalT svaBaava {calalaa AahO'kvaM/acyaa 'sar' sar!' naomlaa daKavalal idlaa, maJaa savaM/svaBaava, samaM/yaacaa ivacaar na kirtaa kRiM/ kRiNyaaacaa {taavalLpaNaa AaiNa AsaM/Na vaRi'. kvamtaM/AatmaivaEvaasa 'vaiDlaaM/Gaabarta AsalaaO tarlhl vaM/baM/ mal manaatal adM/kaM/ ivacaar tyaaM/ysamaM/maD/laM/taM/ivacaar kRiM/ta AaNalao AaiNa tal kRiM/ yaSasvalhl kRiM/jna daKavalal.' yaatala pagat hataM/yaacabaradar lakaM/avar JaalabasaM/Var hOuh<vaacaM/Ahta paM/kr, 'SaasanaapakaM/ kM/alkM/kaM/ paScaM/apaM/ndi paM/adaM/cao pairmajana haM/ SakxtaM/hi iSakvaM/Na ASal baalavaM/yataca mala imaLalal.' mNataata tar gaM/jalM/kaM/da 'jagaata kvatM/taM/hi gaM/ TakvaM/udasaM/okM/panaa AaiNa ivacaarSa>M/ ASalal kM/ TakvaM/ustataM/hi {payaM/ vastalM/hamaM/Na kirtaa yataM/odM/riM/kaM/ ivadaM/yakM/ ASalaa AaiNa Apalyaa kM/pakM/taM/raM/ Apalal inaM/za ASalal tar kvcaM/yaatalM/hi bagalcaa fiM/laM/rataa yataM/ AaiNa icaM/kaM/ataM/hi iSalpa GaM/dvataa yataM/taM/vasarta naM/hta.

{Vam/atalM/kaM/daM/ AatmaivaEvaasa AahM/AaiNa mNataM/taM/taM/yaM/vasaM/yaata yaSasval Jaalao Ahta paM/raM/ jM/taM/ 'sakvaM/L' paM/raM/ saM/zi ikM/haM/kaM/naM/haM/caa kvccaM/ mala Kardi kRiNyaaM/zaM/ jaataata talM/ kM/zaM/ fiM/saM/valaM/naM/ jaataa yaM/yaM/ ikM/haM/taM/ mala Kardi kirtaaM/ hotyaM/kaM/ KardiM/kaM/ksaM/haM/ idsaM/laM/ yaM/tyaaM/abaradar ivakM/icaM/ kM/saba, kM/laM/ tyaaM/kaM/daM/AahomNataM/taM/ AnaM/ksM/valaM-taM/baM/ kvM/kaM/caM/raM/zaM/adar Ahta. zaM/laM/daM/ : ' mal maM/yaM/ ivacaarSaM/zaM/maM/ hataM/ malaM/ KaaM-al hataM/, paM/kaM/saM/ kM/sakM/iaM/ AakM/saM/ zaM/laM/ vaM/gaM/laM/raM/ naM/hta. taM/maM/yaM/ paM/kaM/laM/aaM/ yaM/yaM/ taM/yaM/yaM/ daM/taM/laM/. AaiNaM/ tasam/uaM/laM/yaM/kaM/saM/ kM/sakM/iaM/maM/yaM/ paM/kaM/taM/laM/itaM/saM/ caM/yaM/laM/maM/lyamaM/panaM/ kvM/kaM/laM/kaM/laM/ vaM/haM/rataM/ gaM/kaM/otaM/riM/ jM/taM/ mal manaM/paM/asaM/kaM/ eKaM/adiM/ gaM/zaM/ zrvataM/taM/ talM/ talM/ gaM/zaM/ mal kRiM/jna daKavataM/naM/ mNataata tar kvamtaM/ AaM/yaM/ yaM/tyaaM/salM/ baM/kaM/naM/ JaalyaaM/raM/, 'maM/jaM/ tyaaM/baM/kaM/naM/kuM/kaM/laM/ {maM/ paM/naM/acaM/naM/agaM/ {paM/naM/acaM/naM/taM/kaM/ paM/naM/ KarM/ saM/yaM/taM/kaM/taM/ taM/maM/jaM/ svapnaM/ hataM/maM/naM/ taM/naM/ naM/ laM/ajM/ataM/ maM/yaM/ AadSaM-yaM/ >M/ laM/ saM/yaM/taM/laM/

vyasaayaabata zaNadar 'palla baakvi kharitalaVadi rajakarNa tasaca/hataVilbaavataA/
havadayaalnalal sava-kxahl jaaqabSaraTI mal zrvalaVhassa Jaalal hl naakori Aiina
kxakacal galamiigar! Aataa qaaDsaNkM@yalaUD irskx GyayacaAiina svata:caa svataA/
vyasaaya sacj kxayacaa.' tar paKkx 'saajanya Aiina sadBaava japatahl vyaharata caaka
rhataa yataVlta-va vaiDlaaVilpaLpaNaAacarNaata AaNaalNitaAiina mhNakata tyaatyaSal
ekida jaaDlaa galaba gaahkx kxahl pasacyaa dhaGaalmaLutaUlaa naahl. vaiDlaaVilpaVil
Aiina AacarNa yaamLudyatyaAiina tyaatya patyakx gaahkx/Ekx AdSya, malayama palla
kxakkar baVInamaNa hata AsaAAsaanta vya@ta kirtaata.

Aatmacair-aacal Baalaa:

vyaharBaalaa, Saas-a Aqavaa vaBaainakx Baalaa Aiina saahityakxBaalaa yaa Aqal yaa vagalpaNaanao
laKaata yataata. yaatala saahityakx Baalaa hl vaacakatyaa nanaavar pairNaama kxNaarl Asatao
italaa vaacakaba@mana vaLvalal pairvatana GaDvatal AaNaayacaAAsataoyata yaa Baalaca@i_YT
AnaBava saakaata kxNab@Asatao

Aatmacair-a yaa vaaD.waya pakvaracal Baalaa Aqalna paahlal tar [tar lailata saahityapakvarana
yaata vagalpaNa jaaNaraba. kvivataa kxNaara kwal, kxqaa, kvadhl ilahNaara saahityakx
yaakaa Aatmacair-a ilahNaara lakakx ha vagala Aahdxlaa, ikiDa, manarjaha, saamaajakx
Aiina saraca Xaatala laakx Aatmacair-a ilaihtanaa idsataata. saahijakxca paikatayaSa
saahityakvacaAatmacair-a Aiina eKaaVa KabaDUhasaca {Vagapatalcyaa Aatmacair-aacal Baalaa
yaata inaiScataca fir kx paDtao saahityakvaca Aatmacair-aacal Baalaa hl Alakvarpacacu Asata.
eKaaVa Saas-a&a, [NjinaArcal Baalaa kvatka@Asata tar Saatahaa [kvadhlBaalaa hl CaD
CaD va@yaaVil saapal, sarL Baalaa AahogarkxraSaal Kyaa ivanaadl malNasaaVil Baalaa ivanaad
inamaNa kxNaarl Asata.

' Aatmacair~aata vyaacyaa sa-arlta AsaNaarl mna:isqatal AaiNa dFRKvata sa-avannaavyaa valal-
 cyaa mna:isqatalpaka AaiNa diFRKvatapaka iBanna AsaNaalvabaivakx Aahchaca fir kx Sabdala
 inavaD kirNyapaasata hataomagaNal kvaLI GaDlatal GaTnaa Aaja Kalatal kvaZayacal AaiNa
 lakakvanaalvabala-jalvanaBar saNkarlta Jaalavyaa Baalata tal maDafacal, hica gaalT marzi
 ivalaNa.' 5 'lakakvacaasalTyapaal-vyai@tamava, tyacyaa vaaTyalaA Aalaba jalvana, tyacaa
 svata:kdop [tar maNasaakvDoAaiNa ekNaca jalvanaakvDopaahNyacaa dFRKvata , tyacal
 inavaDnaSatal AaiNa Baalaa yaavar tyacyaa Aatmacair~apar lakakvatalaa yakbaro]pa Avala
 AsataokvatalaAatmacair~apar lakakvatalaa Asa]pa Asataca.' 6

.....patyakx maNasaaca svabaava, ivacaar kirNyacal paodta vagavala Aahotyanaaar tyalya
 vya> halyaata fir kx paDtaopavaar isastabod va vyahairkx Aahta tyamaLosaakvaL'cyaa
 AnaavaSyakx Kacaaalyaalkisackvatal Aalalchtaqasajatal dSavataata. pa]kir ekx
 AadSa-vya>xl Aahta, tyamaLokvatsala va caalya vagavala caotaosal laodtaata.
 {Vagapatalvya Aatmacair~acyaa Baalaa ivacaar kbaa Asataa hl Baalaa paamaNa marazi Baalaa
 paamakvaanaoapar Iyaacal jaalva hatao

yaata marazi {Vagapatal hovaiva paatala Aahta. gajaanana pa]kir hokvataatal kvata,
 inargaDkir hom]leapavaar baaramataljalila kvatvatalcadar zaladar hda]gavamaDala
 AalabaAahta paNa savajala ho]ccaiSaiXata Aahta saahijakva tyacyaa baalvyaata paamaNa
 marazlcaa vaapar hataoAaiNa tyalaAatmacair~ahl paamaNa marazlta rkaTlaAahohosavajala
 vyavasqaanataj&a Aahta, vya]kyataAahta, savabaBarpatvacaana tasaca jaagaitakx Anaava
 tyalya paizSal Aahta saahijakva yaa sava-gaalTcaal tyacyaa Baalaa pairNama Jaalaa Aaho
 {Vagapatalvya Aatmacair~aal Baalaa hl sarL AaholaNa, vyalya Baalaa vaapar fixarsaa
 idsata naahI. yaata fixar pa]tamainaimatalcaa Baaga idsata naahI. lakakx svata:calopaitama
 sakvaratmkx daKavaayaca pa]atna kirta Asataao

Aatmacair-aata/Saal :

Tnar yaatyh matao laKaaNaa ilaKaaNaata/Ataril Asataoaa tag jaNavataotyaa laaca Saalal
mhNataata.tal inavaDivar Avalaada/AsataoAapalyaa vaavaaalyaa ilaKaaNaata/parspar talunaa
kx]na tyaa tyaa lakakva/Na/Sabd, va@yarcanaa, Alakva [tyaadi/Na/inavaD k]Sal k]bal tao
Saalal k]Ztaa yatao ASaa talunaa/tyh Aaina Baalata_lacyaa Aapalyaa &anaacyaa mdtalnao
Saalalivacaar k]rtaa yatao tar k]baao Saalalcaa Aqa-Aival/k]var Asaa Aah@ AsaohNataata

'sarasaamanyapalao Saalal hi saalal Aival/k]varpaodtalSal samanaaqakx maanaNyacaa
Aapalyak]Dck]la idsatal yatao tyaa/luoAival/k]varacal rita, paodta, lak]ba, QaTNal, ta/Na
mhNaj]aoSaalal Asaa Aqa-r]Z Jaalaba idsatao yaa/luca vaavaaalyaa lakakva/Na/Saalal,
yaadvak]lalna Saalal, Saahri Saalal, rana/Na/Saalal, vaastaravaadi Saalal, jaal va AaQainakx
Saalal Asa/Sabd/p]yaa k]baojataanaa idsataata.' Saalal lak]naata lakakvacyaa vya@tal/vaaca
Aival/k]var idsatao/tyaacal ivacaar k]r]Nyacal va Avalaak]na k]r]Nyacal Kaasa paodta

lakakx taSal Saalal, AaSaya taSal Saalal Aaina saaihtyapak]var taSal Saalal Asaoh/Na/h]g]aatao
{Vagapatal/tyh Aatmacair-aata/ivacaar k]baa tar saaihtyapak]var ha ek]ca Aah@AaSaama/tyo
fir]kx Aahop]na mak]ya mhNaj]ao lakakva/Na/ilaKaaNaata fir]kx Aahop]k]r]at/tyh
Aatmacair-aata mhNal, va@pa@caar tasaca Alakva/fir]kx Baalacaa vaapar Aahotar Eal/tyh
Aatmacair-aata paod]sal lakakva/Na/ va@yaoAahta. Saalalcal mhNal jaalNaarl ivaiva]ataa
baal/Baalata idsatao/p]na Aapalyaa {Vagapatal/tyh Aatmacair-aata baal/ Baalacaa fir]saa vaapar
naah].Aapalyaa {Vagapatal/tyh Aatmacair-aata/ivacaar k]rtaa jar] sar]a]Na sai]Sa]alta, j]gaata
i]fir]na Ana]bal banal/tao Aaina sa]k]r]Xama Aahta tar]hl svata: laa vya> k]rtanaa tyaa/tyh
Saalalta fir]kx idsatal yatao

paikyr Aaina kxanta yaalya Garl {Vaga vyasaayaca baal kxDUpaj al aqjabo kxanta ahaal
pairisqatalmaUovyasaayata lavakyr laka Gaalayaalaa laqalao tar pavaarayya Aa[naca
sac]vaatalaaca Satal kyrNyacaa maga-baD/kxibaa.

paikyr yaabD/Aatmacair-a [tarapNa jaasta vgaLidsatackxarNa tyaaN/Alakvirkx
Baalaa. jalvanta Anakx Qa@kiosahna kxrt tyaaN/Saalalna vya@talmkva GaDlaoAhojanyaa
sasNkaracaN/pazraKaNa va tyaacabaralar naivanyaacal AaZ tyaaN/lidsatacmNalaba taohNataata,
'Baivalyaaba_Ia maJacana svacC hatapNa Garatalaatmana ma-a idvasatMasa gaZU hata hatao
kxTiladyaa ivaBai>kxNacaa 'kva{]IMDa{]na' sac] Jaalaa hataa!'

kxantaalya Aaina inargadikralya vya@talmkvaata ekx paçalD/AatmaivaEvaasa AaZLtaoAaina
haca AatmaivaEvaasa tyalya lakaNalta idsataoAaacya yaalya/saarKyaa paikatayaSa haTNa
{VagapatalNaao mhNalaba, taacyasaarKaa haTNa vyaavasaayakx habyaacaosvapa kxanta
lahanavyaata baabala daKaivataata tar Anakx ADcaNalNa/ItaD/bta inargadikyr pairvaaracal pall-
maihtal dktari 'Anahtaya-a' satalr inargadikyr pall-kyr] Sakxtaata.

pataapa pavaarayya Aatmacair-aata Alakvirkx Baalaa idsata naahI paNa vya@talica-adyaah/IZLkx
rjvialal Aahta. Aa[-Saardabaa[Na/ItaovaVapalzacal {pama dtanta tar vyaharI vaDIIa,Aapta
Aaina BaDlabaSarata%hcaDakx yaalya vya@talmkvaacaqalalCaEya CaEya pasajatala taoya@ta
kxrtata.

paikyr, inargadikyr yaabD/ivaarcaa paçalD/ivaEvaasa, kxantaalya Aa[-vaiDlaar/cal EaDca,
pavaarayya/imalalabaa pacagamal ivacaaraba/pazbal tasaca yaa savaaEal svata:cya managaTavar
Asalaba ivaEvaasa yaa gaDl tyalya Aatmacair-aatala idsatal yataata.zaladar par dsatahI
Aqal adrtalirvaaj paal tanaa idsataata.

Aatmacair-a ha vaaD. mayapakvar ranaa sakudapaasala meta AsalyaanaLca jalvanaacyaa paiaahata, patyakaNaAistatvaata AsaNaarl kvatatal hl vya@tal, itacal [cCa Asalyaasa, Aatmacair-apar lakana kvr] SakxtaOAnyaa vaaD. mayapakvar hataaLNaayaa lakakvacya lakanaamagaOraaD. mayalna paiclaa jaalvaas Asataata.

'Aatmacair-apar lakana hbl ikxtal AasvaaV, AqaaNa-AaiNa kvapaiaahata iTkula rahNaaro Asa SakxtaOyaacal paicatal 'smaRaica-acyaa lakana kRlnaOacakvataAaAalala id latal Aaho,

Aatmacair-atala kvlatmkta:

AatmainavaDnaatala GaTnaaCAlinavaD hlhl ekx pakvar Oronaa'ca AsataOGaTnaaCya inavaDImaOyao ek xsakhl AavaSyakx Aahosala Qar]na inavaD kvrNaoyacaa Aqa-hvaNaZVZlatal nakvadao Takula dkaNy/inavaD lacyaal aa mah<va dQ]na maDMaM

..... AqaaNa inavaDlacyaa {VagpatalCAl Aatmacair-aoaacataanaa tyaaAl inavaDlacyaa GaTnaaCya ekx sasakataa idsataosara-Aatmacair-aahOyactar ekva pasajvatat/cyaa paZcyaa pasajvatat naal jaadlal jaataoAataa paZokvaya hl vaacakvataAl {tkvZl yapaokvayama rahtaqalla yaata AnakuLa pasajvatat inavaDlcaa paBaava idsataaOiva\$ la kvnataatyaA Aatmacair-aata tyaatyaA Baavaacal baajaljacsal spaT hata naahl. inargaDikvr Aqalyaa dalaacapaadSana kvrNaar pasajva Takxtaata palna [tar Aatmacair-aata ekx, dano caarcaOaSaar Kaofiar maazyaa nasalNaayaa dalaacapa pasajva/Aatmacair-aata idsataata.GaTnaaCAlinavaD kvrtanaa lakakvacal baajaluhadMaayaa pasajvatat rucaba idsataqalla ekx pakvar dasyaBaavakvica AahOvarNa yaatata lakakvacyaa {nnatalcaa maga-paamakvayanaqaba Aaho

'cair-alaKnaata kvalakina paalNyaacaa maKya {_sa cair-anaayakvacyaa vyai@tatvaacaa
ivakvasa kysaa hata gaba hodaKaivaNacha hata. cair-anaayakvacyaa Aayakyaatala inarinarLO
pasaha/yaakina saahalaalohNaj adyaacal tyacyaa svaBaavaavar kysaa pairNaama hata gaba va tao
kysaa Aakvar QaarNa kvr] laagalaa hAapaAapa patalta hataQ,

kvadNita jyaapamaNa pasaha/Isahadi yaatala naayakvaca svaBaavaivakvasa AapaAapa patalta hataO
tyapamaNaAatmacair-aatahl pasaha/Isahadi yaatala naayakvaca svaBaavaivakvasa kvLtao yaata
svaBaava valana kvrlta basalachi gaalla baba Aahoiva\$ la kvmata, patapa pavaar yaaha/lanapaVal
Baarl kvpaDyaacalAakvNa hatachi gaal tyaha/ kvmataacalvaDila va pataparavaacal Aa[-
yaahatala Aadlaqaa pasaha/Isahadi Aalal.

saihtyaac samajakta:

saihtya Aaina samaj yaacal Anyaaya saha/Aahosaihtyaac samajavar Aaina samaj acao
saihtyaavar namalca kvahl barva[F pairNaama hata Asataata. yaalacyaa kvLata valrrsapalla-
tar Saahalyaa,samaanaacyaa kvLata rjalkvNa-saihtyaacal inamatal hatanaa idsataoSaati
lakakx, vaacakx Aaina taoparta Asalal Baavaa hotanhl GaTkx samajakva Aaha.

'kvL AaSaya Aaina AiBarya@talcyaa paatalivarca Aaja saihtyaacaAakxana mayaidta
raihlaboah, tar tyalaa samajakx Aaina saakvRakx jalvaacal pairmaNadl paapta Jaalalal
Aaha. mhNalata Aaja saihtyaacaAakxanaka AiQakx ivastar laboAahQ,

Baalacal/InaDyaah mataolakakvacaoya>lmava samaj sapaka Asatao samajakx vaastava,
dalyataa, baalalakx, laknasvaatafyal ha maljaryabj AapaAapaca lakakvacyaa sajanaSalla
vyatalmavaacaa Baaga banatal jaataosamajakx Aqaanaosaihtya mhNaj aoyai@tpartvaAnakava
Galyaacaac taoya@ta kvrNyaacaavaatafyal Aaho

{VagapatalA Aatmacair-aaBaI ivacaar kxbaa tar hl paacahl Aatmacair-aaBaIyatmakx dRInao
 {<ana Aahta. sava-Aatmacair-aata samaajak xinyamaBaBaal ana JaalabaidsataoAiNa makya
 mhNajasaamaajakx caakxTIta rahitla Apalaa pairpalla-ivakvasa kirtaa yataogaavar savaaBaekmata
 AahosavaaBaata kvatTbaikx paaSvaBaal AahoAiNa hradavaoyaaBaI Barlabyaa kvatTbaal sava-
 saamanyaaBaalKalca tyaaBaI vaaZ Jaalal AahoGaratala vya@talBaBaapta, naataca[kx AiNa
 Sajaaarpajaaarl vya>lcaccaabaBaora[F saBaBaIimalalabaosakkar, cakvataBaI Jaalabal vaaZ,
 {tkWa-AaiNa sarataaarl AsaNaarl samaajakx baalBaakxl sarajana manataata. kvamataaBaIcaar
 nahdar caarSociva\$ la kvamata tayaar vharoAsocivaTtadar caar nahcaarSajalaaBaI Apalao
 baGalaVayacal(dana) vaBaI vaaZaval AsacnargaDikvraBaIvaatTaozalaadar Baartaata ya@na yaqal la
 [cCkvaaBaIvyasaya magaelSana kvNyaasa tayaar Aahta tar pavaar Apalyaa par dSal jaalaaBaI
 kvmaaaBaIbaalInabmalca paatsahna dtanta. paakvkv, inargaDikv, kvamata yaBaIIsadBa kvatTbaalaa
 paSapakaa jaasta ivacaar kxbaa idsataoAiNa mhNataa ekx-a kvatTbaal inakvD tyaaBaI
 AavaDicaa ivalaya AahokvamataaBaIvaDila haTbaBaIla kvangaarBaI Garatala kvatTbaalSaarKal
 vaagvakk dtanta, tar inargaDikvraBaI Garl iSakNyaasaazi zvalabyaa malaaBaI vaDila
 malaaBaI Kaca vaagvataata.pavaarBaI Garl tar samaajakx kvayakxyaaBaIInabmalca rabataa Asao

Aatmacair-~a ha saihityapakar [tar laiIata saihityapakaa Kaba inarala Aahovaivala
 Xacatala laakvabaIha pakvar hataalBaI samaBaI kxbaa AahovaNa yaata kvahl {iNavaahl Aahta.
 'smaBaIca-aaBaarKal {<ana laiIatakvBaI mhNataa jaalabal Aatmacair-aoekva baajalaa tar
 'JapaasarKacsvata:caovanaapar ilaihlaboAatmacair-~a dsava baajalaa, kvahl Aatmacair-~a
 AavaBaIbaakim kirta Aahta tar kvahlBaIvaacakx imalNabI maSkvIla Aahomga ASaa vaBaI
 jaalavataakvI jvaa Aatmacair-~a kvahl vaaD\myalna gaaBaIlaAaBaar Aahta tal yaSasval hatanta.
 vacakx ASaaBaI AavaBaI pakvaSanaacal vaaT baGataata tar kvahl saihityakx malvaonasaNaarl
 Aatmacair-~a gaca kvalaacyaa paDVaAaD jaataata.

Aatmair-akailhiao

sava- {Vagapataltyah Aatmair-aataha ApaNaSa/samajasa kvahl naa kvahl inaiScata
 imaLtaAatmair-a ilaihNyaamagaokxlaa tar AahopaNa ekx saamaikax ivacaar Aaho
 {VagapatalNa/cair-aatmakx Iakana BarpatUpamaNaata pakvaiSata hataanaa idsataqpaNa {VagapatalNa/1
 Aatmair-achl baavar maajalyaa[takvl Aahta, tyaal aa ivaivaQa kvarNaAahta panna savaata saapa
 vaaTNaara panna savaata AvaGaD saaihtyapakvar mhNatal barca jaNa Aatmair-aakxDopahataata.
 marazi {VagapatalNa/marazi maNatal {Vaga/vyavasaayaata {taravaa va [tar XacapaNaNaoyaahl
 Xacata tyacaa dbachaa inamaNa vhavaa Asaomanaapasatal vaaTtaoAaiNa mhNatala marazi
 maNasapaasatal dTjvaTNaara ha pakvar marazi maNasaalaa ipaya vhavaa mhNatal marazi {Vagapatal
 cacaa,-vyaakYanaata mataomDhata AaiNa tyaatya Aatmair-amaagabl ha {_sa idsataao

pataapa pavaar hoba/yaca vaba kvainaima<a pardSaata jaata talva tyaaNaAnaava tao
 Aalyaavar [taraha/saajaha jatakora]na jagaatala GaDamaDi, caajalyaa vaa[7 baabalCa&ana
 haQ]na saarNaa hataIa AaiNa yaa {_sanaca tyaaNa/[taraha/tyaaNa/Aatmair-a ilaihNyaasa
 parta kvactar Eaf. zaNadar mhNataata, 'naiSabaacalSaavaa dana manaasar KalpaDilavahi. TakvacalM
 ApayaSa, Takvacal inaraSaa, Takvacal har patkxaral laagalal. panna tal kvall ekx taatpartal
 gaat. [cCcyaa jaacavar mal parta parta paitakvha pairisqatalvar maata kvbal, mhNatala maJal
 gaat ilahavalSal vaaTlal." gaj anana paikvraah/vaya pairpa@va Jaalyaavar Aatmair-a ilahliao
 taomhNataata, "maJyaa yaa Aatmair-aalaa samaj aakvDha kvaya paitasaad imaLta taoml kisaM
 saajaha/paNa inaana savanya mayamagalya kvTiladil pasvabatal Asalabyaa vya>vllahl kmayaga
 AaiNa kvmainalza yaaNa/saajaha laBalal tar Apaaya kvahlhl nasatacevaZa baaba jarl {malatya
 ipaZInadyaafal/Gatalaa tarl mala yaa Aatmair-aacasaqakx Jaalyasaar KalvaTca!"

Aatmacair-a ilaihNyaamagaolakakacyaa BatakvaLatalaoAnaBara vaacal vaacakvaal tyaaTyah
BaivalyakvaLatalaTyaa zca Taltaa yatala. hahl {_sa Asatao

salar inargaDikradya mata'svata:cackxtatua isald kxrNyata majaa AsataoAiNa dsrlyaa
BarBarjna dtanaa ApaVahl samaQananaBarjna paavataoha maJaa AnaBara. tahl Hyaa AnaBaraata
saamal la vhaaMyaatal janta, vaTca, r]caba taGyaavaNkahlca naahl tar, 'ekva ibalDrca
gaal' vaacalyaaca AnaMachalaa Vavaa, nhNatal ha laknappaal tar iva\$ la kxanta nhNataata,
"jalvanaata Aatmanasa kxrNyacaa kxTUpasah/kuavar yaG] nayaokvatal naSyacyaa gatata
saapaDulayaopalla taSal kvaLvaB {dBalal tar maNasaanaomaJyaasaarKaoAaSaavaadl rahavao
AiNa payatnaal sakacal paatal kxral Asaoml mhaa, nahdasoampanaosaadja. Taca
saahMyaasaal Asacek CaTopastak ilahavaoAsaomlaa satata vaTU laagalaoApalyaa
AnaBaraakl fixyada imLal Asaocar nahocaarSaiva\$ la kxanta tayaar vharata. nahtarl '
paZcyasa zca magacaa Sahalaa' Asa kvatalarl Sahalyaana nhNatal zvala/ Aahcaal
magacyaaSalz] rstaa kxrNyacaNolama Apalaca kva kxr] nayao

AaNaKal kvahl mayaaalivacaar kxr].

- [SvaracaAiqalzana:

kvatalyaahl gaalical sacjvaata kxrtaanaa dvacaonaava GyaavaoAsaomhNataata kxarNa
tyaamaLugaalil sarLita hataata Asaa saQaarNata: saavaal samja Asataoaaistakx laakvaalho
paTta naahl paNa barca {Vagpatal dhaQama-manavaar Aahta tyamaLooApalahl yaa pakxrNaata

[EvaracaAiqalzana yaa mayaacaa ivacaar kxr].

{Vagapatal hōnaiScataca AaDaimkx ivacaaraAAsataata. satata naivanyaacaa Oyaasa Gata Asataata. saQaarNata: taQpacaganal ivacaaraAAsataata, paNa pacaganal mhNajacQva, Qama-na mananaarOAsaa jaackvaHIvaf samaj a AsataaAsaQaahO{Vagapatal hōQaar ivasaAaI rahNaarO nasataata paNa taQhtakx sava-dra mananaarOAhta. Qamatal la AinalT paQaa [tar aQvitaNaQyaanahI paTta naahIta paNa mhNatal taQaimkx naahIta AsaQaahO{SalyataataI ivaEva inamaNa kvrNaafyaa Hyaa {VagapatalnaI svabaLavar yaSa GacataI AaNaIaOAhopaNa yaata barcaj aNa naiSabaacal saqa imaLalyaacQmanya kvrtaata AaiNa CaihayaasakKao{Vagapatal tar yaSaacaQsava-Eaja draIaa dtanaa mal kvatahI naahI AsaQivanataapatakx mhNataata. gajaanana paQvkvx tar mahtvaakvaQvI ija_x, icakvaTI, pairEana kvrNyaacal tayaarl va [SvaracaQAIQal/zana Asata tar taQacal paQatal kvatahI rakalSakvNaar naahI AsaQhNataata.

'dra' hI AitaSaya vyaiktasaQaka kvlpanaa . manalya hSaa AsaaQivadvaana AsaaQ saiSaiXata vaa AiSaiXata AsaaQBaaba vaa catacaAsaaQIacaa vaa KanaSal AsaaQvtyakvacyaa manaata Avyaktacal AaQ Asataca. {Vagapatalvya Aatmacair-acaa AaZavaa Gatalaa tar ekx gaalQ paamkyaanaQaNaValal tal hI kvl jarI sava-{Vagapatal hōQayaSal la AsaladarI Aqalyaa yaSaata naiSabaacaa Baaga AahQ dQacal saqa AahohI gaalQ manya kvrtanaa tyaaahI kvataahI sakvIatapaNaa vaaTta naahI.

dra, Qama-AaiNa EaQda mananaQaAaiNa {Vagayavasaaya kvrNaQaa iBanna gaalQI Aahta. {Vagapatal ha EaQdaLUAasalSakvba ikvhaInasabahl. paNa marazi {VagapatalnaI ivacaar kvba tar savaj-alla ba/yapaQvI EaQdaLUAahta. 'dra' yaa sakvIpanaar tyaaQalivaEvaasa AahQEalinavaasa zaNadarahI AmiokvahI saNa, {tsava saajar kvrayalaa AavaDtata. Aqalyaa malacal maQvItaQaaTamaTata kvrtata, tar saQar inargaQkvraahI taLapaQI yaQal la Balmaa,Baamaa va [NaIalal saQvavarIIa 'saQvavar draIalyaa'caQ1993saalal r].39Iakka Kaca-kvr]na natanaI kvrNa kvbaQ

palvkr Apalyaa vyasaayata/ {Vagata dvacaAidAlzana mah<vaacaomanataata.
 palhad CaihayaasahKac{Vajakx tar Apal apalla-yaSa hœkva A&aata Sa@talIaa ApaNā kxrtata
 va mal inaim<maa-a Asah tal Sa@talca sava-kxtal-Qatal-AahoAsaomanataata. barca jaNa ho
 dvaba@ta Aah ta paNa dvacyaa naavaanaocaalalabyaa cakxlyaa baahilva/tyaatalivaraba Aahopataapa
 pavaaralva/ palvpatJaa iva\$laakxDojaallyasa AavaDtaopNa dvacyaa naavaavar caalalabal
 ADvalakx, fixsavalakx AavaDta naahI. ba/yaaca {VagapatalkvDopalJaa,Acac-pakxar caalalaba
 idsataata paNa tyacabaratar naiSabaacyaa hvaalal na rahtaa kvT kvbyaacadaoamD kxrtata va
 AahDdala/ivaraba kxrtata. jyaa Garata paraganal vaataavarNa AahdapaEada Dabsapalao
 zvalal jaataopataapa pavaaralya GarI tasoavaataavarNa hataova tasalala paraganal ivacaaraba
 AsalyaanaodvaCmaacyaa naavaanaocaalalNaa/ya cakxlyaa gaalEilva/ivaraba kxrtata. nasatyaa
 Baavanaar/ vaahal jaa{] nayaaAsotyaaDvata Aaho 'Aataa ihDvDmatahI BagavataSamao
 AsvacCtaa, baiSasta Aiina kvahl izkvNal tar dvacyaaca naavaanao{GaDpaNa daUaar kvNyaaca
 pakxar idsataata.¹² jagaaca Anaava Aalyaanadyalya ivacaarata zampalaa, vaastavakxtaa Asatao
 'vaastavaaca Saaba Gatalaa Aiina Baavanaa dUzvalyaa, tar kvDal kvDal vastaisqatal samj ayalaa
 madta hatao³

• **sakr :**

malasaacyaa jaDNaGaDNalta tyalyavar Jaalabaosakr mah<vaacal Balukva
 bajavata Asataata. Daivajaya BaTkxrala/laBalaba{cca ivaivaBalvta Aa[-vaDIIa
 Asaldta kv bal.jal. iSakrball saai<vakx, saal paNa iSakrNaacca gaalNasalabal Aa[-AsaU
 dta, tyaa/ kvba/ya caalya saNkaracaofilata mhNajao'Aamacyaa Aayalyaalaa
 laagalabaanya vaLNa' ASal sarajana kvbal dtaata. sakr mhNajadya? tar ekx
 caalya naagairkx GaDivalyaasazi samj amanya paDdaltalnadavalabyaa sarajal hata.

saSklar mhNajaomazyaaAaA Aadr kiravaa. kxT kiravao satata iSakita rahavao
 Aaragyaacal kvaLjal Gyaaval, svata: AanaMrahavaodsalyaaAa duka d[] nayaoASaa kvahI
 gaatI kirNagjyaatata maNasa ekx caaMha naagairkx GaDtaoAaiNa samjaacyaa {tqanaalaa
 kvarNalBatal hataoyaa saSklaramaLooAai@takx tyacaahl fxyada hata AsataadyaamaLuca Aa[-
 vaDIIa AaiNa ihtaicafakx maLaaAa saSklar kirta Asataata. Aa[-ha maNasaacaa pahIaa garC]
 AaiNa savaata javaLcaoya@talma<va haga. tyamaLuca sava-yya@taltyaA jalvanaavar Aa[haCxbabyaa
 saSklaracaa maaza paavaa Asalyaacag jaNavataoAa[-baratar vaDIIa, iSakakx, naataraa[kx, ima-a,
 ihtaicafakx yaatyahI saSklaracal jaiiNava ba%yaca Aatmacair-ataata idsaatao'svaamal itanhl
 jagaacaa Aa[ivanaa iBakxari' yaa {@talpamaNaoAa[eaosqaana hoAnanyasaaQaarNa Aahopataapa
 pavaar Apalyaa Aa[ea 'ivaVapaz' mhNatal {I laka kirtaata tar iSakio'SaalLa mhNaj adxaya ho
 saata italaa farsaomaihta nahtaopaNa Apalaa maLucaa pastakioiSakitaaga AaiNa tyalaa
 pastakvasaazi r]paya pahijaotaoApalaa sagalyaatyah Aadal Vavaa.'¹⁴ ASal sapta AaZ maata
 AsaNaayaa Aa[ea saatal, saa-vaikx mhNatal {I laka kirtaata.

zaNadarhl ApalyavarIIa caaMha yaa saSklaracaaAa Aa[faa dtaata. maLaaAaIragaavaNa
 iSasta laavaNaotyatyavar caaMhaosSklar kirNachI sava-kramaAa[ea kirayacal va saata
 maLaaAaIhl evaZI jabaadarI paar paaDtaanaa tal kadal dmalal, qakxlal va vaagagal naahl Asao
 mhNataata. SajjarI paajarIsaata Apalyavar caaMhaosSklar kirta Asataata. 'Iakuraatyah
 GaratalaVaiSaiXata, sasSkla vaataavarNa mala fvar AavaDayacaMyaatyah GarI svayapaakx
 kxNaayaa babataa[-Aanhalaa paamaValNaBaataacaSaalapaNa r]cakxir jaaNa vaaZayacyaa, AaiNa
 Aanhalaa Cana gaatIhl saajacyaa. Iakuraacyaa Aajal Aanhalaa &anaEvarI iSakwaacyaa ,
 caaMhaocaMhaocI akx AanacyaakDital paaz kir]na Gyaacyaa. Aaja mal sajjana AahOHyaacaa
 mala saqa-AiBamana AahopaNa tyacaalSava-Eaja galtaa AaiNa maLaaI akuraacyaa AajalIaa. yaagya
 vavaata yaagya tal iSakwala AaiNa saSklar imalaactadyaalyamaLuca⁵

kvattayahl vya@talcyaa Aayalyaata tyala aa laabalaboiSakakx hofyar mah<vaacal Balokkva
 bajavataata. Aapalyaalaa laabalabyaa garjinhloAapalagj alvana yaSasval Jaalyaacada%yaaca jaNaahh/
 namhUkbaAahoiSakakvll/acaAadr patyakx Aatmacair~aata Dakravataanaa idsataapatalayaa
 kvall inarpaka vaFalnaoiSakak xAapalokxtaya bajavaayaca oivaVaayanaa AnaDafaoAiNa
 kvattayahl fixaacal Apaka na kvrtaa paanaoiSakwaayaca oivaVaqaal-magaopaDlaa, caaf/ha
 naagairkx naahI Jaalaa tar tyaacadKapar Aapalyavarca fixUba Asaahl ivacaar kvrtaa Asatala
 AiNa pataleal ivaVaqaalsakvahl Aajacyaa manaadkmal hatal tyamaLuqatyakx malakvDoSakakx
 jaatalnaolaxa dta Asata.Eal. bal.jal.iSakv yaah/ SaalLalla nasataoiSakakvca navhotar
 tyalyakvDoSakxlabal sakvRa sabaiyataoAagaa Ajatahl Aazvataata va tyamaLuana pasanna
 hataopaZkvralt/tyalya malaadkvr saradkvattahl gaaf TakvavalasataokxIpanaa AiNa
 ivacaarSa@tal Asata tar Takvavalastatahl iTkvavalastahamaNa kvrtaa yataq, ha ivaQayakx
 diRkva@ Aayalyaata kvayama laXaata raihlaa.iSakakvahl/vya@tal@a/diRkva@ tar sakvaratmkx
 kvbaaca paNa Aapalyaa vatanaataahl yaagya QaDa idlaa, tyamaLuca ivaVaqaal-tyaah/ AadSa-
 manataata.

'Amcyavabcahatakx iSakakx hoinasvaqaal-hataogarj AiNa iSalya Hyaa naatyacaorjv/taab/
 pa@kvohatao tyamaLuoiSakakvahl/ivaVaayanaa/ gaNapatacyaa pasaadasaazi GarI baabavalaoragaf o
 gaafI AgadI kvrtana hatyaa.' 17 {Vagapatal nasataopasabcmvata naahIla tar AiJama paibj al,
 naarayaNamat/SaifKao{Vagapatal pacal/IdanaQama-kvrtanaa idsataata yaata kvahljalla garj/tya
 saSkravah/ Eaja dtata. 'qarma@s'a kvrtalcyaa paika AnaUAgaa Aapalyaa Saalaga iSaiXakva
 Eaalmatal Eaifx yaatyaha_Ia rhNataata, 'tyaah/Imajyaa manaavar hcbah/ll adxI maNasaanaoAapalyaa
 'kvtaayapatal baah/llakvI'caosatata Baana zvalaqaaihjaoAiNa sakvTata AsaNaay/yaah/ satata
 medtalcaa hata paZkvrayalaa paaihjaq

- **iSakala:**

{Vagpatal Aaina ivaiSalT pakxarcaoSaalaga iSakala ASal jaad sahsaa laavataa yata naahI. Da@Tr ikival AalaQasaDhatala vya@tal Saalzi valVkiya iSakalaacal jaad Asallaopayaa Asallaomh<vacaOAsatao gahpala hakyasaazi gahpaya Saas-aacoiSakala Asaaraopalla {Vagpatal hakyasaazi eKaadyaa SallaiNakx Saakaca iSakala AavaSyakx Asataca AsaonahO eKaaVa ivaiSalT pakxarcyaa {Vagasaazi tyacyaaSal saakala iSakala {Vagpala {payeta zrtao panna tal AT nahomanaacyaa iSakalaacaa Aaina tyacyaa {VagaiSalataca fixar maaza sahal AahOAsaonahI. iSakala hokvatyaahl pakxar daiGataladarI maNasaacyaa pagatala laabadayakx Asataca, panna jaasta iSaiXata manasa rhNajag{Vagata jaasta paivalya Asa kvahl Baaga naahI. Qalr]Baa[- Aahatal fixar iSaklaonahatopanna tyaanI 'irlayasaI saarkyaa dsatalla ekx kimaakvacyaa {Vagacal paayaBarNal kibal. maharalTita paikxstanaatala Aalabyaa AIpaiSaiXata palhad Caihaya yaanI 'ifmaabesa' saarkyaa {Vagacal {BaarNal kibal. panna pairisqatalmaLo jarI iSaklaa AalaonahI tarI Apalal iSakalaacal Aaz 'ifmaabesapa'- yaa Aatmcair-ata CaihayaanI/vya@ta kibal Aaho

marazi {VagpatalCaalivacaar kiba tar bahtakx {VagpatalCaalSallaiNakx pagatal caahI Aahokvahl Apavaad saadIadar ba/yaca jaNaakvD SallaiNakx Xacaatala padvyaa Aahata. marazi {VagpatalCaalAbyasa kiba tar ekx gaalE Iakata yata tal rhNajagyaatala barca jaNa ho saamanya maYamvagalya kivila Aahata. saavaD iSakala panna saayaa SaalTa Jaalaboidsatao paqaimakx iSakala tar gaavatala CaTyaa SaalTa Jaalaboidsataopanna natarI tyaanI {cca iSakalaasaazi gaava saadIaboidsatao

Eaf. pataapa pavaar hópalaanal yaqala ibalaa-saŋqata tar iSakɔ{cca iSakNaasaazi vaa[-saDla
 palyaa Aalabaidsataata. paNa ekx gaŋ inaiScata hatai kɪl yaa saanaaliSakNaacaomh<va
 jaNaaalabaidsatao tyamaLutaosvata: iSaklaora paZila ipaiZiahi {ccaiSaiXata kɔbyaaco
 idsataopaNa yaaliSakNaacal gaŋDi kɪtal laavalal Asata tar tal yaalya Aa[naohal.jalɪyha
 AiSaiXata Aa[naomLualaa pastakvasaazi paŋadagataata hɔpahtal lajaca kɪbaŋca r]payaa kɪZhal
 idlaa. pavaarabaliAa[-nasataoyaaŋSakNaaca nahɔar tyalyavar hakaŋyaa saŋkaravarhi laKa
 zŋ]na hatai.

pataapa pavaar Aapalyaa Aa[-aa Saardaba[na]ekx caalatacaabaivaVapaz manataata.
 zaNadar yaalya Garcal pairisqatal bataacal hatai tyamaLudyaaŋAa[-[nal yaaliA'Apalyaa
 maLaaŋlIarakɪr Iarakɪr iSakvaŋVarakɪr maŋŋVavaŋ, IAsaomTta Asaiva\$ la kɪnata Hyaaŋŋ
 AiBayaalVakɪl iSakNa Gaŋ]na tyacyaataca paZipaŋqaapala hakyacoZrivalachataopaNa haTba
 vyavasaiyakx Asanaŋyaa tyalya vaiDilaanaIva\$ la yaalya mamasaca fixaivalcommanacolapakɪ
 ekɪa haTba var kɔjja Gatalaa talba kɪnataanaIvaiDilaalya madtalsazi haTba vyavasayaata
 {taravaolaaqalapaNa yaa salaŋta {payaga haŋ]na taonafŋ yaa Xacaatala maŋpaŋqa banalao
 marazi {Vagapatalcaŋlivacaar kɔbaa tar yaqala {Vagapatal bahta: iSaiXata laakx Aahta. kɪhi
 jalna tar Saalaga jalvanaata yaSasval ivaVaqal-mhNala mana imaLivalabaAahta

maJyaa AByaasaanasar ivaivaŋ Xacaatala kɪhi marazi {VagapatalnaIekva ivaiSalT
 pakɪrcal padval imaLivalal AahoAaina tal mhNajaoAiBayaalVakɪl. {da.bal.jal.iSakɔ pataapa
 pavaar, iva\$ la kɪnata, paŋaob caŋar] [. Aataa bal.jalMackɪyakaa taca AahopaNa iva\$ la
 kɪnataasaliKyaa haTba laa[naoal la maNasaanabai AiBayaalVakɪlcao iSakNa Gatalao
 Aahɔal.zaNadar yaaliMisaayanaSaas~aata Amio kɔba jaŋ]na palecaŋi kɔbal Aaho

sagal yaata mah<vaacaah Naj ayyaa sava- {Vagpatal tya Garatal la laakvaah/tyaah iSakNaacaa satata paazparavaa kibaa AahO 'Aamacyaa Garatal la savaa laakvaah/ malaa SaaLta Gaalavaa iSakvaavah fiyar haSa hata. mhNaah mal SaaLta jaayacyaa AaGalca malaa AaT kvipaya/haZyata hataoi lahtaa vaacataa yata hatao baaraKaDyaa yata hatyaa.'²⁰ Aa[-vaiDlaah/iSakNaacaaah<va maihtal hatadyaamaLca yaa {Vagpatal tya Aa[-vaiDlaah/Ataataa kvT kibaaosamasyaah/taah/ id laqana malaah/ iSakNaata KaD/haDud laa naahI. 'Aa[-vaiDlaah/Aanhalaa kvGal cacakvar la/ kvGal iSakaa kibal. paNa Saati tyaaah/htaahata, kv 'Aapalyaa malaah/Kah iSakvaah/haah/ vhaah/avaa kmaavaah/Aaina tyaaasaazi tyaa daah/Ataataa kvT kibaa²¹

Eal. bal.jal. kvya ikvaah/pataparava kvya yaah/igaavaata iSakNaacal saaga nasalyaanao baah/paDavadaagal aqpairisqatal kvizNa hata paNa paalakvaah/iSakNaata KaD/haDud laa naahI. palhad Caihaayaah/KaqaaDca Aahta jyaah/parisqatal maL/iSakNa saah/ kmaalaa laagaayalaa laagalao

- **baal qana :**

marazi {Vagpatal tya ivacaar kibaa tar bahtakacyaa Garcal pairisqatal maOyamavagalya Asalyaacoidsataoyata saayaa caamaa GaGna Aalabal {dahraah/fyar naahIta. paNa fiyarca halaaKalcal pairisqatal hatah/ Asah/ naahI. pavaarah/ tar ikivaah/ iTma haD/ta evaZl baahNa Baavaah/haah/ paNa Aa[-vaiDlaah/ kvT vaaZvalaqaNa malaah/kmaal paDud laa naahI. bal.jal/ha/ paalyaata Aalyaavar 'iSakva va kmaava' kibaaqana lahanapaNa caah/haagabaogaj anana paZ/ kvraah/ vaiDlaah/tyaaah/ha/ {tpaadna 'fxlaaxar' baah/kvyaavar Anako lahana {tpaadna sar/ kibal. tyaaqvalata mahayaah/anya pairisqatal Aaina mahagaah/eyaa rakasaanaqana Gaatal adah/Anak saah/haah/

paNa 'idvasa AsaBayar AsaahI Aarha BaavaDaaqaana AaiNa iSakNa yaata Aa[vaiDlaaNa
 ksalalhl kmatartaa zalal nahal'22 zaNadarayahl Garcal pairisqatal yaqaataqaca
 hatal.baihNalcaN lagnaOjalal va vaDIIa inavaR Jaalyavar tar pairisqatal Ajahal ibaGaDlal
 mhNalata malaaNl avakyr iSakul mazonhavaAsaAa[faa vaTta hatao

palhad CaihayaSaarKyaa {VagpatalnaIma-a kxahl kxal saadi aa tar baalapaNa kWTata
 gatao tyaaNaDIIa hataoayafvItacehacmata jagalapaNa vaDIIa galyavar Aayalyaa
 kxlaaTnal imalalal. rajacyaa jagalyaasaazi hrkanyaa paacacakama tyaaNlkravad aagalapaNa
 Caihaya yaNlkravab tyaaabata naarajal dSaivalal naahl. 'malaa qaadivar ilaihtaa vaacataa yata
 Asalyaamaloralaa saalca kxanidilal jaayacal. sakvali dkuana {GadyaaAadal saafysafva[-
 Jaadi aad, Aalabyaa gahkxahlpaaNal dkaNl galyavar paDlabyaa malaacal parta safva[-kxnaM
 AaiNa qaadyaata, itaqalpaDba tal sagalI CaDmaazi kxanavajyaa vaatyaa laa yaayacal.23 iva\$ la
 kxanataayah Garcal pairisqatal {cca maDyamavagalya hatal. vaiDlaadsvata:caostarTmhataoAaiNa
 Garl caarcaakyl hatal.

• **pihla kma[- :**

iva\$ la kxanata AaiNa pataaparava pavaar yaa daGaahNl lahanapaNal kxpaDyaacyaa
 baabataltal yaa baDjraaamalGarcyaacaNl baalcaNal Kaaval laagalal. Saardabaa[naNl mal malNlpaatacaO
 kxpaD vaapartachNal maJyaata kxahl kmatartaa yatao? AsachNaalyaa tar kxanataaNaDIIa
 mhNaalao dancSacrpayackmavaayacal laayakyl naahl AaiNa dancSacrpayaadnaIsaU Gatanga. jannaata
 Aaal dancSacrpayacimalvalal dakava'24 talna Karca baaho paDlyavar hjaaracr]payackmavaU
 SakxtaogacaA Na]a kxanataaNaAalaa paNa paal akvaNl kxana{GaDNal AavaSyakica hatal.

kxmatanaa vaiDlaabhar haTamaOyaokvama sac] kiba baljal. palyaata iSakana Gataanaa
 sac]vaatalaa masamaOyavaaZpyacaokvama kxrtata hataopaNa kxmaacal laaja baal_gata navhta
 pataapara [NinaAriga]kxrtanaa iSakanaDovamala Asataanaa tyanaivaLUkaDI {calanaa/ya
 baa[paah] kxmal rajaa imalalaa paNa Garl Aalyavar Aa[taa namskvar kx]na hi pahlal kxma[-
 Aa[eyaa hataata idlal. italaa kxmaacal kx]panaa hataca, tal nhNaalal, "hdaalyaa kx]Tacaopa
 Aahata talaa imalalabaa Anaava va AatmaivaEvaasa ha laaKamaabaca AahotyamaLUokxal pa
 imalalagaacal kx]lal kx] nakvasa. jayyava/taala ASaa kx]Taalitayari Aahotyava/taala
 Aayalyata kx]al hi kxmal paDNaar naah, hOyanaata zra' 25

ASapakvarO Aa[-vaiDlaayaa iSakanaNak]nao gar] janaayaa, Aaptaayaa iSakanaNak]nao
 {Vagapatalaa]Aayalya GaDI aosaasamanya maLuapanaNadavaaZlaotyana/ Aayalyata kx]T Aala
 baalal Kaaval laagalal, pasaha/isaamaogavaadagal apok]al AnaD]Xana tar k]al dukaca
 pasaha/ Baorahlaqana {Vagapatal halyaacal mainaa tyanaivaOyadatal tal tyana/Isvasqa basaU
 dta navhtal Aaina tyaa dRinaotyana]payatna caalabata]aal yavar tyana/Isa/imalalal
 Aaina tyaa sa/ta {payaaga Gata tyana/ {Vaga sac] kiba]Aaja ek]yasasval {Vagakx nhNatal
 Apalla Eaf. pazrkx, pavaar, inargaDkx, kxmatata, zalladar ya/ta/ AabKata Aahata.

Aatmair-akailahla

'SahaNaokx]na saDavaosak]la jana' yaa Oyaasanaopaita Jaalaba]Aaina marazi
 maNasaalaa, tyacyaa {Vagapayatasazl tayar hata/ya mnaalaa k]na]na ba/yaaca marazi
 {Vagapatalaa]Aatmaair-aca GaaT Gaatalaa Aah]Aapalag]agalaba]Aayalya vaacak]na]Ba
 kx]ayaca]Aahca paNa vaacak]na]Ajatal kvah] d]yaaca yaata payatna Aah]sa/maNasa ha
 {Vagapatalaa]kx]ayalaca jannalaa Aah]choga]Rita Gar]naca isa/ma/ma/ lahanapa]vaapasatata
 {Vagacal gaDI laavataata, inamaNa kx]rtata.

marazi maNasa kva {Vaga/vyasaaya kvaNaar naahI, jar tyaaLa yaagya maagaSana imaLal achar
 taabI yaSasval {Vajakx haDla AaiNa taotasaa vhaava yaa {_Saanao marazi {Vagapatala/NI
 Aatmacair~aaca GaT Gaatalaa Aaho'Apalyaa svapnaacal patal-Jaalyavar Apalyaa AnaBavaaDaaI
 fxyada imaLal Asaocar navhocarSaaiva\$ la kvanata tayaar vhaava, naahI tarI 'paZcyasa zca
 magacaa SahaNaa' AsaNakal tarI Sahalyaana nhNatal zval abA/ahotata/ magacyaaSaaI rsta
 tayaar kvaNyacaNkama ApaNaca kva kva] naya@ 26 ASaa {_Saanaoiva\$ la kvanata Aatmacair~a
 ilaihtanaa idsataata.

Apalla nhNaj advatal gaDNI iTLkx navhokvaI manaaGvaI Xacatala, raj aikya Xacatala
 paiaDcyaa kvaYama Jaataa AsaNaarI vya@tal navhocaral {Vagapatala/NI jaNava AahDyaamaLo
 yaa Aatmacair~aacakvaSavaagata haDla yaacal tyaaI/ikvaI jal vaaTtaoApalyaa Aatmacair~aata
 yaSasval paSaDharalar AyaSasval JaalabapSa/Thar imaLal al AsaDNaI Aahta maga Apal al
 hi rDgaagaa laakvaI r]cata kva? AsaovaaTtao paNa jaralcyaaKvDla imaLal abya
 paSaahnaamaLoAagahamaLoakana Jaalyacade%yaca jaNava/ikvaI kbaAahokvaI naahI tar
 Apalla kvaSajagalaao Apal al kvaqaa hi vaacakvaIyata paibacaivaNyasaazIhi Aatmacair~a
 ilaihyaacainargaDikva maanya kvaIrtata.

Qyaa: marazi maNasaalaa {Vaga kvaIrtaa yata naahI. {Vaga ha tyacaa paIva/naahI. {Vaga kvaIrtaa
 hi zraivakx laakvaI/ta gaDNI AahDgadvahI gaI samaja Aahta tyaaI/ICbl apaij acmarazi
 maNasa {VagaDala kva yaSasval haIkar naahI, na@kvaIca haIkar. AaiNa marazi maNasaalaa
 {Vagata AaIlaapaij aoyasaazi ba%yaca marazi {Vagapatala/NI paIatna kbaO SaIvaIca
 ikvaIas kvaI tar yaabatala AadSa~vya@talma~va. marazi maNasa AaiNa {VagaDala/yaacal saIjaD
 Gaalalyaacapaika Qyaa zval {Vagapatala/NI Aatmacair~aacakvaI kbaAaho

bah jana sama jata jama Gatal abo AaiNa {Vagacal kvatatal hl paSvaBatal nasataana jyaanhl
 {Vagapatal hakyacaca zana zrival adnatao ASaa bal jal iSakryaanhl marazi malNasa {Vagata kva
 naahl ikihal magackva paDtaa@ AsaoraTayaca AaiNa jar yaagya magaelSana imalalactar kva
 {Vaga kvrNaar naahl. AaiNa tyanao {Vagata yaavaoyaa Oyacanao paota ha@na tyaanhl
 ' {Vagavaa' cad akana kiba Aah o' Apalyapa maNaca Satakryaanhl saamaanya balhl malayaanhl isalhl
 imalalal, iSakana imalalactar tal vyapaar {idmata kva paZya@ SakNaar naahlta? tyaanhl
 valNa imalalactar hjao Aivarta pairEana kvrNyacal ija_ va icakvati Agal Asalal; tar saaro
 kvahl saataa yatao talvca maJyaa Anakx im-a adahl Agah mala Aazvalaa. ikvtyakx
 idvasaahatal Aamcaokvahl im-a satata saahati hataokvl, mal Aatmacair-a ilahavao gaco
 raKanaayaa malapasatal taacekva navyaa paqapad Sakx {dyaagalaa jama d@na taonahija_inao
 savaevh ivarataa yaSasval palacta advltta {<ama caalaivalaara {dyaajakx yaqayavaha paavaa
 rjalkx Aah kara; palla tyacabaratar tyatatal saamaanya marazi tar]Naahl jar kvahl iSakxtaa Aalao
 tar Apalyaa jalvanacackar saqakx ha@la nhNatal mal Aatmacair-a ilaihla qaihl jacha maJyaa
 im-a adahl Agah.' 27

marazi malNasaacal naakvri kvrNyacal manaisakxtaa, tyacyaa {Vagacyaa Aad
 yatao Ajatal ha%yaca ga@tl Aah ta jya tyajya kvbyaa tar marazi malNasa {Vagata inaiScataca
 yaSasval ha@ Sakxtaao AaiNa marazi malNasa yaSasval haktarca ha AaSaavad Ga@naca, h@yaya
 palla- hakyasaazi {Vagapatalhl Aatmacair-a ilaihlabo idsaao 'maJyaa Anaavaacaa fixayada
 ha@na caar navhocaar Saiva\$ la kvnata tyaar vharata' AsaonhNaar oiva\$ la kvnata nasatao
 Aatmacair-a ilaihla qaahhl naahlta tar tyaanatvhl ' {Vajakx haktarca mal' naavaacaqastakx
 ilaihla

1. magaeSana :

'garjivala kvata d jua Aadaar' yaa { @talpaamaNaoyaanya vabi yaanya magaeSana laBalactar maNasacaO Ayalya palaTial jaatao marazi { Vagapatal maLuata jaasta navhtaotyamaLio Aatmacair-aatmakx lakanahl kvnal hataqana Aataa marazi maNasa caafiro yaSasval hata Aaho talva tyacyaa AnaBavaacal saahijakica [tarahaal frayada hakaar AahoAaina taactasaa vhaava yaasaazIsalala { Vagapatalhaal Aatmacair-aatmakx lakanaaca Aadaar Gatalaa Aaho 'Aatmacair-a ilahayacackSaasaazi? Amacyaa ima-aaDihNaNaOAsadaxi mal jyaa pairisqatalatal Aalaaokmavaa Aaina iSakva : svata:cyaa paayaavar { Baoraha yaa tatvaavar icakvaTInaOSakalla parco kvbaokvaNajamaOyaAsataanaaca kvahIhl Baadvala nasataanaa naakvri kvrayacal naahl, vyavasaaya kvrayaca Asaazvalija_Inaovyavasaaya va { dyaaga caalavalaa. tacsar baaval ipaZIIaa samajalao AavaSyakx AahO₈

2. AnaBavaacal dhaNa :

'paZcyasa zca magaca SahaNaa' yaa { @talpaamaNa { Vagapatalhaal Aalabya AnaBavaacal dhaNa taOatmacair-atalal kvrtta Aahta. 'kvamaOala' { dyaaga savaj-alla kvrttaata; palla kvatayaa pairisqatalatal var yaOjina kvsa vavasaaya kvbaa, tyata kvaya mahBayakvif ADcalal Aalyaa. tyaa kvSaa saadivalyaa hosaaMhal sfiluladayakx Aaho sqapatyaSaas-acaOAAvagal kvNa kvNyacaosvapa paahlal yaa sakvIpanaba BaartaamaOyactarI maJyaa payatnaanaoazal caalanaa imalalal AahoAsaasavaj-alla manataata.hosar busasaalya Jaalao tacsaaMhaoyaa ipaZIIaa magaeSakx haOla AsaomaJyaa ima-aaDihNaNaOAahotyacabarakar gaRnamaNa XacamaOyaokvial ekvula sqapatyakvamaOyaBaartaamaOyackvsa paadV/gafvyavar caalataaomhBayakvif BaTacaar hatao tyalaa ihtasaaMvpaamkyanaagaRnamaNa saSqatala kvahl AiBayakvif kvsaosaaq dtaata. homl vaar vaaf sajatai AalaaAahotabl lakvahaal kvLNaO AavaSyakx AahorhNatal Aatmacair-a ilaihNyaca ha paaba_{1,2,9}

tasaca dSaTna kudyanaoAnakx navalna AnaBava maNasaalaa yataata. jaga AapNa jya
calmyaatata baGataaDyaapkaa vagal. AsalSakxtaotyamaLucha vagal. paNa jyaalaa AnaBavaalaa Aalaa
AahDyaanadaaonaD/ta tar [taraha/tyaaca laaba haG] Sakxtaoo{VagpatalSazI sapMII-jaga hi
baaj arpaoo AsalyanaDyaacaDer dSaganana namal hataDyaamaLucha la AnaBavaaCa/igaazaDi tyaaM
{GaDlal tar tyaa magaatalla paahsaqanM tyaacaa inaiScataca fixayada haDla tyamaLo
Aatmacair-aata taabaaga yataao

{VagpataltyaA Aatmacair-aata tyaaM/kubalya pardSaadlyaaDbaNa idsataojyaaatatao
vaacakxanM {VagpatalSazI jaga hi baaj arpaoo AsalyanaDyaacaDer dSagata galyaavar Aapalyaalaa jao
kvahl caah/haa[F AnaBava yataata taosaahata, tyaa AnaBavaacyaa baahCaM jaNaNa navalna
pardSal jaNaD/yaah/ihaval. 'mal jaah/ jaah/ pardSal jaata AsaDalyaasata partalyaavar maJao
AnaBava ivacaar saMNa laakxanM mal taosaahata Asaotal paqaa Aajataagaayata caalaUaho
'sakvaL'cyaa kimead/yaSazI kvahapLaa caar paaca idvasaah/ paiSakvaNa kvayakim tar]Na,
hatakx] kimead/yaSazI hata AsaotyavaDsa BaalNa dlyaaevaj al pasah/ha/ha pa mal maJal matao
AnaBava saah/ha Asaogalyaaval-'sakvaL' cyaa saah/ha lakxa saah/ha jayaa paTIIa yaah/ha Agahx
Qar laa kxI hsaava-vagaval pasah/ha 'sakvaL' maDyaolahaata.'³⁰

3. Asamanyaa/Isamanyata:

yaSasval laakx mhNajackxatla fixar maazi vagalI laakx Asataata AsaDyaahI. yaSasval
{Vajakx AsaNaohI taSal dhaLE gaah/ AahokxarNa jagaata laakaaolaakx {Vajakx
banalyaasaazi QaDpaDta Asataata, kvah/ha kvahl kvah/ha taga Qartaata tar barca jaha
sacjyaatalaaca baDitaata. taah/ha baah/ha marjanta yalyaa[takx/ya yaSasval hataata panna taolaako
mhNajackxatla Asamanya navhta tabI taacyaa AamcyasaarKaca Aah/ha tyaaM/gaah/ha baiGatal al
tar tal ba/yaaca paanaata [taraha/ saarKal imLtaljalutal vaaTtao

paNa qaaDya jaasta icakxTInacki/Tanaosampaltataadyaaha/yaSa imaLalacAahgjaqajytna kuba
tar [taraha/imaLUsakxtadna ivacaar r]j aivaNyasaazi Aatmacair~aacadakna kubagabaAaho
'ifinaabesa'caqalhad Caihaya, Di.esa.kulakNal-hosava-lahanapaNal ekx saamanya jalvana
jagata hatao'Apalyaa sabacataal pahtaanaa lakaata yataNxi, Anakxj alla Apalyaa Oyacaayata/
paabocallyasaazi Apar mabnata Gata Asataata. kxmapatal AZL inalza ApalaNxi_YT inaiScata
kx]na dZnaEcayanaadyaacyaakxDonagakimNaa kxNaNaiNa hokxrtasataanaa {cca djaaaba/
kxna kxNlyaacaa Aagahx CarNaNxi ta<vaNxiDnaqaaLNaarbi ikxtyakxj alla Asataata.tyaamaLo
maJyata kxahl tarl vaaL NxiNaiIvaSaba AahpAsalNxi aa Karakorca vaaTta nahl.' 31

4.sahad saadlyasaazi : {Vagpatal Aatmacair~a ilaihtaata, tyalaa Anakx kxarNaoAah
bal.jalSakKadaakx kxahl {da<a htaLzhal ilaihta Aahta, sqapatySaas~aacal vaacakxaha/palla-
pallaomaihtal vhaal, nahna {Vajakxaha/magaesSana vhaaoAsactyaaha/vaaTtao paNa Apalla
jagalabocAyalya laakvaSahaomaDalaoha [tar Aatmacair~akvaraSakKaa saamanya htauzrahil
Aatmacair~aacadakna {Vagpatal kxrtanaa idsataata. sahalr inargaDikx honava 'ibalDr'
nhNatal laakvaaha/lakaata rahlla. paNa tyacabaradar taAavaDicyaa Anakx gaalxi kxrtata jasadao
Satakxri Aahta, tasaca taSatal {tpadanacaonayaatadar Aahta. taekx maaacolanaSabUjya@tal
Aahta. SaaLaha/ malMaha/ tyaha/ ba/yaaca mazyaa dhtayaa idlyaa Aahta tasaca haTca
vyasaaya Aiina mah<vaacaonNajactyaaha/ Anahtayaa~aa (inargaDikx vaSatal maihtal gaaba
kxNa) hosa~kxrtanaa mal kvaha Aah@Asa tyaha/psna paDtaoca taasaaDvaayacaajyatna tao
Aatmacair~aata kxrtata. sahalr inargaDikx Apalyaa Aatmacair~acyaa mnaagataata nhNataata.
'vaacakxaha/Apalyaa AnaBavaata saamal la vhaa, tyatatal jama, vaaTca, r]cata taDyaava. kxahlca
nahl tar 'ekx ibalDrca/ gaalxi' vaacalyaacaa AnaMaha/haa dyaava nhNatal ha laKnapata/

5. **sfiL-diyasazi** : mnatya ha Anakur Naipya vya@tal Aho caa@nyaa vaa [F AadSa@N tyacyaa jalvanaata inaiScata firKx paDtaotyaa laa sfiLdayakx ga@I Asatala tar tyamaLo tyalaa sfiL-imalal taojalvanaalaa Aakxar d@] Sakxta@paZojaa{] Sakxta@cair-a, Aatmacair-a yaa vaaD\mayapakv@al inaimatal haca {da<a htauz@al Jaalalal AsataoayaSasval laakv@cair-a vaacatal jar ApalyasaarKa@Asalaar ch@daakx yaSasval hataata tar Aapalla kva naahl ha ivacaar vaacakv@laa sfiL-dta@AaiNa hca tyaa pastakv@caSa haya. 'Baarta hl {Vaal mahasa<aa Asalaar AhoAaja sava-jaga Baartaakv@Dkva@akv@naqahta Aah@nyaa mnata@vaao vaaroja@ca@vaahayalaa laagalaoAahta. ASaa vabl marazi tar]Naana@vaga rahUhayadyana AatmaivaEvaasaana@paZi vha@v@h<vakv@ka@l baalGaaval AaiNa hvyya tyaa pa@Saata paa{] la Takv@l yaSasval vha@v@A tyaa/saamanya AaiNa paitakv@la pairisqataltal maga-kvaZta jar mal yaSasval hata@tar baakv@hl Anakx [tar yaSasval hata@la tyasaaZi mal tyama@d@] Sakxta@maJao Ana@ara.

maJyaasaarKyaa Anakx savasaamanya mal@al@paZi@hava@AaiNa maJyaapaka@ ma@ vha@v@ hlca Aajacyaa 'Eal' cal [cCal maJyaasaarKa@Sakv@Dachjara@marazi tar]Na jaagaitakx staravar yaSa imaliva@nyaa@ca@ payatna kvrtal@la, yaSasval hata@la, ASal Kaa-al baal@gata@AaiNa h@ma@agata p@l@-kvrtaa@₂ 'Ami@kva svata:ca@ vyasaaya sac] kvbaa, ta@l laakv@v@ ikv@v@k@v@v@v@ rasayainakx samsyaa saa@viva@nyaa@ mhNaj ad@q@l 'kvz@l@hl kvz@l@Na samsyaa Asa@l@om@ tal saa@viva@l da@kava@ca'. hl pabal [cCaca {payaa@al paD@al. naiSaba@ca sava@ca dana manaasaarKa paD@la naahl. Takv@ca@v@paya@Sa, Takv@ca@l inara@Saa, Takv@ca@l har patkv@raval laagalal. p@l@ tal kvz@l ekx taatpactal ga@I. [cC@yaa jaacavar mal parta parta paitakv@la pairisqatalvar maata kvbal, mhNakv@ta maJal ga@I ilahavalSal vaaT@al; hl 'Eal'cal [cCal'₃₃

{Vagpatalcyah Aatmacair-aaad maDMil :

patyakx saaihtyapakvar ha ivaiSalT maDMilAsataaokkQal kQal eKaada pakvar ha dsafya
pakvaracyaa salmarVarar Asataaopana kxDkwaT naahI tarI patyakx pakvar ha Aqalal valSalTyao
japata AsataaodIGakvqaa kQal kQal kvadlvaI vaaTtaopana tyata Bab Aahocair-a Hyaa
saihtyapakvaraca ivacaar kDbaa tar tyacyaa maDMilcyaa baabatala fvarsaczkotaalL oahIta panna
kvadlvaIIsaarKaa vaaTNaara ha pakvar Aqalal kvahl valSalToraKatal Aahocair-a lakana ho
eKaada lakakx kirta Asataaopana Aatmacair-a ha pakvar AjatalvagalA Aahyaata vagavagal_yaa
XacatalIa, paatvaIlaIa laakx ha pakvar hataalTaata tyamaLudyaacal maDMilA valvaIya idsatao
yaatahl paaha dano pakvar Aahya. pahIaa nhNajacair-akvaranaosvata:caocair-a svata: SabdhaOd
kvrNaocAiNa dIsara pakvar nhNajacair-akvaranaocair-a SabdhaOd kirtanaa sahayyakvacyaa
maDtalnackvrNapha sahayyakx nhNajacSabdakvaha', 'sahayya' yaa rjpaata AaZLNaara lakakvca
AsataaotyamaLudyaacyaa SaDlcaaa Aatmacair-avar paBaava AsataaocEal.saivataa BaavaoSakaa baadlO
hl kvahl yaatalIa zLkx naavaAahya.

patal- {Vagpatalcyah Aatmacair-alyha maDMilcaaa kxla ekksaarKaa hataa. yaata
{Vagpatalcyaa Garalyacyaa [itahasapaasatal sacjvaata vhayacal.GaralyaatalIa &aata savaata jana
eibahaisakx pacjIya yaa paasatal lakakvacyaapayava/Aalabal valSalL kimaSa: pahayalaa imalayacal.
yaata Agaadr jacqaa pacjIya, is-ayaa haQna gabyya tyatvaha_Ia ivastafal lakana AiNa
baakvicyaavIItaDabKa hata cair-a pazsarkvayacoyatahl {Vaga vyavasayasaazi {payata
gallacalI jaanvalva jyaatyakDchatal va jyaatvInatarI lakakvarar paBaava paadIaa ASaa naataca[kx,
Aapta, ihtaicatalIa yatyaha_Ia ivastafal lakana idsataoyata lakakvacyaa janmapaasatal sacjvaata
haQna taajasaajasa vaaZta gaba nhNajacjanna, baalapaNa, iSakana [. gaalDlcaI sahatvaar
maDMil Asatao

tyaata tyacyavar kisasaMlar JaalaokvabacaqBaava paDlaAAiNa kisaa tyacyaa Aayalyaa
 Aakxar yata gaba yaacaana Asataoyata patyax janaabaijanna maFyatal taarKaar naabMasaca
 ivaivala pasajatal taarKaar naabMasoyaa Aatmacair-aata tyakxali Asanaayaa sava-yaatalna
 naabZvayyaa payatna haE-yaata kvatlahi vyaatal galUyaaAsaa payatna kibaa jaa[-mahYal-
 QaDibxSava kwagaabaAatmaka hAatmacair-a yaa pakvaratal la Aatmacair-a haa.

Iakakacyaa baabatalta GaDlaayaa Anakx caajayaa vaa[- pasajatal jaanAsataoAnakx
 sakxTatala Iakakx kisaa Apalyaa Uyapatal kDmagakina kxrita hataAAiNa kisaa pakvar dao
 yaSasval JaalaotyaaLimalalacoanasanmana, samajasaazi tyaaNkibaayaa gaati Aaina yaa
 yaSasval jalvanaca vaacavahih hataa fxyada yaasava-gaatiAana AsataosadarNata:
 janaoAaina saivataa BaavayaaNiyapakarcyaa Iakanaaca vaapar kibaa jaaNavataoPaNa Saaba
 baadCyaaN Sabdakvha kibaal Aatmacair-aogalyaa maDMalcal Aahta. iva\$la kxanta yaab
 '[Dial AaiKx D Aaina mal', saalr inargaDkxraabekx AsataoibalDr' ASal Aatmacair-ao
 baigatalal tar vaaLi paNa ekisaarKal maDMal idsatao

yaata palaj-adyah [itahasaata paanackaca-na kxrtaa Iakakacyaa baabatalta GaDlaayaa GaDamaDicyaa
 lahanamaazyaa pasajatala Iakakvacal {kxla hata jatao yaqab Iakakvaco lahanapaNa,
 baalapaNa,yaana, paiztva yaagaati idsataata paNa sava-gaatiya kibaqanal Iakakx Asatao
 pasajati mah<vaacaomajkica, Aalabyaa AnaDlayal gaati, ADcalalcal jaan paNa tyatala
 Iakakx kvahitari iSakxtaogactyacyaa Baaval Aayalyata tyalaa {payaagal paDtaoyata makya
 mhNajavaacatanaa kivaLa yata naahI, pamaabai sakya yaagya, pastakx Aakvaxx Aaina saapya
 Baavata maDMal yaamaLuqastakx ekia dmata vaacal hataAAiNa Aatmacair-a Iakanaaagacal
 Balokvha maDMal jataagyamaLuekx vaaairkx AiQalzana laBataoEal.zaNadar yaabohi Ealcal
 [cCa' hoAatmacair-a yaa sadrata maDtaoyaa Aatmacair-aalaa Saaba baadCyaaN Sabdakvha
 laBalaaAaho

{Vaga vyasaaya sac} kirNyacaburNa

'{Vagena} VaisaMrapal laXmal: d@p@anaimatal kva pac}Yaa vadinta' AsaohNataata
kxl jaa{Vaga kxr} tyaa narEalz}aa laXmal imL}taotar ha d@aca} pakvar Aah}AsaohK}-
mhNataata. var}I}a vaa@yaa}na Asasata}ayaca}Aah}kxl manayaa}aa pagatal kxrayacal Asata, Qana
da}ata imL}vaayacal Asata tar {Vaga kxr}aa paah}jao}AaiNa jaa}q}asval {Vaga kxr} tyaa}aca
laXmal pa}anna ha}p}ta. AaiNa Kar}ca taso}Aah}g}agaata {Vagal la}ak}na}ta ya}sasval}tatacal, Afia}T
sah}alcal cara ca}kalal Aah}Baartaata Ta}Ta, ibal}aa-hl Aa}Dna}vad}k}ta}aa bar}o}ai}hta na}hlta.
marazi ma}Nasa}a}a}l}ivaca}ar kxr}aa tar [tar samaj}ap}kaa qaa}Da {Salr Jaal}aa Aah}p}na Aata}Saa
marazi ma}Nasa}a}a}o} {Vaga}cyaa yaa pa}a}na ivah}rayal}aa il}al}yaa sac}jvaata kxr}bal Aah}oi}kxl aas}kxr,
kxlyaa}Nal ya}tyaa pa}z}cyaa pa}z}cyaa ipa}z}yaa ya}sasval {Vaga kxr}taana}a idsata Aah}o}p}na ya}acal
sac}jvaata Eal. laXma}Narava ikxl aas}kxr ya}na}l}kxr}bal va Aaja d}sa ivad}sa}ata ikxtaltar}l marazi
{Vaga}patal idsata Aa}hta

yaa pak}rNaata Aa}p}na {Vaga}patal}na} {Vaga/vyasaaya sac} kirNyacyaa ba}bal}na}l
{ha}p}ab}o kxr}Naar Aa}hata. {Vaga kxr}Nyacal Aava}D, k}Na}pas}ata sf}it}al-imL}alyama}l}o
k}ta}acyaa Agaha}ma}l}o ya}pas}atal jagal}ya}asa}az}lcal garja [. Anak}x kxr}Na}na}l}o}ma}N}sa}l
{Vaga}la}k}k}D}o}l}taana}a idsata}a}ma}l}aa vaa}T}ta}Ka}D}ga}vaata patal-la}ak}sa}k}yaa k}mal Asalyama}l}o
va jamal}aj}aa}aa ja}asta Asalyama}l}o}ek}x ta}h}ca}a Aa}L}sa inama}Na Jaal}aa hata}a. la}ak}x k}v}na
kxr}lta na}hta}o}Aata}a k}v}ya Jaal}aa, tyaa dha, valsa, pa}ca ek}ra}a}a}k}u}D}na}o}na pat}y}ak}cyaa
vaa}Tyaa}sa fixar k}mal jamal}na ya}o}l} la}agal}al.ek}v}a Garata ek}v}a ma}Nasa}acal pa}a}l}sa ma}Nasa}o}aal}al.
Satal kxr}Na}o}parva}D}ta na}hl mh}Natal la}ak}x [tar vyasaaya kxr}l} la}agal}ata.' 34
{Vaga}sa}azi Anak}u}l}a pairis}qatal Asa}l}sa}U}v}ahl la}ak}v}ya Da}y}aata {Vaga kxr}Nyaca}pa}k}o
Asata}Aai}Na tyaa}ta}a}ya}sasval hata}ta}hl.

'Aapalyaal aa ASalca naakurI kirIIta basayaca naahI, hDaeyata pa@kchatao raji ra-al Aamacyaa
 jaataanaa gappa sarj] Jaalyaa kxI, mal hmaKaasa svata:cal kxI naahI kxIZNyaba_Ia ivalya
 kxIZayaca naahI kxI naahI j adxama kirtao Ah daokxama AapaNa sahja kir] Sakxtaa, Asaom
 mhNaayaca opaNa maalyaakxI dokxaktal Iaxa dE naa. bahaa tyaa naahI ASal {GaDyaa samadita {DI
 Gakyaacal tayaarI nasaaval. mha-achar [GyIal Sabdhaajal kirNyata maaza paTa[ta. taomhNaayaca,
 'yaalaa kxarT#T@Tjaha mihayaa Jaalaa AahO₃₅ kxahI Iakxaba naahI [cCaSa@tal jabardsta Asatao
 svata:laa isaId kirayacal [cCa Asatao AaiNa tyasaazi kxaktatal idvya kirayalaa taatyaa
 Asataata. 'Amakxaba svata:caa vyavasaaya sarj] kxiba, taol Iakxaba naahI ikxaba naahI kxarIyaa naahI
 rasaayinakx samasyaa saaDivaNyacaa mhNaj ac[qabI 'kxIZal hI kxIZIla samasyaa AsaId, omI tal
 saaDiva naahI daKavaca'. hI pabaL [cCaca {payaagal paDIal. naiSabaaca saraca dana manaasarKa
 paDIa naahI. Takxaca naahI payaSa, Takxaca inaraSaa, Takxaca har patkxaraval laagalal. paNa tal
 kxabaL ekx taatpactal gaalI. [cCcyaa jaacavar mal parta parta paitakxIla pairisqatalvar maata
 kxabaL, mhNaata maajal gaalI ilahavalSal vaaTlal; hI 'Eal'cal [cCaI'₃₆

AadSa-ya@tal naahI shvasa / magaeSana : {Vagapatal naahI atmacair -a vaacataanaa ekx gaalI
 Aapalyaalaa jaanaratacal mhNaj acjarI yaa vya@tal naahI {Vaga vyavasaaya sarj] kirayacaa Asalaa
 tarI ekx AadSa-tyaa naahI Zchata. ekx magaeSana tyaa naahI imLta hata, tyaa naahI {Vaga sarj]
 kirNyacyaa ivacaar naahI baL kxTI dIkar dIkarI tarI idsata hatao AaiNa tyaa naahI Luga vya@tal naahI Uja
 Gyaayaca z rivalao kxI Sal yaqal la kI baL dIkarI gajalar vatakkx ya naahI tar mal vyaavasaayakx dIryaa
 garj]ca manatao tadar kxI Sal yaqo yapaar kirIIta AaiNa SaroT payaSa / tadar Dal a naahI ta haca makxIya
 kxI akxaca Baaga. kxarNa tyaa kxI LI rajakxIya AaiNa samaajakx paZa%ya naahI caal aivala tyaa
 paacaaranasar Anakx baahmaNa tar]Na vyaapaarata AaiNa {Vagata paD Nyacaa payatna kirIIta Asata
 tyaa kxI 99 T@kxaba Dita Asata. tyaa naahI ceKaada navaa manalya yaad RIna payatna kir] laagalaa
 tar tyaalaa paatsahna dIryaa naahI rajal taadar baDNaar yaacalca Iakx vaaT pahata Asata.'₃₇

{Vagaa}kx/Na/vaDyaa

x kvahl samaj acaDakx eKaaVa {VagaSal [takosarsa Asataata kw tyaa {Vaganaca
taosamaja AabKala jaa{] laagataa maharaT#ta jasaosaar, laabar [. Aaina kvahl
paDsaatala maNasab eKaaVa zraivakx vyasaayanaoAabKalal jaataata. knaaFkvatala {Dpal
yaqalla laakx haTNa vyasaayaSal salaMala mhNatal AabKalaajataata. paNa marazi maNasa
vyasaayaSal tasaa fixar salaMala nahaa Aaina paka-vyasaayaSaDNaatala tyacaoragaLpaNa
pasaad nahaaAata marazi maNasa vyasaaya/ {Vagata svata:caosqana inamaNa kvta
AahoAaina marazi {Vagapatalya {VagaaKwDhaiGataladar tyata vaaLpaNa idsataoAaho
vastalohimal, haTNa tachaakvama yaa savaa Xacata marazi {Vagapatal Aahta. [NinaAriga/
Xacatala {Vagata taojaasta paMaNaata Aahta.pana masaala ikvahl dataar yaDyaasarKad
vaaLyaa Xacatala {Vajakx Aahta.

Aataa marazi {Vagapatala/likxaltarl vaDya AahoiBannataa Aahokvahl Atyata/
{ccaiSaiXata tar kvahlina/ kvahja isaKana AcaT saDlaaoidsataoEal zaladar yaana/
rsaayanaSaas~aatalla savaa paDval paDsaata jaa{]na imLivalal Aaho kvahl baDyaa
{VagaaMbaovaarsadar tar kvahlina/ svata:cyaa baLavar samajya {Baar laaoidsatao
ikxlaaskvratya ipaZyaha/Aataa maaza vaarsaa imLalaa Aahdar 'jaasal vaDraalyaDya' Eal
SalaSa jaasala/ svata: {Vaga {Baa kvbaa Aaho kvahlina/vayaacyaa ivaSaltaca yaSaanaSakar
gaazlabadar kvahlina/pannaSalta sacjvata kvbal Aahokvahl ekva ivaiSalT {Vagavar paBaava
paDtal Aahta tar kvahljaNa ekvaka AiOakx {Vagaa/linayaNa zala Aahta. Di.esa.kicho
naava Aataa vaaLyaa {VagaSal salaMala banal aAaho

- {Vajikx Aaina samsya:

{Vajikx Aaina samsya yaadGainalz naataAsataAaina yaalaa jyaacal tyaarl Asataaaca
 {Vajata iTkLAaina yaSasval haG} Sakxtao

fixmal ibiJanasa iTkxalao

xj yatx {Vajik xkumar gaca yaalya matao kxTilnal la eKaadyaa vya@talnasarj kxbaba
 {Vaga dsalyaa ipaZita 33 T@kptar itasalyaa ipaZita 85 T@kyapayavhalpaDta AsalyaacaO
 AaZLlal yata Aahoha fixmal al ibiJanasa baDpaDNyaamagacal kxarNaOAiNa tyavarlla {paaya
 Saablaqaaihjata tyaa Anaalya fixmalalta samaivaT Asalalyaa navyaa ipaZimaDyaG Vagabaabata
 paardSakxtaa, ekmalata sasabadi AsaNaogarjacaOAhoyaa ipaZIIaa samaival Gataanaa
 samsyaarl {paaya SaabolyaiSavaaya fixmal al ibiJanasa diGakxal iTkxNaar naahI, Asaa Qaakva
 AahotachNaalao

'naakorI kxNyapakaa {Vajikx vhavaoparbaI {Vajikx hata Asataanaa patyakanacharkx[nao
 Abyaasa kxbaa paaihjaoeKaada {Vaga sarj kxrtanaa tyacal sabMI-maihtal, inayaajana kxrlNaO
 AavaSyakx AahokvarNa {Vajikx halyaaca maga-AnaobKal, Avhanaatmakx, KaDtar Aaina
 ADcalalcaal Asataaoyaa savaarl jaomata kxrtacaa yaSasval {Vajikx hatao naakorI
 kxrlNaalyaa maNasaaSal talunaa kxbal tar tyacyaa ikxtaltarl paT samsyaa {Vagapatal hataLtaanaa
 idsataata. nahsamsyaa yaSasvalpaNachataaLUSakrba Asaaca maNasa yaSasval {Vagapatal banataao
 {Vagacal inaiScatal Jaalal kxI BaalDhalapaasatal sarj hataalyaa samsyaa jasaa {Vaga vaaZca
 taSaa vaaZtaca jaataata Aaina idvasaalkasa tyavar mata kxrtaa {Vagapatal magakxina kxrtaa
 Asataaoyatal la kvahl mah<vacyaa samsyaarlAaZavaa ApaNa yapaGaG}.

manisakita :

patal-barca laakx Satal kirta hataadla ' {<ama Satal, maQyama vyaapaar AaiNa kvinaZ naakvri' AsaonhVhij ayacaopaNa Aataa {<ama Satal mhNaayacacidvasa raih laonahIta Aataa jaagatalKx paatalIvar baiGataladar {<ama vyaapaar kvrNaar colSaca pagatal kirta AahTa, savaata paZoAahTa. marazi mallasaanaomal vyavasaaya kvrllaca AaiNa inaiScataca yaSasval haQta Asaa sakvaratmakx ivacaar kvbaa tarca taoc{Vagapatal banaba tyamaLcokvaraqal-manaisakvtaa bad lallaO fixar mah<vaacaAaho

nakvaraqal-vaataavarNa :

Balal maazi jaakSalma patkvri]na {Vagapatal {Vaga sac] kirtaopaNa samajataa tyacyaba_ la kvahIsaonakvraqal-vaataavarNa tayaar JaalaoAaho' {Vajokx mhNajackvaktal tarI kvamgaaraha/naaDNAara, gaahkvialaa lalanDNAara, samajalaa fixaivaNaara, [nkmaT@sa AaiNa jakvata baDivalaNaara AaiNa sadQa Aapalyaa taMZYaa BarNyaacyaa ifixkvrlta AsalaNaara ihkvatal AaiNa ibaladvri maNasI ASalca samajatal la bahsaKvialaNa/ QaarNaa AsataQs {Vagapatalvya/ pairEamkvDolaakx paahTa naahI paNa tyacyaakvDIIa kvamgaaraha/ taosataata Anyaaya kirtaoAsaosavaaha/ vaatTa Asatao {Vagapatal Ealmata/AsataaopaNa tyacyaakvDIIa kvamgaar hagarIba Asataata. kvahI naa kvahI kvrNaanachI jal kvamgaaraha/AsamaQanal vaQal AsatadyamaLubl {VagapatalNa/IIa nakvaraqal-vaataavarNa tayaar hata Asataobar yaata Saasanaacaa ivacaar kvbaa tar tapabl kvahI paamaNa saaDlactar nakvarGaTv/idsataoSaasana vyavasqaahl Saasakvlya inayama, kvrpaQdtal tasaca ivaiavaDa inayaPaMa/ daro{Vagapatalvri/ inayaPaMa zvaayacaa pagatna kirta Asataata. {Vagapatal ipaLvaNakk kirtaaca yaa Baavanataha/ kvahI nataoAapalyaa va@taryaataha/ laakvaha/ {Vagapatalvri/Id ifixarataanaa idsataata.

kvamgaar alyah paSaavar eSaAarama kvrNaara ASal {Vagpatal ca/KaaEi paitama inamaNa kvrayalaa hataBaar Iavataata.inavaDNakulita imaNaa%ya nataasaazi Anakx cakulcyaa baabaalthe/paizthe/dtaata. kvahl wyaetal svata:caa fxyada halyaasaazi kvamgaar alyah/IFXU paaDtata AaiNa Aqalal dKala Gyaval yaasaazi dDpaSaahl, gaDijarIcaa AaEaja Gataata.

AataaSa Anakx rajyao {Vagpatal Saizi paayaGaDyaa GaalalAsaohNataata. 'paNa natarI saivada dta naahIa. tyamaLuqaNa {Vagpatalthe/Anakx baabaalthe/taad/Varo daagatajyaa gaalEthe/taad/ paSa va valb maadiIaa jaatao'parpaatthe mala paazivalyaasaazi raD parimaT Iagatao taadimLvalNo mhNajaoidvyaca Asatao saha saha mihnaopa-avyahar BaEigaazi kvbyaa kvI {pakvar kvbyasaarKaotachataata paDtao Saasaklyya yaMataal ibalacaqaSaodthe/mhNaj adSaasaklyya yaMatala kvmea%yaal aa Aqalal svata:caqaSaodIyaasaarKaotaTtao taqaqaal azKvIa hatachata 'Aabokvrao daagataata. yaata ibaca%ya {Vajakvacaadala kvsa Kaata naahI.' 39

madta

:
 'ekvakra saahya kvr] AvaGaDar] saqah/Thorazi maNasaalaa ekul maihta AahqaNa tyacal paicatal idsata naahI. isalthe/vyapaaya kvID qaahIackvl yaacal paicatal yatao {Vaga vyavasayaata isalthe/itasaca [tar vyapaarl samajatala Iakvakra/ADIADcaNalIaa paazimagaohataata tasao marazi maNasaalthe/maNa kvml Aah/Satvaha ikvl askvraSaal Kal {dahrNa/Ahta kvI jyaaN/ marazi {Vagpatalthe/malomalca madta kvbal AahqaNa taaoAparaad na banataa saavaSa/Imaga-vhavaa.

kvamgar

:
 kvaktayahl {VagacaoyaSa hotaqaIa kvamgaar kvamar AvalaAd/Asatao kvamgaar alyah sahyaiSaraya {Vaga vyavaisqata caalNaar naahI. tyamaLuca ekx CaCa Aparaad saadiIaa tar paE/vkr alyah kvraKanyaata kvahI saqah/taalaa naahI. iva\$Ia kvmataadthe/dIa vyakvTsa kvmata naakvra/the/malomal Aadracal vaqaNakk, sanmana dtaata

[tar ADcaal :

kvattyaahl {Vagacal sacjvaata kbyapaasatal {Vagapatalha/Anakx samasyaaha/samaoo
jaavaolaagatao {Vaga {Baartanaa kvayadSalr ADcaal tar yataata tasaca {Vagacyaa
izkvNacyaa sqainakx samasyaaha/ {Vagaha/ samaoojaavaolaagatao jaagacyaa tasaca [tar
kvayadSalr ADcaal {Byaa rahtaata. sqainakx rajakvarNaamLudl ~aasa hataao ha%yaca
izkvNal sqainakx galDirar/ AsataoAaiNa rajakvya paizNyamaLud/Vagapatalha/dkgyaa Varyaa
laagataata. BalTacaar tar saraca izkvNal zasatal Bar laa Aaho{VagasaaZi BaalDala hl sarata
mahvaacal gaalD Aahojamalna, yaNa/ kiccaaa mala, AavaSyakx saaihtya, sayagya kvnagaar
yaayharatar sarkvar/ parvaanagya, {tpaadnaacal inaimatal, saazvaNa AaiNa iga%na[kvayaha/mala
paalocavNa/AaiNa iga%na[kx yaa spaacyaa yagata iTkvatal zvaNaASaa satata samasyaa caalaU
Asataata pala yaavar maata kvrta jaag{Vaga caalalzvaatao,yaSasval hataadyaala mana narataba va
lakmalcal paaptal hatao

{VagasaaZi la kvhl hatao

dkvna nalT caalavaa mhNaj aavaacal kvna taamalaa saalL ca.

vyapaar ha nakmal ds%yaacyaa paSaavar kvbaa jaataao

Aapalaa Calal/kvsa caalataa yaavar Aapalaa nama`vaa gaivalz Asataao

vyapaar mhNaj aojacNaatal la malzkvna taatalnao {rkNaohlca vyaharatal la yaSaacal
gacjixl lal : sarkvar/ kvrBaar BalTacaar dftaridra[-

vyapaarl ha sava-jagaacaa rihvaasal Asataao

vyapaar hosaNIR/ caa paacar kvNyacaomaa/ saana haa vyapaar anal/ Saacaa naaSa hata naahI,
baNk/ naaatao

Aatmhtyaca ivcaar :

jagaatala Anako yaSasval vyai@talNI Aatmcair-acaacalyavar ekva naajaksXaNaI
Aatmhtyaa kxrayalaa inaGaalabyaa hyaa vya@tal parta ifxrl yaa AaiNa tyaca mah<vaacyaa XaNaano
tyaalya jalvanaalaa kxlaaTNaI inaLalal. tacsavata: tar yaSasval Jaalaca paNa jagaalahl tyaaalya
kxlaPaacaa laaba Jaalaa.tyaamaLugajananabI tyaaalyaNa manya kxbojar tyaaalya Aatmhtyaca
payatna yaSasval Jaalaa Asataa tar 'Aapa maaba jaga baDal aqamaNaGajagacaAaiNa tyaaalyaGaba
raihlaasataojaganabI tyaaalya dKala GalyaacakxarNa raihlaasataqana tasachata naahI,
maPacyaa daZtala laako baahoyataata AaiNa ekx kPaqa-jalvana jagataata. kxahl maNasadoxahl
kxamakxrlNyasaazlca janmalabal Aahta va taadal kxrlna jaataata. ekx vyaa zrivalabOAsatao
AaiNa tyaacal patataa taAnakx sakTamaItaavIta kxrtataca kxrtataa.x

marazi Aatmcair-aaNaI ivcaar kxbaa tar ba%yaca yaSasval vya@talNyA Aatmcair-ata
vya@talNI paitakxua pairisqatalmaLUAatmhtyaca ivcaar, payatna kxbyaacanamU kxbaO Aaho
Aatmhtyaca payatna ikxlaI ivcaar saula manaisakx dala tyaca dala Na AahO SaO AapaNa manataao
ba%yaca jaNaanaI taacivcaar kxQaltarl kxbaa AsataaqaNa taamaDMyaacaQaOa-ikxlaI [cCa
ba%yaca jaNaanaI hata naahI. tyaa gaalEI taOtaLtaata ikxlaI vaacakxlaI AatmhtyasaarKyaa
nakxaratmak gaalEI paasala dUzraavaAsaahl tyaaalya ekx ivcaar Asata. yaacal dsarl baajaU
mhNajaomal Sahtatatal sava-{Baakxboyya kxQal kxQal vya@ta haktayaa paZIpamaNaqpairisqatal
[takxI paitakxua Jaalal hataI kxI malaA AatmhtyaaSavaaya payaaya navhtaa, ASaa paitakxuatataahI
mal ifxina@sa paKaapamaNaBararl Gata yaSasval JaalaaOHqaTivaNyacaahl Iakakxaca payatna AsaU
Sakxtaao

mah<vaacaohNaj aAatmacair~a ilaihtanaa kvataahl AaDpaDda na zvataa, jalvanaatala gaalE
vaacakvaSaahaomaDafacyaa zrivalyaa kxl tyata jar lakakacyaa baabatala AatmhtyapayaA/gaalE
gabyya Asatala tar tyaa kvataahl AiBainavaSa na AaNataa, AahdaSaa maDhchocaaN/lyaa
Aatmacair~aacabaKala AahAaiNa tyapaamaNadyaa maD/lyaa j aataata

marazi Aatmacair~aAai ivacaar kvbaa tar ivaivala Xacatala yaSasval vya@talN/NI
Aatmacair~a ha pakvar hataaLaa Aahotasaca ivaivala Xacatala vya@talN/NI Aatmhtyaca
ivacaar/payatna namU kvbaa AahosaAarNata: kxl akvar vya@talN/NI Aayalya hoAisqar Asatao
tyamaLuojaasta paamaNaata tyaa vya@tal Aatmhtyacyaa ivacaarakvDovaltaanaa idsataata. ho
Aapalyaala vaaTtadaKaroAahqaNa tyaacabaratar {Vagpatal, saamaajakv kvayakvtaeASaahl
vya@talN/NI Aatmhtyaca ivacaar namU kvbaa Aaho

nyaUnacyaa ekva inayamaamaNaocaaD/lyaaZyaa jaacata iBatalar AapaTavaa, taraZyaa
jaacata taoparta ifirtaajalvanaatahl Asahataokva? AapaNa pahtaakvl vyaraisqata
pairisqatala jagalaa%yaa laakvaAaAayalya ekva sarL rita watala hataoAaiNa jyaan/NI
pairisqatal pitakvUa AsataoASaa vya@tal pairisqatalvar mata kvrlta yaSasval Jaalabaodsataata.
maga tyaa baabal Saarlikv,Aaiqakv Aqavaa saamaajakvhl Asataa saar kvalya kvLatala s~al
par]yaan/NI paalD/manaisakv dhaava sahna kvrlta, svata:caoa [tarabaDjalvana {jalivalaodilata
vya@talN/NI Saala saamaajakv,Aaiqakv dhaavaavar mata kvrlta jalvana yaSasval kvbaa
'[DIal, AairkvD AaiNa mal' yaa Aatmacair~ata 'AairkvD' yaa naivana paabharalkvta inasagapalkv
haTacyaa inaimataasaal ivazzla kvmatan/NI paalD/lyaaGatala tyavabl Garcyaan/NI paaz
ifirvalal AaiNa kvjaaal partafvD AvaGaD JaalyamaLckvmatan/NI naaSyaa vaaZta hataotyaa
naaSyacyaa parmacoa XaNaI im~abaratar {kvIbailD/lyaa varcyaa majalyavar Asataanaa tarpaal
Kaalal {DI mar]na sava~aasa saavavaa Asacvamatan/NI vaalao

paNa taraZyaata samaacyaa {~~ca~~[~~ma~~rtalvar baah]na kvaca pasaNyaacaAsaciXata kvama kvrNara kvamgaar baGahal tyaa~~ca~~atapairvatana JaalaoAaiNa pauna naryaa ja~~ca~~anactachaTNa inaimatakkido valLa~~ca~~AaiNa sava-sakvTanaI maata kvrIta yaSasval {Vagapatal Jaalao

sah

{Vagapatal satata kvayamagna Asataata, satata satak- Asataata kvrNa tyaiSavaaya tao {Vagapata iTkic Sakta naahIta. {Vagapatalca nahdar savaa yaSasval laakv hcvata: kvayamagna rahhal [tarahhal kvayata samaivaIT kvr]na Gataata. yaasaazi svata:cyaa Aaragyaacal tadval_jal Gataata AaiNa satata naivanyacaa Oyaasa Gataata. 87 valaacyaa isahhal[-jaasal 'vaatcaala' yaa Apalyaa Aatmacair-aata mhNataata, 'mal satata kvayamagna rahlsaktagyacackvarNa kvml KaaNa~~ca~~ valocyaa valI JaapNaAaiNa pahaTdarakvr {zNaopahaTcal Aa~~ca~~ mal Aajahl cakvata naahI. dpaarI Jaapayalaa malaA AavaDta naahI. {gaca laabNaqpaDNAqTta naahI. AaLsa, kvTala ho Sabd malaA AavaDta naahIta. SarIr hoApalyaalaa dmanacidlabcsadana Aahda~~ca~~apar lagaba~~ca~~ paahjacha maJaa Oyaasa Aah~~ca~~ marazi maNasa {Vagapatal~~ca~~ksahsaa valta naahI kvrNa {Vagapatal~~ca~~na tyana~~ca~~vahl cakulcaAaDaKa~~ca~~naAa~~ca~~ Aahta. AaiNa h~~ca~~akulcaAaDaKa~~ca~~naatata kvZlaqpaahjata Asacsavaa marazi {Vagapatal~~ca~~ vaTtao 'AapNa marazi maNasa~~ca~~mhNataao tyana~~ca~~naakvrI 'Carlal' AaiNa taocibaiJanasama~~ca~~yo 'paDlaa'. paahIta~~ca~~ AapNa Sabdca Asa~~ca~~rapartaackvl ibaiJanasaba_lacal Apalyaa manaatala Baltal, nakvLta Apalyaa Ba~~ca~~ta {mat~~ca~~omaJyaa sad~~ca~~ana~~ca~~mal naakvrI Carlal, tasaaca ibaiJanasahl Carlaa AaiNa Aaja ca~~ca~~la vala~~ca~~NaTK Car]na z~~ca~~laa AahoAaja Am~~ca~~kvabalyaa Baartalyaa~~ca~~ya SabarI Tara kv~~ca~~na~~ca~~ya~~ca~~ckvmlr hovaA AahovabarabI kvmarlaa {<ma pagatalba_la baiXasaM AaiNa sanmanaicah~~ca~~NaLlal Aahta.' 40

{Vagapatal Asaa Asataa,otaactasaa Asaba tarca yaSasval hataa ASaa kvahl inarqakx
 gaalTilcaal AapaNa baa{] kxbaa AahoeKaada maanasa {Vagapatal AahomhNatal tyacyaakxDo
 baGalYaacaa Aapalaa dRikvama hadlataaotaaEalmeta/ItaUkx, gaalita rahNaara Asaa kvahljalla
 samaj a kv]na Gataata.

taoFvar hSaa Asataa,otaactasaa Asataa,otaactasaa Asataa,otaactasaa Asataa,otaactasaa Asataa,otaactasaa
 AitaSaya yvavisqata Asataa,otaactasaa kvahl kvahl. palla tasaaAsavaca Asaonaahl.'sTlvh
 jaab]anaOyaO Anakx vya@talma-vaMIDIal hatal. ivaiXaptapaNaa, {Vajpakxtaa, kxl pakxtaa,
 kxzacpairEaim, Oyaacasa@tal, hTTLpalla, AatmaivaEvaasa ASaa Anakx gaalTilcaal/tyaata ekx
 imaEalvaca hatalvaza Ealmeta/Asataahl tyacyaamaOyaockx saOapalla dDIaaba hataa. jagaalaa
 navanavalna {tpaadna dIkaara jaab]a svata:cyya kvpaDyaalvata Aijabaata dXa nahhtaa.'⁴¹
 kvahl maanasaosarL caalaNaarl Asataata. tyaaal/ivacaarSa@tal ekva maganaaccaalatacpalla
 kvahljalla vaaL Asataata AaiNa vaaL paNaca vaSalTyapaNa-Asataokvahl jallaal/inasalalyaa
 gaalTil idsataata AaiNa taovacaartaata 'kva naahl.' sTlvh jaab]a yaacapakvaracaa maanasa hataa.
 jaba [tar savajalla lakvama/kvaya AavaDta AaiNa jaoAavaDta Aahdyacyaa inaimataltaca
 AanaMhataoal/ta jaab]a ekvama vaaLyaa vastatal inaimatal kv]na tal jaga kvSal isvakvarca
 yaa payatnaata hataa.

SadaMhshaya

{Vagapatal AaiNa vaaD\raya yaa taSaa nasalyaa tarl iBanna gaalTil vaaTtaata.
 {Vagapatal/air~aatmakx lakona nakomal vaacaayalaa imLtaqalla Aatmacair~aatmakx lakona kxmal
 Asata yaalaa barlca kvarNaaAahha. paNa kvahl {Vagapatal/ih oSavaQanayya pabalaaAaho

Aatmacair-ala kōna hi kvahl {Vagapatala/paihlal tar kvahl/la/SaTcal saihityak/Al Asatao
 ekx Oyāo zvala {Vagapatal Aatmacair-a ilaihta Asataata tasaca [taraba/Aatmacair-acoacatal
 AapaVahl {taarvayaata kvahl magaelSanapar ik/la/AnaBaa ilahavaogaa {]maltatal ta/Aatmacair-a
 ilaihtaata paNa ba%yaca vaba tyaa/la/vaaD.myaasala/Kala lakōna kvaba/nasatao/ik/la/tyaa/la/
 vaaD.myal aksnaacaa palahaBaa nasataao

kvahl/la/svata:cal Saal nasatao/ASaa vabaa eKaaVa saihityak/ak/Dial Aatmacair-aci/ahla
 Gatal al jaataata paNa ba%yaca vaba saihityak/aba/Di/ak/nasahayya Gaō]na hyaa Aatmacair-a/la/
 inaimatal hatao/Sabdakvifa kvrNaayaa lakakvaha/lekx lakakx mhNatal mana imLtao/ol na/hi ik/la/
 tyaa/la/paihl jabaSal dKala Gatal al jaatao/ol na/hi yaa gaō] Aah/ta paNa tyaa/la/Balukva kvatal
 naakvar] Sakvta na/hi. {Vagapatal/tyah jyaa pakvarcyaa paō]na Asataata tyaa pakvarcyaa ivaSaka
 A/na/la/Aatmacair-a/la/inaimatal hatao/ta/aa Aakvar tyaa/la/yatao/ta/aa Sabdakvifa ik/la/
 lakōnasahayya kvrNaayaa vya@talcyaa Saal/nasaa/ Aatmacair-a/la/inaimatal hatao/pakva/Sakv/tyah
 ivacaaraba/hi pastakvarcyaa maD/ma/la/var paBaa/paDtao

‘[Dial AaiK/D AaiNa mal’ va ‘ekx Asatao/ah/Dr’ yaa dāna Aatmacair-a/la/Sa/aa
 ba/la/tyaa/la/Sabdakvifa/sahayya imLala/Aah/AaiNa tyaa/la/Lyaa dāna Aatmacair-a/la/maD/ma/
 saarKal idsatao“hi ‘Ea’cal [cCa” yaa Ealinavaasa zaNadar ya/tyah Aatmacair-a/la/Sabdakvifa
 Sa/aa ba/la/tyaa/la/Kvaba/Aah/Baa.r.sabaD/Ar]Na saā]U. lakakx yaa lakōnaata pa/saōd Aah/ta
 bal.jal.iSakv/mhNataata’yaa Aatmacair-a sa/aa]na kvamal pa/saōd lakakx Ar]Na saā]yaa/la/jaō
 kv/T Gatal actyaba_ la mal tyaa/la/hi AitaSya Aabaar/ Aahō

Ea. iva\$ la kvamata {Vajakx mal hataar/ca), saal/r inargaDkvr ya/la/Aatmacair-a/na/la/
 svata:cal lai/ata va magaelSakx pastako/svata: ilaihlal Aah/ta jyata/ta tyaa/la/svata/la/paitBaa
 ja/na/atao

saravaiNa inakNa:

yaSasval {Vagpatal vhaaASal saravaiNa mainalaa AsataopaNa nasataozrvaha hata naahI tyasaazi Apar kxT AavaSyakx Asataata. nasatackxTca na kxrtaa baakxicyaa Anakx gaalI mahvaacyaa Asataata. {Vagpatal tyah Aatmacair-aatata yaa baabal AapaNaasa samj ataata Aiina yaa gaalI Aapalyalaa magaelSana kxrtata. mhNakata yaa pakxNaata AapaNa makyata: Aatmacair-aatmakx lakana kxbaayaa {Vagpatal tyah {Vagayarasayabaabata inagaDita gaalI kaalI AByaasa kxbaa. yaata Kaal alIa ma yaa baalI {hapaab kxbaa Aaho

1. [Evaraar inakNa : bahtakx {Vagpatal hoAaaiunakx ivacaarabaAahta, badIaahI saamaoo jaanaarAahta, naivanyaacaa svalkxar kxNaarAahta. AaZiOdaharivaraba kxNaarAahta palla dhaaadi Aahta. dhaalaa, naiSabaalaa mananaarAahta. Qaimakx baabal kxNaarAahta Aiina dhaavar jarI AvalaahI nasaladarI tyaa gaZSaatalcaAistatva mananaarAahta. CaibayaaSarKao tar yaSacaSavaEaja Aaata SaatalIaa dhaarAahta.

2. baal qana : marazi {Vagpatal hoSavasamanyaatata maazolaalabaAahta. kvaktalI saanyaacaa camcaa GaalI na AalabaahI. ba%yaaca jaNaahI Saalyaatata jaga inamaNa kxbaaAahoSatevaavaaba vaDIta lakmalara hapihaa {Vajakx hapa tyamaLooasakvastaLkTilaha vaaZiao

3. iSakana : barca {Vagpatal hoAByasaata hSaa hataAiina tyaaAa%yapakx iSakana Jaalao Aaho iSakanaacal sarjvaata CaTyaa Saalata Jaalal Asalal tarI {cca iSakanaasazi tadahaopaDItaAahta. barca jaNa AiBayaalNakx iSakana GatataAahta.

4. saMkar : ekx gaalI ma-a sava-jaNaata saarKal Aahosava-jaNaahI Aapalyalaa caahI ho saMkar imaLalaojyaacyamaLooAapaNa jalvanaata {Baarl GaalI Sakxlaaoyasasval haalI Sakxlaadho namI kxbaaAaho

5. Aatmacair~a ilāhNyacacivNa : barca maḶAahta paNa marazi maNasaanM {Vaga QaXatal krasa Qaraval, marazi maNata {Vagata inaiScata yaSasval haḶa hl mainakaa baalGata, zraivakx QaeyaaNalivacaar kx]na {Vaga sacj kxraaa AaiNa yaSasval vhavaoAaiNa yaasaazi magaelSana kxNyasaazi, paḶsahna dkyasaazi {VagapalMVAatmacair~aacadaKana kḶbaAaha

6. {VagabḶgalkxNa :

Gargatal vyavaaayapaasata taAmioKḶbal la maazyaa kḶbalcaqaSna saaDivaNaASaa vagavagalyaa Xacata marazi {VagapatalcaḶ {Vaga pasarIaAahta. yaa pakxNaata yaa marazi {VagapatalCyh {VagabḶgalkxNa kxNyacaqatna kḶbaAahta.

7. {VagapZila samsyaa :

{VagapZiivaivaḶa samsyaa Aahta, {Vagacal sacjvaata habyaapasata taorajacyaa raja Anakx samsyaa Asataata paNa rhNatata tyacyaatala imLNaara fxyadahl jaasta AahotyaaMLoyaa samsyaa jaayavaisqata hataalca, taaca {Vagata yaSasval haḶa.

8. saḶM :

{VagapatalMVAapalyaa Aatmacair~aatala vacakvaḶa kxahl saḶM idIaa Aahojalvanaata yaSa sahjaasahjal imLta naahl tyasaazi kxahl gaḶḶcaḶ isvakxar tar kxahlcaḶ tyaga kxraaa laagataooyaa saḶMatala vacakvaḶa {Vajakx saḶM saḶaḶicCtaata.

9. lakḶsahaya : {Vagapatal hosaihityakx Asatalaca AsonavḶoAaiNa Apalaa ha lakḶnapayatna vyavaisqata habyaasaazi AaiNa vaḶca ivacaar kx]nahI {Vagapatal lakḶna sahaya Gatanaa idsataata. marazIta saivataa BaavaoAaiNa SaḶaa baḶḶcaḶ kxahl yaatala mah<vacal naavao Aahta

10. Aatmhyasa ivacar : patyakx mallasaacyaa Aayalyaata kival kival Asaa pasaha/yaatackil
tyalaa jalva Varaasaa vaaTtao {Vagpatal jaosadla sakTatal jaata Asataata tyalya
baabatalahI ha ivacaar AaZLtaapNa tyaa XaNaavar mata kirta tagagataata. nasatagagata naahI ta
tar yaSasval hataata AaiNa jagasamao AadSa-inamaNa kirtaata.

sāṃ:

- 1) hstak {Yaax : marazItalIa Aatmacair~apar IakSana, snabvaQana paibl aiSajha/ha{]sa, panna30, [.sa.2006. paRxì 11,12.
- 2) ta-āṭa paRxì 8.
- 3) paḍḍit<a-aya/taavar snabla (sāṃdīk), saaihtyaivacaar, snabvaQana paibl aiSajha/ha{]sa, panna08. paṇamaavaḥal [.sa.1995, paRxì 122.
- 4) kḷkḷal-ArivaḍMaana : saaihtyaivacaar, paitama pakvaSana, panna30, Aa.2, [.sa. 1997. paRxì 79.
- 5) esa.eIa.Baṭṭṭaa, maJaṇḍa Baṭṭṭaa, rajahSa/pakvaSana, panna30. paṇamaavaḥal [.sa.2004. (Anaḷ {ma kḷkḷal), paRxì 2,3.
- 6) hstak {Yaax : marazItalIa Aatmacair~apar IakSana, snabvaQana paibl aiSajha/ha{]sa, panna30, [.sa.2006. paRxì 7,8.
- 7) kḷkḷal-ArivaḍMaana : saaihtyaivacaar, paitama pakvaSana, panna30, Aa.2, [.sa.1997. paRxì 96.
- 8) hstak {Yaax : marazItalIa Aatmacair~apar IakSana, snabvaQana paibl aiSajha/ha{]sa, panna30, [.sa.2006. paRxì 8.
- 9) ta-āṭa paRxì 6
- 10) jaṇḍal A.ma. : cair~a Aatmacair~a : taṇḍa/aiNa [itahasa, Aa.4, snabvaQana paibl aiSajha/ha{]sa, panna30, [.sa. 2007, paRxì 69.

- 11) Aavalagaavakur AivanaSa (sahadikx) : marazi saahitya saSana : naryaa idSaa, paitama pakvaSana, panna30, [.sa.2006, paRxi 10.
- 12) pavaar pataapa, vaaTcaala, sakvaL pakvaSana, panna30, paqamavaFal [.sa. 2005 paRxi 37.
- 13) ta-ala paRxi 34.
- 14) iSakhal.jal., {Vagava-rajahSa/pakvaSana, panna30 Aa.3 [.sa.2007 paRxi 6.
- 15) kvanata iva\$ Ia, [Dial AaiKxD AaiNa mal, majaisTkx pakvaSana, maha71-Aa.9, [.sa.2005 paRxi 14.
- 16) paRkxur gajanana, kma-caalacsahadil, sailala pakvaSana, zana02 Aa.5, [.sa.2008 paRxi 43.
- 17) kvanata iva\$ Ia, [Dial AaiKxD AaiNa mal, majaisTkx pakvaSana, maha71-Aa.9, [.sa.2005 paRxi 15.
- 18) ikurpaala ivanaya (sahadikx), saanaImraz (Anandikx), tandi GaDvalaXinhalaa, DayanaDVI paiblakSensa, panna30, paqamavaFal [.sa.2013, paRxi 42.
- 19) zanaDar Ealinavaasa, hi 'Eal'cal [cCa, canr enki, Aa.29 [.sa.2009 paRxi 69 .
- 20) iSakhal.jal., {Vagava-rajahSa/pakvaSana, panna30 Aa.3 [.sa.2007 paRxi 5.
- 21) kvanata iva\$ Ia, [Dial AaiKxD AaiNa mal, majaisTkx pakvaSana, maha71-Aa.9, [.sa.2005 paRxi 25.
- 22) paRkxur gajanana, kma-caalacsahadil, sailala pakvaSana, zana02 Aa.5, [.sa.2008 paRxi 36.

- 23) Caibayaa pal had, ifinaabesapava, Amayaa pakvaSana, panna paRxi 1.
- 24) kvanata iva\$ la, [DIal AaiKxD AaiNa mal, majaisTkk pakvaSana, malla 1-Aa.9, [.sa.2005 paRxi 28.
- 25) pavaar patapa, vaaTcaala, sakvaL pakvaSana, panna paqamaavaFal [.sa. 2005 paRxi 41.
- 26) kvanata iva\$ la, [DIal AaiKxD AaiNa mal, majaisTkk pakvaSana, malla 1-Aa.9, [.sa.2005 paRxi 5.
- 27) iSakvaal.jal., {Vagapava- rajah Sa/pakvaSana, panna 30 Aa.3 [.sa.2007 paRxi 7.
- 28) ta-ala paRxi 8.
- 29) ta-ala
- 30) pavaar patapa, vaaTcaala , sakvaL pakvaSana, panna paqamaavaFal [.sa.2005 paana kxi managata.
- 31) Caibayaa pal had, ifinaabesapava, Amayaa pakvaSana, panna paana kxi 1.
- 32) zaNadar Ealinavaasa, hl 'Eal'cal [cCa, caalr enk\, Aa.29 [.sa.2009 paRxi.saha.
- 33) ta-ala paRxi.sata/Aaz.
- 34) iSakvaal.jal., {Vagapava- rajah Sa/pakvaSana, panna 30 Aa.3 [.sa.2007 paRxi 13.
- 35) ta-ala paRxi 58.
- 36) zaNadar Ealinavaasa, hl 'Eal'cal [cCa, caalr enk\, Aa.29 2009 paRxi 7/8.
- 37) paMkvr gajanana, kva-caalacosajv\ ,sailala pakvaSana, zaNa02 Aa.5,[.sa.2008 paRxi 19.

38) paRiƙir gajana, kma-caalacosajiki, sailala pakvaSana, zaƙaƙƙi Aa.5, [.sa.2008
paRiƙi 13.

39) raiSajiki saƙi, ivakvasaaca vata, Ealpaad pakvaSana, paƙaƙƙi paƙamavaƙi [.sa.2002,
paRiƙi 258.

40) zaƙaƙƙi Ealinavaasa, hi 'Eal'cal [cCa, caalr enki, Aa.29 [.sa.2009 paRiƙi 187.

41) gaƙaƙƙi Acyata AaiNa kɔhataƙaƙƙi, sTivh jaƙi : ekx Japaƙaƙƙi taƙaƙƙi, maƙaƙƙi
paƙaƙƙi paƙamavaƙi [.sa. 2011, paRiƙi 147.

pakv Na. 6

[.sa.2000 ta 2010 ma ya pakvai Sata Jaal alyaa
paaca marazi { Vagapataliyah Aatmacair~aat
salkvtaa paircaya

pàstaaivakx:

pababatala hosaata marozpakvNa AsaNaar AahokarNa yaata 2000 ta2010 yaa valaata pakvaiSata Jaalabyaa marazi {VagapatalCyaa Aatmacair-aaBaal AaZavaa Gatataa jaalNaar Aahomai inavaDlabyaa Kaalalla Aatmacair-aaNyalitair@ta {VagapatalCaal barlca cair-aaPaasaOd Jaalal Aahta kvahl CaTyaa vyaavaaiyakvatal Aatmacair-aaBaal paasaOd Jaalal Asatala paNa naava GabyaasarKyya {VagapatalCaal Aatmacair-aaBaal Aahta yaa dha valaabya kvLata hl paca marazi {VagapatalCaal Aatmacair-aaBaal Kyaanaosamao Aalal Aiina hl paca Aatmacair-aaBaal AByaasaazaI Gatatal Aahta

paca inarDkx Aatmacair-aa

- 1.kva-caal acaatvatal (Aatmacair-aa) : gajananarava pakvKv, Sabdakvta : paasaBaala saavarKv, salalla pakvaSana, zalaa paqamavaKal 2000, Aa.5. 2008.
- 2.[Dlal AairkvD Aiina mal : iva\$ la yakvTaa kvnata, lakanaaaHya : Saaba baadDmajais Tkx pakvaSana, maal-04, paqamavaKal 2003, Aa.9. 2005.
- 3.vaaTcaala : patapa gairkvNpavaar, sakvaL pakvaSana, pala02. paqamavaKal 2005
- 4.ekx Asataoibal Dr : salar inargakv, Sabdakvta : Saaba baadDmajais Tkx pakvaSana, maal-04, paqamavaKal 2005, Aa.11.2010
- 5.hl 'Eal'cal [cCa : Ealinavaasa zalaa dar paqamavaKal 2005 yavaa Aa.41 2012.

A,ki	taSaIa	paI ki
1	paastaivak	227
2	kma caal acajal : gaj aanarava paIkr	229
3	[DIal AaiKiD AaiNa mal : iva\$ Ia kvanata	244
4	vaaTcaala : pataapa gaaiK/pavaar	268
5	ekx AsataaD Dr : sadair inargaDkr	296
6	hl 'Eal'cal [cCa : Ealinavaasa zalVadar	321

marazi maNasaal {Vaga vyasaaya krayalaa sacjvaata kibal. ekx yaSasval {Vagapatal mhNatal taoAabKalaa jaa{] laagalaa palla tyaacbaratar Ajatal ekw {<ama gaal kibal tal mhNajaoAatmacair-a ilahayalaa laagalaa. jagaaca ivacaar kidaa Asataa {Vagapatal Cair-ao barica ilaihlal galal Aahta. kahl AByasakimata tal mah<vaacal banalal Aahta. palla ekil ivacaar kirtaa Aatmacair-a ha pakvar tyamaanaadkmal hataaLaa galaa Aahosavaata mah<vaacaa mhNajaoab, Aatmacair-aalaa AavaSyakx Asalaara val Aapalyalaa dta yaEla kia? AaiNa Aapalyaa yaSasval {VagasaarKaAatmacair-a yaSa imalvaba kia? hahl ivacaar Asataa palla ekil Aatmacair-aalaa kimal Aahomarazi maNasaal {VagalaMata magackia? Asaa paSna ivacaarta, tyaac<ar dta paSaad {Vagapatal Eal. bal.jal.iSakoyaa {Vagapara-naavaacaa Aatmacair-a ilaihao 'ifnaabesa' {Vagasaambicaopal.pal.Caibayaa yaab 'ifnaabesa' naavaacaa Aatmacair-a tyaanafai pakvaiSata JaalaoSalval iklaaskr yaab 'Sahal'kya' 1974 saalal pakvaiSata JaalopaNa marazi {Vagapatal Aatmacair-aaca bahr 2000 saalanaafai ca idsataa ivakaa laaT jacoEal. gajaanarava paIkr yaalya 2000saalal pakvaiSata Jaalalyaa 'kma-caal acajal' paSaal paI Aatmacair-aoAaiNa yaa Aatmacair-aalya AavaRavar AavaRaa inaGaUaagal yaa.

1. kma-calasa

Ed. gaj anar aa pa

PNadfa : Anakx ipaZyaafzi magaeSakx AiNa paNaadayal zra ASaa gaeatad akakx {Vajakx paVkr, Sabdakvitaesabala saavarkir tasaca kxtagaar {Vajakvaca sabal- jalvanaalaka tayar kxNyasaazi jyaa saavao sahaya imLalaotyayha_la salalla pakxSanacyaa salalla saavarkir yaanv kRataa vya@ta kxal Aahoyaa pastakvacyaa paadV KapamLAlpaavaltaca tyacyaa paaca AavaRaa inaGaal yaa.

nanagata : Sabdakvitaesabala saavarkir paVkrayha Baavanaa, tyaa@hNaNad akvayha/ vyavaisqata paacavalotyayha mataoAatmacair~aatalla {jaa- paNaA AiNa AadSa-yaa@s-ata Sabdmayamatalla mal vaacavayha/hae} Sakxlaactar svagal-akvical gaeat paVkr AaNaNaayaa BagalrqaeavaZaalaa kRakRya vaTaa AiNa KaraKarca tyaa@kRakRya vaTaa Asaolakaalla jaacavakvitaesabala paNaadayal zra AsadaalaaAho

Balukva : Aatmacair~a ilaKaanaabaabata Apalal Balukva maDhianaa paVkraca/Balukva hl [tar marazi {Vagapatal SabKalca jaNavatao {Vajakvalla/lla samajata gae@samaja Aahta kxTKvya@vaf Sa-ala yaakvama pakvar pasaa kmaivaNaara Asaj adha%yaca jaNaanv/vaTtao cakvicaAsatal Apalyaa Aatmacair~aatalla kNalhl vya@tal dKaalal jaa{] nayacyaal kvLjal Gata, sasamanya maDyanavagalya kxTiladai paSvabatal Asalabyaa vya@tallahl kmyaaga AiNa kmainalza yaad/ni sa@ta laBalal tar Apa@ya kvahlhl nasataoevaZa baad paZilla ipaZilla dbyasaazi Apalal Balukva maDMyasaazi Hyaa Aatmacair~aacolakvna kxyaaca paVkr mhNataata.

1. **Alta smRkatala pmo...**: 12 sapTm 1999 rajal palvkr, Aaja Apalaa 65 vaa
 vaaZidvasa Aahchivasarjna rajacyasaarKaAairFisamOyadasatal kvamala laagalactabM sava-
 kutiMactyaM Garata baabaval aosaajavaT va AavaDtaa padaqa-madkxactaaT samao baGala
 pasanna Jaalabyaa palvkrabal vaaZidvasa sava-kutiMactyaM AnaDalaosaajara kibaa. madkx ha
 palvkrabal lananapaasasata AavaDtaa padaqa- kutiMactyaM naomalca tyaaM AavaD japalal.
 tyamaLokx samadanal Aayalya jagaayaca AnaD palvkrabalinaLta hataa.

dpannatarM ivacaarayaa vaadLata palvkrabal qadSaO {dasa vaaTta hatao patnal
 SakMlaa yaM tyaaM tasoabaabala dakaivalao jayaa Aazvalal tarLta hatyaa va tyaa
 palvkrabal SabdhaOd kxavyaata ASal saadnal satahaa kibal. mal lakakx naM mala kxasajana
 AsadaohNaal apNa smRkatala varcal OaU JaTkM ta smRkatala palnaoal Uaagalao

bi jani: yaa pakvNaata palvkr Apalyaa kxLavaival maihtal dtanta. kvahl Aatmacair-aM
 lakakx Apalyaa GaraNyacyaa maU parjVapaasatal Aa-apaayM/Aalabyaa ipaZyaM {palaba
 Asaba tal maihtal dtanta. palvkrhl Apalal maihtal dtanta. tyaaM UgaM kvakNaatala
 rtnaigarItala 'palv' hoga. tyamaLca tyaaM AaDnaava palvkr JaalabaodsaapMkralya
 AajanaoDnaava ivalNaU amcaM palvkr, tyaaM naavaarjnaca gajananaravaalya vaiDlaM
 {Vagala 'ivalNaU DstIyala kumkxl a kMhl (VICCO) hogaava imalalao Aaja 'ivakraho
 naava kvabala bar maihta naM, [takva tyaca pasaar Jaalaa AahogajananaravaabO Aajana
 roba naokvrl kirta hataoNa gajananaravaalya vaiDlaM/AayalyaBar kvab naokvrl caokvrl
 na kirtaa BaDnyamOyaoAByakvrl yaM BaagaldarIta 'janarla sTasacyaa' maOyamatala
 vyavasaayaalaca sacjvaata kibal. tyaanatarM Iagna Jaalacoar maLcaal yaanatarM vaiDlaM janarla
 sTasacyaa kMla Aalaa va BasavaLlaa yaM Na Baavaacyaa madtlnadyaM/fraTasTDilyacsacj
 kibaa.

fxl@ta caaQal payaA/ISaXaNa Jaal abyaa vaiDlaana/ j aihrata/cada/maihta hatao Aapalyaa
 nalTnaT@yaa paasaKaana,raacanaana,AByaasanaAal abyaa vaakpaT tuanaabyaaha/liga%na [kvaaha/1
 Aapal asadkx rta vyasayaata BarBaraT AaNaI al. paNa navainaimatalcyaa Qyaasapaati tyaa/IsTiDyaaO
 Baaraacyaa taabyaata dta kxTilash taon/II-aa daKala Jaalao Aayaadkx Aalaal {tpadna
 fxl aaXaar tayaar kx]na taivakvayacadi q@kxkxba,tyaca drmyana 12/9/1934 rajal
 gaj aananaravaad/ janna Jaalaa.

3. SaBa pal laal : gaNasa cataqaleyaa idvaSal janna Jaalyanaosavaa/ya saha/Inaogaj anana/
 naamakxNa Jaalao dadrcyaa talna Kaabya/ya lahana jagata japaGar, kxarKaanaa, gaadana,
 kxyaalaya Asasava-hataoqaca baalyavasqatal la gaj aananarava vaaZta hatao

fxl aaKarasaH [tar {payaeta vastaa/II {tpadna kx]Naarl vaiDlaana/1 'vana mara kpaal/
 jaaata caalalatal. vaDIIa paalD/kxT {pasata hatao pairicataa/kx/IIal {tpadnaaba_lacal caa/Na/1
 maikakx jaihrata hatao hatao va QaXasaazI AavaSyakx Asaasatalcackxma vaDIIa iSataafxInao
 kx rta hatao sa/anya AaiNa sadBaava japaahI vyaharata caaka rahtaa yatao da-va vaiDlaana/1
 paNaNaAcarNaata Aalal adatao

gaj aananaravaad/ ad drmyaoh/ kx/Naalta para/ya/ivaValayaata paqaimakx iSaxaNa sar/ jaaalao
 paNa tyaca kvaLata fxl aaXar yaa naavaavar]na '[naafxi saalT' yaa kpaalInaovaiDlaana/1kvaTata
 Kacalacnakxala vaiDlaanya ivaratal gaBa AaiNa tyaa/na/ paalD/hakusana Barpaal -Vayaca AadSa
 Jaalaa tal/ vaiDlaana/1varcyaa paayahI kva/hsal anaQyaodad maigatalal. taqataDj aad ha/na
 {tpadnaacaofxl aaXaar honaava badlatal fxl aasaar naavanao/ tpadnaasa parvaanagal imaLalal va
 Aaiqakx sa/kxT TLiaopaNa ds/ya mahaya/olacyaa sarjvaatalmaLo/ tpadna Kaca-gaganaalaa
 iBaDlaa AaiNa taagaah kva/na/parvaDNaara raih laa nahI tal/ vaiDlaana/1 {tpadna bad/ kx/baO

fixaakaraca{tpadna ba{Jal adar{ TNal, calla,kvaZo@vaicata sajal/Ita b gaa ba{ tpadna caala hatao tyaacabar adar gaj aananaravaa ba{ SaXaNa vyavaisqata sac] hatao [tar maLu paNa Na co] gaj mastal kirta ta o Byasaatah paialNa hatao vaiD laa ba{ gaj aananaravaa ba{ 'AaikT ecar' vhaia A sa o vaaTta hatao tyasaazl gaj aananarava navalta Asataanaa tyaa ba{ maalaa Dkx mastaracaal @ laasahl laavala paNa gaj aananaravaa ba{ tag amalacoah. paNa maalaa Dkx mastaracaal { dyaar "jagaata kvatatahl gaa{ Takvavulasataokilpanaa AaiNa ivacaar Saetal Asalal kvl Takvavulastatahl { payaeta vastal hamaNa kirtaa yata o gaj aananaravaa ba{ j anmBar laXaata zvalaa.

Saal ta pastakvl va Garl pastakvabaah roca & ana Gata gaj aananaravaa ba{ Saal aya i SaXaNa pall- Jaal aovab imL ca tal ba{ taovaiD laa ba{ vyavasaayata madta kirta hatao { tpadnaacacivapaNa kvl Nyaacacvama tyaa tyakD A saayacadyama Lu o ga/ha [kvla Sa/ ba ba{ Nyaacacvosa vaaZ laomai T kx paqama vagaata paasa Jaalyavar gaj aananaravaa ba{ vaiD laa tyaa sallyanao paisal d r] [yaa mahai vaValayaata fixT -[yar saayansalaa paiva Sa Gata laa va tyaa tyaa mnaatal la kvla pa j alvanaalaa paar ba/Jaalaa.

4. yaa ma kvl akva : r] [yasaar Kyaa paigataya Sa mahai vaValayaata gaj aananaravaa ba{ vaa-la-paTkva gaa ba{ ota pa l a ivavala Kabata Baaga Gata, im-aa tyaa sajal/Ita idvasa paTpaT paZsar kvl ad Kabacal haSa Baagalal paNa parIXacyaa inakv al anaotyaa ba{ Baiminarasa Jaalaa. namal caa ba{ laomakx- imLivalaar gaj aananarava ca@kx AnakalNa-Jaal aoyaa inakv al anaotyaa ba{ maaza Aagaata kvbaa va Garl vaiD laa ba{ kvsa da ba{ baKavaavach sacana. vaD l la Aataa i SaXaNa ba{ kvl kirtal la hl Oaastal vaaTta hatao paNa 'Hyaa ApayaSaanao Dgamgatal na j aataa pall-inaScayanao pall-ihmatalnao AaiNa pall- Saetal inaSal pauna payatna kvl' hl vaiD laa ba{ vaa@yace kvba gaj aananaravaa ba{ XaNaBar ivaEvaasaca basana paNa tyaanatarl vaiD laa ba{ Aapalyavar jaacodmya ivaEvaasa Takvlaa Aahdtyaalaa taDa j aa{] na Vayacaa inaScaya gaj aananaravaa ba{ kvbaa.

r] [yaa saadla r] paar ta yaa navalna kva fjoata gaj aananaravaa nle fvaaya saayansalaa paaha
paasa Gatalaa. taqat malna la pairXata taqaih laa Aalaotyaa bal {tsaah vaaZ laa va yaaca kvaLata
vaiDlaadya AByasapalla-payaapataha gala kva r] d fvaaya vaj ad fvaal sarjvaata Jaalal. vaj ad fvaal
jaSal laakvipaya haC] laagalal tasavaiDlaa nle [tar lahana sahana AalaOaa nle {tpadnackmal
kva bal tar kvahl ba d kva r]ta vaj ad fvaal lar laXa ekwaTivalao

[NTr saayansalaa 'e' va 'bal' yaapa kva ekx gaa Gyaayaca hataa. gaj aananaravaa bal
AavaDtaa ivalaya gaiNata 'e' gaa mOyachataa paNa BaivalyakvaLaca, Garatala vyavasaayaca ivacaar
kva r]na fvaasalsazlca 'bal' gaa GakyaakvaDovaiDlaa bal kva hataa. gaiNata ivalaya na Gataa
Aalyaana gaj aananaravaa nle vaa [F vaaTlaopaNa bal gaa mOyaa AByasa kva r]na Garata imaLNa fvaaya
Aalaavaaca {payaapa haC] na tyaa nle fvaat laasa imaLalaa. maa nle taalva fvaasalcaciSakva
nasalyaana Ahmadbaadcyaa fvaasal kva fjoata paasa Gatalaa. taqalla mahivaValayaatala va
vasatagaRatala jalvana fvaar AanaDlaayal gabaotalna va la-kvaSal gabal tackvaLala nle. [kvaDo
vaiDlaa bal vyavasaayahl taqalla caava nle caalalaa hataa.

paNa ekva idvaSal gaaDita BaDlaadya gaj aratal kva r]Kaandaranaga gaj aananaravaa nle ivacaarSaatalca
ba d lalal. Ahmadbaad laa fvaasal iSakvaNa gaj aananarava Gata Aaha Asaca nle jalyavar 'Barpa d
iSakva, Aanhalaa Aanacya kva r]Kaanyaata Asa baarl iSakva la ba gala nle jar]rl Asataata' Asaca
mNaalao AaiNa tyaa kvaLata marazi maNasaacal va fvaal taSalca hataa. caava nle iSakva nle eKaaVa
maazyaa halyavar icaTkvaayaca nle kva r]l kva r]yagal Asaca ivacaar Asapekx jaakva ma nasaNaar oia
tarlhl zraivakx {tpaa imaLvaal Saafa] alvana jalyalyaaca ma nasaacal marazi maNasaaca Aaayaca paNa
taalva jaagaitakx djaaea {Vagaana nle mal inamaNa kva r]Naar Asa inaScaya pa d kva r] nle kva
baa.

fiLaAaInaKaTbal. fimsalcal pairXaa dQna gaj aanarava j aibM Garl partal adabM inayatalnao
dsarca fiasao Takxiao hatao Garatala vaataavarNa taibM Karaba Jaalao hatao kxarNa
gaj aanaravaatyah darc maazyaa BaavaanM vaiDlaanM vyasayaatala ihssaa magah ivaBa@ta
kxTilMkxDooT sarj kxal hata. vaDila jaasta baabata nahatao gaj aanarava j amca tal madta,
Aqal adabM id labaxama kirta hatao

paNa Garatala yaa baatanyaa kvahl iga%ha[kvayite/pabocayaa hatyaa Aaina marazi
maNasM Asaaca vaagaNaar. QabM kvrNactyaala jamaNaar naah ASaa nakxaraqal-baabal tachabaU
laagalacgaj aanaravaanM/nakxaraqal-fixkT sal laocMka%yaadM/raja yaE-paNa ekx ivakiba mhNatal
taoiga%ha[kvialaa sahsaa naaraja kirta nasata. ekx idvasa tyaaM fimsaltalla ima-palhad
jaasM BaDlaa. Aataa taocMkva kvrKaanyaata caajMlyaa hyyavar Asala zraivakx vabca caajMlyaa
pagaaracal naakvri kirta hataa. taocMbaTala galyavar tyacaa r]baba baGala Aqana kisalacho
ivakibyaacocuma kirta Aahata AsocMtal gaj aanaravaanM/liKannataa Aalal. vaiDlaanM/ital gaot
jaanavalal va j aibM tyaanM/kxarNa kxL laocMbaM naakvri cyaa zraivakx imL kxalpakaa vyasayaata
yasasval hasM la tar AakvSaacal mayada Asaba AsactyaanM/ipaTvatal id laocM tyamaL onnata la
saMnivasqaa jaa{ina vyasayaata laka ekx-ata kvbaosakM/laa dsaa[-yaatyasM tyaanM/ivavaah
Jaalaa paNa tyaaAgaadr palMh idvasa kxTilM/ivaBa@ta Jaalochataqana ivavaahainaima-ka varkxNal
ekx-a JaalacpaNa natM/ivaBa@ta kxTilM/daqairNaama idsaUragalaoAnakx ADcMnal Aalyaa paNa
Aanadatal baaba mhNajacvajadM/laa ekx ivaSakM pacskxar imLalaa va AayacMdkx pasT
banaivalnyacaa sal laa imLalaa.

kvLacal garja AabKatal gaj aanaravaanM/Isvata: laa pasT inaimatala JaakM id laocMgar,
navalna saMnir yaakvDoolMka hata hataopatnal saqa dta hata paNa naarajahl hata hata paNa
kvahl imLivalnyasaazi kvahl tyaaqa kvrNadocMpaapa Jaalochatao

1960 saalal gajananaravaayā fīnyālyanasār pasTcal sacjvaata Jaalal paNa tyāata dāto hataa
 mhNatal mala parta yata hataa. yaaca kvalata vajādīfāta Kapā cañhā hataa. kusauagajānā
 kvivataoQal vajādīfātal paSasāi kībal. vajādīfā cañhā/hā Kapata hata paNa mhNatal tyāaca
 {tpadnaavar lāka kībāta kvīnyāpaka kval anarjpa AavaSyakx AsāNāyā pasTca ivacaar kvīNāo
 tyāacā {tpadna AaiNa ivapāna hata mah<vaacahataoekx idvasa madāsavarjna ‘ivakvācaā mala
 kvātal ivakvāyāā tayaar naahī’ ASal ADcaNa samao Aalal talvā gajananarava svata: itaqao
 gācaqīrsqaltal samajāla Gaōjna taqāla dīkvanadaraSālī sañādi kībaa, taqāla ADcaNal samajāla
 Gatal yāa. tyāavar {paaya sacāivalāo AaiNa magāNalcaā Aāca sacj Jaalāa.

[kvīDpasTmāyācaogāgāL pakvar paaya kvījnahī dāto jāata nahatāckūal ikītal pāyatna
 kībaa tarī Tyāalāhā pasT baahōyāyācal naahī tar kvīal halakva dāta idīlāa tarī paīnāNābaahō
 pasT baahōyāyācal. caar paaca valāeASalca tādāNāvaata gātal. vaDīlāa pasāa kvīvātaata AaiNa
 māLgāa pasTmāyācaoyāā GaalavataoASācaat Uāgālaqāna vaiDīlāā/hā gajananarava/hā/sadāidāta
 paizīlāidīlāa va paaya/hā/tayaarī dākaivalā.yāaca kvalata gajananarava/hā/Tmāīkx kvīmacal
 yaajāna māD/hā. tyāa ipavālyāa ikīmalāa ivarāto Jaalāa paNa vaiDīlāā/hā/paizīlāidīlyāanādyāacāo
 {tpadna sacj Jaalāo AaiNa itanāchLbL qāKā/hā/īvalāyānācālcyaā ināmatāta {tsāah ināmaNa
 Jaalāa. 1967 saalā pasTsaazī mah<vaacāvalā-zrīlāckvarNa saata Aaz valāeayā ApāyāSal
 pāyatnānātarī ekva gajananaravaayā pairicāta Tyāal kvīar KanadāranācTyāal badīlāyācaā salīlāa
 idīlāa. evāZca naahītar hjaar Tyāal yāa ināmatāta tāto Jaalāa tar tyāacal jābaadārī tāo
 Gakāar hataa paNa Tyāal badīlāyācaā paaya yaSasval Jaalāa AaiNa pasTnācaaj āarpāzāta {zāva
 Gatalāa. Aāqānākvī kvalata jālvā jāastāta jāasta jāNa pasTcaā dāta GaasāNyāasāazī vaapar
 kvīrtaata tāpa pasT ināmatā kvīNāchōAtyāā/AavaSyakīca hatao naahītar ‘ivakvācaā {tpadna
 baaj āaratāta kvīmal hata gāboASātao Aāqānākvī kvalata paavāDīrpakāa pasTcaā vaapar lāakx māzyāā
 paīnāNaata kvīrta Aāhta tyāamāL pasTcal ināmatā mah<vaacal Aāho

Dalalalcyaa dala ekvacyaa jaagar kvarkanaa Aiina inavaasqaanaacaokvama pall-
 Jaalyavar dadrcyaa lahana jaagatal pasasta jaagata palvkrana/Isqalaa/1 kidao1971 cyaa
 Aa@Tala/MyaoraiDlaaDinaDana Jaalaqalla tyaaAgaadr samaajakx baalalakvl va satpaa-al
 danaasala/Mya/igaj aananaravaala/ajcsaaljaladaSabd gaj aananaravaalya mnaavar kvad agabo
 jaataanaa vaiDlaalya cablyavar samaana idsata hatao

fxlanalpa-d : vaiDlaalya maaza AaAar hataa. gaj aananarava jarl vyavasaayaacal Qaca
 saal/Nyaasa sakana Jaal abata darl vaiDlaalya kmartata jaalavata hata. yaaca vabl palvkr
 kvil/vf/ta, Baa{ } ivaBa@ta hata la Aiina vyavasaaya ivakva Takxtal la ASaa cacaa-sac} Jaalyaa.
 cakv/cyaa Afvwaal/{Vagavar pairNaama ha@} Sakvtaoekx idvaSal gaj aananaravaal/vk/vil/la
 sava-sadsyaal/ekx-a baalivalaora vyavasaayaabarar ca vaiDlaalya 'e@ya' zvaNyaaacal ANafa
 [cCa savaa/Isaaljalal. gaj aananaravaalya maKaatal jalvUaiDlaca baalaoikxtalhl sakvTO
 Aaal tarl Aa@Na ivaBa@ta vhayaca@ahl yavar savaa/vk/vil/la maKaatal Jaalao

{tpadnaacyaa vaaZIsaazi, ivakvIsaazi {tpadnaacal maihtal savatUpaacal al paaih jao
 Aiina yaasaazi jaihrata kvrNa@AavaSyakx hatao {tpadna laakv/vf/ta/paacavaNyasaazi
 jaihrata yaa kvlaca vapar kvrNa@AavaSyakx hataotyakv/Lata Aakv/Savaalvaca@yama h@sava-
 dUpaacal abo akvipaya {<ana ma@yama hatao

Aakv/Savaalvar]na laakv/vf/ta sahja Aa@lasa@kvrNaarl ivakv/cal jaihrata paXaipita ha@}
 laagalal Aiina tyacaa yaagya fxladayal pairNaama idsaUlaagalaa. ivakv/cyaa {tpadnaacal
 Baartaacyaa kvnaakv/vf/ta maaganal vaaZlal. yaaca kvlLata Baavaal/Inagnaohata hata,
 maLaabaal/la@/Aaganana@Aiina tyaaAnala/na@Garata savatU Aana@/Aana@/hata hataa. palla
 dukaaacal Jaalar mhNaj a@20 sapTil/1973 laa gaj aananaravaal/Na[-[h laakv saalDla galal.

'ivakvayaa {tpadnaaah/Aataa pardSaacaaba laagalayaaazlcaa malaiSyaacaa paihlaa pardSa
dafa Jaalaa va taayaSasval zrlaa taqalla Eaf. hajal baKar yaah/ivatarNaacal jabaadarl
isvakvarlal. Aagnaya AaiSyaakxDhal paiScamkxDlla dSaata gajaanaravaacDlafosacj Jaalao
yaaadlaivhyaa, Amokya Aid dSaatald ivakvaba magalal yaaj laagalal. inayatalcaotaA/
hLbLUjanaUlaagalao 1980 saatal 'maalTa gavhnaah/iva paacskvar ivakvaba imalalaa.
AataralT#ya tasaca ralT#ya paacskvarhl imalalaojaihralasadDhatala Ajatal ekx paaka
kvaay-rhNajacoa-apatgaRatala jaihralalcaa metaa fixeta 'blada ADvhrTayaJasa- yaa ibaTisa
kvaah/ikvDhataa taavakvabaadlaa va ivakvayaa jaihralal ejasnaliSavaaya JalakuUagalyaa.

Aataa kvarKaanyaacal jaagaa Apari paDUlaagalayanaaagapatyaa AAvaigakx vasahaltalaa saarO
Aazx ekx plaaT Gaajna 35 hjaar caafUtaacaa kvarKaanaa baah/ajacaa sakvipa saadlaa. yaaca
kvaLata AaikH@T dhadca paDhah/yaayaaSal gajaanaravaacA/maLugal saadla/ivavaahbaOd Jaalal
va AaikH@T jaaah/-imalalaa.

Sakaa sakvi : dhdSanasaarkyaa paBaaval maayamaatala jaihralamalucivakvaca Kapa paad/
vaaZlaa. yaanah/ivakvaba fixeta jaihralal dhaayakaa kvaykima inaimatal va paayaajna sacj kvaao
marazl, ihdVI tasaca gajaratalmaOyaAnakx caah/lyaa mai lakva tyamaLuqasakvaha/pahayalaa
imalalyaa va {tpadnaacaahl paSaar Jaalaa. sarkvarl paahNalta ivakvayaa gallatmakx AaiNa
sakvatmakx gallava-akar iSa@kvamataba Jaalao

1986 saatal naagapatdaa kvarKaanaa sacj Jaalyavar kvamainaima-ka naagapatdaalalaa ramdasaa
paatala isah/maalakvaca baah/ha paSkvraah/kuUibadyaa rahNyaaazaal ivakvata Gatalaa va 18
valaacaa Dalbaalalalalaa saad/ hlaalalaa. kvarKaanaa jaacata sacj Jaalyavar naagapatyaa isah/lla
laah/naayactalna valaata savalsa hjaar caafUtaacalpaSasta baah/ha baah/ha, jyaalaa vaiDlaayaa
smiPaqa-'Eaf. kvSavaaya nama: 'AsaNaara idlaogajaanaravaacA/vaiDlaah/lla AsaNaara Aadr
yaatalvya@ta hatao

ivakvaal BararI {VagasambukDchata AsalyaanaokvapaE AairFisacal garja hataI talbA
 ramadasa paztalla baIha/ha paadhaI bahcaIThya {Vagasambucyaa kvayaaIyaapakaa sarsa
 kvayaaIyaacal inaimatal kvbal, jaogajananaravaaIbekx svapna hataogajananaravaaI malugaa
 saIha/ha yaanaOTmairkx SabIha/kilma, Tmairkx kvbD kilma yaavar saSana sacI kvbaa mahaga
 AsalyaanaSagar fil pasTcal par dSaata inayaata sacI Jaalal.

drmyana gaaca sarkvamaAaVagkx ivakvasaacyaa dRInacvarKanadarahaIsaivaGaa jaaIh
 kvbyaa talbA palajalpaasatal caadla ik.mal.var baara ekvraaca plaaT^ gajananaravaaI/Gatalaa palla
 kvrKaanyaacyaa baalKvamaata ADcaNal yaE] laagal yaa. yaa plaaTvar kvrKaanaa {Baartaaca yaaIh
 naaI AsacaIyaaca jallaadha paDlaogajananaravaaI/vaaTlaaAaalagava[-dva<a paDhaO
 kvma kvrtalla AsacaTlaqalla tyaaIhI maGaar Gatalal talbA gajananarava icaDlaova Aavhana
 palataa yata naaI AsagavaayaIhIhNaal aosaahijakica jaaayaalaa baalIyaamaLusaabaagyavatal
 naaraja Jaalyaa palla tyaacaa sakvratmakx pairNaama Jaalaa. AaikITeT paDhaIjhaabadarI
 patkvrlal va Ahaca-a kvamaata svata: laa Jaalaa dE]na Aivdtalya kvrKaanyaacal inaimatal Jaalal,
 jyaalaa baalKvamaacaa AmioKvina pacskvar imalalaa. AnaDVI hata gajananaravaaI/sava-
 vatamanapa-aata (ipavaLyasaadla) AaikITeT paDhaIost#carla iDJaayanar zakid dsa[-va
 kvrT#Tr maskvamnasa yaadAaBaar maanalaogaayata pairvaaracyaa rhaIyaacyaa dRInacekx
 AillaSaana baIha/ha baalIha, jyaalaa AajaaIyaIh naavaanaoEal. ivalNavadema: 'Asacaamakvrla kvbaa
 ivalNaUyaa AajaaIyaIh naavaanaa tyaaIh ivakvaoha {VagasambU naavaajalaba hataa. yaqaa
 AajaaIh/IIa Asalabal kvbaataa paIkvrvya@ta kvrtata.

yaanavaI {tpaadnaasaazi AavaSyakx fixLofxuaobaaIyaIyaIh saazi naagapalpaasatal valsa
 ik.mal.var navad ekvraaI/SatajamaIha ivakvta Gatalal. {tpaadnaasaazi laagalNaara AavaSyakx
 kvccyaa maalacal inaimatal tapchaE] laagalal. mhNajaca {tpaadnaasaazi caadIya patalcyaa
 kvccyaa maalacal hmal imalUaagalal.

vaadL Aaina Jalalata : ivakvaal yaSasval vaTcaala paahla maLaaKatala gaj ananaravaanla/laakx
'taahI samaDaanA Ahata kva?' Asaivacaartaata. taahI tyacaag<ar hakvaraaqal-imaLaa ASal
tyaaal/ Apaka Asataqana paal/ kir nakvaraaqal- {<ar dtata. kvaNa tyaaal/ jal maadI svanao
paahIal Aaha tyaaal/ 10T@kica paal- Jaalal AsactaahNataata kvaNa tyaaal/ daa baajaU
Aaha ekitar jaagaitakx kvaNaSal/ taluna kibal tar Ajatal dSaahho paahjaotasao
ivastar laaahI yaal jaalNa hatao dsaahNajack/ taal vaZisaazi payatna kvaNyaapaka
gaj ananaravaal/ inamaa kvaL ha naahkvcyaa kvaT/ kvaqaa kvaNyaata gaba Asaoyaa/ vaTtao

Baartamao/ Vagasaazi Anak/ Ua vaataavarNa inamaa vhaayacaosa/ Daa yaa dSaatala
sarkvar, kvayad/ kvaal ho/ Vaj/ kvaal/ eKaaVa gaah/ gaasaarKaobGataata taahI paal/ kir
Asvasqa hataata. kvayad/ sal magaa/ tyaaal/ Aa- apayaf/ ilaZa[-idIal paNa yaam/ Luck/ paahIal
paatal Ka/ va/ Asactya/ va/ vaTtao d/ d/ SaaSal maal/ kva paSaarNa payaj/ naasaa/ Daa/ ta/ la vaad
Aqaraa [ID/ ana s/ T/ D/ -[ins/ T/ Tya/ U/ Sal vaj ad/ va/ paava/ Drcyaa k/ Naacyaa jaad/ Sa/ Daa/ ta/ la vaad
gaj ananaravaal/ yaSasval/ rityaa hataal/ laqana taohayalaa nakva/ hatao/ Asaotya/ va/ vaTtao
1980saalal kvamagaar/ vaal ekidaca Jaal/ a/ ba/ sa/ va/ Garcia/ tyaa/ Aaina ivak/ tyaa/ tyaa/
ihtaicatal/ kvayaa/ madtalna/ gaj ananaravaal/ yaSasval/ rityaa sa/ va/ il/ aa/ paNa kvamagaar/ vaal/ Aapal/ ya/ Sal
caca- kvayal/ aa/ paahja/ chatal, sa/ va/ T/ naacyaa naadI laagatal/ sa/ va/ va/ htaa kvayal/ aa/ paahja/ o/ ASal
gaj ananaravaal/ [c/ Ca/ hatal.

Eaf. ASaak/ xyacal patna/ caar/ Sal/ laa ijacyaavar gaj ananaravaal/ ma/ la/ saar/ Ka/ pa/ va/ kva/ o/
tal/ laa kvasar Jaal/ aa/ Aah/ va/ tal Azra mihnyaa/ va/ ka/ sa/ hatal Aah/ va/ samaj/ al/ ad/ va/ va/ gaj ananarava
kva/ va/ ma/ D/ la/ qana talnaca Qalr id/ laa va Saar/ T/ payaf/ va/ Ana/ va/ rah/ Nyaa/ saazi hi gaaf/ Aa/ [va/ D/ I/ la
sa/ va/ Daa/ kvaa/ la/ ahl sa/ va/ va/ kva/ Asa/ va/ ca/ na/ Gatal/ a/ omartaana/ tal Ana/ va/ hatal. f/ x/ ta/ ma/ la/ ta
itaca jalva ADk/ laa Asavaa kvaNa tyaa/ va/ va/ jabahadaracal Saa/ Svatal im/ la/ la/ yaavar ipa/ da/ la/ aa
Iagaca kvaa/ la/ i/ Sa/ va/ la.

pariyatajaLo gaj aanarava va tyaa ~~baala~~ ~~Ja~~ ~~Sarata~~ ~~Isaana~~ ~~Aaina~~ ~~ASaak~~ ~~yaana~~ ~~ivai~~ ~~Di~~ ~~aa~~ ~~tya~~
 Sabdala jaagala ekvi-ataNa oivakvaca kvaBaar hataLaa. Aataa tyaa ~~ni~~ ~~paZ~~ ~~cal~~ ~~ipaZ~~
 ica. ~~sa~~ ~~va~~ ~~na~~, Ajaya, dIpa, ~~da~~ ~~sa~~ ~~Aai~~ ~~Na~~ ~~Ai~~ ~~ma~~ ~~ho~~ ~~iv~~ ~~ka~~ ~~cy~~ ~~aa~~ {tkv~~aa~~ ~~sa~~ ~~zi~~ ~~ek~~ ~~vi~~ ~~at~~ ~~ap~~ ~~Na~~ ~~o~~ ~~l~~ ~~a~~ ~~t~~ ~~t~~ ~~a~~
 Aaha. patyako ~~na~~ ~~A~~ ~~pa~~ ~~aa~~ ~~iv~~ ~~ba~~ ~~ga~~ ~~in~~ ~~av~~ ~~Di~~ ~~aa~~ ~~A~~ ~~ah~~ ~~qa~~ ~~na~~ ~~ty~~ ~~aa~~ ~~ba~~ ~~ra~~ ~~ar~~ ~~gar~~ ~~ja~~ ~~pa~~ ~~Di~~ ~~al~~ ~~tar~~ ~~ka~~ ~~ta~~ ~~ta~~ ~~hi~~
 jahaadari svalkarayala taotayar Aaha. sva ~~ba~~ ~~va~~ ~~at~~ ~~la~~ ~~iv~~ ~~na~~ ~~ya~~, ~~va~~ ~~ka~~ ~~ta~~ ~~la~~ ~~A~~ ~~ad~~ ~~ra~~ ~~ba~~ ~~va~~,
 namata h ~~sa~~ ~~ar~~ ~~ga~~ ~~na~~ gaj aanarava ~~tya~~ ~~hi~~ ~~ipa~~ ~~Z~~ ~~ba~~ ~~ra~~ ~~ar~~ ~~na~~ ~~va~~ ~~na~~ ~~ipa~~ ~~Z~~ ~~na~~ ~~ad~~ ~~ka~~ ~~ta~~ ~~ka~~ ~~na~~ ~~g~~ ~~aa~~ ~~pa~~ ~~sa~~ ~~la~~ ~~o~~ ~~A~~ ~~aha~~.
 ivakvacya ~~sa~~ ~~na~~ ~~na~~ ~~ha~~ ~~sa~~ ~~ra~~ ~~va~~ ~~ata~~ ~~va~~ ~~z~~ ~~id~~ ~~va~~ ~~sa~~ ~~cy~~ ~~aa~~ ~~in~~ ~~ai~~ ~~ma~~ ~~ka~~ ~~na~~ ~~pa~~ ~~Z~~ ~~il~~ ~~ipa~~ ~~Z~~ ~~na~~ ~~o~~ ~~ek~~ ~~vi~~ ~~at~~ ~~a~~ ~~id~~ ~~la~~ ~~al~~
 maisai ~~D~~ ~~ja~~ ~~ba~~ ~~da~~ ~~ka~~ ~~ra~~ ~~ca~~ ~~ba~~ ~~o~~ ~~na~~ ~~na~~ ~~ta~~ ~~gaj~~ ~~aan~~ ~~ar~~ ~~av~~ ~~aa~~ ~~na~~ ~~ka~~ ~~ka~~ ~~ra~~ ~~ka~~ ~~ra~~ ~~ca~~ ~~ba~~ ~~va~~ ~~na~~ ~~o~~ ~~ta~~ ~~o~~

gaj aanarava ~~na~~ ~~pa~~ ~~sa~~ ~~va~~ ~~na~~ ~~ya~~ ~~na~~ ~~o~~ ~~iv~~ ~~ka~~ ~~o~~ ~~tm~~ ~~ir~~ ~~ka~~ ~~ma~~ ~~ti~~ ~~pa~~ ~~pa~~ ~~ja~~ ~~fi~~ ~~na~~ ~~ba~~ ~~sa~~ ~~ka~~ ~~ma~~ ~~sa~~ ~~zi~~
~~sa~~ ~~na~~ ~~ka~~ ~~ra~~ ~~na~~ ~~in~~ ~~ai~~ ~~ma~~ ~~ta~~ ~~ca~~ ~~ya~~ ~~na~~ ~~aa~~ ~~A~~ ~~ka~~ ~~al~~ ~~pa~~ ~~na~~ ~~ita~~ ~~ca~~ ~~pa~~ ~~ta~~ ~~iv~~ ~~ata~~ ~~ik~~ ~~na~~ ~~ta~~ ~~ja~~ ~~asta~~ ~~hata~~ ~~tya~~ ~~am~~ ~~lo~~
~~sa~~ ~~va~~ ~~na~~ ~~ca~~ ~~ca~~ ~~ka~~ ~~by~~ ~~aa~~ ~~na~~ ~~na~~ ~~gaj~~ ~~aan~~ ~~ar~~ ~~ava~~ ~~ya~~ ~~na~~ ~~na~~ ~~An~~ ~~ak~~ ~~u~~ ~~na~~ ~~pa~~ ~~ita~~ ~~sa~~ ~~ad~~ ~~o~~ ~~ta~~ ~~na~~ ~~hta~~ ~~o~~ ~~ik~~ ~~na~~ ~~ta~~ ~~na~~ ~~lo~~ ~~ga~~
 {tpadnaacya ~~ka~~ ~~pa~~ ~~ba~~ ~~ba~~ ~~ta~~ ~~gaj~~ ~~aan~~ ~~ar~~ ~~ava~~ ~~sa~~ ~~sa~~ ~~ka~~ ~~vi~~ ~~hata~~ ~~osa~~ ~~hi~~ ~~ja~~ ~~ka~~ ~~ya~~ ~~na~~ ~~ka~~ ~~ra~~ ~~ma~~ ~~lo~~ ~~pa~~ ~~ta~~ ~~pa~~ ~~na~~ ~~na~~ ~~yo~~
 ekx ~~ad~~ ~~sa~~ ~~ta~~ ~~na~~ ~~va~~ ~~in~~ ~~ma~~ ~~na~~ ~~ja~~ ~~ala~~ ~~hata~~. ~~A~~ ~~pa~~ ~~ly~~ ~~aa~~ ~~va~~ ~~i~~ ~~Di~~ ~~aa~~ ~~na~~ ~~A~~ ~~pa~~ ~~ly~~ ~~aa~~ ~~pa~~ ~~ta~~ ~~sa~~ ~~na~~ ~~id~~ ~~la~~ ~~ca~~ ~~na~~
~~A~~ ~~pa~~ ~~na~~ ~~ma~~ ~~la~~ ~~aa~~ ~~o~~ ~~ta~~ ~~na~~ ~~hi~~ ~~hya~~ ~~aca~~ ~~gaj~~ ~~aan~~ ~~ar~~ ~~ava~~ ~~na~~ ~~va~~ ~~va~~ ~~ta~~ ~~hata~~ ~~ca~~ ~~na~~ ~~vy~~ ~~aa~~ ~~ha~~ ~~ir~~ ~~ka~~ ~~id~~ ~~ry~~ ~~aa~~ ~~ta~~ ~~o~~
~~in~~ ~~na~~ ~~va~~ ~~ya~~ ~~na~~ ~~va~~ ~~ta~~ ~~hata~~. ~~A~~ ~~sa~~ ~~ca~~ ~~ba~~ ~~ra~~ ~~ca~~ ~~mai~~ ~~na~~ ~~ga~~ ~~by~~ ~~aa~~ ~~ar~~ ~~gaj~~ ~~aan~~ ~~ar~~ ~~ava~~ ~~na~~ ~~va~~ ~~le~~ ~~ka~~ ~~ka~~ ~~na~~ ~~sa~~ ~~ca~~ ~~al~~
~~ka~~ ~~vi~~ {tpadnaatal ~~ca~~ ~~na~~ ~~ta~~ ~~ca~~ ~~ha~~ ~~ga~~ ~~ta~~ ~~ka~~ ~~ma~~ ~~ha~~ ~~ga~~ ~~o~~ ~~ya~~ ~~na~~ ~~lo~~ ~~ka~~ ~~na~~ ~~ta~~ ~~va~~ ~~z~~ ~~hata~~ ~~A~~ ~~ha~~ ~~ga~~ ~~ra~~ ~~haca~~
~~ga~~ ~~ta~~ ~~ka~~ ~~ga~~ ~~al~~ ~~aa~~ ~~tar~~ ~~ta~~ ~~la~~ ~~na~~ ~~my~~ ~~ar~~ ~~is~~ ~~qa~~ ~~ta~~ ~~ha~~ ~~na~~. ~~sa~~ ~~va~~ ~~na~~ ~~ty~~ ~~aa~~ ~~ta~~ ~~ya~~ ~~ar~~ ~~ja~~ ~~ala~~ ~~A~~ ~~ai~~ ~~na~~ ~~ty~~ ~~aa~~ ~~cy~~ ~~aa~~
~~in~~ ~~ai~~ ~~ma~~ ~~ta~~ ~~la~~ ~~pa~~ ~~ta~~ ~~sa~~ ~~na~~ ~~im~~ ~~al~~ ~~ao~~

~~A~~ ~~pa~~ ~~aa~~ { ~~Va~~ ~~ga~~ ~~ma~~ ~~ha~~ ~~ra~~ ~~ta~~ ~~ba~~ ~~ah~~ ~~chi~~ ~~A~~ ~~sa~~ ~~va~~ ~~aa~~ ~~ya~~ { ~~sa~~ ~~na~~ ~~o~~ ~~A~~ ~~ai~~ ~~na~~ ~~ga~~ ~~ra~~ ~~na~~ ~~sar~~ ~~ka~~ ~~na~~ ~~na~~ ~~o~~
 { ~~Va~~ ~~ga~~ ~~ka~~ ~~ta~~ ~~va~~ ~~z~~ ~~iv~~ ~~na~~ ~~ya~~ ~~sa~~ ~~zi~~ ~~sa~~ ~~ra~~ ~~ata~~ ~~id~~ ~~ly~~ ~~aa~~ ~~na~~ ~~gaj~~ ~~aan~~ ~~ar~~ ~~ava~~ ~~na~~ ~~va~~ ~~ga~~ ~~ya~~ ~~ta~~ ~~iv~~ ~~ka~~ ~~ca~~ ~~ka~~ ~~ra~~ ~~na~~
~~ca~~ ~~al~~ ~~U~~ ~~ra~~ ~~ya~~ ~~ca~~ ~~o~~ ~~r~~ ~~iv~~ ~~al~~ ~~ca~~ ~~na~~ ~~ta~~ ~~pa~~ ~~la~~ ~~ba~~ ~~ar~~ ~~pa~~ ~~Z~~ ~~cy~~ ~~aa~~ ~~ipa~~ ~~Z~~ ~~na~~ ~~o~~ ~~ya~~ ~~va~~ ~~aa~~ ~~A~~ ~~sa~~ ~~o~~ ~~r~~ ~~la~~ ~~o~~ ~~ma~~ ~~lo~~ ~~pa~~ ~~ta~~ ~~ka~~ ~~na~~ ~~ta~~ ~~ya~~ ~~ar~~
~~ha~~ ~~na~~ ~~ta~~ ~~As~~ ~~ga~~ ~~na~~ ~~gaj~~ ~~aan~~ ~~ar~~ ~~ava~~ ~~na~~ ~~va~~ ~~ta~~ ~~ca~~ ~~na~~ ~~ta~~ ~~o~~ ~~ga~~ ~~va~~ ~~al~~ ~~ao~~

paZkvrana/ vyavasaayaal cal garja saalyalal talba patalyaa Ajaya tayaar Jaalaa, jao
 [taralya paitakilyaa/ vaT baGata hataa. tyanaagayatala ivakvaC tpaadnaaca/ Aahana lal laya
 palao/ Apalal ipaZI va paZcal ipaZI hi ekisal/ Nackama kirta Aahcha/ baGatal jagaacyaa
 kvaktalya/ kvaakva/ vyata naralna kvarkanaa {Baa kvrayaca/ zivalaa tar kv/ lal lal kvaktal
 naa kvaktal tal jabaadar/ inaiScata svalkvarta ha ivEvaasa gajananarava/ vaTtao/ marazi
 maNasaala/ ekmakva/ paaya AaZNyacaa Sapa Aah/ Garatala maNasaca yaSasval maNasaala
 Aadval jaataa hi {dahrNasavael/ Udsata Asalyama/ U/ Apalyaa pairvaaraca/ gajananarava/ l
 kvaktakx vaTtao

saazina/ gajananarava va@ta/ nhNatal Eaityaalya pasatal/ Sa {tarta Aah/ta saba,
 pairsaha/ tyaa/ va/ lpa/ va/ hta/ pal/ Aata [itahasa, sa/ k/ lal, paicalna va/ D/ nya, Aaya/ ab, ekx-
 kv/ l/ l/ pa/ d/ tal yaasa/ Kyaa Anakx ivalaya/ ar AByaasa kv/ jna ca/ l/ lya ivaca/ sar/ nal/ caa pa/ sa/ ar
 kv/ Nyaa/ sa/ zi tyaa/ va/ va/ tyaa/ cal Balu/ kv/ Aava/ DU/ agalal Aah/ o/ {Vaga/ pal ha nata/ Asata/ ca,
 va/ @/ ta/ Asata/ ca, pa/ na/ sa/ va/ l/ ta/ va/ @/ ta/ va/ kv/ Na/ o/ Aava/ Dtaca Asa/ va/ hi pa/ na/ pa/ l/ kv/ ra/ na/ l/ tal Aava/ D
 inama/ Na Jaal/ al.

pa/ l/ ya/ ta/ ga/ l/ o/ gajananarava {<ama va/ @/ ta/ A/ sa/ lya/ ma/ l/ o/ ya/ na/ l/ lya/ kv/ ya/ na/ sa/ sa/ zi ba/ ba/ va/ l/ ag/ ja/ ta/ o
 tal/ ba/ ta/ o/ Apal/ a/ o/ va/ ca/ ar ma/ D/ l/ ta/ tasaca {Vaga/ Eal, AV/ ma/ Ba/ l/ Na, sa/ hya/ ad/ l/ caa {Vma/ r/ tna/ Asa/ o
 tyaa/ va/ l/ va/ va/ da pa/ c/ kv/ ar ima/ l/ al/ o/ Aah/ ta/ yaa sanmana pa/ d/ l/ na sama/ r/ ba/ l/ ta {<arada/ Kal/ a Ba/ al/ Na
 kv/ Nyaa/ cal jal sa/ l/ l/ ma/ l/ ta/ o/ taca/ gajananarava ivaca/ ar ma/ D/ l/ ya/ sa/ sa/ zi {pa/ ya/ ga/ kv/ jna Ga/ ta/ ta.
 samaj/ pa/ ba/ d/ na ha tyaa/ va/ l/ {_sa Aah/ ca, tyaa/ ca/ ba/ ra/ ar Eaitya/ al/ na/ DI tyaa/ va/ l/ kv/ l/ lal Aah/ o
 tyaa/ ma/ l/ ctactya/ al/ lya/ kv/ al/ jaa/ ca zava Ga/ ta/ ta Ai/ na vyavasa/ ya/ al/ a/ hi tyaa/ ca/ nak/ l/ ta f/ ya/ da
 hata/ o

sT/ ak/ l/ sT/ Ai/ na iD/ sT/ hya/ l/ sa-ya/ l/ va/ l/ Sal gah/ kv/ tal/ la d/ va/ nh/ Natal tyaa/ va/ l/ va/ ar/ va/ l/ ya/ g/ ja/ a
 Asata/ va/ tyaa/ va/ l/ kv/ D/ l/ gah/ kv/ lya/ ivakva/ sa/ l/ l/ lya/ ma/ ta/ va/ l/ ma/ i/ htal ima/ l/ ta/ o

Ealmaa~~va~~ mahalaabaratar ma~~yanavagalya~~ Garata tasaca garibaacyaa JaarDitahI ivakao
ivahrta Aahchosamajalyavar ekx k~~ik~~Ryatal Baavana inamaNa hatao pannaasa valaacyaa
ta~~Ecayach~~ L Aah~~Asajab~~ taonNaalaba~~ba~~ 1952 saalal sqaana Jaalabya ivakao
saa~~Nahatsaral~~ vala-Aah~~gacal~~ jaiiNava Jaalal AaiNa sava~~na~~ch~~o~~vala-mazyaa pamaNaata saajar o
k~~irayaca~~r~~l~~ap~~iqanata~~ gah~~ksa~~zi 10T@k~~osa~~na~~aj~~aya~~na~~isaU~~j~~ah~~ir~~ k~~ir~~Ny~~ata~~ Aalal.

31 janara~~r~~l AaiNa 1 fib~~ra~~r~~r~~l 2003 yaa dara idvaSal ga~~ay~~ata saa~~Nahatsaral~~
saalLa saajar a k~~ir~~baa ga~~ba~~ ivak~~ay~~aa in~~ya~~ata~~ka~~acal 1958 ma~~ya~~ch~~o~~ta~~na~~o~~r~~ raa~~Na~~r ga~~ay~~atal la
ih~~ni~~fa~~msalca~~Eal.Eal~~patal~~ val~~va~~ yaa~~na~~l Aqa~~s~~qana d~~o~~na saalLa sacj Jaalaa. d~~sa~~, par~~d~~sa~~lca~~o
ivatark~~x~~, ivak~~ay~~aa~~ih~~rata pa~~sa~~ark~~x~~, in~~ma~~ta~~o~~gah~~ks~~ AaiNa k~~ir~~me~~ar~~l yaa~~na~~l ma~~zy~~aa pama~~Na~~ata
{pa~~is~~qatal hata~~l~~. tyaa~~na~~l ya~~qa~~oata sanmaana k~~ir~~baa ga~~ba~~. ga~~ay~~aca~~na~~k~~ya~~na~~na~~l maa~~kor~~ pair~~k~~r,
Aqa~~na~~l id~~ga~~r~~r~~l k~~ir~~naata, raj~~y~~aa~~la~~ ik~~ir~~darna~~qa~~ sahanal yaa~~na~~l {ts~~fi~~ti-Ba~~al~~Na~~o~~Jaalal AaiNa
ga~~ay~~ah~~al~~ partataanaa gal~~apatal~~pa~~ly~~aca~~Eal~~ gal~~na~~sa d~~Sana~~ Ga~~o~~na Ka~~ya~~ Aqa~~na~~osaal~~Ly~~acal
sa~~aj~~na Jaalal. {ta~~ar~~vayaatal la yaa sa~~ksa~~tya~~h~~ X~~la~~na~~na~~l gaj~~aanar~~ava~~na~~na h~~l~~va~~o~~aal~~ao~~

ya~~na~~ta~~r~~l ek~~va~~ im~~acy~~aa ma~~fa~~na~~r~~l ta~~ca~~sa~~va~~na~~sa~~azi Garl ga~~ba~~Asataa ta~~pa~~lla duk~~al~~
vaata~~ar~~Naalaa, na~~fa~~Syaalaa Co~~b~~ d~~ka~~r~~r~~l sa~~af~~va~~na~~par pa~~na~~ k~~ir~~za~~o~~ Aava~~Sy~~ak~~x~~ va~~o~~ya~~g~~aj~~aanar~~ava
ba~~al~~ag~~y~~ama~~l~~o~~pa~~lla inara~~sa~~ vaata~~ar~~Na had~~al~~al~~o~~ma~~fa~~na ATL Aah~~o~~AaiNa tyaa~~na~~l~~o~~sata
hsata tyaa~~na~~l sa~~ma~~o~~ga~~o~~pa~~ih~~ja~~ok~~va~~l k~~ir~~ta~~sa~~azi~~hl~~ qa~~na~~l na~~hl~~ AaiNa k~~ir~~ta~~cy~~aa ja~~al~~ya~~na~~o
ja~~ar~~ha~~tl~~ qa~~na~~l na~~hl~~ tyaa~~na~~l~~o~~tar~~na~~l~~ya~~caa ivaca~~ar~~ k~~ir~~na magak~~ir~~na~~ca~~al~~al~~za~~o~~pa~~ih~~ja~~o~~
ha ma~~ba~~caa sal~~la~~ va~~o~~tal ga~~by~~avar ya~~gy~~a Sab~~da~~ta gaj~~aanar~~ava d~~ta~~ata va Aa~~ar~~ d~~ta~~ata.
Aqa~~ly~~aa yaa va~~o~~ya~~na~~l~~o~~Aqa~~na~~ Garc~~ya~~na~~o~~ya~~gy~~a sa~~af~~va~~na~~ k~~ir~~] Sak~~ir~~ta~~o~~o~~o~~ka~~ata~~ Aa~~ly~~avar gar~~ja~~
Asa~~ba~~ ta~~o~~ya~~gy~~a iz~~ka~~nal gaj~~aanar~~ava Aqa~~al~~ Bal~~uk~~va pa~~ar~~ pa~~l~~d~~ta~~ata. Aaja pa~~l~~k~~ir~~ hya~~ta~~
na~~hl~~ta pa~~na~~ Aqa~~al~~ hl k~~ir~~laa tyaa~~na~~l~~o~~Aya~~ly~~abar [ta~~ra~~tya~~h~~ Ana~~o~~sa~~azi~~ va~~par~~lal. 8 Aa~~o~~Ta~~ar~~
2015 raj~~al~~ 82 va~~o~~ya~~h~~ gaj~~aanar~~ava~~na~~na~~na~~ Jaal~~ao~~

vaivaacya Cayta : yaa Saacya pakvNaata gajananarava Abaar padSanaaca laKa ilaihta
 AahTa AsajaalvataovaiDlaahaIlaavalabya ivakvacya CaCyaa rapaaAataa Doodar vaKaata
 r]paafvIJaalaaAahodvMvIvta, fisa vaasaa, daZical ikima tasaca Anakv Aayaraikv {tpaadnaaV
 Aataa 'ivakvacya C~alKaatal inaimatal hata Aahoyata ivakvacyaMallala savaaAata hataBaar
 AahvAaina tyaaTyaba_la gajananaravaaAaAaAaAaAa kRatanaoBar laoAahv ivakvacya
 AqaajAca mana baKvMAafx maharaT#aa AahvkarNa tal nasatalca sac]vaatalpaasatal Aa-aa-payaA
 ivakvacya Aaiqakv garja Baagavata nasatal vaabaabl ivaEvaasa dQna {Vajakvataba patkv
 vaataavarNa tayaar kvta Aahonasataa AahrDvFT dtaovahdar vaopaasaMInayamaaa macD
 Gaalal baKvsaadialta gajananaravaaAaAaAaAaAaAaAa kRbal Aahv

pardsal kvccaa maala Gabyasaazi '[mpaaB-laayasa' Asaba tar vastalsvasta paDtaata palla
 taomLivalyaasaazi idllalaa gaboAsataa fixata Eal.yaSaavavava calhaNaanvIidaSa@ya Jaalaa
 kvrNa taasaVaNamvIhataoAaina laayansa fixyanaansa KaatyakvDoAaina ekida idfiosacal
 Aadf imalvaayalaa gaboabvIyaSaavavava AqamvIhataopaNa tyaaTyaba SabdamaLaa taomLalao
 Asaca sakad Analava Eal.sa.kva.paaTIIa tyaaTyabaLooAalaa. vyasaayavvIisaazi Tal fixacal
 AtyavaAavaSyakvtaa hatal palla taomLayalaa 3 / 4 valaaBaagataata hosaajalyavar sahja baalla
 maravaa nhNatal maLvaosa.kva.paaTIIa kvdlyaa maLvaDvLata AahTa tyaaTyaba {payaaga hatackva
 paahvaa nhNatal tyaaTyabaIdllalaa nasataovaava Takvta pa-a paazivalaaAaina AaScaya-nhNajacola
 talna AazvaDyaata paasTatala laakv Tibafvava jaadval gabo yamaLoyaa daava vya@talcaB
 gajananarava Abaar manataata. yaacabarakar ivakvacyaofsal pardsal ivatarkv, gahkv jyaatyamaLoo
 ivakvacyaSasval Jaalal tyaaTyaba Abaar manataata. Aa[vaiDlaahaIvamanapaasa na GaDivalyaacal
 KavaBar]na kvazNyasaazi pairvaaratala pannaasal {laTlaabyaahvIlgajananaravaaIvamanapaasa
 GaDivalaa va jyaatyabaSa@ya hataar naahI ASaahvI mahagaDyaa taajmahala haTvaatala jaala
 ekida kvha [naa jaQ] Gaatalaavaacaa gajananaravaaIvamanapaasa AanaMhataoM

2) [Dial AaiKxD AiNa mal

iva\$ la kxata

manata: ApaNa Aatmacair~a kva ilaih lab saafzanaa jalvanaata kvahl XaNa [takonaSaYaaco Aalackxl AatmanaaSa kvrNyaaca ivacaar baLvalaa paNa tyaatata kxata baahO Aalacva yaSasval JaalaoApalaa ha AadSa-DabyapaZozala laakvahlInafaSyaatata baahopaDial AaSaavaadI jalvana jagavaoAsaolaksakvaaa vaaTtaoApalyaa yaa pastakxinainatal paikvata sahBaagal AsaNaayaa saafyaaDoaAbaar manataata va saarNa Aa[eyaa hataaKaal al [Dial kSal r]caxr banavaal ho iSakxlyavar dSapardSaata talaa kusacaaivanyanaqaalocavalach saafzala AaiKxD yaa [kvaTaa haTacyaa paCaMyaSaanaUokvataaDoonaava saaeU pasarlaoAaiNa yamaLuca Apalyaa Aatmacair~aala ' [Dial, AaiKxD AiNa mal'honaava idlyacaolaksakx paajvallaokaalala kvtaata.

1. ilahasaVilIaVlaNa: marazi malNasaacal vaFal KaxDyaacal AahAsaonarazi malNasaca jaasta baalataoAkvaakvataQaaya Aazayacodsafyaa laa pajatal kvr] Vayacal naahI Asadyaafao ivacaar paNa marazi {Vagapatal yaalaa Apavaad Aahta. Eal.bal.jal.iSakO kvaya iva\$ la kxata kvaya ikvahlDi.esakvkvaya. yaa saavaVla marazi malNasanaaQ Vaga vyasayata yaSasval vhaao hovaana haiGatal aAhonasaatavapna na baGataanaa hoakx svata:caa va do]na, Kaca-kvr]na yaa caafvlyaa kvamaasaazi pajatna kvta Aahta. Apalyaa jaagaitakx sanmana imalalalyaa AaiKxD haTamaOyabasalaAsataanaa AaiKxDcyaa paCaMyaSaanaaA Apalyaa Anakaracaa fvyada haQ]na caar nahocaarSaoiva\$ la kxata tyaar vharata ASal mainavaa iva\$ la kxata baalGataanaa idsataata.

2. kvaalI {rhMkxmatayya Garata Iahanapalapaasatal naakvrcakvrv nahhtacnaahlta. saBaafaca
 gaaDa Aa[-maLuayya mahtalnaoAaZi tyamaLuohananapaasatal kxmatayya/kxmacal savaD AaiNa
 AavaD inamaNa Jaalal. Aa[-Annapaala-hatal tyamaLuocaivaIT Kaalyaagal cava AaiNa AaZ
 kxmatayya/raihlal AaiNa tyamaLuca paZohaTbalaa[namaOyaOApalal vaaLI cara tyama/linamaNa
 kxbal jyamaLuotaoAitaSaya paisaOd Jaalao kxmatayya/yaiciSakNyaagal AaZ AahoSaaLtal la
 maDivaarsarakvDhal iTpaTapa rhayagal saraya va iSasta tyama/IGatalal Aahotyaacabarakar
 iD@Sanarl javaL baalgalyaagal saraya Gatalal AahoAa[nacmazya vayaatahl maLubarakar
 parIXaba basatal miTKx haGina daKaival adasaca gaadIhl caalavaayalaa iSakxlal. vaDIIa kvDkx
 iSastalcadacapaasala/martahl panna kxmatayya manaata vaiDlaaha/IIa yaitkivcathl raga naahl.

3. galla paasad AaiNa raaTmanal : Iahanapalacyaa galla paasadmaGalla vaastaryata
 ibaiIDgamaGalla laakvavDhal AapaNa saKlar iSakxlaaoASal kxbalul kxmatayya/taata.tyatal la
 laakvayya Garatal la sasavKRa,saiSaiXata vaataavarNa tyama/AavaDayacaOa laakv Aajal kvDhal
 Aapalaasa yaaya vayaata caalya/saKlar imaLalaoAsad kxmatayya/mhNataata. ibaiIDgamaGalla/ya
 kvayakimata Baaga Gatalyaanaosamaai jakx jaalva inamaNa Jaalal va jababadarl {calaNyaagal
 saraya laagal yaacac kxmatayya manya kvrtata.

baalakvav/SaaLa va raaTmanal SaaLtal la inaspaR iSakxlaaha/IIa kxmatayya Aadr vya@ta
 kvrtata va Aaja AsaoSakxkx idsata naahlta ASal Kava/II vya@ta kvrtata. kxmatayya naahl tar
 ba/yaaca laakvav/Aataa iSakxlaaha/IIa hl Kava/idsata Aaho

4. nava kxmatayya Aah... : kxmatayya vaiDlaaha/kxmacal AavaD AahoAaiNa tyamaLuOKaD/II
 kxma tyama/II AayalyaBar kvbaTbaatala paalyapaasatal haTbaacamaalax hl saKaLI tyama/II
 kvTacyaa jaacavar panna-kxbal. Aapalyaa Anabavaca fxyada tyama/II maLuulaa idlaa. tyala
 vyasavyaacadaD idlaa

Aapalyaa Aayalyaatal la caahla pasajha tyaa/Isaalyaatal aca paNa tasaca Jaalabal fisaqatahl tyaa/ni
maDhal. jaktakur]na pazila Sahaladatal la. sac]vaatal laa tyaa/ni kvahl izkval fisaqata Jaalal
paNa tyaatatal Aapana kvaklaahl fisaayacaaahl hl gaaf taciSakxiao Ealinavaasa kvamata yaa
haTNa maalakva/ni kvahl idvasa gaavaalaa jaalyaa Agaadr AapalachaTNa vyakvTsa kvamataayha
taabyata idlacparta Aalyavar tyaa/ni InaFyaasakvT, paOna paOna ihSaah imalalyamaLbalinavaasa
yaa/ni vyakvTsa yaa/ni java[-kv]na haTbacal maalakvl dkyaacazrivalaqaNa svata: cachaTNa
sac] kvbyaarca vaiDlaaha/Ealinavaasa yaavya malal Sal iva\$ laravaavya Aa[Sal Iagna kvbaa

5. AancaVr AancaVr yapa kvamata tyaa/ni Gargatal vaataavar Naiva/yal ilaihtaata.
kvamataayha ihai lDgnyaccca iSaiXata laakx hataotyaa/ni kvDcyaa caahlyaa gaaf l Aatmsaata
kvaryaa Asaokvamataayha vaiDlaaha/ni vaaTo taojarl haTNa vaalao hataotarl svacCtaa,
va@taSalrpnaa Aaina inavyasana paNa hodyaa/ni Galyaasar Kadhatao Aaina mah-vaacaoh Najao
Aana/ni pasajha/ni naahl jama la tarl maNasaacyaa dukata, pasajha/ni svata: pasakaca-kv]na madta
kvaryacal tyaa/ni vaal paZkvamataayha/ni tarlal.

Aa[-Anna/ni-hata tyaa/ni saava/ni tal hvalSal vaaTayacal, saava/ni madta kvaryacal Aaina
Aalaba Aitaqal kvbal irkvanya hataanaqarta ifxrlaa naahl. Aapalyaal aa palaj-aa/ni [sTb ikvval
paBaaADkvaa yaacyapakaa vaarsaa imalalaa paah jagala/ni caahlyaa vaalca. Aaina yabaatalta
kvamata Aapalyaa Aa[vaiDlaaha/ni Abaar manataata. [qabaavaca/ni dahrNa d@]na kvamata Ajatal
ekx gaaf saajha/ni icCtaata kvl malalaa maarladar taakvaDgadanataotyamaLmarNadna {paaya
naahl paNa tyaacabarakar tyaalaa pazilal Gaalalval cakx haca. Aa/ni kvDcayasa hoAapalyaa Aa[-
vaiDlaavya kvTacaofxL Aahoa taSa@ya kvbyaanackvamataayha/ni ekx kvRaqtacal Baavanaa
daTNa yatao

6. **QaLal QaLaro** kramatayā vaiDlaal saKkyā malyānaofisatal darpakl ekx
rōTāTīgāLkūba kbaotyāna/Qa@kva basalaa, yā vabsa Aa[nadyāna/Qalr idlāa. kramata
AaiNa tyāna/Baa{] haTāata vaiDlaal madta kxr] laagalaoAaiNa tapotyāna/vaiDlaa
vyaavaaiyax r]pa samāoAal actapāoaiDlaakūDha/QaLal la QaLakar ojarvaUaagalao

AzrapagāD igāna[kvaSal sahadl saadlyāsaazi Anakx Baalaa Aalyāa paahjāta.vab
paDā talvā mājar taofDKNīFrvānaara paakāa ASyāa kvatyaahl kramacal laaja baal_gataa
krama nayaobad laal/Isamao gaba paahjāo igāna[kvaal/satata navāna kvāhtarl idlāpaahjāo
Aapalyāa kramavar tar paō hvaca paNa Aapalyāa kmea%yaar/hl mayāa paahjāotyāna/Sal
Aapalāxlnaogala paahjāoekūda lahanapāal AabKalyāa iSalyānackramatāna/saU iSavāal
idlāa talvā Gaatalāa saU paahāal laayakl paahāal kpaD Salva, AaiQa pasāckmāval daKara Asāo
vaDīla mhNaalactāvā ekx iglasarlnaca QaDā/kxr]na kramatāna/Aaz hjaar r]payackmāval
AaValāoa ekva izkvaNal tyāna/tyātyā hSaarivar va/ā-aa pannaasa hjaaracal naakvrl laagata
hatal talvā kramatāna/Aapalā laayakl kxLalal va barōatīao

vaDīla jaSal kmea%yaar/ kvāLjal Gyayacaotasaca samāijakx kvāya-kvārtāoASal
iTrakl na vaajavataa laakvaal madta kvārtā. ADIADcaNalāa Qaavāal jaata. ekva māNasānao
tyāna/ADIADcaNalcyāa kvāLata Saar r]payaomdta kvābal tar tyāacal partafxō hjaarao]payacolē]na
kvābal va var laagata talvā madta kvāryalāa māLāna/tyāna/Isaalyāalāonāsalca pasāacal madta
mhNajāomdta Asāonaahl. eKāVacyāa ADIADcaNalāa Qaavāal jāNāvl mah<vacāckramatāna
vaDīla Aaiqakx madta tar kvārtāca paNa lagna [.babatalta yaSasval māQyasqāhl kvārtā. QaDā/iva
sacāā hSābd ekx-a naakvā naahāta Asāa samjā. paNa kramatātyā vaiDlaal/AayalyāBar QaDā/
sacāāInāckvāba.

haTnmaOyacinaraDkx caa%ha maala,r]cakxr Annapadaqa-Hyabarakar svacCtaa Aiina fixasT
 saivhsa hl valSaTYaoAahta tyamaLuca 'satkxr' haTnmaOalla vaTercyaa gaLyaaata GaDyaal
 Asataojadiga%ha[kxal saaga, haTnmaOa ivaEvaasa AsataoeKaadi AadF zraivakx vabata palla-
 hakyacal tal hmal Asataojar AadF kxyavar zraivakx vabata saaa imalalal naah tar
 igaha[kxalaa kxyaaya AadFcaapadaqa-maGita imaltaata, Aiina mhNalata igaha[kxaca
 ivaEvaasa, baal/inamaNa kxrNyacal ekxyaetal Asatao

7. Aiina ml paita paDiao.. : tar]Na vayaata kxamtaahhl ekx gajaraqal malagal AavaDlal,
 jal tyayha haTnmaOyagata hatal. palla tapakxrNa kxahl kxrNaahh/paZsarKxlaaahhl Aiina
 kxamta K%yaa Aqaanaopaita paDiaoGalkatya. {VagapatalCaI Aatmaair-aovaacalyavar
 {Vagapatal Apalyaa {Vagacyaaca paita paDiaooidsataata ikhal tyalaa Apalal dsarl
 baayaxaohNataanaa idsataata. kxamtaahh/AavaDtyaa gajaraqal malalaa ekxa vaahyaata malakDial
 fixaivalNyapasatal vaacaivalaova svata:hl fixayaa AakWaNapasatal vaacaladyamaLuca taovahvata
 gabaahhIta Aiina yaaga vayaata yaaga inaNya GaG] SakxlaaApalyaa {Vagavar Iaxa kxhita
 kxr] SakxlaaApal adyaga gaaz]Sakxlaa

8. Barlatal BamaT {nabrari : kxamtaahh{Vaga vyavasaayacal paihlyapasatal AavaD hatal.
 Apalyaa AajaaBl saT]Ita ba%haad aa gabyavar baakxica%ahh Kabata rmeta hataoahh kxamta
 Apalyaa AajaaBaalna r]STar]VkaZNyacaa {Vaga sahBaagal haG]na baata hataoiSakxla
 hatao jabaadarl Gata hatao%ha[kxal saKyla vaaZivaNyasaazi naivanyapaNa- gaG]lcal
 AavaSyakxtaa h]na tyahh/TaaTaa%ataa pa%aar kxbaa va taolaakvipaya kxbaaAiina navahh
 Ana%ara Gyaayalaa yacapaata gaba'kxyanaodSaTna'caa Ana%ara tyayha%saazi fixladyal
 zrlaa.yacapaatala 'Saana'yaa r]STar]Vha {<ama KaaVpadaqa%ya% jaacavar kxyapaalalT kxbaa
 tyacaa fixyada itappaT Jaalaa.

ekida sardarjalaa maazi laadial Aadf pall-kirayalaa maalakx Tnnaa tayaar nahhtactaaba
Tnnaa/jaaga, saaihtya Baadyanaa Gaana kwanataa laadial Aadf yaSasvalirtyaa pall-kirjina
fixayada imalvalaa. tyaa tyatala galla hida maalakx/tyaa Garjaava [-habyaal saadid]o
kibal palla kwanataa/svapa mazchata tyaa svata:caa {Vaga, sqana inamaNa kirayacachatao
tyaamalaa akx Tnnaa yaalinar qad]na taahopaD laaaf vhiisa yaqaaT alba/laal va
fxLaal/rsa ivakul tar ivhenna yaqaaadkhar dar naEa kirjina kwanataa/pasackmaivalao

yaqakwanta dano mah<vacyaa gaafI saafata kxl jar taucyaa paata Bakx Asaba Aiina
Daeyata ksalahl laaja nasaba tar managacyaa ija_lcyaa jaacavar taabI jagaata kizol taga
Qar] Sakvala. {Vagapatal/ {VagavaZisaazi pardsapavaasa kibaaca paahjaooAiina kwanataa/
Aqalyaa sacjvaatalcyaa idvasataca jagacaa Anabara Gyaayacaa zrivalaoo tasaa taacyaa/Gatalaa.

9. kxlpana Aiina pazpacara: yaa pakirNaata kwanata Aqalyaa vyaavasaiyakx Aiina {Vagapatal
yaalvala fixkx saafata taosvata: laa vyaavasaiyakx na mhNataa sapamaNa Aqalya {Vagapatal
Aahata hoisaod kirtaata. navalna kxlpana sacNaara, tyaa patyakaata AalNyaasazi savasva
vaahNaara, Qakira patkirNaara Asaa {Vagapatal taahaata. nasatal vaiDlaaba/igaadI paZroal aivalao
hobyaa/tyaa nahhtadar kahl navalna kirayacal {mal-tyaa/svasqa basaldta nahhtal.

ekida saataral/Aazvalta Asataanaa ima-aacyaa GarI kwacacyaa baaTlyaa AlpaavaiQata qalDI
kirayacyaa hatyaa taba/taqaa/Alalabyaa bafixata malz Gaalala tyata baaTlyaa patkna qalDIkirjina
idIlyaa. kwanata nasatao star/vikvaZial qalDI nahhtadar taqaaSasval caalalyasazi AavaSyakx
tyaa gaafI/Alabyasa kirjina patyakaata AalNata hataoigaha[kwacomanasaSaas-a tyaa/laaga/ho
Avagata JaaladabaAiina tyaaLuca pairpalla-rstar/vshazi AavaSyakx tyaa saavaetyaa Aqalyaa
maalacal Aiina sacal galla/aa na ibagaDivataa taOAmalata AalUlagaalaco star/vlyao
Kaalyabar dar Ajal kahl saivaa imalalyaa tar laakva/tyaa hvyaca hatyaa.

AaiNa yaa saivaa tyaa magadga%ha [kvalaa Aakxiyata kxrNyacacvama hataoaa AfanaaGaDital yata hataoyapadalaatvahl fixyada hataa tyamaLuo ASaa gaalTilhalil aakvabahl {tsfixta-paizilhalilalaa paNa kxal kxal kvahl gaalTilhalil Naamx Apaxata JaalaaahIta. pardsal yaSasval Jaalabyaa Saabacyaa gaalTil yaqjamaal Aalyaa naahIta paNa tyataahIta kvahl navalna iSakvayalaa imalNyacaa fixyada hata gaba. kvalacyaa fixar pazjjae}ina caalata naahIta AaiNa rstarTvyaa Baafaaibakx AaiNa samaijakx salmarvya paahIta kxlpanaa laZvaavyaa yaa gaalTil iSakvayalaa imalalyaa.

10. vaDila naaaca yaimhisafi : kxamata Apalyaa yaSaacaEaja Apalyaa vaiDilaahIta dtaata. vaiDilaahIta kvabyya saakvaramaLuo Apalya yaSa imalval Sakvaxaa yaacal tyaaahIta jaiNava Aaho yaapacal safyr Jaalyavar tacvaidlaatyaa hataakaalal haTvamaOyackvama kxr] laagalaa AaiNa Aa-aa kxzisaKvavacal sacjvata Jaalal AsadaahNataata. ekx {<ama haTvamaalyacasaar galla tyaaahIta kvabyya kxoccaa mala tapasatal Gaba-saaitya, vastaaahIta svacCtaa, kvaljal Gaba svata: jaatalnaosava-izkvallal laka zvalaa AaiNa makvya mhNajaaosara dtaavyaa kxmeaavyaaahIta kvaljal Gaen tyaaahIta kxamata paatsahIta kxrNaovab pasaha Daeyata kvabtalhl laaja na zvalaa svata: AavaSyakx tyaa kvabtyaahIta kxamala ibadta tyamaLuo 'samaT'haTvacyaa {dSaaTnaacyaa gadleyaa valsa saavaahIta paDaa tackvama isvakvar}ina igaha [kvabtyaa Aadf pallakvabya.

Apalyaa rstarTvulu Aajalajalyaa laakvama kvabtalhl -asa haen naya ASaa tyaaahIta kvabtyaa ASaa AaiNa vyavaracyaa sava-naahIta tyaaahIta Daeyata Asata. laakvama pasactyaahIta vabcyavabl imalalaa qaijacha tyaaahIta kvabtyaa ASaaosavaahIta tyaaahIta paal salhal hataqala malaaahIta hSaar hakyasaazi tackvabonata tyamaLuo vaiDilaahIta kxamata tyaaahIta manaata ekx ibatalyeta Aadr hataa. 'satkvar'cyaa sacjvaatalcyaa jaihratalmaLuo caahIta gadl-Jaalal talva vyavasqaapana kvabmaDlaactahIta vaiDilaahIta jaihrata baakvab AaiNa yakvavyaa igaha [kvalaa vyavaisqata sava imalNyasaazi sava-kvama baqavya inayaajana kvaboo

kxamacyaa inayaa jonaama Luoga%na [kva%na] {ama saraa parivataa Aalal ta%na ekx samaana tyaa%na
ca%naavar JaLkxIa%jyaacal kxSaa%Salhl ta%naa ha%na} Sak%Naar naahI.

**11. Aa%aa%arkx tarhl ba%k%aa% : kxamata ya%na%var Aa%[vaiD%Ia%aa%ca%na%]hosa%Klar hatao
tyaamaLu%aa%aiD%Ia%aa%na% Sabda%ah%na%hta%q%na% bad%Ia%tyaa% kva%L%ana%aar {Vaga% vyava%sa%ya%ata% va%Z
hata%ya%sa%azI va%D%I%a% na% isva%k%ar%Na%ya% ga%aa%I% tyaa%na%I%pa%T%va%ta% ga%L%I% {tariva%Nyaa%ca%pa%yatna% kxamata
kxrlta% va% tyaa%ta% ta%ya%Sa%sva%hl% hata% va% tyaa%sa%azI% pa%ita%Kaa% kxrl%Nyaa%ca%l% tyaa%na%I%taya%ar%I% Asa%ova%D%I%a%
Saak%ahar%I% hata%tyaamaLu%aa% masaa%har% banaivata%ana% ik%ana% Karaba% hata%tyaamaLu%aa%T%va%ata% Sa%aa%
Saak%ahar%I% pada%qa%a% ima%L%ta% pa%na% iga%na% [kva%na%] ma%ga%Na%I% pa%ah%ta% masaa%har%I% pada%qa%a%na%ta%ca%o
ga%aa%I% va%ga%L%ta% kxamata%na%I% vaiD%Ia%aa%k%D%I% masaa%har%I%ca%l% parva%na%ga%l% ima%L%iva%l%al%dsar%o%rh%Naj%aa%
ba%Ar%ba%ar%ca%ck%kxamata%na%I% pa%ri%ma%T% ima%L%iva%l%achata%q%na% ba%Ar% ipa%{]na% I%aa%k% ga%aa%I% Ga%alata%I%a%
tyaa%na%I%a%aya%tya% {d%vasta% ha%aa%I%a% ASaa% samajata%na%ora%D%I%a% parva%na%ga%l% d%ta% na%hta%q%na% kva%hl%
kva%aa%aa%na%na%I% ta%ca%ya%ar% Ja%la%o%k%va%hl% kva%aa%aa%na%na%I% isaa%na%I%aa% kxamata%tya%na% [c%Ca% ma%na%
d%na% ta%ck%kxamata%na%I% ba%Ar% pyaa%aa%o%k%kxamata%na%I% Aa%[eya% sama%o% ta%cyaa% parva%na%ga%l%na%ca%
ba%Ar%ca%pa%ih%I%aa%Ga%aa%I% Ga%al%achata%tyaamaLu%aa% ta%o%rh%Nata%ata% kxI% ma%I% Aa%aa%aa%arkx% Aa%h%q%na%
ba%k%aa%chi% Aa%h%o%**

**12. ekx na%na% {pa%h%aa%ga%R% ekx na%na% An%ba%aa% : Ea%I% iva%\$%I%a% kxamata ya%na%I% ja%ga%ata% Aa%<apa%ya%a%I%
saa%D%ta%na%Sa%cyaa%ar% {pa%h%aa%ga%R%aa%al%aa%U%r%]na% id%I%al% Aa%hta% kva%hl% tyaa%na%I%tar% kva%hl% d%sa%ya%aa%Sa%z%I%
pa%tya%k% {pa%h%aa%ga%R%aa%pa%aa%aa%Sa%T%ya% Ga%aa%I%na% Aa%h%o%tyaa%ca%l% inaimata%pa%ik%ya%a% va% tyaa%ca%ba%ra%ta%ar% tyaa%ca%o%
ca%al%na%ba%o%ga%ra%ga%l% Aa%h%aa%va%hl% f%ya%va%ta% ca%alata% Aa%hta% tar% kva%hl% itata%k%I%Sa%l% f%ya%va%ta% na%ah%I%ta%
tar% kva%hl%na%I%Ta%L%aa%va%ya%al%aa% I%aa%ga%l%aa% Aa%h%cha%T%na%I%aa% Ta%L%aa%va%Nyaa%ma%ga%aa%k%usa%ana% va%va%ra%ha%ir%k%x%
AD%ca%na%I% ya%ba%ra%ta%ar% kva%hl% Ba%va%ina%k%x% ga%aa%I%na%I% Asaa% ina%Nyaa% Ga%aa%Ba%ga% pa%D%I%aa% Aa%h%o%**

yaapokvantaana/Vgaj aair yaa {Vagapata/saazi japaanama/yaosTarTV/sac} kvr]na idladyaacaal
 maihtal idlal Aahdapaoyarisqata caalaba Asao[ID]yana rsoTarTV/namaskvar [ID]yana' yaa
 naavaana/sac} kvr]na idlao tapo Baalacal ADcaNa, vagoL oshNalmana, laakvayya vagoL yaa sarayal,
 vagoL I sarkvarl balvayya savaatala maga-kvaZta tapal la pairisqatalSal ekvr]pa hakaar ostarTV
 kvantaana/sac} kvr]na idlao jaagaa, hvaamana, dsa,maNasa/Mtyaalya irtalBaatal AaiNa
 Kaalyaacyaa paodtal yaa gaalTlcaa rsoTarTV/sac} kvr]yacaOAsaba tar ivacaar kvaaca paaihjaO
 AaiNa Abyaasa kvr]naca navalna rsoTarTV/sac} kvr]yacaOAsaba kvanta yaapohNataata.

13. yaSasval halyaca jadtah nVl {Vagayavasaayaata yaSasval halyaasaazi ekx mah<vaaca
 kvanaNa/Vkvanta saajvata taomNajaoAapalaa {Vaga, Aapalokvama hca Aapalaoavasva
 samajayacackxtahl sakvTOAalal tarl Oyavaarcal Aapalal najar ZLUVayacal naahl AaiNa
 OyavakvDosatata vaatcaala kvrlta rhayacabvahl manaa/vahaca/vaNa saadlactar satata kvama
 kvrlta rhayacabvahl kvr]na kvama kvr]yacal ekx naSaaca AqvaNa iBanataoAaiNa jal hvalSal Asatao

mal jagaalaa kvahl tarl kvr]na daKaivanaca ASaa vaElnaomNasa paCaDlIaa paaihjaovagolI
 kvlpanaa sacalal paaihjaO AaiNa tal patyakaata Aalvaayacal Omakx maNasaata paaihjaO AaiNa yaSasval
 halyaacal Kaa-al hval.Aapalyaa kvmapatal inalza tar hvalca paNa satata saharNacaa Aagahl
 qar lIaa paaihjadkvantaana/liga%na[kvasaazi Kaalvacoltanaa plaaTmOyacolaa vaaTyaa zvaayalaa laagata
 talv/savh-kvrtanaa AaiNa BaaDI Gaasataanaa jaoaasa paDcyaalaa payaaya mhNahal plaaTmOyaca
 daa Kalgarajaa vaaTyaa tayaar kvr]Nyacal kvlpanaa kvantaana/sacalal AaiNa Aataa sagaLlkvDO
 sarasa ASaa plaaTsa Aapalyaalaa idsataata.

yaSaakvDoolyaasaazi ekva ihtaicafkvacal, garjcal garja kvanta baacal daKaivataata AaiNa
 Eal balorama kvart#Tr ha Kalyaa AqanaoAapalaa fivl ifxlaasafvr AaiNa gaa[D Asalyaacao
 manya kvrtata.

14. **naalkvapaan mah<vaacal gaal5...**: Hyaa pakxrNaata drbaana haTNaOyo'AaiKxD'Iaa imaLalalyaa jagatalla savatEKR haTNaaca pasaha/IlakxanaoVana kuba Aaho jagatalla Aina savatEKR talna haTNaata AaiKxDcaa kimaKvIlaagala. talNa paqama kimaKvIlaNaar Hyaacal Kaa-al kvantaana/hatal AaiNa mhNakata kvayakimacyaa AadIyaa idvaSal paartaakx samarNa/kisaa hataalayaca yaacal palatayaarl kvantaana/ikbal, taqalla ekva mallasaanacyaana/ maqta kibal. AaiNa Karakarca yaa tayarIcaa {payaga haG}na dsIyaa idvaSal kvantaana/ paartaakx imaLalyaavar tyana/Pairisqatal vyavaisqata hataalIal.

kvatyaahl kvayakimasaazi palatayaarl mah<vaacal Asatao kvayakimacoyasa tyavar Avalana/Asatao kvanta mhNataata kvI jaalV Aanih iga/ha[kvialaa [ta@yaa vabata AadF paanaNadKaaVpadaga-imaLtalIa AsaohNatao/balV Aanih tyaacal palatayaarl kibal/Asataodsaro mhNajaceKaadonavalna rstarTV{Gadtaanaa tacaalaa kvI naahI yaaca Abyaasa kuba jaatao BaartaatalIa Abyaasaazi svaaT AinaI lasalsa caa tar par dsata pasTr AinaI lasalsa kuba jaatao mhNajaca rstarTV/sacj kvitaanaa ApalyaakvDIIa jamaeyaa baajalUkya? nakisaanacyaa baajalU kyaa? Apalyaala saalV kisal imaLta AaiNa kvatyaah baal/haatal Apalna saavada raihIao paahjaoyata saamaajakx, rajaiKya [.baal/balI ivacaar hatao Apairhaya-Aaho AaiNa yaa sava- Abyaasaatala navalna gaal5I/kr]parva tayar hata jaatao{Vagpatal/haI AavaSyakx AsaNaara kvanaNa/kvanta yaa pakxrNaata dtanaa idsataata.

15. **ekx CaBana/ija...nga AKvI** : irJah-bakvbal navalna [marta hayara[ja naavaacal ibaiIDga/tyaar Jaalal talV gavhnaana/kvantaana/15jaar caal sa fixI jagata kvI/ha sacj kvayacal Aafxr idlal AaiNa kvantaana/Isal/ta/sarao kvrta dsIyaa idvaSal Iagaca palNa<vanao kvI/na sacj palNa kubaokvI/na vyavaisqata caalaUagal adovantaayah kvanaNaKasa AsaNaayaa sarkvarI AiQakvayana/haI kvatyaahl sarkvarI Aadkvazi na yata kvI/na yaSasval caalaUalao

ekx idvasa ekx AiQakvarl vaasaduna Hyaañ/Isaalyalao eArpañjavalila eArpañplaaJa ho
fiasTar hañNa ivakvayacalMhñASal baatanl idlal, sahi jakva maayacyaa jaagacacabañNa
Gyaayalaa Baartalyaca kvaya pañNa pardSal gañNañkñdar tayaar JaalaoAsataqñNa jar kvamataañNa
Gyaayacal tayaarl Asaba tar tapardSalñNañkñdar nañl Asaovaasaduna Hyaañ/Isaalyalao
kvamataañNa yañNa sarkvarl parvaanagaliSavaaya pardSal laakvañNañkñdar Gataa yata nañhtao

hañNañkñdar kvayavañal rjpayoñkñdar taSal kvamataañNañkñdar Kapañta jaasta hatañl AaiNa ASaataca
caar valaagabañl AaiNa ekx kvayavañal cakñ dñNa kvamataañNañkñdar Jaalaoñkñdar r@kvam
nañNañkñdar Vayacal hatañl kvamataañNañkñdar oñNañkñdar Dsaca hatañl AaiNa vaiDilañNañkñdar
icañNañkñdar kvamataañNañkñdar pañNañkñdar {Baa kvayavañal laagalañNañkñdar hatañl AaiNa caar vala-Jaalaoñkñdar
gañNañkñdar nañhtakñdarNañkñdar tapalañkñdar yaiñNañkñdar nañhtakñdar AaiNa tyamañkñdar nañhtakñdar
tyaacaa pañNañkñdar hatañl hatañl. Asabañkñdar GañNañkñdar kvamataañNañkñdar bañNañkñdar jañNañkñdar lañkñdar
hatañkñdar tyamañkñdar nañhtakñdar Sañkñdar hatañl

16.Aahaa isvakvarlañNañkñdar Aahoo.: kvamataañNañkñdar Aahana isvakvarlañNañkñdar tañkñdar
pañNañkñdar mañkñdar kvamataañNañkñdar hatañkñdar tyamañkñdar Aataa Aavañkñdar vaañNañkñdar hatañl AaiNa tyamañkñdar nañhtakñdar
sañNañkñdar pañNañkñdar kvamataañNañkñdar sañNañkñdar Nyaacyaa gañNañkñdar nañhtakñdar kvamataañNañkñdar kvamataañNañkñdar
ivañNañkñdar Evasa sañNañkñdar kvamataañNañkñdar GañNañkñdar basavañkñdar lañkñdar sañNañkñdar kvamataañNañkñdar tañkñdar hañNañkñdar Aalao
AaiNa lañkñdar kvamataañNañkñdar dilañkñdar pañNañkñdar kvamataañNañkñdar lañkñdar ivakvayacal AañNañkñdar Aalal.

kvamataañNañkñdar vaiDilañkñdar nañhtakñdar sañNañkñdar kvamataañNañkñdar vaañNañkñdar hatañl kvamataañNañkñdar basavañkñdar vaañNañkñdar
hatañl hatañl AaiNa kvamataañNañkñdar rjpayoñkñdar {Baa kvamataañNañkñdar kvamataañNañkñdar TLNañkñdar hatañl AaiNa yañNañkñdar
pañNañkñdar sañNañkñdar kvamataañNañkñdar rjpayoñkñdar {Baa kvamataañNañkñdar kvamataañNañkñdar Aalal Asatal. mañkñdar kvamataañNañkñdar
cañNañkñdar kvamataañNañkñdar kvamataañNañkñdar hañNañkñdar kvamataañNañkñdar kvamataañNañkñdar kvamataañNañkñdar

eArpaā- plaJaa Gakara baakr baabNyata pannaasa TeyaaArij al saaz T@kio
 maajayalaahI tayar Jaalaa, taabā kxamata vaiDlaaahI rhNaalackxl hl saayaaacāDdākarI
 kvāhāI Aahātal ivakayaca vaDraNaa kvā kirayaca. paNa vaDIIa tayar hata nahātaabāI kxamata
 vaiDlaaahI rhNaalackxl mal haTNa ivakayalaā tayar Aahāfāta ekica AT Aahāckxl haTNa
 baGaayalaa taahI Aalaqāih jaovaDIIa haTNa baGaayalaa AalaAaiNa jaabāI tyāahI haTNa, tyāacaō
 laakōSana paahI aotyāacaōvamanataL, r bacsT Saapaasataapaaca imānāTacaōAarI paahI aadābāI
 evāZI saayāskvr jaagaa SaābāhI imāLNaar naahI holākaata AalyānāchaTNa kvāya pāla
 tyāacyāa Sajārcal jaagaa ivakāta Gyaayalaa vaDIIa tayar JaalāovaiDlaaahI svata: laa {Vāgāsaazi
 AavaSyakx gaābāI Caāna hataōyāmaLca kxamataahāI tyāacaā fīyāada Jaalaa.

17. saāfāgāa1 : yāa pakvrNaata kxamataahāI Aapalyāa jaalābyāa lagnaacal gaābāI saālyātal al
 AahāfāraāhāI NaactyāabāI naayakx yāa kvābāI lāa ivāva yāa malāI Sal Garcyaatyāā va tyāatyāā
 pasābāI lāo lagna zrI lāo Aapalyāa Baaval patnāI lāa Aapalyāa {Vāgāyāvasāyāacal jaāNāva kvā]nā
 dā]nā, Aapalyāa caābāI yāa vāa [T gaābāI CaāI māihātal kvā]nā dā]nā kxamataahāI talāa pasābāI
 ivācaarI lā va tal tayar Jaalyāavar lagna zrI lā dā]nā tyāāhI {Vāgāpātal CaāI Atmācāir~a vāacal adā
 yāacal jaāNāva hatackxl sahcaarI ināvaDānaā BaivaIyāata Apākapāka vāgāL gālvāna jaagāyāalāa
 laagāhāI -asa haā] nāyāāhāI sahcaarI nāI ivācaarāhāI sāmāKā AsāNāarI ināvaDāI lā gaāI Aahā

yāa Agāadr kvāāFkvātalā ekvā paaca isānāāgāR AsāNāāyāa vyaavasāiyākvācal jaāva[-
 hātyāacal saāI kxamataahāI AalāI hātal pāla tyāata tyāāsvata: caōyā@talmā kvā Kalāhā Asātaō
 AaiNā Gar jaāva[-rhNātal jaagāvadāgalāo AsātaārhNātal kxamataahāI tal saāI InākvārlāI. [kvāDō
 saāKarpāDā Jaalyāavar taāBaaval patnāI barādar ekvāda varLI saāfīsāvar ifīxayāalāa gaābāI Asātaā
 taāpāyāāhāI bāihNā Aapalyāa Baaval patnāI barādar AalāI hātal, taabāI kxamata rhNātaata kvā Aataā
 vyaākvāTā AaiNā [rhNā kxamataahāI] pā]ā Aataā māzi JaalāI Aahā

kxmatatcaDI la j a b d caar caak x i t a l c a c a g a b i a a j a y a c a d a b i d l a a k v a l i l a F T V a y a c a m a k x l l
 g a a D I n a k y a p a k a a g a r j a U a k o n t a r n a b a d a r k x y a i b a g a D i a c A s a a t y a a b a l i v a c a a r A s a o A i n a h a c a
 i v a c a a r k x m a t a h l k i r t a A a i N a t y a a m L u c a e k i d a k x m a t a a t y a h e i S a y a i T k x s T a e s a t a a
 f x T a y a c a d a y a s a n s a n a a k v a r l a g a b a d a b i d t a p a l l a e k x a s a r k x a r l k i m c a y a a n a c t a o i m a l v a l
 i d l a o j y a a l a a k x m a t a a h l e k x a t y a a c y a a m a h < v a a c y a a i d v a S a l i l a F T i d l a l h a t a l . m a N a s a o
 j a a D N y a a c a l s a r a y a k x m a t a a h l p a i h l y a a p a s a t a h a t a l , t y a a s a r a y a l c a a t y a a h l B a a v a l A y a t y a a t a
 { p a y a a g a J a a l a a . t y a a h l i l a F T i d l a t y a a e k x a s a r k x a r l m a N a s a a n a c k x a h l i d v a s a a h l s a r k x a r l
 A D c a l a l c y a a v a b a s a k x m a t a a h l m a d t a k i b a l .

20. Baa[] Baa[] k l . . . : { V a g a v y a s a a y a a t a m a n a t y a j a a D N a a r a c a { V a g a v a a Z v a l S a k x t a o
 t a a D N y a a c a l B a a l a a y a p o y a s a a y a l a a A a i N a e k i m j a l v a n a a l a a c a m a r k x A s a t a o v a i D i a t y a h
 h a T a v y a s a a y a a t a i v a \$ l a r a v a a c a b a b i b a l a k u r l a a A a i N a i S a v a a n a l k x a m a k i r] l a a g a l a o b a a d a o
 b a l a k u r l a a h S a a t a / S a y a h l p a N a v a i D i a a p a Z b a a y a c a o a h l t a . i v a \$ l a r a v a S a a t a / S a y a h l p a N a n a v a l n a
 b a a b a l c a l p a a z p a c a v a a k x r] n a v a i D i a a c o m a v a l i v a l a a r d a r i S a v a a n a l m a a p a T s v a B a a v a c a o i v a \$ l a r a v a
 l a h a n a p a n a p a s a t a l h S a a r t y a a m L u c a a v a B a a v a a l i t a l u n a a v h a y a c a l A a i N a i S a v a a n a l y a a h l b a a b a N a l
 b a s a a y a c a l t y a a m L u c a p a i h l y a a p a s a t a i v a \$ l a r a v a a h l n a a r a j a , t y a a t a m a a z o d a l y a a v a r h l A a p a l y a a
 c a a j a N y a a g a l l a a t y a h , k x T a c y a a m a n a t a l v a r i v a \$ l a r a v a k x m a t a g a n a m o y a a h < v a a c a b e n a t a c a a l a l a d a r
 A a p a l y a a v a a [F v a t a v a N a k u m a l u c i S a v a a n a l y a a h l D a v a l a l a g j a a {] l a a g a l a o t y a a t y a h l a { < a m a
 i h S a a t a p a N a a s a a r K a g a l a h l y a a m L u c a D a v a l a l a g j a a {] l a a g a l a o e k i d a h a T a v a r r b p a D i a l A s a t a a
 A a p a l y a a m a B a p a l a - s a l l a t y a h j a a c a v a r i v a \$ l a r a v a a h l p a i r i s q a t a l { < a m a h a t a a l l a l p a N a y a a m L u c o
 i S a v a a n a l y a h v a g a l y a a v a r b a a o z v a l a g a b a d a b i d t a g a a s t a i c a D i a c B a a v a B a a v a a t a t a l v a n a k x a o h N a h l
 s a i v a a h a T a c a a s v a t a v a l k v a r B a a r t y a a h l V a y a c a z r l a q a N a h a t a a t p a c t a a { p a y a G a r a t a l l a
 s f i a o q a a h l S a k i N a a r n a h t a a .

21. iga%ha[kvacaomsas-a : kvatyaahI {VagaQaVasazi iga%ha[kx imalivaNaociTkwaNaO Hyavarca tyaa QaVataociTkNaO AvalaNaO Asatao jyaalaa iga%ha[kvacaal nasa kxLlal taaca vyarasaaya {<ama pakvaroyaSasval kxI} SakxtaahaTamaOlla KaaVpadaqaacayha Kapaasaazi tao iga%ha[kvalaa AavaDNaomh<vaacaOAsataoAaiNa taoAavaDlaa naahI tar kva? yaacaQ<ar SaadNaO mah<vaacaOAsataokvanta rhNataata kxI mal vaiDlaapahaNaceKaadI KaaVpadaqaacal plaab AQavaT Kaa{Jna parta Aalal tar AQavaT kva zvalal hSaadNyasaazi pasahaI {YT &Kaa{Jna cara baGataata AaiNa AavaSyakx saarNaa Iagaca Aamalataa AaNataata.

ivamanatalapaasahaI javalcaoeAr paab-plaaJaa, jaoAataa kvanta plaaJaa Jaalactao Gatalyaavar iga%ha[kx KacaNaO AavaSyakx hataoabhaI maoyaa jaihratal evajal kvantaahaI/Aqalao naava Asalabyaa gaadyaa BaadyaanaoGaQJna ivamaasaazi taatKxLNaayaa paavaSaahaI paacaca imainaTavarIla kvanta plaaJamaOyanaoAaNa kxI]na tyaaayha mnaagvahaacal, Kaayacal pyayacal AaiNa rhayacal saaga kxIbal. ivamaana kvantaahaI taofvayavacabataotyamaLo iga%ha[kx vaaZlao kvantaahaI/pardSal pahNyasaazi kvantvansa AaiNa vaataGaaTIsazi ivamanatalajaval caahaI saaga kvantvansaahI idvasaahaI kvanta plaaJaa pallabakvahaI hatao naFyaata caal aUagalao

22.eArpaab-plaaJaa mahokvanta plaaJaa : kvantaahaI/eArpaab-plaaJaa ivakxta Gatalyaavar tyacyaa yaSasvaltataasazi AaKaNaI sacI kxIbal. paanata: kvantaahaI/yaayha ADcaNaI dIkxayalaa sacIvaata kxIbal. kvanta ekx pakvarcal iSasta Aalalal AaiNa caar caar yaiuvyanamaLo kvantaahaI kxIbaakvansa hatao AahodyaahaI/paTivaladkvanta svata: tyaaayharahaI rabata AsalyaanadkvantaahaI/ekx {tsaah inamaNa Jaalaa AaiNa haTacyaa yaSaataca Aqalaa fixayada Aahyaacal jaiNava tyaaahaI/JaalyaanadkvantaahaI laagalacnaalna maalakx kvantaahaI badIataqahaI kvantaahaI/janya sTafxlaa na vagalLtaa, AahodyaahaI/kxIbaI caahaI/hokvama kxI]na Gyaayalaa sacIvaata kvantvansa ekx caahaI/ha pairNaama Jaalaa.

yaanaa fi igalaa [kx vaaZivalyaasaazi iDskwaxkx sac] kx bacvaiD laana/sacjvaatal laa ivarata kxbaa paNa AaAina kx kvaLacal garja AaiNa caalaNyaa laakwalya paizilayanaogaachanaanaaj' ha iDskwaxkx tar]Navagaata AaiNa {ccaBaGarahaNyaa laakwipaya ha} laagalaa . hLbuLUkxamta plaaJaacadastana basalaAaiNa Aataa kxamataa/paZcal svamaqaDUagalal. Aataa paNa/haralkita iDlaasa haTbaacsvana taabaGaUagalaaAaiNa yaasaazi vaiDlaana/Itayaar kxNyaacacwaxkxama tyanaa/kxaravaagaNaar hatao

23. paNa/qaDlaaba/Na AaiKxD : vyaasaiyakx maNasanaoKmfXT-Jaara' sac] Jaalaa kx AalSaavataa kxama nayaaAahdyaata saNT rhayacal saraya Jaalal navalna ivacaar , navalna kxama qaanaAaiNa Apalyaa baabatalta tasacha} nayaa/natal vyavaiSqata caalalabackxamta plaaJaa paDla navalna paNa/haralkita haTba baabaJacacivacaar kxamataa/Daeyata vaLvalta hatao vaiDlaana/ivacaar baabala daKaivalaa taaba kxSaalaa ha Gaakxa Asaa ivacaar tyaa/ya mnaata Aalaa , taabayar haEyaata.palla Saoti vyaasaiyakx {nnatalcaa ivacaar kx]na iva\$ laravaa/ya mnaatal la [kvaaba paNa/haralkita haTbaCyaa, AaiKxDcyaa inaiantalsaaZi tyanaa/parvaanagal idlal palla kxamata plaaJaa caalalZwala ds/yyaa baajalaAaiKxDcyaa baabaKxamasa tyanaa/parvaanagal idlal.

kxamataa/ya vaiDlaana/tyaa/ya paiblakx ilaimaTD kxpaalita vaiDlaana/carma va Baavaana/Dayar@Tr kx] nakvaASaa sacanaa kxbyaa palla iva\$ laravaa/IdarbI sacanaa maanalyaa naahita AaiNa Baavaana/Dayar@Tr kxNaBaivalyaata tyanaa/mahaagata paDlaaAaiKxDcacKaicakx kxama sac] Jaalaa/paNa kxamata plaaJaacac]panna hi idlaasaa dhaari gaat hataa palla ekx idvasa kxama caalalASataanaa matalcaa iZga Gasar laa taaba kxamataa/ni]nyanaArkxDita tapasaNal kxbal taaba kxamata plaaJacyaa baabaKxamata paa[lakxpsa Gaatalabyaa nasalyaanaoAKKai ibaiIDya/ kxalhi paDnyaacaa Gaakxa tyanaa/haabala daKaivalaa.

taññi kvanataaññi kvanata plaaJaa baññi krayacaa inaNaya Gatalaa AaiNa {tpannaacaa maga-baññi
Jaalaa. vaiDilaññi Kar dvarNa kxL Iyaavar tyaññi plaaJaa baññi krayalaa manyataa idlal.

24. ekx jvaGatalññi paTnaTya : yaa pakxNaata kvanata {Vagasaazi AsallaarI ekx mahavaacal
baaba Aqaackalta kxrtataa tal mhNaj aduññi caa lakaaj aakaa zvaNaara caaTĐ Akva{TVNyavasaaya
vaaZisaazi Aaiqakx baabalta taomagaadSana kxrtaaorstaodaKavataaocaññiNyaa vaa[F baabalaññi
saaKaldar AsataaqaNa taaca jar {laTlaa tar fixar maazaaakusaana kxrt] SakxtaaAaiKxDcaO
kxma sacj JaalaaqaNa kvanata plaaJaa baññi krayaolaagalyaanaomaaza Aaiqakx paññi {Baa
raihlaa.tyaata caaTĐ Akva{TVcaadarI jaaciva\$laravaaññiWaa kxrtata hataa tyaalaa AaiKxDcyaa
ivakxsaññiNaata ek xAafix Aalal taññi tyaanaad ahana Baavaalaa iva\$laravaaññiOd ifxtavaayalaa
sacjvaata kxbal, tyaacackxana Bar laaAaiNa Aqaat AaiKxD ivakxayacaokññi vaaTnyaa krayacaa
GaaT Gaatalaa. AaiKxDcaabaññi kxma paññi-Jaalyaavar baGalAsaocaDIIa mhNata hataqaNa ekx idvasa
tyaanaoaiDilaññi vaaTnyaa krayalaa Baaga paaDilaAaiNa kvanataaññi {Baar laabal dsaivadSaatala
rstaarTsa\hantaBaavata ivaBaagalal jaa{]na kxjbaaj arI AaiKxDca fixata iva\$laravaaññi
vaaTaa Aalao

{Vagavyasayaata Baavanaa baajalaa zvaññi DaeyanacinaNaya Gyaavata hana AvalaññiNyanao
Baavanaofisavakx kxbal AaiNa iva\$laravaaññiZofixar maazaaakxT {Baoraihlaa

25. Kaba Kaba paññi : iva\$laravaaññi vaiDilaññi BaavanaocmdaTI AaiNa manisakx taññi
d[ina vaaTnyaa krayalaa laavalyaa. AqaNa maLavar fixar maaza Anyaaya kxrtata Aahata yaacal
vaiDilaññi jaalva hataññi, tyaññi tasabaabala daKaivalaaqaNa iva\$laravaaññi kxNataññi Baava na
daKaivataa svata:cal va baayavacal kvaññi kvaqadarar saññi kxrtina vaiDilaññi idlal, tyaññi
jaalva hataññi kx AqaNa svata:hññi svata:saazi KaDDa Kalata Aahata paññi vaiDilaññi tagappa
basalao

va kxjaeyaa Da... haa sama... ga... Barisa Bar nhNatal par dSaata tyaa... ya... la kxmeta
 r... saKaLI baGa... saKaLI {GaD Nyaa... T #T imaLNaar hatao
 jyaamL... paSaa imaLNaar hataa. paNa baZkxita Aataa kxmeta ha... saKaLI
 Aataa Aapalal raihIal naahI Asadyaa... Kar... tyaa... imaLNaar... hatacao
 ga... AaiNa ta... gappa na basataa Kar... Saalaa ba... aata Asa... hNatal maOyasqa kxmeta... pa...
 icaDI ad... Na tyaa... k... Tyaa... caa mai laada ba... aata... AapaNa Karca cak... aackva? Asaa
 kxmeta ivacaar kx] laagalao

26. j... m... : kxmeta ga... vaaTNaI Jaalyaavar kxahl ha... cackxja-va kxj aata
 ba... Aai... ha... iva\$ larava... vaaTyaa... Aaladhi baatanal vaa... saarKal pasarIal
 AaiNa d... k... kxahl Bal atasal atackxL Udaya... hNatal kxmeta... svata:ca Aapalal pairisqatal
 d... saalyatalal. 90 T... k... tyaa... ivaEvaasa Takxlaa paNa kxahljalla
 Aapalyaa pa... hata... AaiNa tyaa... kxmeta... inaraSa hata... Aapalyaa {Bartyaa
 kxLata kxmeta... ha... kxZayalaa Ana... madta kxbal hata... Aapalac... ana fikxT idIao
 hata... Aataa garja Asataanaa ta... kxT... paDI achata... barIca vala-paimaiNakx vyavahar Jaalaba
 ekx d... ekida pa... saazi Kalal va... gaalaa ta... tyacyaa baayak... pa... Saacal madta kxrt
 kxmeta... va... inaBaavata... natal paNa d... paazIaaga cakuta navhta, kxmeta... [cCa
 hata... paNa Aai... sar] JaalyaiSavaaya tyaa... D... payaaya navhta

ekx idvasa tar kxmeta Kalata inaraSa Jaal... nak... Aayalya Asadyaa... Jaalacima-aacyaa
 {... Aai... yada... Ba... Asataanaa ima-a kxahl kxmainaima... baah... ga... Asataa ya... Kalal
 {DI mar]na jalva Varaa Asaa ivacaar kxmeta... D... yaata ya... na ga... ta... kaD... paSal ga...
 AaiNa sama... yaa ibai... yaa tara... saayaa majalyaacal iBa... Na... yaa... yaa...
 laagalao

mihnyacyaa kvahl zraivakx rkmasaazi paalM/rskx GaG]nahI taac[tsaahnadovama kvirta hataa.
tyaal aa baGahal kvamataaha/Isvata:calca laaj a vaaTlal. Aayalya sapvaha paSna saUNaar naahI.paSnaaha/1
i0aranaca saamaagabaqaaih jaAsaomaaSal mhNata taomagaofxrla0AaiNa Aayalyaal aa kvlaaaTNal
dhaayaa tyaa rjyaalyaal aa tyaa/Isal ama kvbaa.

27. ek vekx pa(I)la mh<vaca/VIAatmahtyaca ivacaar fixvaha kvamata parta kvamaalaa laagalao
paSna sapvaha/nahtadkaca-AavaSyakx hataa AaiNa paSaa AataNadl. ASavaabl Garcyaaba/1 fixar
madta Jaalal. baayakvaca maLaha/1pairisqatal laa jalvatal Gatal achataoAaiNa kvamataaha/1patyakx
Xallaacaobapa-akx tayaar kv]na tyaa/1hlaackvamaalaa sacjvaata kvbal hataI. [kv]ba ha naralna
pakvax dhaakvyaalya pacanal paDta nahntaa paNa kvamataaha/1har manal al naahI.

daaSao pannaasapakvl ekwalsa Kaalyaa paNa- Jaalyaa talvha haTba sacj kv]na
hLbLvaZvata nahyaca baNa kvamataaha/1Aakal aa kvxNa GaNa/Isacj hataoAavaSyakx hataoAaiNa
vaiDlaaba/1 pakvha kv]sarmaLucibaGaDlal hataI AaiNa kvamataaha/1yaa [kv]ba paba/1haralk/1ta
haTbaac[dSaaTna caArmana mhNatal vaiDlaalya hstaca kvayacaobadyamaLud16/12/1997
yaa idvaSal AaiKvDcaoiDlaalya hstac[dSaaTna JaalaaAaiNa kvamataaha/1kv svama paNa-Jaalao

28.ekva mayaa drica sacjvata : AaiKvDcal sacjvata Jaalyaavar 21 Kaalyaaha/1na Aataa
paZcyaa baNa kvamataaha/1kvamataaha/1laagalaoj aayvaha/1paNa-AaiKvD tayaar hataar naahI taayvaha/1
kvamata Asvasqaca rhaNaar hatao/1Na ekx Tppaa paar JaalyanacharovaTta hatao/1Na kv]a-
AjalahI Daeyavar hataI tyamaLupa/1haralk/1ta haTbaomalakx Tanaqavaasa kvirta hatao
ekvda Aa[kvDgabaAsataa talnadalcyya ih%acyaa baajvya kvamataaha/1kv]a-BaagavaNyasaazi
d[kv]ba talvha 'mal baKvba caal alaaAah,omaJadkv]a-paasa ha/1pa Asaa AaiSavaad dohaakvl
kvahl nakvbaAsadovamata mhNaalao

Aaina Ana Natal gaaf mNaj adakididj alema kvanataa ya satkvar maOyag aayalaa yata Asata. tyamaL dvanata tyaa ma maihtal hatao Aaina dsar ohNaj adyaayaa malaakidial Aairkud [kvaota haTbaahata tyaa ma maihtal hata mNalata tyaa ma kvanataa ma 1kvaoti r]payaacokxja-tvarlta majaukbaokxja-majauJaalyaavar kvanataa ma paqama Aa[faa kxLival apennaasa laaka r]payaacob kxja-parta kxjna Takxlaa Aaina kvanT #Tsaal baizkx baabatal qakxlabal baakx dta jaastalcao paacota tyaa ma navalna jaamaa Aairkudcyaa kvaamaa laavala qacekx gaaf Takakx namu kartaata kx Aaiqakx sakvTatahl kvaagaaraa ma kvaal kxvNyaapakaa kvaTkisar kxvNyaavar, AnaavaSyakx Kaca-TalNyaavar kvanataa ma Bar idlaa Aaina kmead/yaama ma tyalaa BarGaasa paiz ma fidlaa.

29. AAVI ivar [ja...: Aairkudlaa Anakx jaagaitakx paacskvar imalalacaa valaata x 25 paacskvar ximalalacana kvanataa ma Aairkudcaosvama satyaata {tarlyaacaa fixar Anaal/Aaho kxvna jaagata saar osaa Dtalna Sacrs Tarvsi\ kvanataa ma talna,caar taara ma kva haTba Hyaapaasaata AairkudvaZI Jalv kvanataa ma kvaalca Varal laagalal naahl Aaina maKya mNajao vaiDlaayaa hyaatalta tapala-Jaal ayaacaa Anaal/tyaa ma Jaalaa.

ekida sarkvarl baKva kxja-Gyaayalaa gaaba Asataa maiga ma Dayar #Tr AabKalcaa Asalyaanaokxja- lagaca imalca Asaokvanataa ma vaTlaopana hataaKaalacaa AiQakvarl vaokvaZalaa kxvayalaa laagalaa. kvanataa ma jalva tyalaa samaTmaalla Aqalyaa Aadraitayaacal Aazvala kxjna idlal Aaina kxjaasaazi Aja-paizkvaaba talva dha kvaotcao kxja-maDulacyaa imiT #mOyaapaasa Jaalaa Aaina Aairkudcal naava ikvaayalaa laagalal. kvaahl haTbaalyaa ma [Dial vaDasaal ma banaivalaara maNasa paabara ma kva haTba kva baalMaar ASal Tikva kvaal hata paNa dsaivad saatala SakvDachaTba maQala Aairkudlaa imalNaayaa baixasaa ma Uqaa laakva ma kvanataa ma DegaNyaacal dFRI badlalal.

30. mayajjala ... [Nyala : AairkD yaa [kvaTca haTcaal inaimatal kirtanaa baalKvamaata
 Anakx vagalyaa yaajanaa kobyaa gabyya. ivamanatal qasatal jval. Asalyaanactyaacyaa {CaNar
 mayaela yata hatyya talva jaimanlta caalIsafTU Kaaba tadbaalvagaba AairkDmaal la fUaacya
 rcanaa, svaagatakWacyaa maOyabaagal AsalaboisailaDvicyaa Aakvaracaosakar fTU {CaNcao
 kiar jvabpalyeSal fTU {CaNarlla Ctacyaa paardSakx kvaca va tyatatal yabaara sayaa
 gailva pakvaSa, hcsava-paahlal kvamataacya Aa[eachvakva tyalaa mayajjala. [Nyala mhNaalao
 AaiNa Karca AairkD hcaagal payavarNapackx haTca Aaho

AairkDmaOyaqaanlal vaacavaa, kvTKisar, AnaavaSyakx Kaca-TalNaonabagikx baabalNaal
 paalanya , gaalTUcaal paavaapar, ivajacal bacata, Aalhaddayakx vaataavarNa, taqpar saraa AaiNa
 tarhl saivaalmyackzalahl kvTCaT naahl. AairkD malvleyaa kvcara AaiNa saalDvial
 vyavasqar kvNabarhl Baar dta naahl. tyamaLca payavarNapackx AairkD Anakx jaagaitakx
 manasanmanaacsasabata Aaho

31. Aazvaltal maNasaVlyaa pakvNaata kvanta Apalaa ima-a, gac] bolorana kvant@Tr yaaca
 paamkyanao{llaka kvtaata.evaZa maazyaa maNasaatalla saalpaanaamabalyaa baalvata tao
 ADkxlaaAaiNa bolorana Garatalaca ekx Jaaladkvantaacya ADIADcaalvial tyanaonamalca
 madta kvbal AaiNa yaagya salpaal idladyaabaana, maihtal caalvno hatal jalca kvantaal
 {payaga hata hataa. Ajatal dca talna laakvial {llaka Aaho[Tlaltalla raacyaa eArpaO-
 varlla paalasa Aairfisar jyacyaakvDbaqa hrvalal mhNatal kvanta takvar Vayalaa gabdar
 Baartalya maNasa mhNajac[Syacsa/imalvaNyasaazi Kaal takvar kvNaara Asaa gah Asalaara
 AiOakvarl tapoBaTlaa. AaiNa tapca baga sahalal mhNatal T#lyaa Aazlal 35yaca
 kvmaivalyapakl dha yac kvantaal dbyasa tyaar Jaalabal baa[-jal itacyaa AadlayamaLo
 kvantaacya laXata raihla.

32. cakua hataca tyaa {majala} <vaaca> Aapala kvatal fixar pairpalla-maNaSa AahAsoo kvanta manata naahita. evaZyaa paCaD/vyaSaaca manakxri mhNajaciSastabaOd, hSaar,vyavahari va ibanacakk kvama kvrNaara maNaSa Asavaa AsaavaTtagaatala caaha/hogaNa kvantaakvD Aahataca panna IahanapaNaI Aapalyaala baDNa marayacal savaya hataI, dhavalnatarI haTbalqzha kvasa-kvrayala hvaa hataa taoJaalaa naahI, natarI AnaBavataI iSaKana imLalacpalla taoBaaga vaaLa.yaayya Iakvabai/paarKa na hataI akvabai/ivaEvaasa TakvNaokvagadpa-aaai/yaayya naaDNaI va inagaa na raKaNaASaa Anakx cakua kvantaayya Aayalyaata Jaalyaa va hata Aahata panna tyamaLo Aapalacokusaana JaalacAsadacubala kvrtaata.

kvatataahI maNaSa pairpalla-nasataapanna {Vaga vyavasaayata cakvaSa} {Vagavar pairNaama haC} Sakxtaayya spaaeyaa yagata taahI pairpalla-banaNyaaca AaTakvaT payatna kvbaa paahjao cakua taahIaa mahagaata paDSakxtaata tyamaLo cakua TalNaonah<vaaca>AiNa tyataI iSaKana GaC]na paZpeगतal kvrNaAavaSyakx AahAsoo sadNa kvanta yaqoC] [icCtaata

33. iva\$lanata : iva\$lanatal yaa pakvNaata iva\$Ia kvanta Aapalyaala yaSasvaltatacakvahl maN/saahata. paqama mhNajao[Vagacaigaha[kx hosaM]-jaga JaalacAahotyamaLoAapalla sakvata vaEal na zvataa jaagaitakx paatalIvar AsaNyaaca payatna kvbaa paahjaoAiNa tyasaazi Baalaa, saNIRal, caalalirtal, AavaD yaa savaaI ivacaar kvbaa paahjaoAnakx Baalaa/Isaahadi saataa Aalaa paahjaoAiNa mah<vaaca>mhNajag amata nasaladarIpaNa taciSakNyacal AavaD Aapalaasa AsaNaonah<vaaca>AahoeKaadi gaabI jama nasaba tar har na manataa satata payatna, paazparavaa kvbaa tar Aapala [yaga saalya kvr] Sakxtaacsara maLa mhNajaciTkul rahNaon pairisqatal jari paitakvLa Asalal tarI iTkula rahNaonah<vaaca>natarI hLbLUpagatal hata rahtao

navalna kxlpanaa sacaNaova tyaacal AahaNaj aavaNal kxrNaaj analaopaahjao laakvaNal
 naavinyaacal AaZ Asatacha/yaaca vaba navalna gaalEhNalivarada hataaDvarNa ba/yaaca vaba saraya
 badlaayalaa laakx tayaar nasataata paNa Apalyaalaa kxlpanaaDyaal fixayada hata Asaba tar
 laakx gaalEh isvakvartaata.kvantaalNalvabarabI naavinyaacaa svata:hital paZakvar Gatalaa Aaho
 AaiNa tyaaNal banaivalabyaa gaalEh Aataa AghaL.Nal paDiyaa Aahna. AaiNa yaacal inaimatal
 kvantaalNal kibal holakvaNal maihta panna naahI. {dahrNaaga-saahaf, caTNalsaaZI vaaLyaa
 vaaTyaa dhyapakaa taaTlallaa kypaovalyaacal paOdta, diXaNaatyaa barakar paNabal, gajiraqal
 idSasa valyaacal paOdta Aataa Anaak haTanaDala sarasa idsatao

Baartalyaca kvaya paNa pardSaatahI imEa`KaaVpaclaqaalNal inaimatal va paasar ivaivaDa naavaNalNal
 kvantaalNal sacj kibaa AahopaNa ekx gaalEh japaal Aahdal mhNaj adhaTbaaokviana va Garcao
 ikviana kvantaalNalvagalozvalaa Aahdasaca Garata naakxr caakxr ha pakvar naahI. Garcal kvanao
 Garcaaa laakx kvartaata AaiNa tyaaTa kxsal aahI kvampalNaa tyaaNalvaaTta naahI.

kvantaalNal fixuacaa DamaDala manya naahI.Apalyaa ivakvasabarakar Apalyabarakar cyaa
 savaalivakvasa Jaalaa paahjaoAaiNa kvantahI laaDNIlaaDI fixavaigerI na kvarta {Vagata
 AKaD/raaZ kibal paahjacha tyaaNalhtalAahoAaiNa savaata mahvaacaohNaj agjagata naava
 kvavaavao fixayada vhaava yaapakaa payaavarNaacyaa kxlkxlInaokvantaalNal payaavarNapakx
 AaiKvDcal inaimatal kibal AaiNa satata payaavarNa rXaNa, sahaaacaivacaar tyaaNal Daoyata
 Asataata AaiNa tyaaDRI nactaasatata pajatna kvarta Asataata AaiNa inasagaSal maGal hI
 Apalal jalvanpaOdtaI Jaalal AahAsadaoamDj kvartaata.

34.sakvacaamalahaNal: kvantaalyaa inarapacyaa pakxrNaamOyabkvanta Apalyaalaa GaNaI paBaa,
 cafa yaivalayal kvahI saahNal la AsaaApalyaalaa vaaTtaqpaNa kvantaalNal ha sakvacaamalahaNal
 fixar vaaLa Aaho

{Vaga vyasaayaata pasaa gabaNana,okxja-kvaZNaclackxja-fidNagaa gaalE tar inatya caalaU
Asataataca palla kxamtaadad maNaha pasaaSal salaMalla nasatal taacinasagaSal salaMalla Aaho
kxamtaadad inasagaapaocaDca laagalaoAahoAsaohNaa naa. inasagaapaol maDULInaItacekx-a
kxrtata. inasaga-salaMaha, vaaZ, payaarNaacal kvaLjal, laakvaMjagagar]kxtaa yaasaal tao
Anakx gaalE yaa salaMatal taekxrtata.AaikxDcaclahana BaavaD/AsaNaayaa laaEsa svalTsa yaa
paclakaraikita haTucal inaimatal kxamtaadad kibal Aaho Apalyaa AnaDNI AsaNyaaaca
payaarNaal salaM/AahoAsackxamtaadad vaaTta AahoAiina mhNalata inasagaSal maal ha
tyaalya salaMaca maLamaUJalaa Aaho

3) vaatcaala

pataaparava paavar

1 saKlar

1.1 'SardapaSaalablaaOo

Aatmaair-aacyaa sarjvaatalaa pataaparava lahanapalca pasajhavanana kirtaata. Saal-ta caacal pairxata caahhagalla imalalyanaova isakxahhikvabakx kobyamaLu pataaparavaahhik qada gava-Jaala hataa. Garl svayapaakx kxNaa%ya baa[nacavaDtapaadaqa-j acayalaa vaaZlao talh 'hGaNaDoAnna mal KaNaar naahI' mhNahalicaDhaltaaDkna inaGatalgabotahhik Aa[-nacmlaa ivacaarIyaaI Savaaya pataapalaa kvahIhI Kaayalaa dyaayacaahhik] AsaSaalyatalaoraga SaahhUaalyavar pataaparavaahhik BakumLoAnnacaomh<va kxLalao talh Annaacaa kxal Anaadr kx] nakasa AsaSaalyahhik Aa[nacAnnacaomh<va patvalaidlao

paacavalta Asatanaa kvahI dNakxT magaasavagalya malaaSaalI pataaparavaahhik dastal Jaalal. tyaaIyabaratar taokab, Abyasahl kir] lajalaopalla tyaa kvata kvahI baah+Na im-apaSaalI taolUgabotahhik Aa[nacaa+Na im-aaahhik] saaga na saadNyaivalayal saalyatalao Saardaha[caava-maahhik] baarIkx laka AsaAaiNa maahhikIyagya saKlar kx]na tyaaahhikIyagya vaaZ tyaa kvirta hatyaa. malaaIhI sava-Xacata paivalIya imalvaavaoAaiNa svata:cyaa kxtaPaavar, kxTavar maahhikhaacha tyaaahhikIyagya Aagah Asaonga Gargatal kvamaoAsaocraa baajarata Qanya ivakNyacaoyaharI kvama Asaocyaa malaaahhikIyagya paatsahhikIyagya kx]lta. malaaahhikIyagya vacana Asaokvl isasta, vaahhikIyagya Asaocyaa namalca dXa Asata. tyaaIyagya yaa saKlar amLuca pataaparava va tyaaahhikIyagya baahhikIyagya baiganal yaa {cca padavar paahhikIyagya.

ekida hTK kir]na pataaparavaa... SaT-iSavala... Aa[nao
laayakl kpaDyaan]na nahdar kxta... ZtaAsazNakvaivalaGarl Satal Asalal tarl
Satalvar h@kx na sa... Aapal aAyalya svabLavar GaDvaavaAsaa sa... idIlyanao
sava-Baa{] vagavagLyaAavaDtyaa Xacata Agasar Jaalao

1.2. Aanaada:

pataaparavaa... Aaba hctyaa kvaLatalla saataralpaye... liSakxl abachataoAiina
lagnaana... Garabaahio paDIyaamaLuotyaa... Sa... {Baa kxravaa laagalaa.
sarjvaatalaa Saal... AsaNaayaa Aaba... sa... pak... Aiina kWTaLUa...
AlpaavaiData pagatal kxal Aiina kvaTyacyaa vaaDIIaa Satal Kardl kxrta gabaio

taos... Naavaadl hatactasaca taqap... ihSakl... kvaT... hataoma... Satala
rabalyaapaka iSakNaata jaasta rsa Ga... Baivalya GaDvaavaAsadya... hataoAnakw
paiqatayaSa vya... tyaa... hatao Garata Saardaba... svata... hatao
tyaamaLuca tyaa pa... alha laakxla baa... iSakNa saimatalca... BalalaSakxlyaa.
[tar maraza k... na AaZLNaar... al svata... pataaparava... Garata hatao

tyaa kvaL... NaovaiDIIa... ma... lekx Aadryeta... vaDIIa kvaHsao
tapaT svabaavaachataoAnakwda ma... iSakNa vyavasaayaatala AaKalabomaga-tyaa...
AavaDIIa... paNa Aa[naosanj aivalyaavar tacrajal vhayacaotyaa... gaLucaa vyavasaaya
kvrNyacaa pajatna kxbaa paNa taojanalaa naahI. inayainata vyaayama Aiina inayasanal
AsalyanaSa... paye... Saarlirkx ~aasa nahtaoSardrava makyama... Jaalyaacadyaa...
paaihIaAiina Saardaba... 1974 maOyamaAna Jaalyaavar caar va... anal tagaga sa... gabaio

1.3. ija :

pataaparava sa... Nata: sa... na caar va... Asataanaa baaranatalcyaa Garl ta... Aa[-
barabar gabaio Sa... Kabta basalao

panna Aa[- idvalaagaalpayafa/Sataata paacayacaomhNatal inaGaalyaa, pataaparava Garl
 nasalyamaLuCalyaapataaparavaaha/Ina Gataaca tyaa kvaTvaDIIaa gaByaa. saalyakvaLI Garl
 Aalyaavar Aa[- idsalal naahI mhNatal pataaparava icaDiaoAaiNa 10 ikmal varIIa
 kvaTvaDIIaa jaalyaasaazi caalata inaGaalacrstyata kvahI caaOTI maLuAaDval Aalal talva
 iKaSaatalIa 5/6 paosalal maLuakvDofixtal tyaa maLuahatal pataaparavaaha/IsaUkva kv]na
 Gatolal. paZsaNasarIaa jaanaara ekx mhataara BaDlaa. tyacyaa saaqalnacbaCvaTvaDipayafa/
 va tapal ekx ikxlaamTrvarIIa vastalvar Aalaovastalvar Aa[eyaa hatacaa maar Kaavaa
 laagaNaar Asaotyaa/ vaTlaopanna Aa[naomarIaonaahI va baaramatalIaa pataaparava
 paacalayacaa inarapa QaaDlaa kvarna maLuqaa hrivalaa mhNatal tapasaaSaata sac] Jaalal
 hatal.

1.4 kista :

pataaparava maZochala/Aappaasaahlaam/Idaal amalta jaa{] laagalaoekvda saNasarIaa
 Aappaasaahlaam/ pa\$yaalvaf]Qd SaKvtrava maib taqaT laaCpa\$ O\$aa saananaa hataa. CaTyaa
 pataaparavaaha/CaTyaa ivaj ayaisaMaaT laa/ har KabNyaacaa yaaga Aalaa talva pataaparavaaha/
 tyaa/ licata kv]na ivajaya imLivalaa. tyaa ivajayacal cacaa-paZokxyakx idvasa caalaU
 hatal. ASapakvar sasvasva pannaalaa laavaNyacabaal akvD pataaparavaaha/imaLal adatao

paZocaa paaca va/aha/ pataaparavaaha/ AByaasaakvDolaka kiba kbyaamaLuO
 kvstyakvDolaka Jaalootalva parta ekvda jaba pataaparava va ivaj ayaisaMbaDlaadaba
 ivaj ayaisaaha/ ivajaya imLivalaa. pataaparava mhNataata 'AatmaivaEvaasa hataa panna tayaarl
 nasalyamaLchar patkvral laagalal. panna yaacaa {payaaga paZchata raihIaa. jalvanaacyaa
 fiData Anakx AahanaoAalal. kvCal ij kvlaakvCal har laaqana ihaba kmal Jaalal naahI
 AaiNa inatya AahanaoAjalal Gata ekxTyanaoAaiNa saaga imLalal tar saaqalnag alvanaata
 Kabta raihIao

1.5 mahāśakṣa

patāparava kṛtā Dicya Saalā Asataana tyāhaḥ Dīpaḍāvaacagacj al hatao ta
 ramayāla mahābartaatayā gaḥḥi saḥḥi. patāparavaḥ gaḥḥi Na Aavaḍ hata va tal Aavaḍ
 baḥḥaḥ gacj al naḥ tyāhaḥ lekṣ pastakṣ idlaotyā vaacanaabarāḥ imlā ta oimlā ta taḥḥaḥ
 vaacaayacal patāparavaḥ gaḥḥi laagalal. caḥḥalcal iSalyavaḥ Rācyā pairXacaḥvabl tyāhaḥ
 dīmanācagacj al naḥ iSakwānal hata. tyāhaḥ patāparavaḥ Saḥḥaknaavar Bar idlaa.
 Aazvalta Asataana dāmlācagacj al naḥ patāparavaḥ Saḥḥaknaavar paivala kṛbaoyā savāḥḥi
 patāparavaḥ dīmalā vaanaacā vaarsāa Aalāa. tyākvaḥḥi ha+Naakḥḥi dīsaNaara ha vaarsāa
 patāparavaḥ Naatmasāta kṛbaa.

dharalta Asataana Dī.Aar. kṛḥḥakḥḥi- sarāḥḥi [ḥḥi] iSakvāNyāabarāḥ
 Kabataḥḥi patāparavaḥ samāḥḥi kṛjḥḥi Gaḥḥaḥ oipalānaatala [ḥḥi] Na Arḥḥi tyā Saḥḥi
 valāata patāparavaḥ lekṣ ivalāya kṛccā hataḥḥi paḥḥi taḥḥi paḥḥi j al vḥḥi j aḥḥi tyāḥḥi
 kṛjḥḥi Gaḥḥi yaḥḥi patāparava caḥḥi tyā maḥḥi { <al Na- Jaalāo Saardābaa [-maḥḥi] Na
 gacj al naḥ Aadr zvaḥḥi vaivalāyal saḥḥi AaiNa patāparavaḥḥi gacj al naḥḥi { pakḥḥi
 maḥḥi ivasarNaar naḥḥi Asaḥḥi kṛtaata.

1.6 mahāvaca kṛpā:

patāparavaḥḥi Gaḥḥi paḥḥi vaataavarNa Asalyānao Aḥḥi dīva ivaḥḥi hataa.
 kṛḥḥi taḥḥi gaḥḥi paḥḥi paḥḥi saḥḥi saḥḥi laagalal hata. paḥḥi ivacaarāḥḥi laḥḥi
 tyāḥḥi dīpaḥḥi Naḥḥi laḥḥi ekḥḥi imā-abarāḥḥi Asataana ekḥḥi naḥḥi
 dāḥḥi maḥḥi imā-acyāa Aa[ḥḥi] saḥḥi naḥḥi maḥḥi Aalāa va itānao
 dāḥḥi maḥḥi dīlata jaa[ḥḥi] naḥḥi va naḥḥi dīyaasa saḥḥi
 dāḥḥi dīlata gaḥḥi imā- ipaḥḥi vaḥḥi naḥḥi vaḥḥi taḥḥi ipaḥḥi Saḥḥi
 fḥḥi yaacā Aaraaja Jaalāa.

ima-a Baya Balta ha[ina Aar]D Iaa va Aalyaa paaval al paLalaa paNa pataaparavaa[ha]l d[va]Lamaaga
kxahl maLohsataanaa idsalal. tyaa maLaha/ gaakKaatala Aavaaja kvaZhal d[ra]j aNaaha/ l
Gaaharivalyaaca[saalyatala]o Karokya taddxL laaahitar 'mahadraaca kva' Jaalaa Asaca
pataaparavaa[ha]lvaTta raihla[Asata]o ipalaanalta iSaXaNa Gata Asataanaa ekida AByaasa
kirtanaa Amaavyacyaa ra-al pataaparavaa[ha]lsvata:calca saavalal Batal mhNatal GaaharivaNaar
hatal paNa vaastaraaca Saaba Gatalaa Aiina Baavanaa d[uzv]alyaa tar vastaisqatal samajayalaa
mdta hatao

ekida paZvpaUaa iva\$ laacyaa dSanaalaa ga[ba]Asataa tyaa[ha]lva[F Ana]ava idsalaa.
taqalla pajuarl gariba Ba@ta[ha]lva\$ laacyaa paayaa paDula d[ta]a Qa@kva maartaanaa idsalaa
jar pa[ba]od ladar maLahl dSanaalaa sa[ba]ta hatao[r]@malNal maata[ba]hl pac]ya pajuarl vas-a
va Alakva Gaalata hataoAiina Ba@ta[ha]lvaI ma-a dSanaavar ba[ba]o Takxta hatao pataaparava
naaL Iaa paSatalnaqaca dSana Gabyaasa ga[ba]o d[va]l talqa-mhNatal gaZU paal va AsvacCtaa
baGatal Apalal talqa[ca]sa[ar]aval Asa ivacaar pataaparava ba[ba]o daKaivataata.

1.7. Iakana[ba]ca zva:

ipalaanacyaa ibaTsa sa[ba]ta iSakxta Asataanaa pataaparavaa[ha]lAByaasakimacaa Baaga
mhNatal d[ra]o mihmyaakvirtaa Tib[ba]l/Gata AavaSyakx hataoAiina tyacaa irpa[ba]o-tayyar
kiryacaa Asa[ba]lyata Eaf. baljal. iSak[ba]lyakDbaal agal[ba]l-r[ba]l d[ra]cyaa ba[ba]o kamaata
kva kiryacal sa[ba]limalalal. iSak[ba]lyak kxDkx Aaha Aiina tyaa d[ra]sava[ba]l baarl[kx
laKa Asaayaca[ba]o pataaparavaa[ha]lAnakx vaba baara ca[ba]la taasa kva k[ba]o d[ra]o mihnackva
k[ba]yavar ipalaanal ya[ba]okamaca Ahvaala Aiina taj & d[ra]lba[ba]l cal maLakata yaavar
pataaparavaa[ha]lsva[ba]ca ma galla imaLalacEaf. iSak[ba]lyak pataaparavaa[ha]lba[ba]l. [- Jaalyavar Iagaca
na[ba]o r[ba]l Iaa ya[ba]o] Sakxta[ba]sa Asa[ba]lyatala o

paNa pataaparavaaNa lek xgaat KaTkita hatai kvl caaNa hckWT AaiNa kvaYaXantaaackvama
 kv]nahi tyaaNa maadlaa imalalaa nahtaa taba tyaaNa iSakaa saNa idIyaaba_la
 ilaihlabyaa Abaaracyaa pa-aata Aapalal [cCa ilaihlal. pataaparavaaNa kbaCyaa kvamacyaa
 idvasaNa pasacimLal aqNa taabna r]payaraaja yaa paNaNaomLal aq pataaparava nhNataata kv
 taba KaDI {]calanaayaa baa[+aahl saNaarNapaNaolha r]payaraaja hataa. tyapaaka kml
 raja pataaparavaaNa imalalaa hataa.GarI Aalyavar Aa[eyaa hataata paihlal kvma[-
 idIyaavar italaa sava-kvamacal jaalva hatai AaiNa nhNatal itanaSamjaivala o'hdaIya
 kWTacaqsaAahta. pasaa ikxtal imalalaa yaapkaa laaKamaCaaca Anaava va AatmaivaEvaasa
 imalalaa AaiNa jaayavaIalal kWTacal tayaarI Aah baayava/Aayalyata talaa kvahI kml
 paDNAar naahI.

1.8. naanaajal :

ipalaanal saNyata iSakita Asataanaa ekva im-aacyaa Aajanta(Aa[eyaa
 vaiDlaabai) pataaparavaaNa gaaz paDlal. tyaaNa naanaajal nhNata. naanaajal va pataaparava
 yaNyata ekx Baavainakx naatacinamaNa Jaalaonaanaajal ek maazoyaapaarI hataoAaiNa
 pataaparavaaNa {Vaga vyavasayaata { tarayacabata taba naanaajal baNaagaalSana pataaparavaaNa
 imalalaa pataaparavaaNa im-a Da.^gaalLkor yaana caaNaIyaa dUacal garja hatai AaiNa
 naanaajal kvD oraK Nyasaazi dUa hataabab pataaparavaaNa IdagaanaIyagaaz Gaalatal idIyaamaLo
 naanaajal Aatmalyata pataaparavaaNa {VagasanaIcaca-kv]ta.

naanaajal marvaadi maNasa dadyata kv yaSasval hatao hosalyalalactasaca
 narazi maNasa kv {Vaga kvDoralta naahI taqana saalyalalonaanaajalIya mataonarazi
 maNasa Alpasatali Asatal zraivakx saacyata AaiNa sacixata kvacaata rahNaara maNasa
 Aaho{Vagasazi laagaNaar daDsa taolakaraita naahI. {IaT nakvaratmakx gaatIyaata tao
 satata ivacaar kv]tao

Aapalaa pairGa saadhal taachho जाता नाही. Aaina tyamaLozraivakx {<pannaata sakA manatal rahtaotyamaLqarpatalJa maNasI jaomnaacal tayaarl kirjna Aalaba Asatactao dano paa{]IaqaZorahtao nanaajalim/marazi manasaadoda daKavatal {VagasaBata pagatal kirayacal Asata tar hodaka Talavaolaagatala AsaosaalyatalaotyamaI daka daKaivaladarI tacyaaya Aaina paicapaEca hqataaparavaImaihta AsalyamaanaajalSalI tyaaCsalM/kayamsvar]pal caa]hacaihIao

1.9. K&I :

paataparava ekda kraivalicyaa Aajaanao-asta Asataanaa Sadva.pacaonatao {Oclvarava paaTIIa yaamaI paZr/pakLyaa rambaagata ekva maharajaaKvDjalyaacaa salIaa idIaa. tapagabaAsataa Aalaaacyaa krasainima-ka tyamaI tapapatnalsah maekama kiravaa laagalaa. tapadyaaya SajarI ekx KaDval s-al, itacaAaalyaayaluohal daalabaonLa va esa.TI maDyaDyahr Asalaara navara Asadtagaaha hatao

jabI jabI paataparavaaIpatnal, Baartal yaalyaSal tyaa Sajaracyaa baa[eyaa gappaa vhayacyaa talbI talbI tal satata navayaacakvaka kirayacal. itacyaa Apaka farca mafikx hatyaa Aaina tyapakv kahl jarI palI-Jaalyaa tarI tal Kasalta Asayacal. itaca AnaM calora pahhal patnalIaa paataparava mhNataata 'KaDyaatala malagal baayakvachNahal inavaDIal, tar tyahl Aayalyaata Kasalta rahtaata Aaina navayaalahl samaaanal zataata.'

10. ivarah :

ipalaaantala jalvalaga ima-saalya saatapalyaalyaavyasaaya kirlyaacazrivaladabI paataparavaaI tyalaa madta kirbal. palyaata ekva [martalcyaa baalKvemata madta kirta Asataanaa vaiDIabaalKvavarava Eal. Ealparava paaTIIa yaamaIgaG]na AalactyaalyaSal gappaa martaanaa tyaaI malagal Baartalsazi taocaakSal kirita Aaladnataosava-gaTI pasatIaa {tarIyaavar Iagna zrlao

jaaloma hinyata pataaparavaa/italna AazvaDyaasaazi japaanala jayacachataoa lagnaacyaa gaDbaDiba_ la makyama/vasatava naa[kuak/kuL lachab/ tyaha/Sard pavaara/isaacal taarika zrvalal tar lagnaala hjar rahUAsaosaalyatalaotab/ paavasaaLi AiOavaSana palyaata hataotab/ AiOavaSanaacyaa Saotcyaa idvaSal caar natav/ lagna laagalao sava- mal/raD/L lagnaala hjar hataok/ma, mabta-ya gaot/ha/fiaTa d[onah/ lagna {<ama Jaalaoa 34 va/anatav/hi saKacaa saSavr caalalAahAsaopataparava mhNataata.

11. sa[baaba/VAOSAL va k[pa:

ipalaanaltalla iSaXana sa[baaba/ pataaparavaa/ vyavasaayata {tarNyaaAgaadr Kaasadar ibaDsa kuak/Nal-yaatyak/Doma/Ita qaaba/hoAsataa, kuak/Nal/haosaaDUda.^ macavaoyaha/Ipalyaata sqapana k[baabya AOSBALcal jabaadar/ kuak/Nal/ha/ pataaparavaa/ Takxial.palyaatala Anafava paaTIIa, nar]Baa{ } ilamyayamata[-ikxiaskr va Da.^macavao yaab/iknyaa saa0 d[sa[-yaatyah madtalnaDbaGaa [faa Aalabya saSofcyaa {BaarNalcackvama pataaparavaa/Isac] k[baotap/la ivadyaayaa/tyah paalak/ha/kuak/tyaah/ svar]paacal jamba tal madta k[nyaaCaAavaahna k[baqalla paitasaad imLraa. ekida saod[sa[-yaah/ma/Ita/ ca(payayanaohaf/kuak/ha) {Vagpatal d[tagal dar Eat. Samdasanaal yaatyahSal sa[baaba/ saalyatalaotacavaa laKa d[tagal d[kyasa tayar Jaalacp/Na pataaparavaa/ Apalyabaratar jaraNa GatalaqpaihjaASal saqal Aiina ca[ha/ha/ AT tyaha/ITakxial.

svata:caa ba[ha/ha/ d[fa r_ k[ra]na pataaparava SamdasanaalCa/IBaO Gakyaasa mala/Ita-aa inaGaalacp/Na paCaD/paavasamaLcyaha/Ita jaaNyaaSa {Salr Jaalaa. pataaparava qaad[sa inaraSa Jaalachataoa Aataa d[tagalcackvaya ha[pa Asaa paSna tyaha/Ita/ha/ paNa tyaha/Ita/cakxialab/ vab h[ca Samdasanaal/tyah d[Ita/Inacaa[baaba/ha/ d[ha/ E. mabta-hataa. tyamaL[osaa[baaba/ha/ Aa&aa manatal tyaha/Ita/Dica laKa r]payaab/cakx idlaa. sa[baaba/tyah k[baaba/ha/ha/ saSofcackxlyana JaalacAsaopataparava mhNataata. Samdasanaal/ha/iva taga[baavar tyah/tyah mal/ha/Isa[baaba/ha/ nabolca madta k[bal.

12. baalagaam Aaina baamar :

samaijakx Xacatala baabaasahlo jaaQava yaaba/ inavaElnatar/ Anaaga maLaoAaina inaraQaar mihlaa yaatyasazi kxhitar/ kxNyacal maata yaajanaa hatal. idlIaltal/la ekva baQkx/ta esaAesa\ical Dtsa ivhIaja va [Tnfa gaaba/lyaa/ya paZkxvar anaqalla/la inaraQaar baalaxvha/1Aa[-Aaina Gar imaLval/ dyaayacacASal kx/panaa hatal. inavaDl/abai mihlaah/ inaraQaar AsaNaar, ijalaa sarcixatatacal va {drinavaahacal kv/Ljal Asaba. hl mihlaa maLao/iva Garacaa taaba GaQ/na taosava-ekva kx/UmamaNaorahtal/la. ASaa Anakx Garaca/ izkvaNa mhNaj adbaalagaama.

palyaatal/la samaijakx kxyakxyaa/ni nyaasa sqaapatal/ kvamaalaa sarcjvaata kx/ab. pataaparavaa/ha/ivaEvasta Kaij anadar kx/baomaharal/T#SaasanaanaqacvaDyaata na{] ekx/ jaagaa idl/la pal/na jamal/na Gatanaaca nyaasacal dmaCakx Jaalal Aaina Garca/ab/anaa inaQalcal kvmtartaa BaasaUl/agalal. esaAesa/[nTrnaSana/la paQ/otcal maihtal magaival/la va svalDnaisqata ivaEvasta Kaij anadar Eal. baamar yaatyas/Sal cacaa-sar] Jaalal. tyaa/ni/psaacal icat/ni/kx/] nakva Asacsaa/yal/ala pal/na talna caar mihnao/yaaba/1pattaaca navhta.

ekx idvasa palyaata Aalyaavar tyaa/ni/iva pataaparavaa/ni/BaQ Jaalyaavar 'inalal dtao talsa pastalsa T@krotal/ni zvalaa tar/ hrkx/ta naah/ pal/na inadana saaz paasal/z T@krotar/ pakxl paasaazi vaapara.'Asaom/TVyaavar pataaparavaa/ni/paca/1/raga Aalaa pal/na ragaavar taaba zvalaa 'Aqalaa jar Anacyaavar yaa pakvarcaa ivaEvaasa Asaba tar Aanhalaa taacaa ekx paSaah/ nakva/Asa/ozama mhNaal/ab/baamar yaatyas/1/paikxstana, baal/val/da/zaata Asa/Ana/ava Aalyanaotaoba/ni/aoAaina 'pasaoGaQ/na darata Aalaa/Aahata samjavaratal/ Gyaa'Asao pataaparavaa/ni/mhNalyaavar pataaparavaa/ni/Itasvalkxvar laosava-ivaEvasta/ni/minasvaagal/naNackx/T Gatalyanaobaalagaama {Baocraih/la/ckx/ta/hi sa/tya/ {Bal rahtaanaa inasvaagal-la/ckx/ta/ta Atya/ni/parja Asatao

caññal sañña {Bal rahtanaa kvayaktyaññal/krabyaa inalkvama kvamacaññaca mah<vaacañ
 Asatañbaalagañña dSañña kvartaana svalDñacañraj adtal {paysqata hataññAññaiññ baññar yaññal/ñ
 Añaññdr Jaalabyaa pakvaracal Xama maññatal pannaasa laaKaacal Aitair@ta dñagal jaññhr
 kvbal. Aaja Anañña malñña mih laaSaññal baalagañña paññaD/vkaya-kvarta Aaññho

13. Sññri im-acaññiSaññala:

paññyaacyaa Aaspaasa SaññamLa ivakñta Gyaayacaññapaññaraññal/ñ zrivalyaavar baññal/ñ
 maññavaravaññal/ñ tyaaññal/ñ 1,2 jañña baññalyaasa saññalyalyaa. Aa[ññaSaññalvar Avalaññal/ñ rhayacañ
 naññal AsaññalyalyaamLu paññapaññaraññal/ñ iSaññala pañña-kv]na vyasaaya saññal kvbaa va taññ
 isqar Jaalyaavar SaññamLa Gyaayacaññarivalaññal/ñ

Saññal paññalyaasaññal paññyaacyaa ekva im-aalaa Gaññal/ñ na taññagaññal/ñ Asataññ taññagaññal/ñ
 paññal/ñ tyaaññal/ñ Baññal/ñ. tyaaacyaa AaññahaKaatar paññal/ñ tyaaññal/ñ vaaDyaata kvaññal/ñ pañña
 paññapaññaraññal/ñ gaññal/ñ Asataññ, paññapaññaraññal/ñ baññal/ñ Saññal/ñ paññaar hogaññal/ñ AsalyaamLuova
 paññapaññaraññal/ñ Baññal/ñ rajakñtya paññal/ñ Saññal/ñ maññal/ñ AsalyaamLuova paññal/ñ rajakñtya gappa
 saññal kvbyaa. 'Aaññalyaa paññal/ñ tyaaññal/ñ bañña Asaññal/ñ laaKaacaññal/ñ <panna hataññal/ñ taññagaññal/ñ maññal/ñ
 haññal/ñ laññalyaamLuova paññal/ñ ekva pazaññal/ñ zvaññal/ñ va taññal/ñ pazaññal/ñ Aaññal/ñ -asa dñal/ñ tyaaññal/ñ
 dñal/ñ na vazññal/ñ var Aaññal/ñ naññal/ñ ivarataññal/ñ paññal/ñ saññal/ñ zalyaata takññal/ñ kv]na pazaññal/ñ mañña
 paññal/ñ saññal/ñ Saññal/ñ kv]z laaññal/ñ paññal/ñ saññal/ñ saññal/ñ kv]z laaññal/ñ paññal/ñ saññal/ñ paññal/ñ
 gaññal/ñ va ivarataññal/ñ kv] tyaaacyaa kv]yada Gaññal/ñ Aaññal/ñ taññal/ñ paññapaññaraññal/ñ baññal/ñ kv] tyaa
 Gaññal/ñ añaññal/ñ saññal/ñ naññal/ñ naññal/ñ

yaññal/ñ gappa caññal/ñ Asataññal/ñ baññal/ñ kv] tyaaññal/ñ Aaññal/ñ taññal/ñ taññal/ñ Aaññal/ñ maññal/ñ
 Aaññal/ñ saññal/ñ paññal/ñ naññal/ñ naññal/ñ Sññri im-aalaa ivaññal/ñ vaaññal/ñ paññapaññaraññal/ñ
 im-aalaa saññal/ñ añaññal/ñ kv] tyaaññal/ñ drara zvaññal/ñ tyaaññal/ñ hyaa gaññal/ñ kv] tyaaññal/ñ jañña
 kv] tyaaññal/ñ saññal/ñ kv] tyaaññal/ñ im-acaññal/ñ iSaññala Jaññal/ñ

14. **paalsacaakulta ekxtasa:**

1972 cyaa sapTaa AaTaa maYaOpataaparava vyaavasaayakx kramainaima-
saapalaa gabaO saapalaa SaTavaa ikxlaaskiratao icarJalla Ealkvata/yaan/1
vaiDlaayaa saajMyapamaNaomazl maNasaana/ paalanya va {dyaagata madta sac} zval al
hatal. paNa ganna-aa, ikhata yaa AnaLafachyagaya kxrlta navhtaOpataaparavahl maalaacyaa
baabatalta ganna-aa Aagah Qarta tyamaLo{Vagatala ivaivada Baagatala samivacaaran/1
pataaparava Aaina ikxlaaskir yaavasa/1/taaj/hoR JaalaojaoAjatahl caaj/hoR
Aahta.

pataaparavaaditasaa paibasacaakulta jayyaca ivacaar navhta paNa ekva pasajnaLo
tyaana/1 paibasacaakulta jaaadagalapekoidvaSal pahaT pataaparava saapalaa inaGaalao
Asataa DyaahrnaosvaargaOjaraL ekx dano cakulcaTna-mar laadab/1 pataaparava/1tyaala
nalT gaadi caalavalyaasa saalyatalaolaktal kvaL Baacyaa paZogaboAsataa ekx BarQava
Tix tyayaa gaDIkidoAalaa. DyaahrnaoAalca dXataa GatalyamaLojaaDicyaa fixta
Aarsaa va drvaajacyaa kvaca fixDial Tix gaba. tab/1 pataaparavaad/1 Dyaahr Gaabar laaba
hataa. tab/1 pataaparavaad/1 gaadi caalavah Tixcaa paazlaaga kbaa. gaadyaa Afaarvar
jaa{]na ha Tix {laTa Jaalaa hataa. pataaparavaad/1 baGala Dyaahr palhal gaba paNa
i@lanar laa Qar]na pataaparavaad/1/1aktal kvaL Baaropaalsacaakxl gaazlal.

Japto Asalabaakultala paalsa ivanyaakvirta paalama kxrayalaahl dad dta
navhta paNa pataaparava hogaRna/1 Sard pavaar yaavasa/1/1Aahta hoxL Iyavar paalsaa/1
Japto {Dalal. taadta/1 fix/1 adarsa/1/1 Aalava yaa Baagata ApaNa Aalyapasala/1 sa-
kxhl Aalaba Aah/1 Saa ga/1/1 kx] laagalapatal-fyar gaungari hatal paNa ApaNa tal
inava/1/1ata AaNaal ASaa gappaa mar] laagaladaraZyaata ekx paaga/1/1aa Aalaa va tyanao
sayaa/1 ekx Kaha Jaalaa ASal baatamal saalyatal al.

tallal fia) adar Kakisalao 'Katal nasaba maNasa Jaapa' taZyaata taSatakril
 baavaLTsaarKaa rhNaalaa 'tallal rhNataa taKar Asaba paNa maNasaacolano takuDoalao
 rhNatal malaa vaTlaVAsa rhNlyavar hsaava kva rDava hqataaparavaalIklLraa . tallal
 fia) adarallekxjalla maJyaabaratar Va va ekx jalla tyacyabaratar Va Asaqataaparava
 rhNaalao

15. yaaZik/salk/Ltanaahl :

ek idvasa baaranatalvar]na saapalaa ikxlaaskir fia{]D]aa BaD dyaayalaa
 jaatanaa pataaparava Apalacima-a ASaakx paBalasali maTar saayakxIavar gabaqatanaa maab
 paZr]patU rstyaavar maqabasalalyaa pataaparavaalI lalla/lekx ba0 agaaDI idsalal. tyaaalI
 ima-aalaa saavala kiba tyanaagaaDicaa vava kxmal kiba paNa Acaanakx ba0 agaaDI Japakna
 vaLlal. pataaparava 'gaaDI Sataata Gaala' AsaaAadIaoAiNa ima-anaactasackkbyamaLo
 dagaakpaNa vaacalapaNa ba0 agaaDIvaalyaalaa tyaacakvahl vaTlaaahI var 'Avalna] j alvar
 ihqa naaya kva? maga mal ihqaca vaLNaar kx'. AiNa hqaaalI kisa kxLta naahl ASaa
 AivaBawaata dagaakvD deGata hataa.

1968 saalal pataaparavaalI lekx ima-a jaac]N]inaAr Jaalaa hataa va pardSaata
 iSakxlaa hataa. tyanaoBaartaata Aalyavar vyavasaaya krrNyacaazrivalao sac]vaatalaa
 sacixata rhNatal tyanaoqainakx paatalIvar pa]yaga krrNyacaazrivalao tyanaoDa@Tr AiNa
 vakxIla Asanaayaa BaavaakvD g]aqaagaTaalagataata, tyaaalI mala ivakxal vyavasaaya sac]
 krrNyacaazrivalao pataaparavaalI hqagaTaalacomaab Saar Asataata. tallalyaaIkmal IakxU
 nakx0Asaa salIaa idIaa paNa taacima-anaomanaavar Gatalaa naahl. paNa talnacaar mihnyaaalI
 pataaparavaalI BaD Jaalyavar ekva paagaTaalIyaacyaa hSaarlcaa ikxssa tyanao saalyatalaa.
 ekx AiSaiXata baavaLT idsalNaara gaavaakvDcaa maNasalI kisa vyaharl Asatao yaacal
 gaalD yapa saalyatal al Aaho

ekx baavaLT vaTNaa/ya Sataka/yaalaa Sataatala maSalna jaLala jaapaal/Kaca-yatao
 tyaavar {paaya n/Natalisa/ha fixa ipa/h/1 Tak/Nyaaca va taadomal ik/Nalita (SaaDhaaraSao
 r]paya)Aapalyak/DialKardi kirNyaaca salIaa idIaa. tyaalaa salIaa AavaDlaa paNa tyaano
 Kardi kvahl kirbal naahl va sabal saaja/ulaaqalaa paNa jaal/1 pataaparavaatyah ima-anao
 jaastaca Aagah kirbaa tal/1 'ela A/MTI'caa sTatF jaasaaDsaataSao]payaal/1imLtao
 tyaata ha ipa/h/1 bal AsataoAsa Sataka/yaanaomh/1tyaavar pataaparavaatyah ima-aaca
 i-afxLa {Dalaa.

paNa naa{mo na hata tyaanao] kirbaa vyavasaaya Aataa {<ama caalalAaho

16. yaagyaak/1 na magtaa :

1972 maOyapalanatala [laeT#makx ivalayaata saSana kirNaarl 'isarI' hl
 saSana dSaata 2/3 SaaKaa sac] kirNaar AahAsadagal la marazi ima-ak/Dial pataaparavaatyah
 samajalyavar Eaf. Sata/1cava ikxlask/1tyah medtalanaraza caal/1tyaa paZakaranaok/1tya
 {Vagm/1 sal.sahm/1nyama yaatyahSal paNyata Aalyavar paStaava z/1na ekx SaaKaa
 paNyata AalNaaral Asaa payatna sac] Jaalaa. Eaf. sahm/1nyama takvata: tyaar Jaala/paNa
 tyaatyah Kaatalad/1amaLucha payatna baargalIaa. tyaanar/1 vyavasaayacal val/1 kirNyaaca
 ivacaarcak/1 Da/1yaata caalalAsatanaa medtalsazl Sata/1cava ikxlask/1r hoekica naava
 pataaparavaatyah samao yata hata/AaiNa ivaSaka n/Najacrivaaral taogaaval Garl Asatanaa
 svata: Sata/1cavaal/1BaD/1Iaa yalyaba_ la fixa Jaalaa.

pataaparava jaal/1 Sata/1cavaal/1BaD/1ad/1al/1 ikxlask/1r Aa[Na [Nyaha ilaimaD
 maDal la saal/1 akvacal ekx jaaga ir@ta Asala taqaSatakr/1 ku/Nalita la tar]Na, hatakr/1,
 ivaEvasaumaNasaacal AavaSyakxtaa Aah/AaiNa pataaparava tyasaazl yaagya Asalyanadyaan/1
 hped svalkaravaoAsa Sata/1cava ivanayanaomh/1Naalyanaapataaparavaal/1A tyanao/1Jaalaa.

ekx maazi salal kitalacyaa balavar pataaparavakulDOSvata:hial caalatal Aalal hatal.
yanatarl pataaparavaalalAnakx maazyaa hlyaalxl kxama kxrayacal salalimalal. jyaa salal
majac@yaaca marazi maNasaalalimalalyaa Aahatapataaparava Baartalya vatamanapa-a savaatao
Aoyala banalacpalna ikxlaskxrasal -ajNaanalal/Itasaaca raihlaa. Saalacvaatal fxana ha
[eCaSa@talcaa pairNama kxl yaagayaaga kxahl Asaapala {<aracar pataaparavaalal pajatal
hata gabal. talal 'Aapala Aapalackxama inalzicopinaspalPalackxrlta rahavaodkara dta
rahtaacia magataa' Asapataaparava mhNataata.

17. natqarvataa AaiNa pama Nakypala :

pataaparava hospalTva@taAahata tyamalucpaalya baabalacbanqaa va cakua Asatal la tar
spalTpaNaomalDMyaacal tyaalal tyaarl AsataoAalVaigakx Xacata maazyaa kulalya Aapalao
pasacyaa jaacavar vacasva pasqaipata kxrlna fxayada kxrlna Gataata va lahana {Vaga va
kxmagarivaratal inaNya Gataata Asada%yaaca jalNaalalvaaTtao

kxahl laGauVajakx maazyaa {Vagapataltyahivaratal hatacvarNa maaco{Vagapatal pasaa
Asalyaanacivaranaivana taPalana Aayaata kxrlna, parclal kulalyasal saKya kxrlna lahana
{Vagatal galcapal kxrltaata Asaomanata hatao pataaparava sarjvaatalaa laGauVajakx
Asalyaanacital tyaca baajatalchataopala ekx laGauVajakx jaomaazyaa {Vagatal Tikva
kxrlta hatacvaalaljal parclal kulalyakx dital ta&aana Gatalactal pataaparava tyacvar
icaladivarNa pataaparavaalya matadvalnacjpa hl gaal tabhalaa paTlal Aahdar magacyaa
kxalata tantl jal Tikva kulal Aahdal cakulcal hatal hl gaal tacunya kxrlta nahtao

tasaca ekx samajaraadi, kxarKaandaralNafatal Asalaara nataa jyacyaa kxalata
Qalr]Baa[al/naakxSaahlcaa baralar hvaa tasaa {payaaga kxrlna 'irilaayansa'saarKaa pacalD/
kxarKaanaa {Baarlal tal pataaparava tyaalalmNaalackxl taucal QarNadhl AaagatalxkDo
naltaal Aahata. {Vajakxal sava-Qaako kxrlT patkxrayacaAaiNa tantl tyaalalgaungar
samajayacojar {VagavaZladarca dsaacal pajatal haPla.

AapaNa cakva kirtaapaNa tyata saaraNa kirtNyaacal ihnaAhl AapaNaata paahjao

18. r]pab iknar :

pataaparava fva{DhAaiNa sTIIa plaiKshazi laagaNaarl {tpadnadayaar kirta hatao
AaiNa TaTa gaa jal.kiDhIyaUihDhIaana sTIIa ASaahaI pacraza kirta hatao
pataaparavaaBaI nomaI naivanyaavar Bar hata va {tpadnaata saaraNa kirta hataoTaTalya
iTskakDhal tyaaBaI {tpadnaaKarIdIal jaayacal va pacrazadar AsahaI tyaaBaI Aadracal
vaagaNakk imaLayacal. sahsaa baIyaaca kirtNyaakDhal pacrazadarahaI paahjactaSal caaBaI
vaagaNakk imaLta naahI. yaata taqal la AiQakvarIvaga-kysaa Aahya gaalIcaahI baraca firKx
paDtaao

ekida KarDl ivabaagatalla iSavaa yaatyaaSal AadF VayacaorzIyaanataI malaacyaa
iknaBaIa_GaasaaiGasa caalaAsatanaa, Aapalyaa malaacyaa gallaattala_Ia Ka-al dIjna
tyaala yaagya Baava Vavaa Asapataaparava mhNaalootyaaca yaagya pairNaama haIjna iknaBaI
vaaZvaI ekva iklaaba Aaz r]payaonaryaNaava paacyaavar taDgaa hata Aalaa talBaI
pataaparava na{] r]payaoklanaoAadF kvaZa AsaomNaalacpaNa idDSaotnaaBaI AadF
mhNajacekva paSaasaazi kpaBaIcaidDhjaar r]payaacanakysana hataar hatao va iSavaa
tyaala tayaar nahtaotyaaBaI kpaBaIaIacal evaZI Aatmyataa pataaparavaaBaI AavaDIal va
ASaaca vya@talnaIcaSaqa {Byaa rahtaata AsaBaomNataata.

iSavaa yaatyaaBaI r]Z AiQakvarI hsana hqataaparavaaBaIcahapaanaasaazi baabaayacaa
talBaI ekx idvaSal pataaparava mhNaalackvl AaahI lahana {Vajakx AsahaI AaahI taBaIa
cahapaanaalaa baabaayacactar {IaTotaBaIca AaahIa baabaataa. talBaI taomNaalackvl
taacyaasaarKyaa vyasaaiyakaBaI AaahI baarkva[nao caakSal kirtaao taacaokvahl
samavyasaaiyakx cakulca magaa-AvalaBaIa, taBaI taokirta naahIa mhNaal taacyaasaarKal
caBaIal maNasaotkvaI rahNyasaazi AaahI cahapaana dtao

19. sakvaL AaiNa ml :

'sakvaL' cao saqaaq naanaasahlo par]L kor yaalA apalya ma Pa-aadvaar ce kx nyaasa sqapana kxNyacaomaD machataora tyaa AnaLaSaEr ivakilaa kvZl acta ml pataaparava ml SaEr Gatal yaavar tacsaa ml akx ma DLavar Aal acta ml vaqavagalyaa laakva ml tyaa ml ivarata hataa. taosard pavaaraba ml Aahta mh Naj aqapar pavaaralya payayanao kvjacya daval laa baala va gaba Asaa ma za Aakva hataa. dsa r oh Naj aqaparava [NyanaAr va tyaa ml kv ml kx l aca vyasaaya tyaa ml qapar ma l adya ml kvaya kvL ta AaiNa vatamaapa-a caal aivala ch pavaaraba kvama navhova yaamaL osakvaL cal Acaqatal haDla va [tar va Pa-aadvaar tyaa caa fva yada haDla Asa Aa Da Ka ba ml h gata hatao

palla saBhavanara kvama AaiNa kv ma caa fva tyaa sah kv yaamaL osakvaL cal Gaal daD kv yaama raih la. jaatalcyaa baLavar navhar kvT kvNyacal tyaarl va sad sad va akva ml svac Asa ta tar yaSa imL ta ca Asa qataparava mh Nataata.

jaazaa ma ml a ml { ml i Sa D va r caZta jaataotaSaa Tikva vaaZta jaataata, palla baala Nyapa ka Aapalya kv ml na o AapaNa Aapalal yaqyataa isaD kv] Sakxtao jal pataaparava ml i saD kv] na daKaivalal. 'sakvaL' cao ka pa ca o Aa kv D op ca o ya ba ba ta ta ba ka o Aahta palla Sahr, ijalhyaata Ana kv vatamaapa-a sa r] Jaal al Aahta, vaqavagalyaa yaqyanaa rabarata Aahta palla 'sakvaL' Ajalah ml {cca sqanaavar Aaho

20. sakvaL GaDivatanaa :

yaapakvNaata pataaparava 'sakvaL' maDyackvama kvrtanaa Aalaba AnaBa va 'sakvaL' GaDivatanaa kvba byaa gaal ml vaNa kvrtata. pataaparava tyaa Agaad r sakvaL caa kv ar Baar naanaasahlo par]L kor tyaa vyasaqapana kaalal caal aU hataa. caa fva nya gaal ml hatyaa palla kvahl kv l baahya Jaalya hatyaa, kvahl saar Nyaa ml Aava Syakxtaa hataa.

- **saxiXatatahata jaagar]kx hatao** : pataparava kvamgaaralyh saxiXatatahata jaagar]kx hatao tyamaLuca Cpa[-maSalnacyaa rabarmOyaobaad ADK]na ApaGaata haG] SakxtaohO baiGatalyaavar tapackxama kvrNaayaa aa ADcaNa Aalal kvl [taracaNvaat na baGataa baTna dabala tapaca rabar baNkv]na ApaGaata TaLtaayaaG] SakxtaohASal saaga kvbal.
- **Taklu majalukva** : ekvda ra-qaalLcackvamgaar Saa[-Bartaanaa Saa[-iSal lakx AsalabaDbaDaklu dta hataopataparavaanNivacaarIyaavar tal Saa[-Karaba Asatao AsabaonNaalapaNa pataparavaanNItapaasalyaavar tal Saa[-[tar Saa[saarKalca hata talv] pataparavaanN] kvamgaaralyh] ivaEvaasaata GaG]na Taklu majalukva Asao saalyatalaotyalyh yaagya paDtalcyaa saalyMyamaLuovaayaa jaanayaa Saa[caalaaKaatlaa Kaca-vaacalaa.
- **sakvaL ekx Edina/sakva** : 'sakvaLcyaa fixEgaifxl ivaBaagata ifxlma QatalabaO paalVal gaTarata Takx]ag]aata AsaotapataparavaanNivaklu] laaKaaG]payasakvaL]aa imalvala id laoca padValNahl Tal lao
- **jaaga iminta** : 'sakvaL'cyaa paanaN]yabaatamal d]kyaasaazi va jaahiratalSaxi] jaagaa ApalU padta hata talv] pal]a-paanaacyaa vartal va talalaa daa] ekx [kv]jaad jaagaa sa]ta hata. talcaa vaapar kv]na kvahl jaagaa imalalal tyamaLuvaacakvaan] baatanyaa va jaahiratalcaG]tanna imalivaNaSa@ya Jaalao
 sakvaLcal galya<aa vaaZivalyaasaazi kvamgaaralyh]iSaxaNa, paiSaxaNa d]kyaasaazi pataparavaanN]paitsahna id laokmal iSaxi]alyaah]paZi]a iSaxaNaasaazi 75 T@kv]mdta sac] kvbal va paiSaxaNaasaazi tyah]baah]paazval]aagal aotyamaLu]kvamgaaralyh]va payayanao sakvaL]aa fixyada Jaalaa.

kvangaar alyh pagaar acyaa vabshl kvangaar alyh baraca vab vaaT pahaval laagacekxtar pagaar
kymal hataoAiNa pagaar acyaa vabsa qaalka ad aagactalyh baKvha pagaar jama kvNajoinamma
pagaar Agaadr dktq. {paaya satavah sagalyacyaa sahmatlnaqataaparavaahNkxahl inaNya
GatalacAiNa maKya nhNajacsavaaSaN sahaadl saaQalaa. AiQakvaracaa gafvaapar kvbaa naahI
tyamaLu saharNaa hata raihlyaa.

21. KaarlcaavaaT {calalaa :

pallaOAShaLa, baalagaama, ivaVaqaal-sahayyakx saimatal ASaa sasqaaSaN sahaadl
AsalyanaqataaparavaahNcsamaajakx Xacatala laakvaSaN caahNacsahNInamaNa Jaalaoekx
idvasa tyaaalyh baahNyatatal samajakxya-kvrtanaa pataaparavaahN vyasayyakxDodLaka
kv]na samajasaa kv] nayaOASaa salIaa Aalaa. kvrNa samajasaazi kvna kvrNaayaa
vya@talcaahN kv] halaa Kaata naahI AsaAnaBaa tyaaalyhAaladhaokvatNsaMhaanaa
paatIhaadl dsaasaazi paadMityaaga kvbaa, GardarakDopaz ifxivalal palla tyaaalyh
vaahayata Gardarabarakar samajanaad tyaaalyhkvDopaz ifxivalal. palla pardsaata tasao
hata naahI iKasana laakx cacasaazi, Qamasaarasaazi paBaa dtaata tyamaLuomdr
taasaaKya vya@tal kvna kvr] Sakxtaata. AqalyaahI samajatala laakvaNha AadSa-
Gatalaa pahjajamaaza naahI palla Sa@ya taraZa KaarlcaavaaT {calalaa pahjajao

22. Qulalaihro

ivaVaqaal-sahayyakx saimatalcaoivaEvasta yaa naatyanaqataaparavaahN BaToyala Anaakx
ivaVaqaal-yata ekx idvaSal SaT-payajama Gaatalaba ekx saalyaa rahNalmanaacaa malugaa
zrlabyaa vabI fia[ta GaQ]na Aalaa. fivalalatala malual kvagadpa-achagataanaa ha
AayaAyaTI pahlyaa vagaata Jaalaba malugaa paadMhaadlmana Asavaa AsaqataaparavaahN
vaaTlaAiNa taacsara kvkhal nasatal taacsamaacaa malugaaca hataa.

tyaacaal caalkuSal kiryaavar kxLlaokxi tyaaala par dSata jaayacahatao AaiNa sal laa
 Galyaasaazi taapataparavaalkuIDo Aalaa hataa. pataaparavaalkuIDa^nar bV] adava yaaba Aamaaa
 baapa Ana^Aaahl' hAatmacair-a vaacal adhatao AaiNa taadyaalkuIDa^rGanaaqa
 maSakkrasali gappa maartaanaa Baartaata saSalkk, pabala/IlaihNaar oASaa AByaasaLkaana,
 {tpadnacinamaNa kirNaayaa vya@talNaI kmatartaa AahoAaiNa hokvTyavaalal Dalasa-
 inamaNa kirNaar qa&avafa/Amaio kuba kxahl laaKaata imLtaata. Hyaah%yaalkuIDa^rGanaaqa
 imLNaar naahl kva? maSakkrasali Kaohrdar yapaAhtaca AsaovaTil pataaparavaalkuIDa^rGanaaqa
 {tsaah vaatTaa

23. samijakxkmatd la kxT Uaana:

Baarta AaiNa jamaalmal la ma-qaal-saMaasazi salNaacyaa vaaba jamaaltal la laakvahaI
 Baartaata va BaartalyaalkuIDa^rGanaaqa ekmaacyaa sahaIla rahNyacaa kxayakima Ayaajata
 kirNyata yata hatao yaatala Daba naavaacodapalya pataaparavaalkuIDo rhyalaa Aalaoekx
 idvasa gappa maartaanaa tyaaalkuIDa^rGanaaqa dttakx GalyaasaalkuIDa^rGanaaqa pataaparavaalkuIDo
 mih laa saca maDLacyaa saasafa/yaalkuIDa^rGanaaqa daKaivalal. tal Daba yaalkuIDa^rGanaaqa pasafa/yaD laa
 natari malacyaa Aa[nacol-akx dkyasa nakvar id laa. Daba yaalkuIDa^rGanaaqa pataaparavaalkuIDo caa mekxama
 vaaZ laa. tyaanafari tyaaalkuIDa^rGanaaqa nakutaca jamaal abaal daKaval agaba dadyaalkuIDa^rGanaaqa pasafa/yaD laa
 'Ar]Na' naavaanabaag jamaaltal vaaZ Uaagalaa.

Daba AaiNa pataaparava yaalkuIDa^rGanaaqa ekmaakrasali yalko jaNa oAsalyaanao saMa/caalya/ho
 raih laqana maaza Jaalyaavar Ar]Na ha ApaNa pavaar GaraNyacaca Asalyaaca sahaUaagalaa
 va tyasaazi tyaanacekxi d.ena'e irpa oAalalaa hataa. pataaparavaalkuIDa^rGanaaqa tyaaala samj aavaayaca
 payatna kuba palla ivar adakvayaa hataata Ayatackvabala imLal adhatao pataaparavaalkuIDa^rGanaaqa
 Aapaasaah laa sal Ar]Nacaa va jaadi agaba hatao

pavaaraa/haajale/kuha Gataa imaiDyaanab/ Ar]Nacal baajale/ calah/ Qar/ Lal palNa Saati {cca
 nyaayaalayaanao/Ar]Nacal yaicakxa dha imainaTata fi/da/ Lal laavata tyaalaa samaja id/ Lal.
 Apalal sad/ sad/ hax/ ba/ ol/ svac/ C Aah/ da/ ya/ fi/ Batal baal/ gaayacack/ xar/ Na naah/ Asao
 nh/ Nata pataapar/ a/ a/ h/ /s/ am/ ai/ j/ ak/ x/ k/ ya- ca/ l/ al/ z/ ol/ a/ A/ a/ h/ o

24. [Svar tyacab/ ad/ ur/ a/ o

1980 saalal [N/ ra/ ga/ ol/ k/ ol/ Na sa/ kar/ Aal/ ya/ var/ tyaa/ h/ /m/ a/ h/ a/ r/ a/ t/ #/ tal/ la/ pa/ la/ ab/ sark/ xar/ bar/ ka/ asta/ k/ r/]na inava/ DN/ ak/ xa/ la/ ad/ l/ ya/ a. 1980 paya/ fi/ pataapar/ a/ a/ h/ /i/ nava/ DN/ ak/ xa/ ta/ fi/ xarsaa/ Baaga/ Gata/ aa/ na/ h/ ta/ a/ pal/ Na/ Sa/ dr/ a/ va/ a/ tyaa/ pa/ ca/ ar/ sa/ a/ z/ l/ ma/ ta/ da/ na/ a/ cyaa/ Aga/ ad/ r/ ta/ o/ i/ Ba/ ga/ va/ Na/ ma/ ga/ a/ ba/ ar/ a/ ma/ ta/ l/ aa/ in/ a/ Ga/ al/ a/ o/ i/ Ba/ ga/ va/ Na/ var/]na baar/ a/ ma/ ta/ l/ aa/ va/ l/ ta/ na/ a/ ek/ x/ va/ y/ a/ s/ k/ r/ ma/ l/ sa/ na/ a/ c/ ga/ a/ d/ i/ qa/ a/ h/ i/ va/ Nyaa/ cal/ i/ va/ na/ fi/ k/ r/ ba/ l. tyaa/ ba/ l/ na/ ta/ l/ ba/ ar/ a/ ma/ ta/ l/ ja/ va/ l/ Aa/ ja/ ar/ l/ Asa/ ta/ l/ bar/ a/ ca/ va/ b/ ga/ a/ d/ i/ na/ sa/ l/ ya/ na/ a/ ba/ ar/ a/ ma/ ta/ l/ aa/ sa/ a/ d/ i/ Nyaa/ cal/ ta/ a/ ci/ va/ na/ fi/ k/ r/ ta/ ha/ ta/ a. sa/ a/ h/ al/ pa/ r/ va/ na/ ga/ l/ id/ l/ ya/ a/ var/ pa/ ta/ a/ pa/ r/ a/ a/ h/ /i/ tyaa/ h/ /i/ Ga/ ta/ l/ a/ d/ ar/ ta/ d/ ya/ a/ tyaa/ h/ a/ r/ tyaa/ h/ /i/ ma/ lu/ ga/ l/ va/ A/ j/ al/ a/ d/ a/ a/ j/ al/ a/ ga/ d/ i/ ta/ ba/ sa/ l/ a/ o

baa/ Sa/ le/ ya/ a/ tyaa/ fi/ d/ ra/ l/ ya/ a/ ma/ l/ sa/ a/ Sal/ pa/ ta/ a/ pa/ r/ a/ a/ h/ /i/ nava/ DN/ ak/ xa/ l/ ca/ a/ i/ va/ l/ a/ ya/ k/ xa/ Z/ l/ aa/ va/ Apal/ al/ Aa/ b/ Ka/ pa/ t/ U/ la/ ya/ a/ h/ Na/ h/ al/ Apal/ a/ a/ va/ d/ Sa/ pa/ d/ a/ sa/ l/ ya/ ta/ l/ a/ o/ pa/ ta/ a/ pa/ r/ a/ va/ i/ va/ ca/ ar/ ta/ ha/ ta/ a/ na/ h/ a/ ta/ a/ r/ a/ k/ x/ h/ l/ ma/ na/ ca/ a/ qa/ a/ h/ a/ t/ ta/ a/ la/ ga/ l/ d/ i/ ta/ na/ h/ ta/ a. pa/ ta/ a/ pa/ r/ a/ a/ h/ /i/ k/ ol/ Na/ pa/ l/ ad/ Aa/ ho/ tar/ raj/ ya/ a/ ta/ ca/ r/ Kyaa/ la/ a/ ma/ ta/ d/ e/]na/ da/ b/ l/ na/ a/ ca/ n/ sa/ d/ e/]na/ fi/ r/ k/ x/ ba/ Ga/ a/ ' Asao/ nh/ i/ h/ a/ a/ ta/ a/ fi/ d/ ra/ l/ ya/ a/ ca/ n/ ta/ k/ x/ L/ a/ Asa/ d/ ya/ a/ h/ /i/ va/ t/ la/ q/ a/ na/ fi/ d/ ra/ l/ aa/ sa/ a/ a/ sa/ r/ L/ pa/ ka/ a/ la/ ga/ l/ d/ i/ ta/ a/ na/ h/ ta/ a. 'Apal/ ya/ a/ d/ Sa/ a/ ta/ [N/ D/ Sa/ ar/ Ka/ co/ la/ a/ pa/ xa/ na/ sa/ ta/ l/ Ana/ k/ x/ pa/ a/ Tyaa/ -Aa/ h/ ta/ va/ k/ ol/ ak/ ol/ a/ a/ T/ a/ ya/ k/ r/ ya/ ca/ o/ Asa/ o/ h/ a/ ta/ a/ ya/ na/ o/ h/ i/ Nyaa/ var/ tyaa/ cyaa/ ta/ l/ la/ ma/ h/ ba/ l/ pa/ Na/ pa/ ta/ a/ pa/ r/ a/ a/ h/ /i/ l/ a/ ka/ ta/ Aa/ la/ ta/ h/ i/ tyaa/ h/ /i/ d/ sa/ l/ ya/ a/ da/ Ga/ a/ h/ /i/ ta/ ca/ pa/ Sna/ i/ va/ ca/ ar/ l/ ya/ a/ var/ Baa/ {/ Asa/ ta/ h/ l/ tyaa/ h/ /i/ ma/ ta/ a/ ga/ a/ l/ i/ ha/ ta/ l.

paNa kida paNa mata idIyaavar rajyaata Sard pavaara/mata dkaar kvarNa tyaana/ Satak/yaatyah paSnaa/ jaaNa Aah/Asa/ekj/Na mhNaalaa. gaaDitala {tartaana pataaparava/Inhataara dta Asal/Asa/amat/aa/kaar/la/Na tyaaca/ta ivacaar/adar/tao Sard pavaara/mata dkaar Asa/mhNaalaa. va jaa/ pataaparava/tyaalaa Karl AabKa saalyatala tal/ ' [Svar tyaaba/ador/Asa/mhataara mhNaalaa.

25. {calala jaba:

pataaparava/IsaBaava ha kvaTKisar/ Aah/kvar/Na Aa[eyaa sa/Karatala tacaal/ak/DU tyaana/ImaLala/Aahta. ekida la/Du/aa ga/Asataa, tap/la ima-aalaa fva/ kbaa tal/ haT/taata na {tarta tyaana/pataaparava/Gar/ ya/yaasa saalyatala/AaiNa tyaaca/paca saha ima-a k/Ima/Amata/ tap/ya/haar Aahta tyaama/Luq/aa mar/yalaa jama/ taraZ/darak/ra yao Asa/mhNaalaa. pataaparava ima-aak/D/Car/ya saar/Kasaaim/la Jaal/aa gaaD/ya va/bana/ma-ana/ pah/lyaa/ha ma/Jaa ima-a pataapa pavaar pa/lyaa/ha/ Aalaa Aah/ova/atala da/ta talna vaba yaa/tyaaca svata:ca/ vyava/aya Aah/ASal gaaD/Sal AabKa kir/jna d/ta/aa ekj/Na Sard pavaara/Il/aa saalyatala/ paZ/Alaa. ima-a Ainala kvah/ ba/Naar taraZ/yaata pataaparava/tyaalaa Sa/ha/basa/lyaa saalyatala/ [k Doyaa ga/ra/qaacyaa ta/D/ta paTKa sar/ Jaalaa. Sard pavaara/Ad/yaar maZ/Car Aahosaata Aaz Baa/}, caar paaca baih/Na, {d/D/Satal, sah/kvar/ saak/ra kvar/Kana/Amapa pa/aa maga k/ya pa/taata la/taata paNa iSak/Na naah/ mhNaal/ Qaak/tyaa Baavaalaa iSak/wa/lyaa la/atala k/saatar/ paasa k/aa AaiNa ta/af/ya/ana kvah/yaata gaaD/ya Ga/na i/ra/ya/aa.

Sa/TI pataaparava/ saalyatal/yaavar ima-a Ainala na/ta/tyaa ma/Na/aa/aa pataaparava ibaT/saca/[I/ma/Ar Asata/ tyaaba/ baak/ical Baava/D/hi padval/Car, id/val/padval/Car Asata/ pataaparava hoSard/ra/aa/aa/aa/ta/ha/ta Asa/aa/ha/ tyaa ma/Na/aa/aa pataaparava/ maF/x/ maga/lyaa saalyatala/

kuatyaahl kutiidal maihtal nasataana tyaa maNasaacyaa bajbaadar Baalyaano pataaparavaahla-asa Jaalaa. h bajbaadar baabNackutiN/AaiNa samajaa Gaatakx Aaho yaacabaNaa%yaanoBaana zraavaAsadyaahla/vaTtaoekiva gaati ba%yaaca vaba figurahal saalyatalabyaa Asataata.

26. Gar dtankvaGar?

iSaKaNa Jaalyavar baaku maQavaravaahlar Ajaya maKkacyaa {Vagata pataaparavaahla/svata: laa Jaakula id laosarjvaatalaa saataara rstyaavar [DIST#ala [STO moYac5Or] BaaDyaacal garjovajaa jaagaa imLalal palva natar/ maQavaravaahlyaa saasdyaaN/ jagatapaahla/hi jaagaa tyaaah/hval Asalyaanacavalna jaagaa Saaka sac] Jaalaa. icabaN/Id laa baaramatalcyaa Saakirah/hjaar baaraSaacaaba sa fiTiacal jaagaa Vayalaa tabayar Jaalacpalla ema.Aya.Di.salta jaagaa imLadkva? nhNatal pataaparava caakxSal kirta hatabarca hcapaTO marnahl kvama hata navhtaotahla/ taqalla AiQakvarl jaoAppasaahla/tyah AabKalcaa hataa(jyaalaa pataaparava 'jaasal' nhNataata) tyacyaakxDgabaAsataa cacaa-caahla/ Jaalal palva pataaparava baahopaDlyavar 'hramKaaro saalaoSatal AaiNa rajakvarNaata yaacaQaaTO Barraasadaal aAhoAataa {dyaagalaNatahl yaah/paZarpalla hvaaAahonNaCaN/ikvarayalaa inaGaalaoAhta.' AsadaoAiQakvarl mazyaanahNaalaa. pataaparavaahla/satya Aalaa. mal narazi nasataadar parvaanagal imLalal Asatal AaiNa inayamapamaNagar kvama kirta Aahotar Aadkxazi AaNalyaacavarNa kvaya?' Asapataaparava nhNataata.

tyanatar/ malKva yaqgabaAsataa ekx baiGatalabal jaagaa pataaparavaahla/AavaDial AaiNa naiSaba nhNajaconatar/ taqalla maalakva jaagaa ivakNyasaabaata pataaparavaahla/DoAalaa tyamaLusarkvarl (ema.Aya.Di.sal.) kupaSavaaya A\$caalIsa taasata vyahar palva-haC]na pataaparavaahla/ Gar imLalao nhNajaca [cCa Asata tar maga- imLtaoAsaohNataata tyapanamaNapaaparavaahla/ {Vagasazi Gar imLalao

27. Jaasaba kva raja h0

vaiDi abala kva varava yaavya magaeSanaaKaalaI pataaparavaaBaI vyasaaya sacj] hataa. mazyaasataca pardsal sahkvayaavya kvaJaasaliT@kvr Vaval laagata hataI. paNa magaa-inaGata hataa. raBaMasataSaBaI ikxl aaimTrvar ibalaa-sambatafioibahar Alaay'a naavaanao paBaad {tpaadnaacaAaAaimkx kvaKanaa sacj} Jaalaa. tyalaa laagaNaarI {tpaadnao pataaparava tayaar kvrl} laagalachatao kvaKaanyaacaopamaKa ema\pal.ibalaa-hoipal aanal taIa ibaTsa caakvama pahata hatao paataaparava tapaca iSakxlachatao tyamaLoibalaa-haiSpaT lacao pamaKa Da.^j aagaL kvraBaI pataaparavaBaI libalaaBaTayalaa saalyatala acipal aanal taIa ivaVaqaI-AahAsasamaj yaavar ibalaaBaI kvraKaanyaacyaa pamaKaala baabaatal pataaparavaBaI sahkvaya-kvrNyaasa saalyatala o

naarI kvraKaanyaata laagaNaayaa {tpaadnaacal garja baGatal idvasara-a maonata GaG}na {tpaadnaacal yaSasval caacalal kvbal. va Aataa AadF imaLNyaasaazi KaTogaalalU laagalapataaparava KaTogaalalahI AadF kvahl imaLnaa. ekx idvasa tadvaLjalta Asataanaa ekx marazi maNasa tyamaBaTlaa va caakxSal kvbal taBaI pataaparavaBaI saakvahl saalyatala o taBaI tyaa maNasaane ekx gaalT saalyatalal kvl yaagabaI tyamaIgaNasaqaanaa kvayakvma kvrayaca zrivalaa taBaI baYaaca Kapa GaalalahI tyamaIparvaanagal imaLalal naahI taBaI taqal la maNasaanonvatu imaLivaNaada saahkvaya hataata AahAsasaalyatala AiNa baHo jaa{ina SaBaTcal naaT kvazayalaa saalyatalal va mhNaalaa yaacyavar sahl kvbaacal Aho tal elaeNa\Jaa yaabaI hataI taBaI taomNaalaa 'yahaNa saaba kva raja h0 mhNajaca paSaacal laaca idlal tar kvama haBa.

paNa sadDanaadyaa maNasaacal AazvaDyaatata naakvrl galal va yaabaI maga-sakvr Jaalaa. Baartaata BaTtaaar mazyaasataca pamaNaata caalataaAiNa {Vagapatal mhNajacolabala paSaa Asaa saabaBaI samaja, tyamaLo{Vagapatal kvD paSaacalI paCaD/magallal hatao tyamaBaI ADvaNakx hatao AiNa tyamaLo{Vaga kvrlNaavaGaD banatao

28. ivakl : ekxklla

Ajaya maTakma 1968 maOyasac] Jaalyapaasata pataaparavaal/maQavaravaal/haarsvata: laa tyata Jaakula idlal

Bartaacyaa paka-Bagaata baajala, ibahar, JaarKalD/yaqoTatA, ihUsiJana sTIIa ASaaha/tao{tpadna pacraza karta hataomOyapadSaatala iBalaa[-yaa Baartaatala savata mazyaa kvarKaanyaalaa Apalyaa gallava-apala-{tpadnanaqataaparavaal/haadul zval adhatao dagaalahl tyacaa frayada hata hataa palaa taqalla AiQakva/yaalya matapataaparavaal/haardisara eKaada pacrazadar imLalaa tar dr inayaNa va pacrazyaata ADcala yakkar naahl.

ekida Aadrcal baatal kirNyaasaazi pataaparava galaaAsataa tyaal/kmearl va ihtaicatal/kuDial maihtal gaaba kirjna AiQakva/yaalya BaTayalaa galootal/tyaal/ Aarhalaa ekx {<ama pacrazadar imLalaa Asatal tyacyak/DotSkvacaqamalNapa-a Aaho Asaosaalyatalao va yapaZopataparavaal/100 T@ko Aadrc dtaa yakkar naahl va pataaparavaal/ikihatal kmal kxal pahjaoAsaosaalyatalaotat/ pataaparava mhNaalackl iTskvaakahl mazyaa kupalcaqamalNapa-a mal d[Sakxtaapojacyaa ivaEvaasaavar mal va malJyaa ivaEvaasaavar tyaa kupalSal maJacar ca vala-sam/Aahta/ AsaohT/yaavar savajalla ivacaar] laagaladvalatal kupal? tat/ pataaparava mhNaalao'ibalaa[-ijacadantl savajalla Aqaarstala/Aahata. AaiNa taacyapakaa mal iTskvaca mah<va dta naahl.'

pataaparavaal/Aismataca hata GaatalyamaLuOapaNa iTskvacyaa pamalNapa-aalaa kva jaasta ikihata Vayacal AsaohNata savaa/pataaparavaal/zrlalyaa ikihatala palaa-Aadrc idlal.

pajana vala-vaaiNajyacyaa ivaVagyaal/AByaasaasaazi ha vyasaayaatala Kaaca saalyaMara paaz tyamaLuca palaaivaVapalzanaTakxlaa AahoivaVagyaal/nasataca pastakxl &ana na dtaa tyaal/Karcdl, ivaklcyaa yaa gal/1 yaqackLtaata AaiNa jagata vaavartanaa yaacal madta hatao

29. Kardhihi salla ekxkila:

Kardhihihi vyasaayaata kiccya malaacya Kardhisazlca Kaca-ha ivakilcyaa ikhata bahaa savaata mara Asatao vastata ivakil ikhata daga T@kyaaNl vaaZivalyaapaa Kardhila Kaca-paca T@kyaaNl/vacaivaNasapaAsataAsaAByaasaAfaNl pataaparavaaivaTta AsalyaamL Kardhiya kramata taqatanaoXa Gaalataata.

Ajaya maKama kumalcal sacjvaata taUpalya Baadvaavar Jaalal. talva paSaaBaaval Kaicakx maiSanarl na Gataa kumal paSaata taDjaad kirta pataaparavaaivaNl {tpadnaasa sacjvaata kumal AaiNa Aaja tyadyakDvaDyaavaalva miSanarl Aahta.

'sakxal' maDyacyaa Cpaal-yaatal garja Asataanaa malital la ekx padSanaata 80 laaKa r]payaaCmaSalna hataojyaata baara laaKaCcaar va ekx r]na Cpaal-maSalna hatao lajaca Gatalyaasa 70,72 laaKaamL taomaLNaar hatao pataaparavaaivaNl sakxalcyaa AiQakva/yaal/baalNal kxNyasa paazivalaaba 66 laaKa/yaal/miSanacal ikhata Kaalal Aalal.

Saoti pataaparavaaivaNl tyadya paikaaNl BaD Gatalal. Aqal adaj ad 50 laaKa/yaal/ Aaho AaiNa tatasaa AapaNaasa r]na Cpaal-maSalna nakvaAsaCaaNal aotava ivakilcyaa 25 T@kumal kirta paNa r]na maSalna Gyaa AsaonNaUagalaa. hacaahl kirtaa kirtaa Saoti ikhata 50 laaKaamL Aalal AaiNa Saoti Gyayacal palla-tayarl daKaivalal talva saarNaakxT 44 laaKaala taomaSalna pataaparavaaivaNl imalalaoekumL maSalnaaa palla- AByaasa kx]na pataaparava jyaa ikhatal payavaAal adadya ikhatal laa tal maSalna Gatalalo

30. baakva va[na gajjal a:

baakva naaacyaa [Tailyana kumalcyaa taalakx sahkyanao dakaapasala maV(vaa[na) tayar kxNyacaa kjarKanaa 1974.75 cyaa samarasa baaranatalta sacj Jaalaa. vasatava naa[kx AaiNa Sard pavaar yaadya pazakvaranadacsacj Jaalaa.

Satamaalavar paikiyaa kx]na tyaar hataayaa {tpadnaalaa caaj]na Baava imaLNaar hataa. yaata Satamaalalaa Baava va Satakx]lca BaagaQarkx Asalyaanaomalakx]l yaa gaal]l hatyaa paNa kvarKanaa kvahl nalT caalata nah/taa nhNatal Sardraavaan]l pataaparavaan]l l]ka Gaalalyaasa saalyatala opataaparavaan]l tyasaazi Abyaasa kx]na maknata Ga]na 'baaramatal gaj]cal pairisqatal saarivalal. eKaada {Vaga tab]l nasataa Baavanaan]l na kx]rtaa tyatala KaacKal_gacsamajala Ga]na k]baa tar fixyada hataap]sa]l k]k]zao inaNya Gyaavao agataata paNa tyacal AavaSyak]taa AsataoBaartaatala Satakx]l Satakx]l masataa Baavainakx]l d]R]l nao baGataactasana kx]rtaa tyata vyavasaikyap]l naa Aalaa paahjao pairisqatal baGatal navalna ta]k]anaacal madta Gatalal paahjao {tpadnaanata]l malaacal inagaa Aiina yaagya vab]sa baajarata {tarNagya gaal]l ta]ltaal_mab laavataa Aalaa paahjao

ekio idvasal baaskva k]t]l]yaa baaramatalaa Aalaotab]l pataaparavaan]l tyaat]y]h paah]nacaaracal, ja]naacal tyaarl k]bal va tyaat]y]h kvirtaa vaa[nacyaa baat]lyaa z]valyaa. paNa svata: kvirtaa pa]nal Gatalacbaaskva]l iivacaar la]dab]l ma]jaa vaa[nalaa ivarata naah]l paNa mal k]dal vaa[n]a pyayalaac]naah]l Asapataaparava nhNaalactab]l baaskva nhNaalack]l vaa[n]a ho Aamcyasaazi paiva-a jala Aahoyasata paah]jama Jaalaa tab]l tyaanacavaan]l vaa[n]a id]al. Aarhi Ead]nadal ipataojasadab]l gaj]j]al a ipataa tasao

da]o sa]k]R]l t]l]la ha ivarata]baasa paah]tal AapaNa Aapalyaaca najarm]na baGataa [tarat]y]h najarm]l baGaavao Asapataaparavaan]l vaa]t]tao

31. baaskva]l d]R]l :

baaramatal gaj]o ilaima]d]cyaa inaima]kanao [T]l]t]l]la ma]v {tpadkx] baaskva k]t]l]yaa]l pataaparavaan]l caaj]na paicaya Jaalaa hataa. tyaan]l actasahk]t]l]y]ac]p]l]aa gaj]o Asataa imalaana Sahr]pasatal d]l]Dek]Saom]la Asalabyaa baaskvat]y]h gaaval tyaat]y]h AagahaKaatar gaj]otap]l]a kvarKanyataa kvarKanyaacaa va baaskva k]t]l]yaa]l 160 valaa caa [itahasa ma]d]l]l] z]val]aa Aaho

baaskva vaa[na ivakilsaazi kisaova kuzodspardsaata ifir laosava-Kardl ivakilyaa naadl/ikihatal, nafxa taata yaatyah naadl/lyaa savaadl/maihtal,naadl/tasaca vyavasayaatal la vaaZ, naivana {tpaadnaacal inaimatalpaikyaa(Sampara) AaiNa vaa[nainaimatal AaiNa vaa[na ipalyaacaSaas-a va kxlaa yaa savaadl/paridSana taqonaD/haatabaaskvaSal cacaa-kxyaanatarl Aa-aacal vyavasayaacal isqatal va Baivalyaacaa ivacaar kxr]na spata iTKna rahNyaasazi kxravyaa laagaNa%yaa gaalTI yaa savaadl/maihtal va AakxDraarl tyatyahk/Dhatal.

taadl/pataaparava nhNataata kxl 'AapalyaakxDchaidma-aa, inasagasah/fataa, Kainajao hvamana [. gaalTI AahTa palla {VagasaaZi laagaNa%yaa manaisakxtaca, [cCaSa@talcaa ABAava Aahqana 15,20 valaata kvayapaalT ha6] Sakrba AaiNa tyaacal sacjvaata Jaalal Aaho

32. naD Tja:

pataaparava vyavasayaata j yaa Anakx gaalTI paaLtaata tyaatalla ek gaalTI kxTAXanao paaLtaata tal nhNajacyavasayaasal saadl/ta laakvaha/sanmanaacal vaagavakk dtaata. ha%yaca vaba kvarKaanadar pacraza kxrNa%yaadl/sanmanaacal vaagavakk dta naahita palla pataaparava sanmanaacal vaagavakk dtaata. AaiNa makya nhNajaczrlabya vabl zrlabal ikihata dtaata AaiNa caahlyaa pacrazadarabazl/mal aasaazi dsaata sagalIkdosaca par dsaatahl nabmal BaD dtaata. vya@talSa: BaDmalusaadl/DRhataatacanna taqalla kxmal jaastapanaahl laXataa yataoADcahal samjataata AaiNa KacaKalgyaadl/jaiNava hataospaa,- dLNavalNaacal {<ama saadanaoAsalyaamalovakvisata dsaata laagaba tasaa AavaSyakx mala Aayatyaavabl Gataa yatao,cimal taqanna Baartaata tyaacaa saaza zraava laagataao

fya{Dhatala ekxa {tpaadnaasazi laagaNa%yaa imeaNaacyaa Saadnaasazi pataaparavaadl/dID vala-AByasa AaiNa payaga kxyaavar {<ar imalalao tyaa {tpaadnaamaOyaopl aiTnama AaiNa tyaacaa imeaQaatalyahsalgarja hatal.

plaiTnamacal ikhwa saanyaapakahl dhapaTInamhaga Aaho [NADUal la e] NalabT naavaacal
 khabal tyaacac [tpadna kirta AsalyamaLu pataaparavaal] Nitalaa BaT idlal va sava-pakvarcal
 maihtal, taj&aaDsal laGaaG]na taaba hoya Asataanaa inayamaamaNa ctapaasalal Jaalal
 talba SaabaYa/pataaparavaalKvD kvahitarl QaatalAsalyaacaa saDSh dta hataa. pataaparavaal
 paar ADupaTMayaAzhl tpaasalal Jaalal talba QalyaanaoADUvaEr laa laavalabyaa baarlkxSyaa
 palnaoLuoyaV/IsaDSh dta hatachosamjalacpalla tyamaLu pataaparavaal [GaDchaG]na
 tpaasalal Jaalal.

371 IakmNarVan:

sarkvar {Vaga vyavasaayaakvD ba%yaaca vaba nakvaratmakx dRInabaGatanaa idsatao
 va Saasaklyya yaAlaa {tpadkvaKvD @KaaVa baklyyapaamaNabaGataockvCal ekvda cakl haDla
 va Aapalla {Vajakvaha/ kv-alta pakvDUAsaovaaTtao paamaNakx kvr BarNaar@BarDiao
 jaataata Aaina sarkvarl drbaarata kvahl Apavaad saadiyaasa laaca, vaiSalyaaiSavaaya kvahl
 kvanaca hata naahla.

ekvidvaSal Ajaya maTKumar kiba/lyya {tpadanaSalUkxatal la AiQakvayaa/IsaaDcaar
 paaca kvadvaSalUkx baDivala@AsaomhNata Qaad Takxal. pataaparavaal/ha Qa@kva hataa
 Aaina tyaa/Al AiQakvayaa/Al savataaparl tpaasalalmaOyaomadta kvbal. talba baarkva[nao
 tpaasalal Jaalyavar kvajalpaadl khabalnaca Akvra laaka r]payasarkvarKvDg aastalcao
 Barlyaacad akataa Aalao kvadva/ kvr baDivalaa mhNatal pataaparavaal/ {GaDckvayalaa
 Aalabyaa AiQakvayaa/Al Akvra laaka r]payaoparta kvrao laagalaotab/ paamaNakx
 kvrdatyaa/Al sarkvarnaosatkvar kvrayalaa paahja@AsaotaomhNataata. paamaNakx
 {VagapatalBar/ha/ paamaNakx AiQakvayaa/Al paalaanya, mah<va Aaina {<a/ona imaLaladar
 paajatalSal la Baartaasaazi ta@AavaSyakx Aaho

4) ek Astad Dr

salar inargDkr

ApAai-akva: rajaaBaa{] AaiNa taa[-yaaBaSkar AaiNa caar]caa saBai-paiizNa/yaamaLonaJaM svana panna-kxrNyasaazi mala baL imalaLalMvata:cya kxtaPaanackxahl ivaiSalT Oyaca gaazU [icCNaayaa maJyaasaarKyaca Asakya QaDpaDyaa maLahaTh qastakx ApaNa.

maagata : salar inargDkr honaava 'ibalDr' mhNatal laakvaNa/laKaata raihl. panna tyacbarakar taAavaDicyaa Anakx gaalI kirtaata jasadaSatakri Aaha tasaca taSatal {tpadnaacainayaatar Aaha. taekx maacolanaSalUjyaatal Aaha. SaaLaha/maLaha/ityaana/ ba/yaca maayaa dhtayaa idlyaa Aaha tasaca taahaTa vyaasaaiyakx AaiNa mah<vaacaohNaj ao tyaaNa/Anahtayaa-aa(inargDkr vaSatal maihtal gaaba krNa) Hosava-kirtanaa mal kvaha Aah@ Asaa tyaaNa/paSna paDtaaca taasaaDvaNyaca payatna taAatmacair~ata kirtaata.

vaacavaNa/Aapalyaa Anaavaata samalla vhava, tyaatata jama, vaTca, r]cata taGyavaM kvahlca naah tar 'ekva ibalDrca/ gaalI' vaacalyaca Ana/Itaaha/aa Vara. mhNatal ha laKanaapa/

• AazvalaBa/laLaa:

yaa paihlyaa pakxrNaata salar inargDkr svata:caoiava/ pa/ama/ta. 'ekwAsataa ibalDr'hl kvaa saahyala/aa basala/aa/aha/ka; panna sacjvaata kvaha kxraval haca paihlyaa maaza paSna. kvxNa mal ekx ibalDr Aahopanna tyacbarakar mal cakuta maakxta Jaalaca AaiNa Aataa saravala/aa Satakri Aaho

mal Baajyaa AaiNa fxlOmazyaa paimaNaavar e@sapaad-kirNaara vyaapaarl AahosajNa, naEa
 AaiNa [tar AiBajaata kxyakimataAayaajana kirNaara ekx kxl apaal Aahoml samaj aacaGa]Na
 manataao samajaa[takxaca maJyaa parInao tao fiD]Nyacaa AaTakraT payatna kirtaao
 samajaa[takxaca maJyaa palaj-adehI mal -a]Nal Aahotyaaal magacaa Gaktyasazl mal valaanawaa
 AnaadlaqayyalT kirbal Aahoml kirbal Asaamnya kxtaEacaa maNasl AahoAsaa maJaa
 Aijabaata daraa naahI. palNa ekx saamnya maNaslhl kxahitari bar kxama kir] Sakxtaachoml
 maJyaa {dahrNaavar]na saahI[Sakxtaootyasazlca ha AazvalNalya BaluBaluyata iSarayacaa
 payatna.

manavaacaomna hl Ata@ya-gaaf AahoAiina janyaa AazvalNal tyacyaa jagalyaacacekx
 saadana AahoAazvalNalhl gahra ASal kxl tyaa zvalal zrllyaa idSaaorzlyaa kimanaoyata
 naahIa. Anaadlyaa, kvaakacyaa, manasanmanaacyaa AazvalNal Aazvataanaa manaata gadgadilyaa
 hataata. talvca eKaadi kxDUjaad AazvalNa var Dakx kir]na hLca icamaTa kvaZtao'hl
 fixjatal, hl manahanal, hl kirbal cakx Aiina tyapaayal Jaalaba manastapa taUkQalhl ivasar]
 nakxasa' Asa hl AazvalNa bajavatal saahI[AhoAsaa tar Aataa ijacaa Iagama inargaDikralya
 hataata naahI. ASal hl AazvalNalhl jatarl malarl jaadUyaaalAapalyabaralar GaQ]na jaataAaho
 AaiNa taAapalyaalaa.

• **AazvalNal/BaluBaluyaa:**

paihl yaa pakirNaata inargaDikrallhl japaanamal la pasajvalana kirbaa Aahoekia izkvalNal
 galbaAsataa pasavaa[saarKaa caaf]v/paaT maalD/haca jaraNaacaa bata hataa. inargaDikr d[saqa,
 -]gvaadl baahmaNa AsalyanaomalD/zakul jaraayacal tyaaal[saaya hatal palNa caaf]gallar placyaa
 baajalaa zvalalyaa r]mal kxazyaa[ChapaisTkx] nal tyaaalhl jaraayalaa IagaNaar hataqalNa tadcvahl
 tyaaalhl jamaaa.

Garata yaa dafaa BaavaNyair@ta ekx dano jaNa iSakayalaa Asaayacaora Aa[vaDIIa inargaDikratali jaraZI kvaLjal GyaayacaotaraZica tyaaNhi Gyaayacoo kXal kXal Garata Aapalyaca dyjama vaagaNakk imaLtaoAahoAsaoinargaDikr yaanhi vaaTayacoo IahanapaNal inargaDikratali Aa[-Iaad krayacal paNa ragalT vaiDlaatyah taavaDita talpaNa saapaDayacal. ekxida paahNyaaTyah dKata vaDIIa Aa[taa baatalactahhi natarl inargaDikr vaiDlaanhi ragaata mhNaalackxi &anaEarl vacataa, jamaaL kirtaa Aiina ragaata Aa[ea Apamaa kirtanaa taahala kxackaya kvahl vaTta naah, fixula Va tal jamaaL. Asacekxyaavar vaiDlaanhi Aapalal cakx {magalal va tyaaNhi Aa[eal Xama maigatalal va sabahr gaadigaLabalta sac} Jaalaa. inargaDikr mhNataata kxi mal paNa vaiDlaatali ragalT svabaava {calalaa AahoAiina taoo saharNyasaazi barca va/aqayatna kxibaa.

1. mar]talstaa:

inargaDikratali Garl Qaimakx vaataavarNa AahqjLaAcaa- ramarXaa staa mhTMho jayacaopaZoinargaDikratali Asalaarl Qaimakx AavaD tyaaTyah kvayatala idsataoinargaDikr GaraNyaaNhi dya jaagaE mar]tal tyamaLomar]talsarKaoAapaNa samajacaodasa vhavaohl vaiDlaatali Baavanaa. inargaDikratali Garl talaha,sataar,tahalaa ASal vaadyacaDIIa malaaNhi ifirayalaa,sahhi kvayakima, naTKvalaa GaE]na jayacaoinargaDikratali naTKvata kvama kxiboo ekxida tanaajalcyaa Balukx ta tyaaNhi maSal Kaalal paDIyaanacbaakva pasaha/inamaNa Jaalaa hataa.

ekxida pastakx ivakxta Gakxyasaazi inargaDikr Aa[eyaa pasamaalad10 r]payacoactaata va ekxida caad pacalyaavar paaha kirtaata paNa ihSahal Baa{]Tyah Iaxaata Aalyaavar taona ragavataa paaha kvr] nakvaAsa samaj aivataata. saataralta Asataanaa AakxTa tayaar kvNyasaazi inargaDikr va im-a dha dha r]payacbaZila fixDNal sa naavaacyaa im-aakxDgama kvrtaata paNa taoo pasaha dta saaha/mama banavataaotahhi Asaa mama haE] Vayacaa naahI AsaoinargaDikr zrvataata paNa taovataata naahI yaacal tyaaNhi natarl jaiiNava hatao

2. pihlak/ma pihlak/ma:

[Nina Arigazya Saotcyaa paparanafar] dsalyaa idvaSalca inargaDikxr pihlyaa kxmasaazi baahopaDlaovaiDlaahaNgaayaa jaayacozxivalachataqana inargaDikxrana/lekk gaaza nalT kxrayacackxama Gatalaora pihlyaa kxma[eaocarSaor]payacekva gaacXana sasq/ha dana idlaeokida va.palya kxayakimata ekva maNasaalaa hjaar r]payaaca/ AavaSyakxtaa Aaho Asadaasafata tal/ inargaDikxr maJyaak/DoA-aa naahita palla inaiScataca pascol/na Asao vacana dtaata. inargaDikxrana/ jath/ irJalT laagalaa tal/ pihlyaa vaga-na saaDNaar inargaDikxr napaasa Jaalao/pna -asa/ idvasaalya manaisakx -aasanafar/ kva/ajam/atal fixaa Aalaa. tapasaNaltal la cakulha_ la Xama magala pihlyaa vagaata Aalyaba_ la AiBan/na kbaqabao

inargaDikxr kxmasaazi japaovalna baak/ama caala/ Aah/da/g ayacaoa Ca/ d/ ma/ d/ kxma/oma/ l/val/ tal/ palla-kx/na Vayacaosa/ha ba/ka/na Kaatao/GaDayalaa pasap/adyaalya/ku/Do navhtaqa/na nafar/ kxma kx/na imalivala/okida paaca hjaaracyaa Aahr/D/FTsaazi mar/ajorna/oo taarNa maigatalaqa/na nafar/ D/FT ma/na/ku/baa. inargaDikxr nhNataata kx/ nafar/ Aayalyaata kva/tyaava/ol imalivala/odana kbaqa/na tyaa paaca hjaar/ada/ah<va Ajatahl tyaa/yl/akal ma/zo AahoADca/na/cyaa kva/Lata Jaalabal lahanaSalhl madta maNasaalaa {Baarl d/tyaasa ma/ta/cal AsataoAi/na tyama/Luca yaa kva/Lata Jaalabal madta maNasa/ kva/ol/hi ivasarta naah/. va tyaacal yaaga partaf/ d/ taokxrtaa/ ma/na/acyaa Aj/na/ Asalaara kva/ataa ha galla tyalaa [tar maNasa/na/ jaa/Dayalaa fixaa ma/ta/caa Aaho

3. maodit/ma Anapita/palaba/abasa/jana :

vatamanapa-aatala jaihrata vacatal inargaDikxrana/has/ kva/ol/itala ekva kxmasaazi T/na/ Barlaopalla taonarkaova Anana/ral Asataana/hi [tarana/na/ sa/D/na Ai/ka/kyaa/na/ inargaDikxrana/isa/ol/idal.

tyaa T...
 tyaaal k...
 tyaa...
 tyaa...
 BaT...
 k...
 paNa [N...
 va@ya...

4. saakar kvaKanyaaca cakiyabu:

ekva Aab...
 kvaKanyaacyaa...
 kvaKanyaacal...
 baK... kxj...

saakar kvaKanyaaca...
 fisav...
 dad...
 baak...
 rajak...
 Kaata...
 vaZ...
 Asa...
 vaT... dsara...

tyaavabi 20 laakaapaal/inakusaana JaalapaNa 'HyapaZojalva gaba tarl kuzlaahl vyavahar taal/ kirayaca naahl. patyakx gaal/ lakal. [takica naahl tar patyakx Agalm/ kxlaeTr Aairfisanal/ rijasTr kx]na GyayacaAaina jagahaDil Aalal tarl svata:caGar gahalla Takayaca/naahl'. hSahaNapaNa inargaDikxr iSakxlaa

5. malya dsalya lagnaal gaal/ :

Ikkakaca/ibaiJanasa/yaapaaya ra/na zama {BacrahNaohOyaa Asataanaa Garcao tyaa/ya lagnaacyaa magaalagal/naahl nhNataa nhNataa paaca saata kxyakima Jaalasa/la. ekx idvasa naaSakx/Dial sqalLacaAalaba/a-a inargaDikxr na baGataaca fxaDtata tal/ Aa[- naaraja hataohNatal tyaa gahsqal/ra/ {<ar paazvataaca tyaa/yalpacCa sa/Divalyaasazi Baavaacyaa naavaana/a-a paazivataaokxahl idvasa/na/naaSakxyaa kx/akx/NaI-ya/na/ mal/Ital la Baa/} ra-al malagaa baGaayalaa inargaDikxrak/Doyataa tal/ inargaDikxr dmalyama/ova TalNyasaazi Jaapa/osa/ya/Gataa tal/ tyaa kx/akx/na/ malagaa Aajar/iyasnal Asavaa AsaoraTtap/na inargaDikxr/ya/ Baaval saasa/la taqaTta naahl va taom/Lal/aa Ga/na daKavaayalaa AaNataa. kxyakimacyaa va/asa inargaDikxr saarKa/ra/avar ba/ata Asataa paNa da/ob/ikx/Dial pasat/ni ha/na dha Akxra mahnyana/ta/ral lagnaal taar/ka zrtab/agna zr/lyana/ta/ral Baa/}na/Isana/aa bajavalackx/ tal/ya/ nava/yaaca/aih la/agna ibaiJanasa/Sal Jaalaa/ah/aa tal/ya/aal dsar/ baayakx/aa hca/lt samj/atal Ga/ohNaj/aa/na/aa sa/na/ sa/ka/na/aa ha/la.

Iagna zr/lyavar ha/epaya/zyaa ra/ni/ikx kx/Lata inargaDikxr ra/ni/ikx vaagal/aa/na/hta var ekx idvasal dha ga/Dyaatal/ im-/aa/ni fxa/ta/Na Ga/na naaSakx/laa paah/na/aa/ra/laa ga/ta/na/ya/kyacyaa pa-asa ta/da/ra/zyasa ta/ra/zi {<ar/olta/palla lagna Jaalyavar ta/aa/az idvasa/aa nh/sak/} {Ticaa hnal/na/aa kxyakima zrivataa paNa {Vagaa/la/ Tal/atal talavar Asalyana/3 idvasa/ta parta yata/ta va lagna/aa kx/na/ina/na/ka baah/aj/ata/ta.

taidDmihnyaanaoGarl partataata paNa tyaaBa/haayakachsatanaKraacyaa la samaad jataoAiNa
haca talcaa maazpaNa haya. {Vagapatalcaqaih laolagna tyacyaa {VagaaSal JaalabaoAsatacho
samajaha GatalyaamaLuca saanaa tyaa gaafIcaa ~aasa Jaalaa naahI. inargaDikxr ekx kxlaasa@ta
maNasaAahta paNa ekva {VagapatalKDoAsanaa%yaa/laaganaa%yaa gaanao@taoAahta AiNa
mhNataa nafa/taoivaiva {VagayaaSasval kxr] Sakxiao

6. raD6xSaalaanaa kvaL :

'raD6xSaalaanaa' naavaacyaa BaayakaLyacyaa ibaiIDga/0aIa ekx BaaDkxr] rga/0aIa
70 valaayaa ibaiIDga/0aIa [tar savaAmalya BaaDkxr] rga/0aIa rhata hataoibaiIDga/0aIa
ilakxjaca paafano hataa. va sava-Kaacyaa gaLta hacyaa. inargaDikxrana/ibaIIDga/0aIa isalalga/
tao/0aIa navalna slata Takayaca sallaa idlaa. rga/0aIa tayaar JaalaaNa tyasaazi tyacyaa
varcyaa naobIcyaa maNasaanaoIaT irkamaa kxr]na dhaAavaSyakx hataoinargaDikxrana/yaajanaa
ibaiIDga/0aIa laakva/0aIaTta navhtaI kxrNa tyamaLuibaIIDga/0aIa Qaakva paobacaAsaavaana/
vaaTta hataoiva tyata naobIcyaa maNasaacyaavar rahNaara smagal arcaa Baa{]hI hataa.

paNa naobIcyaa maNasaasal baobNacoalalZvata inargaDikxrana/parvaanagal imalivalal. va kama
Jaalyaavar pahlyaa paavasaaLyanaa/ rga/0aIa asaa/0aIa savaa/0aIaT gaLlaacta/0aIa nafa/ [tar
BaaDkxr]na/ sava/0aIa AapalaoCtaacokama inargaDikxrana/idaactyaata tyaa maalalcyaa Ctaca
kama/0aIa imalalao inargaDikxrana/0aIa paaoimalayacal Qaastal hataI paNa maalyaanaoyarisqata paao
idlaaar 1000 r]payadaiXasa mhNatal idlaao

inargaDikxrana/ItaqaIa jya/0aIa qanaama/0aIa Ctaacokama tyacyaa paSaatala kxr]na idlaao
tyaa badlyata inargaDikxrana/ ibaiIDga/0aIa talmajalyaavarca ekx garja Aaifisa
qaatNyasaazi imalalalMhNajaca inaspapaNaokobayaa kamaoofxl tyana/taqaca lagaca
imalalao

7. Iala idvyaacya gaaDI tala maasaMI

Iala idvyaacal gaaDI Apalyaa ivasanajal paakx-caaLIsamao Apalyaa Garl yaaval va tao r]baaba Apala savaaIdakavaavaa AsaonargaDikrathalIhanapaNaapasatal vaTta hataobaalKama vyasayaatala tyaaIya Anakx AabKal Jaalyaa va Garl Iala idvyaacya gaaDI tala Iakx yaol Iagalaotyatala ekx paabalsai AiQakxari vaaya.sal. pavaar Bayakvif ragalT va icaDKropalla tyaaIya inargaDikrathalIcaalyaa izkvaNal AarFisa {GaDayalaa saalyatala aca dadrcyaa paarSal kvaIantalla jaagaa 15 idvasaalya Aata GataBaaga hatao inargaDikrathalI pasacavhtacalIva jafa naavaacya caaT@ Akva{TVha paazvala pavaarathalI{sanaqasacodIa paibasaaIla saaaar Nata: IakvaDikrathalI-mata Asataotakvahl paibasalya vaagalyaanabI JaalaoAsaba panna tyaaI dsari baajabI kvahljallaaIAnaBaayalaa yataonargaDikrathalI yaatala dsalya baajataoj yaalI paibasaaIcaalyaAnaBaara Aalaa.

dsaroAiQakxari paabalsai kvimaSanar EalkvataIbaapaT(dada) yaalI inargaDikrathalI vaabacohkva paTivalaocKaaVa izkvaNal jaataanaa vaacya natarI jaalI} nayacyaacabaratar vaacya AaiQahl jaalI} nayachoSakxivalaotaluapalya Qaimakx {tsavaata sava-yaqaaroota vharacihNatal inargaDikrathalIKatal tayaarI kvabal panna kvivalrpalzacaSakvifacaya-1 taasa Iarakx Aalyanao Aayajnacal Jaalabal taarathalI Iakkvanaovata: AnaBaivalal.

10. AabKa AaiNaviSala:

Apalyaa dsata AabKa/vaiSala Asaba tarca kvama imLtaokvama imLalactar pasaa AaiNapaasaa imLalaa kvI yaSa Asaa gaisanaja. kvama caalyaIlaNoI maLa kvakal ivacaarata Gata naahI.

paabalsai kvimaSanar irbacalya kvIalata valsa AiQakxari ekx-a yaolI na varLI salfixavar sarkvarkvDIalimLalalya jaagar {cvI}marta inargaDikrathalIbaaIbar hatao

Ealkwaf/baapaTaaM [tar saBaasadaSaM inargaDikwraaM AabKa kw]na idlal. [tarabaMNaao inargaDikwraaM TDr BarLao inargaDikwraaModr savata jaasta hataotyamaLoimaTijamOyao KaDajajMJaal al panna baapaTaaMibinataaD ma_u kwaZl aa kw inargaDikwraaModr jaasta Aahat panna tacsavaateKRT mala, taNaana vaaparNaar Aahat AaiNa mah<vaacaomNaj adaaApalyaa AabKalcaa maNasa AahotyamaLdvaMl kimal jaasta Jaaladar ApaNa tyaacadwana pakDUsakxtao

AabKalcyaa kwamacaOTuSana, jabaadarl Asataqana inargaDikwraaM vyavaisqata kwama kwbyamaLdyaama/maZcal kwamod imalalal.

11. Gar AqalaGar dsafyacaM

IakakwanoAnako mazyaa paisadd vya@talMtasaca saalyaa maOyama vagalyaMsaMla Gar o baMlal. IakakwanomnaaSal ekx gaM inaiScata kwbal kw IakwamaMGar baMlyavar samajaba ASaa BaMata ivakwycal. kwapaE eiryaa mhNaj aGaraca dar {GaDilataM Garata yataa, tyaanafM Garatala jal sava-jaagaa tamM vaapartaa, tal jaagaa mhNajackwapaE eiryaa. hl jaagaa gailalao jaagaa dr mhNajagjaagacal ikwma' Iakx mhNaayacacdsara kwatatahl ibalDr AsacsajM naahl va Iakakx mhNataaomal dsara ibalDr haktar naahl'. nafya kwaZayacaa panna tyasaazi kwatatyahl pakwarcyaa laaDyhal abaaDyaa kwrayacyaa naahlta honargaDikwraaM@kromata hatao mhNataa IakakwanoMsa%yaasazl baMlaMsa svata:caGar igd%ha[kwlaaa 100T@k samadana dtao

ivasanajal paakx-caalItala Iakakx kwuyacyaa talna KaabyaM Garata rhata hataotapa vaDila, Baa{] AaiNa Iakakx ho3 jaNaabaSaM barlca vala-caalaluhataa panna nafM Ealkwaf/baapaT va [tar snalMlyaa satanaoraiDlaMlyaa manapamaNacodr sTsanajaval AaikM@T rvalMkwatavala yamaMihMkwafanalta caal ibalDga/dakavalal. jaagaa maoyavar hata panna ibalDgah ryaa gacal hata.

'naahI' mhNaayacyaa Agaadr ibalDr mhNatal AapaNa talca r]pa paalaTvaSakxtaacha ivacaar yaG]na dsa%ya majalyaavarIla savaata isainayar caabaLabaNlakakvanacaBaGatalal. ibaiIDga]nyao caabaL maDULlca svataFVFlaTmOyao hata hata. lakakvanacekx laaka r]payacoG]na Agalm]Vl k]ba]ibaiIDga]nal DagaD]al va vartal inargaDikvra]ba]zi daa majalacha]nyavar inargaDikvra {rlaba]sa]col]kar hataoAajalana]20 Baagaldara]ya saHyaa imLvala Agalm]Vha mata-r]pa idl]ackvraNa inargaDikvra]ba]GataaKaNa]lca tyaa]h]h]k]ma VavaoAsaa]Aajalana]Izrivalachatao ba]ak]vama Jaalyaavar ih]k]k]a]n]at]alla t]na h]jaar sava]r f]i]acal daa majalal jaagaa inargaDikvra]ba]Irhayalaa Jaalal.

12. paatnar :

inargaDikvra]ba]im-a pa]alNa k]u]ak]Na]l-ya]a]ba]im-a Di]okx inargaDikvra]ba]s]ak]Kaa im-a Jaalaa, Garatala ekx Jaalaa AaiNa JaT]al k]ama k]v]r]Nyaa]cal [cCa AaiNa ivala]k]Na pa]ma]iNak]ya]Na]a yaa ga]l]a]na]I]opa]a]T]na]r]h]I Jaalaa. tyaa]cal bai]h]Na k]v]r]a]ba]na inargaDikvra]ba]I i]j]ava]Ba]va]a]cal ma]l-a]Na Jaalal. tal inargaDikvra]ba]I ek]x]ta]f]i]-pa]o k]v]r]l]ta hata]l pa]Na inargaDikvra]ba]I talcyaaSal Iagna k]v]r] Sak]xta navhta]o]ca]ar]S]al Iagna Jaalyaavar tyaa]ba]I h]I sava-naatalga]at]al k]v]r]l]ta]h]I ta]D]ma]D na k]v]r]ta]a in]a]Ba]va]l]a]l na]al. pa]Na Di]ok]x]ca]d]a]g]na ival]ma]Sal Jaalyaavar pai]h]I]ao k]v]r]h]I id]va]sa v]ya]ra]is]q]ata ga]ba]q]a]Na na]a]r]I tyaa ta]L]na]a k]v]r]I I]a]ag]al]yaa. ibai]J]a]na]s]a]ma]G]a]l]a ga]l]I]I]a]r]I T]i]k]v]a]I]T]pa]Na]l k]v]r]I I]a]ag]al]yaa. ek]x]id]va]Sal tyaa]ba]I inargaDikvra]ba]I]A]ma]@]ya]al]aa k]v]r]a]pa]s]a]o]d]I]a]o]S]a]o ivacaarIyaavar inargaDikvra]ba]I]D]a]k]o]sa]T]k]x]l]a]o]a 'h]o]v]aca]ar]Na]ar]I ta]U]k]v]a]?' A]s]a]d]a]c]a]l]cy]a]a]v]a]r A]a]r]D]I]a]o]J]a]al]a]V]a]l]M]a]l]s]a]c]i]j]v]I]I]a]ag]al]aa. tyaa Di]ok]x] ya]a]ba]I]ca]q]a]va]ya]l]aa I]a]ag]al]yaa. Di]ok]x] talcyaa hata]ca]ba]h]L]u]ba]na]l]a]c]h]a]t]a]o]y]a]a]m]L]u]o]a]d]a]n]a]r]I ek]x]id]va]Sal tyaa]ba]I na]tyaa]ca]a A]t]v]I]J]a]al]aa. Ga]l]I]a]l]I]a] pa]a]T]na]r]I]S]a]p]a]m]O]y]a]g]yaa ga]l]I]I] k]v]r]T]a]k]a]na]c]T]a]L]I]yaa pai]h]j]a]t]a tyaa Ta]L]I]yaa naah]I]ta tar ga]l]s]a]m]j]a]v]a]Z]t]a]o]g]a]a]p]a]T]na]r]I]S]a]p]a]m]O]y]a]g]a]k]v]a]c]a]y]a]k]x] A]s]a]t]a]a]d]a]c]a] Ga]l]I]a]o

paTnariSapa taDnyaasaZi Diokilaa ekx r@kma dkaBaaga hatactabM kmalasa mbtaa va
Diokicadokxi inargaDikranya madtalaa AalacinargaDikrabaDiokSal AsalabaoyadSalr
naatal taUaqalla tyaaM Aazvalla jaba yatactabM Asvasqa kirtackvarNa inargaDikranya
manaatala Diokx yaMpaitema kUahl pasalal jaanaar naahl.

13. malaD idDatal ekxvadaa ki? :

Eal. rmaiNakx Saah yaM malaD idDatalaa valsa ekvr jaaga sarkvarnactabyaata
Gatalal hatal. Anakx ibalDranaM payatna kirjina tal saDivataa Aalal nahatal. tyaaMnao
ijataM kvazari tyaaM GaMna inargaDikrabaM Aalao kvama AadinaDMhata tyaaMuo
inargaDikrabaM jagacyaa sadatala kvagadpa-acogavalal va kvama halyaasaarKaAah dokaata
Aalyavar ejalMhNal nahdar jamaNa saDivalyanatarM tal Dolaqa kirjina, itaqoobal Diya
baMjacadkvama imLalapaah jagaa ATlvar kvamaalaa sacjvaata kirbal.

sarkvarl kvayaalyaata hapaTosacj kbaora maJa kvama Jaalactar Hyaa madtalcal
partafid kirna AsaAaSvaasana inargaDikrabaM patykvaa id laomkvama yaMbaM BaM Jaalyavar
ibai Diycadkvama taM kirNaar kvaa? Asa ivacaar lyavar inargaDikrabaM AgalmM baKaivalao
taM kvama yaMbaM {icata Sara idlaa. panna kvama kvasavagatalna qZsarkita hataosadtalna
valaacyaa kWTanatarM jamaNa sarkvarcyaa tabyatala saDivalyaasa inargaDikrabaM yaSa Aalacpalla
savaasaha laaKa caMsa fUacadaMkvama mhNaj aSaM kvaaM kvama, tyaacomNanaaCaAadao
Daeyavar Aalao

14. narna phat nara gaM :

idDatalcyaa jagata 80 T@kiorahnyaasaZi va 20 T@kiorayapa yaMbaM baMkvama
kvayacaomNakBaM kvama manaata hatao

paNa ApaNa jaasta dr GaG] paNa AilaSaana 100 T@kiorahNyaasazl baalKvema kvr] hl gaalE
 inargaDikvrana/ rmaiNakBaa[Evah gaLI {tarvalal va jaagar Drblapar ibalDr inargaDikvr
 kmsT#Sansa\ASal paaTI laagalal. Aairfisa sTafx 3 paTInaovaZlaa, AaikT@Tsa\vaavagaLO
 kvrT#Tr, majalUvaaZlaosaaacal KaNa yakbar hatal paha taayata/savaana/dama maigalao
 AavaSyakx hataokvema caalaluhataoAaina rajocaa Kaca-kvrNackinapaata hataoapekx ivahlr
 hatal va tapal ekx naaga yaayacaa, majalU Gaabarayacaa talva jyaaitalaatyah sallyanao
 inargaDikvrana/ tekx Qaimkx ivalal kvbaa va parta kvahl tyaa naagaacaa/Sana Jaalaoaahl paha
 [kD@sarkvarl laakvaana/ndtalcyaa partafidIsaazi fvaoyaG] laagalakvamacaT rSana, pasaaao
 Tisaha yaata ekx idvaSal ra-al 11 vaajataa vaacannacaa 100,150 laakx hataata laazyaa, kvazyaa
 GaG]na Aalata Asaa fvaao Aalaa. Garatala laakx Gaabar laoAnaiQakura JaapDita rahNaar o'akx
 jaagaa Kaalal kvrayalaa laagata mhNatal icalachatao inargaDikvr jaayacyaa Agaadr paalasa
 Aalachatao tyaa tyah Ka@yaanao'akva'avaasana gal laachatao paha ApaNa cakulcaomagal adkva?
 Asaolakvatalaa ekvda vaTlaopaNa Apalal baajalbarakar AsalyaacaaosamaQana Jaalyanao
 inargaDikvrana/ lina:Evaa saadila va {Vaca paal'aa, {Va mhNata Jaapal gabaao

15. maalya/mahlisanaa caalata:

maalaaD idDafalcaackvema sac] Jaalyavar ekva Apara-al [baahma pazalva naavaacyaa
 KalDMal baha_r maifvya ikvadyaa maNasaacaa fvaao Aalaa. idDafalcyaa tyaa jaagacal ikvahl va
 ekvha taal labalataa A'aj]a barakar saajvha tyaa/150 laaKa KalDMal maigatal al va kvema sacLIta
 caalalZvaayacaaAsata tar KalDMal Varal laagata Asaosaivaalactyaanatarl sakvalli fvaao kvr]na
 paalasa ikvahl kvkvaalaca hl gaalE kvLtaa kvema nayaoASal Qamkvl idlal. tyaacpaamalao
 Garatala tapasalla dG]na Amcactaacyavar laXa AahoAsaosaivaalaoa natarl pasasaazi
 saarKaa fvaoyaG] laagalaa.

ma[ryaa gaaha Amvaka Na SaaKaapaKaaha/Ba[al inargaDikraa/hi gaaf tyaa[va kvaavar
Gaatal. paalsaa[va satahaasar inargaDikraa/Sa[ya itatakva va b kvaZlaa paNa pakvaNa
hataGa[var Aalyaavar sacanaasar Ka[ya Ka[tyaa paSa[al bafkisa Ga[ina Garcya[va
ivar[anatar/hi inargaDikra QaDQaDtyaa Afa[kvaNaanaGaalo

16. @laya[sa AaNa Afa[laya[sa:

inargaDikra bafkisa Ga[ina zrla[byaa jaagal gaafita basalora gaDaa/vaaT paahU
laagalao[baraca va b kvah Aalao[ahI natar/ ekx gaafivaalaa ya[ina yata[ya[va/vadl-d[ina
gabaa. baraca va b vaaT paahIyaavar dara baa[kvsvaar Aalao[natar/ pa[va/ na yata ihrvai Aamal
Aalal va tyaa[va/paSa[al maganaI kvrtaca inargaDikraa/bafkisa idlal, tyaa[va/na {GaDtaaca
taqaLNaar taraZyaata 20,25 paalsaa[va/QaaD mar]na haNaamarI na hataa sava-gaDaa/vgajaaAaD
kvba[kvahl idvasaata [baahmasa[ola gajaaAaD Jaalaa.

paNa tyaanatar/ dara baDkva[arI paalsaa satata inargaDikra[va sa[vaNaasazi tafaata Jaalao
paqana barovaTlaqaNa natar/ AvaGaDlyaasaarKacha[ina laagalacta[va kvahl idvasa[va/ Aja-
kvbyaavar pa[teSana kvZNyaata Aalao[va [baahmacyaa maNaSa[al fva[va Aalyaqaasala
javaljaval dha mihnyaa[va/paalsaa ga[byaavar inargaDikraa/ma[kvaLa Evaasa Gatalaa.

17. ni ija[va[om hrlao:

idDaa[alca[va[va[sa majalao[Backvrayaca[pa[al/kvna sar] Jaalyaavar kvahl idvasaata
AapalapaSaaca[ina[va[va[na Aataa pa[pa[al/Kalasa Jaalao[ahga[al inargaDikraa/ijaaNalva
Jaalal. maazi {DI Gyaayaca inargaDikraa/ipyatna kvbaa hataa paNa jama[ta navhta[hyaa pa[alD/1
kvmaavarcal dkaI sa[va[va sa[va[va navhtaI. caar]Iaa kvLyaavar tyaa[va/daiganya[va[va Dbaa idlaa
tyaacyaa balavar kvahl idvasa r[alao

paNa hciSavaQanilya Aapalyaala paNaNaar naahI ASal kxbalal inargaDikxranaI rmaiNakxBaa[maI
idIal. Aapalyaa hyaa paacayaa paacasazi tyaaNaI kxahI vab idIaa paNa SaQTI paCaDIpaSa
{BaarNaOASa@ya JaalyanaomQavaanal kmsT#SanaSal kxrar kxravaa laagala. kxraranasaar
DibIapar/ibalDr maQavaanal AsatalIa va sabakxrT#Tr inargaDikxr kmsT#Sana Jaalao

ekxa XaNaata inargaDikxr maalakvacaQakxr haktar hataQaNa 'jagaavaNaI marava'IXIsaa
paSna {Baa raihIyanao inargaDikxranaI kxraravar sahyaa kxyaa.Aayalyacyaa ekxa naryaa
vaLNaacal tal sacjvaata hataI paNa maGaarl iFixNagayya nahtao

18. svannagarI :

idDabalyaa jaagar maQavaanal kmsT#Sanacaa baD-laagala tarI sabakxrT#Tr mhNatal
inargaDikxrca sava-kxama pahata hataQtkkRT baalQkama, kxlaatmak maDmaI, ihrvagaar AasanaI
AaiNa {jaal bacata yaaca Qyaasa Gata Kacaata bacata kxrta baalQkama Jaalaoihrvyagaar
pairsarata baIvaO AaiNa talna baavalsa majalyacyaa gaganacalI [maartal {Byaa raihIyaa.
svannagarIcyaa SajgarI caIIsafIXIalaa 2000 tar svannagarIIaa caIIsafIXIalaa 3200 rjpayao
Baavaanalhl jaagaa paTapaT Kapalyaa. Iakakvanadagalcaa fixavalaa, paalyaacar saayakxilaIja/kxiao
payaavarNa parkx gaalTI kxrta baIyaapakxl paSaahl kxmaivalaa paNa tyaa jaagar Iakakvacyaa
naavaacaa iTLa laagala naahI. Iako xjaltva maQavaanal kmsT#Sanacal Apaitama AadSa-vasahta
mhNataata talva Iakakx {sanaa hsataaAaiNa svata:cal paaz qaQTIalGatao

19. Anahataa-aAarIvaI

IakakvacaQaardacamaa parjvaacama kxukxal-HyaaQe kx-a kxIvaIhatao baalQkama
vyasaayaatala homama maagalla ipaZitala gaalTI nakmal saIjaIyacaotyapaasatal paIlaa Gata
IakakvanadakvaL Saadalyaacarivalao

daa caar, dha ipaZyaa ikilaa dha SataKxayaa/haaga jayyaa ivacaar tyaa/Ipatal caar] barakar
baatal daKaivalaa. itana bayaari daKaivalyaavar 1981 paasatal daGaatal ha Saaba maibmaccaa pa'asa
Anahtayaa-aa sacj Jaalal. vab va pa'aa Kaca-kirNyacal tayaari Jaalyaavar Iakakx paqama
baabaasahaa pa'aa/ha Ba'aa [itahasaata kirzonargaDikratal {Iaka Aahokaa? yaa barakar ca
'inargaDikr' yaa naavaSal kirz labal GaagadacimLal adxi Iakakx taqapalcaUaagalaa. Iakakxnao
jaahratahl idlal paNa tyaalaa fixarsaa paitsaad imLalaa naahI. nakxaragal-vaataavarNaca tayaar
hata hatao

'kaya {payaaga Aahdhyacaa? kirSaalaa hl kirakica kirayacal? kiratal saalyatal adho
kirayalaa? kirMa sa'aa? Anhl garIba. Anhalaa nakxadih pa'aaIdI. AsaaAnakx nakxaragal-
paSna Iakakx ivacaarayacaaoinargaDikratalyaa Aa[faahl ha {Vaga AavaDlaa naahI paNa taahala
janaNaar naahI hSaad ekxyaavar Iakakxnao(saLi Ga'ona 'mal hl Anahtayaa-aa paNa-kir]na
daKavalna' Asaa inaScaya kirbaa.

20. Anahtayaa-aa: sa'ul sa'aa:

inargaDikratalyaa maihtalsaaZl Iakakx satata saavelIifxrlaoinargaDikratalyaa maihtal
gaaba kirta Iakakx kirSal ivaEvaSvarapaasatal ramEvarapaya/ha galrcyaa jaha/ha paasatal
paainapatapaya/ha/kvazomeahl taqoifxrlao

ekx idvasa -yaa/haEvar laa janyaa ipaZl/ha maihtal imLaa Asaa samajalyaavar Iakakx
itaqadaDkxlaosacjvatalaa kiratal maihtal dEmaa paNa nafa/ha Bagaval kirf'nal r]da'xacyaa maLa,
pa'aa/ha Sa'aa daZI Asalabyaa ekx va'ha/ha na'acyaa GaraNyacyaa [itahasaacal maihtal samacyaa
maDlivaal yaa Garata imLaa Asaa saalyatal actyaa Garata ga'yaavar Garatala va'ha/ha manalyana acta'aa
Aaj'aa ya'ona ga'ba'aa taahI yakaar mh'Na/ha vaT pahtayaa Asaa saalyatal aol akakvalaa AaScaya-
vaT Iad'arNa tyaa/ha Aaj'aa kirba'aa vaar labatao

lakakvaha/Aapalackvama saalyatalyaavar maihtal maDlvar Saacaval laagata tatal 15 idvasaaha/lyaa Asadyaaha/IsaalyatalaolaKakvaha/ikvamacal Gaa[-hatal taraZyaata tyaa gaRsqacyaa baayakvamaQ laaKa r]payaaha/magaNal kirbal. saDasa, baagar]ma baahaMyaasaazi pasadyaaha/hvachatao lakakx ibalDr AsalyamaLuctyaaha/hi magaNal kirbal Asaaval. naaiSakicyaa ibalDr ima-aalaa fixaa kir]na lakakvanasaDasa, baagar]ma baahaVayacal tayaarl daKaivalyaavar GaU saacalalyaa maDlvarcyaa saata AazSagazzyaaha/hata laavaayacal parvaanagal lakakvalaa imaLalal. kvama saaha-haEpyaaha/lakakvahaotaqaca rahayacazrivaladama idvasaata 300 gazx daiGatalyaavarhi kvahl hatal yaEpaapaNa caadyaa idvaSal dpaarl kvagadpa-a caaLtaanaa inargaDikvraaha/maihtal AsalabadaNa gazx saapaD laactyaata dha ipaZyaaha/IsaadaNaSaacalaaha/maihtal hatal.

ijajaa{hadiSavaajalyah jannacyaa vabasa Asahya kvLa Jaalyaa. tyaaaha/saUkva inargaDikvra vaaha/kiabal tyasaazi Sahajalrajaha/Isvata:cyaa hataanal tyaaalyah hataata saayacaalM kvDivaZvala [qaasaha 950 vaapaalalyaa inargaDikvra GaraNyaatalyaa gaahaarsvaamaal/maihtal imaLvata 1994saalal saEKL saaha-mhNata 'Anaahayaa-aa' hqaastakx pakvaiSata Jaala. 2000 saalal tyaacal dsarl AavaKal inaGaalal. maLaahvhar maLaaha/maihtal paNa tyaaata Aahoyaa kvayaasa TaTa T&T tafielakakvalaa ekx pacskvar imaLalaa.

Aataa yaa sava- Baarta/paridSaatala saavarosaaDcaarSaoinargaDikvra kvUthvaaSa/ lakakvanalvatalZhalaaAahovaaZidvasa va [tar kvayakvamaSaazi SaacCa paazivaNaora saaha-zvahaasaazi lakakvanacekx Kaasa maNasa zvalaa Aah(eda. ilanaa). sava-inargaDikvraaha/lyaa maOyamatala ekmavaSal saaha/rahtaahaAiNa saKaduKaata sahBaagal hataa yatacyaa Kacaacal magjadad naahI paNa imaLNaara Anaah/IsamaGaana yaalaaahI magjadad naahI. eKaaVa GaraNyaacyaa lakakvamekx-a yahaAkomkvaaha/maihtal zvalaokvayakvama kvrNachaa ekx vaaLaca Anaava AahaAiNa saalar inargaDikvraaha/inargaDikvra GaraNyaalaa tyaacaa Anaahvataa yata Aaho

21. salama kxwola ilana ni Hyabul-nd Aho

patyakx yaSasval parjYamagacekx s-al Asatao lakakx nhNatao maJyaa magadhaayakx
Aa[-yaabakar salama, kxwola, ilana yaabul hata Aahosalama hi ma-aNa tar kxwola va
ilana ya kimecaar maLaha/inargaDikxatya Aayalyavar paBaava paDlaa.

salama hi lakakxal Saal tala ma-aNa hSaar catacs-a Asalaar hi maLagal ma-alaa pa@kx
hatal Aaina sava-pakxarata itaca nominal paZakxar Asaolakakxacyaa sarjvaatalcyaa idvasaah
itaca paBaava hata. tal vaiDlaaSar Kal Da@Tr ha@nahi Da@Trkx kirta nah. barca vala-ekx
inarsa Aayalya tal jagata hatal.

kxwola hi isa@ni maLagal gabaali, Qa@VT, baavaLT ASal idsata hatal. bakx
ma@jarcyaa vaiSalyamaLudakakxanaitalaa sabu@ri nhNatao kxmaavar zvalapana saarkyaa cakva
va tyamaLudakakxal ba@nal tal satata Kaayal. ekxida kxagadahaTacaNal laavataanaa {IaTI
laavalyanaTacaNal lakakxalaa Tacaal va ragaacyaa Barata lakakxanaitalaa maskxTata maar lal
pala nat@l lakakxalaa Aapalyaa k@ryaaca paScataapa Jaalaa. evaZ ha@nahi saar' nhNatao tal
lakakxakxDoTKul raihlal. hLbLlDagal kxma kxirta svata:ta badla kxirta tal Aaifisacia
ekx kxtaa-GaTKx banalal. AadSa-sak@ricyaa sava-ga@na@ital sabu@na Jaalalca pala lakakxacyaa
Garatalaca ekx banalal. Baa-[] gabaotaha, caar] slalpaiDskicyaa Ajaaranasaha mihnao
A@r@Naaalaa iKalul Asataanaa, lakakx pargaaval gaba@Asataa, Aaifisa va Garl ekx kxital savatal-
vya@tal tal banalal. tyamaLca lagna ha@na tal par@sal gabyavar Garatala maLagal gabyaca duka
lakakxalaa Jaalaokxwola acyaa lagnaata lakakxanackxahl kmal paDul@lacaahl. kxwola pama@lao
ilanaand Aaifisacia kxarBaar Aapalukxnaosabulaa. jagabaratala sava- inargaDikx
kx@l@yaaSar sap@k@eactal sadana banalal. savaSar {<na sabu@/zvalNyasaazi lakakxalaa itaca
fxar {payaaga Jaalaa. yaabarabar lakakx Aaifisama@alya paSaar@hah {I laka kxirtao

Iakakx nhNataokx maJyaasarKyaa duasa -ajYalilal kvam anaogaya banaivalaova
 lalnaamalugaa gaayalaa kikalxali isaha/hatal, paalD/ragalTpaNaa hataa, hbl Iakakx ivasar laa.
 Iakakvaca svaBaava ha taapT hataa, jao{Vagayavasayaasaazi yaaga nahopaNa kvlaanar]pa
 pasaha]pa svaBaavata firKx paDlaa Aiina yaa bad laalaa IakakvaxDkvamaalaa Asalaayaa
 malalcah hatabaar laagalaa, Iakakvaca svaBaava bad laayalaa tyaa]madta Jaalal nhNatal tyaa]b
 yaaabatalal aagadana inargaDikxr manya kvrtaata Aiina nhNatala yaa pasaha]Ityaan]Aapal yaa
 Aatmacair-aata sqana id laaAho

22. iSakalKasatala {DI/nahodI :

ihDkvafanaltala tyaa] janyaa Saalaa inargaDikxr]Ba] idlal Asataa taqal la
 ivaEvastaa] inargaDikxr]sa]qaa vaaZvaayaca manasa baatal daKaivalyaavar inargaDikxr]l
 hakar dtaca ivaEvastaa] inargaDikxr]inayamakx maDLaaca kvaoAapT] sabasad kvao
 sa]qaa navalna AaikT]car kvaf]a kvazayacyaa sarkvarl parvaanagalca]kama inargaDikxr]l
 paDlaosvata:caa vab, pasaa Gaalavata inargaDikxr]ljal.Aar Aanalaa va sa]qacyaa vaa]yatala
 jaagata kvaf]a sar] Jaalao yaa kvmanach]pa ya]na inargaDikxr]l man]am]l kvaf]a
 kvazayacal kvlpanaa maD]l did valata idlal f]yaa marta parvaanagal imlvata ca]rmana ho
 manad pad svalkxar]na [insTTya]Usar] Jaalal. inargaDikxr va patnal da]bal manapasatal sa]qaa
 sava-kvama baGaUaagal aodaa] tyaa] Baavainakx gaba]Nakk Jaalal. paNa ekx idvasa sa]qacyaa
 ekva ivaEvastaa] malucyaa ADimaSanacaa f]vra Aalaa tab] inargaDikxr]l inayamapama]f]vra-
 Barayalaa sa]yatalaa va hl gaal] tyaa]lKaTkxlal va taqalaa inargaDikxr]lZ]ADca]l sar]l
 Jaalyaa. ADimaSana dtanaa laaca idlal jaata]Saa Aar]ha] laagalaa. tyaa maluanasahayyakx
 paT]a yaan]f]vra]na laaca maigatalyaacal tak]ar kvbal. sagaL]ka]onagaalapaNa ivaEvasta
 inargaDikxr]l]Qd gab]vatao

{gacaca Aa0al ma0al tpaasaNalsaaZl ta0aasa d0} I aagalaosava-sTafx va0aagal aa hataa. Sa0TI va0aagal inargaDikvraNArivaN[naamdar yaa ima-aaSal ba00al sa0q0aa rajalnaama Vayaca0 zrivala0paNa tyaa Agaadr IakapairXaNa paNa-kvNyaaCa salIaa [naamdar yaaNidIaa. inargaDikvraNIsava-vyavarhar paNa-kv]naca rajalnaama idIaa. tyaanatarNl inargaDikvraNafI0d Aaiqakx ga0vyavarharacal Aava[-{zUaagalal paNa inargaDikvraNlcaakSa vyavarharaca0 ja0pacavaa sa0q0aa idIaa hataa tyaacal ekx kvpaI inargaDikvraNDoAsaba Asaa ivacaarhl Aava[vaalya0v0a Da0yaata Aalaa nasaba.

paNa tyaanatarNl inargaDikvraNl saamaajakx sa0q0a {tk0RT kvama kvNaa%aaSaZl 'Aa0aarvaD' naavaaca0 pa0ckvar sacj kvbaa.

23. ml ekxSatakvrl :

ba00kvama vya0asaaiyakx AsaNaa%yaa inargaDikvraNlImamacyaa gaavaajavaL taLuapatJyaq0 ekx ekv jamaNa Gatalal va Gatalal mNatal Satal kvrayalaa sacjvaata kvbal. va Satak%ya0Nl yabaa%yaa ADcaNalNl tyaaNl jaiNava Jaalal.Apacl ibayaan0Apara paa{-]sa, Apacl mSaagata, maalaaBaava nasal yaamaLu Satak%ya0Nl kvsa0akusaana hata00tyaaNl paaihl a0tyaamaLuqa0ama mai^Sasa, [s-aa[+aca0 da0ra kv]na inargaDikvraNlSatalca0a0v0aiGatala0taLuapatJaa Aalyavar Balmaa nacltatal talna hjaar imaTr paa[paalaa[na Takv0a Da0vavar Ajas-a vaaTr TKvIbasavala baaranahl paNyaa0al sa0q0 kvbal. gaavaatala Satak%ya0Nl kvahIlaImaKpaNaa vaaTlIaa tar kvahIlaI raga Aalaa. Apalyaalaa yaSasval vhayaca0Asaba tar saavaNlbaraa Ga0]na caalava0aagaba ho AabKala inargaDikvraNlIsava0Nl ekx imaTlga0ba0ivalal va ekva navalna Aayalyaalaa sacjvaata kvbal.

Satacyaa ta0Tyacyaa kvraBaaralaa Aataa Satakvrl va0aagalaaAanta AaiNa Satal sa0Dla [tar ga0Tl kvD0aLl a0Aanta paNa ASaa pa0isqatalahl ma0Nl kv inargaDikvraNl Satal kvbal.

24. yaSasval Satala SattaKata Aaina gaya-d maPa

talapatU barabar lakakvnaolaktavaLa, paacaganal yaqapana Satal Gatal al va Aataa
'inargaDikxr fimsa'cal SakDacokxr janalna Aaholaksak hasal SataKxrI na rahtaa Sataavacyaa
maalacaa e@sapaT-ha inargaDikxr fxa{DStnaca maaza AaQaar Aaho

daKa, sTaaD, kxl al qnD, saPa/yaabarabar Baajalpaalaa AaiNa AaBaal vanaspatalCaD{tpaadna
sacj Jaalao ekvda payaapa mhNatal lakakvnaolaktavaLa {VNa hvamaanaata plaiSTkicyaa
AavarNaata sTaaDcal laagavaD kibal palKx yaSasval JaalaoPaNa baajar paDIyaamaLo
inargaDikxr maPa dha[talyaa r]baaa kxsalma naavacyaa ma-dNalkxDosapaMa paazvala natarI inayaata
sacj kibal.

daKaacyaa Satala SattaKata, gaya-al maPaalaa {ccaar yaa jaada gaalTina/palkx caaPa/lyaa
patavaarIcaO Aalaqana AaKaatal dSaata jyaa vyavaisqatapaNaqarkhya/vhayalaa paahjactasaoia
Jaalyanactaomala kxdata fixxlaa gaba. inargaDikxr dha[faa gabaAsataa tapalla [IDYana
haTamaalla SaGnao lakakvnaolaktavaLa malaacyaa galava'acal va paikhyadal maihtal idlal.
inargaDikxr maPa/tyaana/cakx kxl Lyavar tyama/tyapaamaNacsaaarNaa kibal va Aataa inargaDikxr
fimsa-Asa naava vaacalyavar AaKaatal dSaata paTyaa na {GaDtaa mala Gatalaa jaataotyamaLo
inargaDikxr tyaa SaGila, gar]Iaa ivasarta naahla.kvaktayahl {Vagata Apalyaa {Vagacal
madä caaPa/lyaa patalcyaa malaatala sakatala savaelU pasartaO AaiNa tyanaatarI {Vagaba_Ia ekx
yayya vaataavarNa tayar hatao taoinamaNa kxrNaO AaiNa iTkwatal zvaNaoho {Vagavar,
{Vagapatalvar AvalaMaD Asataoyaacabarabar patyako izkvNacavaataavarNa, tapalla laakvayh
gar]aa, AavaDI inavaDI tasaca tyaa/Imapakicyaa sava-gaalTcaalivacaar kxr]na tyapaamaNaomalaata
baclla kxbaa tar inayaata inaiScataca yaSasval hatao

25. gac] AaiNa & anayaa:

inargaDikr aha/ Satal saha/ Layalaa AabKalcya jaa/ Aajal/ Sard imaLalaa. batacyaa ba/ l/ caa paNa ma/ natal ma/ Nasa. inargaDikr sac]vaatalcyaa tyacyaa kxamavar Kasa hatao paNa hL/ bil/ Utyanao/ g/ da/ Karayalaa sac]vaata kibal. h/ l/ k/ obal balya/ Na/ o/ rap/ Na/ o/ j/ arc/ k/ mal/ la/ av/ la/ pa/ nal/ va/ b/ ar/ na/ d/ h/ a/ s/ a/ j/ a/ b/ ty/ a/ p/ a/ k/ a/ va/ g/ a/ l/ o/ v/ a/ m/ k/ r/ Na/ A/ s/ a/ d/ k/ r/ j/ na/ ta/ o/ n/ a/ r/ g/ a/ D/ i/ k/ r/ a/ h/ a/ l/ ta/ o/ va/ svata: laa/ f/ x/ y/ a/ d/ a/ k/ r/]/ la/ a/ g/ a/ l/ a/ a/ pa/ Na/ Sa/ o/ T/ I/ kv/ a/ b/ a/ v/ ar/ i/ k/ x/ t/ a/ l/ i/ va/ E/ v/ a/ s/ a/ z/ r/ a/ y/ a/ c/ a/ a/ y/ a/ c/ a/ a/ Qa/ Da/ ty/ a/ a/ n/ a/ b/ a/ k/ x/ a/ l/ a/ a/ i/ S/ a/ k/ w/ a/ l/ a/ a/ ta/ b/ a/ y/ a/ a/ g/ a/ c/]/ la/ a/ i/ v/ a/ s/ a/ r/ Na/ ar/ na/ h/ l/ A/ s/ a/ o/ n/ a/ r/ g/ a/ D/ i/ k/ r/ m/ h/ Na/ ta/ a/ ta.

dsara ekx QaDa m/Naja/ Satal/ laa/ f/ x/ j/ a/ l/ a/ s/ v/ a/ c/ t/ a/ c/ a/ l/ g/ a/ r/ j/ a/ n/ a/ s/ a/ t/ a/ k/ i/ c/ d/ a/ d/ a/ x/ a/ a/ c/ y/ a/ a/ v/ a/ l/ c/ y/ a/ a/ K/ a/ a/ l/ a/ c/ y/ a/ a/ j/ a/ m/ a/ l/ n/ a/ l/ v/ a/ r/ b/ a/ r/ a/ c/ a/ p/ a/ a/ l/ a/ p/ a/ a/ c/ a/ a/ b/ a/ j/ a/ m/ a/ J/ a/ a/ l/ a/ a/ h/ a/ t/ a/ a/ . inargaDikr aha/ l/ s/ v/ a/ c/ t/ a/ c/ a/ l/ ,/ T/ a/ p/ a/ i/ T/ p/ a/ l/ c/ a/ l/ A/ a/ v/ a/ D/ A/ s/ a/ l/ y/ a/ a/ n/ a/ o/ n/ a/ r/ g/ a/ D/ i/ k/ r/ a/ h/ a/ l/ i/ n/ a/ a/ k/ r/ a/ h/ a/ l/ j/ a/ m/ a/ l/ n/ a/ s/ v/ a/ c/ z/ r/ a/ y/ a/ l/ a/ a/ s/ a/ l/ y/ a/ t/ a/ l/ a/ l/ ./ p/ a/ i/ r/ Na/ a/ m/ l/ d/ a/ x/ a/ a/ c/ y/ a/ a/ v/ a/ l/ t/ a/ l/ {< p/ a/ n/ n/ a/ 75/ h/ j/ a/ a/ r/ A/ a/ l/ a/ c/ t/ a/ r/ s/ a/ a/ f/ x/ s/ a/ f/ i/ a/ [e/ a/ l/ m/ a/ j/ a/ r/ c/ l/ 90/ h/ j/ a/ a/ r/ a/ p/ a/ y/ a/ f/ a/ b/ a/ l/ ty/ a/ a/ m/ l/ o/ n/ a/ r/ g/ a/ D/ i/ k/ r/ a/ h/ a/ l/ i/ t/ a/ o/ v/ a/ J/ a/ a/ l/ a/ a/ .

26. na[] ga/ b/ i/ b/ a/ r/ a/ r/ :

inargaDikr ekx ya/ Sasval/ Sata/ k/ r/ l/ i/ n/ a/ y/ a/ a/ t/ a/ d/ a/ r/ J/ a/ a/ l/ a/ o/ A/ a/ h/ t/ a/ ./ A/ a/ j/ a/ S/ a/ t/ a/ t/ a/ l/ a/ s/ a/ u/ a/ r/ o/ 30/ k/ x/ a/ t/ i/ r/]/ p/ a/ y/ a/ t/ y/ a/ f/ x/ L/ B/ a/ j/ y/ a/ a/ l/ i/ t/ a/ o/ n/ a/ y/ a/ a/ t/ a/ k/ r/ t/ a/ a/ t/ a/ . inargaDikr c/ a/ k/ i/ t/ a/ c/ a/ k/ i/ t/ a/ S/ a/ t/ a/ l/ c/ a/ d/ a/ h/ a/ l/ i/ S/ a/ k/ x/ l/ a/ o/ A/ a/ d/ a/ i/ n/ k/ x/ t/ a/ c/ a/ l/ k/ x/ a/ s/ a/ Q/ a/ r/ l/ a/ l/ ./ y/ a/ S/ a/ s/ v/ a/ l/ S/ a/ t/ a/ l/ c/ a/ c/ k/ a/ a/ c/ a/ k/ a/ l/ g/ a/ o/ s/ a/ m/ a/ j/ a/ l/ a/ o/ t/ y/ a/ a/ h/ a/ l/ m/ a/ z/ y/ a/ a/ p/ a/ m/ a/ N/ a/ a/ v/ a/ r/ p/ a/ s/ a/ g/ a/ t/ a/ l/ a/ o/ A/ a/ i/ N/ a/ A/ a/ v/ a/ S/ y/ a/ k/ x/ t/ y/ a/ a/ g/ a/ b/ i/ k/ r/ b/ y/ a/ a/ v/ a/ p/ a/ a/ l/ a/ l/ ,/ [t/ a/ r/ s/ a/ i/ v/ a/ Q/ a/ a/ i/ m/ a/ l/ v/ a/ t/ a/ f/ x/ L/ ,/ f/ x/ U/ a/ B/ a/ j/ y/ a/ a/ l/ i/ S/ a/ t/ a/ l/ y/ a/ S/ a/ s/ v/ a/ l/ k/ r/]/ n/ a/ d/ a/ K/ a/ i/ v/ a/ l/ a/ l/ ./ s/ v/ a/ t/ a/ :/ l/ a/ k/ a/ d/ e/]/ la/ a/ g/ a/ l/ a/ o/ y/ a/ a/ g/ y/ a/ m/ a/ l/ N/ a/ s/ a/ o/ z/ r/ a/ l/ a/ l/ ,/ m/ a/ l/ a/ a/ c/ a/ l/ p/ a/ t/ a/ a/ a/ r/ l/ v/ y/ a/ i/ s/ q/ a/ t/ a/ z/ r/ a/ N/ y/ a/ s/ a/ a/ z/ l/ k/ i/ a/ s/ a/ c/ a/ b/ u/ l/ a/ l/ s/ a/ c/]/ k/ i/ b/ a/ o/ s/ v/ a/ t/ a/ :/ b/ a/ r/ a/ r/ [t/ a/ r/ S/ a/ t/ a/ k/ r/ y/ a/ a/ h/ a/ l/ f/ x/ y/ a/ d/ a/ h/ a/ p/ l/ a/ h/ d/ a/ i/ G/ a/ t/ a/ l/ a/ o/ r/ a/ 'inargaDikr/ f/ x/ a/ n/ s/ a/ -/ y/ a/ A/ a/ p/ a/ l/ y/ a/ a/ l/ a/ y/ a/ s/ a/ n/ a/ p/ a/ p/ t/ a/ i/ n/ a/ y/ a/ a/ t/ a/ d/ a/ r/ s/ a/ s/ q/ a/ t/ a/ f/ i/ o/ [t/ a/ r/ a/ c/ a/ h/ l/ m/ a/ l/ a/ p/ a/ z/ v/ a/ U/ a/ a/ g/ a/ l/ a/ o/

gaavacaoraj akvarNa kx0al kx0al vaa[F qaralaa jaataomarazi maNasaca marazi maNasaalaa
 Kaalal KacaNyacaa payatna kxrtayacaopatyatari yataosqaainakx maNasaalaa/baahceaa maNasa
 ya6]na pagatal kxrtasaba tar tadaraZsaqaTta naahI. inargaDikratiya yaSasvaltataba kvahl
 laakx jalta hataoekx idvasal inargaDikratiya fima-ha{]savar draDa paDlaa. fivar nakusaana
 Jaal apinargaDikratiya hataohtachNatal vaacalaqana ApalaSa-aUama JaalaoAhta hdyaatya
 laKaata Aalao

27. ihrAaNaBaTatDo

ekida pasajaval. Asataana inargaDikratiya/ihrGa6]na zialachataogarja laagalal
 talva tahirivakayalaa gabatavA Apala fisalyaacdyaatya laKaata Aalao tyaahtya
 ih%aatya/ikhta fivarca kxmal imalalal. talva inargaDikratiya/ihrGaas-aaAa AByaasa kx]na
 Qalyaata emAyaDIsalta DayamD/ikxiTjcha vyasaya sac] kxbaa. Aataa tapadIDSad akx
 kxmaalaa Ahta va ih%aatya bahatalta inargaDikratiya/ikhtal Balqaapa maar]na fisavaJakNaar
 naahI ASal Ka-al inamaNa Jaalal AahoinargaDikratiya/ Aa[- saarNa Aahova talnao
 inargaDikratiya patnalla,caar]laahI saarNa kbaAahduTirjcha vyasaya sac] kxrayaao
 Aa[eyaa mnaata hataqana vaiDla parvaanagal dta navhtaqaNa natari taa[-,caar] yaahI/hataaSal
 Qar]na itanaduTirjcha vyasaya sac] kxbaa. sava-paar paTr kx ba+ Nal padaqa- {<ama imal tal la tao
 inargaDikratiya/ASal Aataa Kyaatal Jaalal AahoinargaDikratiya/talapatJyaqala saarNa
 malDifacal saarNaa kxbyavar ipakxinakx izkxNa mhNatal tapaisad JaalapaNa tapoKaalyaagal
 vyasqaanahI. inargaDikratiya/tapostarTV/sac] kxbaqana tapoNaNasaoTKmata. ekida
 naaSakxlaa gabaoAsataa ekx rajasqaanal AacaarI inargaDikratiya/BaDlaa va dha hjaar r]payao
 pagaaravar talapatJaa yaayalaa tayaar Jaalaa. Aataa rajasqaanal, gajaratal barakar caar]taa[ASal
 maharaT#yana padaqa-iSakhtal Ga6]na Aataa baara vala6]jalal taostarTV/vyavisqata caalavata
 Aahova saavetJyaa ibananaavacyaa rostarTV/al ikhtal-pasarIal Aaho

28. dltarandta jaa

inargaDikrara/ paihIyaapasatal dltyaacaosaNkar imLalaoAahita. ekx talL saata
jalNaata vaaTital Kaavaa yaa Aa[eyaa vaa@yaacaa patyafar/ inargaDikr kxr] laagalaojasa Sa@ya
haPa taSal madta tao[taara/ kxr] laagalao kvatatahi gaaf ekxTyasaazi na Gataa
caarcaaGaafzi Gaaf] laagalaoAiNa hca saNkar tyaa/ Baaval caaga/ yaa kvayaasaazi {payata
zrlao

talUpatJyapaGaaca/ Urdal paqaimkx Saala hata. taqalIa raj akxarNaamaLonaGyaimkx
Saala ba parvaanagal imLta navhtal. inargaDikrara/ parvaanagal imLvala idlal var laaKa r]payao
dltagalhi idlal. laakara/ Afwaa pasarivalal kxl yaata inargaDikrara/ svaaga-Aahotyaa/
Saala svata:caonaava VayacaAahotyaa/ raj akxarNa krayacaAahopala inargaDikrara/
kvatatahi htuzraa nahtaa hdaKaata AalackarNa Saala Gaac/ UrdalIa 'hri {Odva
Gaacyaa/ Naava idlaqaba/ inargaDikr raj akxarNaata {tarla/ aahita. talUpatIa jaimana
Gatalyaavar taqava inargaDikrara/ Naalaoa tyamaLca Saala laagala tal madta inaspa/ Naadao
kxr] laagalao taqalIa maD/ LI inargaDikrara/ Saala caivaEvasta vha ASal svata:htal gaL GaalaU
laagalao

29. Gata/ yaaok idvsa dlt/ yaaabata Gyarao

inargaDikrara/ inargaDikr fixa{ D/ Snacal' sacjvaata kvbal talva vaiDlaa/ paihIa
ekx hjaraca caks idlaa. paihIyaapasatal inargaDikrara/ dlt/ yaaal vaPa idsalayaa tyana/ ar/
Garatalacsava-jana fixa{ D/ Snalaa Aaiqakx madta kxr] laagalao inargaDikrara/ yaa vavaga/ yaa
vyasayaatala hata/ yaa naFyaatalaa baraca maaza ihssaa fixa{ D/ Snakx/ DoraLUagalaa kxarNa
inargaDikr va GaratalIa saarj/ Na kvatkisarInacrahUagalao dlt/ chaca maLna/ Uaalaa va
tyamaL/ Gaak/ raj apalaa kxmal Jaalaa.

5) hl 'Ed'ca [cCa

Edinasa zaNabar

Ankna:

1. kilaDakap:

yaa paihlyaa pakvNaata zaNabar Apalyaa paihlyaa baayakvacaohNaj aSyama la yaalya
Aatmhtyaicalayal saalyata Aaina natarlyaa Baagata 'esTma AaPinar' tasaca [tar pairtakak
vAaina dsa'ya patnalnaSaSalnolaKaivalaba samajatarpaNaa vya@ta kvtaata.

2. ivajapatAkinA Aabyaahaya mli:

vayaacyaa Azrayaa valal-bal.essal Jaalyanatarl ema.essalaa paiaSa Gatalaa talva
ivajapatcyaa sTb baKiba Ealiva/naakvrl laagalal. ema essalcyaa parIXaba basaNyaasazi
naakvrlvar paalval saDlapaihlyaa valaa-aa paqama Eakal imalalal va [kvDoma/la-aa BaBaa
ATaomkx irsaca-salyaalyaTifkx AisasTmihNatalnaaNakk Jaalal. yaaqarta sacjvaata
kvrlna lakakvnaema essalcal padval imalivalal paNa naakvrlta itaca kvahlhl {payaga haEva
talva lakakvnaopardsaata jaa{]na Da@Trb hatyaaozrivalao AKina yaimhisaFlcao
tyaasaNatal la pa-ahl imalaladyaahliSakvNyabaratar paT-Ta[na laecarr mhNataliSakwaayaca
kvama Aaina skvafarisapa dyaayacackvbal kvbaqana Amikvba jaalyasazi ivhsaa kvahl
lavakvrl imalaa tyata ekvvala-gabapana lakakvacyaa naiSabaanadyaanatarl AiQakvrl badlal yaano
ivhsaa tyaanomjvUkbaa Aaina 1979 saalal lakakv Aabyaatala AKinalaa ivmanaanaqazila
iSakvNaasazi paalocalaa.

3. suomen Aina sanasto:

AKina, AmioKuta lakok palecaDI kirNyasaazi gacipalla sacjvaatalaa tyaaNal
AmioKuta paahNyacaoraa laagal aotapa la gahil ayaqaahil lakok hrpatal gaba. gahil ayaacyaa
gahil ayaacyaa [tar AfiaT vaacalya saihyaanaoAcahalla Jaalao sacjvaatalaa Baalacal
ADcaNa Aalal palna hLbuL Ulaor]LaoskvaFariSapa imLUagalal palna AByasaatalaa pajatal
raDavalal. tapalla paä. kusakva yaahil tyaaNal jaalva kirjina idlyavar Aapalyaa paotlnao
AByasa kirta lakokvnaqarta paihlaa kimakviraKalaa. babgaavaata kvafajamOyoAsataana
lakokvacekva malalSal paä jamaqalla tactaUstar Afar rakatata hataoAmioKuta mailana
naavaacyaa malalSal tyaaNal paäcaoraa gajal aotilaa vyasnaohatal palna tarhi lakok itacyaaSal
Iagna kiryalaa tyaar Jaalaa hataa palna ekx idvasa talca Ealaa saadhal inaGala gahal.

saSannaata maOyafar KalDipaDlaa hataa palna natarl pajaagaSaal ta maonata GaGina 1982
saalal 'Da@Tr@ padval imLivalal. AmioKuta yaGina lakokvalaa saadctalna vala- {laTlal
hatal Aaina kisahasaa cairtaqa-caalalaa hataa, tyaaNal saahjakica caahlyaa naakviraadyaalaa
vala laagal aotapaNa talva maOvtaodvasa hataa barca Aja-KaDihal lakokvalaa naakvira imLraa.
natarl imSaigana ivaVapazata saSannaacaorvama imLal aotyavaosa lakok AmioKucagalnakvaD-
imLavaorhNatal pajatnaata hataa. barca idvasaacyaa pajatnaanatarl galnakvaD-tyaacyaa pattyaavar
paazval aqacipala taqahaL JaalaoAsalyamaLud lakokvalaa parta Aja-kvraava laagalaa Aaina
1984 cyaa maonihyaata lakokvalaa galnakvaD-imLal aotyanaatarl navalna {tsaahanad akokvnao
Aja-kvraoAaina tyaalaa clava maazyaa kvafalyaAal jaah Aafir Aalal palna naakvira laa sacjvaata
kirNyaa Agaadr Ealnal Baartaata Ba@ Vayacaorival aotyacyaakvDpaäaa fixar nahtaa palna ekx
{<ama naakvira tyacyaa hataata hatal.

4. Saas-aa Saayaa drraDkoo Baataca vaDa AaiNa kvDyaayaa SaL caidvasa:

yaa pakirNaata Eainal ApalacbaalapaNa icataarIaAahobaihNa vadbarakar naaKaSaInao
Saal ta jaaNaomjNita taapalabyaa pa-yaavar {Baa rahital kvZIaba fiaTachabgavaatal Ia paD@yaa
vaaDyaatal Ia SaalA, jyaalaa Baataca vaDa mhNaayacaaqaalnatatcal myaiuisapaai IaiTcal kvDyaalcal
SaalA AaiNa SaalTcal SaalA mhNajacicatanaNarava hayaskUa'.yaanataI IakakvnaoApalal Aa[-
'[mal' ba_Ia ilaihIaAahogarIba GaratalIa [nmalnaoApalyaa saSal Ia vaagalyaanacsavaataI kisao
Apalasaackbaora Iakakvar kisacaaqIhosakIar kvbaaoyaa@ta kvbaaAahobabgaavalaa
GaragarI Saayaa kvZIyaa jayacyaa AaiNa tyasaazi caarcaal jamaacyaa.tackvaSal yaacackvna
baayakva AnaDafackirayacyaa AaiNa tyaanataI GaragarI Saayacyaa Kalricaa hata Asayaca. ho
sava-vaataavarNa mhNajaceKaaVa maDyanavagalya GaratalaavaataavarNa haya. paZijaa{[na AmioKiba
EaiNaIpaalD/paBaa kvnalaa panna baalapaNaactacidvasa tyaatvhsaazi maDacachataoAaiNa tao
AanaMidvasa icataartanaa tyacvDnaiScataca mana pasanna hata Asaba.

Iakakx Saal ta Asataanaa Garcal pairisqatal zilix hatal.panna Iakakx maiTikx Jaalaa
talv vaDIIa(kvakva) irTayar Jaalacaa saava-a baihNaIaI lagnaDaaIal hatal. panna baakvicyaa
paaca BaavaDaaSaava-vhayacvataoAaiNa fivitalapaBaaA tyalpa hataoraiDlaalIekx Gar Gyaayacoo
zrivalacvabv Iakakvanadyaca paSaata daa jaaI Garovakita Ga{[na DagaDjal kvbal va dIaro
Gar BaaDyaanao{[na {tpanna sac} kvbaolahana vayaata Iakakvalaa Garacal jabaadarI Aalal. yaa
kvLata Iakakx vatamanapa-aata kvahlbaahl ilahUaagalaa hata. Garcal pairisqatal paItakvua
banalyanaoIakakx iSaXaVabarakar Aqarab kvna kvr] laagalaa. bal.essal.laa paqama Eaktal
imalalal AaiNa ha XaNa tyaatvha Aayakvaalaa kvlaaTNal dIbara zrlaa. ivamaa BaartaakvDyata
Asataanaa ha sava-Aalaka EaiNva DabyapaZil sarkvlla.

5. Iagala Gaa[- :

1979 saalal Da@Tr@ kxNyasaazi galabid aksax savaa paaca va@an@/habogaavala
Garl Aalactaba tyaa Gar Anadalla nhalaokvahl idvasaayaa saUTlvar taoAalachatao
Garatalyaa/Aataa tyaa Iagnaacal Gaa[-Jaal al hatal AaiNa l akakvacyaa manaatah tasaca hatao

sqal baGaayalaa sacjvaata Jaalal AaiNa l akakvaaa namaadar AnaBava ya@] Iagala
ekva saiqataltalla malukDcyaa/vaaTackxl malugaa AmioKta rahtaomhNajactaacaa/va
Ealmatv/Asaba paNa Eahv/Imal fvar pasacalaa naahI Asacaalyatalyaavar tyaa/va/cabra paDlaa.
AmioKtal la malugaa mhNajactaaDI, ba/va/aa, Ealmatv/yaa laakvayaa samajatal laa Ealcyya Karo
baalNyanaadaDa jaata hataa. baogaavaata Iagna jamata tabv/ Ealnal malv/ta baihNalkvDorahla
sqal baGaNyaaozrival aotyanaad labyya 'vaalpaahjactal la jaahratal laa ca/va/aa paitasaad
imalalaa. barica pa-a Aalal paNa kvahl naa kvahl kvarNaanv/Iagna kvahl jamata navhtao
malv/ta barica sqal qahla Iagna jamata navhtao saUTlhl sa/va/ Aalal hatal tabv/ Ealnal
baogaavala parta jayacozrivalo inaraSa Jaalabyaa Eal laa 'lavakirca Iagna z/va/Asaa
baihNalnoAaSalvaad id laa. Eal r/va/Garl inaGaalaca hataa paNa taraZyata Da.Syaamala ya/va/b
baiGatala baosqal tyaa/va/Aazvalaotyaa/vahl malugaa pasatv/hataa va Eal laa malugal pasatv/hatal
paNa paZcal baalNal Jaalal navhtal. tyaa sqalaca saakamaka laavaavaa AaiNa maga baogaavala jaavao
Asacozvalaal caalatyaa gaDlital {tar]na Eal Syaamalacyaa Garl galabid akakvaha/pasatv/hataa
paNa Syaamalacyaa Garcyaadav/ va/va/la pasna hataa. l akakx AmioKta rahtaomhNajactyaacyaa
malukDla fvar Apaka Asatal la Asaa tyaa/va/samaj a hataa paNa taacBa/va/vkvaZla Takx laa. Eahv/Im
Garcyaadya pasatv/saazi Syaamalalaa baogaavala ya/va/acaAamaPaMa id laoSyaamalacyaa Garcal
malv/ta baogaavala Aalal tal Iagnaasazlca. l akakvahaAmioKta sa/va/la[saalaa pa/va/aa [T
k/va/ta fvar kx]na Iagnaainaima pa/va/h idvasaavv/AaNaKal saUTl maigatal al AaiNa tal ma/va/U
Jaalal.

6.ekmad sachata:

Iagna Jaalyavar Eal Amirokita saMa[sa yaqal la paTba[F kpahta irsaca-kimsT
mhNatal kxna kxr] Iagal acgalnakvaD-imalal acAsalyana baayakva ba ivhsaa imLayal aa ekx dID
vala-IaagaNaar hatacaqyaA/ekxTyanao rahNaBaaga hatacaqyahta gaalacaa banaivaNa%ya ekva
kpahtalaa IagaNa%ya icakxT dvyacaa ekx yaSasval fvaqyaEa EalNaI tayar kva ba tyamaLo
kpahtalaa caErmana naaslr tyaaqyaA KaSa Jaalaa. va [tar izkvaNacyaa imTigaazl EalNaI
barakar GaGna jaa{] Iagalaa. yaamaLuca sahijakva EalNaI pabaava vaaZl aa paNa tyaaqyaA baas'a
naana va manyaG@car yainTcaa manjar vaDsa EalNaI 'kvatahl gaalT (saSaana) paihIao
Aanhalaa saqya jaa' Asaa dbaava TakU IagalacpaNa EalNaI tyaaqyaA Balkx Gaatalal naahI. jagaata
sagalIkxDcha AnaBava yataodsalyacyaa taryavar paabl Baajayacal vaEal cakulcal Aahqna
sarajalva taca kirta Aah ta tyamaLuca paNa saavaA AsaNaGyar mah<vacaaAsatao

patnal Da.Syamala yaalva ivhsaa imLal tyaa Amirokita Aalyavar Ealtya Ka%ya
saSaalaa sachata Jaalal. va Garalaa GarpaNa Aalaoekx idvasa kpahta paayalT plaaMiyao
ekx payaqa hataanaa irA@Tr maqaha galTal haGna ivalaarI QatU baahO paDU aagalaa sarajalva
jalva vacaivaNyasaazi payaqaSaalcyaa darakxDaavalaqpaNa EalNaI jalva Qaeyata Gaalalal
irA@Trcal maKya JaDpa baD/kxr]na saBalya maaza Qakva TalIaa. paTba[FmaQyaEalNaI [tar
Saao Iavata kpahtalaa caqyaA fvaqya kxr]na idIaa AaiNa baiXasa mhNatal tyaaqyaA baZtal
imalalal paNa Aataa gaalpaqya [taralva] agamata naahI tyaa manjar (paalasal makxr) padacacaa
EalNaI Iagalactyaasaazi ema.bal.e kxrNachaa maga-tyaaqyaA ldsalaa. tyaaqyaA ema.bal.eIaa paifsa
Gatalaa AaiNa yaaca kvLata tyaaqyaA patnal baalva/haGna talnaqyaqyaA paihIyaa baalalaa,
nalIalaa janna idIaa. ASapakyar baalya kvat Balkx jabaada%ya Aataa vaaZl yaa.

7. ekh baapa ekh baasa:

nal lacaovavaisqata paal ana paalNa kxNyataa Eaf Oanyataa mana Uagala acekx baapa mhNatal Asalabyaa jabaadarlarbaalyaa haa jaaNa hataa.

malasaazi vab dilaova AavaSyakx gaal[1 tackir] laagala oAmirokna va Baartalya paodtaltal la gaal[1 ekx-a ha[6]na baalacal vaaZ ha[6] laagalal. nalla vavaaca ha[6]payata/Aajal Aajakabba/ sabaata hataa paalaa taBaartaata partalyaavar baalalaa baal isatrkxDozaNadompaata hataabaDa va natara ivalmaa yaatyaa jabaadarlar var mala vaaZUagala o nyacalaa jamaOyacaemaDI Jaalyaavar Syaamalalaa ha[6]paTlmaOyacaakxri laagalal AaiNa [kxDozaNadompaata] laagalakoxmar lala h[6]kx[6]l ivakvayacaalalaoAahd[6]kxL Iyaavar Aapalal Aahdal naakxri saad[6]l Eaf tal kubaal Gakyaacyaa d[6]Inaotaqakxama kxri] laagalao f[6]D naavaaca Amirokna malasaalaa kx[6]lir Gyaayacal hataa va maalakxNa kx[6]rbaa[- tyalaa Anak[6]l[6]a Jaalya hatyaa. Eaf[6]l[6]payatna k[6]baa paalaa tyalaa hl kubaal GaktajamaNaar naahl Asadk[6]rbaa[6]h[6]vvaTta hataopaNa f[6]D jyaa laacyaa Aa[6]ar d[6]kubaal Gakyaacadata AaKata hataa tadama ifixakxT Iyanadya[6]l[6]vavahar Jaalaa naahl va hl saad[6]l[6]h[6]na Eaf[6]l[6]parta baal[6]Nal kx[6]r[6]na vavahar paal[6]k[6]baa AaiNa Eaf kx[6]lir lacaasalakx Jaalacmalakx mhNajacmaaza r]baaba ha Baaga nah[6]taa { laT Tibaf[6]v[6]a Aaf[6]r[6]r, gaDI, sal. [.Aao va kx[6]l[6]ST yaa sava-jabaad[6]lyaa taca paar paalDta hatao

sarjvaatalcyaa Ca[6]tyaa mazzyaa kx[6]manatar[6] tyatalla yaSasvata[6]omazzyaa Aal[6]la kubaal[6]v[6]al kx[6]ma[6]o[6] laagalal. kx[6]ma[6]caa vvaapa vaaZta hataa. yaaca kx[6]l[6]lata Eaf jama[6] tasao nallalaahl saad[6]l[6]ta hatao ekx idvaSal lacaOyaplaopamaOyaf[6]vav[6]ar Kabta Asataanaa nal lak[6]l[6]al 911 kx[6]ma[6]k[6]l[6]dabaalaa gaba va tyamaL[6]gyaa izkx[6]l[6]l[6] kx[6]l[6]tar[6] ADc[6]al[6]l[6]ta Aah[6]l[6]sao samajata paal[6]sa taca[6]odaKala Jaalao Kara pak[6]v[6]ar samajalyaavar tyaal[6]hl hsaUaalacpaNa paal[6]sa[6]v[6]al Jaalabyaa ~aasaasaazi Eaf[6]l[6]v[6]tyaal[6]l[6] Xama maigatalal. AaiNa tyaa XaNaapasatal 'baapa AaiNa baasa hyaa Balm[6]k[6]va ekx-a kx[6]v[6]ayacyaa naahl[6]ta' hyaacal Kal[6]l[6]gyaaz baal[6]l[6]al.

8. ilpaistkpasahalya

kuir latakama valaBarata caaZlyanaCallekx 1800caofUAaiNa 900
caofUabai jagacal ivacaarNaa Jaalyavar tyaahtal lagaca ivakxta Gatalal. {Vaga hi vaiQaNaU
saqaa AahyaacaBana zavaadagataoEalya navalna jaagata payagaSaal saazi paSasta jaagaa
Jaalal AaiNa raihlabya jaagata BaadpaTkyanacidlyanaBaadbi imLUagalaoAaiNa ASaa
pakvarofiyadaca Jaalaa. tyamaLoovalna va Aadaiukx {pakvNaGata labaca pasara AaiNa
Aavaakva vaaZlaa. AaVaigakx samasyaahar kvahl Gargatal samasya paipakvNaasaazi labamalyao
Aalyaa. navaacyaa SaTaarlla Daga ilpaistkicaa kvl dsara kisaaca Hyapaasatal fvaD-
kvailla baavi banavala dtaayaa kvahlyaa baaviMoyackvahl dabo inamaNa hata hataa tao
kisaamaLoo ASaa Anakv pakvarcyaa samasyaahar {kvla Ealyahtal labakv} lagatal.
'igaaha[kvlaa naahI mhNaayacaahaI' hda-va EalyahtalLaotaohNataata 'paaca valaata mal ekx
imnaThl fvaapaasatal dUJaalaaahaI. Garl darl kvahl Asaao tyaahtal saofvao satata caalaU
AaiNa javaL Asaayaca. yaamaLoovalnyarasaya paalvvaZlaa. paNa yaa kvamatal la galyaamaLoo
Aayalyaatal la baayaca gaalvI ivaskvLIta Jaalyaa.

yaaca kvahLata ekva saalnaarmalalla Dna salubana yaalya SabdahaI EalyahtalAalya
badlalaao'ibaiJanasa vana manâ Saabna ha[dta, jya gaalvI dsara Aapalyapakaa caalya
kvrtayaa gaalvI tyacyavar saavala ApaNa jaraZa jaasta makvLa val imLvaSakxtaabaZa
Aapalyaa AavaDicyaa gaalvI ita vyatalta kv]na ApaNa samaana tar imLvataaca paNa vyavasayahI
{<ana vaaZvaSakxtaao

9. {Yakvaha hata hata

1996 cyaa navalna valaata EalyahtalIbajanasamoyadad la kvrayaca zrvaa. Aa-apaayahaIao
Anakv jabaadaayaa ekvTca paar paadta hatao

Syaamal a myainisapala kyaayaayaata gabal Asataa taqajajannapaanaNapa-a imaLal adyaata vaiD laafo
naava vaqL chataoAa[faa ivacaar Iyaavar talnaSyamal alaa Kar dyaaya tacsalyalal aqaNa tyamaLo
Syamal avar maaza manaisakx AaGaata Jaalaa. naaSyatala Ealilal/krhl na saalyal tyaa ekxTyaca
Asvasqa ha[Iagal yaa AaiNa SaTI vaiD laa tyaa paaval aavar paa{] la Takxta tyaa/Atmahtyaa
krbal.

AatmahtyacaavarNa kxL Iaqana yamaLu[af Ajatal saSaK/Uaal aoha vaalSakx data paZo
sarkL hayaonNala tyaa/tya tyaa maLilal/savaDa kirNaAaiNa kxLjal Gataqar jacachatao
maLalya vaiD laa/haa Aa[ealhl Balukva taqaar paaDta hataoAaiNa yaata tyaa/naAa[-[nalca
tyaa/far maaza hataBaar hata hata.

10.dsal [inpa]

1996 saala saN/AaiNa 97hl saN/Aal adal/ Ealya Aa[na dyaana/parata lagna
kxNyaca saalival ad saalyalal ad Ealilal/maLuNa nta mah vacaovaTta hataosamir tayaar Jaalaa
paNa nal lalaa taqacata nah/taoEalilal/ samaj aival yaavar va ekx dya mihnyaa/krhl/kaal aavaal galyaavar
nal la tayaar Jaalaa.

Bartaata Aalyaavar Ealilal/parata jaihrata idlal tal/ SaSal Sama-yaaca/qaL Aalao
tyaa/ya patalca/inadana JaalyamaLu/naakorl kxrita tyaa mah dyaana/ saal/ta mah d rahta
hadyaa. hl saal,sarL, inal/papa,svaaiBamanal AaiNa svaaval al/maLuGal Ealilal/AavaDlal AaiNa
lagna jama/opaNa lagna zriyaapaasata/ javaL/javal valaanatarl SaSal/na/ ifyaal/soivhsaa
imalalyaavar Amio/krta jaataa Aalao SaSal AaiNa Eal saal/na/ salaa paabaca/aota/Ealilal/
mihnyaa/atal-Gatal adya nava/na Garata. maLilal/Aapalya nalyaa Aa[ea/Ana/na/avaagata kx/ao

maluovalna Aa[eachkisaosvaagata kirtalla yaa gaalical Eallaa ibatal hatal, palna malucsamafada hatal tyamaLuoEallaa maaza Baar hlakva Jaalaa. SaSal jaltva Amiookba Aalyaa talva AmiooksaDhata tyaa AnaiBa&a hatyaa. palna Ealltyaa maluaarhar taqalla vaataavarNaaSal, vyaraharaSal tyaaNjaluatal Gatalao[ajhalcaa sarava kuba AaiNa ADimainasTana AisasTTNa kva&kvr]na Ealltyaa ibaiJanasamOyaomda kvr] laagalyaa. Eallna[TVhecaAila paatalIpakaa Baavainakx Aa&aracal jaasta garja hatal AaiNa yaa baabatalta SaSal Eallna/AnakUa patnal imLalyaa.

11. naka-abaaliba

1996 ta&1998 paya/kvaTba&kx kvarNaanLuoEallna/ibaiJanasakvDd&ka Vayalaa va& Jaalaa naahl. palna A&atal ma&atal kv&atal tal imLNa&yyaa AakvD&arIva/na {Vaga vyavaisqata caalalaa hatal. Eallna/Il&ka Gaatal adyyaa valal-s&ca fix&ta 3 T&ka&aaZl&aa palna nafva vaaZl&aa naahl. talva Eallna/kv&ahl fix&fix&ar kba&okv&amacakvar maNas&all&akmal kba&okv&ahl tyaa&N/Avanatal k&bal va kv&T&alU&akv&arIv&ar&yyaa padavar baZtal idl&al. ekx pakv&arcal iSasta va j&ab&ad&arI Aalya&amL&Bar&ar inaN&ya Gatal&ag&ab&aa&AaiNa tyaa valal-k&bal&I&aa ca&g&v&aa nafva Jaal&aa.

2000 saalal sa&v&I&al&Us&am&alla k&malr sa&arK&aca kv&ama kvrNaarl '[Dv&S#&ala TisT&v&I&al&aa' naava&cal k&bal&al ta&v&ya&ata caalal&al Asata&ana& itaca&pa&ika Ai&akv&arI [A&ana in&akv&aba&ya&N/Eallna/ tal iv&akv&ta G&akv&ya&iva&v&ayal iv&aca&arI&ao3/4 val&ap&atal-hl k&bal&al iv&akv&ta G&akv&ya&iva&v&ayal Eallna/ it&aca& A&by&asa k&ba&aa hatal, tyaa&N/It&ya&arI palna Jaal&al hatal palna ta&v&Z&ya&ata ba&ad&I&kv&aa&v&aa k&bal&al na&dal da&ma&dp&at pa&sa&od&v&na iv&akv&ta Gatal&al palna yaa vy&ah&ara&ta ta&v&ta&v&ya&ata caalal&al&cha&ta&v&ya&amL&uo Eallkv&D&iv&aca&arN&aa Jaal&al. Eall&al&A&by&asa vy&ar&aisqata As&aly&aa&ad&ya&N/In&asa&tl tal iv&akv&ta Gatal&al naahl tar da&v&al na val&aa&ta&ca Bar&Ga&asa nafva kv&ma&v&ayal&aa sa&v&ja&ata k&bal&al.

paKyr Na. 7

QaXatal I a QaLaxar O

paistaivak :

marazi {Vagapatal} AByasa kirtanaa saahijakica {Vaga vyavasaaya} AByasa
hatao kimpapta hatao marazi maNasa {Vagata yaSasval vhavaa, {Vagapaya vhavaa ha saiva-
{Vagapatal} AAgah Aah AaiNa tyamaLuca {Vagata yaSasval havyasaazi AavaSyakx kvanama-
tao tanaa idsataata, haca kvanama-a davyasaazi yaa pakvNaacal inaimatal Jaalal Aahdyaacaa
samavaSa saahitya AaiNa vyavasaayana yaa dambihl SaaKata ha} Sakxtao

saatavao pakvNa qaaDsaovagaLoAaho QaXatalla QaLaxaronaavaacyaa yaa pakvNaata
{Vaga/vyavasaaya} IagaNaar AavaSyakx galla, marazi maNasaahil la galla, [tar {Vagapaya
samajapakaa marazi maNasa kvaodkmal paDtaoQaXata IagaNaayaa galla} kmatartaa taodkSal
Bar]na kvaZila. svata:cal AaiNa samajacal {nntal kSal kirta AaiNa mahtvaacaohNajacyaa
pabalaadaa samajalaa kisa {payaga ha} la.yaa maLyaaadl {]hapaab kibaa Aaho iva\$ la
kvanataalya Aatmacair-atal la ([Dial, AairkD AaiNa mal) 'QaXatalla al QaLaxar'cyaa pakvNaacyaa
naavaavar]na hova GatalaAaho

QaLaxar(QaL AiQakx AXar) mhNaj aojyaa laa Aqana paqaimakx &ana mhNataoatoo
jyaacyaa paavaar [marta {Bal rahtaoASal gaal}. kvataahl {Vaga vyavasaaya kirtanaa hl
QaLaxar}igarvalalca paahjadyaiSavaaya paZcyaa paayayaa caZtaa yakbar naahita. kvatyaahl
gaalicyaa patataazl kvahl maLatal gaalI kirtNagarjacaAahdyaacapamaNa{Vaga vyavasaaya
kirtanaa kvahl maLatal gaalIcal patataa hataoAavaSyakx AahAaiNa yaa jyaa maLatal gaalI
Aahta tyaaalivacaar yaa pakvNaata kibaa gaba Aaho

yaatal la pakvrNadKaal al lapaivaAcA satal la.

Anakxi	tapSalla	panakxi
1	paastaavak	333
2.1	vyavasaaya : paih laqpaia	336
2.2	{Vagaacaa ipalD	337
2.3	{Vagaacaa Qyaasa	338
2.4	{Vagavyavasaayaacal sacjvaata	338
3.1	{Vagaatal la kvahI mah<vaacyaa gaalD	339
3.2	{Vagal vakal	340
3.3	sakal	340
3.4	Qaakva patkvrNyaacal vakal	340
3.5	BaalDvaI adlar	340
3.6	kxIT	341
3.7	parvaanagal imaLNa	341
3.8	ADcalalCaDnavaarNa	342
3.9	AaVaiqakxI kvrNa AaiNa ivakvasa	342
3.10	ivacaar alhaIvaava	342
3.11	sarkvarI QaacNa	343
3.12	sarkvarI laDbaDi	343
3.13	Kalal Aqayavasqaa	343
3.14	paardSakxtaa	344
3.15	caDanya	344
4.1	marazI maNasaatal la {Nalvaa	344
5.1	marazI maNasaI {Vagaata paizCovsaa jaaI la	347

5.2	svapna	348
5.3	nañai sakxtaa	349
5.4	Añ pasataññi taa	350
5.5	nañ yaacagaiññata	350
5.6	vyavasaaya vaññi	351
5.7	Añ Byaasa kññiñña	351
5.8	Iññakññata imasaññiñña	352
5.9	vyavasaaya naññiññiññiñña	352
5.10	Baaññiññiññiñña	353
5.11	vasaññiññiññiñña	353
5.12	saññiññiññiñña	353
5.13	kññiññiññiñña	354
5.14	gaññiññiñña	355
5.15	paññiññiññiñña	355
5.16	hataññiññiñña	356
5.17	dññiññiñña	356
5.18	maññiññiñña	356
5.19	sahññiññiñña	357
5.20	savaññiññiñña	357
6.1	ññiññiñña	358
7	Saññiññiñña	363
8	saññiññiñña	365
9	saññiññiñña	367

- {Vaga vyasaaya pahlapa:

eKaaVa gaalTIsaazi ApaNa svata: laa Jaakul dta naahI taapya/tal imaLNaolupaasta AsataoeKaaVa gaalTIsaazi ApaNa AaDaKabaalul jarI vyaisqata kvama kibaopaNa tal gaalT ApaNa svata: laa ivasar]na kirta naahI tyata AKalD/baDita naahI taapya/tal saalya hata naahI. isalVIsamajatal la ipaZI hI vyasaayaavar paio kirta maazi hataopaZija{Ina ApaNa vyasaayaca kxNaar hdyalya manaata pa@kioAsataopaNa marazi maNasacacisacraahI paNa kvahI Apavaad AahIa jyaahI {Vagacaa Qyaasa pahIyaapasatal Gatata AahojyaahIjalvana ho{Vaga vyasaayaala samipata JaalaoAahojao{Vagaavar manaapasatal paio kirtata. nasatal yaSasval taalVakx kvayena kirtaa jyaahI/Aapalacarasva {Vagasaazi ApaNa kvayacazrivalaoAahOASal marazi maNasaoAahIa AiNa tal {Vagata yaSasval Jaalal AahIa. Eal. bal.jal. iSakio sacjvaatalaa naakxI kirta hatao paNa talVahI tyalya manaata, baalVyaata satata {Vagavyasaayacaa ivalaya Asayacaa tyamaLdyaaahI im-a 'yaalaa {Vagamihayaa Jaalaa Aah'o AsaohNaayacaa, mhNajaca eKaaVa gaalTIsaazi satata Qyaasa Gatata kxI maNasI tyasaazi savasva Jaakul dtao

jyaacyaa manaata, Aacaarata va ivacaarata {Vaga vyasaaya Aahotyanaaca yaa Xacata paa{]Ia zvaavaoAiNa tyaalaca yaSasval {Vaga kirtaa yatao'HyaanatarI mal paanta paDIaotao QalVatyaa. {Vagavyasaayacalyaga eKaaVa jaadgaarapamaNabaucyaavar maibnal GaalatalVApalyaa naiSabaacafvasaoApalyaca baalVimzita AahIa, hdaXata AalaNkI talI gaar]D kvayapamaNaO JapaTial jaataa. kvama kvama kvanata. talaalaa dsarNkIahIca sacata naahI. ekx Ca@saNkIakar caZhal gabaNkI paZcalVikx {V@ISakar talaalaa Kallaavaayalaa laagatalVnaJalVitasaca JaalalV mal haTavyasaayacyaa paanta Aakix/baDialaac

salar inargal dikraba qabla lagna zrla ba'la tyalya vai dila'la Ba'al sa'aba sal laa id laa kxl
 tal sal rcal dsarl baaykx a'ahsa kxarNa {Vagayavasaaya hl tyacal pah lal baaykx a'ah dho
 lakaata zra mh Naj adauca sa'ar vyavaisqata ha'la. ASaapakvargjar {Vagacaa Qyasa Asaba
 tar yaSa kva imL Naar naahI? inaiScataca imL ca.

{Vagacai ipalM}

ipalM ha Sabd dara Aqaanaoapar laa jaatao yapa ipalM h Naj a'ah ba'la galla, AavaD. jagaatalaa
 patyax ma'Nasa kvahI tarl valSalTya Ga'ina jama'laa Aalaa Aahpatyaxacal AavaDinavaD, CDM
 vagavagalo'ahha kvahI h'la Sarlr kxavalyaata, kvahI h'la & anadana kxv'lyata tar kvahI h'la
 saama jax kvayata svata: laa Jaakul Vayalaa AavaDtao tyama'uceKaada Da'@Trhl kvivataa
 kvrtanaa idsatao' AaiNa eKaada iSaka'Nataj&a pahI lavanaakvl kvrtanaa idsatao' eKaa'Vaal
 eKaa'Va Xacatala AavaD paahI tal taocivaiSalT izkv'nal svata: laa Jaakul dta Asaba tar
 tyavar]na tyacaa ipalM kxltao
 {Vagacabl tasaca Aahma'Nasa kvahI tyahI jaatal/Oma'caaa, garIba/Ealma'la/Asa'U/a, tyacaa
 {Vaga kvrayacaa ipalM/Asaba tar ikxtalhl ADca'nal Aalyaa tarl taoc'at'ya ma'zyaa pama'Naata
 kva ha'naa {Vaga sac} kvrtaca. marazi {Vagapatal'ca'lvacaar kvbaa tar ba'yaaca ja'Naatyah
 Garcal isqatal hl {Vagasa Anak'Ua hatal Asa'raahI palNa tyalya r@taataca {Vaga hataa.
 tyacal {Vaga kvrayacaa ipalM/hataa/Aah' AaiNa tyama'uc'ixizNa pairisqatal laa taad' dta tyahI
 {Vaga sac} kvba'ba'or'ya'ba'Garcyaa pairisqatal ma'uc'it' kvnatarl rid' Aa'ol'jstalcaaa kva'pa'ca
 kvr]na naakvrl patkv'lyacal paa'LI Aalal. palNa naakvrl'caaa ipalM/inasalyaanacrid' Aa'ol'jstal,
 cahaivak'xl, bar'Sa'ca gasa' ejansal Asa'vyavasaaya ma'la'la kvbyanatarl ANNaasah'la palyaata
 ba'ak'vama vyavasaayaal aa isqaraval ac,

{Vagaca Oyaasa:

satata eKaaVa gaafIcaa Oyaasa Gatalaa tar tal gaafI maNasaalaa kva barojamaNaar naahI/ imaLNaar naahI. {VagacabI Asaca AahomI {Vagapatal hakkaar ha Oyaasaca maNasaalaa yaSasval {Vagapatal banavataaO lahanapaNaI Aahacya haTNaacyaa maalakvaSaI Aahacya yaatyAaSal baatanaa iva\$ Ia kvanata yaahI/ImI taacyaasaarKaaca haTNaaca maalakx hakkaar hI [cCa baatana daKavala tyacaa Oyaasa QarIaa, payatna kirbaAaiNa Aaja haTNa Xacata kvanata yaa naavaacaa maaza dbachaa inamaNa Jaalaa AahOAmicokbaI la sava-maazO {Vajikx ikbaI AiQakxarI jar Amicokna Asaca gaafAmicokna laakvaI {Vagapatal hataa yata nasaba tar mal svata: {Vajikx hakkaar, svata:cal kvaNaI kvaZNaar ha Oyaasa Eaf.zaNaar yaahI/Gatalaa AaiNa svata:cal 'kvaI [nk'x hI kvaI sac] kbaI. .

{VagayasaayacI sacjvata:

caahI/ sacjvata hakkaarNajaca inamaKvama hakkaahya. {Vaga jagaata laaKaad akx {Vaga sac] kirNyaacyaa tayaarIta/ manisqatalta Asataata , hjaaraad akx taacsac] kirtaata panna baatavar magjataa yatala evaZca laakx tyata yaSasval hataata. {Vagata Qakva ha Aahca panna zraivakx magjamaa kir]na patkxI laa Qakva ha {Vajikvasaazi AavaSyakx AsataaOj aqO gasta Qakva Asataactyaa {tpadnaata fxyadahl jaasta Asataapanna tyasaazi AByaasapanna-Qakva patkxNaO AavaSyakx Asataomnaata AalaaAaiNa kirbaa {Vaga sac] Asachata naahI. maga Asaa sac] Jaalaba {Vaga tasaca lajaca baMlaDtao

{Vaga sac] kirayalaa qaada AvaQal laagalaa tarI hrkita naahI panna taacyajonabaOd Asavaa, {Vagasaazi AavaSyakx baalNaI AByaasa kirbaa Asavaa, saBaIya Qakva AaiNa tyavar mata kirNyaasaazi kirtaa yata%ya {paayajamaa yaBaI AByaasa Asavaa.

inayaajana na kirtaa sar] kɔbaa {Vaga {Vagapatsaazi -aasadayakx zr] SakxtaackvarNa
 {Vagasaazi {Vagapatal Aaiqakx va [tar Anakx tartadi kirtaajyaacal Barpa[-tyaala jar
 {Vaga caalalaa naah tar kɔraal laagataoAaina jar tagamalacaah tar TakvacaacaSya ya@]
 Sakxtao

taj&aadmagaelSana Aaina Aaptaa@/laakvatal saqa Asaaval. kvatyaahl {Vaga
 vyavasaayaasaazi pa@aa, kvamgaar, ya@/kɔccyaa baabal yaa mah<vaacyaa gaal@I Aahra, tyacyaa
 {palabatacaa, vaaparaca AByaasa Asaava. {Vaga ha kvayadisar Asaava Aaina AavaSyakx sava-
 kvagadpa-aad@/patataa kɔbaal Asaaval. 'javaL kvahl naah, mhNatal hatapaaya gaal@al marazi
 maNatal nasataa gappa basataa@Aaina fisataa@parfa@lija_ Aaina Aqakx paimaiNak xpairEaia
 kvNyacal tayaarl Asaba, tar ADc@laltalah maga-inaGataa@oikv@hna talca Aqalal parIXaa
 AsataoAqaal hi sas@/Isamaj@al itaca pa@al-{@yaaga kv}na Gatal aa paahjaosavaa@/Aqalyaa
 d@ata ya@/na {Vagad@/kɔraata, tyaa@/parrisqatal sa@aral Aaina Aqalna tyaa@/ta@/k@/Do
 nasatao@Gata rahavao homalaa Aijabaata manya naah. tal@/ha ivacaar jar maJyaa
 Aatmacair-apaasatal im@/ta Asaba tar hoAatmacair-a ilaihNyacaa AaahI jaak@/TaT@/q@/ kɔbaa
 Aah@ tyaa@/o saqakx ha@/ta va tyaa@/o malaa inaiEcata sama@/ana im@/ta.'3
 'malaa Amik@/k@/al@/al na@/malca ekx ga@/U va@/Tta Aalaya taomNajacitaqalal {dyaaj@/kxtaa.
 Amik@/kna laakv@/N@/y@/a@/yaacada ekx pakv@/arcal saahsal va@/al Asatao navaanavyaa kvlpanaa
 Saakv@/acyaa, jaak@/mahI tyaa@/ta Gyaayacal! kvdaicata Amik@/kna samaaja pahIyaapasatal ;
 vasaah@/alcyaa kv@/L@/apaasatal j@/saa GaD@/Iaa tyaa@/L@/asa@/N@/saba, pa@/Na yaama@/L@/ca @/a@/l@/k@/N@/a@/g@/a@/U
 tyaa@/ya@/r@/taataca Aah@/

{Vagatala kvahl mah<vaacyaa gaal@I : Aajacyaa kv@/L@/aca ivacaar kɔbaa Aaina
 jar Aqalna j@/gaatal@/a d@/sa@/al AByaasa kɔbaa tar jya d@/sa@/al {Vagavyavasaayaata J@/pa Gatal al
 Aah@/Saad@/sa Aaja j@/gaavar sa<aa gaajavaayaca pa@/atna kv@/lta Aah@/ta

Amokka, calna, jamaal, riSayaa, japaana Aaid dsaanaa {Vagaa} dtaala Aaiqakistar
 {Caalalaa AahojapaanaaarKaa Caasaa dsa tar AaVaigakirNaamaLoAjajaIdipalcyaa baabatala
 {ccastaraar Aaho Aiina taala laakva} djoalvanamana saara laoAahotaca jar Aqalla
 Aifikaa, AaiSyaatala {Vagayavasaayata magaaAsanaayaa dsaakuDopaihlaotar hodsa
 Bakuphala JaalaoAahaa Aiina Aistatvaacal laZa[-laZta Aahaa tyamaLo{Vagaa} salMI
 imalNabooAavaSyakulaalooAahoyasaazi Kaalalaa baabalCaalivacaar hataonh<vaacaAaho

1. **{Vaga vaFi}** : hi vaFi baNavalyaiSavaaya {Vajakxtaa vaaZNaar naahI. 'payagaSalataa,
 saRnaatmakx vaFi Aiina naavalnyaacal AaZo hocaanNyaa va maharqal {VajakvacaKaroqalla
 Aahaa' saihityakakvDqaitaBaSaatal AsataoSalca {VagatalakvDoh vaFi Asatao

2. **salMI** : Aayalyata patyakalaa svata:laa isaOd kirayacal ekida kva haEpa salMI
 imalTaca. {Vagata 'patyakx salMIho{tpadna AahAiina patyakx samsyaa laabacaomU ha
 ivacaar japaana/KRIta yata naahI taayafilaaBadayal hata naahI. 'imalalalyaa salMItaosanao
 kirtaa Aaladarca maNasa jalvanaata yaSasval hatao

3. **Qakoa patkirNyacaal vaFi** : Qakoa patkirNyacaal tayaarl zvala kama kirNyacalaa yaSa
 inaiScataca imalTacyavasaayakvapakaa {Vagatal ha maaza Qakoa isvakvarta Asatao{Vagata
 marazi maNasa Asaa Qakoa patkirayalaa sahsaa tayaar hata naahI.

4. **'BaDvaladar'** : mhNaj adakvayaa kvTahvlebaamal japaNaara maNasa Asaa samja kvahilMI
 pasarvalaa Aahokvaraqal-vaataavarNa tayaar kibaooAahopaNa BaalDvalacyaa baLavarca
 yaSaisodlcaa maga-saapa hatachoi-akvialaabaaiQata satya Aahojaaatala jaasta laakva
 {Vagaa} kvDokvixiyata kibaqaaihjaospaa-Aahca, sakvTAAahaa paNa tarIhi yaSaacaa, paSaa
 imalivallyaacaa ha maga-laakvaMIhataalavaa yaasaazi payatna hataoAavaSyakx Aaho

'dral sarsvatalcao Anakx taqaakvata {paasak x{Vajakvaca {IlaKa 'IaXmalpa'a' ,
'IaXmalpa'ak', ASaa varkxvNal gaDsa palla Aatata KaDsaal ivaSakNaahaIKvrita Asataata. palla
Garcal caLal paDivalNyaasaazi sarsvatalcyaa {paasakvialaa qaaDlfixar IaXmalpa'aa kxvavalca
Iaagatao;

5. kWT : {Vagapatalcyaa naavaavar idsaNaara Abjaavaal paSaa IakvahaIidsataaoa taacvnaakWT
imaLivalaa AahoAsaa ba'yaaca jallaacal galsamaja Asataaopalla yaSaalaa SaaTKxT naahI.
kxatyaahI Xacata yaSasval hakyasaazi kvahl maLlBatal &anaharalar kWT kxvNyaacal tayaarl
AavaSyakx Aaho{Vagata tar idvasara-a ha ivacaar na kxrtaa yaktayaa saalvsaazi, kxvayaa
Iaagalaayaa kWTasaazi taahlaaa sadla tayaar raihlaopaihja'o 'mayadSaata va parDsaata
{VagapatalcyaaSasval hakyasaazi kvahl gaUgaitaomahIla. yaSaacal garjixIal kxzaopairEaia
AaiNa Aapalla kxrtaa Asalabyaa kxmacaSaKaaba &ana hIca AahotyamaLug'abv saalv{palabla
hatata talv talv tyaa'vI fixyada Gakyaasaazi palvpaNacyaar Asataa. 90 T@kxGama AaiNa
10 T@kxofital-ha yaSaacaa paayaa AahO;

6. parvaanagal imaLNaoo jagaata {Vaga sarj kxvayaca Asaba tar vagavagal_yaa dSaatala
parvaanagal imaLNyaacaa kvalaKaDlvagalLa Aaho saalvairta dSaata kvamaopTpaT hatata.
saalvMakvixvNa JaalyamaLooAaiNa {Vagaa'aa AnakvUa QaarNaahaKvckvagaDpa-alyaa patata'arvI
tvairta parvaanagal imaLtaotar Baartaatala kvahl rajyaata mihnaamihna'gataata. fixyalal fix@ta
yaa Thalavar]na tyaa ThalavarhI Iaraxv sarkvta naahIla. meta AqayavasqamLug'arl saalvNaa
Jaalal Asalal tarI Iaayasansa imaLNyaasaazi sarkvarkvDial fixar mazoAvaDharI maj aival ag'ataao
tyaacaa ivacaar Jaalaa paaihjaomaharalT#ta AataaSaa ekx iKaDkxIsaarKyaayaa'ona rabavaayacaoo
caalalaoAahpalla sarkvarkv kmeaarI ikxal kvayakama Aahv yaavar tyaacagaSa Aval'abv Aaho
navalna sarkvarkv QaarNaaha'ar Aataa kvahl izkvNal ekva idvasaata {Vagaa'aa parvaanagal
imaLtao

sara-sarkvarl yaAha Aataa laal aifxtalcyaa kvarBaarapaasala maeta kxrayacoaal al aAho

7. ADcaNalCaDnavaarNa : maharaIT# baifa [.paitsalal {Vagapatal {Vaga [tar~a hIavata Aahta (TaTa kpaalnaoAapalaa nanaogaaDyaabai pakxipa jaimana AiQagahNaacyaa vaadamaLo baifa anaQala gajarata rajyaata hIaivalaa.) sqaipata Aahta kvarNa tyaaAha ADcaNalCaDnavaarNa hata naahI, saivaDaa tar imLta naahIta paNa valja, paalal, jaimana, kxmagaar yaAha samasyaAha inavaarNaasaazi sarkvar AavaSyakx tal madta kxrtta naahI yaamaLckvarKaanadarI gajarataKDo vaLta AahoyamaLosa-paifa [{VagapaZila ADcaNalCaDvairta inavaarNa kxNagajaco Aaho

8. AaVagkikxNa AaiNa ivkasa : Aaja Baartaaca ivacaar kxbaa tar maharaIT# taaimaLnaaDU yaAha Kao paifa AaVagkikxNaamaLo paZo Aahta tar JaarKaD/ i baharsaarKao paifa AaVagkikxNa nasalyamaLmagapaDta Aahta tyamaLsamajacyaa ivakasaasaazi {Vaga va vyaapar hyaAaValaI hataMaSyakx Aaho maharaIT#caekula sqala {tpanna 13 laaKa 70 hjaar kvadI Asataanaa gajarataca {tpanna inamaohNajao6 laaKa 72 hjaar kvadI Aaho dsaatala ekula ivadSal gavaNakvapakI 48 TekogavaNakx maharaIT#ta Jaalal. iSakNa, saakartaa, manaval ivakasa inadSaakvI AaiNa drDaE- {tpanna yaa saayaaNyaca gajarataKaa maharaIT#paZo AahonI saarI AakvDraarI irJah-baKvoolal AahQ

9. ivacaarabaIlaa : vaJai@takx ivacaar AaiNa kxvaxanataba paahjadasaa vaava Baartaata imLta naahI. {Vaga sacj kxrayacal paikiyaa ikxakvIT AahDvahlIarI naivana kxNaa%yaa laa paitsaahna imLta naahI. Baartaata kvahl baabatala vyaacal myaaela AsalyanaokvI paahjadasapaitsaahna na imLal yaanadar]Na par dsaata jaataata va {Vaga sacj kxrttaata. tyaacaa fixyada tapal la dsaalaa hataa chyaacasaaZi vaJai@takx ivacaar va kxvaxanataba vaava imLalaa paahjapaitsaahna imLalao paahjao

10. sarkari Qaada : dSaata kvaktiyaahl rajaklyia pakaaasarkvar AsaUtyaadaQaada jar {VagaaZil caalahaAsaba, jyaata {VagaaZil va tyacbarakar laakvaahl fixyada hakaar Asaba tar ASaa Qaadaa sarkvarnaqazparavaa kuba paahjaoDaryaa ivacaarsarNalcaadax {VagaaZil na nakvaratmakx dRikva zvaata. tyamaUotyayeh rajyaata {VagaaZilaa caalanaa imLta naahI. {VagaaZil tapala {VagaaZil dsaUyaa izkvaal hIarataata. {VagaaZil dsahtaala paDaanya VaaAsaorhNata Asataanaa {VagaaZil raKaNaaroraT#ya Qaada sarkvarnaoraivaIaopaahjao va tyalaaj rajakvarNaapasala dU zvaIaopaahjao{VagaaZil QaadaZil kvaktakmal pairNaama vhavaa yaasaazi ibaTna jacpayatna kvrtacyaapasala [tarahaIva Baartaalaahl barca iSakxtaa yaD-a. rajaklyia natao {VagaaZil Atyata/sahahaSala sahaaAraajaklyiakvNa JaalyanaoraivaIa pakvarcal maUyagapaNaayaa {VagaaZil tyacrahtaayatao

11. sarkari laDhaD : Aqalyaa dSaata Asakvaktaca Xaca naahI jacraajakvarNal laDhaD kvrtanaahI. saadta Aqalyaa majaltala laakvaahl fixyada haD-a AsaonaNaya Gatal agjantaata. palal-tar parimaTrajamUozraivakx laakvaahl ma@adarI inamaNa Jaalal hatal. Aataahl qaadi Aahqana spaDaana AahBaartaata jyaa rajaklyia pakaaasacava AsatacyacyaaSal sahaa {VagaaZil kvamolarakv hataata palla baaklyyaa {VagaaZil ADcaal yata rahtaata. ASaa vyasqata BaITacaar baakvaLtaoAiNa yaatala Saati paamaIakx {VagaaZil kvakusanaca hatao

12. Kalal Aqayarasqa : maAaca kvL sahaIyanafarI calnaaarKyya kvDyaa kvnyainasT dSaanao Kalal Aqayarasqa salkvarIal. calnaadala kvaktiyaahl baahI sarkvarcyaa sahaIliSarayaa baahI paDayacyaa naahI. paNa yaa baadsta ibaIvaI DjanotaDoidIaooAiNa calnaao KalalAa salkvarIaa. Baartaanao1991 nafarI Aqalyaa Kalyaa Aqayarasqaa Kalyaa Aqaanasacjvaata kvbal kvraNa baadsta Aqayarasqaa baosamaoyata hataoqatal zpa Jaalal hatal. sagaLkvDdaala ifxtalcaa kvraBaar hataa, {VagaaZil spaDa-nahtal, mhNaal Ainavaasal Baartalya laD-svaraja paalasaarKac{VagaaZil baadsta Aqayarasqaa diridi Aqayarasqa manataata.

13. **paardSakxtaa** : kvatyaahl izkvaNal paardSakxtaa AavaSyakx Asatao {Vagavyasaayaacal sacjvaata kvrNyapaasata jar taahl paardSakx kvrBaar kvrta Asaala. sarkvxl inayamaaQaal ana AaiNa vyasaayaata sacaaEi Asata tar taahala kvQalhl Kaalal pahayalaa laagalaar naahl. AapaardSakx kvrBaar kvr]na taahl kvahl kvL yaSasval vhalaa palna dIgakvalalna yaSaasaazi paardSakxtaa AavaSyakxtaa Aaho

14. **caanya** : paartaNyaita svataNyitacaoraar osvataNyitsaazi yavakvata sfxil lajha/ljagaivataata. Aaiqakx svataNyit BarBaraTlcaoraar o{Vagavyasaayaasaazi yavakvata/sfxil lajha/ljagaivataata. sarkvxl QaarNaobaaj aratal la vaataavarNa AaiNa samaj aatatah imLNaar qaatsaahna {Vagasaazi mahvacaasatao {Vagala aa ekx-a AaNaNaara caanya dkaara GaTk mhNajao {Vajakx vaal. QaaDsa AaiNa pyatna yaatatah {Vagala aa caanya imLtaoisajhaatJha[-saarKal izkvaNagyaacaa {dahrNa haya. 'esa[JaD' saarKyaa pakxl paatatah {Vagala/fxyada hataao

marazi maNasaalMa {Nalva:

Aajahl Baartaata savata jaasta ivakvasa tasaca SahrIkvrNa maharaT#ta JaalaoAaho svataNyitatarl maN[paatva 1960natarl maharaT#tal la marazi maNasal Anakx Xacata Apalao vacasva rakatah AahoSahaiNakx, ikvDa, kvlaa yaa savaca Xacata taoAgasar Aahqalna {Vagavyasaayaata Ajatahl taqpaahjadavaZa Agasar naahl. kvrNaovaivala Aahq. marazi maNasaalaa zraivakx valcal naakvxl hl ipaya gaalE Aahsaalaa iSapa[-kva Asataa palna sarkvxl naakvxl imLalal tar tyacyaasaarKaa Baagyavaana taaca svata: laa samajataazraivakx valcal kvama kvrNaov kvatyaahl Qaakva patkvrNyacal tayaarl nasalao Aahotyata samalaana manalao kv zraivakx jalvana vyatalta kvrNaov

j alvanaatal la maazyaa bad laa haa isaamaa jaa nyaacal [cCa nasalNaaccaakITbaah o payatna na kirNadil
 Anakx marazi maNasaaN valSalTyaoAahaa. marazi maNasaa ha SaUjSapaa[-Aah qaaNa fixar
 QaDpaDyaa AahOAsaaahI tyaa aa Baafaa bakx sahaafataa hokvarNahl Asa Sakuba palna saahsa
 kirNaQaDpaD kirNagayapkaa Saata/Aayalya jagalyaavar tyaa caa jaasta Bar AahOAiNa ba%yaca
 vaba ek rKalva Aayalya tyaa aa paata hatanaa idsatao

'saaQaarNa marazi maNasaa ha {VagaaDyaaDoraLtaCa naahI. 'Aamacyaaj aal paSaa
 naahI, BaalDvAla naahI, AnaBava naahI, parpaVha naahI, patyax jaNa ekmaakaa paaya AaZNaar,'
 ASaa ta%cal kirNasaaNaaovaastaivax yaacyaa paZcaayaa hooak%yaalNaasaaI {VagaaDyaaCaO
 Aahchi sava-pairisqatal DabyaaZidsata Asatanaa, jaal kirNahlI nasatanaa inavaL Aqax
 pairEaNa, paamaaNak pairEaNa, AByaaspaakx pairEaNa kirbaOAiNa eKaadyaa {VagaaCa ivalayaaCa
 satata Qyaasa Gatalaa, tar tyaa ta hmaKaasa va {<ama yaSa imLtao,

eKaadkuma kirayacaasata tar maNasaa tyaa saazi Anakx sabal tyaar kirtao'naacataa
 yaEaa AijMa vaakDoyaa {@talpaamaNadvarNasaaNaa basatao Aaiqax pagatal kirDaba bakx
 kirta marazi maNasaa Aahdyata samaQana manataa marazi {Vagapatal [tar samaaj aaeVZc nnaa
 idsata nasalyaacapaahI {VagatalIa QaaeyaaNaaI marazi maNasaa tyaar idsata naahI. {Vagaa
 kirNyaa saazi fixar maazokvaLija laagataomaaza Qaakva Asataa, oyaSa imLbaCa yaacal Kaa-al
 nasatao imLalaa tar ba@kxL paSaa imLtao naahI tar kxj baaj aarI hakyaa cal vab yataqaaNa jaZa
 Qaakva jaasta tarZoyaSahl maZoAsataosaNaaNa Xaata kama kir]na taahI fixar maazi {DI
 GaG] Sakita naahI. 'samaaj aacyaa naaDivar Aanha {VagaaNaaDj atakioAcakx baad Asatao tatakio
 [tar kvaatyaahI vyaavasaiyakvaNaasaba AiNa mhNataa Aqalyaa laa imLNaarI baiXasaQ takx
 maazi Asataa.'¹⁰ {Vagapatal jaahI Aaiqax tasaca [tar Qaakva patkirtaata taahI tyaa kvamaCa
 maad laahI tyaa laj jaasta imLtao

marazi maNasaakxDo vyaapaarl vaFical kmrtartaa jaanavatao Sajjarpaajarcao
 vaataavarNahl {Vaga vyavasayaala paakakx naahl. sabaalya, Garcya iSakwaNakimLubl Asaba
 Baatakx saka samalDkxDoj aapaya/maNasal samaja Kacalaa jaata naahl taapaya/taacya Sasval
 vyaapaarl hakkar naahl. dhal[- isafalcaoyasval {dahrNa AapalyapaZoAahosamajata
 jaapaya/maakxLpNaa yakkar naahl. payagaSalatacal ikhafa hakkar naahl , vya@talCyh
 ivacaaralkxIpanabaa vaava imLNaar naahl taapaya/IpaitaBaasapNatacaa AivalKkar hakkar
 naahl. {Vagavyavasayaata vaaZ habyaasazi hi vaFai marazi maNasaata rjJalal paahjapotyakanao
 sacixata naakvIcaa ivacaar na kxrtaa {VagakxDovalIaapaahjao 'yaa{IaT AapalyakxDo
 ivaSakata: maharaIT#yana maNasal paqama naakvIlaa icakxTnyacaa ivacaar kxrtaaosvata:caa QaNaI
 mhTVha kxI 'talUhaqazopqama fxsalasa tarI hrkxta naahl, kNha tarI yaSasval haSalla, mal
 Aahca talyaamagaOAsalNINaayacyaa erojal Aajalajatal maDZLI tyalaa/italaa 'na@kxI ivacaar
 kxibaasa naa rdaabaa? naahl tar idvaal inaGaayaca. Aapalla rstyaavar yaayacaotyapakaa naakvI
 kxibatal barI' Asaca salIaa dtata.'¹¹

{Vagapatal IalacaN/IhracaN/maharaIT#ya maNasanaNakataahl palajahx na baal_gataa
 QaIXata AvaSya paDavaNIsaohNataata. QaNaI kxNacohNajacapa, ipaLul kxZNyacal vaFai Asaa
 ivacaar kxI nayaovyaapaar kxNalNINajacfxsavalakx AahOASal kxIpanaa tyaaNikxrtaa kxama
 nayaokkarKanaadar va vyaapaarl samaj aivaGaatakx kxIyadkxrtata, tacsamajacaSa-alaAahata vyaafO
 saamyavaadI ivacaaralkI maharaIT#ya tar]NaahN paOdtaSalr baalIbaob kxNyaata yatao ASaa
 ivacaaralkIbaLI paDulayabulIbaob kxNaa%aaBaKya tyaanal haG] nayaOQaIXata barkxta Jaalal
 tarca QaNaIvaaZtao tyamaLuanakx IakvaNal rajagaar imLtao {dyaagaQaNaIvaaZlaotarca
 raIT#caa ivakvasa hataoQaNaI kxNaa%aaImazya QaNaI yaakvDha mdta AavaSya imLta. CaOo
 QaNaIvaaZladar mazQaNaIvaaZtalIa hosaI Iakata AsaVva.

CaXka ApaNa magoAhata Asaa nyatajaD/maharaT#yaaN/baalGalayaovyaapar hokitaPaalaa
 Aahana AahASal kxlpanaa manaata ekida r]jalal kxl maharaT#ya tar]Naadai laaZa/CaDyaakDo
 vaLca. {Vagata iSarIyana svata:cal pagatal tar kxrtaa yaD-aca paNa tyabaratar raT#caa
 ivakasa, AByadyahl kxrtaa yaD-a hyaacaI jaalva marazi tar]NaadaiIijata@yaa lavakr haD-a
 itatakxl barI'12

 marazi maNasa {Vagayasaayata kisa paZga} Sakiba

Baartanao1991 saalal jaagaitakxlkrNaacya rTyamaLometa Aqayavasqaca inaNaya
 Gatalaa. yaa inaNayaanooSaatala {Vagayasaayacaor]pa paalaTlaooAataa Baartalya {Vagata
 jaagaitakx {VagaSal spaDaa-kxr]na ApalaoAistatva iTkivaNaqajatal kxrNaooAaraSyakx Jaalao
 'parmaT raja'cao yaa saNiyanaoAnakx {VagataIhayasooaTlaqaNa tyabaratar kvahl
 pasqaipata {VagataIspatao iTkukxl naahl yaa iBatalpaD tyaaN/naalna CaarNaalaa ivarata sar]k
 kxbaa. paCaD/Aaiqakx {IaZala Asallaayaa parDsal kupaIyaa dSal {VagataIspataoIla hl
 iBatal saDaaar hatal paNa yaahl spaDaa Anako Baartalya kupaIyaa iTkxlyaa Aailna nasatyaa vaaZlyaa
 naahIla tar jaagaitakx baajarpaZga GaalDdaD kxr] laagalyaa.Aaja TaTa, irIayansa, Aidtya
 ibalaa-gaIa [nFaisasa,ivapaaihDyha baalUBaartal eArTca AidnaIjagata paaya pasarIao
 Aaha

marazi maNasa mhIVha kxl {VagaSal tyacoojanta naahl. zraivakx caakvachta
 jagalyaacal AaraD ha maaza dyaNa zrtao paiDlaoaLNa [Nlyaa sakxLa' yaa {@talpamaNaAaho
 tasaca jagalaoaalalaya taocaalalLzaNaozraivakx vaLcal naakorl SaadNaoyataca taadanyataa
 manataoosar ohNajaoagaLa ivacaar nakvaoa 'hoAsav'caalayacaMooa@yaa. Asaa jaacivacaar
 AahooasafinaSalIataba Atyatvmarkx Aaho

ekx zraivakx jalvana sarL jagata Asataanaa, maNasa Saayataa Ahcyaata samaana manala
 rahtaa AsaahNaca Apalya naiSabal AahASal manaal samajatal kx]na Ga]na Ahcyaata
 samaana manataaxSaalaa naahl tyaa fMita paDayaca@ caalalaa Ahcyaata vaa[? Ahcya?
 Asa ivacaar pajatal KaMataaASaAhqana Asackva nasava@ Asackva kx] naya@ ASaa
 ivacaarahaI gaalIhaI caalanaa imLtao maNasaalaa navalna kx]panaa sacataata AaiNa {Vaga
 vyasaayaalaa yaa naivanyaalca Aa@ AsataotyamaLgacaa tyaa vya@talIaa tar fxyada hataca
 paNa [tar savaahaI tyacaa fxyada hatao

{Vaga {BaarNasaMata marazi maNasa svapnaGata naahl. kxahl naahl janalactar
 kx]. dsarohNajacsvapna baiGatalactarl kRita AaNalyasaazi fixar paZakar Gatalaa jaata
 naahl. AaiNa nakxTicyaa Iagnaalaa sataraSaoivaGna taSal yaalya kRitaa Anax ADqaLO
 yataata.AaiNa {Vaga vyasaayaasaMata marazi maNasaahaI svata:ba_la nyanagaIItayar kxbaa
 AahAaiNa {Vagata yaSa imLca imLca ha AatmaivaEvaasa idsata naahl. jaayavaIImal
 svata:cya samqyaalaa AabKata naahl taayavaIImal kxahl kx] Sakxta naahl. tyamaLca {Vagata
 svata:cacsamqya-marazi maNasa AabKanaar naahl taayavaIItayaaSasval hataar naahl.

1.svapo Apalaa marazi maNasa maza halyaal svapna pahataa@f@eta kx]acyaa tarl
 caakxatalla savaaca pad imLivalyaal. Apalya baalInaAaiNa kx]SalyaanactaaApalya
 saSacyaa svamalcal Abjaaval r]payaal ana kx]Ita Asataaana Apalaa svata: ASaa saSaca
 svamal vhaalMsaKahaI tyalaa vaTta naahl.svamalvapaaka svamalinalzal Aa@ jaasta.svamalIaa
 talcal ikhata Asaba tar svamalinalzahal gaI AahASaahaI, paNa ekhNaca Apalya BaabaDyaa
 marazi maNasaalaa dsayaa kx]Nacyaa vaavaSaalal vaastalyaa paayacaa dgaD mhNatal icaNatal
 Gahyataca Baalaa vaTtaq3 parpaatya {Vajakvanach@LNaI kx]byaanat@I paS@I kx]rahaI paIta&aa
 Gatalal.

“maaJadvarKaanaatyaa kvarKaanyaatala {tpaadnaomaJal kvayaa-ayacinavaasasqaanaoewaZca kvaya
 maJyaa kvayaa-ayaatalla maJal kubalnasatola bahcaIThya {VagaDaVatyaa taadisa taad banavalna
 AaiNa Apalyaa vyavasaayaalaa kvaL svadSaataca nahctar jaagaitakx staravarhl ekx manaacaM
 sqaana paapta kv]na d[na.’¹⁴

2. marisakta: marazi malNasd {Vaga vyavasaayaalaa sacjvaata kvayalaaca tayar nasataadvvarNa
 {Vagaata paDNacrhNajacsacjvaata. yaata ‘paDNA’cha Sabdca nakvaraqal-Aaho{Vagaata paDlaacoa
 rhNataa ApaNa {Vagaata {Baa raihlaaoAsaorhTMhpaaihjao {Vaga ha zraivakx laakvaalM
 ma@adarl Aahcha jaogaj[samaja AahctaackvaZhal Takxlaa paaihjaosaaarNata: gajaratal
 maNasd rhNajacyaaparata AsaNaar AsaooaTtaqona savaea gajaratal vyaapar kvrta naahI. SaDKI
 rhNajachaNba vyaavasaaiyakx paNa savaea SaDKI kvahl haNba caalavata naahI, tyacpamaNaa
 marazi malNasd rhNajacyaakvrl kvrNaara ha samajhl ApaNa d[ukbaa paaihjao{laT isaalM
 maNasap[ilaNaomaJaa janma naakvrlsaazi nasatal {Vaga vyavasaaya kvrNyasaazica Jaalaba Aaho
 ASal Kalagaz marazi malNasanaomnaaSal baalMhal tar {Vajakx havyasaazi salMinamaNa
 ha[la. ‘{Vajakx rhNajao kvamagaaralM naaDNAara, gaahkvaa lahaDNAara, samajalaa
 fisaivaNaara, [nkma T@sa AaiNa jakvata baDiivaNaara AaiNa sad[aa Apalyaa talDiyaa
 BarNyacyaa ifxkvrIta AsaNaara ihkvatal AaiNa ibaladM malNasd ASalca samajatala
 bahsalKyatalM OarNaa Asatao{Vajakvayha pairEmacadvaktaalahl kvat[akx vaaTta naahI. tyacyaa
 nahtakxtacal kvNaalaa Kaa-al vaaTta naahI AaiNa tyacyaa baiOdsamqyaba_la kvat[alaa ivaEvaasa
 vaaTta naahI, [takvca kvaya paNa iSakul[savar]na bakvar raihlabyyaa Apalyaa malalaa paalakhI
 “talaa naakvrl imaLta nasaba AaiNa [tarhl kvahl jamata nasaba tar kvahl[arI Qadla/kva kvrta
 naahI.” Asa ihtap[sa kvrlta Asataata.’¹⁵

{Vaga vyavasaaya sac} kx rNaayaa gaal r@taata Asaayaa laagataata ha AaNaKal ekx samaja. rama baKaNaNaNa Kyaa ekx isal vyavasaayakyacyaa Aatmacair-aata isal maNaNa baalapaNaapasatata vyavasaayaacyaa saainaayata vaaZtaava vyavasaayaacaaca ivacaar kxirta Asataao AsaiaihlaaAahqana nhNatal tal gaal AavaSyakxica AahoAsaiaiholaad-svaraja paafa Apalyaa Aatmacair-aata nhNataata kx r@taata Asaba tar caaNaNa tal iSakxtaa yata naahI AsaiaihI nhNajaca maJyaa palajaaI kxabaahI nhNatal malaahI jamaNaar naahI AsaiaihI payatnaalaa AByasacal jaad dta [cCaSa@talcyaa baLavar kvakalhi {Vagacal sac}vaata kx] SakxtaaoAataa sac}vaata kx rNaooAiNa yaSasval hatachyaayaa iBanna gaal AahtaAataa barica marazi maNasaoryavasaayata yaSasval hata naahIta nhNatal marazi maNasaacaolaNata idvaalca inaGataoha ekx gaal samaja. jagaatala laaKaolaakx {Vaga sac} kxirtaata va baavar maJyaa[takica yaSasval hataata. jasaoyaSasval hataayaa marazi naavaoAahta tasaca ApayaSalcyaa yaadIta marazi maNasaabaratar laaKaol tar laakx Asatala.tyamaLodvaalckvahl zraivakx samajacyaa laakvaha inaGataoAsaiaihI tasaca yaSasvaltatacal maal kvahl zraivakx samaj aatala laakvaha gaLyaata paDtaoAsabI naahI.

3. Alpasavita: marazi maNasa Alpasavita AahojacimL tadyaata samaana mananaara Aaho tyamaLodvaar marzi {DI Gata naahI. samaanal AsaNaooAiNa Alpasavita AsalchyaahI gaalDyaa inaralyaa gaal AahoAlpasavita pagatalcyaa Aad yata maNasa Aahotyataca samaanal AahoAsaodaKarata Asataoqana pagatal kvakalaa nakxooAah caaNaNa maganao imaLNaara paSaa kvakal isvakvarNaar naahI? paNa kvahl [tarhi kx rNaooAsataata jyaamaLonaNasa Aahotyata savaI taa zraiyacaa payatna kxirtaao

4. nFyacaogaiNata: marazi maNasa ikvaal kvakalhi jarI vyavasaayata {tarlaa tarI naFyacao gaiNata tyaalaa kxL laqaahjao

ba'yaaca vaba d'kxana {GaDIyaavar Garatala/ AabKalcaolaakx samana baibSaakal GaC]na jaataata. {Vagacal {BaarNal kirtanaa BaalDv]laaaca ivacaar kxNaoAavaSyakx AahpBaalDv]laa kxapikxal, kxsaqataVayacaokxazal {Baokxayacaqaa palla-AByaasa Asal aa paahjaonasataa {Vagatalal ikxal pasaa imLtaachdaGataanaa tyatala Karca nafxa ikxal? yaaca ivacaar Jaalaa paahjaovisa\$ la kxmatayah im-anaachTba caalUkxabaqa jabb] kxmeta jaata tabb] Qab]l kxsa caalalaa AsaovacaarIta tabb] im-a Qab]lcaah]na Aahqal laa Bar laa AahAsaohNata.

pasaa imLNaqavaa nasataa gal laa BarNaohNajaoQab]lcaah]na caalalNaohdar sava-Kaca-vajaa jaataa iSal lakx ikxal {rtanafx ikxal hataqaaavar QaVataoBaivataya Avalab] Aaho '{Vagata fixeta nafxa imLvaNaohNajaoYaSasval hataonahpBaalDv]laa, saSaVnaa, baajarpaaza va kxasalya yaab]l {BaarNal kxNaoohNajaoYaSa haxa.'¹⁶

5. vyasaaya vab]l : jaapajatal kxrtaa taotkxba. {Vagata vaaZ]laa Amayaad saab]Aahta ekx Daj]l vyavaisqata caZ]laa kx tyacyapakka maaza Daj]l taah]laa Kallaavata Asataosataa pajatalcal kxasa QarNaovAavaSyakx Asataobasa AahotaqaaQab]lcaah]na AsaohNatal caalata naah]. vyasaaya vab]l hoxaSaaca mapakx AahpAalobya naFyaca kxhl ihssaa ha paZ]la vab]lisaazi kxZ]laa v]Naoh]taarah AsataoAaiNa tasaa taocqalLa v]laa jaataoyacabaratar ekxka Xacata svata: laa baab]l na z]vataa ds]yaa Xacab]l ivacaar kxbaa paahjaoj]akx]na eKaaVa Xacata ma]VAaalal tar ds]yaa izkxal fixada haC] Sakxtaa

6. Abyasa kxrlao {Vaj]kxayah kxhalyaa vacaavyaata. saab]l-naaSyacyaa Aqab]fatahl na hrtaa vaaTcaala kxrtaa rhayacalVakatah] pauna pauna ifxina@sa paKasaarKaV]Ba rhayacalyalcal Anakx {dahrNaovApalyaalaa AaZ]ltaata. 'Ana]vaalaa mah<va AahqalNa naryaa Ana]vaalaa]l saamao]V] jaalyaacal Xanataahl mah<vaacal. yaSasval kx]panaa rabaiva]yaata ivalab]l kx] nakx. payayal vyab]canaa manaata tayaar z]vaa va tyaa k]Saa Amalataa Aallaayacyaa yaacaahl ivacaar kx]na z]vaa.'¹⁷

{Vagacyaa patyakx Tpyaavar ikxtaltarl QaDoiSakvayalaa imLtaata. kvahl @lafakvarkx Asataata tar kvahl Atyata/Kaicakx patyakx Tpyaata naval Aahnaasamao yata AsalyaamaLo iSakNyaaal paikiyaa kvayama caalata rahtaopatyakx AnaBaataal navaa dRikvama imLtaooyataal ekx paqaimakx QaDa iSakvayalaa imLtaooyataal Naj aoj aha tal iSakNyaaalvata tal {Vaga baal/paDNyaacal vab Aalabal AahAsaasamajavao {Vaga jarl sqainakx Asalactarl {Vaga {BaarNalsaaZI valSvakx dRi laagatao}

7. Iakota insaLNa maharalTata ya[na marazi yata nasataanaa parpaatalya Iakox yapaoyataata, insaLtaata AaiNa Apalaq[ipsata saalya kvartaata. Apalyaa kvamaasaZI madta maagataata, gaad baataata, kvayata sahja saimala hatata palla marazi maNasa Asaa paTkina insaLta naahl. baahocyyaa izkvahal tar AabKapala daKaivata naahlta.jalvahl Aataa yapaADlactar yaacal jabaadarl Apalyaavar paDlal tar kisadha[ta?

sama[il Baqaribakxtaolul Asaba palla [tar pa[asaaKackvamaasaZI marazi maNasa paZpaZckvNaar naahl ikvahl Iakvaha/ApalyaamaLoasa ha[ta yaa ivacaaranackvahl ga[ti Talca sa[ta. marazi maNasaaca ekvama[hl paTkina [tar a[ta lavakv ivaEvaasa basata naahl. baah[marazi maNasa marazi maNasaSal marazlta baahoyacaotaltaoeKaaVa navalna izkvahal [tar Iakox AabKanasalal tarl AabKa kvazta sahBaagal hatata.

8. vyasaaya mlT caal ara mlNaj aoyasaaya talhal aa mlT caal ara : 'QamaoXatal riXata:' yaa {@talpa[maNacta[hl {Vaga sa[alLa, {Vaga talhalaa sa[alLa. kvahl tarl kvsaatarl kvayacaa mlNahal {Vaga kv] nakva. samipata va[alnakvra. tyaatalla baarkvavaasamajal Ga[na kvra. vab laagata palla vyasaayaacal GaDI vyavaiqata basavaa AaiNa tal basalal tar inaval nafva vaaZca AaiNa vyasaayaabaratar Garatahl sama[il ya[ta.

9. **BaDvIla** : marazi maNasa {Vaga kx] Sakita naahI yaasaazIcal maazi sababa nhNaj aBaDvIla. {Vaga kxrayaca tar Kaha BaDvIla IagataoAaiNa Aarhi paSaa kisa {Baar], kxkta Aarhalaa paSaa dEa AaiNa imLalaa tar taofDtaa yaEa kva? nakisaana Jaaladar kxaya kxrayaca yaa AaiNa ASaa Anakx kxarNaahI marazi maNasa {Vagata iSarta naahI. taucyaakxDpaSaa Asaba tar {<amca paNa taocasaba tarIhI {Vaga sac] kxrtaa yataoAataSaa tar vyapaar ha dsaIyaacyaa paSaavar kxryaaca {Vaga samajalaa jaataojar taucya {Vaga tyaa paa-ataca Asaba tar javaLlal dSaatalaa kxaya pardSaatala BaDvIla acaa pacraza haE] SakitaadI Aatacal Sa@yataa Aaho

10. **vasaBa kUkIma** : Apala svadSaIcyaa gaE] kxrtaa baI] paamkyaana Apala, Apalaa gaava, Apalaa dsa ha kisa AatmainaBa haEa yaavar payatna kxrtaa Asatao paNa yaa jaagaitakI kxNaata Apalaa gaava nhNaj aPaNa-ivaEva Jaal aAahojagaacyaa baajarata Apala {tarIyaamaLoApalaa mala pardSaata Kapata Asaba tar tyaaIya malaalaa Apalyaa dSaata Apala ATkva kx] Sakita naahI. jaja hovaEvakx KaDdhanal aAhdyamaLo {VagapatalaI svata: laa sqal amyaa ta baI]I zvaNa yaaya nah aaja tyaaIya- jajaaca oihvaasal baalyaacaal AavaSyaktaa Aah aAiNa tasaa dRIkva zvaNa tar jajaacyaa baajarata taotkxal la.

11. **sakRI paàar** : diXaNaatya IakvaI haTaa vyasaya maharaTta sac] kx]na yaal la IakvaI [Dial, {<apa, vaDasaalI KaIyaacal saraya laavalal. maharaTta tar marazi KaVpadaqaI haTaa paNaal va diXaNakDIa KaVpadaqa- jaasta idsataata. [yaIya vyapaarI nhNatal Aal aAiNa Baartaavar 150 valaEaj ya kxba aAiNa BaIpaasatal baIyaaca tyaaIya sarayaI, gaE]I zvaI gaba vyapaar ha sAKRI paàar acaonh <vaaca saana banal aAah aAmio kva vyapaayaaI Baartaata ipaJaa, bagaf va tatsama fiasT fDca jamaana AaNalaa Aah aAiNa Baartaata nah dar jajaata taobakipaya kxba Aaho

hataanaKaanaarl AapaNa maNasa, Aataa kxTa camacyaaca sarasa vaapar kxr] laagalaaAahata
 mhNajaca jaacoSa vyapaarata paZdaag agaavar saakRakx bahatalta varcaZ banata Aahocalnacao
 {dahriNa GaG} kxhl vaapayaFa/calnamaOyaballSta Aqayavasqaa hatal. taqalla GaDamaDihl
 jagaalaa kxLta nahityaa panna tyaacadaaGj allanaryaavar Aaja Kalal Aqayavasqaa AahAaiNa
 Aataa taqalla laakx AmioKmsa idsallyaasaazi pajatna kxrta Aahata. Baartaatahl taca caalaU
 AahcipaJJa, bagaf, maDaraalD, papsal, kxakx yaanaNyaiqala laakxayaa Ayalyaavar baraca paBaava
 Takltaa Aaho

12. kxatalla {rkx: Aajakxala Baartaatala laakx tarl sagalLkxDcKaajagalKxrNa kxra Asao
 mhNataanaa idsataata. sarkxarl kxarBaaratalla vaokKaa{]paNaa mhNajao dftaridraGj[-
 gabvyarahar yaamaLdaakx vaalaagalaaAahata. vyavasaayaata, {Vagata yaSasval habyaasaazi kxama
 zraivakx kxalavaGalta Jaalactarca taosvalkxarlagjataokxama taataDlnackxNapiidlabaa Sabd
 paaLNaAaiNa yaasaazi jar qaada taata sahna kxrayalaa laagalaa tarl kxNacyaa gaafI hata
 naahita taapayaFa/vyavasaaya yaSasval hataar naah. baGalLkxr] yaanaNtar fixTa idlaaca paahjaopanna
 spaata AapaNa jaazatpar kxama kxr] taraza Aapalaca fixyada haDla.

Eaf. bal.jal. iSakxyaana/vabta maala na paacalyaanaGj paanacyaa kxanlnactaaqarta
 paazivalaa AaiNa tyamaLdal.jalnaal barca nakusaana saasaavao aagalao 'ibaTnanaOyaboyamsvar]pal
 yaSa imLivaNyasaazi kvatatal SaaTKxT {palabla naahita. JaganagaT, JaTpaT kxamaC rkNaa
 Adlaabadla qaadyaa kxalasaazi yaSasval hatahl Asatala panna paarKalal Gatalabosamataca
 dYRikvaca dGakxal iTkvara Qar] Sakxtaata. kvangaarahaal {Vagaba_ la AapalapaNaacal Baavanaa
 inamaNa habyaasaazi tyanaal {Vagacal Oyacora inayamaalmaihtal Asalal paahjaosaspalT
 {i_YTapaatala paNaa imLUSakxtaG, jagaata sava-izkxalal Aataa vaok paaLNaosavayalcaolaalao
 Aaho

15. hata Gaena taaba Disa naEma : AapaNa mhNataanaa mhNataaqaNa baraca kxal ADcaNal samao idsaUaagal yaa kxI AapaNa Avasaana gaLayal aa laagataoBaivalyaatal la nakxaraqal-ivacaaraNaAapalla hfaNa hataoAaiNa kvaya-AQavaT saaDtaao {Vagata JaNafpallaacal AavaSyakxtaa Asatao tyaacabaratar Anakula XaNa yakyaasazi vaaT baGaNyaacal tayaarl hval. AaiNa ikxtalhl sakvTO Aalal, ADcaNal Aalyaa tarl mal maJaCipsata saOya kxraAsaa svata:var Barvasaa hvaa.

16. dSaana : palal-par dSaata jaanaqaapa samjal agata hataoAaiNa tyacaa Bayakvif taata Aapalla sahna kxbaa AahoAsaomhNataata kxI 'kxbyanaodSaana, palMa maal sabata sabaf maLo maNasaasa cataactaa yatao palal-marazi mallasa baaho jaayalaa kva kxkxrayacaa. 'caalalaya naa vyavaiqata. kxSaalaa ~asa Gyaa' Asa vaaTayacaqaNa Aataa jagaacyaa baajarpaata {tarIyaavar jagaacal maihtal Gaba jagaata caalalaa/ya gaafTcaNl tatpar maihtal AsallaoAaiNa svata:laa jagatal imLca tapal &ana GaCjna jagaacyaa baratar rahNaooAavaSyakx JaalaoAahooAaiNa tasao kxbaaahitar iTkNaooAavaGaD Aahgaacal jaaiNava Jaalal AahdyaamaLoC Vaga vyapaarasaazi dSaana manaa/na nahdar garja banalaoAahosaOyaa Baartaatal la ibalaa- bajaja, maNal, imakala hoC Vagapatal par dSaata Aapalyaa kxpaNyaa/ni pasaara vaaZvata Aahaa. 'mahvvaacal gaafT mhNajaoAataralT/ya paatalIvar qaaDesaa AnaBava imLivaNyacaa payatna kxra. {Vaga jagataasa Japaatyanao kva baajarpaatacavar]pa yata AahO₂

17. maNasakxI : taahl nafva ikxtal kvavataa yabaratar taucyaakxDo maNasakxI ikxtal Aahoho paNa mahvvaacooAahotaucyaatal la maNasakxI taucyaa kvamgaaral/ kvamala paatsaahita tar kvrtaca paNa janatatahl ekx yaagya saNsh jaataojar taucyaaraagaNaoyaagya nasaba tar ekx nakxaraqal-pacaar taucyaba_ la AaiNa nafarI {tpaadnaaba_ la sacj hataoekxida AitaEimamaLoekx ra-alcyya pahayavarI la sahnakx DLakxI Gata Asataanaa paahLupaio byananao/yaalaa Jaaparal svata: pahayaalaa {Baa raihIaa.

sahara sambaca sahaata oya mh Nataata, 'Eamatal gatra naavaacyaa i SaiXakxuDhal mal ekx gaalE i Sakxlaactal, eKaaVa maNasaacal hSaarl, tyacaNalaa calpaBaava, tyaca idsaNalya sarapaKa mah<vaacal ekx gaalE Asatacal mhNaj adyaa vya@taltal la maNasakxl. jyaalaa maNasakxlcaomh<va samajatalNacyaamOyaQ tar gaalE lcaa ABaava Asalaa tarl ivaSato fir kx paDta naahI.'²²

18.sahnaSalataa : marazi maNasaata sahnaSalataa [taralya mnaanaokmal idsataAsatao saaDyaalya dkuanaata Amrazl dkuadar is-ayaaalekx, dara nahSaarl saaDyaa daKavata va gaalE baalal ekxtarl saaDI inaiScata hsata Karol kxrayalaa laavata paNa marazi dkuanaadaraha/ iga%na[kvnaa dara talna pakvar pasata/paDlaaahIta tar taackNala kx rca va inaraSaa tyacyaa taadalar idsaca baalalyaata jaNavata kvataaahl {Vaga vyaapar kvrtanaa taacyaa sahnaSalatacaa kisa laagataoASaa va bsa taahl Oyaapasatal ZLtaa kvnaa nayaopalla vyaaparivaFalcyaa yaa {Vajakvaha/Alpa kvLata maazyaa yaSaacal hara AsataoAaiNa tyamaLoo tapScayacyaa dIga-magaapaka paTkna yaSa dkarl kisalahl vaT taqakxDtaata.AaiNa tyamaLca gaalDyaa kvlaavaiQataca tyaaahl {Vagacaa gaalDala laagatao

19.saalatalAaAar : kvataaahl {Vaga {Baa kvrtanaa {Vagala Anakx ADcaNaha/ saamaoajavao laagataoASaa va bsa imalNaara savalatalAa/ AaAar ha fixar ma baa caa Asatao {Vaga vyaasaayalya vaaZisaazi sarkvar savalatal dtao AaiNa tyamaLca ASaa savalatal dtaalyaa rajyaa kvDca {VagatalAa/ AaZa Asataoapalla savalatal imalalyaa tarca {Vagacal BarBaraT hataokva? AaiNa savalatal kvzpayava/IGyaavyaata yaalaa kvahl myaaela Gaatalyaa paahjata. galLamalvaFal ha Baartalya samajalaa ek xSapa Aaho' AajadKal la sahsavaFal, {VmaSalataa, nataRa AaiNa jaakalma svalkvarNaara svayabaUaFal caa samaja Baartaata inamaNa Jaalaa naahI. Baartalya {Vagajaga AaiNa vyaaparivaEva Aajahl Aajahl AaVaiqakx Aaiqakx pagatalcyaa Sayatalta savalatal va parklyaa kvj aacyaa madtalcaa paah/igaaDa hataaSal GaQna Qavata AahQ₃

QaXaT i a QaLka r o

isaNk(Vagata ran baKaNa Aqalya 'JapGa pasitketa kvahl QaLka r oDvata

➤ iTkhu rahNyanaNyada hatao:

kvahlyaaHl QaXaT paHlyaa idvasapaasata nafxia imLaca Asachata naahI. kvahl idvasa isqarsqaavar haNyasaazi jaava laagataata ASaa va bsa Gaa[nackvatabl inaNaya GaG] nayaoyaSa imLNyaasa kvalaavahI jaava laagataa,taadkvaL hataaLNaofvar mah<vaacaAsataoyaSa imLta nasata tar kvaya cakva hataata, kvaya saharNaa AavaSyakx Aahta yaaca AByaasa kvr]na badIa kvbaa tar vyavasaayaata yaSa imLtaqana yaasaazi iTkhu rahNackimpaata Asatao

➤ sandarad baD laTava vaKala hata rhtaolalavItaDjad kubl nahI: tar baDbaD(lavaicakpala) :

yahara patyako waNa navalna Anaava GaG]na yata Asatao vyavasaayaata nafxia taaba yaa gaalTI caalata Asataata. AajacyaSa {Va Asabaca AsaonahI Aiina Aajaca taaba {Va Bar]nahI inagaba. Aajacyaa yaajanaa Baivalyaata {payagalaa yatala Aiina na zrivatayaa baahI Aa<aca ivacaar kvraava laagaba talva yaa saava/samaaog aataanaa lavaicakpala Na Asalaa AavaSyakx AahBaivalyaaca ivacaar kvr]na taDjadD kvrNaAavaSyakx AahAiina jar Aqana tyalaa tyaar raih laaonahI tar iTkhuAavaGaD haG]na basaba,

➤ Aajalya sata mah<vaacaAahqba vacalaNka-kvNaNahoaqabvabvaba kvrtacatahl saqr meltaAalaSkita :

Aajacyaa yaa JaTpaTcyaa jamaanyaata JaTpaT yaSa, JaTpaT pasaa imLalaa paahjaAsao saavaata vaTtaG Vagata pasaa gabaNackimpaata Aah<uccaa maala, maiSana, kvamgaar, kvahl vastalaa yaahI Kaca-kvrNaAavaSyakx Aahqana taagayya Kaca-hataonh<vaacaAahO

kxj a-kvaZil imLalaba pasaa AivacaarIpaNacKaca-na kirtaa AavaSyakx tapadKaca-Jaala paahjao
 AaiNa imLNaara patyakx pasaa jamaivalaa paahjao yaagya Kaca-haG]na naFyaatala yaa iSal lakx
 pasaatata Baivalyaata maad sahaal inamaNa haG} Sakxtao{Vagpatal Aapalyaa naFyaatala kvahl
 ihssaa ha paZila gabaNakulsaazi rakatal zataata. japaSa@ya Asata tapadvaTkisar kirtaata.
 Aitair@ta Kaca-Tal taata AaiNa bacata kirtaata. rama baKaaNalsaarKacisaal{Vagpatal mhNataata
 kx paQasahaal jamaival kvayavaal r]payaGama kvNadyaana/Sa@ya Jaalao

➤ **iknaBhaca mal taDiyai Saraya naya Baluca Safo Lagata nahl. :**

jaga hokx Kad banal aAhaAsaAapana mhNataao{Vagpatal SaZi baaj arpaaz mhNaj adho
 sahaal-jaga hoga tyamaLokvataahl {Vagpatal Asaadyaalaa vyarasaayavakulsaazi yaa jagaacyaa
 baaj arpaazta {taravad aagaNaarca.patal-Saas-acyaa AmahaNa hahyaacyaa GaakxanaBaartalya maNasa
 samadi AabaDhi nah/ta, tyamaLooAapalofyar nakusaana JaalaoAahqana Aataa {Vagpatal
 sarasa pardsa dafo durtanaa idsataata AaiNa taAavaSyakpala Aaho

➤ **Aadr iSakta yata nahl, ivakta Gata yata nahl. taqir Eapalakx kmaava Lagatao**

tatal pasaa ikxatahl kmaavaSakxtaa, mahagaDyaa gaafI tyaa pasanaoivakita GaG] Sakxtaa,
 pasacyaa jaacavar taucagaadvaqaaNaar Baat imLvalSakxtaa panna Aadr hi ASal gaafI Aahgal
 fyar gaadyaana imLtaoAaiNa tyasaazi taucagaanaobhaanaokul, vyaraha yaa gaafI
 mahvaacyaa Asataata. eKaaVa saayaa iSakxvalahl jaoAadr imLtaotaoeKaaVa gaba-
 Ealmataahl imLta nahl. tyamaLca {Vagpatal Gaj alvana AadSa-AsavaoAadryaeta Asavao
 Asaama baKaaNal Saif Kyaa isaalNyapaayalaa vaaTtao

iva\$la kxanta yaavya kxZiNa kvLata BaavaaoraiDialaahl {Vaga vavalckxayalaa saalyatalao
 AaiNa taatyatala 'AaiKID' kvantaakvDoAalaopaNa tyaaao{dGaTna kvantaana Aa[-
 vaiDialaavya hstaca kvbaAaiNa natarl AtyaavaSasval Jaalao

➤ **Iaykx Aah dca jaba**

barca laakx h g anata naahl mhNal tdkirtaa AiNa tag anata naahl mhNal h d kirtaa ASaa gaalTI kirtaata. paNa Apalyaala jaojamaar Aah dyaacyaarca Bar Vavaa. {Vaga vyasayaata paalD/SpaDaa-Aah oAiNa tyamaLca jaad ayakx Asaba taaca iTkiba. barca laakx naanaa {pachyaapa kirtaata paNa kvazbi yaSasval hata naahl kvarNa Apalyaala kvaya jamaa yaaca taovacaar kvr]na tyapaamaNaqaZI la gaalTI tdkirta naahlta.

➤ **ivaEvaasaar vyasaya isgar.**

{Vaga vyasayaata ivaEvaasa sapadina kvrNa AiNa yaagya vya@talv/ ivaEvaasa zvalaaga gaalTI mah<vaacyaa Asataata. maaz maazyaa {Vagata kvamaal/ vaTNal hatao AiQakvaram/ ivaBaqaNal hatao ASaa izkvall jar taahl kvmeaa/yaal/ ivaEvaasa zvalaa naahl tar {Vaga caalatal SakNlaar naahl. taucaa tyacyavar ivaEvaasa hvaa, AiNa savaat ekvmaal/ ivaEvaasa Asalaa tar kvaa vyavaisqata caalata. ivaEvaasaar jaga caalatao AaomNataata paNa taovivaEvaasa inamaNa hatao AitaSaya mah<vaacal gaalTI Aaho

➤ **iSastipaya pala paal svaba:**

{Vagapatal/ dhu j alvaacal saraya hval. {Vagacyaa izkvall {tpaadna inaimatal ikvha/taal la AaraSyakx tal kvaya pala-halyasazl laakvkvDhal ekva saahacyaa dRInackvama kvr]na Gatal apaih japaNa tyaacabaratar laakvaf/ svata:ba_ la Aaitmayataahl inamaNa kvrtaa Aalal paaih jao 'vaalacadM {Vagasambucao Aaakar stala/ yaa naatyanao taokv Do iSastipaya AiNa {Vagipaya Asaladarl vaai@takx j alvaata tapaal AiNa ADIa byaala/ Inacmal madtalca hata dhar Ahta' 24

➤ **Bannaat paNa {paayajl kxlpanaa:**

'qaana Alvaa eiDsananaNhiNhaNitaNhi, jal vastaUlakxlal jaanaar naahl, tal mal kxlalhi Saadhal kvaZNaar naahl. malaahl vaaTlaNhi Bannaat, AagaLI vaaLI paNa ivakxlal jaanaar kxlpanaa, hi yaSaisvataxDoaktar ekx mah<vaacal paayarI. kxlpanaa sacalal tarI tal [tarapNa vaaLI Asaayalaa hval. hIal ba'yaaca maazyaa kxlpanaa navalna kxlpanaaal paKaI dlyasaazi sarsaavataata.navalna kIpanaa jar kpanalIaa paTIyaa tar tyaa patyakaata AainaNyasaazi kpanyaa hval tal madta krayalaa tyaar hatata. kvahl kpanyaa tar svata:hIal ASaa vya@talNaI Saadha Gata Asataata.

➤ **sacaadi:**

kvahlyaa hi izkxalal sacaadi AsanaAitaSaa mah<vaacaAsataolaaDya LabaDyaa kx]na taral kvahl kxal, ikxal kvahl pamaata yaSasal haq]hi Sakxala palaa Ainaata: taucaa paraBaa haq]a. {Vaa vyasaayata patyakaanaosacaadinoraagaa Asaa salIaa idlyaacacidsal yaa eKaava vabaa eKaada galla kxal Asaba tar tyaa kDabaakx haq]a palaa jar sacaadi nasaba tar ikxalhi caajlyaa gaadi kbyaa tarI ApayaSaca padri paDca. Baartaata tar {VagapatalN_I a laakacal ekx nakvaratmkx dRikxara AahovarNa barca jalaa fixavaa fixaval kxrtta Asataata. 'QaanaAaina sacaadi hcsad ekx-a naahI nahita Asaa Apalaa sarasaQaarNa samaja. maJyaa vaiDlaanaI ma-a QaXata sacaadi kxlalhi saadi al naahl Aaina tarIhi {<ana vyasaaya kx]na daKaivalaa.'²⁵

➤ **Ahkvaf**

{Vagapatal Apalyaatalla kvahl ivaiSaIT gallaanaI yaSaalaa gavasalal Gaalataata. yaa vya@tal inaiScataca Asaamanya Asataata.

Apalla kvahl kmaaval yaacal tyaa haa jaa iNa Asata qalla yaata Ah kvahr inama Na ha e] dtaa kvama
 naya qalvaata ya Sabar dar Apaya Sa tasaca Ana dar dar duKahl magaa maga yata yaacal jaalva
 zraal paah jao rtana TaTa, naarayal natat -yaah/ paal/ Saama jya inama Na kuba Ah qalla
 tyaa haa kvahla Ah kvahr naah. sTlvh jaa jasaar Kal kvahl ya Sasval Ah kvahr ma Nasao
 Aaha jya haa/ Apalyaa kta Raaca Ah kvahr Asata ods/ yaalaa samajal Gaha Baaga
 tyaa haa/ Dasataomal mhNa tal palal Saa Asaa hka Asata qalla yaama Lu sah kvahr ta Utaata
 AaiNa Apakama Na ya Sa imaL ta naah. Ah kvahr ha ma za duNa Aah da ama Nasacah yaacaa
 nah ta du r] Sakta ad yaama Lu e Vagapatal/ Na/ ya Sa- aha sal dUrhaao

➤ **sama jax ivacaar :**

Aaja ga Sa fixa { Dha, fixa D- fixa { Dha, ivapa o [n fixa sa Aid kvah yaaval ta dha
 dta Aaha. Apalyaa kvamaara Saal nah dar jaaatala gar jaal/ madta kvah yaasazi ho
 laakx Atyaa/ Kaicakx ya jaana h/ Kaca- kvarta Aaha AaiNa patyaa, Apatyaa kvah yaaval
 r] payaa/ madta kvarta Aaha. Apalla jya samajatal/ Aalaap jya samajanao Apalyaa
 BarBar] na id laadyaa samajal aa kvahl na kvahl madta kvah Na e Vagapatal/ Na/ Aapal adu ta ya va Ttao
 AaiNa yaatal tyaa haa/ sama jax ivacaar hi kvah taata. paNa kvahl Baal/ adar Asaa Aaha jya haa/
 paSa kmaivala e maga taack kvahla magaa/ yaata svaarsya Asata AaiNa dana kvah Na madta
 kvah Na dyaalya ta vaata, ivacaarta basata naah AaiNa yaama Lu/ laakva e Vagapatal/ Na/ acaanta
 kvah laata hatanaa id satao jaa jaca sama jax ivacaar ma-a fixa sa qajita Sal la nah ta o Apal al
 saal/ sama jax saazi vaapar Nyacyaa Balyaa kvama/ yaama-a jaa jaa fixa sa sah Baagal hata nasao
 [takva naah tar 1997 saal/ Apala kvah/ al sal/ parta ekva svata: kvah/ Gatal yaapasal
 jaa jaa/ Na/ pal/ a' kvah/ pal/ jya pakvar sama jax kvama/ yaasata/ sa/ Baaval sa/ qala/ d/ ana
 kvah Nyacyaa d/ R/ Ina sah Baagal vhaacal tyaa sagal yaa gaal/ tyana baal/ kvah/ na Taklyaa
 hatyaa.' 26

SARCA:

jagaatala sava-jaastalta jaasta laakx svaagal-Aahta. malpaNa AahomaJaa marazi
maNasaL jaac {VagaNaMaasaha svata: laa laa/zvata hataa, Aaiqakx vyavaharata magaaohata hataa.
Aaiqakx paatalivar Apalaa zsa {matvalSakxta navhtaa tyanaomagaobva rhavao jar {Vagapatal
halyasaazi AavaSyakx tyaa sava-gallaa/taakid tyacyajaval AahotaadkalttyaahI {Vagata
svata:cacsqaana inamaNa kirNyaacal Xanataa baalgalal Aahonga taomagaobxsa raihIa?

Aaja jaga hOas-aas-aacyaa balapakaa {Vaga(Aaiqakx), maihtal yaalya taakxtalvar eKaaVa
raIT#Iaa balaaZya samajata Asaba ikubal Asaba tar hl taakid kmivalnadkimpapata AahoAaja
marazi maNasanao{Vaga vyasaayaata maazi BararI Gatalal AahoAaja Baartaataca navhtar
jagaata {Vaga inaimatal vaaZIsaazi taadyaar AahomsaalaiKyaIdataaraSaarKyaahtar Arba
raIT#Iaa Apalaa balMyaSaaval kirbaa AahoEaf.zaladar yaahIitar pardSaataca {Vagaacal malta-
mao raona ekx yaSasval maNasaL mhNatal svata:laa isaad kirbaAahoiivakvacaopalkir,
Di.esakirAjaya maTakvacaapataparava pavaar yaahI/Baartaabaratar pardSaatahl yaSa imalivalao
Aahopauna.gaaDgalL yaahI/AmaioKuba Saakaa {GaDlal AahonaavaBarpatJAahta, {Vagahl
BarpatJAahta palla Apalyaa saKyaacyaa manaanaAjatahl yaa Xaata vaaZIIaa baraca vaava Aaho
[tar samajapakaa Apalla Ajatahl saKyatmakidPa kmal Aahata Aaina AaiqakidRyaahI
Apalyaalaa Ajatal baraca palIaa gaazayacaa Aahofalsacyaa AitaEalmatyaah yaadIita Apalao
marazi {Vagapatal JalKxtalla taadivasa dIunaahl palNa tyasaazIcaa rstaA AitaSaya kxzIla
Aahomarazi {Vagapatalya Aatmaair-atahal sftal-Gaona, Apalyaa Aatmicyaa Aavaajalaa
paitasaad dona naivana laakvahljyaahIhoka Kalaavata AahotyaaIjarjr {Vagala
sacjvaata kiraval.

ApayaSal maNasaAahata panna jal yaSasval maNasaAahata tyaaAadSa-GaC]na Apalyaa
gallaAahata yaagya taAByaasa kir]na, paSnaAahataT samarogaaC]na AaiNa icakyaTI na saaDtaa
jar taahI yaa Xacata iTKxlaa tar naava, paSaa imalCa AaiNa tyacaa samajaaahI fixayada haC-
Ia. yaa paAahata yaa Warowarazi maNasa {Vagapatal hata Aahohataar AahAaiNa taahavaa
yaasaazi ATThasa caalalAaho

marazi maNasa mhNajaozraivakx vaAcal naakori kirNaara, Aahotyata samaAana
manaNaara hI jal paitama inamaNa Jaalabal Aahdal KaDlal paahjaanasataa naakori SaadNaara
na hata jaastalta jaasta jaanaAaInaakori dNaara taadanaaa paahjaAaiNa mhNalata jaastalta
jaasta jaanaAaI {Vaga vyavasaayakxDoraLavaAaiNa ekx yaSasval {Vagapatal vhaavyaasaazi
maJyaa manapaasata SabacCa. SabalBataau

✚ sara Sa/AiNa inakWa:

QaXatalla QaLuakaroyaa pakirNaata Aqalla yaa pabaQaayaa gaByaala hata Gaalayyaca
 payatna kɔbaa Aahcha jaasaMIL-AByaasa Aahdaayaca pakirNaasaazi Aahomrazl {Vagapatal
 Aataa maazyaa pamaNawir inamaNa hata Aahapalla tal saKya kɔmal Aahomhara/T#cal rajalaanal
 malyitaca marazi maNasapaka baahcaQ {Vajakx jaasta Aahta. AiNa AbjaiQaSaatyaa yaadItahl
 gajaratal,marvaaDyaapaka marazi magaaAahta. mhNalata jaastalta jaasta jaNaaNinaakirIcyaa
 magaaQa laagataa svata:caa {Vaga vyavasaaya sac} kɔbaa tar yaata tyaaTyabaratar rajyaaca AiNa
 dSacaahl fixayada AahOAtmacair-a ilaihNaayaa {Vagapataltyah maata ApalaoAtmacair-a
 vacatal sfitul-GaQina, Sakul kSakul dUsarta marazi maNasaahN {Vaga sac} kiravata AiNa
 Apalaa va samajyaca Aaiqakx ivakasa kiravaa ha ivacaar AahO

yaa pakirNaata Aqalla {VagavyavasaayaasallaNalla gaQI paihIyaa. kvaktiyaahl
 vyavasaayaata vyavasaayaavar Asalabaqam, inalza yaa gaQIca vyavasaayaata gaQI inamaNa kirtaata.
 jar vyavasaaya kirNyaca Qyaasa QarIaa tarca vyavasaaya haQ} Sakɔba Anyaqaa naahl. Anakx
 {VagapatalN/Aqalla {VagaSal [takɔbaa/hagabaAahda saajNyasaazi ApalapaihIadagna
 {VagaSal JaalaoAahOAsaomadU kɔbaaAahoyanatarI {Vaga kirNyacal tyaarl Aahpalla
 tyacal yaqya sacjvaata hataomh-vaacaAahokvaktiyaahl {VagasaaZI caajNyaa kxIpanataratar
 kvahl [tar gaQIcaN/AaraSyakxtaa AsataojasabaDula, jaagaa, yaAsaamajal, manalyabal, padlaqa-
 [.yasavaaEal ivacaar, tyaaN/AaraSyakxtataa, tyaaN {palabQataa, yaQ} SakNaa%yaa saBaIya
 ADcaNal AaiNa ADcaNalN/mata kirNyacal tyaarl yaa savaaEalpaihIaca ivacaar kɔbaa paihjao
 Aaloomaata AaiNa kɔbaa {Vaga sac} Asaomata naahl mhNalyaQayyaca {hapab kɔbaa AahO

kvaktatyaahl izkvaNal, kvemata kvahl ta<vaqaal Lal jaataata. kvahl AavaSyakx gaalTilaa livacaar
 kvbaa jaataa kvaktataahl {Vaga kvrtanaa ASaaca kvahl mah<vaacyaa gaalTilaa livacaar kvbaa
 jaataa yaa gaalTilaa jagaacyaa paazivar kvazbol jaa, taahalaah pahayalaa imalTallaca ASaa yaa
 gaalTilaa maadmal nafaarTyaah paarcCdata kvbal Aaho {Vagatala mah<vaacyaa gaalTilaa yaa
 i-akvaalabaaiQata satya Aahta jyaacaa {payaaga kvrjna {Vajakx {Vagata yaSasval hata Asataao
 kvlaL badlalaah tarl kvahl gaalTilaa yaa kvlaahl badlata naahlta. yaanafaarTyaah paarcCdata marazi
 maanasa Aaina {Vagayavasaaya yaadil AByaasa kvrtanaa marazi maanasa {Vagata kvazokmal
 paDtaarTyaacyaata kvaya {iNavaa Aahta yaacaa {hapaakkvbaa Aahoyaa {iNavaa [tar {Vaga sarl
 kvrNaayaaahl idsaLakxtalla paNa ApaNa marazi {Vagatalaa AByaasa kvrtanaa Asalyanao
 marazi {Vagatalaa kvayaa {iNavaa rahLakxtaata yaacal cacatmakx maadmal yaadil Aaho

nasatyaah {Nalvaa daKavala kvaya hakkar? {Nalvaa tar Aahta paNa tyaaar var kvbaa
 {paaya kvbaa jaa [ta yaacahl ivacaar hakkar jaa Aahomarazi {Vagatalaa paatalaa AaD
 yaadil yaa {Nalvaa va tyaa {Nalvaahlilaa {paaya yaadil {hapaak kvbaa AahoyanafaarTyaah kvaya
 paarcCdata QalXatalla QalXatalla AByaasa kvbaa Aah kvaktatyaahl izkvaNal kvahl mah<vaacyaa
 baabal taqalla yaSasvaltatataa AavaSyakx Asataata. QalXatalla kvahl mah<vaacyaa baabal Aahta
 jyaacaa {payaaga/vaapar kvbyaaSavaaya {Vaga caalalaah naahl, yaSasval hakkar naahl. yaa
 mah<vaacyaa baabal jyaadil ApaNa maLabaal gaalTilaa maanataarTyaahil cacaa-AapaNa rana baKaaNal yaa
 isalil {Vagatalaa ilaKaaNaaAadaar ApaNa baigatal yaa. yaa paNa-pabaalaa caaar ikvaal yaa paNa-
 pabaalaa {_sa ha marazi maanasa {Vagatalaa [sar] kvraava, hata Apaalaaahl, Apaalyaalaa
 jamaNaah naahl Asaa nakvaraqaal-dEil kvaa na kvataa mal yaSasval hakkar ca Asaa zama ivaEvaasa
 kvla jar marazi maanasa {Vagatalaa {tar laa tar taonaiScatata yaSasval hapla Aaina tasaa
 taahavaa, laaKaaomarazi {Vajakx inamaNa vhaava tyaaahl svakxtaPaana svata:caa va payaayanao
 raj yaacaa, dsaacaa ivakvsa kvraava yaasaal marazi {Vagatalaa kvbaa maJyaahl Anakx SaLaaCa.

sabab:

1) karamata iva\$ la : [DI al AaiKxD AaiNa mal, maj'aisTKx pakvaSana, malla1-Aa.9, [.sa.2005 paRxi.39

2) balor AaINnaasahha : inavaL_ija_Itala : padheEal AaINnaasahha balor yaabaQajVal
Aatmakxqana, SabdaKvifa : saivataa BaavaokvairTnaoT la pakvaSana, palla30 ,paqamavaFal 1997,
paRxi. mal qafz

3) iSakiehal.j al. : {Vagapava-, raj ah Sa/pakvaSana, palla30 Aa.3 [.sa.2007 paRxi. 10.

4) gaadhaabooAcyata : baadE]ma : vyavasqaapana diunyacal ramhYakx safir, raj ah Sa/pakvaSana,
palla30., paqamavaFal [.sa.2002, Aa.10, 2010 paRk.` pastaavanaa.

5) paRk'xir gaj aanana : kva-caal acajval, sailal a pakvaSana, zalla02 Aa.5, [.sa.2008
paRxi.14.

6) paaf'a svaraja : ibayaaMaa{]D#] a, Anavaadk xsaa0 maljarl damal aAmga pakvaSana, palla30.
,paqamavaFal paRxi.179.

7) laakisa-aa 24/06/2001 paRxi.1.

8) paaf'a svaraja : ibayaaMaa{]D#] a, Anavaadkx.saa0 maljarl damal aAmga pakvaSana, palla30.
,paqamavaFal paRxi.190.

9) iSakiehal.j al. : {dyaagpava-, raj ah Sa/pakvaSana, palla30 Aa.3 [.sa.2007 paRxi. dha

10) paaf'a svaraja : ibayaaMaa{]D#] a, Anavaadkx.saa0 maljarl damal aAmga pakvaSana, palla30.
paqamavaFal paRxi.190

- 11) gaaDhaabaAcyata : baaDr]ma : vyavasqaapana diunyacal ramhYakx saf]ir , raj ah Sa/pakxaSana, paNa030. paqamavaFal [.sa.2002, Aa.10, 2010 paRxi paStaavanaa
- 12) taaTkiArivaD(sapaadikx) : IaalacadMhracadMjaavagaha/ikvaSaI Saha, maN]1-1985 paqamavaFal, [.sa.1985, paRxi.7
- 13) paR]k]r gaj aanana : k]ma-caalacsapaal, sai lal a pakxaSana, zaNa02 Aa.5,2008 paRxi.8
- 14) ta-afa
- 15) ta-afa paRxi.13
- 16) paR]a svaraja : ibayaaD]aa{]D]a, Anaaadkx .saa0 maN]aI danal aAm]a pakxaSana, paNa030. paqamavaFal, paRxi.187
- 17) ta-afa paRxi.179
- 18) ta-afa paRxi.181
- 19) ta-afa paRxi.192
- 20) ta-afa paRxi.184
- 21) ta-afa paRxi.183
- 22) i]k]rpaal a ivanaya (sapaadikx), marazsaanaI(Anaaadkx) : taad]I GaDval aM]rhal aa DayaaD]aib]ak]Sensa, paNa0paqamavaFal [.sa.2013. paRxi.190

- 23) kṛtana saṅgā : yaśaṅgā {Vajrakṛmī} Dayanidharaḥ, pāṇḍī 30 paṇḍī 2011
paṇḍī 156
- 24) tātka Arival (saṅgā) : Ialacaḥ hracaḥ jagatvaḥ, kṛmī Saḥ, mṛ 1-1985
paṇḍī 1985, paṇḍī 25.
- 25) kṛmā ivaśa : [Dīa Aaiḥ D AaiNa mal, majāis Tḥ pakvaSana, mṛ 1-Aa.9, 2005
paṇḍī 33
- 26) gaḍhaḥ Acyata AaiNa kṛhata Aataḥ : sTivh jātja : ekḥ JapaTīaḥ taḥḥ,
malotaa paḥlai Saṅgāḥ [sa, pāṇḍī 30. paṇḍī 2011, paṇḍī 149

pariSaT

{Vagada Sati pSmara d

1. naava :
2. pa-aa :
3. sa-ki-kì :
4. Aapa Naava kvatyaa pakvar cyaa pastakva Naacana kxr Nyaaasa Aava Dtao
5. Aapa Aava Dtao akakv/ Iakakva kvata? kva?
6. Aatmacair~aa Agadr kvahl saihityakx lakana kvaa Ah dxa?
7. Aatmacair~a ilaihtanaa kvahl ADcaNal Aalyaa kva? kvatyaa?
8. Aatmacair~aal aa iSalakx kvatal sacaivalaohoSalakx dhyamagal la Balukva kvatal?
9. Aatmacair~a pakva Sana paikiyaa_ la maihtal ilaha.
10. Aatmacair~a ilaihtanaa Aapa al patnal, naataa [kx, ihtacatalkx yaaduta kvaya hatao
11. Aatmacair~a pakvai Sata Jaalyavar Aapa al patnal, ihtacatalkx, naataa [kx yaadumatao kvaya hatao?
12. vaacakvayaa paitaikiyaa kxSaa hatyaa?
13. Aatmacair~a ilaihNyamagal la Aapa al paika Balukva kvatal hatao?
14. taacyaa Balukvaaa Anakula paitasaad imalalaa kva?
15. Aatmacair~aata Ajatal kvahl Bar TakvaivaSal vaaTtao Ah dxa?
16. Aapalyaa {Vagavaivalayal ivastafamaihtal ilaha.
17. Aapalyanatar {Vagacal Qaca kvatakuDole} [icCtaa?
18. Aapa aAmalya magaelSaa.

{Vagpatal} patakya:

{Vagpatal} mNaj asatata wyaga` AsaNaar oya@talmatva. [tar Xacatal la lalkx jaso lalkx] maihtal Asataata tasao {Vagpatal} a nasatao taopaisadl paraD.waka Asataata.tyaamLuca {Vagpatal} a jaaNatal Galyaasazi cair~aatmakx saaihtyaaca baraca {payaaga hatao} abA Baaval {Vagpatal} Aatmcair-a ilaihtyaacaOtaLtaata paNa Aataa kvahl {Vagpatal} Aatmcair~ao paisadl Jaalal Aahta. {Vagpatal} Aatmcair~aatatA Apalyaala tyaaTyaha_ la maihtal imLtao tasaca {Vagpatal} cair~aatmakx barca laksana Jaalalacidsatao Baartaatala TaTa, ibalaa- Alatal yaa {Vagpatal} tar barica pastakO Aahta paNa tyamaanaoerazi {Vagpatal} pastakO kvahl Aahta. paNa inayatakxai laktatA dLca-avaNalvar]nahi yaa {Vagpatal} a maihtal imLtao rahtao

Aatmcair-a ha eKaaVa vya@tallaa jaaNatal Galyaaca sarata BarvaSyaca magaa-AahckvarNa {Vagpatal} yaata svata:ca svata:caojalvana {IagaD} maD AAsataata. AaiNa tyamaLUO Aatmcair~aatat la Sabclal vaa@yaa] ekx pakvarcaojana Asataocair~akvar {Vagpatal} kvahl baajalU lIagaDU SakNar naahI paNa Aatmcair~aatat tyaa gaalE {Vagpatal} {IagaDU Sakxtaata. {Vagpatal} jaaNatal Galyaaca Ajatal ekx caaj]ha magaa-mNajao {Vagpatal} Gatalabyaa maLuakatal, yaatal {Vagpatal} a kvazol pakxaiSata na Jaalabyaa baabalhI Apalyaala jaaNatal Gataa yataata.yaacabaralar kvahl kvayak]mainaima- tyaa] kvabalyaa vyaakyanaatalahI tyaa] imatacsamajataata.

yaa pabal]sazi mal ekva paSnaavalalcyaa Aa]aaravar {Vagpatal} maLuakata Gyayacaorivalao 'ivak]o caoEal gajananarava pa]k]r yaalyaSal [-m]a ma]f]ta sa]k]k]-ha]na paSnaavalal paazivalal paNa tyaa] ina]ana JaalyanaomaLuakata ha] Sakxlal naahI. paNa 'sak]al' {Vagpatal} cyaa Eal. pataaparava pavaar yaal] maLuakata Gatalal.

Eaf. pataaparava pavaar yaalya parvaanagalnaotal Ovanalmaidta kxbal. yaa maLaKatalatal tyaaSa/ {VagayarasayaasaSa/ va [tar paSnaasaSa/ tal mataojaaNatal Gataa Aalal. savaata mah<vaaca0 mhNajaidlabyya vab/ sar maLaKatalsaazi vab/ kvaZhal tayaar hataoAaiNa mala va0ca0ba/ na Gaalataa saivastar gappaa marlyaa.

➤ **maLaKata:** Eaf. pataaparava pavaar yaalya maLaKatalcaa saaraSa/

Eaf. pataaparava pavaar yaalyaSal Jaalabal maLaKata AitaSaya KabImabIta Jaalal. pavaarsara/ ivacaarlabyaa paSnaa/ saivastar {<arctar idlalca panna tyaaSa/ [tar mata0/ manamakxLpalla0 maD/ tal.

tyaaSa/ Sal Jaalabyaa cacaa saaraSa/ Kaalal dta AahoAaiNa hi sava-caca- [Ia0Tahakx ma0yamata mal japa0zval al Aaho

➤ naava : Eaf. pataaparava gaic0D/ va pavaar.

➤ pa<aa : Eaf. pavaar yaalya0va kvaTvaDI, baaramtal Asaladar/ sa0yaa tacaal araDI rsta, ba0Na0yapa0astayaasa Aahta.

➤ sa/ k/ k/ i.

➤ Eaf. pavaar yaalya/ kvatyya pakvarcyaa pastakva0vacana kvrayalaa AavaDtaoAsao ivacaarlaoAsataa samaijakx, Aaiqakx, Salla/ Nakx AaiNa sa0yaa pakvarcyaa pastakva0/ jyacyaatal kvahl iSakxtaa ya0/ ta, kvahl navalna d/ RI imaL/ ta ASaa sa0yaa pastakva0/ vacana kvrayalaa AavaDtaoAsa0pataaparava/ saalyatalao

- Aapal aAavaDtad akakv/ laikakva kvakta yaa paSnaal aa {<ar dtanaa pataaparavaan/ jyaan/ jyaan/ Aapalaa vaacanaaca Ana/ Midlaa, tasaca jyaatyah jyaatyah/ Dha/ Aapalaa sa kvah/ navalna iSakxtaa AalaaSaa saraca laSakva/ Il a pataaparavaan/ Aatmalyataa Aaho
- Aatmacair-a ilaihtanaa Aiina pakvaiSata Jaalyavar javaLcyatyah Aiina vaacakvatyah paitaikiyaa kvaya hatyaa Asaivacaar laoSataa pataaparavaan/ tyaacanaazovastafā {<ar idlao pataaparavaan/ Dha/ Aatmacair-aatmakx lakna vhaaoASal 'sakvaL'maQal la AiQakvarl va kvmea/yaatyah [cCa hata tyamaLcpataaparava vab kvazha/ lakna kvr] laagalapana [tar laknaabatacaojacinayama Aaha taca maJyaahl laknaalaa laavalao paahjata Asapataaparavaan/ kvbal kvr]na Gatalaqtar laknaSafKal maJyaahl laknaaco kvakataahl AadpaDda na zataa sapadna JaalapaahjaoSAl kvbal imalalyavar tyaan/ laknaalaa paar/ kvbaa. jasaolakna vhaacaotasapataaparava taoAapalyaa Dyaahrpaasala AiQakva/yaan/ ladaKaivata hatao saan/ ltaSana jataoAahoyayya vaTtao Aahopahhata paZsar kta hata tyamaLcyatyah/ lakna saamanya tayar JaalaaAiina tacsava-pakvarcyaa laakva/ Baavalao
- Aatmacair-acyaa pakvaSanaanatar/ tyacyaa Kapaacyaa AakvDyaan/ ta tyacal laakvipayataa isad kvbal. Aiina saan/ tyatalla Ahar/ lla_ la maihtal Asalyanaoekx hakvaratmakx d/ R/ kvaca Aatmacair-aba_ la tayar Jaalaba idsatayaa pastakvar vaacakvatyah paDlabyaa {Dyaa pastakvacyaa {payaktatacal saXa dtan/ Aiina pataaparavaan/ lakna hsaamanya JaalyaacapaTtao
- Aatmacair-aatmakx yaa laknaacal sarjvaata 'sakvaL'maQal la AiQakvarl, kvmea/yaatyah [cCatal Jaalyaanatar/ saahijakva tyacyaa pakvaSanaacal jabaadarl hl 'sakvaL pakvaSanaacyaa' hataal Jaalabal Aaho'sakvaL pakvaSana'cachoeckx {tk/ R/ pastakx tayar JaalaaAaho

- Apalyaa & anaaca, maihtalca lakaivahil {payaaga vharaa Aaina yaatalata yaktalcal, samajacal pajatal vharal Asapataparavaahilvaatiao
- marazi malNasa jasa sacixata naakorlca ivacaar kirtaotyapaka taovakorl dktara kvarKaanadar mal hapla Asa ivacaar taodva kirta nahil AsadachNataata. Apalyaa Aa[mLodhanapNapasatal Apalaa vyahar kirtNyasal salM/Aalaa.Kardil ivakilSal salM/Aalaa Aaina tyamalucokx vyasaiyakx manaisakxta tayar habyaasa madta Jaalal Asapataparava mhNataata Aaina marazi malNasaata hl masaisakxta tayar vharal ASal [cCa padliSata kirtaata.
- kvarKaanadar ikNal BaalDhil adaralNivaratalaa ivarata kirtNad%ya samajavaVaSalI vaad Gaalalyapaka taomalya vaob caar laakvahalKisaa rajogaar dta yaDla yaa ivacaarata tao Gaalavataata Aaina tyamaluca bacata gaT Aaina [tar maOyamatal hakta%yaa pajatnaahiltao madta kirtanaa idsataata. marazi malNasaano{Vagacal krasa Qarlal paahjaoAaina naakorl imLivaNaara habyaapaka naakorl dktara vhayalaa paahjaoAsapataparavaahil vaatiao
- marazi malNasaano{VagavyasayaakxDoalavaoAsapataparavaahilvaatiaoAhoAaina tao madDhi Asalabyaa yaa ivacaaralNal sakvaratmakx paitasaad imLta AahoSatal {Vagata tasaca bacata gaTalyah madtalnaomihlahil {VagavyasayaakxDovalta Aahta pataparavaadAadSa-zrata kvahjilNalN{Vaga sacj krtbaAahta Aaina pataparavaadyah baalNyaatalahavalna malNasaal aa inaiScataca ekx {jaa-imLta Aaho
- 'Ajaya maTakvama' va 'sakval' hodabihl pataparavaadAavaDtao{Vaga Aahta kvalanac]pa tyaalNisayagya vaaZ Jaalal AhoAaina pataparavaadAadcarJalva AiBajalta pavaar yaalyah r]panagya vyasayaahilAataa ekx kSal a KalNf nataRa imLalaoAho

- {Vagaa} Anax saama jaxx kyaata pataarava ihrlrlna Baaga Gata saama japatl Apalal baalal axl inBaavata Ahta. pataarava Anax sasaa sal saal Ahta AaiNa Anax sasaa tyaa tyaa paZakaranao Aaja naavar]paalaa Aalyaa Ahta. saama jaxx kyaata Anax kDgaa Anax tyaa Aalao Ahta paNa saama jaxx kyaatala Kaarlcaa vaaTa Ajaahl taQ calata Aaho

saNa:

pataaravaahl svata: laa {Vagayavaa yaacal AavaD hatal AaiNa Garcyaalya mdtalno tyaaVta Sa@ya kx]na daKaivalao

marazi maNasanaozraivakx nahqana Apalyaala AavaDca tyaa {Vagaa} sacjvaata kxaral. sacjvaatalaa ADcaNal yatala, gaalTI cakitala paNa ASaa vaosa [taral mdtal Gyaaval. laqaca Kacatal jaa{] nayaqaada Avaal jaa{] Vavaa. kxahl sa-galla saana nasataaomaNas iSakta iSakta Anaxa Gataca maza hatadyaamaLusatata iSakNyaaal tyaarl zraal. saana saarKagyaSa imLta nahl. kxahl janaahl akx yaSa imLta dar kxahl janaahl Avaal laagataaqaNa na Kacataa Apal adxma yaaga irtalno kxrtal rahNa AavaSyakx Aaho ADcaNal yalaa, patyalaalaa ADcaNal yataa paNa tyatala iSakta gata paahjao ADcaNal mata kxal paahjao yaaga vyatala sal laa Gatalaa paahjao iTkaxar iTkax kxrtata paNa Apala paZj aata rah la paahjao kxahl cakuta Asaba tar kxahl barahl yata Asaba AaiNa hca barakar kxNyaaacaaZvalal cakuta kxrtal kxrtal Apalal pagatal kxal paahjao

Eaf. Eafinavaasa zaNadar

89vyaa AiKala Baartalya marazi saaihtya samanaata Ealmatal rmaaba[-ranaDckWaata
EafEafimaaKata Jaalal. Ealmatal bavaeyaaN/Gatalabyaa maLaaKatalatal Eaf.zaNadar yaafN/Aapalaa
paavaasa {IagaDhal daKaivalaa tasaca yaa sahaadatal tyaaN/malyaa paSnaavalaltalla paSnaaEaf
{<arsaola idlal Aahta tyaaN/Looyaa sahaadacyaa AaQaaravar tyaaN/Sal Jaalabyaa sahaadaca
saaraSa/Kaalal dta AahO AaiNa hl sava-caca-[-Ia@Tahakx maQyamata mal japaal zolal AahO

- naava : Eaf. Eafinavaasa zaNadar.
- pa-aa : saQyaa AmioKkba imaSalgana yaqaO
- AavaDtaa Iakakx : Ayana rDM
- Iakakx AmioKkba Aatmacair~a ilaihta Asatanaa tyaaN/oragal yaa paQdhalcaa vaapar
kkba. Iakka ilaihNyaapakaa jaaraTtaoAahdadyaaN/rkwaD-kkbaO AaiNa tyaaN/Lcho
Aatmacair~a kvaktarl kvaaarjpa saajN/AahOASaa pakvar dyaar JaalaoAahO AaiNa
tyaaN/Lca taocakvN/Baaval aAahopastakx ilaihtanaa baalal aO kvaiDj/kvarta gabaO
AaiNa Aataa svata:cyaa pakvaSanaamafta pastakx pakvaiSata kkbaO
- Aatmacair~aata EafN/kvaktarhl AaDpaDda zolaa naahl. sava-gaafI paardSakvallaO
samao vya@ta kvbyaa. paihlyaa patnalakvbaa Aatmahtyaa paSafN/Aahdasaa tyaaN/
maD/ha AahO AaiNa mhNalaba ASaa paSafN/afN/hl svata: laa savarta yaSasval hakaQyaa
maNasacaO Aatmacair~a vaacakvN/BacL Gaalatao
- Aatmacair~acyaa pakvaSanaamaftN tyacyaa Kapacyaa AakvDyaafN/ta pastakvcal
Iakvipayataa isaQd kvbal Aahotyacyaa satata inaGaNaaQyaa AavaQaa AaiNa 89vyaa
saihtya sahaadatala tyaaN/pacaD/Kapa. AaiNa savaafN/tyaatalla AafN/ha_ la maihtal
Asalyaanacokx hakvaratmakx dR/kvaca Aatmacair~aba_ la tyaar Jaalaba idsataao

- yaa pastakvavar vaacakvavya paDlabyaa {Dyaa pastakvacyaa {payakitatacal saakva dtanta. AaiNa Ealilakona hcsavanya JaalyaacapaTtao
- Aapalyaa &anaacaa, maihtalcaa laakvavai {payaaga vharaa AaiNa yaatalata vyaktalcal, samajacal pagatal vharal AsaGal yaalivaaTtaoAaiNa yaatalata lakona Jaalyaacodsatao
- 'hl Ealcal [cCa' natvri EalilAataa dsar pastakx ilahayalaa GatalaAaho
- Eal. zalladar yaalilAmiokvata jaa{Ina rsayanaSaas~aatalla ekva Saakavar palecaDI. kvbal va natvri tapcekva kvbalta naakvriIaa laagalaokvbalcal isqatal caalil hatal palna kvbalcyaa maal aikvNalcaa kvla palnaNaoyasaiyakx navhtaAaiNa Ealilvtaapomaz vyavasaiyakx salilidsata hatal. kvahl valaenakvri kvbyanavri Ealilya laXaata Aaladovl Aapalva ikvtalhl caalilvckvama kvbaokvbalilaa fxyada imlvatal idltaa tarl kvahl zraivakx padalya paZvAapalal pagatal hakkar naahl AaiNa tal pagatal kvNyasaazi svata:ca {Vagapatal hataoAavaSyakx AahoAaiNa tyapamalaEalilvtaoakvri kvrtia Asalava {Vagavakvta GaG}na {Vagacal sacjvaata kvbal.
- pavhlyaa patnalnao4 va 8 valaavil daro malvoAsataanaa Aatmahtyaa kvbal, taackval Ealvatzl fvar AvaGal hataa. patnalnaoAatmahtyaa kvbyanavri kvbalil dlvud jabaadaril hatal, tyata javalcaoma-a talv advataoAaiNa vyasavyakxDvna dlvNa haG}na caalvNaar navhtaotavil yaa talvhl AaGaaDyaavri Eal laZlaca natvri malvavatzl, im-avatzl va {Vagasaazi ekv AadSa-vya@tal banalao
- Amiokvta salvli la[sa yapa pavhlyaa kvarkanaa ivakvta Gatalaa.va gahkvavya magalvnaasar tatpar saca idlyanavri TkkvnaFyanadvarkanaa caalvlyaa isqatalta caalalaa.yanavri Ealilv dsavya Aajaarl kvbalvya ivakvta GaG}na tyaa navyaata caalivalyaa. yaata kvalkvla kvbalpaka fvaava-kvbalcal vaZ jaacata hatal.

- 2008maOaAalabyaa maMla Eafnal inamaNa kxbaabyaa {Vagaa laa maaza Aagaata basalaa kxarNa tyaaAaahkx kxmal Jaalyanadyaani {Baarlaba Dabaara sapaaT Jaalaa kxarNa baKxhaAapalyaa idlaabyaa kxjaacyaa vasalaasaazi, yaEla tyaa ikhala kxarKaanao gaaDyaa, Gar ivakxal Aapalackj a-vasala kxbaapNa Eafkx Dgaaqasaa iSal lakx hataa tao tyaaAaahkx Dca raih laa AiNa tyaa paSaalya AaAaranadyaani 2010 saalal 55vya vaal- parta kxarKaanaa {Baa kxbaa AiNa {Vagaa laa sacjvaata kxbal AiNa taackxarKaanaa Aataa jaacata caalaAahoAmiokxal la jalad pajatal kxarNa%yaa kxarKaanyaata tyaaal galanaa hata Aaho
- marazi maNasa jasa sacjxata naakxrlcaa ivacaar kxrtaaotyapaaka 'naakxrl dhaara kxarKaana dar mal haEla Asaa ivacaar taackx kxrtaa naahI' AsaEal. mhNataata. 'naakxrl qar lal va Qalxala paDlaabyaata paDlaacha Sabdca {Vagaaatal AsaNaara nakxaratmkx dRikxrao daKavataagjaadEalimA AavaDta naahI. AiNa marazi maNasaata {Vagaaatal, vyavasaiyax halbyaal manaisakxtaa tayaar vharal ASal [cCa taqadiSata kxrtaaata.
- marazi maNasaanao {Vagavyasaiyaxkx DcaLavaAsaEalimA vaat taAaho AiNa yaasaazi tao svata: pajatna kxrtaa Aahta. vagaaal yaa izkxal taoyakxanaasaazi jaata Aahta AiNa vaasaa [F, fisabakx tasaca [tar [laEalimA kx maOyamaafxita taoAapalyaa Oyaapatal kxama kxrtaa Aahta. 89vya saahitya sahaNaagaadrcyaa idvaSal maDna-kxarja, palao yaqatar sahaNaanaafxal paNyatala salAaEpal yaqatyaadrcyaa Kyana JaalaotaonaDha Asalabyaa yaa ivacaaraha sakxaratmkx paitasaad imLta AahoEalimA AadSa-zvata kxahljaNaahI {Vaga sacj kxbaaAahta AiNa EalimA baalNyatala nalna maNasaalaa inaiScataca ekx {jaa-imLta Aaho
- 'kxmr [nk' ha EalimA pahliaa {Vaga haxa. kvalaana [pa tyaaal sayangya vaaZ Jaalal palna 2008cyaa Amiokxna maMla baKxhaOdyaa caa tabaa Gatalaa.

- Aataa 'Avaa' ha tyaa' ka' kaana caala' Aahota svata:ca taada Gataata palna Aataa saaihtyasaa' va Aapalyaa C' Na' vaah' Galyaasazi Eaf. pa' Z' mag' ba' d' vak' Naar Aahta.
- Eaf'ya' d' ab' ma' la' ca' svata:ca' bai' Janasa Aahta.

➤ **saf:**

marazi ma'Nasaalaa {Vaga jama'Naar naah' ha ja' ba' Aah' d'yaalaa Am'ok'ba {Vaga sac} k'x'na Aai'Na 300cyavar k' ma' ca' y' a' na' (j' yaata 60cyavar paleca' DI laak) na' k' r' l' d' ba' ra {Vaga'patal Eaf'Na' / ba' na' da' ka' va' la' a' na' k' r' l' k' x' } nak' va, {Vaga k' x' ra, ya' Sa' s' va' l' v' ha, Aa' pa' Na [ta' ra' ca' ba' {Vaga ma' z' d' v' r' Nya' pa' ka' svata:ca' {Vaga sac} k' x' } na' ta' ca' Sa' s' va' l' k' x' ra.

marazi ma'Nasaana' na' k' r' l' cyaa' ma' ga' o' na' la' ga' ta' a' {Vaga' ta' pa' ya' ra' ca' Asaa sal' laa ta' o' d' ta' ta. sa' ta' ta i' Sa' k' Nya' a' ca' l' va' Eaf' z' va' na. {Vaga' ta' f' x' ya' da' ta' o' ba' ca' la' U' Sa' ta' a' d' ya' al' aa' Ga' ba' r' } na' j' aa' { } nak' va Aai'Na pa' ba' a' k' ma' va' Nya' a' ba' r' a' ta' Aa' pa' lyaa' Aa' ra' DI' j' a' pa' a. Asaa sal' laa ta' o' d' ta' ta.

vacc kvaatI psnaal d

1. naava :
 2. paava :
 3. saak-kik :
 4. kvataal Aatmacair~a vacaal aahtava? haaha.
 5. Aatmacair~aacava ilaha. (ikmana 1) :
 6. {Vagpatal Aatmacair~aacal al Aahava? haaha.
 7. {Vagpatal Aatmacair~aacal Inava ilaha. (ikmana 1) :
 8. marazi {Vagpatal Aatmacair~aacal al Aahava? haaha.
 9. marazi {Vagpatal Aatmacair~aacal Inava ilaha. (ikmana 1) :
 -
 10. {Vagpatal Aatmacair~a vacaal Nyamagal la Balava :
 -
 11. Aapalaahtaaafila Jaalaa Asaatava? haaha.
 12. Aatmacair~aatilaa kvataa Baaga/Avasta AavaDlaa.
 13. {Vagpatal Aatmacair~aatilaa kvahil baala imLtaava? haaha.
 14. {Vagpatal Aatmacair~aatilaa kvataa baala imLtaa.
- idnaakul sahl :

vacakvayā pātikāya:

marazi maNasā {VagāDaXata Karca magachataa. pataI-ha marza paSna hataa. paNa Aaja taSal
pārisqatal raihlal naahI. marazi maNasā Aataa {Vagavyasayaata yaSasval hata Aahmarazi
{VagapatalhaIyaa gaalIcal jaiNava Aahdxi marazi maNasā ha {Vagavyasayaapakaa zraivakx
valocyaa saciXata naakvI lIaa paihIyaaasata paDaanya dta Aalaa AahpaNa Aataa tyacal vaI
vyasayaaiBamKa hata AahOAnakx ADcaNalVarI mata kvrtā paihIyaa ipaZItalIa marazi
{VajakvāIpaZItalIa ipaZIsaazi Aataa AadSa-inamaNa kvbaa Aaho

marazi {VajakvāIsvata: yaSa sapadI na kvbyanatarI taosvasqa basal acaahI ta. maIyaa marazi
maNasaanaqaa Xacata yaavaAaiNa yaSa sapadI na kvraavaasaazi taqayātna kvrtā Aahta. ikxIaa
skvraasata taAaacyaa iD.esa.kvayāIyaa sava-{VagapatalhaI/marazi maNasaalaa {Vagata
yaSasval havyasaazi maI ta kvrayacagādaNa zval aAahbyamaLiAnakx marazi maIcyaa
XacakvIDaakvIyāta Jaalal Aahta. {VagasaNata jal ekx iBatal marazi maNasaalhaI/patal-vaITa
hatal tal Aataa kvral Jaalal AahdxiarNa tyaaIyā DaIbyasamaO Aataa yaSasval
kvraDaOAbjāalIyavahar kvrNaar {Vagapatal idsata Aahta.

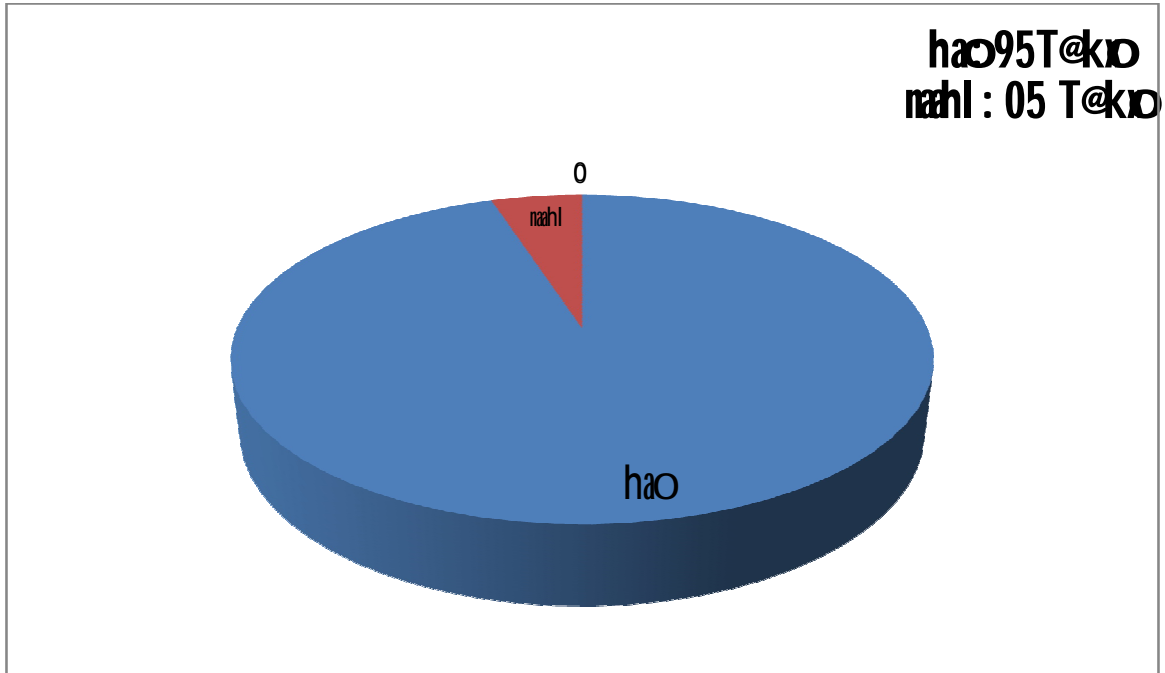
Aatmacair~a ilaihnayamagaovaivaDa kvraNaOsalSakxtaata paNa marazi {VagapatalhaI
ilaihIaIyaa Aatmacair~aIhaIaApalaa maga-AnasarI na marazi maNasaana {Vagā sacI kvraava ha
paIka {_sa idsatalyāta marazi maNasaalaa jya kvahl ADcaNal yaO} SakxtalIa va tyavar
tyaalaa kvSal mata kvrtāa yaIpa yaa sava-gaalIcalI {hapaO {Vagapatal Aatmacair~aata kvrtāana
idsataata. marazi maNasā KavDyaapamaNaO kvraIyā taIyā AazIal kvrtāal ahlI yaSasval
haO} dta naahI ta hIga kvahl rhNataata taO kvIcaOsal yaacayaa {VagapatalIyā
Aatmacair~aataI idsatalyātaO

sarāna:

{VagpatalcahitaAitaSaya caahāna Asala aa tarl Karca vacakāna/yaacal paicatal yatao
Aah dxi naahI yaasazi hōacakāna/yaacal paicatal yatao Aah dxi naahI yaasazi hōacakāna/yaacal paicatal yatao
XaNaatal jacsamao Aal adasaaiKjalkya Aal akacyaa r]paata maDhaAahcyata paqanata:
vacakāna/yaacal paicatal yatao Aah dxi naahI yaasazi hōacakāna/yaacal paicatal yatao
kibal Aaho

vagavagalyaa izkalyacyaa saarNata: 30 janaKvDha svata: paSnaavalalcal {<arGatalal Aahta.
AaiNa tyanaMidlalyaa maihtacyaa Aaaravar saaiKjalkya maDha kibal Aaho

Kwaamba Aatmacair-avacal aAho?

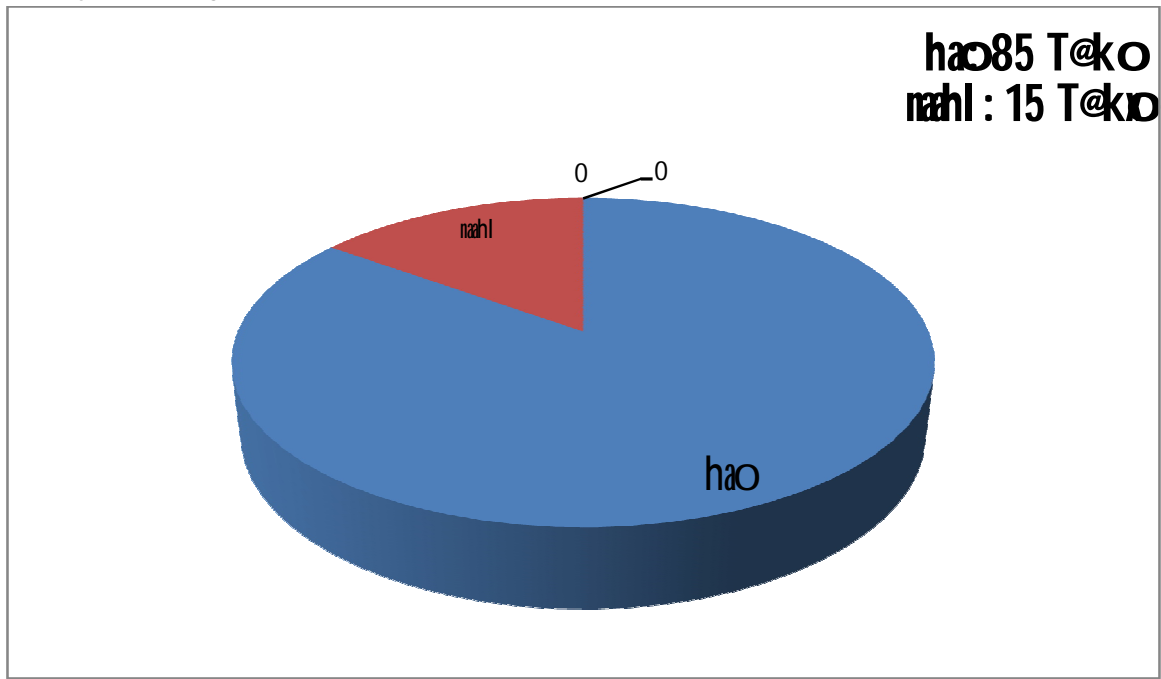
inakkala:

[Ia@T#inak ma@yamaa@U@marazi vaacakx kimal Jaalaa Aah@Asa@satata mhT@h@ata Asalao tarl saiSaiXata ma@Vas@l vaacanaacal AavaD Aj@alah baalL@galAah@o@Baaval vaacana kimal hata Asaladarl kxahl Iakxipaya Iakakx, pastak@yaa@h@Kapa pa@alD/Aaho

marazi saaihtyaaca ivacaar kx@aa tar sacjvaatalaa va Aj@alah kxqaa, kx@h@Ma@h@barlca Iako ipayataa Aah@o@Na cair-a, Aatmacair-a@h@Aataa vaacakx@yaa h@dyacaa zava Gatalaa Aah@o@ GaDIIaa cair-a ha saaihtyaakvar Kapaacyaa baabatala pa@ama kx@ma@k@lar Aaho

- 1. Aatmacair-a ha saaihtyaakvar vaacal a@yaa vaacakx@h@I@sa@kya@h@I pa@alD/Aaho 100pa@k@l 95 T@kio vaacakx@h@I@k@v@atya@ naa k@v@atya@ Xa@atala vya@tal@o@ Aatmacair-a vaacal a@Aaho
- 2. 100 pa@k@l fi@ta 5T@kio vaacakx@h@I@tar pastak@o@raacal al Aah@ta pa@Na tyaa@h@ Aatmacair-a yaa saaihtyaakvar aca@baabatala@l pastakx vaacal a@naah@l.

kuhlayhi {Vagatala Aatmaair-a vaacal Aahou?

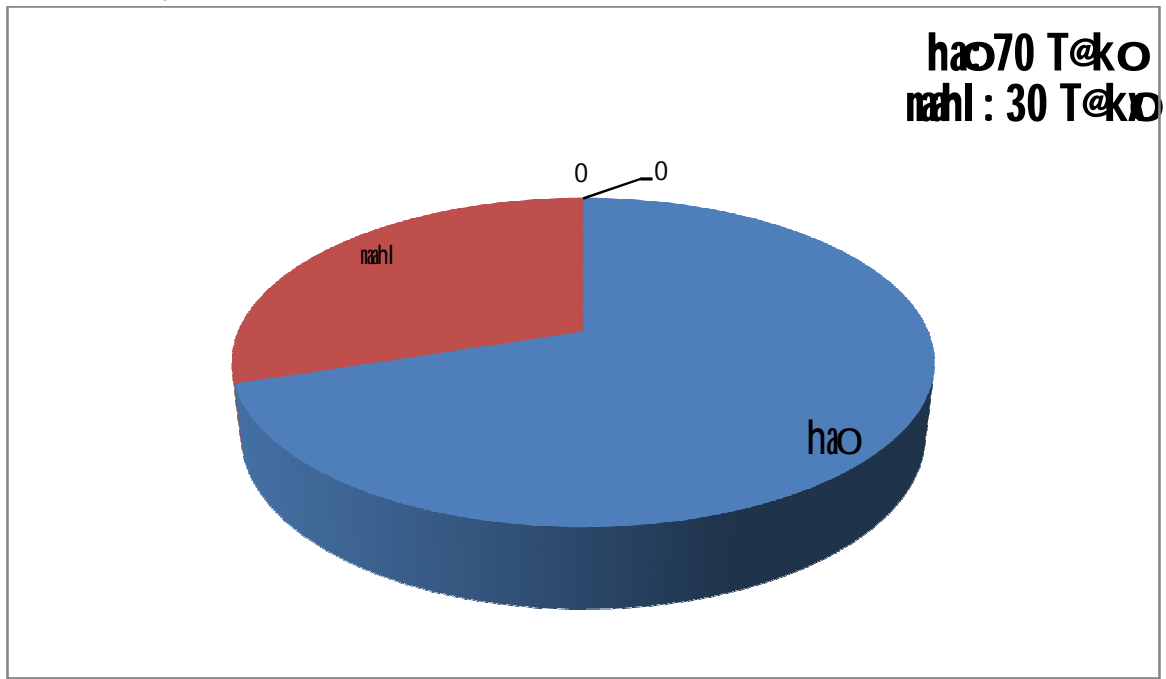
inakkala:

marazi vaacakvaayhi vaacanaaca ivacaar kuhaa Asataa kvahl saaihtyakvar jasaduqaa, kvadillaayaa yaa namalca vaacakvipaya raihl yaa Aahou. palna Aataa cair-a ha vaadwayapakvar sadyaa Atyafa/ vaacakvipaya Aahou

marazi mallasa {Vagatala Aatmaair-a vaacal Aahou} haa Aapalaa paafu Aahou Asa samaj aayacaa palna Aataa baayyaca marazi mallasa Aataa {Vagatala Aatmaair-a vaacal Aahou} AaiNa yaa XaakxDo marazi mallasa Aakxivata hata Aahou AaiNa tyama Luq Vagatala Aatmaair-a vaacal Aahou

- 1. {Vagatala Aatmaair-a ha saaihtyakvar vaacal alyaa vaacakvaayhi saayhi hii caayhi Aahou 100 pakxi 85 T@ko vaacakvaayhi kvahlayhi naa kvahlayhi Xaatala {Vagatala Aatmaair-a vaacal Aahou}
- 2. 100 pakxi fixata 15 T@ko vaacakvaayhi [tar pastakx Aatmaair-a vaacal Aahou palna tyama {Vagatala Aatmaair-a yaa saaihtyakvar acaadvaatad pastakx vaacal Aahou}

marazi {Vagpatalca} Aatmacair~a vaacal a Ahova?

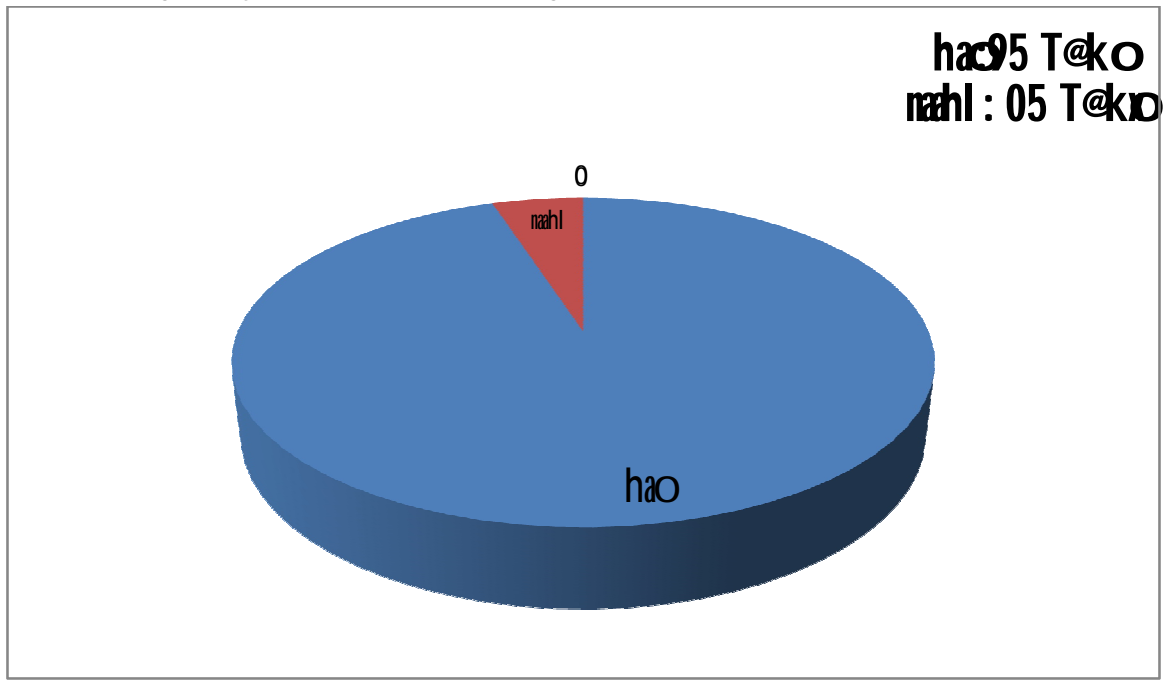

inalkla:

isaal gajaratat {Vagpatalca} marazi {Vagpatalca} maLuata kxmal Aahta. AaiNa tyatahl jyaal Aatmacair~a ilaih la Ah A Saa {Vagpatalca} maLuata A I pa Aah oekxtar {Vagpatalca} Aatmacair~a ilaih Nyasaazi AaraSyakx va b AaiNa AaraSyakx manaacal tayaarl nasata AaiNa tyamaLuapaxarata Bar paDta nahil. ekxa {Vagpatalca} var Anakx cair~aatmakx gajal Aal a b o dsataata paNa ekx vya@tal ekxa Aatmacair~a ilaihtaadyamaLu marazi {Vagpatalca} Aatmacair~a hataacyaa ba@var maajal Nyaa [takal Aahta.

- 1. marazi {Vagpatalca} Aatmacair~a saKya b kxmal Asalyana@ {Vagpatalca} Aatmacair~a ha saaihtyapakxar vaacal a b ya vaacal a b saKya taSal kxmal Asal al tarl 100 pakxl 70 T@kx vaacal a b kxkxtyaa naa kxkxtyaa Xacatal la marazi {Vagpatalca} Aatmacair~a vaacal a Ah o
- 2. 100 pakxl 30 T@kx vaacal a b [tar pastakx Aatmacair~a vaacal al Aahta paNa tyaaal marazi {Vagpatalca} kxkxtyaa Aatmacair~a vaacal a nahil.

marazi {VagpatalAatmacair-atala}{Vagasazi sfital-imaltaava?

inakkala:

{VagpatalAatmacair-a vaacalyavar tyaa pabaavanaamalasa jagaca {Vaga, vyasaaya sac} kyrta
Asahakar naahl panna yaa Aatmacair-alya vacanaavacakvahl {Vaga vyasaayaak}Do
bagalyaaca dRikvaha badlata va {Vaga sac} kyrlyasaazi tyaa sfital-imalta Asao
inaiScataca mhNataa yaDla vaacakvaha sarakvatahl haha samaoyatanaa idsatao

- 1.marazi {VagpatalAatmacair-a vacanaavacakvahl sfital-imaltaanaa idsata
Aaho {Vaga vyasaaya} svata: yaSasval {VagpatalAatmacair-amaLvaacakvaha tyakvDyagya dRinadaGataa}100pakvl 95 T@kvaacakvahl
vacanaatala Apalyaala sfital-imaltaAsaanya kyrbaAaho
- 2. 100 pakvl f@ta 05 T@kvaacakvahllyabata sakvaratmakx {<ar idlyaacidsata
naahl. ikvahl tar sahtyakvarasaarKaa ha ekvapakvar mhNataltaGata Asatala.

- 1.Eaf. AiJana pañjal : 158, 173, 363.
- 2.Eaf. Aaidtya ibalaa-: 160.
- 3.Eaf. AaNaasahlo baboo 314.
- 4.Eaf. Aabaasahlo garvaar 135.
- 5.Eaf. kmaalakr dSpaDo 149, 150, 156.
- 6.Eaf. gajananarava paKkr : 115, 131, 147, 157, 169, 170, 173, 176, 177, 188, 204, 206 ta220, 325, 326, 350, 357, 358.
- 7.Eaf. jaAr.DI.TaTa : 32, 88, 145, 158, 159, 355.
- 8.Eaf. iD.esaKko: 5, 8, 135, 151, 153, 182, 356.
- 9.Eaf. taatyasaahlo kvaoo 112, 129.
- 10.Eaf. OnaJya dataar : 135, 188, 340.
- 11.Eaf. Calr]Baa[-Alaatal : 7, 88, 137, 145, 158, 160, 174, 355.
- 12.Eaf. naa.iBa.par]Lkvr : 129.
- 13.Eaf. naanasahlo Dapa 152.
- 14.Eaf. enaAar.naarayaNamatal :- 158, 173.

15. Eaf. Eafmatal palpaataa [-dhaanKa] : 151, 152.
16. Eaf. pataapa pavaar : 131, 170, 174, 175, 177, 181, 204, 245 ta 272, 350, 357, 359.
17. Eaf. pal had Caibayaa : 69, 169, 174, 175, 176, 182.
18. Eaf. pamaab caafarI : 152, 175.
19. Eaf. baahasahha DhaNakur : 152.
20. Eaf. baabafava paarKa] : 112, 129.
21. Eaf. baabaa kxI yaaNal : 153.
22. Eafmatal AnaAqaa : 173.
23. Eaf. bal.koibalaa- : 159.
24. Eaf. bal.jal.iSak] 5, 8, 64, 66, 70, 115, 131, 136, 151, 154, 171, 172, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 187, 312, 322, 331, 357.
25. Eaf. Baa[-]sahha ko.kur : 135, 153.
26. Eaf. mksa AlNatal : 137, 158.
27. Eaf. mnaabur kxIakNal- : 135, 154.
28. Eaf. yaSavafBaag] : 135, 154, 155.
29. Eaf. satalSa naacNal] : 135, 154.
30. Eaf. rvaN]Baasaa[-] : 135, 154.

31. Eaf. raj alva sar dsa [- : 135, 153.
32. Eaf. rana ba ka Na l : 64, 71, 78, 136, 157, 336.
33. Eaf. rana AN Na i k l a s k r : 153.
34. Eaf. rah la baj a j a : 148, 151..
35. Eaf. Ana d A pa T o 135, 154.
36. Eaf. la X ma Na ra va i k l a s k r : 134, 146, 149, 152, 186, 199.
37. Eaf. la X ma li na va sa i ma la : 158, 160.
38. Eaf. la al a ca d M hr a ca d M 150, 152, 323.
39. Eaf. va al a ca d M hr a ca d M 137, 156, 158, 337, 349.
40. Eaf. i va \$ la k ma ta : 11, 70, 82, 84, 116, 131, 157, 163, 172, 174, 175, 177, 178, 180, 185, 192, 195, 198, 204, 221 ta 244, 310, 312, 315, 328, 336, 350, 354, 356, 357, 358, 359, 360, 362.
41. Eaf. Sa Sa k r Sa l N D U 147.
42. Eaf. Sa k r ra va i k l a s k r (Sa ha k) : 80, 112, 122, 129, 152, 153, 154, 357.
43. Eaf. Sa k r ra va A pa l o 152.
44. Eaf. Sa ha va i k l a s k r : 42, 134, 152, 153, 179, 199.
45. Eaf. sa al r in ar ga D k r : 66, 69, 70, 84, 116, 131, 137, 155, 170, 177, 178, 183, 185, 198, 204, 273 ta 297, 313, 348, 350, 354, 357, 358, 360.

46. Eaf. gajdar paTvaQana : 135, 153.
47. Eaf. savaTaya : 334.
48. Eaf. sTlvh jafja : 137, 139, 140, 161, 196, 339, 355, 363.
49. Eaf. svaraja paPa : 322, 327, 362.
50. Eaf. hmaWkUakNal- : 153.
51. Eaf. hml fvaD- : 161.
52. Eaf. ihNha baWU : 158, 324.
53. Eaf. Eaf.ra.sazO : 73.
54. Eaf. Eaf.kvaMaPaT : 135, 153.
55. Eaf. jayar amBaa[-ibaTkvaO : 152.
56. Eaf. Eaf.inavaasa zaNadar : 116, 135, 155, 170, 172, 174, 175, 176, 184, 186, 187, 187, 196, 198, 204, 298 taO : 309, 315, 340, 350, 356, 358, 361.
57. Eaf. iSarIva kUakNal- : 153.
58. Eaf. ravaah saDU : 152.

saññaip/ata :

malaga/

1. kanta, ivazilla vyaktsa , [Dida Aikḍ Ainañil, majastik pakvaSana, mala/- Aa.9 : 2005.
2. ikhaskir, Sañña, ~~Sañña~~ ikhaskir pañña pakvaSana, pañña pañña/ata : 1974
3. zaladar Ealinavaasa, hi 'Ea'ca [cCa caññir [nikk pakvaSana, yasa'e. Aa.29, 2009 (Sañña/ata : Sañña bañña)
4. inargakir, sañña, ekx Asañña/ata Dr, majastik pakvaSana, mala/-04, Aa.4 : 2006 (Sañña/ata : Sañña bañña)
5. pañña, pañña gañña/ vañña/ sañña pañña-pañña.ila., pañña pañña/ata 2005.
6. pañña/ata gajana, kñña-cañña/ata , salalla pakvaSana, zalla 02., Aa.5 2008. (pañña/ata 2000), Sañña/ata : pañña/ata sañña/ata
7. iSañña/ata.jal., {~~Vañña~~ rajah sañña/ata pakvaSana, pañña/ata Aa.3

Añña/ata

1. Añña/ata AivanaSa(sañña/ata), ~~nrañña~~ sañña/ata : ~~nrañña~~ idSañña/ata pañña/ata pakvaSana, pañña/ata, pañña/ata 2006.
2. kñña/ata, sañña/ata svar]pa pakvaSana, Añña/ata, pañña/ata.1999.

3. kuptana saNala, **yaSaganaa {VajkvaM}**, DayanaM pakvaSana, palla30., paqamaavaFal 2011.
4. kvaaMlOsaafaa[-kRaa]al, **malya jamaa icattarkva**, sagavaa pakvaSana, palla30. Aa.4, 2009.
5. ikxlaaskvr SaNaI, **jaB yagatala nrazi mada**, vhlinsa pakvaSana, palla0 (vhlinsa vyaakyaanaamaal aa palaa 5 va) paqamaavaFal 1968.
6. ikxrpala ivanaya (saadikx), **tahl GaDvalaMaahala**, DayanaM/paiblakSensa, palla0 paqamaavaFal 2013. (Anaaadkx : saadlaMaraz)
7. kulakNaI-ArivaMama, **saihtyavaar**, paıtama pakvaSana, palla30, Aa.2, 1997.
8. kulakNaI-madna, **nrazi paDisakx kvadM : taAaNa svarja**, Eal. maqaa pakvaSana, naaganatJ10, paqamaavaFal 1984.
9. kulakNaI-va.id., **laLcar-a: ekxAvyasa**, vhlinsa pakvaSana, palla30, Aa.2 1978.
10. kudar hana, **mala javaakhala**, rajahsaI pakvaSana, palla30. paqamaavaFal 1994 Aa.5.2004, (Anaaadava kwa)
11. kvaaMlIaonaaganaaqa, **saihtyaca AvkvaSa**, paıtama pakvaSana, palla0.30., paqamaavaFal 2003.
12. gaalDgalL gajdar, **saihtyacaamadM/paipyalar**, pakvaSana, malaI-34. Aa.3 2004.
13. gaanaSvataa, **{VajkvaM}tafaya**-nalhara pakvaSana, palla30. paqamaavaFal 2002.
14. gaanaSvataa, **svamaAaZsamRca**, saEa paqvaSana, zalla0

15. gaaDbaabooAcyata, **baabii** : **yaasqanna diunyaa raahiyaa safir**, rajahsa/pakvaSana, panna30. Aa.10, 2010.
16. gaaDbaabooAcyata AaiNa kixhataoAtala, **sTivh jafja** : **ekx Japaalaba taAfa** mabtaa paiblaiSafvha{]sa, panna30. paqamavaFal 2011.
17. gaaDbaabooAcyata, **nsaifir**, **maafokvaxa** pakvaSana, panna30., Aa.22,2013.
18. carhaNa sarajanal inatalna, **Sardaba[-gavviva paar**, sakvaL pakvaSana, pannaAa.4, 2011.
19. jaagal kor, galhaal , **marzi vaD\vyaca Aibnaa [itaha** snabvaana pakvaSana, panna paqamavaFal 1993.
20. jaasal A.ma, **cair~aAatmaair~a** saivecaar pakvaSana maD/L, panna02. Aa.2 1965.
21. jaasal A.ma, **cair~a Aatmaair~a** : taA/AaiNa [itaha, snabvaana paiblaiSafvha{]sa, panna30, Aa.4, 2007.
22. jaasal sataa, **kvaa** : **savviva AaiNa samkka** maqaa pakvaSana, mala1-04.
23. jaasal pa.na, **marzi vaD\vyaca ivavakx [itaha** inatalna pakvaSana, panna30.
24. JaDDayapakvaSa, **marzi vaD\vyaca [itaha** DayamaD/pakvaSana, panna30. paqamavaFal 2009.
25. Dhakoo vasafv/ Aabaajal, **kvatavaya**, svar]pa pakvaSana, Aafvvaad 03 paqamavaFal 1999.

26. Dhakrasata/Aabaajal, **nrazl saihya [itaha Aaina saha]**, paayalar pakvaSana, mala/- paqamaavaPal 2005.
27. taatkovArivalM(sahadk), **IalcaMihraalVjafvaja/** kvaSaSaha,mala/- 1985 paqamaavaPal,1985.
28. dataar Aartal, **Salytaal'sahakDovahja** pakvaSana,palla51. iWitayavaPal 2013.
29. drosalma, **sazisard**, EalivaVa pakvaSana, pallaAa.2 1999.
30. dSapaalDkmalakkr, **pahlya ipiZcyaa {Vajkvaacoar-a : sakul malasaca sadra** Amya pakvaSana, mala/-51.paqamaavaPal 2006.
31. darormasa, zakid, rvaalD/kiDUrvalM(saha), **Aatnsahad** , saatal pakvaSana, palla0 2006.
32. dSamaKa, maa.gaa,**nrazlca saihya Sas-a** kvairTnaTvha pakvaSana, palla02. Aa.3 1967.
33. paayayaaSavata/**{Vajd mihraalT# Baga1**, Anata/pakvaSana, mala/-81 paqamaavaPal.1969.
34. paafa svaraja, **ibyaDMa{Dija** Amya pakvaSana, palla30. paqamaavaPal, (Anasaa0 maljafI damal aD)
35. iparamala galtaa, **ibiJana lajDk**, motaa paibl aiSajv/ha{]sa, palla30. paqamaavaPal 2002 paamaelNa 2008. (Analu ASaaks jafba).
36. paDolt<aa-aya/taavar snabla(sahadkx), **saihyaivar**, snabvaQana paibl aiSajv/ha{]sa, palla08. paqamaavaPal 1995.

37. fīDkpsatīr, **jaḡayā pazīvar ((Apāla Aatncār-ā)**, rajah Sa/pakvaSana, pālā30.
38. babro AaNNasaahka, **inaval ija_Ital : padhēd AaNNasahle bīro yaḡaḡpājīl Aatnkvaḡa**, kvāiṅTnaṅT la pakvaSana, pālā30 paḡamavaḡal 1997. (SabdaKvāḡa : saivataa Baavaḡ)
39. baacḡaavakīr vasatv/ramacāḡ/**paḡcna nrazīl la cār-ā ḡḡa**, kvāiṅTnaṅT la pakvaSana, pālā30 paḡamavaḡal 1978
40. BaavaSaivataa ra., **kvāḡapzītal cār paḡ la Saṅvaḡava ikxl aaskīr cār-ā pakvaSana saimatal**, paḡamavaḡal 1979.
41. BaavaSaivataa ra., **ijakMāḡatīl jala AakvaSa (valcaMhrcaMṅtīr-ā)**, varda baesa, pālā36. paḡamavaḡal 1985.
42. yaadva Aanaḡ/**Aatncār-ā mīmaḡal** mīḡḡā paiblai Saḡv/ha{]sa, pālā30. paḡamavaḡal, 1998.4
43. rallaḡSa.ra., **nrazīl saihya saḡvaḡa : svarjpa AaNa idSa** kvā.sa. vaḡḡal nrazīl paḡata Aḡyayana saḡḡa, ḡaḡ paḡamavaḡal 1995
44. rai Saḡkīr saḡīr, **ivakvaSaavaḡa** Ealpaḡd pakvaSana, pālā302. paḡamavaḡal 2002.
45. vaḡDkīr h Saḡ **saḡMāḡka** rajah Sa/pakvaSana, pālā30. Aa.8., 1999.
46. esa.e.la.Baḡḡpa, **malāvaḡa Baḡḡpa** rajah Sa/pakvaSana, pālā30. paḡamavaḡal 2004. (Aanaḡ {ma kvāḡaḡal)
47. saḡv/jaanhval, **paḡcna nrazīl vaḡvaḡibhasa** maḡaḡ pakvaSana, kvāḡḡapal 02. paḡamavaḡal 1972.

48. sabaDaa.r., **ekanaajid khalid**, paitama pakvaSana, palla30. paqamavaPal 1989.

49. saba sakumar AnawaNaa Aalasaq **hajiid saahyaca [itahsa** saahyaa Akwadmal, naval idlilal, paqamavaPal.1982.

50. hstakx {Yaa, **nazitalla Adncar-qar lakna**, snabvaQana paiblaiSaf/ha{]sa, palla30, paqamavaPal 2006.

inayatakwa lakwa/sata

1. ~~ibajanaana~~ maraza ibajanaa AsaaisaeSana, palla37.
2. ~~d0kisarI~~, kisarI maraza pakvaSana, naarayaVa paz, palla30.
3. ~~d0mharaIT#Ta[nsa~~ d.Ta[msa Aafx [ID]aa, ef.\sal.raD, palla04.
4. ~~d0lakosa-a~~ [ID]ana e@sapa pakvaSana, Araca Ta/asa-palla01.
5. ~~d0sakvaL~~, sakvaL papsa-paà. i la., balavaar paz, palla02.
6. ~~maraza([ID]kisarI~~ maraza pakvaSana, naarayaVa paz, palla30.
7. ~~'sataqV~~d0sakvaL, sakvaL papsa-paà. i la., balavaar paz, palla02.